III 21.650

...teze
...pețe
...grilă

DREPT PENAL
PARTEA GENERALĂ

...et de seminar • caiet de seminar • caiet de...

LAURA MARIA STĂNILĂ

Ediția a IV-a, revizuită
și adăugită

COLECȚIA EXAMENE

UNIVERSUL JURIDIC

UJ

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

BIBL. CENTR. UNIV.
M. „EMINESCU" IAȘI
DREPT
III 21.650

BCU IAȘI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

COLECŢIA **EXAMENE**

LAURA MARIA STĂNILĂ

Caiet de seminar

DREPT PENAL – PARTEA GENERALĂ

Ediţia a IV-a, revizuită şi adăugită

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

Stănilă, Laura Maria

Este lector doctor la Facultatea de Drept din cadrul Universității de Vest din Timişoara, având o experiență didactică în învățământul universitar de peste 16 ani. Domeniile sale de expertiză sunt Drept penal – Partea generală, Drept penal – Partea specială, Sociologie juridică şi Drept penal internațional.

A publicat până acum trei monografii, un curs de sociologie juridică şi peste 60 de articole şi studii în reviste de specialitate din România şi din străinătate.

În anul 2012, a obținut Premiul „Ion Tanoviceanu" acordat de Uniunea Juriştilor din România pentru lucrarea *Răspunderea penală a persoanei fizice*, iar în 2019 a obținut premiul pentru cel mai bun studiu publicat în Revista de Drept Penal al Afacerilor pentru articolul *Inteligența artificială: o provocare pentru dreptul penal* (Revista română de drept penal al afacerilor nr. 2/2018).

Este, de asemenea, editor-şef al „Journal of Eastern European Criminal Law", membru al Comitetului Editorial al Revistei „Anale Jurisprudentia" Seria Drept şi membru al comitetului editorial al „OJLS – Open Journal for Legal Studies" Belgrade, Center for Open Acces in Science (COAS), Serbia şi membru al Comitetului Editorial Internațional al „Journal of Liberty and International Affairs, Macedonia".

Din anul 2013, este lector în cadrul Institutului Național pentru Pregătirea şi Perfecționarea Avocaților, Centrul Teritorial Timişoara.

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

III -21650

847498

LAURA MARIA STĂNILĂ

Caiet de seminar

DREPT PENAL

PARTEA GENERALĂ

Ediţia a IV-a, revizuită şi adăugită

0 000008 75555 BCU IAŞI

BCU IAŞI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

Universul Juridic
București
- 2020 -

Editat de **Universul Juridic SRL.**
Editura **Universul Juridic** este acreditată CNATDCU (lista A2) și este considerată editură cu prestigiu recunoscut.

Copyright © 2018, 2020, **Universul Juridic SRL.**
Toate drepturile asupra prezentei ediții aparțin **Universul Juridic SRL.**
Nicio parte din această lucrare nu poate fi copiată fără acordul scris al **Universul Juridic SRL.**

Niciun exemplar din prezentul tiraj nu va fi comercializat fără ștampila și semnătura Editurii sau, după caz, a Autorului/Autorilor, aplicate pe interiorul ultimei coperte.

Respect pentru autorii noștri, respect pentru profesia aleasă!

Prezenta lucrare, în tot sau în parte, este purtătoare de drepturi de autor, aflate sub protecția Legii nr. 8/1996 privind dreptul de autor și drepturile conexe. Întrucât, în contemporaneitate, aceste drepturi sunt ignorate și încălcate într-o măsură alarmantă, în pofida sistemului valorilor și convențiilor sociale nescrise, a devenit necesară apărarea lor prin forța și sub sancțiunea legii.

UNIVERSUL JURIDIC SRL, titular al dreptului de autor asupra prezentei lucrări, precizează pentru cititorii săi:

- conform art. 196 din Legea nr. 8/1996, constituie infracțiune și se pedepsește cu închisoare de la o lună la un an sau cu amendă reproducerea, fără autorizarea sau consimțământul titularului drepturilor recunoscute de lege, a operelor purtătoare de drepturi de autor sau a produselor purtătoare de drepturi conexe;
- conform art. 14 din Legea nr. 8/1996, prin reproducere se înțelege realizarea, integrală sau parțială, a uneia ori a mai multor copii ale unei opere, direct sau indirect, temporar ori permanent, prin orice mijloc și sub orice formă, inclusiv realizarea oricărei înregistrări sonore sau audiovizuale a unei opere, precum și stocarea permanentă ori temporară a acesteia cu mijloace electronice.

Editura își rezervă dreptul de a acționa, prin mijloace legale și prin implicarea autorităților competente, în vederea protejării drepturilor patrimoniale de autor al căror deținător este în baza contractelor de editare.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
STĂNILĂ, LAURA MARIA
Drept penal : partea generală : caiet de seminar / Laura Maria Stănilă. - Ed. a 4-a, rev. și adăug.. - București : Universul Juridic, 2020
ISBN 978-606-39-0621-3

34

ACU
B.C.U. „M. Eminescu" I. „
DREPT
3.12.2020

Redactor: Răzvan Neață
Tehnoredactor: Marcela Radu

Redacție:
tel.: 0732.320.666
e-mail: redactie@universuljuridic.ro

Distribuție:
tel.: 021.314.93.15
fax: 021.314.93.16
e-mail: distributie@universuljuridic.ro
editurauniversuljuridic.ro
Editura Universul Juridic

Portal:
tel.: 0725.683.560
e-mail: portal@universuljuridic.ro
universuljuridic.ro
Universul Juridic

Librăria UJmag:
tel.: 0733.673.555; 021.312.22.21
e-mail: comenzi@ujmag.ro
ujmag.ro
Ujmag.ro

Cuprins

PARTEA I – SEMINARE 9

CAPITOLUL I. TEORIA GENERALĂ A DREPTULUI PENAL 9
A. Grile 9
B. Exerciții 15
C. Schemă didactică 16
D. Analiză 18
E. Decizii CEDO 18
F. Art. 7 din Convenția europeană a drepturilor omului în interpretarea CEDO 21
G. Recapitulare 23
Soluții grile 28

CAPITOLUL AL II-LEA. APLICAREA LEGII PENALE ÎN TIMP ŞI SPAȚIU 29
I. Aplicarea legii penale în timp 29
A. Grile 30
B. Exerciții 35
C. Decizii CEDO 36
D. Principiul neretroctivității legii penale în interpretarea CEDO 39
E. Principiul retroactivității legii penale mai favorabile în interpretarea CEDO 40
F. Abordare practică 41
G. Spețe 44
H. Jurisprudență 45
I. Recapitulare 47
Soluții grile 57
II. Aplicarea legii penale în spațiu 58
A. Grile 59
B. Exerciții 63
C. Spețe 64
D. Recapitulare 69
Soluții grile 70
III. Extrădarea şi mandatul european de arestare 71
A. Grile 71
B. Exerciții 72
C. Jurisprudență 73
D. Recapitulare 87
Soluții grile 88

BCU CLUJ / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

CAPITOLUL AL III-LEA. INFRACȚIUNEA 89
I. Trăsăturile şi conținutul constitutiv al infracțiunii 89
A. Grile 90
B. Exerciții 96
C. Spețe 97
D. Jurisprudență 102
E. Recapitulare 106
Soluții grile 108
II. Fazele infracțiunii. Actele preparatorii. Tentativa. Desistarea. Împiedicarea producerii rezultatului 109
A. Grile 109
B. Exerciții 113
C. Spețe 114
D. Jurisprudență 116
E. Recapitulare: 120
Soluții grile 122

CAPITOLUL AL IV-LEA. CAUZELE JUSTIFICATIVE ŞI DE NEIMPUTABILITATE 123
A. Grile 125
B. Exerciții 130
C. Spețe 131
D. Jurisprudență 134
E. Recapitulare 142
Soluții grile 145

CAPITOLUL AL V-LEA. UNITATEA DE INFRACȚIUNE 146
A. Grile 147
B. Exerciții 150
C. Spețe 151
D. Jurisprudență 152
E. Recapitulare 158
Soluții grile 164

CAPITOLUL AL VI-LEA. PLURALITATEA DE INFRACȚIUNI 165
A. Grile 168
B. Exerciții 175
C. Spețe 176
D. Recapitulare 178
Soluții grile 187

CAPITOLUL AL VII-LEA. PLURALITATEA DE INFRACTORI 188
A. Grile 189
B. Exerciții 191

C. Spețe 192
D. Jurisprudență 193
E. Recapitulare 195
Soluții grile 201

CAPITOLUL AL VIII-LEA. RĂSPUNDEREA PENALĂ 202
A. Grile 205
B. Spețe 210
C. Jurisprudență 211
D. Recapitulare 213
Soluții grile 221

CAPITOLUL AL IX-LEA. RĂSPUNDEREA PENALĂ A PERSOANEI JURIDICE 222
A. Grile 226
B. Exerciții 229
C. Spețe 230
D. Jurisprudență 233
E. Recapitulare 235
Soluții grile 240

CAPITOLUL AL X-LEA. SANCȚIUNILE PENALE 241
I. Pedepsele 241
A. Grile 247
B. Exerciții 252
C. Spețe 253
D. Recapitulare 254
Soluții grile 260
II. Măsurile educative 261
A. Grile 267
B. Exerciții 270
C. Spețe 271
D. Jurisprudență 272
E. Recapitulare 280
Soluții grile 284
III. Măsurile de siguranță 285
A. Grile 288
B. Exerciții 291
C. Spețe 292
D. Jurisprudență 293
E. Recapitulare 296
Soluții grile 300

CAPITOLUL AL XI-LEA. INDIVIDUALIZAREA PEDEPSELOR 301
I. Individualizarea pedepselor 301
A. Grile 303
B. Exerciții 305
C. Spețe 306
D. Jurisprudență 307
E. Recapitulare 311
Soluții grile 314
II. Individualizarea judiciară a executării pedepselor 315
A. Grile 326
B. Exerciții 328
C. Spețe 329
D. Jurisprudență 330
E. Recapitulare 332
Soluții grile 341

CAPITOLUL AL XII-LEA. CAUZE CARE ÎNLĂTURĂ SAU MODIFICĂ EXECUTAREA PEDEPSELOR ŞI CONSECINȚELE CONDAMNĂRII 342
A. Grile 345
B. Exerciții 348
C. Spețe 349
D. Jurisprudență 350
E. Recapitulare 368
Soluții grile 376

PARTEA A II-A – TESTE RECAPITULATIVE 377
A. Teste pentru semestrul I 377
Testul 1 377
Testul 2 381
Testul 3 385
Testul 4 389
B. Teste pentru semestrul al II-lea 393
Testul 1 393
Testul 2 397
Testul 3 401
Testul 4 405
C. Teste finale 410
Testul 1 410
Testul 2 415
Testul 3 420
Test 4 425
Soluții teste 430

BCU CLUJ / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

B.C.U. „M. EMINESCU" IAȘI
D R . P I

PARTEA I
SEMINARE

Capitolul I
TEORIA GENERALĂ A DREPTULUI PENAL

Infracțiunea și reacția socială împotriva ei. Dreptul penal și știința dreptului penal. Izvoarele dreptului penal. Principiile dreptului penal. Norma juridică penală. Raportul juridic penal. Codurile penale române

➲ *A. Rezolvați următoarele grile:*

1. Infracțiunea:

a. poate fi comisă doar de către om;
b. este un fenomen social și antisocial;
c. este un fenomen ce poate fi eradicat.

2. Criminalitatea:

a. este sinonimă cu infracționalitatea;
b. reprezintă ansamblul infracțiunilor care au fost comise în societate într-o anumită perioadă;
c. presupune o reacție socială organizată și specializată.

3. Criminalitatea aparentă:

a. este rezultatul scăderii criminalității reale din criminalitatea descoperită;
b. este sinonimă cu criminalitatea legală;
c. are o rată mai mică decât criminalitatea reală.

4. Politica penală:

a. poate fi judiciară și legislativă;
b. are rolul de combatere a fenomenului infracțional;
c. poate fi realizată de orice persoană.

5. Incriminarea este operațiunea prin care:

a. o faptă este trecută din sfera ilicitului penal în sfera ilicitului administrativ prin voința legiuitorului;
b. presupune promulgarea unei legi care definește conținutul infracțiunii și indică sancțiunea aplicabilă;
c. reprezintă atributul exclusiv al puterii legiuitoare.

BCU IAȘI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

6. Dreptul penal obiectiv:

a. desemnează ansamblul prerogativelor acordate unui subiect de drept de a acționa și de a pretinde altora să acționeze într-un anumit mod;
b. este un drept penal pozitiv;
c. reprezintă ansamblul normelor juridice penale.

7. Dreptul penal material reprezintă:

a. ansamblul normelor juridice penale care definesc infracțiunile și sancțiunile penale;
b. ansamblul normelor juridice care reglementează desfășurarea procesului penal;
c. ansamblul normelor juridice care reglementează infracțiunile, sancțiunile penale și procesul penal.

8. Dreptul penal:

a. are un caracter subsidiar;
b. se bucură de autonomie conceptuală;
c. este o ramură a dreptului privat.

9. Codul penal este:

a. lege specială;
b. lege temporară;
c. lege organică.

10. Sunt izvoare informale de drept penal:

a. consuetudinea;
b. jurisprudența internă;
c. reciprocitatea;
d. jurisprudența CEDO.

11. Sunt izvoare formale de drept penal:

a. Constituția României;
b. Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale;
c. legile penale complinitoare.

12. Consuetudinea:

a. are efect abrogator asupra legii penale;
b. are aptitudinea de a crea drept;
c. poate servi ca element de interpretare a dreptului.

13. Constituie izvoare directe de drept penal:

a. cutuma;
b. reciprocitatea;
c. deciziile CEDO.

BCU CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

14. Codul penal din 1969:

a. este al treilea cod penal al României;
b. este un cod aboliționist;
c. este în vigoare.

15. Legile penale complinitoare:

a. cuprind noi incriminări;
b. servesc la completarea Codului penal și a celorlalte legi care cuprind dispoziții penale;
c. sunt legi penale speciale.

16. Legile penale excepționale:

a. au întotdeauna un caracter temporar;
b. pot fi adoptate și în situații de desfășurare normală a vieții sociale;
c. pot conține noi incriminări.

17. Ordonanțele de urgență ale guvernului:

a. pot constitui izvoare de drept penal;
b. dacă nu sunt aprobate de Parlament, au efectul unor legi temporare;
c. nu pot constitui izvoare de drept penal, deoarece nu sunt legi organice.

18. Decretele de grațiere ale Președintelui României:

a. au efect extinctiv de raport juridic penal de conflict;
b. sunt izvoare de drept penal atunci când dispun grațierea unei persoane;
c. au caracter normativ.

19. Deciziile Înaltei Curți de Casație și Justiție în soluționarea recursului în interesul legii:

a. au efect asupra hotărârii judecătorești examinate;
b. produc efecte de la data publicării lor în Monitorul Oficial al României;
c. sunt izvoare formale de drept penal.

20. Recursul în interesul legii se promovează:

a. din oficiu de către procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție;
b. din oficiu de către ministrul justiției;
c. la cererea colegiului de conducere al curții de apel.

21. Sunt izvoare directe de drept penal:

a. Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale;
b. reciprocitatea;

BCU CLUJ / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

c. convențiile de asistență juridică internațională în materia extrădării;
d. convențiile prin care se creează Statului Român obligația de a incrimina în legislația națională anumite fapte.

22. Hotărârea preliminară în interpretarea dreptului comunitar:

a. este obligatorie atunci când judecătorul național judecă în ultimă instanță cauza;
b. este facultativă atunci când judecătorul național judecă în ultimă instanță cauza;
c. este obligatorie atunci când judecătorul național nu judecă în ultimă instanță cauza.

23. Hotărârea preliminară în interpretarea dreptului comunitar se pronunță de:

a. instanța internă;
b. Curtea de Justiție a Comunității Europene;
c. Curtea Europeană a Drepturilor Omului.

24. Principiile dreptului penal se regăsesc în:

a. Constituția României;
b. doar în Codul penal;
c. şi în legi penale speciale.

25. Noul Cod penal prevede neretroactivitatea legii penale:

a. între principiile aplicării legii penale în timp;
b. ca o consecință a principiului legalității incriminării şi a sancțiunilor penale;
c. nu mai prevede expres principiul neretroactivității legii penale.

26. Principiul *non bis in idem* se referă la:

a. unicitatea incriminării;
b. unicitatea judecății;
c. unicitatea răspunderii penale.

27. Norma prevăzută în art. 173 C. pen. (Legea penală) este:

a. o normă principiu;
b. o normă definiție;
c. o normă conflictuală;
d. o normă interpretativă.

28. Normele de trimitere:

a. îşi subordonează conținutul față de norma complinitoare;
b. nu îşi subordonează conținutul față de norma complinitoare;
c. au structură completă;
d. îşi subordonează conținutul față de norma complinitoarea doar în măsura în care aceasta suferă modificări, nu şi atunci când aceasta este abrogată.

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

29. Normele penale generale pot fi cuprinse în:

a. Codul penal;
b. legi penale speciale;
c. Constituția României.

30. În Codul penal întâlnim:

a. norme imperative;
b. norme permisive;
c. norme speciale;
d. norme stimulative.

31. Sunt norme penale divizate:

a. normele de incriminare cadru;
b. normele incomplete;
c. normele de trimitere;
d. normele de referire.

32. Interpretarea autentică:

a. se realizează de către judecător;
b. se realizează de către legiuitor;
c. este o interpretare oficială.

33. Este considerată o interpretare statică:

a. interpretarea legiuitorului;
b. interpretarea judecătorului;
c. interpretarea cercetătorului.

34. În dreptul penal este permisă:

a. interpretarea analogică, indiferent dacă analogia se realizează în favoarea sau defavoarea inculpatului;
b. interpretarea analogică, doar dacă analogia se realizează în defavoarea inculpatului;
c. interpretarea analogică, doar dacă analogia se realizează în favoarea inculpatului.

35. În dreptul penal, interpretarea poate fi:

a. extensivă;
b. cel mult declarativă;
c. restrictivă.

36. În cazul raportului juridic penal de conformare, subiect pasiv:

a. este statul;
b. este determinat generic;
c. nu poate fi decât o persoană fizică.

SCOALA CENTRALA UNIVERSITY LIBRARY

37. În cazul raportului juridic penal de conflict, subiect activ este:

a. infractorul;
b. statul;
c. persoana vătămată.

38. Sunt fapte modificatoare de raport juridic penal:

a. circumstanțele atenuante sau agravante anterioare săvârşirii infracțiunii;
b. legea penală mai favorabilă;
c. legea de grațiere parțială.

39. Raportul juridic penal de conformare:

a. se naşte odată cu intrarea în vigoare a legii penale;
b. se naşte în momentul săvârşirii infracțiunii;
c. se naşte în momentul pronunțării de către judecător a hotărârii de condamnare.

40. Obiectul raportului juridic penal de conflict constă în:

a. conduita prescrisă în norma de incriminare;
b. sancțiunea penală;
c. pedeapsă.

41. Sunt fapte juridice extinctive de raport juridic penal:

a. desistarea;
b. împăcarea;
c. legea de amnistie.

42. Sunt acte juridice extinctive de raport juridic penal:

a. legea interpretativă;
b. legea de amnistie;
c. legea de grațiere colectivă prin care se dispune reducerea cu o treime a pedepselor aplicate de instanțe.

43. Raportul juridic penal de conflict:

a. poate avea elemente de extraneitate;
b. ia naştere odată cu intrarea în vigoare a unei ordonanțe de urgență care incriminează o faptă;
c. se modifică prin intervenția unei legi de grațiere totală.

BCU "LUCIAN BLAGA" CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

B. Rezolvați următoarele exerciții:

1. Identificați în Codul penal: norme principii, norme definiții, norme conflictuale și norme interpretative.
2. Arătați care este diferența dintre normele juridice de trimitere și normele juridice de referire. Exemplificați. Arătați dacă, în condițiile art. 5 din Legea nr. 187/2012[1] pentru punerea în aplicare a Legii nr. 286/2009 privind Codul penal, distincția dintre normele de trimitere și cele de referire se mai justifică.
3. Realizați o comparație între raportul juridic penal de conformare și raportul juridic penal de conflict.
4. Explicați de ce consuetudinea nu constituie izvor de drept penal, pe când reciprocitatea constituie izvor de drept penal.
5. Identificați în Codul penal norme stimulative și norme permisive.
6. Explicați caracterul subsidiar al dreptului penal.
7. Dați exemple de acte juridice modificatoare de raport juridic penal.
8. Dați exemple de acte juridice extinctive de raport juridic penal.
9. Dați exemple de fapte juridice modificatoare de raport juridic penal.
10. Dați exemple de fapte juridice extinctive de raport juridic penal.
11. Enunțați și explicați principiul legalității incriminării și sancțiunilor penale.
12. Analizați structura normei juridice penale.
13. Arătați dacă deciziile de dezlegare a unei chestiuni de drept, precum și deciziile de soluționare a unui recurs în interesul legii ale Înaltei Curți de Casație și Justiție constituie sau nu izvoare de drept penal.
14. Arătați dacă deciziile pronunțate de Curtea Constituțională a României prin care se constată neconstituționalitatea unor prevederi ale legislației penale constituie izvoare de drept penal.
15. Arătați dacă deciziile pronunțate de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului prin care s-a constatat o încălcare a unor articole din Convenția europeană a drepturilor omului în materie penală constituie sau nu izvoare de drept penal.

[1] Publicată în M. Of. nr. 757 din 12 noiembrie 2012.

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

➲ C. Analizați schema didactică:

Privire comparativă între raportul juridic penal de conformare și raportul juridic penal de conflict

	Raportul juridic penal de conformare	*Raportul juridic penal de conflict*
Definiție	Acea relație socială reglementată prin norme penale care se naște odată cu intrarea în vigoare a normei penale.	Acea relație socială reglementată prin norme juridice penale care se naște prin neconformarea conduitei la preceptul normei penale, respectiv prin încălcarea preceptului normei juridice (săvârșirea infracțiunii).
Subiect activ	• **subiect activ principal** – statul; • **subiect activ adiacent (secundar)** – titularii valorilor sociale ocrotite prin norma penală.	• **subiect activ principal** – statul; • **subiect activ adiacent** – partea vătămată.
Subiect pasiv	**subiect pasiv** – orice persoană căreia i se adresează norma juridică penală prin preceptul său	**subiect pasiv** – infractorul
Obiect	Conduita prescrisă de norma de drept penal, respectiv conformarea conduitei individuale modelului de conduită impus de norma juridică, fie că este vorba de o abstențiune de la ceva (în cazul normei prohibitive), fie că este vorba de o anume acțiune (în cazul normei onerative).	Aplicarea și executarea sancțiunilor penale, respectiv răspunderea penală.
Conținut	Dreptul statului de a pretinde din partea destinatarilor normei juridice o conduită conformă preceptului normei juridice, fie de a se abține de la săvârșirea unor acțiuni, fie de a comite unele acțiuni în anumite împrejurări.	Un singur drept și o singură obligație – dreptul statului de a aplica infractorului sancțiunea prevăzută de lege și obligația infractorului de a suporta consecințele penale ale faptei sale, adică de a răspunde penal.

Naştere, durată	• ia naştere *ex lege* **(act juridic);** • durează atât timp cât norma juridică este în vigoare; • încetează fie prin abrogarea normei penale, fie prin încetarea calităţii de subiect de drept, atunci când obligaţia impusă de preceptul normei penale se adresează unor persoane care trebuie să deţină o anumită calitate (funcţionar, militar etc.).	• ia naştere prin săvârşirea infracţiunii **(faptă);** • se stinge doar prin executarea pedepsei ori considerarea ei ca executată ca urmare a amnistiei sau graţierii sau prin decesul condamnatului ori prescripţia răspunderii penale.
Modificare	Legea de modificare	• circumstanţele atenuante sau agravante posterioare săvârşirii infracţiunii (fapte); • legea penală mai favorabilă, legea de graţiere parţială (acte juridice); • acte ale autorităţii judecătoreşti: hotărârile de liberare condiţionată, de revocare sau anulare a suspendării condiţionate ori sub supraveghere etc. (acte juridice).
Stingere	Legea de abrogare	*Fapte juridice:* • moartea infractorului; • prescripţia răspunderii penale ori a executării pedepsei; • lipsa plângerii prealabile; • retragerea plângerii prealabile; • împăcarea părţilor; • cauzele de impunitate generale sau speciale (ex., desistarea, împiedicarea producerii rezultatului). *Acte juridice:* • legi de dezincriminare; • legi de amnistie; • legi de graţiere totală a pedepsei.

BCU IAŞI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

➲ *D. Analizați prevederile art. 1 și art. 2 C. pen. și explicați poziția legiuitorului în ceea ce privește reglementarea principiului legalității*

> ***Art. 1. Legalitatea incriminării***
> *(1) Legea penală prevede faptele care constituie infracțiuni.*
> *(2) Nicio persoană nu poate fi sancționată penal pentru o faptă care nu era prevăzută de legea penală la data când a fost săvârșită.*
>
> ***Art. 2. Legalitatea sancțiunilor de drept penal***
> *(1) Legea penală prevede pedepsele aplicabile și măsurile educative ce se pot lua față de persoanele care au săvârșit infracțiuni, precum și măsurile de siguranță ce se pot lua față de persoanele care au comis fapte prevăzute de legea penală.*
> *(2) Nu se poate aplica o pedeapsă ori nu se poate lua o măsură educativă sau o măsură de siguranță dacă aceasta nu era prevăzută de legea penală la data când fapta a fost săvârșită.*
> *(3) Nicio pedeapsă nu poate fi stabilită și aplicată în afara limitelor generale ale acesteia.*

➲ *E. Analizați interpretarea Curții Europene a Drepturilor Omului în materia termenilor „condamnat", „infracțiune", „drept", „pedeapsă":*

• *„Condamnat"*

Noțiunea de „persoană condamnată" nu se referă la persoana cu privire la care există o urmărire penală în curs (Cauza *Lukanov împotriva Bulgariei,* decizia Comisiei)[1].

Noțiunea de „persoană condamnată" nu se referă la persoana cu privire la care s-a luat decizia acordării extrădării (Cauza *X împotriva Țărilor de Jos*, decizia Comisiei)[2].

Există „condamnare" doar în cazul în care s-a stabilit în mod legal că a existat o infracțiune (Cauza *Varvara împotriva Italiei,* pct. 69)[3].

Persoana condamnată este persoana cu privire la care se poate angaja răspunderea penală, iar stabilirea răspunderii penale de către instanțele naționale trebuie să se realizeze astfel încât infracțiunea să poată fi atribuită și autorul acesteia să poată fi pedepsit (Cauza *Varvara împotriva Italiei*, pct. 71).

•*"Infracțiune"*

Noțiunea de „infracțiune" are un sens autonom, în același mod ca expresia „materie penală", explicitată cu ocazia interpretării art. 6 din CEDO. Astfel, Curtea a stabilit trei

[1] Cauza *Lukanov împotriva Bulgariei,* nr. 21915/93, decizia Comisiei din 12 ianuarie 1995, Decizii și rapoarte 80, *hudoc.echr.coe.int.*

[2] Cauza *X împotriva Țărilor de Jos,* nr. 7512/76, decizia Comisiei din 6 iulie 1976, Decizii și rapoarte 6, *hudoc.echr.coe.int.*

[3] Cauza *Varvara împotriva Italiei,* nr. 17475/09, 29 octombrie 2013, *hudoc.echr.coe.int.*

criterii care servesc atât circumscrierii noțiunii de acuzație în materie penală, cât și celei de infracțiune:

- calificarea în dreptul intern;
- însăși natura infracțiunii [criteriul cel mai important, a se vedea Cauza *Jussila împotriva Finlandei* (MC), pct. 38][1];
- gradul de severitate a sancțiunii de care este pasibilă persoanei în cauză.

Nu intră în noțiunea de „infracțiune":

- o infracțiune contra ordinii și disciplinei militare [Cauza *C□elikateș și alții împotriva Turciei* (dec.)][2];
- o abatere disciplinară săvârșită de un student în cadrul universității [Cauza *Monaco împotriva Italiei* (dec.), pct. 40 și 68-69][3];
- o procedură *de impeachment* a Președintelui Republicii pentru încălcarea gravă a Constituției [Cauza *Paksas împotriva Lituaniei* (MC), pct. 64-69][4].

• *„Drept"*

Noțiunea de „drept", astfel cum este utilizată la art. 7 CEDO, corespunde celei de „lege" cuprinzând dreptul izvorât din lege și din jurisprudență. Curtea a subliniat importanța îndeplinirii unor condiții de ordin calitativ – accesibilitatea și previzibilitatea [Cauza *Del Río Prada împotriva Spaniei* (MC)[5], pct. 91; Cauza *S.W. împotriva Regatului Unit,* pct. 35][6].

În noțiunea de „jurisprudență" este inclusă jurisprudența instanțelor (Cauza *S.W. împotriva Regatului Unit,* pct. 36 și 41-43), precum și dispoziții cu caracter infralegislativ sau de reglementare [de exemplu, un regulament de organizare și funcționare a unui penitenciar în Cauza *Kafkaris împotriva Ciprului* (MC), pct. 145-146][7].

• *„Pedeapsă"*

Noțiunea de „pedeapsă" la care se referă art. 7 § 1 CEDO are un înțeles autonom. Curtea a stabilit prin jurisprudența sa o serie de criterii:

- dacă măsura în cauză a fost dispusă în urma unei condamnări pentru o „infracțiune". Cu toate acestea, lipsa unei asemenea condamnări de către instanțele interne nu este suficientă pentru a exclude existența unei „pedepse" în sensul art. 7 [Cauza *G.I.E.M. SRL și alții împotriva Italiei* (fond) (MC), pct. 215-219][8];
- natura și scopul măsurii în cauză (mai cu seamă scopul de aplicare a legii);
- calificarea măsurii în dreptul intern;
- procedurile asociate adoptării și executării măsurii;

---

[1] Cauza *Jussila împotriva Finlandei* (MC), nr. 73053/01, CEDO 2006-XIV, *hudoc.echr.coe.int.*

[2] Cauza *Çelikateș și alții împotriva Turciei* (dec.), nr. 45824/99, 7 noiembrie 2000, *hudoc.echr.coe.int.*

[3] Cauza *Monaco împotriva Italiei* (dec.), nr. 34376/13, 8 decembrie 2015, *hudoc.echr.coe.int.*

[4] Cauza *Paksas împotriva Lituaniei* (MC), nr. 34932/04, CEDO 2011, *hudoc.echr.coe.int.*

[5] Cauza *Del Rio Prada împotriva Spaniei* (MC), nr. 42750/09, CEDO 2013, *hudoc.echr.coe.int.*

[6] Cauza *S.W. împotriva Regatului Unit,* 22 noiembrie 1995, seria A nr. 335-B, *hudoc.echr.coe.int.*

[7] Cauza *Kafkaris împotriva Ciprului* (MC), nr. 21906/04, CEDO 2008, *hudoc.echr.coe.int.*

[8] Cauza *G.I.E.M. SRL și alții împotriva Italiei* (fond) (MC), nr. 1828/06 și alte 2, 28 iunie 2018, *hudoc.echr.coe.int.*

- gravitatea măsurii [Cauza *G.I.E.M. SRL şi alţii împotriva Italiei* (fond) (MC), pct. 211; Cauza *Welch împotriva Regatului Unit,* pct. 28[1] etc. Acest criteriu nu este însă determinant, deoarece numeroase măsuri fără caracter penal de natură preventivă pot avea un impact considerabil asupra persoanei respective [Cauza *Van der Velden împotriva Ţărilor de Jos* (dec)][2].

Următoarele măsuri constituie „pedepse" în interpretarea Curţii:

- o ordonanţă de confiscare a produsului unei infracţiuni ca urmare a unei condamnări, având în vedere scopul de aplicare a legii, dincolo de natura sa preventivă şi reparatorie (Cauza *Welch împotriva Regatului Unit,* pct. 29-35, privind confiscarea produsului traficului de droguri);
- lipsirea de libertate, menită să garanteze plata unei amenzi, aplicată debitorului care nu a demonstrat că este insolvabil (Cauza *Jamil împotriva Franţei,* pct. 32)[3];
- o amendă administrativă în domeniul urbanismului echivalentul a 100% din valoarea lucrării construite abuziv, amendă al cărei scop era atât preventiv, cât şi represiv [Cauza *Valico SLR împotriva Italiei* (dec.)][4];
- arestarea preventivă dispusă de o instanţă de judecată competentă ca urmare a unei condamnări pentru infracţiuni grave, având în vedere natura sa în acelaşi timp preventivă şi represivă, regimul executării acesteia într-un penitenciar obişnuit, precum şi durata sa nelimitată (Cauza *M. împotriva Germaniei,* pct. 123-133)[5];
- înlocuirea pedepsei cu închisoarea cu o expulzare asociată cu interzicerea intrării pe teritoriul ţării pe o durată de 10 ani (Cauza *Gurguchiani împotriva Spaniei,* pct. 40)[6];
- pedeapsa accesorie a interzicerii permanente a exercitării profesiei, pronunţată de instanţa de judecată competentă (Cauza *Gouarré Patte împotriva Andorrei,* pct. 30)[7].

Sunt excluse din noţiunea de „pedeapsă" în interpretarea Curţii:

- măsurile de siguranţă (în special spitalizarea din oficiu) stabilite pentru o persoană care nu răspunde penal (Cauza *Berland împotriva Franţei,* pct. 39-47)[8];
- înregistrarea unei persoane în evidenţa judiciară sau a poliţiei cu autori de infracţiuni sexuale sau violente, având un scop preventiv şi de descurajare [Cauza *Adamson împotriva Regatului Unit* (dec)][9];
- colectarea şi păstrarea de către autorităţi a probelor de ADN de la persoanele condamnate [Cauza *Van der Velden împotriva Ţărilor de Jos* (dec.)];

---

[1] Cauza *Welch împotriva Regatului Unit,* 9 februarie 1995, seria A nr. 307-A, *hudoc.echr.coe.int.*

[2] Cauza *Van der Velden împotriva Ţărilor de Jos* (dec.), nr. 29514/05, CEDO 2006-XV, *hudoc.echr.coe.int.*

[3] Cauza *Jamil împotriva Franţei,* 8 iunie 1995, seria A nr. 317-B, *hudoc.echr.coe.int.*

[4] Cauza *Valico SLR împotriva Italiei* (dec.), nr. 70074/01, 21 martie 2006, *hudoc.echr.coe.int.*

[5] Cauza *M. împotriva Germaniei,* nr. 19359/04, CEDO 2009, *hudoc.echr.coe.int.*

[6] Cauza *Gurguchiani împotriva Spaniei,* nr. 16012/06, 15 decembrie 2009, *hudoc.echr.coe.int.*

[7] Cauza *Gouarré Patte împotriva Andorrei,* nr. 33427/10, 12 ianuarie 2016, *hudoc.echr.coe.int.*

[8] Cauza *Berland împotriva Franţei,* nr. 42875/10, 3 septembrie 2015, *hudoc.echr.coe.int.*

[9] Cauza *Adamson împotriva Regatului Unit* (dec.), nr. 42293/98, 26 ianuarie 1999 *hudoc.echr.coe.int.*

- măsura administrativă a expulzării sau a interzicerii intrării pe teritoriul țării [Cauza *Vikulov şi alţii împotriva Letoniei* (dec.)][1];
- transferul unei persoane condamnate într-o altă țară, în aplicarea Protocolului adițional la Convenția Consiliului Europei privind transferul persoanelor condamnate, măsură al cărei obiectiv este să favorizeze reintegrarea socială a persoanei condamnate în țara sa de origine *[*Cauza *Szabó împotriva Suediei* (dec.)[2]; în ceea ce priveşte predarea unei persoane condamnate în baza Deciziei-cadru a Uniunii Europene privind mandatul european de arestare şi procedurile de predare între statele membre];
- o sancțiune de trei weekenduri de izolare disciplinară în penitenciar (Cauza *Payet împotriva Franței,* pct. 94-100, din perspectiva laturii penale a art. 6)[3] etc.

➲ ***F. Lecturați următoarele decizii ale Curții Europene a Drepturilor Omului. Comentați argumentele Instanței Europene privind interpretarea art. 7 din Convenția europeană a drepturilor omului[4]:***

1. CEDO, Camera, Hotărârea S.W. c. Marii Britanii, 22 noiembrie 1995, 20166/92 (www.jurisprudentacedo.com)

Statele au obligația de a asigura definirea clară a oricărei infracțiuni prin lege.

„Garanția consacrată prin art. 7, element esențial al preeminenței dreptului, ocupă un loc primordial în sistemul de protecție oferit de Convenție, aşa cum o atestă faptul că art. 15 nu permite nicio derogare de la prevederile sale. Astfel cum decurge din obiectul şi scopul său, art. 7 trebuie interpretat şi aplicat astfel încât să asigure o protecție eficace contra urmăririi penale, condamnărilor şi sancțiunilor arbitrare. În ciuda textului său, art. 7 nu se mărgineşte să interzică aplicarea retroactivă a legii penale în defavoarea acuzatului, ci consacră, de o manieră mai generală, principiul legalității delictelor şi pedepselor şi cel care consacră interdicția aplicării extensive a legii penale prin analogie.

În consecință, rezultă de aici că statele au obligația de a asigura definirea oricărei infracțiuni prin lege. Această condiție este îndeplinită ori de câte ori orice persoană poate să anticipeze, pe baza textului legal şi a interpretării acestuia în instanțele de judecată, care sunt actele sau omisiunile ce pot atrage răspunderea sa penală. Curtea aminteşte că, vorbind

---

[1] Cauza *Vikulov şi alţii împotriva Letoniei* (dec.), nr. 16870/03, 23 martie 2004 *hudoc.echr.coe.int.*

[2] Cauza *Szabó împotriva Suediei* (dec.), nr. 28578/03, CEDO 2006-VMI, *hudoc.echr.coe.int.*

[3] Cauza *Payet împotriva Franței,* nr. 19606/08, 20 ianuarie 2011, *hudoc.echr.coe.int.*

[4] Art. 7 din Convenția europeană a drepturilor omului: ***Nicio pedeapsă fără lege***

1. Nimeni nu poate fi condamnat pentru o acțiune sau o omisiune care, în momentul în care a fost săvârşită, nu constituia o infracțiune, potrivit dreptului național şi internațional. De asemenea, nu se poate aplica o pedeapsă mai severă decât aceea care era aplicabilă în momentul săvârşirii infracțiunii.

2. Prezentul articol nu va aduce atingere judecării şi pedepsirii unei persoane vinovate de o acțiune sau de o omisiune care, în momentul săvârşirii sale, era considerată infracțiune potrivit principiilor generale de drept recunoscute de națiunile civilizate.

despre noțiunea de „lege", ea înglobează atât dreptul scris, cât și pe cel nescris și implică, pe lângă condiții formale, și condiții calitative, precum accesibilitatea și previzibilitatea".

2. CEDO, Secția a III-a, Decizia Brown c. Marii Britanii, 24 noiembrie 1998, 38644/97 (www.jurisprudentacedo.com)

„O amendă cu caracter punitiv și disuasiv mai degrabă decât compensatorie poate conduce la considerarea litigiului ca fiind penal, în măsura în care valoarea amenzii este suficient de importantă.

Reclamantul este avocat. În cadrul activității sale profesionale s-a asociat cu o persoană ce fusese condamnată pentru diverse infracțiuni de fraudă, în ciuda unei norme legale care interzicea o astfel de asociere. Datorită acestui fapt, reclamantul a fost sancționat disciplinar cu o amendă în valoare de 10.000 lire sterline de către o instanță disciplinară a ordinului avocaților.

O amendă cu caracter punitiv și disuasiv mai degrabă decât compensatorie poate conduce la considerarea litigiului ca fiind penal, în măsura în care valoarea amenzii este suficient de importantă. În speță, Curtea a considerat că amenda aplicată reclamantului a fost suficient de importantă pentru a putea fi considerată ca având un efect punitiv. În același timp, ea a sancționat un delict disciplinar grav, iar valoarea sa a fost egală cu suma obținută de către reclamant după ce și-a vândut cabinetul. Pe de altă parte, Curtea a constatat că procedura de sancționare nu a fost deloc apropiată de procedura penală, iar poliția ori parchetul nu a avut niciun rol în cursul acesteia. De aceea, ținând cont de natura esențialmente disciplinară a acuzației, nu se poate spune că valoarea ridicată a amenzii este suficientă pentru a-i conferi acesteia un caracter penal. De aceea, art. 7 nu este aplicabil".

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

G. Recapitulați:

1. Noțiunea de ilicit penal

• Tot ceea ce preceptele juridice nu opresc și tot ceea ce este conform preceptelor juridice constituie sfera permisă a ***licitului.***

• Tot ceea ce regulile de conduită interzic și ceea ce este contrar perceptelor juridice constituie sfera ***ilicitului.***

• Toate conduitele umane prin care se încalcă preceptul unei normei juridice și care au un grad redus de pericol social constituie ***ilicit tolerat.***

Ilicitul penal

- conduite prin care se încalcă preceptul unei norme juridice penale;
- se mai numește infracțiune (din latină *infractio*-onis = spargere, frângere);
- este forma cea mai gravă a ilicitului juridic;
- este expres și limitativ determinat de legea penal;
- este de ordine publică;
- atrage aplicarea sancțiunilor penale.

Infracțiunea

• este un fenomen juridic;
• fenomen social;
• fenomen antisocial;
• fenomen uman;
• fenomen istoric;
• fenomen material;
• fenomen ce nu poate fi eradicat.

2. Fenomenul infracțional (criminalitatea)

a) Criminalitatea reală – **totalitatea formelor sub care apare ilicitul penal la un moment dat (ansamblul infracțiunilor comise într-o societate într-o perioadă dată).**

b) Criminalitatea descoperită (aparentă) – **totalitatea infracțiunilor cercetate, din oficiu sau la plângerea persoanelor interesate ori ca urmare a denunțului făcut de alte persoane.**

c) Cifra neagră a criminalității – **diferența dintre criminalitatea reală și criminalitatea aparentă.**

d) Criminalitatea legală (judecată) – **totalitatea infracțiunilor descoperite și judecate.**

3. Politica penală

Constituie ansamblul de măsuri luate de stat pentru combaterea fenomenului infracțional.

Poate fi:

- *legislativă* – realizată prin activitatea legiuitorului de incriminare – dezincriminare a unor fapte;
- *judiciară* – realizată prin activitatea sistemului judiciar în aplicarea legii penale ca urmare a comiterii de infracțiuni.

IASI - CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

4. Incriminare – dezincriminare

Incriminarea – este operațiunea prin care un comportament uman social periculos este calificat drept infracțiune, prin promulgarea unei legi care definește conținutul infracțiunii și sancțiunea aplicabilă în caz de săvârșire a acesteia. Se realizează prin lege organică de către Parlament sau prin ordonanță de urgență de către Guvern (de evitat!) în situații de urgență.

Dezincriminarea – este operațiunea prin care o faptă incriminată până la acea dată este scoasă din sfera ilicitului penal, devenind fie o faptă licită, fie o formă de ilicit de un pericol social mai redus care nu necesită aplicarea unei pedepse (ex., contravenție). Operațiune inversă incriminării, se realizează prin același tip de acte normativ. Pentru dezincriminare este nevoie de un act normativ cu forță egală celui prin care s-a incriminat inițial fapta.

5. Dreptul penal și știința dreptului penal

Dreptul penal:

- este o ramură de drept public;
- totalitatea normelor juridice prin care se prevede în ce condiții o faptă constituie infracțiune, tipul acestor infracțiuni și sancțiunile aplicabile.

Știința dreptului penal:

- ansamblu sistematizat de cunoștințe despre dreptul penal exprimate în teorii, principii, idei, prin care se explică fenomenul juridic penal, se analizează evoluția acestuia, nevoia de reglementarea a unor relații sociale, cu scopul protejării societății împotriva fenomenului infracțional.

- *Drept penal obiectiv* – ansamblul normelor juridice care reglementează reacția socială împotriva infracțiunilor, stabilind care fapte și în ce condiții constituie infracțiuni, condițiile răspunderii penale și sancțiunile penale aplicabile în cazul comiterii acestor fapte.
- *Drept penal subiectiv* – o prerogativă sau putere acordată de normele dreptului obiectiv unui subiect de drept de a acționa sau de a pretinde altora să acționeze într-un anumit mod.
- *Drept penal pozitiv* – ansamblu de norme penale aflate în vigoare la un moment dat.
- *Drept penal natural* – ansamblu de norme care transgresează ordinea juridică etatică decurgând din natura umană și fiind valabile oriunde și oricând.
- *Drept penal material sau substanțial* – ansamblu de norme juridice care definesc infracțiunile și sancțiunile penale.
- *Dreptul penal procesual* – ansamblul normelor juridice care reglementează desfășurarea procesului penal.

Caracteristicile dreptului penal:

a) Caracter autonom – are obiect propriu de reglementare; autonomia sa este: - ***normativă*** (normele proprii care stabilesc modele de conduită neprevăzute de alte ramuri de drept); - ***conceptuală*** (termenii folosiți au un sens propriu, care nu este același cu cel atribuit în alte ramuri de drept); - ***procesuală*** (aplicarea normelor penale se realizează în baza unor norme procesuale specifice, proprii).

b) Caracter de drept public – raporturile juridice reglementate de dreptul penal sunt raporturi de putere (de autoritate) născute între stat, ca putere publică, şi cetăţeni, ca destinatari ai normei penale.

c) Caracterul unitar – aplicarea normelor sale este condiţionată de interacţiunea lor, atât normele penale generale, cât şi normele penale speciale fiind în strânsă conexiune.

d) Caracter subsidiar – intervine *ultima ratio*, când sancţiunile aplicate în alte ramuri de drept sunt ineficiente.

Izvoarele dreptului penal:

• *informale* (materiale, naturale) – factori sociali, economici, culturali, ideologici, dreptul natural, înţelegeri între state;

• *formale* – ansamblul de norme juridice adoptate de puterea legislativă după o procedură specifică prin care se reglementează care fapte constituie infracţiuni, condiţiile în care este antrenată răspunderea penală şi sancţiunile aplicabile în cazul săvârşirii acestor fapte (legea, *lato sensu*);

• *directe (imediate)* – cu aplicare directă la nivel intern (legi, O.U.G., Convenţia europeană a drepturilor omului);

• *indirecte (mediate)* – necesită adoptarea unui alt act normativ pentru aplicare (tratatele şi convenţiile internaţionale, acte normative ale UE);

• *interne* – emană de la autorităţile naţionale;

• *externe* – emană de la autorităţi supranaţionale (de exemplu, UE, ONU) sau reprezintă rezultatul acordurilor interstatale bi- şi multi- laterale (tratatele şi convenţiile internaţionale).

6. Legea penală

- *stricto sensu* – act normativ emanând de la puterea legiuitoare după procedura specifică prevăzută de Constituţie [art. 73 lit. h)] pentru legile organice, prin care se reglementează infracţiunile, pedepsele şi regimul executării acestora;

- *lato sensu* – orice normă juridică cuprinsă într-un act normativ;

- *sens expres – Codul penal:* art. 173 C. pen. – *prin lege penală se înţelege orice dispoziţie cu caracter penal cuprinsă în legi organice, ordonanţe de urgenţă sau alte acte normative care la data adoptării lor aveau putere de lege.*

Tipuri de legi penale:

• *Legi constituţionale* – Constituţia României – legea fundamentală a statului de drept, conţine dispoziţii cu caracter de principiu în domeniul dreptului penal.

• *Legi organice* – toate legile care conţin norme penale.

• *Legi penale principale* – Codul penal – principalul izvor al dreptului penal român.

• *Legi penale complimentare* – reglementări cu caracter exclusiv penal, fără a conţine noi incriminări, completează reglementările penale cuprinse în Codul penal.

• *Legi penale speciale* – conţin norme derogatorii de la dreptul penal comun.

• *Legi nepenale care cuprind dispoziții penale* – conțin atât reglementări fără caracter penal privind relațiile sociale într-un anumit domeniu, cât și dispoziții penale privind incriminarea unor fapte caracteristice domeniului reglementat.

• *Legile penale permanente* – au durată nedeterminată în timp.

• *Legile penale temporare* – aplicare determinată prin indicarea în cuprinsul lor a datei până la care au aplicabilitate.

• *Legile penale ordinare* – adoptate în condiții de desfășurare normală a vieții sociale.

• *Legile extraordinare sau excepționale* – sunt adoptate în condiții excepționale care împiedică desfășurarea normală a vieții sociale (calamități, stare de război, stare de necesitate).

7. Alte izvoare de drept penal

• *Ordonanțele de urgență ale Guvernului* – izvoare de drept penal; pot fi emise și în domeniul care face obiectul legilor organice în situații excepționale.

• *Decretele prezidențiale* – nu sunt izvoare de drept penal; acte administrative cu caracter individual.

• *Cutuma* – obicei, consuetudine; repetarea generală, uniformă și constantă a unui comportament, însoțită de convingerea că acesta corespunde unui percept juridic.

• *Reciprocitatea* – singurul izvor informal de drept penal în materia extrădării; un act de conduită între două state, în lipsa unei convenții sau a unui tratat, care impune statului beneficiar un tratament asemănător.

• *Jurisprudența* – nu este izvor de drept penal; are rol în interpretarea judiciară a legii penale.

• *Deciziile Curții Constituționale* – sunt izvoare de drept penal. Curtea Constituțională este legiuitor negativ dacă norma declarată neconstituțională nu este modificată de către emitent în sensul aducerii sale în acord cu dispozițiile Constituției.

• *Tratatele și convențiile internaționale* – pot fi: a) **izvoare indirecte** – necesită după ratificare adoptarea unor norme la nivel intern; b) **izvoare directe** – convențiile de asistență juridică internațională care reglementează, de regulă, materia extrădării și tratatele și convențiile internaționale privind drepturile fundamentale ale omului [cf. art. 11 alin. (2) și art. 20 alin. (2) din Constituție].

• *Deciziile Curții Europene a Drepturilor Omului* – determină revizuirea hotărârilor definitive pronunțate de instanțele naționale; sunt obligatorii pentru statale în cauză, dar nu constituie izvor de drept penal.

• *Deciziile Curții de Justiție a Comunității Europene* pronunțate atunci când se apreciază că prin aplicarea unei norme interne este afectată ordinea comunitară. Solicitarea hotărârii preliminare este obligatorie atunci când judecătorul național judecă în ultimă instanță cauza și facultativă dacă judecătorul național nu soluționează cauza în ultimă instanță.

8. Principiile dreptului penal

a) Principiul legalității incriminărilor și pedepselor. Art. 1 C. pen. – legalitatea incriminării (*nullum crimen sine lege*); stabilește standarde în legiferare: *lex scripta, lex certa, lex praevia.* Art. 2 C. pen. – legalitatea sancțiunilor penale (*nulla poena sine lege*); stabilește limite de intervenție: *nulla poena sine judicio, nullum judicium sine lege.*

*b) **Principiul egalității în fața legii.*** Art. 16 din Constituție.

*c) **Principiul răspunderii penale subiective.*** Art. 15 C. pen., art. 16 C. pen. (*nulla poena sine culpa*). Fără vinovăție nu există infracțiune. Până la dovada contrară, o persoană este prezumată nevinovată (art. 23 din Constituție).

*d) **Principiul răspunderii penale personale.*** Nu este posibilă răspunderea penală pentru fapta altuia sau răspunderea colectivă a unui grup social pentru fapta unui membru al grupului.

*e) **Principiul proporționalizării și al individualizării sancțiunilor penale.*** Restrângerea exercițiului unor drepturi nu trebuie să fie disproporționată în raport de situația care le-a generat [art. 53 alin. (2) din Constituție]. Individualizarea sancțiunilor penale se realizează conform unor criterii legale (art. 74 C. pen.).

Individualizarea sancțiunilor penale poate fi: *a) legală* – realizată de legiuitor prin prevederea în norma juridică penală a sancțiunilor și a limitelor acestora; *b) judiciară* – realizată de instanța de judecată; *c) administrativă sau post judiciară* – realizată de către organele judecătorești cu prilejul modificărilor ulterioare a pedepsei (liberare condiționată, aplicarea unei legi mai favorabile etc.) și de către organele administrației penitenciare în ceea ce privește condițiile de deținere.

*f) **Principiul unicității răspunderii penale (non bis in idem).*** O persoană nu poate răspunde penal de mai multe ori pentru aceeași faptă. Implică și autoritatea de lucru judecat.

9. Norma penală

• regulă de conduită cu caracter general și impersonal, emisă de puterile statale, constituțional abilitate în acest sens, prin care se interzic sau se impun anumite moduri de comportament (acțiuni sau inacțiuni) sub amenințarea aplicării sancțiunilor penale în caz de neconformare;

• structura – există controverse în doctrină dihotomică/trihotomică; *a) ipoteza* – descrie împrejurările în care norma juridică intră în acțiune, respectiv ce acțiuni sau inacțiuni umane determină aplicarea normei juridice; *b) dispoziția* – conduita pe care trebuie să o urmeze părțile; *c) preceptul normei juridice* – alcătuit din ipoteză și dispoziție; comandament ce impune un model de conduită; *d) sancțiunea* – consecința nerespectării preceptului normei juridice;

• *structura logică* – statică și trihotomică;

• *structura tehnico-legislativă* – dinamică, unul dintre elemente poate lipsi, fiind subînțeles sau împrumutat de la o altă normă (cazul normelor penale incomplete).

Tipuri de norme penale: a) generale și speciale; b) imperative (onerative și prohibitive) și permisive; c) complete și incomplete (de incriminare cadru, de trimitere, de referire); d) punitive și stimulative.

Norme generale:

a) norme-principii [art. 2, art. 15 alin. (2) C. pen.] definesc principiile fundamentale ale dreptului penal;

b) norme conflictuale (art. 3-14 C. pen.) determină norma aplicabilă în cazul incidenței simultane a mai multor norme la același raport juridic penal;

c) norme-definiții [art. 15 alin. (1), art. 16, art. 32, art. 35, art. 38 C. pen.] definesc unele concepte cu care operează legea penală;

d) norme interpretative [art. 7 alin. (2), art. 8 alin. (2)-(4), art. 173-187, art. 254 alin. (2) C. pen.], prin care legiuitorul dă o interpretare legală contextuală unor termeni din Codul penal.

Normele incomplete: art. 5 din Legea nr. 187/2012 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 286/2009 privind Codul penal – *„(1) Atunci când o normă penală face trimitere la o altă normă determinată, de la care împrumută unul sau mai multe elemente, modificarea normei completatoare atrage și modificarea normei incomplete. (2) În cazul abrogării normei completatoare, norma incompletă va păstra elementele preluate de la aceasta, inclusiv limitele de pedeapsă, în forma existentă la data abrogării, afară de cazul în care legea dispune altfel"*.

10. Interpretarea normelor penale

- operațiune prin care se explică conținutul normei juridice și se stabilesc limitele sale de aplicare (*interpretare declarativă*, *extensivă* ori *restrictivă*);

- *poate fi:*

a) oficială – *autentică* sau *legală* și *cauzală* (*jurisprudențială*).

Interpretarea *legală poate fi*: *contextuală* (ex., art. 173-187 C. pen.) sau *posterioară* (ex., art. 242 din LPA);

b) neoficială, sau **doctrinală** – rezultatul studiilor teoretice desfășurate de teoreticienii și practicienii dreptului.

Metode de interpretare a normelor penale: interpretare literală (gramaticală); interpretarea prin analogie; interpretarea teleologică; interpretarea rațională (logică); interpretarea istorică.

✍ Soluții grile:

1. a, b; **2.** a, b, c; **3.** c; **4.** a, b; **5.** a, b; **6.** b, c; **7.** a; **8.** b; **9.** c; **10.** c; **11.** a, b, c; **12.** c; **13.** b; **14.** b; **15.** b; **16.** a, c; **17.** a, b; **18.** -; **19.** b; **20.** a, c; **21.** a, b, c; **22.** a; **23.** b; **24.** a; **25.** b; **26.** c; **27.** d; **28.** d; **29.** a, c; **30.** a, b, c, d; **31.** a, b, c, d; **32.** a, b, c; **33.** a; **34.** c; **35.** b, c; **36.** b; **37.** b, c; **38.** b, c; **39.** a; **40.** b; **41.** a, b, c; **42.** b; **43.** a.

BCU IAȘI - CENTRUL UNIVERSITAR

Capitolul al II-lea

APLICAREA LEGII PENALE ÎN TIMP ŞI SPAŢIU

Aplicarea legii penale în timp. Aplicarea legii penale în spaţiu. Extrădarea şi mandatul european de arestare

I. Aplicarea legii penale în timp

Art. 3. Activitatea legii penale

Legea penală se aplică infracţiunilor săvârşite în timpul cât ea se află în vigoare.

Art. 4. Aplicarea legii penale de dezincriminare

Legea penală nu se aplică faptelor săvârşite sub legea veche, dacă nu mai sunt prevăzute de legea nouă. în acest caz, executarea pedepselor, a măsurilor educative şi a măsurilor de siguranţă, pronunţate în baza legii vechi, precum şi toate consecinţele penale ale hotărârilor judecătoreşti privitoare la aceste fapte încetează prin intrarea în vigoare a legii noi.

Art. 5. Aplicarea legii penale mai favorabile până la judecarea definitivă a cauzei

(1) În cazul în care de la săvârşirea infracţiunii până la judecarea definitivă a cauzei au intervenit una sau mai multe legi penale, se aplică legea mai favorabilă.

(2) Dispoziţiile alin. (1) se aplică şi actelor normative ori prevederilor din acestea declarate neconstituţionale, precum şi ordonanţelor de urgenţă aprobate de Parlament cu modificări sau completări ori respinse, dacă în timpul când acestea s-au aflat în vigoare au cuprins dispoziţii penale mai favorabile.

Art. 6. Aplicarea legii penale mai favorabile după judecarea definitivă a cauzei

(1) Când după rămânerea definitivă a hotărârii de condamnare şi până la executarea completă a pedepsei închisorii sau amenzii a intervenit o lege care prevede o pedeapsă mai uşoară, sancţiunea aplicată, dacă depăşeşte maximul special prevăzut de legea nouă pentru infracţiunea săvârşită, se reduce la acest maxim.

(2) Dacă după rămânerea definitivă a hotărârii de condamnare la detenţiune pe viaţă şi până la executarea ei a intervenit o lege care prevede pentru aceeaşi faptă numai pedeapsa închisorii, pedeapsa detenţiunii pe viaţă se înlocuieşte cu maximul închisorii prevăzut pentru acea infracţiune.

(3) Dacă legea nouă prevede în locul pedepsei închisorii numai amenda, pedeapsa aplicată se înlocuieşte cu amenda, fără a se putea depăşi maximul special prevăzut în

BCU CLUJ CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

legea nouă. Ținându-se seama de partea executată din pedeapsa închisorii, se poate înlătura în totul sau în parte executarea amenzii.

(4) Măsurile educative neexecutate și neprevăzute în legea nouă nu se mai execută, iar cele care au corespondent în legea nouă se execută în conținutul și limitele prevăzute de aceasta, dacă este mai favorabilă.

(5) Când legea nouă este mai favorabilă în condițiile alin. (1)-(4), pedepsele complementare și măsurile de siguranță neexecutate și neprevăzute în legea nouă nu se mai execută, iar cele care au corespondent în legea nouă se execută în conținutul și limitele prevăzute de aceasta.

(6) Dacă legea nouă este mai favorabilă numai sub aspectul pedepselor complementare sau măsurilor de siguranță, acestea se execută în conținutul și limitele prevăzute de legea nouă.

(7) Când o dispoziție din legea nouă se referă la pedepse definitiv aplicate, se ține seama, în cazul pedepselor executate până la data intrării în vigoare a acesteia, de pedeapsa redusă sau înlocuită potrivit dispozițiilor alin. (1)-(6).

Art. 7. Aplicarea legii penale temporare

(1) Legea penală temporară se aplică infracțiunii săvârșite în timpul când era în vigoare, chiar dacă fapta nu a fost urmărită sau judecată în acel interval de timp.

(2) Legea penală temporară este legea penală care prevede data ieșirii ei din vigoare sau a cărei aplicare este limitată prin natura temporară a situației care a impus adoptarea sa.

➲ *A. Rezolvați următoarele grile:*

1. *Vacatio legis* desemnează:

a. intervalul de timp scurs între data promulgării legii și data publicării în Monitorul Oficial;
b. intervalul de timp scurs între data publicării legii și data modificării legii;
c. intervalul de timp scurs între data publicării legii și data intrării sale în vigoare.

2. Legea penală activă se determină în raport cu:

a. momentul producerii rezultatului;
b. momentul săvârșirii infracțiunii;
c. momentul sesizării organelor judiciare.

BCU IAȘI CENTRAL UNIVERSITARĂ LIBRARY

3. Extraactivitatea legii penale presupune că:

a. legea penală produce efecte și înainte de intrarea sa în vigoare;
b. legea penală produce efecte și după ieșirea sa din vigoare;
c. legea penală produce efecte și în afara teritoriului național.

4. Legea de amnistie:

a. are prin excelență un efect retroactiv;
b. nu poate fi modificată;
c. poate fi abrogată.

5. Legea de dezincriminare:

a. produce întotdeauna efecte retroactive;
b. produce întotdeauna efecte ultraactive;
c. produce efecte numai pentru viitor.

6. *Mitior lex* se referă la:

a. situația în care în cursul procesului penal intervin mai multe legi penale care cuprind dispoziții diferite referitoare la aceeași faptă;
b. retroactivitatea legii penale;
c. situațiile tranzitorii.

7. Constituie cazuri de retroactivitate a legii penale:

a. legea de dezincriminare;
b. decretul de grațiere;
c. legea de interpretare care adaugă la legea interpretată.

8. Constituie cazuri de retroactivitate a legii penale:

a. legea care prevede măsuri educative;
b. legea care prevede măsuri de siguranță;
c. legea de interpretare.

9. Legea de dezincriminare produce efecte asupra:

a. faptelor nedescoperite;
b. faptelor aflate în curs de judecată;
c. sancțiunilor penale aplicate de către instanță, în curs de executare.

10. Legea penală mai favorabilă:

a. se aplică întotdeauna obligatoriu;
b. poate fi aplicată și facultativ;
c. implică aplicarea unei *lex tertia* prin combinarea dispozițiilor mai favorabile inculpatului preluate din mai multe legi penale succesive.

CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

11. Aplicarea legii penale mai favorabile este obligatorie:

a. în cursul judecății, numai dacă pedeapsa detențiunii pe viață este înlocuită cu pedeapsa închisorii;
b. în cursul executării pedepsei, numai dacă pedeapsa închisorii este înlocuită cu pedeapsa amenzii;
c. dacă există mai multe impedimente privind tragerea la răspundere penală a infractorului.

12. Dispozițiile ordonanțelor de urgență respinse de Parlament:

a. se vor aplica faptelor comise până la apariția legii de respingere, chiar dacă sunt sau nu favorabile inculpatului;
b. vor retroactiva în măsura în care sunt mai favorabile;
c. nu mai pot fi aplicate sub nicio formă.

13. Legea penală mai favorabilă se determină în cazul faptelor aflate în curs de judecată prin raportare la:

a. maximul pedepselor principale;
b. condițiile de tragere la răspundere penală;
c. *in concreto*;
d. condițiile de incriminare;
e. doar regimul sancționator.

14. Aplicarea legii mai favorabile presupune:

a. încadrarea faptei după legea nouă, iar pedeapsa să se aplice după legea veche;
b. reținerea unor circumstanțe atenuante prevăzute de legea nouă și încadrarea faptei după legea nouă;
c. analizarea dispozițiilor ordonanțelor de urgență respinse de Parlament, în cazul în care fapta a fost comisă sub imperiul acestora.

15. Concursul de legi penale:

a. este sinonim cu succesiunea de legi penale;
b. se referă la situația în care două sau mai multe legi penale în vigoare reglementează aceeași materie;
c. se referă la situația în care două sau mai multe legi penale succesive reglementează aceeași materie.

16. Concursul de legi penale se rezolvă potrivit principului:

a. *specialia generalibus derogant*;
b. *lex primaria derogat lex subsidiaria*;
c. *lex consumens derogat lex consumptae*.

17. Principiul neretroactivității legii penale:

a. derivă din principiul legalității incriminării și pedepselor;
b. este consacrat constituțional;
c. este prevăzut expres în Codul penal.

18. Aplicarea facultativă a legii penale mai favorabile:

a. este prevăzută de Codul penal din 1969;
b. este prevăzută de Codul penal din 2009;
c. este prevăzută de Constituția României.

19. X a comis o infracțiune continuată astfel: trei acte de executare în perioada de acțiune a Codului penal din 1969 și două acte de executare după intrarea în vigoare a noului Cod penal. Știind că noul Cod penal cuprinde prevederi mai blânde în ceea ce privește limitele speciale de pedeapsă pentru infracțiunea comisă, arătați care dintre aserțiunile următoare sunt adevărate:

a. în speță vor fi aplicate doar dispozițiile Codului penal din 1969;
b. în speță vor fi aplicate doar dispozițiile noului Cod penal;
c. în speță este obligatorie aplicarea legii penale mai favorabile.

20. X a fost condamnat definitiv pentru o infracțiune potrivit dispozițiilor Codului penal din 1969. După rămânerea definitivă a hotărârii de condamnare, intră în vigoare noul Cod penal, care prevede pentru aceeași infracțiune un maxim special mai redus decât maximul prevăzut de codul anterior. Pedeapsa stabilită definitiv de instanță nu depășește maximul special prevăzut de noul Cod penal:

a. în speță este obligatorie aplicarea legii penale mai favorabile;
b. pedeapsa definitivă nu poate fi redusă ca urmare a intrării în vigoare a noului Cod penal;
c. pedeapsa definitivă poate fi redusă proporțional cu reducerea celor două maxime speciale.

21. X a fost condamnat definitiv la pedeapsa închisorii de 8 ani cu executare. În timpul executării pedepsei intră în vigoare noul Cod penal, care prevede pentru infracțiunea săvârșită pedeapsa închisorii de la 3 luni la 3 ani. Arătați care dintre următoarele aserțiuni sunt adevărate:

a. se vor aplica obligatoriu dispozițiile noului Cod penal, întrucât este lege penală mai favorabilă;
b. se va reduce pedeapsa aplicată la maximul pedepsei prevăzut de legea nouă;
c. nu se poate reduce pedeapsa aplicată, întrucât se încalcă principiul autorității de lucru judecat.

22. Dacă X comite o infracțiune sub acțiunea Codului penal din 1969 și o infracțiune după intrarea în vigoare a noului Cod penal, înainte de a se pronunța o hotărâre definitivă pentru vreuna dintre cele două infracțiuni:

a. se va aplica Codul penal din 1969 atât în ceea ce privește stabilirea pedepsei pentru fiecare dintre infracțiunile concurente, cât și în ceea ce privește regimul sancționator al concursului;
b. se va aplica noul Codul penal atât în ceea ce privește stabilirea pedepsei pentru fiecare dintre infracțiunile concurente, cât și în ceea ce privește regimul sancționator al concursului;
c. regimul sancționator al concursului se va stabili potrivit noului Cod penal, chiar dacă pentru prima infracțiune pedeapsa a fost stabilită potrivit legii vechi, mai favorabile.

23. Legea penală mai favorabilă se aplică obligatoriu după judecarea definitivă a cauzei dacă:

a. pedeapsa aplicată nu depășește maximul prevăzut de legea nouă, dar legea nouă prevede un minim special mai mic decât legea veche;
b. pedeapsa aplicată este închisoarea, iar legea nouă prevede doar pedeapsa amenzii;
c. maximul pedepsei prevăzut de legea nouă este mai mic decât maximul pedepsei prevăzut de legea veche, dar pedeapsa aplicată nu depășește maximul pedepsei prevăzut de legea nouă.

24. Legea penală de dezincriminare:

a) este o lege extraactivă;
b) produce efecte și în situația în care fapta este prevăzută de legea nouă sub o altă denumire;
c) produce efecte și în cazul în care s-a executat deja pedeapsa pentru fapta incriminată inițial.

25. În cazul aplicării legii penale mai favorabile după judecarea definitivă a cauzei:

a) dacă legea penală nouă prevede pentru infracțiunea comisă pedeapsa detențiunii pe viață alternativ cu pedeapsa închisorii, iar pedeapsa aplicată este detențiunea pe viață, se înlocuiește pedeapsa aplicată cu maximul pedepsei închisorii prevăzut de legea nouă;
b) dacă legea penală nouă prevede pentru infracțiunea comisă doar pedeapsa amenzii, iar pedeapsa aplicată este închisoarea, se înlocuiește pedeapsa aplicată cu amenda, fără a se putea depăși maximul special al amenzii prevăzut în legea nouă;
c) Legea penală mai favorabilă poate ultraactiva.

26. Produce efecte retroactive întotdeauna:

a. Legea interpretativă intervenită ulterior intrării în vigoare a legii pe care o interpretează, care modifică condițiile de incriminare cu privire la o infracțiune prevăzută în legea inițială;

b. Legea de grațiere colectivă a pedepselor aplicate pentru infracțiunile de furt simplu, care intervine în cursul judecării unei persoane pentru comiterea unei infracțiuni de furt simplu comise înainte de intrarea în vigoare a legii de grațiere;
c. Legea penală nouă, care intervine în cursul executării unei pedepse cu închisoarea, care prevede un maxim special mai mic decât maximul special prevăzut de legea veche, în condițiile în care pedeapsa care se execută nu depășește maximul special prevăzut de legea nouă.

27. Identificați varianta de răspuns care conține o aserțiune adevărată:
a. În situația intervenției unei legi penale noi, până la judecarea definitivă a cauzei, care aduce modificări atât cu privire la pedeapsă, cât și cu privire la circumstanțele atenuante, circumstanțele vor fi analizate distinct față de pedeapsă, putându-le fi aplicată lege veche, mai favorabilă, în timp ce pedeapsa poate fi stabilită sub legea nouă, dacă este mai blândă doar sub acest aspect;
b. dacă pe parcursul executării unei măsuri educative intervine o lege nouă, care stabilește limite ale duratei sale mai mici, măsura educativă se va executa în condițiile prevăzute de legea nouă;
c. În cazul abrogării normei completatoare, se va abroga și norma penală incompletă care a preluat elemente de la aceasta.

➲ ***B. Rezolvați următoarele exerciții:***

1. Explicați sintagma *vacatio legis.*
2. Indicați regulile și criteriile pentru aplicarea legii penale mai favorabile.
3. Explicați diferența dintre concursul de legi penale și succesiunea de legi penale.
4. Indicați cazurile de retroactivitate a legii penale potrivit Codului penal din 1969.
5. Indicați cazurile de retroactivitate a legii penale potrivit Codului penal din 2009.
6. Explicați acțiunea în timp a ordonanțelor de urgență.
7. Explicați dacă, potrivit noului Cod penal, mai este posibilă aplicarea facultativă a legii penale mai favorabile.

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

➲ *C. Lecturați și comentați decizia CEDO în cauza Dragotoniu și Militaru-Pidhorni c. României (www.jurisprudentacedo.com):*

Starea de fapt:

Reclamanții s-au născut în anul 1951 și, respectiv, în 1948 și au domiciliul în Timișoara. La data comiterii faptelor reclamanții erau angajați ai băncii B., societate comercială cu capital privat, în Timișoara, primul fiind contabil-șef și al doilea, director. La 15 septembrie 1994, primul reclamant a fost arestat în baza unei ordonanțe a procurorului, fiind acuzat de luare de mită și alte infracțiuni. A fost eliberat la 23 septembrie 1994. La 20 ianuarie 1995, cei doi reclamanți au fost arestați preventiv pentru infracțiunile citate anterior. Prin mai multe hotărâri, Tribunalul județean Timiș a prelungit arestul lor preventiv. (...)

Printr-o sentință din 27 februarie 1996, Tribunalul județean Timiș a constatat că cei doi reclamanți primiseră fiecare, în 1991, o mașină din partea lui S. în schimbul întocmirii unor acte contrar obligațiilor lor profesionale și vizând acordarea de foloase necuvenite lui S. În fapt, au eliberat două scrisori de garanție bancară datate 12 august 1991 și 11 octombrie 1991 în avantajul acestuia din urmă, deși nu dispunea de acoperirea bancară necesară. În consecință, Tribunalul a condamnat pe primul reclamant, Nicolae Dragotoniu, pentru luare de mită în baza art. 254 C. pen. anterior și pentru alte infracțiuni la un an și o lună de închisoare și a ordonat interzicerea exercitării unor drepturi civile. Tribunalul a condamnat, de asemenea, pe al doilea reclamant, Ioan Militaru-Pidhorni, pentru luare de mită și pentru o altă infracțiune la un an și o lună de închisoare și a ordonat interzicerea exercitării unor drepturi civile.

Reclamanții, precum și Parchetul au înaintat apel. Ei precizau în special că faptele ce le erau atribuite nu constituiau în momentul comiterii lor o infracțiune în dreptul național. În opinia lor, infracțiunea de luare de mită presupunea că autorul ar avea calitatea de funcționar public sau de funcționar sau salariat al unei societăți de stat, în timp ce ei erau angajați ai unei bănci private. Ei au recunoscut că la data pronunțării sentinței faptele atribuite în sarcina lor puteau fi calificate drept infracțiune în conformitate cu legea penală, dar aceasta nu a fost modificată decât la 8 iulie 1992, adică la un an de la comiterea faptelor atribuite.

Printr-o hotărâre din 19 mai 1997, Curtea de Apel Timișoara a admis apelul Parchetului, a confirmat condamnarea reclamanților pentru infracțiunea de luare de mită și a mărit pedeapsa primului reclamant la 3 ani și 6 luni de închisoare și pe cea a celui de-al doilea, la 3 ani de închisoare.

Deși a admis că codul penal prevedea calitatea de funcționar public sau de funcționar sau salariat al unei societăți de stat pentru a încadra faptele incriminate de luare de mită, Curtea de Apel s-a pronunțat astfel:

„Noțiunea de funcționar aplicabilă faptelor în speță este definitivă prin art. 147 Cod penal, referindu-se la salariații unui organism sau ai unei instituții de stat, ai unei întreprinderi sau ai unei organizații economice a statului (organizație economică de stat).

Articolul 258 alin. (2) Cod penal prevede că dispozițiile capitolului care definește infracțiunea de luare de mită se aplică, de asemenea, la ceilalți salariați, luând-o în calcul cu ocazia stabilirii pedepsei.

În Codul penal republicat, pe baza modificărilor intervenite până în prezent, noțiunea de funcționar este definită la primul alineat al art. 147, în timp ce al doilea alineat prevede că prin funcționar se înțelege atât persoana prevăzută la primul alineat, cât și orice salariat care îndeplinește o însărcinare în serviciul unei alte persoane juridice decât cele prevăzute la primul alineat.

În cursul perioadei actuale de tranziție, care are inevitabil repercusiuni asupra legislației, pot apărea lipsuri care să influențeze derularea procesului penal fie punându-se capăt, fie ajungând la soluții inechitabile. În asemenea cazuri, dificultățile vor putea fi soluționate fie prin intermediul interpretării analogice – analogie legislativă sau analogie de drept –, fie prin interpretare rațională.

Văzând art. 258 alin. (2) C. pen. și ținând cont de intenția legiuitorului de a pedepsi funcționarul vinovat de infracțiunea prevăzută de art. 254 (luare de mită), indiferent de calificarea persoanei juridice care a angajat funcționarul – publică, de interes public sau privată –, trebuie să se constate că infracțiunea de luare de mită privește, de asemenea, autorul angajat la o societate privată, inclusiv după decembrie 1989 și înainte de adoptarea Legii nr. 65/1992. Scopul legiuitorului este de a pedepsi persoana având obligații profesionale față de o persoană juridică și care încalcă aceste obligații în relațiile cu o altă persoană".

La o dată neprecizată, reclamanții și Parchetul au înaintat un recurs în anulare. Reclamanții au reiterat plângerea lor privind aplicarea prin analogie a Codului penal.

Printr-o hotărâre din 27 iunie 2000, Curtea Supremă de Justiție a confirmat hotărârea Curții de Apel în privința condamnării lor pentru luare de mită și a anulat hotărârea în privința altor infracțiuni datorită prescrierii. În consecință, ea a micșorat pedeapsa aplicată primului reclamant la 3 ani de închisoare, arătând că „S.C. Bankcoop S.A. reprezenta o unitate (dintre cele prevăzute de art. 145 Cod penal), deoarece este vorba despre o societate comercială cu capital public, constituită în conformitate cu art. 16-24 ale Legii nr. 31/1990, desfășurând o activitate de interes social și funcționând în conformitate cu legea, conform art. 145 Cod penal în vigoare în momentul eliberării scrisorilor. (...)

Inculpații Militaru Pidhorni Ioan – director de agenție al unei instituții bancare constituite ca societate comercială – și Dragatoniu Nicolae – contabil-șef de agenție a unei asemenea instituții – au calitatea de autori speciali prevăzută de lege drept condiție pentru existența infracțiunii de luare de mită. Îndeplinind funcțiile menționate anterior într-o instituție bancară care, așa cum s-a demonstrat, era o unitate din rândul celor prevăzute de art. 145 Cod penal, cei doi inculpați aveau calitatea de «alți salariați» în sensul art. 148 alin. (1) Cod penal, așa cum era redactat în momentul comiterii faptelor. Or, în conformitate cu art. 258 alin. (2) Cod penal, în redactarea sa în momentul comiterii faptelor, dispozițiile de la capitolul incluzând infracțiunea de luare de mită prevăzută de art. 254 se aplicau, de asemenea, la alți salariați, cum ar fi inculpații".

Aprecierile Curții:

a) Principiile care reies din jurisprudența Curții

Curtea amintește că art. 7 alin. (1) din Convenție consacră, în general, principiul legalității delictelor și pedepselor (*nullum crimen, nulla poena sine lege*) și interzice, îndeosebi, aplicarea retroactivă a dreptului penal atunci când se face în detrimentul acuzatului. În timp ce

interzice în special extinderea domeniului de aplicare a infracțiunilor existente la faptele care, anterior, nu constituiau infracțiuni, el ordonă, de asemenea, să nu se aplice legea penală în mod extensiv în detrimentul acuzatului, de exemplu, prin analogie. Reiese că legea trebuie să definească clar infracțiunile și pedepsele care le sancționează.

Noțiunea de „drept" („*law*") folosită la art. 7 corespunde celei de „lege" care figurează în alte articole ale Convenției; ea înglobează dreptul de origine atât legislativă, cât și jurisprudențială și implică unele condiții calitative, între altele cele ale accesibilității și ale previzibilității.

Însemnătatea noțiunii de „previzibilitate" depinde în mare măsură de contextul textului despre care este vorba, de domeniul pe care îl acoperă, precum și de numărul și calitatea destinatarilor săi. Previzibilitatea legii nu se opune ca persoana interesată să fie nevoită să recurgă la o bună consiliere pentru a evalua, la un nivel rezonabil în circumstanțele cauzei, consecințele ce ar putea decurge dintr-o anumită acțiune Acest lucru se întâmplă de obicei cu profesioniștii, obișnuiți să facă dovada unei mari prudențe în exercitarea meseriei lor. De asemenea, se poate aștepta de la ei să acorde o atenție deosebită evaluării riscurilor pe care le implică. (...)

Funcția decizională acordată instanțelor servește tocmai pentru a îndepărta îndoielile ce ar putea exista în privința interpretării normelor, ținând cont de evoluțiile practicii cotidiene, cu condiția ca rezultatul să fie coerent cu substanța infracțiunii și evident previzibilă.

b) Aplicarea principiilor generale în cazul în speță

În ceea ce privește interdicția aplicării retroactive a legii penale, Curtea constată că Curtea Supremă de Justiție, în hotărârea sa din 27 iunie 2000, a avut grijă să precizeze în mod expres că aplica legea în vigoare la momentul comiterii faptelor. Prin urmare, nu i se poate reproșa că a procedat la o aplicare retroactivă a legii penale. Rămâne de examinat dacă interpretarea pe care a dat-o ține de analogie.

În opinia Curții, chestiunea ce îi este supusă atenției face trimitere la principiile generale de drept, în special de drept penal. Ca o consecință a principiului legalității condamnărilor, dispozițiile de drept penal sunt supuse principiului de strictă interpretare.

Curtea este conștientă că corupția constituie o amenințare pentru supremația dreptului, pentru democrație și drepturile omului, subminează principiile de bună administrare, de echitate și de justiție socială, denaturează concurența, împiedică dezvoltarea economică și pune în pericol stabilitatea instituțiilor democratice și fundamentele morale ale societății. Astfel, principiile garantate de art. 7 se aplică, cu același titlu ca la orice procedură penală, la procedurile penale privind infracțiunile de corupție.

Curtea constată că, în speță, Guvernul nu a fost în măsură să prezinte deciziile instanțelor interne, indiferent dacă este vorba despre Curtea Supremă de Justiție sau despre instanțele de fond, stabilind că înainte de hotărârea pronunțată în prezenta cauză el a considerat explicit că faptele de luare de mită ale salariaților societăților comerciale cu capital privat constituiau o infracțiune penală.

Din aplicarea extensivă a legii penale rezultă că, cel puțin din cauza lipsei unei interpretări jurisprudențiale accesibile și evident previzibile, cerințele art. 7 nu ar putea fi privite drept respectate în privința unui acuzat. Or, lipsa de jurisprudență prealabilă în ceea ce privește asimilarea faptelor de luare de mită ale salariaților unei bănci cu cele ale

„funcționarilor" și „altor salariați" ale instituțiilor prevăzute la art. 145 C. pen. rezultă în speță din faptul că Guvernul nu a oferit precedente în acest sens. Acțiunea doctrinei de a interpreta liber un text de lege nu poate înlocui existența unei jurisprudențe. A raționa altfel ar însemna a încălca obiectul și scopul acestei dispoziții, care dorește ca nimeni să nu fie condamnat în mod arbitrar. De altfel, Curtea observă că Guvernul nu a oferit niciun exemplu de interpretare doctrinară consacrând răspunderea penală a angajaților de bănci pentru fapte de luare de mită.

În consecință, chiar și în calitate de profesioniști care se puteau înconjura de sfaturi ale juriștilor, era greu, ba chiar imposibil, pentru reclamanți să prevadă revirimentul de jurisprudență a Curții Supreme de Justiție și deci să știe că în momentul în care le-au comis acțiunile lor puteau antrena o sancțiune penală.

Curtea constată că instanța de apel a procedat în mod expres la o aplicare extensivă a legii penale.

De altfel, Curtea constată că înainte de adoptarea Legii nr. 65/1992 textele pertinente din Codul penal nu prevăd că băncile puteau face parte din instituțiile prevăzute de art. 145 C. pen. Adoptarea acestei legi a constituit într-adevăr răspunsul legiuitorului la schimbarea regimului politic și economic al statului pârât, lucru confirmat, de altfel, de Curtea Constituțională în Decizia din 15 iulie 1996, atunci când a examinat constituționalitatea acestei noi legi.

În definitiv și pe baza titulaturii însăși a art. 145 C. pen. (care definește noțiunea de „obștesc") și a faptului că cu prilejul intrării în vigoare a Codului penal, și anume la 1 ianuarie 1969, nu existau decât organizații de stat sau colective, Curtea este de părere că, în privința Codului penal în vigoare la vremea faptelor, nu puteau fi judecate drept corupție decât acțiunile persoanelor care îndeplineau funcții într-o instituție publică, și nu într-o societate comercială privată.

În aceste condiții, Curtea consideră că în speță s-a încălcat art. 7 alin. (1) din Convenție.

➲ *D. Analizați Principiul neretroactivității legii penale în interpretarea CEDO*

- Practica CEDO în interpretarea art. 7 CEDO interzice în mod absolut aplicarea retroactivă a dreptului penal atunci când se face în defavoarea reclamantului [Cauza *Del Rio Prada împotriva Spaniei* (MC), pct. 116][1].
- Neretroactivitatea legii penale se aplică atât dispozițiilor care definesc infracțiunile [Cauza *Vasiliauskas împotriva Lituaniei* (MC), pct. 165-166][2], cât și celor care stabilesc pedepsele (Cauza *Jamil împotriva Franței,* pct. 34-36)[3].
- Chiar și după pronunțarea unei pedepse definitive sau în timpul executării acesteia, interzicerea retroactivității pedepselor împiedică legiuitorul, autoritățile administrative

[1] Cauza *Del Rio Prada împotriva Spaniei* (MC), nr. 42750/09, CEDO 2013, *hudoc.echr.coe.int.*
[2] Cauza *Vasiliauskas împotriva Lituaniei* (MC), nr. 35343/05, CEDO 2015, *hudoc.echr.coe.int.*
[3] Cauza *Jamil împotriva Franței,* 8 iunie 1995, seria A nr. 317-B, *hudoc.echr.coe.int.*

sau instanțele să redefinească retroactiv și în defavoarea condamnatului întinderea pedepsei impuse [Cauza *Del Río Prada împotriva Spaniei* (MC), pct. 89].

• Principiul neretroactivității este ignorat atunci când se aplică retroactiv dispoziții legislative unor fapte săvârșite înainte de intrarea în vigoare a acestor dispoziții, fiind interzisă extinderea domeniului de aplicare a infracțiunilor existente la faptele care, anterior, nu constituiau infracțiuni. Cu toate acestea, nu se consideră o încălcare a art. 7 atunci când acțiunile respective erau deja sancționate de Codul penal aplicabil la momentul faptelor – chiar dacă acestea erau sancționate numai ca circumstanțe agravante și nu ca o infracțiune distinctă – [Cauza *Ould Dah împotriva Franței* (dec.), cu condiția ca pedeapsa impusă să nu depășească maximul prevăzut de acest cod][1] sau atunci când condamnarea persoanei în cauză se întemeia pe dreptul internațional aplicabil la momentul relevant [Cauza *Vasiliauskas împotriva Lituaniei* (MC), pct. 165-166].

➲ *E. Analizați Principiul retroactivității legii penale mai favorabile în interpretarea CEDO*

• Art. 7 § 1 CEDO nu menționează în mod special principiul retroactivității legii penale mai favorabile.

• Curtea a considerat că art. 7 § 1 CEDO nu garantează doar principiul neretroactivității legilor penale mai severe, ci și, implicit, principiul retroactivității legii penale mai favorabile.

• În cazul în care legea penală în vigoare la momentul săvârșirii infracțiunii este diferită de legile penale ulterioare adoptate înainte de pronunțarea hotărârii definitive, instanța trebuie să aplice legea ale cărei dispoziții sunt mai favorabile inculpatului [Cauza *Scoppola împotriva Italiei (nr. 2)* (MC), pct. 103-109][2].

• Curtea a remarcat că la nivel european și internațional s-a dezvoltat treptat un consens pentru a considera că aplicarea legii penale, chiar posterioară săvârșirii infracțiunii, care prevede o pedeapsă mai ușoară a devenit un principiu fundamental al dreptului penal (Cauza *Scoppola împotriva Italiei (nr. 2),* pct. 106).

• În Cauza *Ruban împotriva Ucrainei*, Curtea a stabilit că un vid legislativ de trei luni între abolirea pedepsei capitale și modificarea în consecință a Codului penal (înlocuind pedeapsa cu moartea cu închisoarea pe viață) nu oferă inculpatului dreptul de a beneficia de pedeapsa mai favorabilă aplicabilă între timp (Cauza *Ruban împotriva Ucrainei,* pct. 41-46, în ceea ce privește o pedeapsă cu închisoare de 15 ani)[3].

---

[1] Cauza *Ould Dah împotriva Franței* (dec.), nr. 13113/03, CEDO 2009, *hudoc.echr.coe.int.*

[2] „aplicarea unei pedepse mai aspre pentru singurul motiv că aceasta era prevăzută la momentul comiterii infracțiunii reprezintă o aplicare în defavoarea inculpatului a normelor ce reglementează succesiunea legilor penale în timp. Acest lucru ar echivala, în plus, cu ignorarea oricărei schimbări legislative favorabile inculpatului intervenite înainte de proces și cu impunerea în continuare de pedepse pe care statul și colectivitatea pe care o reprezintă le consideră deja excesive" [Cauza *Scoppola împotriva Italiei (nr. 2),* pct. 108, *hudoc.echr.coe.int.*].

[3] Cauza *Ruban împotriva Ucrainei,* nr. 8927/11, 12 iulie 2016, *hudoc.echr.coe.int.*

- În cazul în care un stat prevede expres în legislația sa principiul retroactivității legii penale mai favorabile, acesta trebuie să permită justițiabililor săi să exercite acest drept conform garanțiilor din Convenție (Cauza *Gouarré Patte împotriva Andorrei ibidem,* pct. 35).
- Principiul retroactivității legii penale mai favorabile se poate aplica, de asemenea, la stabilirea unei pedepse contopite pentru mai multe condamnări (Cauza *Koprivnikar împotriva Sloveniei,* pct. 59)[1].

➲ *F. Abordare practică – aplicarea legii penale mai favorabile în cazul infracțiunii de evaziune fiscală*

Evaziune fiscală. Aplicarea legii penale mai favorabile. Tribunalul Ialomița, sent. pen. nr. 21/F din 29 ianuarie 2016 (*www.avocatura.com*)

Pe rol fiind judecarea cauzei penale privind pe inculpatul J.G., trimis în judecată pentru săvârşirea infracțiunii de evaziune fiscală, prevăzută de art. 9 alin. (1) lit. b) din Legea nr. 241/2005 cu aplicarea art. 35 alin. (1) şi art. 5 C. pen.

Prin Rechizitoriul Parchetului de pe lângă Tribunalul Ialomița nr. 283/P/2012, din 29 octombrie 2015, înregistrat pe rolul Tribunalului Ialomița sub nr. XXXXXXXXXXXX, din 13 noiembrie 2015, s-a dispus trimiterea în judecată a inculpatului J.G., cetățean chinez, pentru săvârşirea infracțiunii de evaziune fiscală, prevăzută de art. 9 alin. (1) lit. b) din Legea nr. 241/2005 cu aplicarea art. 35 alin. (1) C. pen. şi art. 5 C. pen.

S-a reținut în sarcina inculpatului, prin actul de inculpare, că în perioada 7 aprilie 2011-30 noiembrie 2011, în calitate de administrator de fapt al X SRL, în baza aceleiaşi rezoluții infracționale şi în scopul sustragerii de la plata obligațiilor fiscale către stat, nu a înregistrat în evidența contabilă a societății un număr de 40 de facturi fiscale de vânzare mărfuri şi un număr de 40 de chitanțe de încasare, emise către un număr de 25 de clienți, în valoare totală de 90.248 lei, cauzând, astfel, bugetului de stat un prejudiciu în cuantum de 29.130 lei, din care suma de 11.648 lei reprezintă impozit pe profit, iar suma de 17.482 lei reprezintă TVA de plată.

Din cuprinsul raportului de verificare fiscală din data de 23 iunie 2015 a rezultat faptul că, prin neînregistrarea în evidența contabilă a unui număr de 40 de facturi fiscale şi a unui număr de 40 de chitanțe de încasare, în valoare totală de 90.284 lei, emise în perioada 7 aprilie 2011-31 decembrie 2011, către un număr de 25 de clienți, X SRL a prejudiciat bugetul de stat cu suma totală de 29.130 lei, din care impozit pe profit în valoare de 11.648 lei şi TVA de plată în valoare de 17.482 lei.

Potrivit art. 10 din Legea nr. 241/2005, anterior modificărilor aduse prin Legea nr. 50/2013, precum şi prin Legea nr. 255/2013 pentru punerea în aplicare a Codului de procedură penală şi pentru modificarea şi completarea unor acte normative care cuprind dispoziții procesual penale, în cazul săvârşirii unei infracțiuni de evaziune fiscală, dacă în

[1] Cauza *Koprivnikar împotriva Sloveniei,* nr. 67503/13, 24 ianuarie 2017, *hudoc.echr.coe.int.*

cursul urmăririi penale sau al judecății, până la primul termen, învinuitul sau inculpatul acoperă integral prejudiciul cauzat și care este de până la 100.000 euro, în echivalentul monedei naționale, se poate aplica pedeapsa amenzii penale, iar dacă prejudiciul cauzat și recuperat în aceleași condiții este de până la 50.000 euro, în echivalentul monedei naționale, se aplică o sancțiune administrativă care se trece în cazierul judiciar.

Modificările intervenite prin Legea nr. 50/2013 nu se referă la articolul sus-menționat, ci doar la alin. (2) și (3) ale art. 9 din Legea nr. 241/2005, ce nu privesc încadrarea juridică dată faptei din prezenta cauză. Altfel spus, modificările intervenite prin Legea nr. 50/2013 sunt irelevante pentru cauza de față, sub aspectul aplicării legii penale mai favorabile.

Ulterior modificărilor intervenite prin Legea nr. 255/2013, același art. 10 prevede că în cazul săvârșirii unei infracțiuni de evaziune fiscală, prevăzute de art. 8 și 9, dacă în cursul urmăririi penale sau al judecății, până la primul termen de judecată, inculpatul acoperă integral pretențiile părții civile, limitele prevăzute de lege pentru fapta săvârșită se reduc la jumătate.

Este evident, în raport de conținutul celor două dispoziții legale, intervenite de la săvârșirea infracțiunii de evaziune fiscală deduse judecății și până la judecarea definitivă a cauzei și de dispozițiile art. 5 C. pen., că mai favorabilă îi este inculpatului vechea lege, anterior modificărilor intervenite prin Legea nr. 255/2013.

Ceea ce trebuie lămurit este însă noțiunea de prejudiciu, în înțelesul legii penale vechi, mai favorabile (noua lege vorbește oricum despre pretențiile părții civile, noțiune posibil totalmente diferită de cea de prejudiciu, din acest punct de vedere vechea lege fiind mai favorabilă), având în vedere că ANAF, reprezentată de DGRFP Ploiești prin Administrația Județeană a Finanțelor Publice Ialomița, a solicitat inclusiv contravaloarea dobânzilor și penalităților de întârziere, calculate de la data scadenței până la achitarea integrală a debitului, conform prevederilor Codului de procedură fiscală.

În opinia Tribunalului, în sensul care interesează latura penală, noțiunea de prejudiciu cauzat printr-o infracțiune de evaziune fiscală ar trebui să includă doar prejudiciul cert și actual, produs prin fapta penală, fără penalitățile, dobânzile, orice alte sume rezultate din el, pentru că acestea nu constituie sume fixe, fiind influențate, în special, de momentul plății, dar și de cel al sesizării instanței etc., încadrarea juridică a faptei neputând depinde de hazard.

Pe de altă parte, când a intenționat să se refere și la plata accesoriilor, legiuitorul a operat modificarea textului care, conform legii în forma actuală, se referă la pretențiile civile.

Prin urmare, în cazul infracțiunii de evaziune fiscală deduse judecății, în condițiile aprecierii legii vechi ca fiind lege mai favorabile, ceea ce interesează este prejudiciul cauzat prin fapta penală la momentul epuizării acesteia, independent de penalitățile și dobânzile ce curg din respectivul prejudiciu. Așadar, potrivit vechii reglementări, noțiunea de prejudiciu în înțelesul legii penale trebuie deosebită de cea de prejudiciu potrivit legii civile, aceasta din urmă interesând latura civilă a procesului penal și, pe cale de consecință, cuprinzând paguba în integralitatea ei, inclusiv cu dobânzile și penalitățile de întârziere.

Pentru considerentele expuse, Tribunalul apreciază că, în cazul inculpatului J.G., dispozițiile art. 10 din Legea nr. 241/2005, anterior modificărilor prin Legea nr. 255/2013, își găsesc aplicabilitate, prejudiciul achitat fiind sub 50.000 euro, respectiv 6.620 euro.

Ca urmare, Tribunalul va face aplicarea dispozițiilor art. 10 alin. (1) teza finală din Legea nr. 241/2005, privind pronunțarea unei sancțiuni administrative, ca lege penală mai favorabilă, făcând totodată referire la dispozițiile Codului de procedură penală în vigoare, care prevăd, printre cazurile de împiedicare a punerii în mișcare și exercitării acțiunii penale, existența unei cauze legale de nepedepsire.

În aceeași ordine de idei, așadar, în opinia Tribunalului, se va reține existența unei cauze de nepedepsire și, implicit, se va pronunța încetarea procesului penal pornit împotriva inculpatului, în conformitate cu dispozițiile art. 396 alin. (6), art. 16 lit. h) și art. 17 alin. (2) C. pr. pen. actual, cu consecința aplicării sancțiunii cu caracter administrativ a amenzii, în cuantum de 1.000 lei, conform art. 91 lit. c) C. pen. 1969. În sensul celor menționate, pentru a se evita combinarea prevederilor din legi succesive, în stabilirea și aplicarea legii penale mai favorabile, contravenind, astfel, dispozițiilor Deciziei Curții Constituționale nr. 265 din 6 mai 2014, se va face și aplicarea dispozițiilor art. 386 C. pr. pen. și se va dispune schimbarea încadrării juridice prin reținerea formei continuate a infracțiunii comise tot potrivit Codului penal anterior.

Se analizează speța și se încearcă soluționarea, apoi se analizează comparativ soluția instanței.

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITARA

➲ G. Rezolvați următoarele spețe:

Speța nr. 1

La data de 10 august 2013, X, Y și Z au sustras din geanta unui trecător pe care l-au văzut ieșind din bancă suma de 5.000 lei. Fiind trimiși în judecată pentru infracțiunea de furt calificat prevăzută de art. 209 alin. (1) lit. a) C. pen. 1969, aceștia au fost condamnați definitiv la data de 10 septembrie 2013: X la pedeapsa închisorii de 5 ani, Y la pedeapsa închisorii de 4 ani și Z la pedeapsa închisorii de un an, toți cu executare.

Arătați dacă, aflați în executarea pedepsei, inculpații pot obține o reducere a pedepsei aplicate.

Speța nr. 2

La data de 20 septembrie 2012, X a strangulat-o pe victima C în parcul din spatele blocului acesteia, întrucât, deși i-a făcut complimente asupra modului în care arată, victima l-ar fi privit „de sus". A fost trimis în judecată pentru săvârșirea infracțiunii de omor calificat, prevăzută de art. 175 lit. i) C. pen. 1969, și condamnat definitiv la data de 1 ianuarie 2014 la pedeapsa închisorii de 17 ani și interzicerea drepturilor pe o perioada de 10 ani. Aflat în executarea pedepsei, X a formulat o contestație la executare, solicitând aplicarea legii penale mai favorabile.

Redactați și motivați cererea lui X.

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

➲ H. Jurisprudență:

1. Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția penală, decizia nr. 420 din 3 februarie 2014 (www.scj.ro)

Aplicarea legii penale mai favorabile după judecarea definitivă a cauzei. Inaplicabilitatea extinderii efectelor recursului

În cazul în care unul dintre inculpați a declarat calea de atac a recursului, guvernată de dispozițiile Codului de procedură penală anterior, situația juridică a coinculpatului care nu a declarat recurs poate fi examinată de instanțele competente prin prisma dispozițiilor legale referitoare la aplicarea legii penale mai favorabile după judecarea definitivă a cauzei, neimpunându-se extinderea efectelor recursului cu privire la acesta.

2. Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția penală, decizia nr. 609 din 19 februarie 2014 (www.scj.ro)

Aplicarea legii penale mai favorabile până la judecarea definitivă a cauzei. Grup infracțional organizat. Infracțiunea de spălare a banilor

1. Inițierea sau constituirea unui grup infracțional organizat, aderarea sau sprijinirea, sub orice formă, a unui astfel de grup, în scopul comiterii infracțiunii de spălare a banilor, se încadrează în art. 367 alin. (1) C. pen.

2. Infracțiunea de spălare a banilor, prevăzută în art. 29 alin. (1) din Legea nr. 656/2002, nu este condiționată de existența unei hotărâri de condamnare pentru infracțiunea din care provin bunurile. În acest sens, potrivit art. 9 par. 5 din Convenția Consiliului Europei privind spălarea, descoperirea, sechestrarea și confiscarea produselor infracțiunii și finanțarea terorismului, adoptată la Varșovia la 16 mai 2005, ratificată prin Legea nr. 420/2006, condamnarea anterioară sau simultană pentru infracțiunea predicat nu este o condiție a condamnării pentru infracțiunea de spălare a banilor.

3. Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția penală, decizia nr. 796 din 5 martie 2014 (www.scj.ro)

Aplicarea legii penale mai favorabile până la judecarea definitivă a cauzei. Loviri sau vătămări cauzatoare de moarte. Circumstanța atenuantă a provocării

În cazul în care instanța a aplicat inculpatului pedeapsa închisorii de 3 ani, pentru săvârșirea infracțiunii de loviri sau vătămări cauzatoare de moarte, cu reținerea circumstanței atenuante a provocării, Codul penal anterior constituie legea penală mai favorabilă în raport cu noul Cod penal, întrucât noul minim special de 6 ani al pedepsei închisorii prevăzut în art. 195 pentru infracțiunea de loviri sau vătămări cauzatoare de moarte nu poate fi redus, ca efect al reținerii circumstanței atenuante a provocării, conform art. 76 alin. (1) din noul Cod penal, sub 4 ani închisoare.

4. Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția penală, decizia nr. 1074 din 26 martie 2014 (www.scj.ro)

Aplicarea legii penale mai favorabile până la judecarea definitivă a cauzei. Înșelăciune. Infracțiune continuată. Circumstanțe atenuante

1. Infracțiunea de înșelăciune în convenții, prevăzută în art. 215 alin. (1), (3) și (5) C. pen. anterior, săvârșită în forma continuată, conform art. 41 alin. (2) C. pen. anterior, împotriva aceluiași subiect pasiv, se încadrează în dispozițiile art. 244 alin. (1) din noul Cod penal – varianta tip a infracțiunii de înșelăciune –, cu aplicarea art. 35 alin. (1) din noul Cod penal referitor la infracțiunea continuată.

2. Circumstanța atenuantă judiciară prevăzută în art. 74 alin. (1) lit. a) C. pen. anterior nu poate constitui circumstanță atenuantă judiciară conform dispozițiilor noului Cod penal, nefiind prevăzută în legea penală nouă și, în consecință, instanța nu poate reține norma de incriminare prevăzută în noul Cod penal și circumstanța prevăzută în art. 74 alin. (1) lit. a) C. pen. anterior.

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

I. Recapitulați

1. Principiile care guvernează aplicarea legii penale în timp

I. Principiul activității legii penale[1]

Legea penală se aplică infracțiunilor săvârșite în timpul cât ea se află în vigoare (art. 3 C. pen.). Probleme: durata activității legii penale; momentul săvârșirii infracțiunii.

Durata activității legii penale – situații:

a) legea intră în vigoare la 3 zile de la data publicării în Monitorul Oficial sau la o dată ulterioară prevăzută în textul ei (art. 78 din Constituție). *Ieșirea din vigoare a legii se realizează prin*: abrogare, modificare, ajungerea la termen ori încetarea condițiilor excepționale care au determinat apariția legii (legi temporare și excepționale);

b) ordonanța de urgență (O.U.G.) intră în vigoare la data publicată în Monitorul Oficial, cu următoarele precizări: conform art. 115 alin. (5) din Constituție, *„ordonanța de urgență intră în vigoare numai după depunerea sa spre dezbatere în procedură de urgență la Camera competentă să fie sesizată și după publicarea ei în Monitorul Oficial al României. Camerele, dacă nu se află în sesiune, se convoacă în mod obligatoriu în 5 zile de la depunere sau, după caz, de la trimitere. Dacă în termen de cel mult 30 de zile de la depunere, Camera sesizată nu se pronunță asupra ordonanței, aceasta este considerată adoptată și se trimite celeilalte Camere care decide de asemenea în procedură de urgență."*

- dacă O.U.G. este aprobată, efectele acesteia se consolidează, O.U.G. fiind deja în vigoare;
- dacă O.U.G. este respinsă sau aprobată cu modificări, efectele sale încetează, O.U.G. ieșind din vigoare la data publicării în Monitorul Oficial a legii de respingere;
- pe perioada dintre momentul publicării în Monitorul Oficial a O.U.G. și momentul publicării în Monitorul Oficial a legii de respingere, efectele O.U.G. s-au produs, dar vor fi rezolvate prin legea de respingere, conform art. 115 alin. (8) din Constituție: *„Prin legea de aprobare sau de respingere se vor reglementa, dacă este cazul, măsurile necesare cu privire la efectele juridice produse pe perioada de aplicare a ordonanței"*;
- dacă prevederile O.U.G. au fost mai favorabile, ele vor fi aplicabile oricum, indiferent de prevederile legii de respingere, conform art. 5 alin. (2) C. pen.: *„Dispozițiile alin. (1) se aplică și actelor normative ori prevederilor din acestea declarate neconstituționale, precum și ordonanțelor de urgență aprobate de Parlament cu modificări sau completări ori respinse, dacă în timpul când acestea s-au aflat în vigoare au cuprins dispoziții penale mai favorabile"*.

---

[1] Expresia „lege penală" se folosește în sens larg, conform art. 173 C. pen.: *„orice dispoziție cu caracter penal cuprinsă în legi organice, ordonanțe de urgență sau alte acte normative care la data adoptării lor aveau putere de lege"*.

Determinarea momentului săvârşirii infracţiunii:

• Se determină potrivit *teoriei acţiunii/rezultatului.*

• Decizia de îndrumare a fostului Trib. Suprem nr. 1/1987:

„1. În cazurile când legea penală prevede că anumite efecte juridice se produc în raport cu data săvârşirii infracţiunii, prin această expresie se înţelege *data actului de executare ce caracterizează latura obiectivă a infracţiunii, iar nu data consumării acesteia prin producerea rezultatului.*

Încadrarea juridică a faptei va fi dată însă în raport cu rezultatul produs, în toate cazurile când încadrarea este condiţionată de producerea unui anumit rezultat.

2. În cazul infracţiunilor ***continue****, data săvârşirii este aceea a încetării acţiunii sau inacţiunii, iar în cazul infracţiunilor* ***continuate****, acesta este data comiterii ultimei acţiuni sau inacţiuni.*

În raport cu această dată se produc consecinţele juridice referitoare la aplicarea legii penale în spaţiu şi în timp, minoritate, prescripţia răspunderii penale, amnistie şi graţiere, precum şi orice alte consecinţe care sunt condiţionate de epuizarea activităţii infracţionale.

Celelalte consecinţe ale infracţiunilor continue şi continuate, cum sunt cele referitoare la stabilirea stării de recidivă, revocarea liberării condiţionate, a suspendării condiţionate a executării pedepsei, a obligării la muncă corecţională, la înlăturarea beneficiului graţierii, la întreruperea cursului prescripţiei şi a termenului de reabilitare, se produc din momentul în care elementele constitutive ale infracţiunii sunt întrunite, potrivit legii, făptuitorul poate fi tras la răspundere penală."

• Momentul săvârşirii infracţiunilor **de obicei** – data ultimului act de executare.

• Momentul săvârşirii infracţiunilor **progresive** – data săvârşirii acţiunii, şi nu data producerii rezultatului.

II. Principiul neretroactivităţii legii penale

Decurge din principiul legalităţii incriminărilor şi pedepselor şi este complementar principiului activităţii legii penale.

Legea penală care conţine noi incriminări nu se aplică faptelor comise anterior intrării sale în vigoare (*incriminatio ex novo*).

III. Principiul retroactivităţii legii penale

Excepţie de la principiul activităţii şi neretroactivităţii legii penale; caz de extraactivitate a legii penale.

Excepţii de la principiul neretroactivităţii legii penale – cazurile de retroactivitate:

• legea penală mai favorabilă (*mitior lex*), atât pentru faptele în curs de judecată (art. 5 C. pen.), cât pentru cauze definitiv judecate (art. 6 C. pen.);

• legea penală de interpretare – numai dacă nu adaugă la legea interpretată. Dacă adaugă, produce efecte doar dacă e mai favorabilă;

• legea penală de dezincriminare (art. 4 C. pen.);

• legea de amnistie;

• legea de graţiere colectivă;

• legea nouă privind pedepse accesorii, pedepse complementare şi/sau măsuri de siguranţă poate retroactiva, dacă pedeapsa principală a fost aplicată potrivit legii noi, mai favorabile, conform art. 12 alin. (1) din LPA: „*în cazul succesiunii de legi penale intervenite până la rămânerea definitivă a hotărârii de condamnare, pedepsele accesorii şi complementare se aplică potrivit legii care a fost identificată ca lege mai favorabilă în raport de infracţiunea comisă*". De asemenea, potrivit art. 6 alin. (5) C. pen., „*când legea nouă este mai favorabilă (...)* – n.n. raportat la pedeapsa principală – *pedepsele complementare şi măsurile de siguranţă (...) care au corespondent în legea nouă se execută în conţinutul şi limitele prevăzute de aceasta*".

Legea de dezincriminare

Legea de dezincriminare este întotdeauna o lege mai favorabilă.

Are efect retroactiv şi total.

Dezincriminarea nu poate fi decât totală, nu şi parţială.

Dezincriminarea se poate realiza:

• prin abrogarea expresă (ex., prostituţia, vagabondajul, relaţiile homosexuale);

• abrogarea legii nu se identifică obligatoriu cu dezincriminarea; fapta poate fi incriminată într-un alt text de lege (ex., Decizia ICCJ DCD nr. 12/2014[1]: „*(...) stabileşte că faptele prevăzute de art. 323 din Codul penal anterior* – n.n. asocierea în vederea săvârşirii de infracţiuni – *şi art. 8 din Legea nr. 39/2003, în reglementarea anterioară modificărilor aduse prin Legea nr. 187/2012 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 286/2009 privind Codul penal* – n.n. constituirea grupului infracţional organizat –, *se regăsesc în incriminarea din art. 367 din Codul penal, nefiind dezincriminate*";

• abrogarea normei de abrogare a incriminării nu are ca efect reintrarea în vigoare a incriminării;

• art. 3 LPA: „*(1) Dispoziţiile art. 4 din Codul penal privind legea penală de dezincriminare sunt aplicabile şi în situaţiile în care o faptă determinată, comisă sub imperiul legii vechi, nu mai constituie infracţiune potrivit legii noi datorită modificării elementelor constitutive ale infracţiunii, inclusiv a formei de vinovăţie, cerută de legea nouă pentru existenţa infracţiunii.*

(2) Dispoziţiile art. 4 din Codul penal nu se aplică în situaţia în care fapta este incriminată de legea nouă sau de o altă lege în vigoare, chiar sub o altă denumire.";

• prin declararea neconstituţionalităţii unei norme de incriminare, dacă în termen de 45 de zile organul emitent nu intervine asupra legii pentru a o alinia la standardul constituţional. Ex.: Decizia nr. 363/2015[2] privind neconstituţionalitatea art. 6 din Legea nr. 241/2005 (evaziunea fiscală prin nereţinere la sursă);

---

[1] Publicată în M. Of. nr. 507 din 8 iulie 2014.

[2] Publicată în M. Of. nr. 495 din 6 iulie 2015.

Extras: „*Curtea constată că prevederile criticate nu respectă exigenţele constituţionale referitoare la calitatea legii, respectiv nu întrunesc condiţiile de claritate, precizie, previzibilitate şi accesibilitate, fiind contrare dispoziţiilor art. 1 alin. (5) din Constituţie.*

(...) Curtea observă că legiuitorul, prin normele criticate, a urmărit să descurajeze contribuabilii de la sustragerea prin orice mijloace de la impunerea sau de la plata impozitelor, taxelor, contribuţiilor şi a altor

• deciziile de interpretare ale CCR, prin care se declară neconstituțional un anumit înțeles, o anumită interpretare a normei, nu un element constituit. Ex.: Decizia CCR nr. 405/2016[1] referitoare la abuzul în serviciu (art. 297 C. pen.).

IV. Principiul ultraactivității legii penale

Excepție de la principiul activității și neretroactivității legii penale; caz de extraactivitate a legii penale.

Art. 7 C. pen.: legea penală se aplică faptelor săvârșite sub imperiul ei, chiar dacă fapta nu a fost urmărită sau judecată cât timp legea a fost în vigoare. Fapta este comisă în perioada de acțiune a legii, dar judecarea se face după ieșirea din vigoare a legii (extraactivitate aparentă).

Se referă la legile penale temporare și excepționale (au caracter temporar, pe durata situației excepționale care a determinat adoptarea lor).

Legea temporară se aplică și după ieșirea ei din vigoare, dacă faptele au fost comise pe durata cât ea a fost în vigoare.

Ultraactivitatea legii penale temporare nu exclude regula *mitior lex*: legea temporară se aplică în condițiile art. 7 C. pen. doar dacă este mai favorabilă (unii autori nu sunt de acord). Argumente: *mitior lex* e consacrat constituțional [art. 15 alin. (2) din Constituție], legea temporară nu este reglementată la nivel constituțional.

---

sume datorate bugetului de stat, bugetelor locale, bugetului asigurărilor sociale de stat și bugetelor fondurilor speciale, însă atingerea de către stat a unor obiective, chiar și atunci când acestea sunt de interes general și necesare, nu se poate face decât cu respectarea Constituției, care, potrivit art. 1 alin. (5), este obligatorie. Astfel, ***nu se poate pretinde unui subiect de drept să respecte o lege care nu este clară, precisă, previzibilă și accesibilă, întrucât acesta nu își poate adapta conduita în funcție de ipoteza normativă a legii; tocmai de aceea, autoritatea legiuitoare, Parlamentul sau Guvernul, după caz, are obligația de a edicta norme care să respecte trăsăturile mai sus arătate.***"

[1] Publicată în M. Of. nr. 517 din 8 iulie 2016. Extras:

„*Curtea observă că noțiunea de «act», folosită de legiuitor în cuprinsul reglementării infracțiunii de abuz în serviciu, nu este circumstanțiată la o anumită natură a acestuia. Astfel, Curtea observă că această noțiune poate fi interpretată fie în sensul de act material realizat de o persoană, fie de act juridic normativ, definit ca izvorul de drept creat de organe ale autorității publice, învestite cu competențe normative (Parlament, Guvern, organe administrative locale), fie ca act al puterii judecătorești. Din această perspectivă, Curtea observă că modalitatea de interpretare a noțiunii de «act» poate determina o aplicare a legii care, într-o anumită măsură, interferează cu proceduri judiciare reglementate de legiuitor în mod expres printr-o legislație distinctă celei penale, cum ar fi procedura excepției de nelegalitate sau procedura căilor de atac împotriva hotărârilor judecătorești.*

În concluzie, Curtea reține că sarcina aplicării principiului «ultima ratio» revine, pe de o parte, legiuitorului, iar, pe de altă parte, organelor judiciare chemate să aplice legea. Astfel, Curtea apreciază că responsabilitatea de a reglementa și aplica, în acord cu principiul anterior menționat, prevederile privind «abuzul în serviciu», ține atât de autoritatea legiuitoare primară/delegată (Parlament/Guvern), cât și de organele judiciare – ministerul public și instanțele judecătorești –, indiferent dacă subiectul activ este acuzat conform unor reguli speciale de acuzare sau unor proceduri penale ordinare. (...)

Constată că dispozițiile art. 246 alin. (1) din Codul penal din 1969 și ale art. 297 alin. (1) din Codul penal sunt constituționale în măsura în care prin sintagma «îndeplinește în mod defectuos» din cuprinsul acestora se înțelege «îndeplinește prin încălcarea legii»."

2. Aplicarea legii penale mai favorabile (*mitior lex*)

I. Aplicarea legii mai favorabile până la judecarea definitivă a cauzei (art. 5 C. pen.)

Condiții:

• între data comiterii faptei și data judecării ei s-au succedat două sau mai multe legi penale; intră în categoria legilor penale și dispozițiile declarate neconstituționale, și O.U.G. aprobate de Parlament cu modificări, completări sau respinse, dacă pe perioada aflării lor în vigoare au cuprins dispoziții mai favorabile, conform art. 5 alin. (2) C. pen.;

• fiecare dintre legile succesive a incriminat fapta respectivă;

• condițiile de incriminare, de tragere la răspundere penală ori de sancționare prevăzute de legile penale succesive sunt diferențiate;

• faptele prevăzute de legea penală nu au fost definitiv judecate până la data intrării în vigoare a legii penale noi.

Reguli:

a) *Regula excluderii unei lex tertia* – nu se pot combina dispozițiile mai favorabile inculpatului din legile succesive pentru a crea acestuia o lege mai favorabilă – Decizia CCR nr. 265/2014[1] a instituit **sistemul global** în materia aplicării legii penale mai favorabile care presupune **aplicarea în întregime** a uneia dintre legile succesive, fără posibilitatea de a combina prevederile mai favorabile din fiecare dintre acestea, cu privire la toate instituțiile.

• Decizia ICCJ DCD/P nr. 5/2014[2]: „*În aplicarea art. 5 din Codul penal, se are în vedere criteriul aprecierii globale a legii penale mai favorabile. (...) nu este permisă combinarea prevederilor din legi succesive în stabilirea și aplicarea legii penale mai favorabile cu privire la condițiile de existență și sancționare ale infracțiunii în formă continuată.*"

• Decizia ICCJ DCD/P nr. 10/2014[3]: „*(...) în aplicarea art. 5 NCP, circumstanțele atenuante se apreciază global în raport de incriminare și sancțiune. În situația intrării în vigoare a unei noi legi, ce aduce modificări atât cu privire la pedepse, cât și cu privire la circumstanțe atenuante, circumstanțele ca parte din instituția sancțiunii unei infracțiuni nu pot fi privite și analizate distinct față de instituția pedepsei. Înlăturarea circumstanțelor atenuante nu aduce atingere principiului neagravării situației în propria cale de atac prevăzut în art. 418 NCPP, atunci când, în concret, pentru aceeași faptă se stabilește o sancțiune mai puțin severă.*"

---

[1] Publicată în M. Of. nr. 372 din 20 mai 2014:
„*Curtea Constituțională admite excepția de neconstituționalitate și constată că dispozițiile art. 5 din sunt constituționale în măsura în care nu permit combinarea prevederilor din legi succesive în stabilirea și aplicarea legii penale mai favorabile.*"

[2] Publicată în M. Of. nr. 470 din 26 iunie 2014.

[3] Publicată în M. Of. nr. 502 din 7 iulie 2014.

• Decizia ICCJ DCD/P nr. 21/2014[1] : *„(...) dispozițiile art. 5 alin. (1) NCP trebuie interpretate, inclusiv în materia prescripției răspunderii penale, în sensul că legea penală mai favorabilă este aplicabilă în cazul infracțiunilor săvârșite anterior datei de 1 februarie 2014 care nu au fost încă judecate definitiv, în conformitate cu D.C.C. nr. 265/2014.*"

Excepții de la aplicarea în bloc a legii penale mai favorabile:

- Tratamentul sancționator al pluralității de infracțiuni – art. 10 din LPA: *„Tratamentul sancționator al pluralității de infracțiuni se aplică potrivit legii noi atunci când cel puțin una dintre infracțiunile din structura pluralității a fost comisă sub legea nouă, chiar dacă pentru celelalte infracțiuni pedeapsa a fost stabilită potrivit legii vechi, mai favorabilă*".

- Decizia ICCJ DCD/P nr. 7/2016[2]: *„În aplicarea dispozițiilor art. 5 din Codul penal, în cazul pluralității de infracțiuni constând în săvârșirea unor infracțiuni anterior datei de 1 februarie 2014, respectiv a unor infracțiuni comise după intrarea în vigoare a noului Cod penal, pentru infracțiunile săvârșite anterior datei de 1 februarie 2014 se va aplica legea penală mai favorabilă – identificată ca fiind legea veche sau legea nouă – iar pentru infracțiunile săvârșite sub imperiul legii penale noi, precum și pentru tratamentul sancționator al concursului de infracțiuni, se va aplica legea nouă, conform art. 3 din Codul penal și art. 10 din Legea nr. 187/2012 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 286/2009 privind Codul penal*".

- Contopirea ulterioară a două pedepse definitive, una aplicată în baza C. pen. 1969 și una pe noul Cod penal, în baza art. 585 C. pr. pen. – Decizia ICCJ DCD/P nr. 29/2015[3]: *„în procedura de modificare a pedepsei prevăzută de art. 585 alin. (1) lit. a) din Codul de procedură penală, în cadrul operațiunii de contopire a unei pedepse cu închisoarea aplicată în temeiul Codului penal anterior pentru o infracțiune săvârșită sub imperiul acestei legi cu o pedeapsă cu închisoarea aplicată în temeiul noului Cod penal pentru o infracțiune săvârșită sub Codul penal anterior, se impune determinarea legii penale mai favorabile condamnatului conform art. 5 din Codul penal*".

Alte aspecte:

- *Pedepsele complementare și accesorii se aplică în funcție de legea penală mai favorabilă stabilită, indiferent dacă sunt sau nu mai favorabile* – art. 12 din LPA: *„În cazul succesiunii de legi penale intervenite până la rămânerea definitivă a hotărârii de condamnare, pedepsele accesorii și complementare se aplică potrivit legii care a fost identificată ca lege mai favorabilă în raport cu infracțiunea comisă.*

- *Aplicarea amenzii care însoțește pedeapsa închisorii* (prevedere nouă în noul Cod penal) – art. 11 din LPA: dacă noul Cod penal e lege mai favorabilă, dispozițiile art. 62 C. pen. privind amenda care însoțește pedeapsa închisorii nu se aplică în cazul infracțiunilor săvârșite anterior intrării în vigoare.

[1] Publicată în M. Of. nr. 829 din 13 noiembrie 2014.
[2] Publicată în M. Of. nr. 251 din 5 aprilie 2016.
[3] Publicată în M. Of. nr. 29 din 15 ianuarie 2016.

b) *Determinarea in concreto, în raport cu fapta şi cu autorul ei*:
- analiza condiţiilor de incriminare;
- analiza condiţiilor de tragere la răspundere penală;
- analiza comparativă a regimului sancţionator.

II. Aplicarea legii penale mai favorabile după judecarea definitivă a cauzei (art. 6 C. pen.)

Condiţii:

• să existe o hotărâre de condamnare la pedeapsa detenţiunii pe viaţă, a închisorii sau amenzii;

• înainte de executarea pedepsei sau în timpul executării acesteia, dar înainte de executarea integrală a pedepsei, să intervină o lege penală nouă;

• legea penală nouă să prevadă o pedeapsă mai uşoară decât pedeapsa prevăzută de legea în temeiul căreia s-a pronunţat hotărârea definitivă;

• pedeapsa aplicată prin hotărârea judecătorească definitivă să depăşească maximul pedepsei prevăzute de legea nouă;

Situaţii:

• Art. 4 din LPA – *„Pedeapsa aplicată pentru o infracţiune printr-o hotărâre ce a rămas definitivă sub imperiul CP 1969, care nu depăşeşte maximul special prevăzut de Codul penal, nu poate fi redusă în urma intrării în vigoare a acestei legi*[1]".

• Decizia ICCJ DCD/P nr. 1/2014[2]: *„În aplicarea legii penale mai favorabile, după judecarea definitivă a cauzei înainte de intrarea în vigoare a NCP, pentru ipoteza unui* ***concurs*** *de infracţiuni, într-o primă etapă se verifică incidenţa dispoziţiilor art. 6 NCP, cu privire la pedepsele individuale. În a doua etapă, se verifică dacă pedeapsa rezultantă aplicată potrivit legii vechi depăşeşte maximul la care se poate ajunge în baza legii noi, conform art. 39 NCP. În cazul în care pedeapsa rezultantă aplicată potrivit legii vechi depăşeşte maximul la care se poate ajunge în baza art. 39 NCP, pedeapsa rezultantă va fi redusă la acest maxim. În caz*

[1] C. pen. 1969 prevedea în art. 15 posibilitatea aplicării facultative a legii penale mai favorabile după judecarea definitivă a cauzei: *„Când după rămânerea definitivă a hotărârii de condamnare şi până la executarea completă a pedepsei închisorii a intervenit o lege care prevede o pedeapsă mai uşoară, iar sancţiunea aplicată este mai mică decât maximul special prevăzut de legea nouă, ţinându-se seama de infracţiunea săvârşită, de persoana condamnatului, de conduita acestuia după pronunţarea hotărârii sau în timpul executării pedepsei şi de timpul cât a executat din pedeapsă, se poate dispune fie menţinerea, fie reducerea pedepsei. Pedeapsa aplicată nu poate fi coborâtă sub limita ce ar rezulta din reducerea acestei pedepse proporţional cu micşorarea maximului special prevăzut pentru infracţiunea săvârşită."* Practic, Codul penal din 1969, prin art. 15, ar fi fost o lege penală mai favorabilă în materia aplicării instituţiei legii penale mai favorabile întrucât prevedea o modalitate suplimentară de reducere a pedepsei definitiv aplicate pe care noul Cod penal nu o mai prevede.

[2] Publicată în M. Of. nr. 349 din 13 mai 2014.

contrar, pedeapsa rezultantă va rămâne astfel cum a fost stabilită potrivit legii vechi".

• Decizia ICCJ DCD/P nr. 6/2014[1]: „*În aplicarea legii penale mai favorabile după judecarea definitivă a cauzei potrivit art. 6 alin. (1) NCP, în cazul* ***tentativei****, limita maximă a pedepsei ce trebuie avută în vedere este maximul prevăzut de lege pentru forma tentată (maximul special al pedepsei prevăzute de lege pentru infracțiunea consumată, redus sau înlocuit conform dispozițiilor privind tratamentul sancționator al tentativei)*".

• Decizia ICCJ DCD/P nr. 7/2014[2]: „*În aplicarea legii penale mai favorabile, potrivit art. 6 NCP, în cazul* ***infracțiunilor continuate****, prin sintagma «maxim special prevăzut de legea nouă pentru infracțiunea săvârșită» se înțelege maximul special prevăzut de lege pentru infracțiune, fără luarea în considerare a cauzei de majorare a pedepsei prevăzută pentru infracțiunea continuată*".

• Decizia ICCJ DCD/P nr. 8/2014[3]: „*În aplicarea legii penale mai favorabile după judecarea definitivă a cauzei potrivit art. 6 alin. (1) NCP, (...) la maximul special prevăzut de legea nouă pentru infracțiunea săvârșită* ***nu se vor lua în considerare circumstanțele atenuante sau agravante*** *reținute condamnatului și care apar valorificate în pedeapsa concretă, atunci când se compară pedeapsa aplicată* cu maximul special prevăzut de legea nouă".

• Decizia ICCJ DCD/P nr. 13/2014[4]: „*Dispozițiile art. 6 alin. (1) NCP, privitoare la legea mai favorabilă după judecarea definitivă a cauzei, sunt aplicabile și cu privire la* ***hotărârea de condamnare pronunțată de un alt stat*** *față de cetățenii români, dacă aceasta a fost recunoscută în procedura reglementată de L. nr. 302/2004 privind cooperarea judiciară internațională în materie penală*".

• Decizia ICCJ DCD/P nr. 14/2014[5]: „*(...) în aplicarea legii penale mai favorabile, după judecarea definitivă a cauzei, potrivit art. 6 alin. (1) NCP, atunci când se compară pedeapsa aplicată cu maximul special prevăzut de legea nouă, nu se va lua în considerare* ***cauza specială de reducere*** *a pedepsei prevăzută de art. 320[1] alin. (7) CPP anterior, reținută condamnatului și valorificată în pedeapsa concretă*".

• Decizia ICCJ DCD/P nr. 15/2014[6]: „*(...) în interpretarea dispozițiilor art. 6 alin. (1) NCP, pentru ipoteza unei infracțiuni comise în stare de* ***recidivă postexecutorie judecată definitiv*** *înainte de intrarea în vigoare a NCP, pedeapsa aplicată prin hotărârea de condamnare se va compara cu maximul special prevăzut în legea nouă pentru infracțiunea săvârșită prin luarea în considerare a dispozițiilor art. 43 alin. (5) NCP*".

[1] Publicată în M. Of. nr. 471 din 26 iunie 2014.
[2] Publicată în M. Of. nr. 471 din 26 iunie 2014.
[3] Publicată în M. Of. nr. 473 din 27 iunie 2014.
[4] Publicată în M. Of. nr. 505 din 8 iulie 2014.
[5] Publicată în M. Of. nr. 525 din 15 iulie 2014.
[6] Publicată în M. Of. nr. 546 din 23 iulie 2014.

• Decizia ICCJ DCD/P nr. 3/2015[1]: *„(...) în aplicarea dispozițiilor art. 6 NCP, stabilirea pedepsei în baza legii noi, în cazul* ***pluralității de infracțiuni*** *care, potrivit CP din 1969, presupunea* ***reținerea stării de recidivă postcondamnatorie cu revocarea suspendării condiționate****, iar, potrivit NCP, condițiile recidivei postcondamnatorii cu privire la primul termen nu mai sunt întrunite, se determină conform art. 44 raportat la art. 39 NCP, referitoare la pluralitatea intermediară".*

• Decizia ICCJ DCD/P nr. 12/2015[2]: *„În interpretarea dispozițiilor art. 6 alin. (1) NCP, în cazul pedepselor definitive pentru infracțiuni care au produs* ***consecințe deosebit de grave*** *potrivit CP anterior, determinarea maximului special prevăzut de legea nouă se realizează, chiar dacă valoarea prejudiciului este inferioară pragului valoric prevăzut de art. 183 NCP, prin raportare la varianta agravată a infracțiunilor limitativ enumerate în art. 309 NCP".*

• Decizia ICCJ DCD/P nr. 13/2016[3]: *„În aplicarea dispozițiilor art. 6 din Codul penal, în cazul unei* ***infracțiuni în formă continuată*** *care, potrivit legii penale noi, nu mai îndeplinește condițiile de existență ale infracțiunii continuate, ci condițiile concursului de infracțiuni, instanța se raportează la maximul special prevăzut de legea nouă pentru infracțiunea săvârșită, iar nu la pedeapsa maximă ce ar rezulta prin aplicarea dispozițiilor referitoare la concursul de infracțiuni conform legii penale noi"* – **această decizie a avut o aplicabilitate limitată, până la publicarea Deciziei CCR nr. 368/2017 prin care s-a eliminat condiția unicității subiectului pasiv în cazul infracțiunii continuate, textul legal fiind identic acum cu cel din Codul penal din 1969.**

• pedepsele complementare, măsurile de siguranță, precum și măsurile educative neexecutate și neprevăzute în legea nouă nu se mai execută, iar cele care au corespondent în legea nouă și sunt mai favorabile se execută în conținutul și în limitele prevăzute în această lege;

• când o dispoziție din legea nouă se referă la pedepse definitiv aplicate, se ține seama, în cazul pedepselor executate până la data intrării în vigoare a acesteia, de pedeapsa redusă sau înlocuită potrivit celor arătate mai sus.

De analizat:

Avatarurile dezincriminării insultei și calomniei

Art. 205 C. pen. 1969 incrimina insulta: *„Atingerea adusă onoarei ori reputației unei persoane prin cuvinte, prin gesturi sau prin orice alte mijloace, ori prin expunerea la batjocură, ori atribuirea unei persoane a unui defect, boală sau infirmitate care, chiar reale de-ar fi, nu ar trebui relevate".*

[1] Publicată în M. Of. nr. 380 din 2 iunie 2015.
[2] Publicată în M. Of. nr. 409 din 10 iunie 2015.
[3] Publicată în M. Of. nr. 457 din 21 iunie 2016.

Art. 206 C. pen. 1969 incrimina calomnia: „*Afirmarea sau imputarea în public, prin orice mijloace, a unei fapte determinate privitoare la o persoană, care, dacă ar fi adevărată, ar expune acea persoană la o sancțiune penală, administrativă sau disciplinară, ori disprețului public*".

Art. 207 C. pen. reglementa cazurile de admisibilitate a probei veritații pentru aceste două infracțiuni: „*Proba veritații celor afirmate sau imputate este admisibilă, dacă afirmarea sau imputarea a fost săvârșită pentru apărarea unui interes legitim. Fapta cu privire la care s-a făcut proba veritații nu constituie infracțiunea de insultă sau calomnie*".

Prin art. I pct. 56 din Legea nr. 278/2006 pentru modificarea și completarea Codului penal au fost abrogate expres dispozițiile art. 205-207 C. pen.

Curtea Constituțională, prin Decizia nr. 62/2007[1], a admis excepția de neconstituționalitate, constatând că dispozițiile art. I pct. 56 din Legea nr. 278/2006 privind modificarea și completarea Codului penal sunt neconstituționale. Astfel, CCR a stabilit că abrogarea art. 205, 206 și 207 C. pen. încalcă prevederile art. 1 alin. (3) și ale art. 21 din Constituția României referitoare la unele valori garantate în statul de drept și la principiul liberului acces la justiție, corelat cu dreptul la un proces echitabil și la un recurs efectiv, astfel cum acestea sunt reglementate în art. 6 și 13 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale. CCR a stabilit că prin abrogarea celor 3 texte de lege a fost încălcat și principiul egalității în drepturi prevăzut în art. 16 din Constituție, contravenindu-se totodată și interdicției de lezare a demnității, onoarei, vieții particulare și a dreptului la propria imagine ca urmare a exercitării libertății de exprimare, astfel cum această libertate este limitată prin prevederile art. 30 alin. (6) și (8) din Constituția României, republicată.

Potrivit art. 147 alin. (1) din Constituție, „*Dispozițiile din legile și ordonanțele în vigoare, precum și cele din regulamente, constatate ca fiind neconstituționale, își încetează efectele juridice la 45 de zile de la publicarea deciziei Curții Constituționale dacă, în acest interval, Parlamentul sau Guvernul, după caz, nu pun de acord prevederile neconstituționale cu dispozițiile Constituției. Pe durata acestui termen, dispozițiile constatate ca fiind neconstituționale sunt suspendate de drept*".

După publicarea Deciziei CCR nr. 62/2007, Parlamentul nu și-a îndeplinit obligația.

Întrucât în doctrină părerile au fost împărțite cu privire la faptul dacă dispozițiile art. 205, 206 și 207 C. pen. 1969 mai sunt sau nu în vigoare.

ICCJ – Secțiile Unite a tranșat această dispută, prin decizia RIL nr. 8/2010[2] stabilind că: „*Normele de incriminare a insultei și calomniei cuprinse în art. 205 și 206 din Codul penal, precum și prevederile art. 207 din Codul penal privind proba veritații, abrogate prin dispozițiile art. I pct. 56 din Legea nr. 278/2006, dispoziții declarate neconstituționale prin Decizia nr. 62/2007 a Curții Constituționale, nu sunt în vigoare.*"

[1] Publicată în M. Of. nr. 104 din 12 februarie 2007.
[2] Publicată în M. Of. nr. 416 din 14 iunie 2011.

Însă, ulterior, printr-o altă Decizie nr. 206 din 9 aprilie 2013[1], CCR a stabilit că *„dezlegarea dată problemelor de drept judecate prin Decizia ICCJ – Secțiile Unite nr. 8/2010 este neconstituțională, contravenind Constituției și Deciziei CCR nr. 62/2007"*.

Noul Cod penal nu mai prevede incriminarea insultei și calomniei.

Soluții grile:

1. c; **2.** a, b; **3.** a, b; **4.** a, b; **5.** a, b; **6.** a, c; **7.** a; **8.** c; **9.** a, b, c; **10.** a; **11.** c; **12.** b; **13.** b, c, d; **14.** b, c; **15.** b; **16.** a, b, c; **17.** a, c; **18.** a; **19.** b; **20.** b; **21.** a, b; **22.** c; **23.** b; **24.** a, c; **25.** b; **26.** b; **27.** b.

[1] Publicată în M. Of. nr. 350 din 13 iunie 2013.

BCU IAȘI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

II. Aplicarea legii penale în spațiu

Art. 8. Teritorialitatea legii penale

(1) Legea penală română se aplică infracțiunilor săvârșite pe teritoriul României.

(2) Prin teritoriul României se înțelege întinderea de pământ, marea teritorială și apele cu solul, subsolul și spațiul aerian, cuprinse între frontierele de stat.

(3) Prin infracțiune săvârșită pe teritoriul României se înțelege orice infracțiune comisă pe teritoriul arătat în alin. (2) sau pe o navă sub pavilion românesc ori pe o aeronavă înmatriculată în România.

(4) Infracțiunea se consideră săvârșită pe teritoriul României și atunci când pe acest teritoriu ori pe o navă sub pavilion românesc sau pe o aeronavă înmatriculată în România s-a efectuat un act de executare, de instigare sau de complicitate ori s-a produs, chiar în parte, rezultatul infracțiunii.

Art. 9. Personalitatea legii penale

(1) Legea penală română se aplică infracțiunilor săvârșite în afara teritoriului țării de către un cetățean român sau de o persoană juridică română, dacă pedeapsa prevăzută de legea română este detențiunea pe viață ori închisoarea mai mare de 10 ani.

(2) În celelalte cazuri, legea penală română se aplică infracțiunilor săvârșite în afara teritoriului țării de către un cetățean român sau de o persoană juridică română, dacă fapta este prevăzută ca infracțiune și de legea penală a țării unde a fost săvârșită ori dacă a fost comisă într-un loc care nu este supus jurisdicției niciunui stat.

(3) Punerea în mișcarea a acțiunii penale se face cu autorizarea prealabilă a procurorului general al parchetului de pe lângă curtea de apel în a cărei rază teritorială se află parchetul mai întâi sesizat sau, după caz, a procurorului general al parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție. Termenul în care procurorul poate emite autorizarea este de până la 30 de zile de la data solicitării autorizării și poate fi prelungit, în condițiile legii, fără ca durata totală să depășească 180 de zile.

Art. 10. Realitatea legii penale

(1) Legea penală română se aplică infracțiunilor săvârșite în afara teritoriului țării de către un cetățean străin sau o persoană fără cetățenie, contra statului român, contra unui cetățean român ori a unei persoane juridice române.

(2) Punerea în mișcare a acțiunii penale se face cu autorizarea prealabilă a procurorului general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție și numai dacă fapta nu face obiectul unei proceduri judiciare în statul pe teritoriul căruia s-a comis.

Art. 11. Universalitatea legii penale

(1) Legea penală română se aplică și altor infracțiuni decât celor prevăzute în art. 10, săvârșite în afara teritoriului țării de un cetățean străin sau o persoană fără cetățenie, care se află de bunăvoie pe teritoriul României, în următoarele cazuri:

a) s-a săvârşit o infracţiune pe care statul român şi-a asumat obligaţia să o reprime în temeiul unui tratat internaţional, indiferent dacă este prevăzută sau nu de legea penală a statului pe al cărui teritoriu a fost comisă;

b) s-a cerut extrădarea sau predarea infractorului şi aceasta a fost refuzată.

(2) Dispoziţiile alin. (1) lit. b) nu se aplică atunci când, potrivit legii statului în care s-a săvârşit infracţiunea, există o cauză care împiedică punerea în mişcare a acţiunii penale sau continuarea procesului penal ori executarea pedepsei sau când pedeapsa a fost executată ori este considerată ca executată.

(3) Când pedeapsa nu a fost executată sau a fost executată numai în parte, se procedează potrivit dispoziţiilor legale privitoare la recunoaşterea hotărârilor străine.

Art. 12. Legea penală şi tratatele internaţionale

Dispoziţiile art. 8-11 se aplică dacă nu se dispune altfel printr-un tratat internaţional la care România este parte.

Art. 13. Imunitatea de jurisdicţie

Legea penală nu se aplică infracţiunilor săvârşite de către reprezentanţii diplomatici ai statelor străine sau de către alte persoane care, în conformitate cu tratatele internaţionale, nu sunt supuse jurisdicţiei penale a statului român.

➲ *A. Rezolvaţi următoarele grile:*

1. Locul comiterii infracţiunii este determinat de:

a. principiul ubicuităţii;
b. locul producerii, chiar şi în parte, a rezultatului;
c. locul comiterii unui act de executare.

2. În noţiunea de *teritoriu* în înţelesul legii penale sunt cuprinse:

a. apele maritime interioare;
b. bordul navelor şi aeronavelor;
c. zona contiguă;
d. bordul platformelor petroliere.

3. Infracţiunea se consideră săvârşită pe teritoriul României dacă pe acest teritoriu s-a comis:

a. un act de instigare;
b. un act de executare a unei infracţiuni de obicei, indiferent dacă legislaţia statului pe care s-au comis celelalte acte de executare le incriminează sau nu;
c. un act de participaţie.

BCU ASSISTENTAL UNIVERSITY LIBRARY

4. Legea penală română se aplică faptelor comise la bordul navelor comerciale aflate în tranzit prin marea teritorială dacă:

a. infracțiunea a fost săvârșită de un cetățean român sau apatrid domiciliat în România;
b. infracțiunea este de natură să tulbure ordinea și liniștea publică în țară sau pe marea teritorială;
c. doar în cazul faptelor de trafic de stupefiante;
d. și atunci când intervenția autorităților române a fost cerută în scris de căpitanul navei.

5. Infracțiunea comisă pe o platformă petrolieră românească aflată în marea liberă se consideră săvârșită:

a. pe teritoriul României;
b. pe teritoriul statului al cărui steag îl arborează;
c. nu se aplică principiul teritorialității.

6. Legea penală română se aplică în baza principiului teritorialității:

a. exclusiv și necondiționat;
b. cu caracter subsidiar, fiind condiționată de tratatele și convențiile internaționale ratificate de România;
c. exclusiv în raport cu prevederile statului a cărui cetățenie o are infractorul.

7. Legea penală română se aplică cu caracter de subsidiaritate în baza:

a. principiului teritorialității;
b. principiului personalității;
c. principiului realității;
d. principiului universalității.

8. Aplicarea legii penale române în baza principiului personalității presupune:

a. săvârșirea faptei pe teritoriul României;
b. săvârșirea faptei de către un cetățean român sau apatrid domiciliat în România;
c. săvârșirea faptei împotriva unui cetățean român sau apatrid domiciliat în România.

9. Legea penală română se aplică în baza principiului personalității legii penale:

a. exclusiv și necondiționat infracțiunilor comise în afara teritoriului românesc de un cetățean român;
b. condiționat de dubla incriminare a faptei numai pentru infracțiunile pentru care legea prevede pedeapsa detențiunii pe viață sau pedeapsa închisorii mai mare de 10 ani;
c. condiționat de autorizarea prealabilă a procurorului general al parchetului de pe lângă curtea de apel în a cărei rază teritorială se află parchetul mai întâi sesizat;

d. condiționat de autorizarea prealabilă a procurorului general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție.

10. Pentru aplicarea legii penale române în baza principiului personalității se cer întrunite următoarele condiții:

a. fapta să fie comisă în totalitate în străinătate;
b. fapta să fie comisă în tot sau în parte în străinătate;
c. infractorul să fie cetățean român;
d. fapta să fie incriminată și de legea statului pe al cărui teritoriu a fost comisă.

11. Condiția dublei incriminări a faptei este necesară pentru aplicarea legii penale române în baza:

a. principiului personalității;
b. principiului realității;
c. principiului universalității.

12. Legea penală română se aplică în baza principiului realității legii penale:

a. infracțiunilor comise de către un cetățean român sau apatrid domiciliat în România;
b. infracțiunilor comise contra statului român de către un cetățean român, în străinătate;
c. infracțiunilor comise împotriva unui cetățean român.

13. Legea penală română se aplică în baza principiului realității legii penale:

a. numai infracțiunilor contra siguranței statului român;
b. și infracțiunilor împotriva patrimoniului unui cetățean român;
c. doar infracțiunilor comise împotriva unei persoane juridice române.

14. Pentru aplicarea legii penale române în baza principiului realității este necesar a fi îndeplinite următoarele condiții:

a. infracțiunea să fie comisă în străinătate;
b. infracțiunea să fie săvârșită de un cetățean român;
c. infracțiunea să fie săvârșită împotriva unui cetățean străin;
d. fapta să nu facă obiectul unei proceduri judiciare în statul pe al cărui teritoriu s-a comis.

15. Legea penală română se aplică în baza principiului realității dacă:

a. fapta este incriminată și de legislația statului pe teritoriul căruia s-a comis;
b. infracțiunea a fost săvârșită de un apatrid domiciliat în țară;
c. există autorizarea procurorului general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție.

16. Legea penală română se aplică în baza principiului universalității dacă:

a. a fost comisă o infracțiune pe teritoriul altui stat;
b. a fost comisă o infracțiune cu privire la care statul român şi-a asumat obligația de a le reprima în temeiul unui tratat internațional;
c. este îndeplinită condiția dublei incriminări;
d. nu se dispune altfel printr-un tratat sau convenție ratificată de România.

17. X, cetățean străin, a comis o infracțiune în străinătate împotriva unei persoane juridice străine. În speță se va aplica:

a. legea penală română în baza principiului teritorialității, dacă parte din rezultatul infracțiunii s-a produs pe teritoriul României;
b. legea penală română în baza principiului universalității, dacă infractorul a fost prins în România şi există pentru Statul Român obligația de a reprima fapta, asumată prin tratat internațional;
c. întotdeauna legea penală străină şi niciodată legea penală română.

18. O infracțiune se consideră a fi comisă pe teritoriul României dacă:

a. toate actele de executare au fost comise pe teritoriul unui stat străin, rezultatul s-a produs pe teritoriul statului străin, dar autorul este cetățean român;
b. s-a comis o tentativă pedepsibilă la bordul unei nave comerciale străine care staționează în portul Constanța;
c. pe teritoriul României s-a comis doar un act de instigare.

19. X, cetățean român aflat în vacanță, comite pe teritoriul Thailandei o infracțiune de furt, sustrăgând de la un alt turist o sumă de bani. Arătați care dintre următoarele aserțiuni sunt adevărate:

a. se va plica legea penală română în baza principiului realității;
b. nu se poate aplica legea penală română în baza principiului universalității;
c. se poate aplica legea penală română în baza principiului personalității.

20. Legea penală română se aplică în baza principiului naționalității pasive dacă sunt întrunite următoarele condiții:

a. fapta este comisă în parte în afara teritoriului României;
b. fapta este comisă de un cetățean străin împotriva unei persoane juridice române;
c. fapta este prevăzută ca infracțiune şi de legea română, şi de legea statului pe teritoriul căruia s-a comis.

BCU CLUJ CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

21. Dacă o infracțiune este comisă la bordul unei nave străine comerciale care tranzitează marea teritorială română împotriva unui cetățean român, se aplică:

a. legea statului al cărui pavilion îl arborează nava;
b. legea română în baza principiului personalității;
c. legea română în baza principiului realității.

22. Legea penală română nu se aplică în baza principiului teritorialității dacă:

a) infracțiunea a fost comisă în parte pe teritoriul unui stat străin;
b) rezultatul infracțiunii s-a produs în totalitate în străinătate, dar actele de executare s-au comis pe teritoriul României;
c) deşi infracțiunea a fost comisă pe teritoriul României, se dispune altfel printr-un tratat internațional la care România este parte.

23. Nu se poate aplica legea penală română în baza principiului universalității pentru urmărirea unei infracțiuni comise în afara teritoriului statului român de către un cetățean străin sau persoană fără cetățenie care se află de bunăvoie pe teritoriul României:

a. dacă, fiind cerută extrădarea de către autoritățile din statul al cărui cetățean este infractorul, aceasta a fost refuzată;
b. dacă s-a comis o infracțiune pe care statul român şi-a asumat obligația să o reprime în temeiul unui tratat internațional;
c. dacă, fiind cerută extrădarea de către autoritățile din statul al cărui cetățean este infractorul, se constată că sunt îndeplinite toate condițiile pentru acordarea extrădării, cererea de extrădare urmând a fi admisă;

➲ ***B. Rezolvați următoarele exerciții:***

1. Explicați noțiunea de *teritoriu.*
2. Indicați excepțiile de la principiul teritorialității legii penale.
3. Enumerați condițiile aplicării legii penale române în baza principiului personalității.
4. Enumerați condițiile aplicării legii penale române în baza principiului realității.
5. Enumerați condițiile aplicării legii penale române în baza principiului universalității.
6. Ce înseamnă aplicarea subsidiară a legii penale?
7. Ce modificări a adus Codul penal din 2009 în materia aplicării legii penale române în baza principiului personalității?

BCU "ION CREANGĂ" UNIVERSITY LIBRARY

➲ C. Rezolvați următoarele spețe:

Speța nr. 1

În speță, s-a reținut în sarcina inculpatului S.A., cetățean maghiar, că împreună cu alte persoane a introdus în repetate rânduri în România, prin PTF Borș, în principal disimulate în autoturismul marca XXX, proprietatea lui S.A., iar la data de 15 iunie 2007, disimulate în autoturismul marca ZZZ, aparținând lui K.L., droguri de risc (canabis şi haşiş) şi de mare risc (pastile extasy şi speed), pe care le-au comercializat pe raza mun. Oradea.

Să se arate dacă fapta lui S.A., cetățean maghiar, cade sau nu sub incidența legii noastre penale.

Speța nr. 2

Persoana S.M., plecând din România şi stabilindu-se în Germania, a renunțat la cetățenia română în dorința de a obține cetățenia germană, însă în cursul anului 2003 a fost expulzat. Cu ocazia revenirii în țară, a primit statutul de apatrid şi i-au fost eliberate documente în acest sens. Inculpatul, dorind să se întoarcă în Germania şi având interdicție în acest sens din partea autorităților germane, în cursul lunii decembrie 2003, a luat legătura cu B.F.C., cerându-i să-i facă rost de un certificat de naştere al unei persoane de sex masculin de aproximativ aceeaşi vârstă, pe baza căruia să solicite eliberarea unei cărți de identitate şi a unui paşaport pe numele persoanei respective, însă cu poza sa, ceea ce a şi făcut.

Să se arate dacă infracțiunea cade sub incidența legii penale române.

Speța nr. 3

În timpul unei călătorii în Spania, cetățeanul român F.G. a aflat că I.I., cetățean grec, cunoştință veche a românului, se află şi el în Spania, astfel încât i-a telefonat propunându-i să se întâlnească, deoarece nu s-au văzut de mai mult timp. La întâlnire, românul, aflând că cetățeanul grec are o situație financiară bună şi văzând că are asupra lui o sumă considerabilă de bani, după ce i-a aplicat mai multe lovituri, a reuşit să-i sustragă banii şi să fugă.

Să se arate dacă lui F.G. i se poate aplica legea penală română.

Speța nr. 4

R.G., cetățean italian, aflând că cetățeanul român R.B., care locuia în casa cetățeanului italian, a întreținut relații sexuale cu soția sa, a hotărât să se răzbune şi, sub pretextul de a se întâlni să iasă la un bar, i-a întins o cursă împreună cu alți prieteni, astfel încât l-au aşteptat seara într-un loc întunecat şi i-au aplicat o corecție corporală în urma căreia cetățeanul român putea să decedeze.

Să se arate dacă se poate aplica legea penală română.

Speța nr. 5

R.A., aflându-se într-o cursă de zbor pe o aeronavă românească cu destinația Paris, a sustras de la vecinul de scaun, cetățeanul turc M.Y., care dormea, o brățară de aur de 24 de carate.

Să se arate dacă se poate aplica legea penală română.

Speța nr. 6

În data de 14 iunie 2006, organele de poliție judiciară din cadrul Brigăzii de Combatere a Criminalității Organizate Oradea s-au sesizat despre faptul că pe raza mun. Oradea a sosit un grup de cetățeni slovaci, cu mai multe autovehicule, cu intenția de a prelua și scoate fraudulos din țară mai mulți cetățeni din Republica Moldova. Astfel, în intervalul 10 mai 2006-14 iunie 2006, cei 67 de învinuiți cetățeni moldoveni au intrat în România în mod legal prin mai multe puncte de trecere a frontierei, după ce în prealabil au fost racolați din Republica Moldova de către învinuiții M.V. și B.I. Emigranții au fost cazați în mai multe locații din Cluj-Napoca, iar la momentul în care s-a stabilit scoaterea ilegală a acestora din țară, au fost regrupați și călăuziți la locul de unde au fost preluați de alți membrii ai grupării de criminalitate organizată, ce aveau obligația de a le asigura trecerea frontierei în Italia, unde emigranții doreau să lucreze.

Ca urmare a cercetărilor efectuate în cauză, la data de 16 iunie 2006, pe raza loc. Tămășeu, organele de poliție din jud. Bihor au oprit în trafic autotrenul marca XXX, care tracta o remorcă înmatriculată în Slovacia, condusă de inculpatul S.J., cetățean slovac. Existând suspiciuni cu privire la faptul că în autotren erau ascunși emigranți, autotrenul a fost însoțit până în punctul de frontieră Borș, pentru a se putea desigila autovehiculul de către organele vamale, acestea fiind singurele autorități publice ce putea efectua o asemenea operațiune. În urma desigilării autotrenului, au fost descoperiți un număr de 52 de emigranți, cetățeni moldoveni. În autotren era încărcată vată minerală în cantitate de 2.000 kg, împachetată în 200 de suluri, iar pe mijlocul remorcii, din material lemnos, fusese construit un locaș unde fuseseră ascunși emigranții. În același timp, a fost reținut în trafic R.R., cetățean slovac, care se deplasa cu un autovehicul transport marfă și era împreună cu învinuita O.A., aceștia intenționând să se deplaseze în localitatea Pestiș, jud. Bihor, de unde mai trebuiau încărcați în mașină ceilalți 14 emigranți ce trebuiau să treacă în mod fraudulos frontiera. Deplasându-se în pădurea de unde trebuiau preluați emigranții, organele de poliție i-au găsit și pe ceilalți 14 emigranți.

Să se arate dacă faptele săvârșite de R.R. și S.J., cetățeni slovaci, cad sau nu sub incidența legii penale române.

Speța nr. 7

Instanța de fond a reținut că, în data de 14 ianuarie 2006, în jurul orei 22, inculpații străini K.F., J.K., C.C.N. și V.C. au fost reținuți cu ajutorul echipajului de pe autospeciala cu termoviziune din dotarea SPF Carei, care a observat pe monitor deplasarea acestora spre linia de frontieră pe direcția localității Pișcolț, jud. Satu Mare. În momentul reținerii,

inculpații se aflau la circa 1.500 m de linia de frontieră, având asupra lor o hartă a României. Inculpații au ajuns în Oradea cu intenția de a trece în Ungaria pe această direcție, după care cu un taximetru s-au deplasat din Oradea în zona Pișcolț, apoi și-au continuat drumul spre frontieră pe jos, săvârșind infracțiunea de tentativă la ieșirea din țară prin trecerea ilegală a frontierei de stat.

Să se arate dacă în speță poate fi aplicată legea penală română.

Speța nr. 8

În speță, un cetățean american, membru al ambasadei Statelor Unite în România, conducând neatent un autoturism de teren proprietate personală pe o stradă din București, ajungând la o intersecție, a ignorat culoarea roșie a semaforului și a accelerat, trecând în viteză. Dintr-un alt sens se deplasa un taxi care transporta două persoane și care, având prioritate la trecere dată de culoarea verde, a trecut. În urma impactului dintre cele două mașini au decedat două persoane, iar una a fost grav rănită.

Să se arate dacă cetățeanul american poate fi tras la răspundere penală pentru infracțiunea săvârșită.

Speța nr. 9

Cetățeanul italian D.E. se deplasa frecvent în România, unde un frate de-al său și-a dezvoltat o afacere în domeniul confecțiilor. Aflându-se acasă în Italia, a intrat în altercație cu doi români foști angajați ai fratelui său la fabrica din România. Cearta a degenerat încât cetățeanul italian a scos un pistol și i-a împușcat mortal pe cei doi români. Ulterior altercației, cetățeanul italian s-a întors în România, unde a fost descoperit de autoritățile române.

Să se arate dacă cetățeanul italian poate fi tras la răspundere potrivit legii penale române.

Speța nr. 10

X, membru al personalului diplomatic al unei ambasade străine la București, conducând neatent un autoturism pe șoseaua București-Ploiești, a comis un accident de circulație în urma căruia victima a decedat.

Făptuitorului i se va aplica legea penală română? Argumentați răspunsul.

Speța nr. 11

X, Y și Z, marinari pe un cargou românesc, în timpul unei escale în portul Singapore, au sustras de la bordul navei, care transporta mărfuri din R.P.D. Coreeană, un număr de opt bare de zinc, pe care le-au vândut unor localnici.

Arătați dacă fapta celor trei marinari cade sau nu sub incidența legii penale române și pe ce temei legal. Argumentați răspunsul.

Speța nr. 12

În timpul unei călătorii în Italia, cetățeanul român X a fost jefuit și ucis de un infractor, Y, având cetățenie marocană, care, fiind judecat de instanțele italiene, a fost condamnat la 15 ani închisoare.

Arătați dacă Y poate fi judecat și în România pentru infracțiunea săvârșită.

Speța nr. 13

X, cetățean italian aflat în excursie turistică în țara noastră, conducând neatent autoturismul proprietatea sa, a produs un accident de circulație în care a fost ucis cetățeanul german Y, aflat și el ca turist în țara noastră.

Să se arate dacă fapta de ucidere din culpă săvârșită de X cade sub incidența legii noastre penale. Motivați răspunsul.

Speța nr. 14

X, cetățean italian, aflându-se pe teritoriul Germaniei, a lipsit de libertate un cetățean român.

Să se arate dacă se poate aplica legea penală română și în ce temei legal. Argumentați răspunsul.

Speța nr. 15

Inculpații D și E, cetățeni români, și K, cetățean rus, au fost depistați de organele de poliție din Timișoara la data de 30 iunie 2012, într-un autoturism marca L., despre care s-a stabilit că a fost sustras de cei trei din Rusia, la data de 30 mai 2012. Inculpații au fost trimiși în judecată pentru săvârșirea infracțiunii de furt calificat, pedepsită (*la data săvârșirii*) cu închisoare de la 3 la 15 ani. Prin sentința penală nr. 110 din 2 aprilie 2014, inculpații au fost condamnați: D la 8 ani închisoare; E la 5 ani închisoare; K la 8 ani închisoare. Instanța a avut în vedere că prin noul Cod penal regimul sancționator al infracțiunii de furt calificat s-a modificat, legea prevăzând pentru această faptă o pedeapsă între unu și 5 ani închisoare, dar a apreciat că e mai favorabilă legea veche, întrucât, potrivit legii noi, constituirea grupului infracțional organizat este infracțiune de sine stătătoare și ar fi determinat o agravare mai mare a sancțiunii datorită faptului că ar fi trebuit să rețină un concurs, iar agravarea pedepsei în caz de concurs este obligatorie potrivit noului Cod penal. Hotărârea a rămas definitivă prin nerecurare. În timpul executării pedepsei, autoritățile ruse au formulat cereri de extrădare cu privire la toți cei trei inculpați.

a) Ce soluție va adopta instanța în ceea ce privește extrădarea condamnaților și de ce?

b) Ce greșeli a făcut instanța?

c) Era aplicabilă legea penală română faptei comise pe teritoriul rusesc și în baza căror principii?

Speța nr. 16

Inculpatul G, cetățean brazilian, și cetățeanul român R au săvârșit în Brazilia mai multe infracțiuni pentru care au fost condamnați fiecare la o pedeapsă de 7 ani închisoare în 2003.

În 2005, cei doi evadează şi reuşesc să ajungă în România, folosind paşapoarte pe care le-au falsificat în Brazilia împreună cu un prieten al inculpatului, G.

În cursul anului 2006, în luna mai, cei doi, G şi R, în înțelegere cu un alt cetățean român, P, săvârşesc infracțiunea de tâlhărie care a avut ca urmare moartea victimei, pedepsită cu închisoarea de la 15 la 25 de ani închisoare. Inculpatul P a fost trimis în judecată în lipsă, sustrăgându-se urmăririi penale şi plecând în SUA.

Tribunalul l-a condamnat pe inculpatul G la 25 de ani închisoare pentru tâlhărie care a avut ca urmare moartea victimei şi interzicerea unor drepturi pe o perioada de 10 ani şi pentru infracțiunea de fals material în înscrisuri oficiale a stabilit pedeapsa închisorii de 2 ani, urmând ca inculpatul să execute pedeapsa cea mai grea de 25 de ani şi interzicerea drepturilor pe perioada de 10 ani. Inculpatul R a fost condamnat la 20 de ani pentru tâlhărie urmată de moartea victimei şi interzicerea unor drepturi pe o perioada de 7 ani, iar pentru fals material în înscrisuri oficiale i s-a aplicat pedeapsa închisorii de 2 ani, urmând să execute pedeapsa cea mai grea şi interzicerea drepturilor pe o perioadă de 7 ani. Inculpatul P a fost condamnat în lipsă la 15 ani pentru tâlhărie urmată de moartea victimei şi interzicerea unor drepturi pe o perioadă de 5 ani.

La data de 1 februarie 2014 intră în vigoare noul Cod penal, care modifică regimul sancționator al tâlhăriei urmate de moartea victimei (art. 236), acest cod prevăzând o pedeapsă cu închisoarea între 7 şi 18 ani şi interzicerea unor drepturi. De asemenea, se modifică şi regimul sancționator al falsului material în înscrisuri oficiale (art. 320 C. pen.), fiind prevăzută o pedeapsă de la 6 luni la 3 ani. Se modifică, de asemenea, şi regimul sancționator al concursului de infracțiuni, legea nouă stabilind agravarea obligatorie potrivit art. 39, precum şi al recidivei, potrivit art. 43 C. pen.

Împotriva hotărârii au declarat apel inculpații G şi R, precum şi procurorul. Inculpații G şi R au motivat că greşit au fost condamnați pentru fals, deoarece fapta, fiind comisă în Brazilia, nu intră sub incidența legii penale române. În ceea ce priveşte infracțiunea de tâlhărie, G a solicitat să i se aplice legea braziliană mai favorabilă.

Statul brazilian a solicitat extrădarea inculpaților G şi R.

Instanțele române au solicitat extrădarea inculpatului R din SUA, unde se căsătorise cu o cetățeană americană.

a) Identificați problemele teoretice pe care le implică rezolvarea cauzei.

b) Pronunțați-vă asupra motivelor de apel ale inculpaților G şi R şi motivați-vă soluția.

c) Pe ce motive ar putea procurorul să îşi motiveze apelul?

d) Pronunțați-vă asupra cererilor de extrădare formulate de Brazilia şi România şi motivați soluția.

BCU IAŞI / EXEMPLAR DIGITAL

D. Recapitulați

Principiile care guvernează aplicarea legii penale în spațiu

1. Principiul teritorialității

• *lex loci delicti*; legea penală se aplică exclusiv și necondiționat infracțiunilor comise pe teritoriul statului indiferent de cetățenia făptuitorului;

• *excepții*: imunitatea și inviolabilitatea diplomatică; armatele străine; navele și aeronavele militare; imunitatea prezidențială; imunitatea parlamentară;

• locul comiterii infracțiunii – teoria ubicuității;

• regimul navelor și aeronavelor comerciale – Legea nr. 17/1990[1];

• este prevăzută subsidiaritatea – art. 12 C. pen.

2. Principiul personalității legii penale (principiul naționalității active)

• legea penală română se aplică infracțiunilor comise de cetățenii români indiferent de locul comiterii infracțiunii;

• *condiții*: a) infracțiunea să fie comisă în totalitate pe un teritoriu străin; b) dubla incriminare este necesară doar pentru infracțiunile pedepsite cu închisoarea de până la 10 ani; c) infracțiunea să fie comisă de un cetățean român sau persoană juridică română; d) să existe autorizarea procurorului general al parchetului de pe lângă curtea de apel în a cărei rază teritorială se află parchetul mai întâi sesizat sau a procurorului general al parchetului de pe lângă ICCJ; e)să nu se dispună altfel printr-un tratat internațional ratificat de România.

3. Principiul realității legii penale (principiul naționalității pasive)

• legea penală română se aplică infracțiunilor comise de cetățenii străini sau apatrizi împotriva statului român, cetățenilor români sau persoanelor juridice române;

• *condiții*: a) infracțiunea să fie comisă în totalitate pe un teritoriu străin; b) infracțiunea să fie comisă de un cetățean străin sau apatrid; c) infracțiunea să fie comisă împotriva statului român, cetățenilor români sau persoanelor juridice române; d) să existe autorizarea procurorului general al parchetului de pe lângă ICCJ; e) să nu se dispună altfel printr-un tratat internațional ratificat de România; f) fapta să nu facă obiectul unei proceduri judiciare pe teritoriul statului unde s-a comis.

4. Principiul universalității legii penale

• legea penală română se aplică infracțiunilor comise în afara teritoriului țării, de cetățenii străini sau apatrizi;

• *condiții*: a) infracțiunea să fie comisă în totalitate pe un teritoriu străin; b) infracțiunea să fie comisă de un cetățean străin sau apatrid; c) cetățeanul străin sau apatridul să se afle de

[1] Republicată în M. Of. nr. 252 din 8 aprilie 2014.

bunăvoie în România; d) să se fi săvârşit o infracţiune pe care statul român s-a angajat să o reprime în temeiul unui tratat internaţional sau să se fi cerut extrădarea, iar aceasta să fi fost refuzată; e) să nu se dispună altfel printr-un tratat internaţional ratificat de România.

Soluţii grile

1. a; **2.** a, b; **3.** a, c; **4.** a, b, d; **5.** b; **6.** b; **7.** a, b, c, d; **8.** -; **9.** b, c, d; **10.** a, c; **11.** a; **12.** c; **13.** b; **14.** a, d; **15.** c; **16.** a, b, d; **17.** a, b; **18.** b, c; **19.** b, c; **20.** b; **21.** c; **22.** c; **23.** c.

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

III. Extrădarea şi mandatul european de arestare

Art. 14. Extrădarea

(1) Extrădarea poate fi acordată sau solicitată în temeiul unui tratat internațional la care România este parte ori pe bază de reciprocitate, în condițiile legii.

(2) Predarea sau extrădarea unei persoane în relația cu statele membre ale Uniunii Europene se acordă sau se solicită în condițiile legii.

(3) Predarea unei persoane către un tribunal penal internațional se acordă în condițiile legii.

Dispozițiile Titlului II, art. 18-83 din Legea nr. 302/2004 privind cooperarea judiciară internațională în materie penală[1] *referitoare la extrădare.*

Dispozițiile Titlului III, art. 84-122 din Legea nr. 302/2004 privind cooperarea judiciară internațională în materie penală referitoare la mandatul european de arestare.

➲ *A. Rezolvați următoarele grile:*

1. Actualul sistem de acordare a extrădării adoptat de legiuitorul român este un sistem:

a. jurisdicțional;
b. administrativ;
c. mixt.

2. Se poate acorda extrădarea dacă:

a. persoana a cărei extrădare se cere nu este resortisant al României;
b. persoana a cărei extrădare se cere a obținut azil politic în România;
c. persoana a cărei extrădare se cere a obținut statutul de refugiat în România.

3. Se poate acorda extrădarea dacă:

a. pentru infracțiunea săvârşită, legislația statului solicitant prevede pedeapsa cu moartea;
b. persoana extrădabilă ar fi supusă torturii în statul solicitant;
c. persoana extrădabilă este căsătorită cu un cetățean român.

4. Persoana extrădată va putea fi judecată pentru alte fapte decât cele pentru care s-a solicitat extrădarea dacă:

a. se formulează o nouă cerere de extrădare;
b. se obține acordul statului solicitat;
c. nu poate fi judecată pentru alte fapte decât pentru cele pentru care s-a obținut extrădarea.

[1] Republicată în M. Of. nr. 377 din 31 mai 2011.

5. În cazul unor cereri de extrădare formulate de mai multe state pentru aceeaşi faptă, are prioritate:

a. statul al cărui cetățean este infractorul;
b. statul împotriva intereselor căruia s-a săvârşit infracțiunea;
c. statul pe al cărui teritoriu s-a săvârşit infracțiunea.

6. Extrădarea nu se poate acorda dacă:

a. persoana extrădabilă are şi cetățenia română;
b. a intervenit o cauză care înlătură răspunderea penală pentru fapta săvârşită;
c. persoana extrădabilă are doar cetățenia română;
d. pedeapsa în vederea executării căreia se cere extrădarea este mai mică de 6 luni;
e. pedeapsa pentru infracțiunea pentru care se cere extrădarea este mai mică de 2 ani.

➲ ***B. Discutați şi stabiliți valoarea de adevăr a următoarelor afirmații:***

1. Calitatea de stat solicitant, în cazul cererii de extrădare, o poate avea doar statul pe teritoriul căruia s-a săvârşit infracțiunea.
2. Actualul sistem de acordare a extrădării adoptat de legiuitorul român este jurisdicțional.
3. Nu se poate acorda extrădarea dacă persoana a cărei extrădare se cere nu este resortisant al României.
4. Se poate acorda extrădarea dacă pentru infracțiunea săvârşită legislația statului solicitant prevede pedeapsa cu moartea.
5. Persoana extrădată nu va putea fi judecată pentru alte fapte decât cele pentru care s-a solicitat extrădarea decât cu acordul statului solicitat.
6. În cazul unor cereri de extrădare formulate de mai multe state pentru aceeaşi faptă, are prioritate statul împotriva intereselor căruia s-a săvârşit infracțiunea.
7. Dacă a intervenit o cauză care înlătură răspunderea penală pentru fapta săvârşită, extrădarea nu se mai poate acorda.
8. Dubla incriminare nu este o condiție necesară pentru acordarea extrădării.
9. Cetățenii români pot fi extrădați.

BCU IAŞI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

C. Jurisprudență:

1. Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția penală, decizia nr. 4558 din 27 iulie 2005, pronunțată în dosarul nr. 4125/2005 (www.scj.ro)

Prin sentința penală nr. 55 din 20 mai 2005 a Curții de Apel București, secția a II-a penală și pentru cauze cu minori și familie, pronunțată în dosarul penal nr. 821/2005, s-a respins, ca nefondată, opoziția de extrădare.

S-a admis cererea de extrădare formulată de autoritățile judiciare din Turcia privind pe cetățeanul turc G.M. și s-a dispus extrădarea acestuia din România în Turcia.

În baza art. 60 din Legea nr. 302/2004, s-a amânat extrădarea până la soluționarea cauzelor penale pe care G.M. le are pe rolul instanțelor de judecată din România.

S-a menținut arestarea provizorie preventivă a persoanei extrădabile până la predarea efectivă a acesteia, conform art. 59 din Legea nr. 302/2004.

Cheltuielile judiciare și cele necesitate de extrădare urmau a fi suportate de statul român, iar onorariul interpretului de limba turcă din fondul Ministerului Justiției.

Pentru a pronunța această hotărâre, instanța de fond a reținut în fapt următoarele:

Cu adresa nr. 1024/II-5 din 11 aprilie 2005, Parchetul de pe lângă Curtea de Apel București a transmis instanței cererea de extrădare nr. 2004/720 din 27 decembrie 2004, formulată de Parchetul Republican Diyarbakir, Republica Turcia, prin care se solicită extrădarea din România în Turcia a numitului G.M.

Anterior, cu adresa nr. 586/II-5 din 4 martie 2005, același parchet a solicitat arestarea provizorie în vederea extrădării persoanei sus-menționate.

Odată cu cererea de extrădare au fost trimise actele anexe prevăzute de art. 38 din Legea nr. 302/2004, respectiv copii autentice ale mandatului de arestare în lipsă, o expunere a faptelor pentru care se solicită extrădarea și o copie a dispozițiilor legale din Turcia, aplicabile în cauză.

Din examinarea dosarului cauzei s-a constatat că G.M. este urmărit pentru punerea în executare a mandatului de arestare nr. 2004/273, emis la 1 noiembrie 2004 de Tribunalul Penal nr. 5 din localitatea Diyarbakir, în lipsă, pentru săvârșirea infracțiunii de apartenență la o organizație teroristă, P.K.K., respectiv furnizarea de arme și muniții membrilor organizațiilor teroriste și estorcate de bani de la traficanții de droguri în vederea finanțării organizațiilor teroriste, prevăzute de art. 31, art. 33, art. 40, art. 59, art. 102, art. 103, art. 125 și art. 168 C. pen. turc și art. 1, art. 3, art. 5 și art. 17 din Legea antiterorism a Republicii Turcia.

Faptele reținute în sarcina persoanei extrădabile constau în aceea că, împreună cu alte persoane, a plecat din localitatea natală pentru a adera la organizația teroristă P.K.K., în cadrul căreia a preluat numele de cod K. Ulterior, persoana extrădabilă s-a aflat în partea de nord a Irakului pentru instruire/antrenament în gherilă și s-a reîntors în Turcia în anul 2000.

Activitatea sa consta în perceperea unor taxe de la traficanții de droguri, sume care erau preluate în cadrul organizației teroriste în scopul finanțării.

Potrivit informațiilor furnizate de statul solicitant, pedeapsa maximă aplicabilă în cauză potrivit legislației turcești este de 10 ani închisoare.

Prin încheierea nr. 3/F din 4 martie 2005, pronunțată în cauză, s-a dispus, în baza art. 45 din Legea nr. 302/2004, arestarea provizorie, pe timp de 30 de zile, a cetățeanului turc G.M., în vederea extrădării în Turcia, şi ulterior această măsură a fost prelungită, succesiv, până la 11 iunie 2005 inclusiv.

În cauză, persoana extrădabilă G.M. a formulat opoziție la extrădare, susținând că nu sunt îndeplinite condițiile prevăzute de lege pentru a fi extrădat, deoarece:

- cererea se referă la o infracțiune conexă unei infracțiuni politice, în cuprinsul H.G. nr. 784/2004 privind lista persoanelor fizice şi juridice suspecte de săvârşirea sau de finanțarea actelor de terorism nefiind menționat numele său şi nici cel al organizației teroriste P.K.K./Kongra Gel;
- nu putea comite în anul 2004, în Turcia, faptele de care este acuzat, pentru că se afla încă din anul 2002 în România;
- nu are certitudinea că va avea parte de un proces echitabil în fața instanțelor judiciare turceşti.

Potrivit art. 51 alin. (3) din Legea nr. 302/2004, opoziția la extrădare nu poate fi întemeiată decât pe faptul că persoana în cauză nu este cea urmărită sau că nu sunt îndeplinite condițiile pentru extrădare.

Sub acest aspect, opoziția la extrădare formulată de G.M. nu a fost considerată întemeiată, având în vedere următoarele considerente:

Numele, prenumele şi celelalte date de identificare ale persoanei extrădabile, identificată şi arestată provizoriu la 4 martie 2005, în vederea extrădării, corespund datelor de identificare ale persoanei la care se referă cererea de extrădare formulată de autoritățile judiciare din Turcia.

În cererea de extrădare privind pe G.M., autoritățile judiciare turceşti menționează, printre altele, că organizația teroristă P.K.K. şi-a schimbat denumirea în K., iar în Lista persoanelor juridice suspecte de săvârşirea sau de finanțarea actelor de terorism, aprobată prin H.G. nr. 784/2004, este înscris, ca atare, P.K.K. sub denumirile K.F.D.C., F.D.C.K. şi K.A.D.E.K.

În cererea de extrădare se menționează că faptele pentru care G.M. a fost dat în urmărire au fost săvârşite începând cu luna ianuarie 1994 şi că acesta a continuat să desfăşoare activități similare ulterior şi în străinătate. Se menționează în aceeaşi cerere de extrădare că, în conformitate cu legislația internă din Turcia, infracțiunea pentru care este urmărit cel în cauză nu este de ordin politic, militar sau financiar, ci este o infracțiune teroristă. În fine, se menționează că, de la data formulării cererii de extrădare în Turcia, în materie de terorism a apărut un concurs de legi şi că persoanei extrădabile i se va aplica legea cea mai favorabilă, reglementările de ultimă dată corespunzând normelor Uniunii Europene.

Faptele pentru care persoana extrădabilă este urmărită internațional au corespondent şi în legislația penală română (Legea nr. 535/2004).

Aşa fiind, s-au constatat îndeplinite dispozițiile art. 26 şi art. 28 din Legea nr. 302/2004, privind dubla incriminare şi gravitatea pedepsei în legislația celor două state implicate în procedură.

În raport de dispozițiile art. 23 din Legea nr. 302/2004 și de situația sa personală, s-a apreciat că G.M. nu poate fi exceptat de la extrădare. Acesta a solicitat statut de refugiat politic în România, dar nu i s-a acordat. Totodată, a săvârșit infracțiuni pe teritoriul României și a fost trimis în judecată (dosar penal nr. 4764/2004 al Judecătoriei Sectorului 6 București), însă nu s-au constatat impedimente în angajarea procedurii, din categoria celor prevăzute de art. 3 din Legea nr. 302/2004, putându-se face aplicarea dispozițiilor art. 60 din acea lege.

Împotriva acestei hotărâri, în termen legal, a declarat recurs persoana extrădabilă G.M., solicitând casarea acesteia, iar în cadrul rejudecării să se constate că instanța de fond a încălcat dispozițiile art. 48 alin. (1) din Legea nr. 302/2004, care reglementează publicitatea ședinței de judecată și dispozițiile art. 23 alin. (4) din Constituție referitoare la durata arestării preventive a unei persoane.

S-a solicitat, de asemenea, a se constata incidența prescripției răspunderii penale, neîndeplinirea condiției dublei incriminări prevăzute de art. 26 din Legea nr. 302/2004, nelegalitatea încheierii prin care s-a dispus măsura arestării provizorii a persoanei extrădabile și încălcarea dispozițiilor art. 3 din Convenția europeană.

Prin decizia penală nr. 3561 din 8 iunie 2005, Înalta Curte de Casație și Justiție, secția penală, a admis recursul declarat de persoana extrădabilă G.M. împotriva sentinței penale nr. 55 din 20 mai 2005 a Curții de Apel București, secția a II-a penală și pentru cauze cu minori și familie, a casat sentința penală atacată și a trimis cauza spre rejudecare la Curtea de Apel București, dispunând, totodată, prelungirea măsurii arestării provizorii a persoanei extrădabile pe o durată de 30 de zile, de la data de 11 iunie 2005 la 10 iulie 2005.

Pentru a decide astfel, instanța de recurs a reținut că dispozitivul sentinței atacate nu este explicit și categoric, întrucât, pe de o parte, instanța de fond a dispus în temeiul art. 60 alin. (2) din Legea nr. 302/2004 amânarea extrădării până la soluționarea cauzelor penale pe care persoana extrădabilă le are pe rolul instanțelor de judecată din România, iar, pe de altă parte, a menținut arestarea provizorie a persoanei extrădate până la predarea efectivă conform art. 59 din aceeași lege. Textul invocat reglementează însă termenul pentru predarea extrădatului atunci când nu se dispune amânarea extrădării, acesta fiind de 15 zile dacă persoana extrădabilă nu va fi preluată la data stabilită [art. 59 alin. (5)].

Procedând la rejudecarea cererii de extrădare, Curtea de Apel București, secția a II-a penală, prin sentința penală nr. 73 din 24 iunie 2005, a respins opoziția la extrădare formulată de persoana extrădabilă, constatând întrunite condițiile extrădării. A admis cererea de extrădare formulată de autoritățile judiciare din Turcia privind pe cetățeanul turc G.M. și a dispus extrădarea acestuia din România în Turcia.

A menținut arestarea provizorie a persoanei extrădabile pe o perioadă de 30 de zile, de la 11 iulie 2005 până la 9 august 2005.

Instanța de fond a examinat cererea de extrădare, constatând că sunt întrunite condițiile de fond ale extrădării, referitoare la persoana infractorului, la fapta penală reclamată ca fiind comisă de acesta și la pedeapsă, precum și condițiile de formă, privitoare la existența și regularitatea cererii de extrădare. Totodată, a mai reținut că persoana extrădabilă este cercetată în România, în stare de libertate, pentru săvârșirea infracțiunii de nerespectare a regimului armelor și muniților, prevăzută de art. 279 C. pen., în dosarul penal nr. 4764/2004

al Judecătoriei Sectorului 6 Bucureşti, pronunţându-se sentinţa penală nr. 771 din 4 aprilie 2005, nedefinitivă încă, întrucât a fost recurată de Parchetul de pe lângă Judecătoria Sectorului 5 Bucureşti. Prin această sentinţă, în baza art. 333 C. pr. pen., s-a dispus restituirea cauzei privind pe inculpaţii C.M., poreclit D., A.H., G.M., poreclit M., şi C.Y., la Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casaţie şi Justiţie în vederea completării urmăririi penale, în sensul stabilirii identităţii inculpatului A.H.

Motivaţia acestei ultime soluţii este dată de faptul că, la termenul 15 noiembrie 2002, când a fost audiat inculpatul A.H., acesta a afirmat că, în realitate, se numeşte G.M., iar numele de A.H. l-a folosit pentru a intra în ţară, paşaportul său fiind pe acest nume.

Susţinerile inculpatului au fost întărite de G.M., coinculpat, care a precizat că A.H. este fratele său şi, în realitate, se numeşte G.M.

În raport de toate aceste considerente, a apreciat că nu se impune amânarea predării persoanei extrădabile, având în vedere natura şi gravitatea faptelor de terorism pentru care este cercetat în Turcia, precum şi reglementarea cuprinsă în dispoziţiile art. 60 alin. (1) din Legea nr. 302/2004, potrivit căreia existenţa unui proces penal în faţa autorităţilor judiciare române împotriva persoanei extrădabile nu împiedică extrădarea. Aşadar, predarea amânată prevăzută de alin. (2) al aceluiaşi articol reprezintă excepţia, fiind concepută ca o facultate acordată instanţei de judecată.

Împotriva acestei sentinţe a declarat recurs persoana extrădabilă, criticând-o pentru nelegalitate, deoarece instanţa de fond nu a soluţionat cauza prin prisma motivelor de casare şi i-a agravat situaţia în rejudecarea dispusă ca urmare a exercitării propriei căi de atac.

În concret, se arată că instanţa de fond nu a analizat incidenţa prescripţiei răspunderii penale, a dispoziţiilor art. 3 din Convenţia europeană şi, respectiv, art. 3 din Legea nr. 19/1990 pentru aderarea României la Convenţia împotriva torturii şi altor pedepse ori tratamente cu cruzime, inumane sau degradante, neîndeplinirea condiţiei dublei incriminări şi încălcarea dispoziţiilor art. 48 alin. (1) din Legea nr. 302/2004, în sensul că şedinţa de judecată a fost publică, deşi persoana extrădabilă a solicitat şedinţă secretă.

Examinând hotărârea recurată prin prisma motivelor de recurs invocate, dar şi din oficiu, potrivit dispoziţiilor art. 385^9 alin. (3) C. pr. pen., Înalta Curte constată că recursul este nefondat pentru următoarele considerente:

Soluţionarea cauzei în şedinţă publică nu înseamnă că hotărârea este lovită de nulitate, conform dispoziţiilor art. 197 C. pr. pen., întrucât reglementarea cuprinsă în alin. (1) al art. 48 din Legea nr. 302/2004, potrivit căreia la primul termen instanţa procedează la luarea unei declaraţii persoanei extrădabile. Procedura este publică, dacă persoana extrădabilă sau procurorul nu se opune, orală şi contradictorie. Se are în vedere doar momentul procesual când persoana extrădabilă dă o declaraţie, iar prezenţa altor persoane i-ar putea prejudicia interesele. Aşadar, opoziţia inculpatului nu conduce automat la declararea şedinţei secrete, iar, în speţă, instanţa s-a pronunţat motivat asupra cererii persoanei extrădabile, după punerea acesteia în discuţie, nefiind, astfel, incidente dispoziţiile art. 197 alin. (2) C. pr. pen. Totodată, nu ne aflăm nici în ipoteza prevăzută de art. 197 alin. (1) C. pr. pen., persoana extrădabilă nefăcând dovada vătămării produse prin publicitatea şedinţei.

Referitor la susţinerea potrivit căreia în cauză a intervenit prescripţia răspunderii penale, Înalta Curte constată că, într-adevăr, în conformitate cu dispoziţiile art. 122 C. pr. pen.,

termenul de prescripție a răspunderii penale este de 10 ani pentru faptele pedepsite cu închisoarea între 10 și 15 ani, cum este cazul și în speță, însă acest termen nu s-a împlinit anterior emiterii mandatului de arestare în lipsă. Aceasta întrucât, potrivit actelor din dosarul de cercetare, în afara faptei comise în ianuarie 1994, persoana extrădabilă, în cursul anului 2000, a intrat din Iran în Turcia, unde a început să colecteze fonduri pentru finanțarea organizației teroriste de la persoanele de etnie kurdă care se ocupau cu traficul de droguri, anterior instruindu-se în Irak, fiind cunoscut ca un membru activ al organizației teroriste P.K.K. Așadar, activitățile desfășurate de persoana extrădabilă în calitate de membru al organizației teroriste au fost comise în forma continuată până în anul 2000, neoperând, astfel, prescripția răspunderii penale. Totodată, din examinarea cererii de extrădare reiese că și în legislația turcă termenul de prescripție este tot de 10 ani, deci nu a operat prescripția răspunderii penale nici prin prisma legislației statului solicitant.

În ceea ce privește criticile ce vizează nepronunțarea cu privire la întrunirea condițiilor de fond ale extrădării, Curtea constată că, la finele paginii 3 a hotărârii, instanța de fond a motivat de ce opoziția la extrădare nu este fondată, arătând că nu a intervenit prescripția răspunderii penale, în raport de data săvârșirii faptelor ulterioare celei din anul 1994, și că nu există motivele obligatorii de refuz al extrădării, astfel cum sunt prevăzute în art. 8 alin. (1) din Legea nr. 302/2004, respectiv infracțiunea pentru care este urmărit cel în cauză nu este de ordin politic, militar sau financiar, ci este o infracțiune teroristă; la data formulării cererii de extrădare, în legislația turcă a apărut un concurs de legi în materie de terorism, urmând ca, în cazul admiterii cererii, extrădatului să i se aplice legea mai favorabilă, ce este în concordanță cu normele Uniunii Europene. În fine, s-a arătat că sunt îndeplinite și dispozițiile art. 26 și art. 28 din Legea nr. 302/2004, privind dubla încriminare și gravitatea pedepsei.

În plus, din examinarea cererii de extrădare în raport cu dispozițiile art. 8 din Legea nr. 302/2004, Înalta Curte constată că în cererea de extrădare se regăsesc și alte elemente utile soluționării cauzei, respectiv asigurarea dată că persoana extrădabilă se va putea folosi de toate drepturile și condițiile oferite de legislația internă a Statului Turc, Drepturile Omului în Sistemul Instituit prin Cartea Socială Europeană, Convenția Europeană pentru Drepturile Omului și Acordul pentru Protecția Drepturilor de Libertate, procedura penală a statului turc fiind adaptată legislației europene. Rapoartele unor organizații umanitare internaționale care au semnalat suspiciuni în respectarea drepturilor prevăzute de art. 5 și art. 6 din Convenția europeană și art. 3 din Legea nr. 19/1990 nu sunt suficiente pentru a se concluziona în sensul că procedura penală din statul solicitant nu îndeplinește condițiile C.A.D.O.L.F., încheiată la Roma în 1950. Totodată, din actele ce însoțesc cererea rezultă modificarea legislației turce în conformitate cu normele europene și desființarea Tribunalelor de Siguranță a Statului (extraordinare), acestea fiind înlocuite cu tribunale penale.

Referitor la neîndeplinirea condiției dublei încriminări, Curtea constată că, deși România a ratificat Convenția în materie de terorism abia în anul 1997, Codul penal român sancționa și anterior faptele cuprinse în noțiunea de terorism, respectiv prin prevederile art. 280; aceasta, dacă ne referim strict la actele materiale comise în anul 1994, întrucât pentru cele din anul 2000 nu există niciun dubiu cu privire la dubla încriminare.

Sub aspectului motivului de recurs ce vizează agravarea situației în rejudecarea dispusă ca urmare a admiterii căii de atac promovate de persoana extrădabilă, Înalta Curte apreciază că și această critică este nefondată, aflându-ne în situația unei aparente încălcări a principiului *non reformatio in peius*.

Aceasta întrucât, pe de o parte, hotărârea primei instanțe cuprindea dispoziții contrare în sensul predării amânate, dar și al aplicării art. 59 din Legea nr. 302/2004, ce ar fi dus la predarea efectivă într-un termen ce nu putea depăși 15 zile de la rămânerea definitivă a hotărârii de extrădare. Așadar, dacă nu ar fi recurat această hotărâre, persoana extrădabilă ar fi fost predată într-un timp foarte scurt, chiar dacă dispozitivul conținea și mențiunea, contradictorie, a predării amânate.

Pe de altă parte, dispoziția mai favorabilă cuprinsă în teza a II-a a art. 60 alin. (4) din Legea nr. 302/2004 nu privește situația în care se află persoana extrădabilă. Potrivit acestui text de lege, numai în cazul în care persoana extrădabilă se află, la momentul admiterii cererii de extrădare, sub puterea unui mandat de arestare preventivă sau de executare a pedepsei închisorii, emis de autoritățile judiciare române, mandatul de arestare provizorie în vederea extrădării, emis în baza hotărârii de aprobare a extrădării, intră în vigoare de la data încetării motivelor care au justificat amânarea. Acestea sunt singurele excepții de la predarea imediată riguros prevăzute, art. 60 alin. (2) prevăzând doar posibilitatea ca predarea amânată să devină efectivă după ce procesul penal a luat sfârșit. Această ultimă dispoziție, care este, de asemenea, la latitudinea instanței, trebuie privită în concordanță și cu dispoziția cuprinsă în art. 45 alin. (6) din Legea nr. 302/2004, care prevede că durata totală a măsurii arestării provizorii nu poate depăși 180 de zile.

În raport de toate aceste considerente, Înalta Curte apreciază că recursul persoanei extrădabile este nefondat, urmând a fi respins în baza art. 385^{15} pct. 1 lit. b) C. pr. pen.

În temeiul art. 192 alin. (2) C. pr. pen., recurenta, persoană extrădabilă, va fi obligată la cheltuieli judiciare către stat.

Pentru aceste motive, în numele legii, Curtea respinge, ca nefondat, recursul declarat de persoana extrădabilă G.M. împotriva deciziei penale nr. 73 din 24 iunie 2005 a Curții de Apel București, secția a II-a penală și pentru cauze cu minori și familie.

Obligă recurentul persoană extrădabilă la plata sumei de 60 lei noi (600.000 lei vechi), cu titlu de cheltuieli judiciare către stat.

2. Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția penală, decizia nr. 1332 din 14 aprilie 2014 (www.scj.ro)

Instanța de judecată, ca autoritate judiciară română de executare, dispune executarea mandatului european de arestare emis de instanța de judecată dintr-un stat membru al Uniunii Europene, care, conform legislației naționale a statului membru, constituie concomitent și mandat național de arestare. În acest caz – în care instanța de judecată emitentă din statul membru al Uniunii Europene informează autoritatea judiciară română de executare că mandatul european de arestare constituie, conform legislației statului membru, și mandat național de arestare –, condiția privitoare la conținutul mandatului european de arestare prevăzută în art. 86 alin. (1) lit. c) din Legea nr. 302/2004, referitoare la „indicarea existenței unei hotărâri judecătorești definitive, a unui mandat de arestare preventivă sau a

oricărei alte hotărâri judecătoreşti executorii având acelaşi efect, care se încadrează în dispozițiile art. 88 şi art. 96", este îndeplinită, iar instanța de judecată română nu poate respinge cererea de executare a mandatului european de arestare, cu motivarea că instanța de judecată emitentă nu a indicat în conținutul mandatului european de arestare mandatul național de arestare.

Prin sentința nr. 24 din 18 martie 2014 pronunțată de Curtea de Apel Cluj, Secția penală şi de minori, s-a dispus respingerea cererii de executare a mandatului european de arestare emis la data de 21 ianuarie 2014 de către autoritățile judiciare din Ungaria, respectiv doamna judecător dr. P.O. de la Judecătoria Kiskunhalas în referința dosarului nr. 6.B.21/2014/5 împotriva persoanei solicitate P.G., pentru săvârşirea infracțiunii de furt, varianta delict, comisă în calitate de coautor, asupra unei valori care se încadrează în limitele contravenționale, prin pătrunderea în aria împrejmuită a unei încăperi fără ştirea şi consimțământul proprietarului, prevăzută în art. 316 alin. (1), calificată şi pedepsită conform alin. (2) lit. f) din Legea nr. IV din anul 1978. A dispus revocarea măsurii controlului judiciar luate prin încheierea penală nr. 2/HI/JDL din 7 martie 2014 a Curții de Apel Cluj față de persoana solicitată P.G.

Pentru a pronunța această hotărâre, instanța de fond a reținut, în esență, următoarele: Prin cererea înregistrată la Curtea de Apel Cluj, Parchetul de pe lângă Curtea de Apel Cluj a sesizat instanța cu o cerere de executare a mandatului european de arestare emis la data de 21 ianuarie 2014 de către autoritățile judiciare din Ungaria, respectiv doamna judecător dr. P.O. de la Judecătoria Kiskunhalas în referința dosarului nr. 6.B.21/2014/5 împotriva persoanei solicitate P.G., pentru săvârşirea infracțiunii de furt, varianta delict, comisă în calitate de coautor, asupra unei valori care se încadrează în limitele contravenționale, prin pătrunderea în aria împrejmuită a unei încăperi fără ştirea şi consimțământul proprietarului, prevăzută în art. 316 alin. (1), calificată şi pedepsită conform alin. (2) lit. f) din Legea nr. IV din anul 1978.

La data de 6 martie 2014, procurorul a procedat la identificarea persoanei solicitate în prezența apărătorului desemnat din oficiu, aducându-i-se la cunoştință fapta reținută în sarcina sa şi încadrarea juridică a acesteia, conform procesului-verbal de identificare şi ascultare, şi a dispus reținerea acesteia pe o durată de 24 de ore, prin ordonanța de reținere din data de 6 martie 2014, ora 18:40.

În 7 martie 2014, parchetul a sesizat Curtea de Apel Cluj cu propunerea de luare a măsurii arestării provizorii a persoanei solicitate, începând de la data expirării reținerii, în vederea comunicării şi traducerii mandatului european de arestare pentru predarea acesteia autorităților judiciare din Ungaria.

Prin încheierea penală nr. 2/HI/JDL din 7 martie 2014 a Curții de Apel Cluj s-a respins propunerea Parchetului de pe lângă Curtea de Apel Cluj de luare a măsurii arestării provizorii a persoanei solicitate P.G. în baza semnalării introduse în sistemul de informații Schengen.

S-a dispus luarea măsurii controlului judiciar față de persoana solicitată P.G. în procedura de executarea a mandatului european de arestare emis de către autoritățile judiciare din Ungaria, pentru săvârşirea infracțiunii de furt, prevăzută în art. 316 alin. (1) C. pen. maghiar şi s-a dispus punerea de îndată în libertate a acesteia dacă nu este reținută sau arestată în altă cauză.

În baza art. 215 alin. (1) şi (2) C. pr. pen., pe durata măsurii controlului judiciar, persoanei solicitate i-au fost impuse următoarele obligaţii:

a) să se prezinte la procuror sau la instanţa de judecată ori de câte ori este chemată;

b) să informeze de îndată organul judiciar cu privire la schimbarea locuinţei;

c) să se prezinte la organul de poliţie de la localitatea de domiciliu, conform programului de supraveghere întocmit de organul de poliţie sau ori de câte ori este chemată;

d) să nu depăşească limita teritorială a comunei U.;

e) să nu deţină, să nu folosească şi să nu poarte nicio categorie de arme.

În baza art. 215 alin. (7) C. pr. pen., s-a atras atenţia persoanei solicitate că, în caz de încălcare cu rea-credinţă a măsurii controlului judiciar, măsura preventivă va fi înlocuită cu arestul la domiciliu sau arestarea preventivă. A mai fost fixat termen de judecată pentru data de 18 martie 2014, ora 12:00, în vederea comunicării mandatului european de arestare, însoţit de traducerea în limba română. La termenul de judecată din data de 18 martie 2014 s-a constatat că la dosar a fost comunicat mandatul european de arestare, însoţit de traducerea în limba română, copii ale acesteia fiind comunicate şi persoanei solicitate.

Potrivit dispoziţiilor art. 103 alin. (3) din Legea nr. 302/2004, instanţa a procedat la informarea persoanei solicitate P.G. asupra existenţei mandatului european de arestare împotriva sa, asupra conţinutului acestuia, asupra posibilităţii de a consimţi la predarea către statul solicitant, precum şi cu privire la drepturile sale procesuale, în prezenţa apărătorului desemnat din oficiu. Persoana solicitată a arătat că este de acord cu predarea sa şi că nu renunţă la beneficiul regulii specialităţii.

Verificând dacă mandatul conţine toate informaţiile prevăzute în art. 86 alin. (1) din Legea nr. 302/2004, se constată că mandatul european de arestare emis de către autorităţile judiciare maghiare nu cuprinde cerinţa prevăzută în alin. (1) lit. c) din cuprinsul articolului sus-menţionat, pentru că nu s-a indicat în conţinutul mandatului european de arestare mandatul naţional de arestare în baza căruia acesta a fost emis.

În cadrul procedurilor prealabile sesizării instanţei, art. 99 alin. (2) prevede că procurorul trebuie să verifice dacă mandatul european de arestare cuprinde informaţiile prevăzute în art. 86 alin. (1) din Legea nr. 302/2004.

De asemenea, conform art. 99 alin. (3) din acelaşi act normativ, doar dacă mandatul conţine informaţiile prevăzute în art. 86 alin. (1) procurorul ia măsurile pentru identificarea, citarea, localizarea şi prinderea persoanei solicitate.

Printre cerinţele referitoare la conţinutul mandatului european de arestare, art. 86 alin. (1) lit. c) prevede indicarea existenţei unei hotărâri judecătoreşti definitive, a unui mandat de arestare preventivă sau a oricărei alte hotărâri judecătoreşti executorii având acelaşi efect, care se încadrează în dispoziţiile art. 88 sau art. 96 din Lege.

De la această cerinţă nici textele art. 88 sau art. 96 şi nici altele nu admit vreo excepţie.

În speţă, lipseşte mandatul de arestare preventivă, hotărârea judecătorească definitivă sau orice altă hotărâre judecătorească executorie cu efect echivalent, deoarece la pagina 1 a mandatului european de arestare, la rubrica b), denumită „Decizia pe care se întemeiază mandatul", este indicat chiar mandatul european de arestare, pe motiv că acesta este aplicabil pe teritoriul Ungariei şi, ca atare, este în acelaşi timp şi mandat naţional de arestare.

Având în vedere că, în speță, în cuprinsul mandatului european de arestare emis de către Judecătoria Kiskunhalas în dosarul nr. 6.B.21/2014/5 nu s-a indicat mandatul de arestare național, care a stat la baza emiterii acestuia, curtea de apel a constatat că nu este realizată cerința prevăzută în dispozițiile art. 86 alin. (1) lit. c) din Legea nr. 302/2004, motiv pentru care, în baza art. 107 din Legea nr. 302/2004, modificată prin Legea nr. 300/2013, a respins cererea de executare a mandatului european de arestare emis la data de 21 ianuarie 2014 de către autoritățile judiciare din Ungaria, respectiv doamna judecător dr. P.O. de la Judecătoria Kiskunhalas în referința dosarului nr. 6.B.21/2014/5 împotriva persoanei solicitate P.G. S-a constatat că persoana solicitată a fost reținută pe o durată de 24 de ore, cu începere din data de 6 martie 2014, ora 18:40, precum și că față de acesta curtea de apel a dispus măsura controlului judiciar prin încheierea nr. 2/HI/JDL din 7 martie 2014, măsură în privința căreia s-a dispus revocarea, ca urmare a respingerii cererii de executare a mandatului european de arestare.

Împotriva acestei hotărâri a declarat contestație Parchetul de pe lângă Curtea de Apel Cluj, solicitând desființarea sentinței și, în rejudecare, admiterea cererii de punere în executare a mandatului european de arestare emis de către autoritățile judiciare din Ungaria.

Înalta Curte de Casație și Justiție, examinând contestația prin prisma criticilor formulate, constată că aceasta este fondată pentru următoarele considerente:

Potrivit dispozițiilor art. 84 din Legea nr. 302/2004, mandatul european de arestare este o decizie judiciară prin care o autoritate judiciară competentă a unui stat membru al Uniunii Europene solicită arestarea și predarea de către un alt stat membru a unei persoane, în scopul efectuării urmăririi penale, judecății sau executării unei pedepse ori a unei măsuri de siguranță privative de libertate. Alin. (2) al acelui text statuează că „mandatul european de arestare se execută pe baza principiului recunoașterii și încrederii reciproce, în conformitate cu dispozițiile Deciziei-cadru a Consiliului nr. 2002/584/JAI din 13 iunie 2002, publicată în Jurnalul Oficial al Comunităților Europene nr. L 190/1 din 18 iulie 2002".

Din economia dispozițiilor legale cuprinse în legea specială – art. 85 și urm. din Legea nr. 302/2004 –, care reglementează executarea unui mandat european de arestare, rezultă că rolul instanței române în această procedură se rezumă la verificarea condițiilor de formă ale mandatului, la soluționarea eventualelor obiecțiuni privind identitatea persoanei solicitate, precum și la motivele de refuz al predării pe care aceasta le invocă.

Cât privește conținutul și forma mandatului european de arestare, acestea sunt prevăzute în art. 86 din Legea nr. 302/2004, mandatul european de arestare trebuind să conțină, pe lângă celelalte elemente stipulate în mod expres, și indicarea existenței unei hotărâri judecătorești definitive, a unui mandat de arestare preventivă sau a oricărei alte hotărâri judecătorești având același efect, care se încadrează în dispozițiile art. 88 și art. 96 din prezenta lege.

Din actele cauzei se constată ca fiind îndeplinite cerințele legii, dat fiind faptul că autoritățile maghiare au menționat expres că decizia judiciară ce a stat la baza solicitării adresate autorităților judiciare române o constituie „mandatul european de arestare nr. 6.B.21/2014/5 emis de Judecătoria Kiskunhalas", făcându-se totodată mențiunea expresă că mandatul european de arestare, conform legislației naționale, constituie „concomitent" și mandat național de arestare.

În atare condiții, instanța de fond în mod greșit a respins cererea de executare a mandatului european de arestare emis de autoritățile judiciare din Ungaria.

În măsura în care aprecia că informațiile comunicate de statul membru emitent sunt insuficiente, neclare, lapidare, avea obligația să solicite informații suplimentare (după punerea în discuția părților) care să permită lămurirea cauzei.

Mai mult, se constată că persoana solicitată și-a dat consimțământul necondiționat pentru predare, conform art. 103 alin. (5) din Legea nr. 302/2004.

Având în vedere considerentele expuse, Înalta Curte de Casație și Justiție a admis contestația formulată de Parchetul de pe lângă Curtea de Apel Cluj împotriva sentinței nr. 24 din 18 martie 2014 a Curții de Apel Cluj, Secția penală și de minori, privind persoana solicitată P.G.

A desființat sentința penală atacată și, rejudecând: a admis cererea formulată de Parchetul de pe lângă Curtea de Apel Cluj privind punerea în executare a mandatului european de arestare emis la data de 21 ianuarie 2014 de către autoritățile judiciare din Ungaria, respectiv judecător dr. P.O. de la judecătoria Kiskunhalas în referința dosarului nr. 6.B.21/2014/5 împotriva persoanei solicitate P.G.

În temeiul art. 103 alin. (10) din Legea nr. 302/2004, a dispus arestarea preventivă a persoanei solicitate P.G., în vederea predării, pentru o perioadă de 30 de zile, începând cu data încarcerării. A dispus emiterea mandatului de arestare a persoanei solicitate.

3. Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția penală, decizia nr. 1104/2014 pronunțată în dosarul nr. 1676/2/2014 (www.scj.ro)

La data de 13 martie 2014, pe rolul Curții de Apel București, secția I penală, a fost înregistrată sesizarea nr. 372/II-5/2014 formulată de Ministerul Public, Parchetul de pe lângă Curtea de Apel București, privind arestarea provizorie pe baza semnalării în Sistemul de Informații Schengen și în vederea punerii în executare a mandatului european de arestare, emis la data de 11 februarie 2011 de Tribunalul Torre Annunziata, Italia, precum și predarea persoanei solicitate M.R.F., cetățean român.

Persoana solicitată a fost prezentată în fața procurorului la data de 12 martie 2014, procurorul dispunând măsura reținerii acesteia în cauză pe o perioadă de 24 de ore, de la data de 12 martie 2014, până la data de 13 martie 2014, persoanei solicitate fiindu-i aduse la cunoștință existența mandatului și infracțiunile care au determinat emiterea acestuia de către autoritățile italiene și a fost prezentată instanței de judecată la termenul de 13 martie 2014.

Curtea a adus la cunoștință persoanei solicitate conținutul semnalării și faptul că se reține în cuprinsul acesteia existența mandatului european de arestare emis de autoritățile italiene împotriva sa la data de 11 februarie 2011 și dispozițiile art. 99, art. 100 și art. 104 din Legea nr. 302/2004, republicată.

Curtea a procedat la audierea persoanei solicitate și a consemnat poziția acesteia și, reținând că urmează a se depune mandatul european de arestare, a pus în discuție luarea măsurii arestării față de persoana solicitată.

Curtea a dispus la data de 13 martie 2014 arestarea provizorie în vederea predării persoanei solicitate și a acordat termen pentru prezentarea mandatului european de arestare, mandat care a fost depus la acest termen.

Prin sentința penală nr. 177 din 20 martie 2014 pronunțată de Curtea de Apel București, secția I penală, în baza art. 107 alin. (1) din Legea nr. 302/2004, republicată, a admis sesizarea Parchetului de pe lângă Curtea de Apel București și a dispus punerea în executare a mandatului european de arestare emis la data de 11 februarie 2011 de către judecătorul de investigații preliminare de la Tribunalul din Torre Annunziata privind persoana solicitată M.R.F., cetățean român.

S-a dispus arestarea persoanei solicitate pe o perioadă de 30 de zile de la data de 20 martie 2014 până la data 18 aprilie 2014 inclusiv și predarea în stare de arest a acesteia în vederea efectuării urmăririi penale și judecării de către autoritățile italiene cu privire la infracțiunile ce fac obiectul prezentului mandat, cu respectarea regulii specialității.

Constată că persoana solicitată a fost arestată în vederea predării în baza mandatului european de arestare la data de 12 martie 2014 până în prezent.

S-a dispus comunicarea hotărârii prezente către autoritatea emitentă, Ministerului Justiției și Centrului de Cooperare Polițienească Internațională din cadrul Ministerului de Interne și Reformei Administrative.

Pentru a pronunța această hotărâre, Curtea a constatat că împotriva persoanei solicitate a fost emis mandatul european de arestare de către autoritățile italiene la data de 11 februarie 2011, reținându-se săvârșirea infracțiunilor de asociere cu mai multe persoane în scopul săvârșirii de infracțiuni de obținere ilegală de coduri PIN ale cărților de credit/debit, precum și donarea și folosirea ilegală a acestora, activitate comisă prin intermediul unei organizații complexe de mijloace și oameni, în cadrul asociației S.E.I., S.D. și S.A.C. fiind promotori și organizatori, ceilalți participanți, printre care persoana solicitată, contribuind fiecare pe cont propriu și conștienți de relevanța cauzală a propriului aport unit cu al celorlalte persoane. Prin folosirea de echipamente tehnice au obținut în mod fraudulos datele referitoare la fiecare card în parte, ca și codurile PIN introduse de clienții care nu aveau cunoștință, datele fiind ulterior elaborate pentru a crea clone și folosite ilegal pentru ridicarea de numerar de la ATM. Din informațiile cuprinse în mandatul european de arestare rezultă toate informațiile obligatorii care sunt necesare, mandatul fiind emis în lipsa persoanei solicitate pe baza ordonanței de aplicare a măsurii arestării preventive dispuse de judecător la data de 11 februarie 2011, în vederea urmăririi penale.

Curtea a reținut că faptele pretins săvârșite, care fac obiectul mandatului european de arestare, pentru care persoana este urmărită au fost săvârșite în cursul anului 2009 și până la data de 27 aprilie 2010, când persoana solicitată a fost surprinsă în flagrant, în orașul Roma, Lido di Ostia și în alte orașe din Italia și au constat în esență în aceea că persoana solicitată a făcut parte dintr-un grup infracțional organizat care utiliza dispozitive electronice de citire și donare de carduri pentru a obține și stoca codurile unor carduri de credit care erau instalate pe bancomate, descrierea faptelor fiind menționată anterior, așa cum rezultă din mandat.

De asemenea, Curtea a reținut din cuprinsul mandatului că durata maximă a pedepsei pentru infracțiunea ce constituie obiectul mandatului, respectiv art. 416 alin. (1), (2), (3) și (5) art. 110, art. 55 alin. (9) din Legea nr. 231/2007 este închisoarea de până la 7 ani și, respectiv, de până la 5 ani.

S-a reținut din cuprinsul mandatului că persoana solicitată nu a participat personal la momentul la care s-a emis mandatul european de arestare, că nu s-a pronunțat o decizie a

unei instanțe de judecată împotriva acesteia, că s-a emis un ordin de detenție provizorie în închisoare împotriva sa, fiind menționate garanțiile prevăzute, Curtea apreciind că acestea sunt suficiente, astfel încât persoana solicitată să poată beneficia de efectuarea unei apărări efective și concrete în cadrul procesului care va avea loc.

Față de aceste mențiuni explicite din cuprinsul mandatului, care sunt perfect concordante cu cele menționate în cuprinsul ordonanței de arestare, care a stat la baza emiterii mandatului european de arestare, Curtea a constatat că nu este incident în cauză niciun impediment la predare.

Curtea a reținut, așadar, că faptele reținute în sarcina persoanei solicitate, astfel cum au fost expuse în cuprinsul mandatului european de arestare, care sunt prevăzute în Codul penal italian în dispozițiile art. 416 alin. (1), (2), (3) și (5), respectiv art. 110 și art. 55 din Legea nr. 231/2007 și pedepsite conform acestor texte cu pedepse de până la 7 ani închisoare, se încadrează în dispozițiile art. 96 alin. (1) pct. 1 (participare la un grup criminal organizat și falsificare de mijloace de plată) din Legea nr. 302/2004, republicată, predarea nefiind subordonată în acest caz condiției ca faptele să constituie infracțiuni și potrivit legii române, acestea având însă corespondent și în legislația penală română în dispozițiile art. 367, art. 364, art. 365 C. pen.

Din examinarea actelor dosarului rezultă că în raport de aceste infracțiuni pentru care persoana solicitată nu a fost condamnată nu este incidentă vreuna dintre situațiile care, conform dispozițiilor art. 98 alin. (1) sau alin. (2) din Legea nr. 302/2004, republicată, constituie motiv obligatoriu sau opțional de refuz al executării mandatului european, iar persoana solicitată nu a formulat obiecțiuni la identitate, chiar dacă aceasta a precizat că nu a săvârșit faptele reținute în cuprinsul mandatului european de arestare și a arătat că nu este de acord cu predarea sa.

Nerecunoașterea săvârșirii infracțiunilor nu este un motiv obligatoriu sau opțional de refuz al executării mandatului european, prevăzut de Legea nr. 302/2004, republicată, aceasta fiind, de altfel, o chestiune ce vizează fondul cauzei și asupra căreia autoritățile judiciare române, învestite exclusiv cu punerea în executare a mandatului european de arestare, nu se pot pronunța în niciun mod.

S-a arătat că mandatul european de arestare este o decizie judiciară emisă de autoritățile judiciare competente ale unui stat membru al Uniunii Europene, în vederea arestării și predării către un alt stat membru a unei persoane solicitate în scopul efectuării urmăririi penale, judecății sau executării unei pedepse sau unei măsuri privative de libertate, acesta executându-se pe baza principiului recunoașterii și încrederii reciproce, instanțele naționale neputându-se pronunța asupra vinovăției sau nevinovăției persoanei solicitate.

Reținând că în cauza de față Curtea nu a constatat incidența niciunui motiv de refuz privind punerea în executare a mandatului european de arestare, că mandatul cuprinde toate informațiile prevăzute de art. 86 alin. (1) din Lege și nu se impun alte informații suplimentare, Curtea a apreciat că se poate dispune punerea în executare a mandatului european de arestare pentru infracțiunile menționate, cu respectarea, așadar, a principiului specialității, Curtea apreciind că nu se impune și condiția ca, dacă persoana va fi găsită vinovată și condamnată la pedeapsa cu privarea de libertate, aceasta să fie transferată în România pentru executarea pedepsei, față de împrejurările învederate de persona solicitată în sensul

că familia sa se află pe teritoriul Italiei, Curtea apreciind că această garanție este stipulată în favoarea persoanei solicitate, iar în cauza de față nu se impune, dispunând, totodată, arestarea și predarea acesteia în vederea punerii în executare a mandatului european de arestare.

Pentru aceste considerente, având în vedere că nu există niciun alt motiv de refuz la predare, în pofida poziției de refuz exprimată de către persoana solicitată, ținând seama de toate împrejurările cauzei și de necesitatea executării mandatului european de arestare în virtutea principiului recunoașterii și încrederii reciproce, în conformitate cu dispozițiile art. 107 alin. (1) din Legea nr. 302/2004, republicată, s-a admis sesizarea Parchetului de pe lângă Curtea de Apel București și s-a dispus punerea în executare a mandatului european de arestare emis la data de 11 februarie 2011 de către judecătorul de investigații preliminare de la Tribunalul din Torre Annunziata privind persoana solicitată M.R.F.

S-a dispus arestarea persoanei solicitate pe o perioadă de 30 de zile de la data de 20 martie 2014 până la data 18 aprilie 2014 inclusiv și predarea în stare de arest a acesteia în vederea efectuării urmăririi penale și judecării de către autoritățile italiene cu privire la infracțiunile ce fac obiectul prezentului mandat, cu respectarea regulii specialității. S-a constatat că persoana solicitată a fost arestată în vederea predării în baza mandatului european de arestare la data de 12 martie 2014 până în prezent.

Împotriva acestei hotărâri a formulat contestație persoana solicitată M.R.F., susținând că nu este de acord să fie predat autorităților italiene, iar în subsidiar a solicitat măsura arestului la domiciliu sau cercetarea sa în stare de libertate. Examinând hotărârea atacată în raport de contestația formulată, Înalta Curte constată că aceasta este nefondată. Din examinarea actelor și lucrărilor dosarului rezultă că la data de 11 februarie 2011 Tribunalul Torre Annunziata, Italia, a emis un mandat european de arestare împotriva persoanei solicitate M.R.F., iar la data de 13 martie 2014, prin sesizarea înregistrată pe rolul Curții de Apel București, Ministerul Public a solicitat arestarea provizorie a persoanei solicitate și predarea acesteia către autoritățile italiene.

Din cuprinsul mandatului european de arestare rezultă că persoana solicitată M.R.F. este cercetată pentru săvârșirea infracțiunilor de asociere cu mai multe persoane în scopul săvârșirii de infracțiuni de obținere ilegală de coduri PIN ale cărților de credit/debit, precum și donarea și folosirea ilegală a acestora, iar prin folosirea de echipamente tehnice a obținut în mod fraudulos datele referitoare la fiecare card în parte, ca și codurile PIN introduse de clienții care nu aveau cunoștință, datele fiind ulterior elaborate pentru a crea clone și folosite ilegal pentru ridicarea de numerar de la ATM.

S-a mai reținut că măsura arestării preventive a persoanei solicitate s-a dispus în lipsa acesteia la data de 11 februarie 2011. Din examinarea mandatului european de arestare rezultă că acesta a fost emis în lipsa persoanei solicitate pe baza ordonanței de arestare preventivă emisă de judecător la data de 11 februarie 2011 în vederea urmăririi penale.

Totodată, se constată că faptele care fac obiectul mandatului european de arestare, care se presupun a fi săvârșite de persoana solicitată, respectiv art. 416 alin. (1), (2), (3) și (5), art. 110, art. 55 alin. (9) din Legea nr. 231/2007, au corespondent în Codul penal român în infracțiunile prevăzute de art. 364, art. 365 și art. 367 și se încadrează în dispozițiile art. 96 alin. (1) pct. 1 din Legea nr. 302/2004, republicată.

Fiind audiată, persoana solicitată M.R.F. nu a formulat obiecțiuni cu privire la identitate, susținând însă că nu este vinovată de săvârşirea faptelor pentru care este acuzată de autoritățile italiene şi refuză predarea în vederea cercetării penale.

Procedând la examinarea mandatului european de arestare emis de autoritățile judiciare italiene, Înalta Curte constată că acesta cuprinde toate informațiile prevăzute de art. 86 alin. (1) din Legea nr. 302/2004, republicată, iar față de faptul că persoana solicitată a precizat că familia sa se află pe teritoriul Italiei nu se impune condiția ca, dacă va fi găsită vinovată şi condamnată, să fie transferată în România în vederea executării pedepsei.

În ceea ce priveşte susținerea persoanei solicitate că nu se face vinovată de săvârşirea faptelor menționate în mandatul european de arestare, autoritățile judiciare române nu se pot pronunța asupra acestui aspect, întrucât vizează fondul cauzei şi nu constituie un motiv de refuz al executării mandatului european de arestare. Întrucât în cauză nu au fost constatate motive care să conducă la refuzul executării mandatului european de arestare emis de autoritățile judiciare italiene, astfel cum sunt prevăzute în dispozițiile art. 98 din Legea nr. 302/2004, republicată, Înalta Curte constată că hotărârea instanței de fond este legală şi temeinică, iar contestația formulată de persoana solicitată este nefondată, urmând a fi respinsă. În baza art. 275 alin. (2) C. pr. pen., va fi obligată contestatoarea persoană solicitată la plata cheltuielilor judiciare către stat.

ICCJ respinge astfel, ca nefondată, contestația formulată de persoana solicitată M.R.F. împotriva sentinței penale nr. 177 din 20 martie 2014, pronunțată de Curtea de Apel Bucureşti, secția I penală. Obligă contestatorul persoană solicitată la plata sumei de 520 lei cheltuieli judiciare către stat, din care suma de 320 lei, reprezentând onorariul apărătorului desemnat din oficiu, se va avansa din fondul Ministerului Justiției.

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

D. Recapitulați

1. Forme ale cooperării internaționale antiinfracționale

- extrădarea;
- predarea în baza unui mandat european de arestare;
- transferul de proceduri în materia penală;
- transferarea persoanelor condamnate;
- comisiile rogatorii;
- înfățișarea martorilor, experților și a persoanelor urmărite;
- notificarea actelor de procedură care se întocmesc ori se depun într-un proces penal;
- cazierul judiciar (Legea nr. 302/2004 privind cooperarea judiciară internațională în materie penală).

2. Extrădarea

Este un act bilateral de asistență juridică internațională prin care un stat solicitat predă la cererea altui stat solicitant un infractor care s-a refugiat pe teritoriul statului solicitat.

I. Sisteme:

a) politic sau guvernamental – concepe extrădarea ca un act pur administrativ, de competența exclusivă a guvernului;

b) jurisdicțional – extrădarea este de competența exclusivă a puterii judecătorești;

c) mixt – organele judecătorești verifică în cursul unei proceduri judiciare îndeplinirea condițiilor prevăzute în lege pentru acordarea extrădării, apoi hotărârea judecătorească se înaintează guvernului, care decide asupra extrădării.

II. Condiții pentru extrădare:

a) care privesc persoana extrădatului

- să fie urmărit penal sau trimis în judecată pentru săvârșirea unei infracțiuni ori este căutat în vederea executării unei sancțiuni penale;
- sunt exceptați: cetățenii români, cu excepția cazurilor prevăzute de art. 20 din Legea nr. 302/2004; persoanele cărora li s-a acordat dreptul de azil în România; persoanele străine care se bucură în România de imunitate de jurisdicție; persoanele străine citate din străinătate în vederea audierii ca părți, martori sau experți în fața unei autorități judiciare române solicitante;

b) care privesc infracțiunea

- dubla incriminare;
- excepții: infracțiuni politice și fapte conexe; infracțiuni militare;

c) care privesc sancțiunea penală

- în vederea urmăririi penale sau judecății, pentru fapte sancționate cu o pedeapsă privativă de libertate de cel puțin un an;
- în vederea executării unei sancțiuni penale privative de libertate numai dacă aceasta este de cel puțin 4 luni;
- legea statului care solicită extrădarea să nu prevadă pedeapsa capitală.

III. Refuzul extrădării:

- infracțiunea a fost comisă pe teritoriul României;
- infracțiunea este urmărită și de autoritățile judiciare române;
- lipsește plângerea prealabilă a persoanei vătămate;
- statul solicitant nu asigură garanțiile fundamentale de procedură și de protecție a drepturilor la apărare;
- persoana extrădabilă a fost judecată în lipsă;
- persoana extrădabilă fost judecată definitiv de statul român pentru fapta sau faptele pentru care extrădarea este cerută;
- a intervenit prescripția acțiunii penale sau prescripția pedepsei este împlinită;
- infracțiunea este acoperită de amnistie sau grațiere;
- fapta pentru care se cere extrădarea este pedepsită cu moartea.

Soluții grile:

1. a; **2.** a; **3.** a; **4.** a, b; **5.** c; **6.** b, c.

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

Capitolul al III-lea
INFRACȚIUNEA

Clasificarea infracțiunilor. Trăsăturile infracțiunii. Conținutul constitutiv generic al infracțiunii. Formele infracțiunii

I. Trăsăturile și conținutul constitutiv al infracțiunii

Art. 15. Trăsăturile esențiale ale infracțiunii

(1) Infracțiunea este fapta prevăzută de legea penală, săvârșită cu vinovăție, nejustificată și imputabilă persoanei care a săvârșit-o.

(2) Infracțiunea este singurul temei al răspunderii penale.

Art. 16. Vinovăția

(1) Fapta constituie infracțiune numai dacă a fost săvârșită cu forma de vinovăție cerută de legea penală.

(2) Vinovăție există când fapta este comisă cu intenție, din culpă sau cu intenție depășită.

(3) Fapta este săvârșită cu intenție când făptuitorul:

a) prevede rezultatul faptei sale, urmărind producerea lui prin săvârșirea acelei fapte;

b) prevede rezultatul faptei sale și, deși nu-l urmărește, acceptă posibilitatea producerii lui.

(4) Fapta este săvârșită din culpă, când făptuitorul:

a) prevede rezultatul faptei sale, dar nu-l acceptă, socotind fără temei că el nu se va produce;

b) nu prevede rezultatul faptei sale, deși trebuia și putea să îl prevadă.

(5) Există intenție depășită când fapta constând într-o acțiune sau inacțiune intenționată produce un rezultat mai grav, care se datorează culpei făptuitorului.

(6) Fapta constând într-o acțiune sau inacțiune constituie infracțiune când este săvârșită cu intenție. Fapta comisă din culpă constituie infracțiune numai când legea o prevede în mod expres.

Art. 17. Săvârșirea infracțiunii comisive prin omisiune

Infracțiunea comisivă care presupune producerea unui rezultat se consideră săvârșită și prin omisiune, când:

a) există o obligație legală sau contractuală de a acționa;

b) autorul omisiunii, printr-o acțiune sau inacțiune anterioară, a creat pentru valoarea socială protejată o stare de pericol care a înlesnit producerea rezultatului.

CU MOLDOVA STATE UNIVERSITY LIBRARY

A. *Rezolvați următoarele grile:*

1. Infracțiunea este fapta care:

a. prezintă pericol social;
b. este săvârșită cu intenție, culpă sau praeterintenție;
c. este prevăzută de legea penală.

2. În definirea infracțiunii, legiuitorul român a urmat modelul:

a. formal;
b. substanțial;
c. eclectic.

3. Constituie infracțiune:

a. orice faptă prevăzută de legea penală;
b. orice faptă prevăzută de lege;
c. orice faptă care îndeplinește condițiile descrise în norma de incriminare.

4. Tipicitatea reprezintă:

a. concordanța între fapta concretă și modelul prevăzut în norma de incriminare;
b. o trăsătură a infracțiunii fapt concret;
c. contrarietatea faptei cu ordinea de drept.

5. Antijuridicitatea reprezintă:

a. contradicția faptei cu întreaga ordine juridică;
b. existența unei corespondențe perfecte între cerințele descrise în norma de incriminare și caracteristicile faptei concrete comise;
c. inexistența unui fapt justificativ.

6. Prezența factorului volitiv este:

a. o condiție necesară și suficientă pentru existența vinovăției;
b. o condiție aleatorie pentru existența vinovăției;
c. o condiție necesară, care, alături de altele, face posibilă existența vinovăției.

7. Praeterintenția, ca formă a vinovăției, este prevăzută de:

a. partea generală a Codului penal din 1969;
b. partea specială a Codului penal din 1969;
c. partea generală a Codul penal din 2009;
d. partea specială a Codului penal din 2009.

8. Intenția indirectă:

a. se întâlnește la săvârșirea unei fapte care poate produce cel puțin două rezultate;
b. presupune urmărirea rezultatului faptei;
c. presupune neacceptarea rezultatului faptei.

9. Intenția repentină poate fi:

a. directă;
b. doar indirectă;
c. atât directă, cât și indirectă.

10. În cazul culpei cu prevedere, făptuitorul:

a. prevede rezultatul faptei sale, dar nu-l urmărește, acceptând posibilitatea producerii lui;
b. prevede rezultatul faptei sale, dar nu-l acceptă;
c. prevede rezultatul faptei, dar socotește că acest rezultat nu se va produce.

11. Aprecierea vinovăției sub forma culpei se face:

a. doar după un criteriu subiectiv;
b. doar după un criteriu obiectiv;
c. atât după un criteriu subiectiv, cât și după unul obiectiv.

12. Nerealizarea condițiilor circumstanțiale din conținutul calificat al infracțiunii:

a. nu are nicio relevanță asupra existenței infracțiunii tip;
b. face imposibilă existența infracțiunii în forma tip;
c. face imposibilă existența infracțiunii în forma calificată.

13. Subiectul activ al infracțiunii:

a. se confundă cu subiectul activ al raportului juridic penal de conflict;
b. poate fi orice persoană, indiferent de nivelul de inteligență, vârstă, pregătire profesională;
c. poate fi o persoană juridică.

14. Subiect activ al infracțiunii poate fi:

a. doar persoana care a săvârșit fapta în mod direct și nemijlocit;
b. persoana care a determinat o altă persoană să comită infracțiunea;
c. persoana care a ajutat o altă persoană să comită infracțiunea.

15. Minorul între 14 și 16 ani:

a. nu răspunde penal decât dacă se dovedește că a avut discernământ în momentul săvârșirii faptei;
b. nu are capacitate juridică penală;
c. răspunde penal.

16. Vinovăția presupune:

a. doar reprezentarea acțiunilor sau inacțiunilor de către făptuitor, a rezultatului acestora, incluzând toate urmările ce se pot produce;
b. existența discernământului;
c. existența capacității de a acționa în mod liber.

PUBLIC CONTRACT UNIVERSITY LIBRARY

17. În definirea vinovăției, legiuitorul noului Cod penal a utilizat:

a. teoria normativă;
b. teoria psihologică;
c. teoria mixtă.

18. Intenția directă:

a. este întotdeauna calificată prin scop;
b. se deduce din observarea împrejurărilor în care se săvârşeşte fapta, voința de a săvârşi fapta şi motivația săvârşirii acesteia;
c. presupune atât urmărirea, cât şi acceptarea rezultatului faptei.

19. În cazul unei fapte care poate produce cel puțin rezultate, dacă rezultatul eventual apare ca inevitabil, forma de vinovăție cu care se săvârşeşte fapta este:

a. intenția indirectă, întrucât nu toate rezultatele sunt urmărite prin săvârşirea faptei;
b. intenția directă;
c. praeterintenția.

20. Inexistența obiectului infracțiunii:

a. în cazul obiectului material, nu duce la inexistența faptei incriminate de legiuitor ca infracțiune;
b. în cazul obiectului juridic, duce la inexistența faptei incriminate de legiuitor ca infracțiune;
c. nu are nicio relevanță cu privire la existența infracțiunii, indiferent că este vorba despre obiectul material sau obiectul juridic.

21. Dacă se stabileşte că rezultatul unei fapte nu era previzibil, atunci făptuitorul a acționat:

a. din culpă cu prevedere;
b. din culpă fără prevedere;
c. fără vinovăție, aflându-se în caz fortuit.

22. Fapta prevăzută de legea penală ca trăsătură a infracțiunii decurge din:

a. principiul prevăzut în art. 15 alin. (2) C. pen.: „infracțiunea este singurul temei al răspunderii penale";
b. principiul legalității incriminării şi pedepselor;
c. principiul previzibilității conținutului normei de incriminare.

23. Obiectul infracțiunii este:

a. valoarea socială şi relațiile sociale create în jurul acestei valori, care nu este necesar să fie vătămate efectiv prin săvârşirea faptei infracționale;
b. bunul material asupra căruia se repercutează activitatea materială;
c. proiecția în realitate a valorii sociale ocrotite prin norma de incriminare.

24. Obiectul infracțiunii este:

a. un factor preexistent săvârşirii faptei;
b. un factor concomitent săvârşirii faptei;
c. un factor subsecvent săvârşirii faptei.

25. Termenul de responsabilitate este sinonim cu:

a. capacitatea penală;
b. răspunderea penală;
c. imputabilitatea psihică.

26. Subiect pasiv al infracțiunii este:

a. persoana vătămată;
b. persoana dăunată;
c. reprezentantul legal al minorului care a săvârşit o infracțiune, dar care nu răspunde penal.

27. Definiția infracțiunii este prevăzută:

a. în Codul penal din 1864;
b. în Codul penal din 1936;
c. în Codul penal din 1969;
d. în Codul penal din 2009.

28. Obiectul material:

a. reprezintă acțiunea sau inacțiunea ce constituie elementul material al infracțiunii;
b. nu există la toate infracțiunile;
c. este instrumentul sau mijlocul de care se serveşte infractorul la comiterea faptei.

29. Legătura de cauzalitate:

a. trebuie dovedită în cazul tuturor infracțiunilor;
b. este prezumată în cazul infracțiunilor materiale;
c. trebuie dovedită doar în cazul infracțiunile formale;
d. este un raport în care un fenomen determină alt fenomen.

30. Intenția indirectă:

a. este o formă de vinovăție definită expre de legea penală;
b. există atunci când făptuitorul lasă la voia hazardului producerea unui rezultat prevăzut şi nedorit;
c. există atunci când fapta produce două rezultate inevitabile.

ROMANIAN CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

31. Praeterintenția:

a. există în cazul săvârşirii acțiunii/inacțiunii cu intenție, rezultatul producându-se din culpă;
b. există în cazul săvârşirii acțiunii/inacțiunii din culpă, rezultatul producându-se cu intenție;
c. există când se săvârşesc două infracțiuni, una cu intenție, cealaltă din culpă.

32. Intenția spontană:

a. poate fi calificată prin scop;
b. este premeditată întotdeauna;
c. poate constitui o circumstanță atenuantă;
d. poate constitui o circumstanță agravantă.

33. Infracțiunea poate exista:

a. în lipsa obiectului material;
b. în lipsa obiectului juridic;
c. în lipsa obiectului material şi a obiectului juridic.

34. Responsabilitatea presupune:

a. existența discernământului şi a voinței libere;
b. doar existența discernământului;
c. doar existența voinței libere.

35. Responsabilitatea este exclusă în cazul:

a. unui discernământ integru;
b. unui discernământ diminuat;
c. unui discernământ abolit.

36. Răspund penal:

a. persoanele juridice în curs de dizolvare sau lichidare;
b. sindicatele;
c. partidele politice;
d. societățile cu capital integral de stat.

37. Pot antrena răspunderea persoanei juridice:

a. orice persoană care a acționat în realizarea obiectului de activitate al persoanei juridice ori în interesul sau în numele acesteia;
b. numai reprezentanții legali;
c. numai organele sale de conducere.

38. Subiectul pasiv al infracțiunii poate fi:

a. determinat;
b. nedeterminat;
c. multiplu.

39. Urmarea socialmente periculoasă în cazul infracțiunilor formale constă:

a. într-o vătămare materială;
b. într-o stare de pericol;
c. poate consta atât într-o vătămare materială, cât și într-o stare de pericol.

40. Sunt teorii pluraliste privind raportul de cauzalitate:

a. teoria cauzei eficiente;
b. teoria cauzei adecvate;
c. teoria condiției necesare.

41. Sunt elemente indispensabile ale laturii subiective a conținutului infracțiunii:

a. vinovăția;
b. mobilul;
c. scopul.

42. Infracțiunile bilaterale pot fi:

a. cu incriminare unică;
b. cu incriminare disociată;
c. infracțiuni singulare.

43. Vinovăția ca element al laturii subiective debutează în momentul:

a. luării rezoluției infracționale;
b. încolțirii ideii infracționale;
c. începerii executării actelor materiale.

44. Sunt factori ai vinovăției:

a. mobilul;
b. scopul;
c. voința;
d. conștiința.

45. Constituie infracțiune:

a. comiterea unei fapte constând într-o acțiune, cu intenție, dacă legea incriminează fapta respectivă, fără a specifica în mod expres forma de vinovăție cu care trebuie comisă fapta;
b. comiterea unei fapte constând într-o acțiune, din culpă, dacă legea care incriminează fapta respectivă nu specifică expres forma de vinovăție cu care trebuie comisă fapta.
c. comiterea unei fapte constând într-o inacțiune, din culpă, dacă legea care incriminează fapta respectivă nu specifică expres forma de vinovăție cu care trebuie comisă fapta.

BCU "LUCIAN BLAGA" CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

➲ *B. Rezolvați următoarele exerciții:*

1. Explicați conceptul de antijuridicitate.
2. Explicați conceptul de neimputabilitate.
3. Care este deosebirea dintre imputabilitate și vinovăție?
4. Care este distincția dintre intenția indirectă și culpa cu prevedere?
5. În condițiile legislației penale actuale, care este valoarea pericolului social al infracțiunii?
6. Explicați distincția dintre infracțiunile comisive și cele omisive. Realizați o diferențiere între infracțiunile omisive prin comisiune și cele comisive prin omisiune.
7. Explicați intenția depășită.
8. Care este diferența dintre vinovăția ca trăsătură a infracțiunii și vinovăția ca element constitutiv al laturii subiective a infracțiunii?
9. Care este diferența dintre mobil și scop, ca elemente ale laturii subiective a infracțiunii?
10. Care este diferența dintre infracțiunile de pericol și infracțiunile de rezultat?

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

C. Rezolvați următoarele spețe:

Speța nr. 1

La 20 ianuarie 2015, X şi Y l-au determinat pe Z să sară în apa râului de la marginea satului, ştiind că Z nu înoată foarte bine, apoi au plecat la barul din sat. Z a decedat prin înec.

Arătați cu ce formă de vinovăție au acționat X şi Y față de producerea morții lui Z.

Speța nr. 2

În încercarea de a-şi proteja livada de hoți, X a împrejmuit-o cu un gard de sârmă pe care l-a conectat la panoul de curent electric. Y, care venise să sustragă nişte mere, s-a atins de gard şi s-a electrocutat.

Arătați dacă X a acționat cu vinovăție în ceea ce priveşte producerea morții lui Y.

Speța nr. 3

X, pensionar, urmărea meciul de fotbal la televizorul conectat la o antenă parabolică, situată pe balconul aflat la etajul 4 al blocului. Imaginea era bruiată constant de Y, lucrător al unei firme de execuție lucrări de izolare termică cu polistiren a clădirilor, care monta un panou de polistiren în dreptul balconului lui X de la etajul 4. Enervat peste măsură, X l-a avertizat pe Y că, dacă nu încetează lucrul, îi va tăia cablul de susținere de care era legat Y pentru a putea realiza lucrările de montaj la înălțime. Întrucât Y i-a explicat că nu poate opri lucrul întrucât trebuie să termine lucrarea contractată de Asociația de proprietari, X a luat un cuțit din bucătărie şi a secționat cablu. Y a căzut în gol şi a decedat.

Arătați cu ce formă de vinovăție a acționat Y raportat la moartea lui X.

Speța nr. 4

Instanța a reținut că lângă locuința inculpatului se afla o suprafață de teren cultivată cu viță de vie. Pentru a împiedica sustragerea strugurilor, în toamna anului 2015, inculpatul V.S., de profesie electrician, a montat un cablu electric în lungime de 145 m şi înălțime de 0,70 m cu care a înconjurat terenul şi l-a conectat la rețeaua electrică din locuință. În ziua de 8 octombrie 2015, în timp ce instalația se afla sub tensiune, victima A.N., lucrând la culesul strugurilor din via sa, suprafață situată lângă cea a inculpatului şi despărțită de aceasta de un gard de sârmă, pe care a fost montat acel dispozitiv, s-a electrocutat după ce a atins cablul electric. Partea vătămată a fost transportată la spital unde i s-au acordat îngrijirile medicale necesare şi viața i-a fost salvată.

Ca urmare a electrocutării, victima a suferit leziuni ce au necesitat pentru vindecare 60 de zile de îngrijiri medicale, arsurile provocate sub acțiunea curentului electric putându-i cauza moartea.

Arătați cu ce formă de vinovăție a acționat V.S.

Speța nr. 5

Inculpatul X se afla în curtea casei sale, executând tăierea unor arbuşti cu o foarfecă de tăiat via. La un moment dat, în curte a pătruns sora sa, cu care se afla în relații de dușmănie de câțiva ani din cauza unui teren. Aceasta i-a adresat injurii şi i-a spus că tatăl lor se răsuceşte în mormânt din cauza lui, după care a plecat. Aflat şi sub influența băuturilor alcoolice, inculpatul a ieşit după sora sa şi a prins-o de păr. Aceasta l-a zgâriat cu unghiile pe față, moment în care inculpatul i-a înfipt foarfeca pe care o avea încă în mână în zona abdominală. Transportată la spital, victima a supraviețuit datorită îngrijirilor medicale imediate pe care le-a primit. Prin raportul de expertiză medico-legală s-a stabilit că victima a suferit o plagă înjunghiată, fiindu-i secționată splina, necesitând pentru vindecare 50 de zile de îngrijiri medicale.

Arătați cu ce formă de vinovăție a acționat X.

Speța nr. 6

În data de 10 ianuarie 1999, ora 20:00, X (născut la data de 24 decembrie 1980) şi-a adus aminte că A îi datorează 3.000 lei (împrumut anterior nerestituit). Astfel, X, însoțit de Y, un amic, s-a deplasat la locuința lui A pentru a-i cere banii înapoi. Pe drum, trecând pe lângă casa lui Y, la îndemnul acestuia, au luat o canistră cu benzină şi o brichetă, după care au ajuns în fața casei lui A. Aici, Y a strigat: „Dă-i înapoi lui X banii împrumutați, că altfel o pățeşti, tu şi familia ta". Văzând că nu răspunde nimeni, X a aruncat benzină pe gardul casei, Y aprinzând bricheta şi incendiindu-l.

Auzind gălăgia, B, fiica în vârstă de 7 ani a lui A, a deschis poarta casei, moment în care X şi Y au pătruns rapid în curte şi apoi în casă. Aici, A a ieşit dintr-o cameră, iar X, văzându-l, a aruncat benzină peste el, iar Y i-a dat foc. Cei doi s-au înțeles să caute banii fiecare, astfel că Y a intrat într-o cameră, luând un portofel cu 5.000 lei care se afla pe masă. X s-a întors în curte şi, văzând-o pe B, a încercat să întrețină un raport sexual cu aceasta, târând-o de păr într-o şură. A renunțat însă când l-a auzit pe Y strigând „Unde eşti, hai că vine poliția!", aşa că au plecat, împărțind ulterior banii în părți egale. Din raportul de constatare medico-legală a rezultat că A a suferit arsuri, fiindu-i afectată 20% din suprafața corporală (față şi piept), necesitând 60 de zile de îngrijiri medicale pentru vindecare, viața victimei nefiind pusă în pericol. B a suferit o contuzie la nivelul membrelor inferioare, echimoze şi excoriații la nivelul feței şi i-au fost smulse smocuri de păr, necesitând 10 zile de îngrijiri medicale.

Speța nr. 7

În ziua de 16 aprilie 2015, în jurul orei 16:40, partea vătămată s-a deplasat în Piața centrală din mun. Vaslui pentru a face cumpărături. Bunurile pe care le cumpărase le-a pus într-o sacoşă şi într-o mână căra respectivul bagaj şi poşeta, iar în cealaltă avea portofelul în care se afla un card bancar emis de banca B. şi suma de 182 lei.

În timp ce partea vătămata se deplasa pe str. N.I., pe trotuarul din fața Camerei de Comerț Vaslui, inculpatul X s-a apropiat din spate de aceasta, i-a smuls din mână portofelul şi a fugit spre direcția Hotelului „E.". Partea vătămata a fugit după inculpat, strigând după el

„prindeți-l". În momentul în care inculpatul a ajuns în fața Hotelului „E.", a fost prins de martorul M.N., moment în care a aruncat în stradă portofelul. La fața locului au ajuns imediat și organele de poliție, care au constatat infracțiunea în flagrant.

Analizați elementul subiectiv al infracțiunii comise de X.

Speța nr. 8

La data de 3 septembrie 2008, inculpatul X a primit cu împrumut de la partea vătămată suma de 1.000 de euro, cu obligația de a o restitui la data de 3 decembrie 2008. La data scadenței, inculpatul nu a restituit suma. Din actele dosarului a rezultat că, în cursul lunii noiembrie 2008, în familia inculpatului a intervenit un deces, care a condus la cheltuieli suplimentare, împrejurare care nu a fost adusă la cunoștința părții vătămate.

Arătați dacă X a acționat cu vinovăție în ceea ce privește comiterea faptei.

B.C.U. „M. EMINESCU" D...

Speța nr. 9

În speță, inculpatul, care avea asupra sa o armă de vânătoare, a fost trezit din somn de un zgomot și, fiind noapte, a văzut o mogâldeață despre care a crezut greșit că e un animal; înfricoșat, el a tras în acea direcției un foc de armă, vătămând în mod grav integritatea corporală a victimei.

Cu ce formă de vinovăție a acționat inculpatul raportat la rezultatul produs?

Speța nr. 10

Inculpatul, aflat în stare de ebrietate la volanul autoturismului proprietate personală, a produs un accident rutier în care au decedat doi pietoni și fiul său, care se afla în autoturism.

Cu ce formă de vinovăție a acționat inculpatul raportat la rezultatul produs?

Speța nr. 11

Inculpatul a aplicat victimei o lovitură de cuțit, a cărui lamă a pătruns în cavitatea toracică prin spațiul intercostal, lezând pleura și producându-i un pneumotorax. Această lovitură nu a pus în primejdie viața victimei, așa cum se arăta în raportul de constatare medico-legală, și a necesitat 21 de zile de îngrijiri medicale.

Cu ce formă de vinovăție a acționat inculpatul raportat la rezultatul produs?

Speța nr. 12

Inculpatul a determinat victima prin lovituri repetate să iasă din camera situată la etajul 4 pe ușa unui balcon fals, ieșirea normală fiind blocată de el. Victima a părăsit balconul, sprijinindu-se cu picioarele pe pervazul ferestrei de la etajul 3 și, când se afla în această poziției periculoasă, inculpatul i-a cerut să plece de sub balconul său, i-a aruncat hainele în stradă și i-a închis ușa de la balcon, determinând-o, astfel, să se deplaseze pe spațiul îngust unde se afla, pe fereastra de la casa scărilor, singurul loc prin care, în condițiile date, mai putea reveni în clădire. Victima și-a pierdut echilibrul, a căzut și s-a accidentat mortal.

Cu ce formă de vinovăție a acționat inculpatul raportat la rezultatul produs?

Speța nr. 13

Instanța a reținut că X a condus neregulamentar pe drumurile publice un autoturism, cauzând un accident de circulație în urma căruia Y a suferit leziuni ce au necesitat 50 de zile de îngrijiri medicale. Prin recursul declarat în cauză se susține că în urma accidentului cauzat de X, Y a pierdut un organ, splina, care i-a fost extirpată, cerându-se încadrarea juridică a faptei acestuia în vătămare corporală gravă. În apărare, acesta a susținut că extirparea splinei este lipsită de urmări funcționale și că nu a pus în pericol viața victimei.

Cu ce formă de vinovăție a acționat inculpatul raportat la rezultatul produs?

Speța nr. 14

Minorul X de 12 ani, aflat în pădure cu tatăl său la tăiat de lemne, a fost rănit de creanga unui copac. El a fost de urgență transportat la spital (ora 17:00), unde a fost consultat de medicul Y. Cu toate că acuza serioase dureri de stomac, medicul i-a prescris medicamente pentru durere de cap, tratament ce era în vădită discordanță cu simptomele prezentate de pacient. În jurul orei 18:00, acesta l-a vizitat încă o dată pe copil și a informat-o pe mamă că este posibil să-l supună unei intervenții chirurgicale. Deși a promis că va reveni, medicul a revenit doar când pacientul a intrat în șoc toxicoseptic (ora 23:00). În acel moment critic, medicul a decis să intervină chirurgical. Expertiza medico-legală arată că nu există un raport de cauzalitate direct între moartea victimei și comportamentul superficial al medicului, având în vedere că oricum victima ar fi decedat. Alte probe au demonstrat însă că tratamentul greșit și tardiv aplicat pacientului se află în relații de cauzalitate cu moartea.

Cu ce formă de vinovăție a acționat medicul raportat la rezultatul produs?

Speța nr. 15

În fapt, inculpații s-au hotărât să atace autovehiculele care circulau pe drumul public, folosind un dispozitiv special de oprire accidentală a acestora prin spargerea pneurilor, pentru ca apoi să poată să sustragă din acele autovehicule bunuri pe care le transportau. Fiind condamnați pentru infracțiunea de tâlhărie, inculpații au formulat recurs, susținând că, în mod greșit, fapta lor a fost încadrată ca fiind tâlhărie, întrucât prin faptele lor nu au creat o stare de temere, amenințare specifică conținutului infracțiunii de tâlhărie. Pe de altă parte, actele de violență trebuie să fie efective și, în general, să fie îndreptate împotriva unor persoane.

Cu ce formă de vinovăție au acționat inculpații raportat la rezultatul produs?

Speța nr. 16

X a discutat în contradictoriu cu Y. Spiritele s-au încins, întrucât Y nu îi dădea dreptate, astfel că X l-a lovit pe Y cu palma peste tâmplă. Ca urmare a loviturii, Y s-a dezechilibrat și în cădere s-a lovit cu capul de o balustradă de metal și și-a pierdut cunoștința. Y a decedat la spital după 2 zile, prin raportul de expertiză medico-legală stabilindu-se că moartea s-a produs ca urmare a hematomului subdural produs de lovirea de un corp dur.

Arătați dacă X a acționat cu vinovăție în ceea ce privește producerea morții lui Y.

Speța nr. 17

X, certându-se cu prietena sa Y, a aruncat de la apartamentului situat la etajul 6 al unui bloc de locuințe un cuptor cu microunde, pe care prietena sa îl primise cadou de la părinți. Întrucât blocul se afla situat într-o zonă aglomerată, iar balconul dădea chiar deasupra unei stații de troleibuz, cuptorul cu microunde a căzut în capul unei femei care era în trecere, provocându-i moartea.

Arătați cu ce formă de vinovăție a acționat X față de rezultatul produs?

Speța nr. 18

X, proprietar al unui imobil care face parte din patrimoniul istoric al Timișoarei, a lăsat edificiul în ruină, situație care a dus la desprinderea unor bucăți mari de tencuială și muluri de ghips de pe fațada imobilului. Deși a fost amendat în mai multe rânduri de către poliția locală pentru faptul că bucăți de tencuială căzuseră pe mașinile parcate în fața imobilului și produseseră avarii acestora, X nu a luat nicio măsură să remedieze situația. Astfel că, în ziua de 20 august 2015, în urma unei ploi obișnuite, o bucată de zid s-a desprins și a căzut în capul lui Y, care a suferit o comoție cerebrală, fiind transportat de urgență la spital. Aici, în ciuda eforturilor medicilor, victima a decedat.

Arătați dacă X a acționat cu vinovăție în ceea ce privește producerea rezultatului.

Speța nr. 19

Inculpatul și victima erau prieteni. În urma unor discuții purtate în glumă, inculpatul a rostogolit victima peste cap cauzându-i o fractură a coloanei vertebrale, în urma căreia aceasta a decedat.

Arătați dacă X a acționat cu vinovăție în ceea ce privește producerea rezultatului.

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

D. Jurisprudență:

1. Curtea de Apel Ploiești, Secția penală, decizia nr. 952/2016 (www.idrept.ro)

În drept, fapta inculpatului M.V. constând în aceea că, la data de 4 februarie 2016, în jurul orei 16:00, împreună cu inculpatul minor M.Ș.A., s-a deplasat la magazinul I.I. D.A. situat în municipiul Ploiești, din stația TCE Coreco Sud, de unde a sustras o pereche de ghete de damă, iar după ce au intrat în posesia bunului, inculpații au plecat din magazin, fiind urmăriți de persoana vătămată D.A., au exercitat acte de violență față de aceasta pentru păstrarea bunului sustras și pentru a-și asigura scăparea, întrunește elementele constitutive ale infracțiunii de tâlhărie, prevăzută și pedepsită de art. 233 C. pen., cu aplicarea art. 77 lit. d) C. pen., cu aplicarea art. 41 alin. (1) C. pen., raportat la art. 43 alin. (5) C. pen., săvârșită împreună cu un minor și în stare de recidivă postexecutorie.

În ceea ce privește latura obiectivă, elementul material a constat în acțiunea de luare a unui bun, respectiv o pereche de încălțăminte din sfera de stăpânire a persoanei vătămate, fără consimțământul acesteia, și în acțiunea de exercitare de acte de violență față de persoana vătămată. Fapta inculpatului a avut ca urmare imediată producerea unui prejudiciu în patrimoniul persoanei vătămate și vătămarea integrității corporale a acesteia. Legătura de cauzalitate dintre fapta săvârșită de inculpat și urmarea socialmente periculoasă este evidentă în ceea ce privește acțiunea de sustragere și a fost probată în ceea ce privește acțiunea de exercitare de acte violență.

Sub aspectul laturii subiective, inculpatul a acționat cu vinovăție în modalitatea intenției directe, întrucât a prevăzut rezultatul faptei sale și a urmărit producerea lui prin săvârșirea faptei. Referitor la scopul cu care a acționat inculpatul, se observă că acesta a urmărit însușirea bunului sustras și a recurs la întrebuințarea de violențe pentru a asigura păstrarea bunului sustras și scăparea.

2. Curtea de Apel Suceava, Secția penală, decizia nr. 705/2016 (www.idrept.ro)

Într-o noapte de la începutul lunii aprilie 2014, inculpații A.I. și P.G. s-au deplasat în localitatea Cucuteni, cu intenția de a sustrage bunuri din locuințe. Când au ajuns la locuința persoanei vătămate P.C., au sărit gardul împrejmuitor, după care inculpatul A.I., prin forțarea unui geam, a pătruns în interior, în timp ce inculpatul P.G. a rămas afară pentru a asigura paza. În continuare, inculpatul A.I., folosindu-se de flacăra unei brichete pentru a lumina locul, a sustras de la etajul casei un rotopercutor și o trusă de scule. Deoarece a făcut zgomot și a observat că a fost aprinsă lumina, inculpatul s-a speriat și a părăsit imobilul, ajungând pe DN 29D, în timp ce inculpatul P.G. a fugit în spatele locuinței.

În jurul datei de 10 aprilie 2014, pe timpul nopții, inculpatul A.I. s-a deplasat la locuința persoanei vătămate H.F., intrând în curtea acesteia prin escaladarea gardului din zona fântânii. După aceasta, inculpatul a pătruns în interiorul locuinței prin forțarea unui geam din spatele casei, loc de unde a sustras 60 de prosoape. Inculpatul a rămas în locuința persoanei vătămate până a doua zi dimineața, când a plecat în municipiul B pentru a vinde bunurile sustrase. După aproximativ 2 zile, inculpatul a revenit la locuința persoanei

vătămate şi, pătrunzând în imobil prin acelaşi loc, a mai sustras păturі, lenjerii şi covoare. Şi de această dată, inculpatul a rămas până dimineața în casa persoanei vătămate, după care a plecat şi a vândut bunurile respective, primind în schimb suma de 70 lei.

Într-o noapte de la sfârşitul lunii aprilie 2014, inculpatul A.I. s-a deplasat în localitate şi, prin forțarea cu o daltă a uşii de acces, a pătruns într-o casă nelocuită aparținând persoanei vătămate Z.E. Din acest loc inculpatul a sustras un val de sârmă, un cuptor cu microunde, două boxe audio, un DVD player şi trei baterii reîncărcabile. Cunoscând că nici imobilul din vecinătate aparținând aceleiaşi persoane vătămate nu este locuit, inculpatul a pătruns în acesta printr-un geam, pe care l-a spart. Dintr-o cameră inculpatul A.I. a sustras patru cutii în care se aflau diferite scule – flex, bormaşină, aparat de şlefuit şi un ferăstrău electric. Dintr-o altă încăpere inculpatul a mai sustras un DVD player, iar din bucătărie o bicicletă albă. După comiterea faptei, inculpatul a vândut toate bunurile sustrase din cele două case, contra unor sume modice.

În noaptea de 16 spre 17 octombrie 2014, în jurul orei 23:30, inculpații A.I. şi P.G. s-au deplasat la barul persoanei vătămate C.C.V. din localitate cu intenția de a sustrage bunuri. Când au ajuns în apropierea barului, inculpatul P.G. a rămas lângă poarta de acces, în curtea magazinului, pentru a asigura paza, în timp ce inculpatul A.I. a pătruns în interiorul localului, de unde a sustras cinci cartele telefonice Orange, două pungi de zahăr, un top de hârtie xerox, două sticle de ulei, un telefon mobil, produse alimentare şi suma de 240 lei. Toate bunurile au fost puse într-o sacoşă de rafie, care a fost aruncată de inculpatul A.I. peste gard, după care, el împreună cu inculpatul P.G. au părăsit locul comiterii faptei.

În jurul datei de 23 ianuarie 2015, într-o dimineață, inculpații A.I. şi P.G. au pătruns în locuința persoanei vătămate C.C. din localitate, de unde au sustras o maşină de spălat automată, aceasta fiind ulterior transportată cu ajutorul unui cărucior în oraşul Ştefăneşti. Maşina de spălat a fost vândută unei persoane contra sumei de 250 lei. În zilele următoare, din aceeaşi locuință, inculpații au mai sustras o ladă frigorifică, două scaune tapițate, un aragaz şi o combină frigorifică. După ce şi aceste bunuri au fost vândute, inculpatul A.I. i-a remis inculpatului P.G. suma de 30 lei, chemându-l de mai multe ori la domiciliul său pentru a-i da alimente.

În drept, fapta inculpatului A.I., care, în noaptea de 1 spre 2 februarie 2014, a pătruns prin efracție în locuința persoanei vătămate P.C., întruneşte elementele constitutive ale infracțiunii de furt calificat, prevăzută de art. 228 alin. (1), art. 229 alin. (1) lit. b) şi d), alin. (2) lit. b) C. pen. Fapta inculpatului A.I., care, în perioada 28 aprilie-4 mai 2014, într-o noapte, a pătruns prin efracție în două imobile nelocuite aparținând persoanei vătămate Z.E., întruneşte elementele constitutive ale infracțiunii de furt calificat, prevăzută de art. 228 alin. (1), art. 229 alin. (1) lit. b) şi d), alin. (2) lit. b) C. pen. Fapta lui A.I., care, în noaptea de 16 spre 17 octombrie 2014, a pătruns prin efracție în incinta magazinului I.I. C.C.V., de unde a sustras produse alimentare, sume de bani şi cartele telefonice, întruneşte elementele constitutive ale infracțiunii de furt calificat, prevăzută de art. 228 alin. (1), art. 229 alin. (1) lit. b) şi d), alin. (2) lit. b) C. pen. Fapta inculpatului A.I., care, în perioada 1-23 aprilie 2014, în baza aceleiaşi rezoluții infracționale, a pătruns prin efracție în locuința persoanei vătămate H.F., de unde a sustras mai multe bunuri – covoare, păturі etc. –, întruneşte elementele constitutive ale infracțiunii de furt calificat în formă continuată, prevăzută de

art. 228 alin. (1), art. 229 alin. (1) lit. d) C. pen. cu aplicarea art. 35 alin. (1) C. pen. Fapta inculpatului A.I., care, în perioada 1-29 octombrie 2014, în baza aceleiaşi rezoluţii infracţionale, împreună cu inculpatul P.G., a pătruns prin efracţie în locuinţa persoanei vătămate C.C., de unde a sustras obiecte de mobilier şi bunuri electrocasnice, întruneşte elementele constitutive ale infracţiunii de furt calificat, în formă continuată, prevăzută şi pedepsită de art. 228 alin. (1), art. 229 alin. (1) lit. b) C. pen. cu aplicarea art. 35 alin. (1) C. pen.

Toate infracţiunile au fost săvârşite de inculpatul A.I. în concurs real, conform art. 38 alin. (1) C. pen.

Pe latură obiectivă, elementul material al infracţiunilor a fost realizat prin acţiunea inculpatului care a sustras bunurile persoanelor vătămate, acţionând împreună cu inculpatul P.G., în baza unei înţelegeri anterioare.

Între activitatea inculpatului şi prejudicierea patrimoniului persoanelor vătămate există legătură de cauzalitate directă, aşa cum rezultă din probatoriul administrat în cauză.

Sub aspectul laturii subiective, infracţiunile au fost comise cu forma de vinovăţie a intenţiei directe, conform dispoziţiilor art. 16 alin. (3) lit. a) C. pen., prin săvârşirea faptelor acesta urmărind producerea rezultatului păgubitor asupra patrimoniului persoanelor vătămate şi obţinerea pentru sine a unui avantaj material injust.

Fapta inculpatului P.G., care, în noaptea de 1 spre 2 februarie 2014, asigurând paza locului faptei, l-a ajutat pe inculpatul A.I. să pătrundă în locuinţa persoanei vătămate P.C., loc de unde acesta a sustras mai multe bunuri, întruneşte elementele constitutive ale infracţiunii de complicitate la furt calificat, prevăzută de art. 48 alin. (1) raportat la art. 228 alin. (1), art. 229 alin. (1) lit. b) şi d) şi alin. (2) lit. b) C. pen. şi art. 48 alin. (1) raportat la art. 228 alin. (1), art. 229 alin. (1) lit. b) şi d) C. pen. Fapta inculpatului P.G., care, în noaptea de 16 spre 17 octombrie 2014, asigurând paza locului faptei, l-a ajutat pe inculpatul A.I. să pătrundă în incinta magazinului I.I. C.C.V., loc de unde acesta a sustras mai multe bunuri, întruneşte elementele constitutive ale infracţiunii de complicitate la furt calificat, prevăzută de art. 48 alin. (1) raportat la art. 228 alin. (1), art. 229 alin. (1) lit. b) şi d) şi alin. (2) lit. b) C. pen. şi art. 48 alin. (1) raportat la art. 228 alin. (1), art. 229 alin. (1) lit. b) şi d) C. pen. Fapta inculpatului P.G., care, în perioada 1-29 octombrie 2014, în baza aceleiaşi rezoluţii infracţionale, împreună cu inculpatul A.I., a pătruns prin efracţie în locuinţa persoanei vătămate C.C., de unde a sustras obiecte de mobilier şi bunuri electrocasnice, cauzând un prejudiciu în valoare de 9.000 lei, întruneşte elementele constitutive ale infracţiunii de furt calificat în formă continuată (trei acţiuni infracţionale), prevăzută de art. 228 alin. (1), art. 229 alin. (1) lit. b) C. pen. cu aplicarea art. 35 alin. (1) C. pen.

Cele trei infracţiuni au fost săvârşite de inculpatul P.G. în concurs real, conform art. 38 alin. (1) C. pen.

Între activitatea inculpatului şi prejudicierea patrimoniului persoanelor vătămate există legătură de cauzalitate directă, aşa cum rezultă din probatoriul administrat în cauză.

Sub aspectul laturii subiective, infracţiunile au fost comise cu forma de vinovăţie a intenţiei directe, conform dispoziţiilor art. 16 alin. (3) lit. a) C. pen., întrucât inculpatul a prevăzut rezultatul faptelor sale şi a urmărit producerea lui prin săvârşirea faptelor.

3. Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția penală, decizia nr. 2259 din 4 aprilie 2005 (www.scj.ro)

Existența vinovăției sub forma culpei prevăzute în art. 19 alin. (1) pct. 2 lit. b) C. pen. anterior [actualul art. 16 alin. (4) C. pen.] se evaluează atât în raport cu criteriul obiectiv, al posibilității oricărui om atent, aflat în aceleași împrejurări ca și făptuitorul, de a prevedea rezultatul, cât și cu criteriul subiectiv al posibilității făptuitorului de a prevedea rezultatul în raport cu însușirile, capacitatea, experiența de viață și starea psiho-fizică a acestuia în momentul săvârșirii faptei.

În cazul uciderii unei persoane prin acțiunea animalelor aflate în proprietatea inculpatului, lipsa culpei, constatată în raport cu aceste criterii, deși înlătură existența infracțiunii de ucidere din culpă, nu înlătură răspunderea civilă delictuală pentru prejudiciul cauzat de animale prevăzută în art. 1001 C. civ., deoarece această formă de răspundere se întemeiază pe prezumția de culpă în supraveghere, de vinovăție în exercitarea pazei juridice și pe ideea de garanție din partea paznicului juridic al animalului.

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

E. Recapitulați:

1. Definiția infracțiunii

Infracțiunea este fapta prevăzută de legea penală, săvârșită cu vinovăție, nejustificată și imputabilă persoanei care a săvârșit-o. Infracțiunea este singurul temei al răspunderii penale (art. 15 C. pen.).

2. Trăsăturile infracțiunii

a) Faptă prevăzută de legea penală (tipicitatea)

- desemnează necesitatea concordanței între fapta concretă săvârșită de o persoană și modelul legal de infracțiune descris în norma de incriminare.

b) Antijuridicitatea

- contradicția faptei cu întreaga ordine juridică rezultând din inexistența unui fapt justificativ;
- nu orice faptă tipică este și antijuridică.

c) Faptă săvârșită cu vinovăție

- factorii vinovăției: conștiința și voința.

d) Imputabilitatea

- posibilitatea reproșării faptei unui agent;
- poate fi obiectivă și subiectivă;
- este o condiție pentru existența vinovăției.

3. Clasificarea infracțiunilor

a) după gravitate: crime, delicte, contravenții; *b) după latura obiectivă:* comisive și omisive (proprii și improprii); *c) după întinderea în timp a activității infracționale:* de execuție promptă (*uno ictu*) și de execuție lentă; *d) după urmarea socialmente periculoasă:* formale (sau de pericol) și materiale; *e) după forma de vinovăție:* intenționate, din culpă și praeterintenționate; *f) după numărul subiecților activi necesari pentru săvârșirea infracțiunii:* unilaterale, sau singulare, și bilaterale, sau plurale; *g) după calitatea subiectului activ:* urmăribile din oficiu și urmăribile la plângerea prealabilă; *h) după modul de constatare:* flagrante și neflagrante.

4. Conținutul constitutiv generic al infracțiunii

- totalitatea caracteristicilor specifice și esențiale ale elementelor constitutive ale infracțiunii, prevăzute sau deduse din conținutul normei de incriminare datorită cărora o infracțiune se distinge de celelalte infracțiuni;
- se compune din obiect juridic, obiect material, subiect activ, subiect pasiv, latura obiectivă (element material, urmare, raport de cauzalitate), latura subiectivă (vinovăție, mobil, scop).

a) Obiectul juridic

- totalitatea valorilor ocrotite prin normele penale prevăzute în Codul penal, partea specială, și în legile penale speciale;
- poate fi: *generic (de grup); special.*

b) Obiectul material

- lucrul, bunul sau persoana fizică față de care ori împotriva căreia s-a îndreptat acțiunea sau inacțiunea incriminată;
- există infracțiuni fără obiect material (mărturia mincinoasă, nedenunțarea unor infracțiuni, favorizarea infractorului, amenințarea etc.);
- nu se confundă cu instrumentul (mijlocul) material de care făptuitorul s-a putut servi la comiterea faptei, lucrurile produse prin infracțiune, bunurile dobândite prin săvârșirea infracțiunii, urmele pe care le poate lăsa o infracțiune.

c) Subiecții infracțiunii

• **Subiectul activ** – persoana fizică sau juridică ce săvârșește o infracțiune din care se naște obligația de a răspunde penal;

- condiții pentru *persoana fizică*: vârsta (minimum 16 ani.; excepțional, de la 14 ani), responsabilitatea (discernământ); libertatea de voință și acțiune (lipsa unei constrângeri exterioare);
- condiții pentru *persoana juridică*; personalitatea juridică; să nu fie exceptată expres (statul, autoritățile publice, instituțiile publice în unele cazuri).

• **Subiectul pasiv** – persoana vătămată; titular al valorii sociale periclitate sau vătămate prin comiterea infracțiunii;

- poate fi: general (statul) și special (persoana vătămată); principal și secundar; necircumstanțiat (simplu) și circumstanțiat (calificat).

d) Latura obiectivă a infracțiunii

- elemente componente: elementul material sau acțiunea-inacțiunea; urmarea social-mente periculoasă (stare de pericol sau vătămare); raportul de cauzalitate (trebuie dovedit în cazul infracțiunilor materiale și este prezumat în cazul infracțiunilor formale); condiții privind locul, timpul sau mijloacele de comitere a faptei.

e) Latura subiectivă a infracțiunii

- cuprinde totalitatea proceselor de natură subiectivă, psihică, ce precedă și însoțesc acțiunea sau inacțiunea;
- elemente: vinovăția, mobilul și scopul;
- formele vinovăției (art. 16 C. pen.): *intenție, intenție depășită* (praeterintenție).

• **Intenția**

Poate fi: *directă și indirectă* (eventuală) – definite legal; *simplă și calificată*; *inițială și survenită*; *spontană și premeditată*; *unică și intenția complexă*.

• **Culpa**

Poate fi: *cu prevedere* (cu previziune, cu ușurință) și *fără prevedere* (*culpa simplă, neglijență*) – *definite legal*; *gravă* (*lata*), *ușoară* (*levis*) și *foarte ușoară* (*levissima*).

• **Praeterintenția**

Formă combinată; acțiunea/inacțiunea se comite cu intenție, iar rezultatul se produce din culpă.

• **Mobilul şi scopul infracţiunii**

Mobilul infracţiunii – impulsul lăuntric ce îl determină pe făptuitor să ia o hotărâre infracţională şi să o înfăptuiască.

Scopul infracţiunii – finalitatea urmărită de făptuitor prin săvârşirea faptei prevăzute de legea penală – califică intenţia.

Soluţii grile:

1. b, c; **2.** b, c; **3.** c; **4.** a, b; **5.** a, c; **6.** c; **7.** c; **8.** a, c; **9.** c; **10.** b, c; **11.** c; **12.** a, c; **13.** c; **14.** b, c; **15.** a, b; **16.** b, c; **17.** b; **18.** b; **19.** b; **20.** b; **21.** c; **22.** b; **23.** a, c; **24.** a; **25.** a; **26.** a; **27.** c, d; **28.** b; **29.** d; **30.** a, b; **31.** a; **32.** a, c; **33.** a; **34.** a; **35.** c; **36.** b, c, d; **37.** a; **38.** a, b, c; **39.** c; **40.** b, c; **41.** a; **42.** a, b; **43.** c; **44.** c, d; **45.** a.

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

II. Fazele infracțiunii. Actele preparatorii. Tentativa. Desistarea. Împiedicarea producerii rezultatului

Art. 32. Tentativa

(1) Tentativa constă în punerea în executare a intenției de a săvârși infracțiunea, executare care a fost însă întreruptă sau nu și-a produs efectul.

(2) Nu există tentativă atunci când imposibilitatea de consumare a infracțiunii este consecința modului cum a fost concepută executarea.

Art. 33. Pedepsirea tentativei

(1) Tentativa se pedepsește numai când legea prevede în mod expres aceasta.

(2) Tentativa se sancționează cu pedeapsa prevăzută de lege pentru infracțiunea consumată, ale cărei limite se reduc la jumătate. Când pentru infracțiunea consumată legea prevede pedeapsa detențiunii pe viață, iar instanța s-ar orienta spre aceasta, tentativa se sancționează cu pedeapsa închisorii de la 10 la 20 de ani.

Art. 34. Desistarea și împiedicarea producerii rezultatului

(1) Nu se pedepsește autorul care, înainte de descoperirea faptei, s-a desistat ori a încunoștințat autoritățile de comiterea acesteia, astfel încât consumarea să poată fi împiedicată, sau a împiedicat el însuși consumarea infracțiunii.

(2) Dacă actele îndeplinite până în momentul desistării sau împiedicării producerii rezultatului constituie o altă infracțiune, se aplică pedeapsa pentru această infracțiune.

A. Rezolvați următoarele grile:

1. *Iter criminis* **există:**
   a. doar în cazul infracțiunilor comise cu intenție directă;
   b. în cazul infracțiunilor intenționate;
   c. în cazul infracțiunilor comise din culpă cu prevedere.

2. **Prelungirea în timp a urmărilor infracțiunii vor determina existența acesteia în forma:**
   a. fapt tentat;
   b. fapt consumat;
   c. fapt epuizat.

3. **Actele preparatorii se săvârșesc:**
   a. înainte de luarea rezoluției infracționale;
   b. după luarea rezoluției infracționale;
   c. înainte de executarea acțiunii care constituie elementul material al laturii obiective.

4. Actele preparatorii:
a. dacă sunt comise de autor, se absorb în conținutul material al infracțiunii;
b. se pot comite și din culpă cu prevedere;
c. de principiu nu sunt incriminate.

5. Actele preparatorii:
a. se săvârșesc numai cu intenție;
b. sunt posibile la orice infracțiune;
c. se asimilează uneori cu tentativa;
d. nu pot cădea niciodată sub incidența legii penale.

6. Delimitarea tentativei de actul preparator se face potrivit:
a. teoriei obiective;
b. teorie subiective;
c. teoriei formale.

7. Tentativa:
a. nu există dacă executarea s-a întrerupt;
b. există dacă producerea rezultatului a fost împiedicată din libera inițiativă a făptuitorului;
c. este posibilă la infracțiunile continue.

8. Tentativa nu este posibilă:
a. la infracțiunile complexe praeterintenționate;
b. la infracțiunile continuate;
c. la infracțiunile omisive proprii.

9. Tentativa este imperfectă dacă:
a. executarea s-a întrerupt dintr-o cauză străină de voința făptuitorului;
b. executarea s-a întrerupt prin voința făptuitorului;
c. obiectul material lipsește de la locul unde făptuitorul credea că se află în momentul executării.

10. Tentativa absolut improprie:
a. se sancționează din punct de vedere penal;
b. are relevanță penală;
c. nu are relevanță penală.

11. Infracțiunea putativă constituie:
a. o tentativă relativ improprie;
b. o tentativă absolut improprie;
c. nu constituie tentativă.

12. Tentativa imperfectă poate fi:
a. absolut improprie;
b. numai proprie;
c. numai improprie.

13. Tentativa este posibilă:
a. la infracțiunile din culpă cu prevedere;
b. la infracțiunile omisive;
c. numai la infracțiunile intenționate comisive.

14. Formele tentativei sunt:
a. perfectă, imperfectă, proprie;
b. perfectă, imperfectă, relativ improprie;
c. imperfectă, perfectă, proprie, relativ improprie.

15. Nu constituie infracțiune:
a. tentativa relativ improprie;
b. tentativa imperfectă;
c. tentativa absolut improprie.

16. Desistarea:
a. înlătură existența tentativei;
b. înlătură existența infracțiunii;
c. presupune întreruperea activității infracționale;
d. înlătură caracterul penal al faptei.

17. Sunt cauze de impunitate:
a. infracțiunea putativă;
b. desistarea;
c. infracțiunea absolut improprie;
d. împiedicarea producerii rezultatului.

18. Desistarea este o cauză de nepedepsire:
a. a tentativei perfecte;
b. a tentativei imperfecte;
c. posibilă atât în cazul tentative proprii, cât şi a celei improprii.

19. Desistarea trebuie să îndeplinească următoarele condiții:
a. să fie voluntară;
b. să fie datorată intervenției unor alte persoane;
c. să intervină înainte de descoperirea faptei.

20. Împiedicarea producerii rezultatului se întâlnește:
a. numai în cazul tentativei imperfecte;
b. numai în cazul tentativei perfecte;
c. şi în cazul tentativei perfecte, şi în cazul tentativei imperfecte.

CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

21. Împiedicarea producerii rezultatului:
a. trebuie să fie efectivă;
b. trebuie să fie voluntară;
c. trebuie să se producă înainte de descoperirea faptei.

22. Sunt infracțiuni fapt epuizat:
a. tentativa;
b. infracțiunea continuată;
c. infracțiunea progresivă.

23. Momentul epuizării reprezintă:
a. momentul săvârşirii ultimului act de repetare;
b. momentul producerii rezultatului mai grav;
c. poate coincide cu momentul consumării.

24. Infracțiunile materiale se consumă:
a. când se execută toate actele materiale;
b. când se produce rezultatul;
c. când se execută primul act material dintr-o suită de acte materiale.

25. Constituie împiedicarea producerii rezultatului:
a. restituirea bunurilor furate;
b. administrarea unui antidot victimei care a ingerat otrava;
c. aplicarea unui pansament pe rană după înjunghiere.

26. Actele preparatorii:
a. comise de o altă persoană decât autorul infracțiunii capătă relevanță penală doar dacă autorul trece la comiterea unui act de executare pedepsibil;
b. pot fi comise atât cu intenție cât şi din culpă cu prevedere;
c. nu au niciodată relevanță penală.

27. Actele preparatorii:
a. constituie o fază obligatorie a *iter criminis*;
b. se comit numai cu intenție;
c. pot fi asimilate tentativei.

28. Tentativa este posibilă la:
a. infracțiunile din culpă;
b. infracțiunile de consumare anticipată;
c. infracțiunile omisive improprii.

29. În cazul unei tentative la infracțiunea complexă praeterintenționată, dacă s-a produs doar rezultatul mai grav al acțiunii secundare:
a. se va stabili pedeapsa potrivit sistemului diversificării pedepsei;
b. se va stabili pedeapsa potrivit sistemului parificării pedepsei;
c. se va aplica sancțiunea prevăzută de lege pentru infracțiunea complexă consumată.

30. Desistarea:

a. există dacă agentul a acționat benevol după realizarea actelor de executare, în vederea înlăturării rezultatului faptei sale;
b. există dacă agentul a întrerupt executarea întrucât a constatat că nu poate deschide un seif, neavând instrumentele necesare;
c. permite aplicarea unei pedepse dacă până în momentul desistării actele de executare realizate constituie o altă infracțiune.

➲ *B. Rezolvați următoarele exerciții:*

1. Explicați cum se pot deosebi actele preparatorii de actele de executare.
2. Indicați infracțiunile la care tentativa nu este posibilă datorită specificului elementului obiectiv.
3. Indicați infracțiunile la care tentativa nu este posibilă datorită specificului elementului subiectiv.
4. Care este diferența dintre tentativa absolut improprie și infracțiunea putativă?
5. Ce sistem a adoptat legiuitorul român pentru sancționarea tentativei?
6. Enumerați condițiile desistării.
7. Enumerați condițiile împiedicării producerii rezultatului.
8. Enumerați infracțiunile care au un moment al epuizării și explicați importanța acestuia.

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

C. Rezolvați următoarele spețe:

Speța nr. 1

În fapt, s-a reținut că inculpatul T.I., după ce a săvârșit acte cu caracter obscen asupra minorei G.V., voind să înlăture urmele faptelor sale, s-a hotărât să o ucidă. În realizarea acestei hotărâri, inculpatul a ieșit din casă și s-a îndreptat spre râul Cibin. Ajungând pe malul râului, inculpatul a aruncat fetița în râu. Victima a căzut cu fața în jos, iar apa îi ajungea până la gât; cu toate acestea, a reușit să iasă la suprafață și să ajungă la mal, încercând să fugă de inculpat. Acesta a imobilizat-o și a repetat încă de două ori activitatea anterioară, dar de fiecare dată fetița a reușit să iasă la mal. Văzând că nu reușește să o omoare, în cele din urmă, inculpatul a luat-o cu el și a abandonat-o în gara orașului.

Arătați dacă T.I. a comis vreo infracțiune și în ce formă. Ar putea T.I. să invoce desistarea?

Speța nr. 2

În fapt, inculpatul, aflat în stare de ebrietate, a intenționat să sustragă un autovehicul în scopul folosirii acestuia pe nedrept. În realizarea intenției sale, inculpatul a tras geamul din față căutând să deschidă portiera, fără să reușească. Apoi, după ce a încercat tot fără succes să pornească autoturismul prin legarea firelor electrice, a procedat la împingerea acestuia, scoțându-l din locul de parcare, moment în care a fost surprins de organele poliției.

Arătați cum trebuie calificată fapta inculpatului în raport de fazele infracțiunii.

Speța nr. 3

X a intrat noaptea în curtea vecinului cu scopul de a sustrage o canistră de benzină. Însă a fost surprins de vecinul său ascuns în spatele țarcului în care se aflau păsările de curte ale acestuia.

Arătați cum trebuie calificată fapta inculpatului în raport de fazele infracțiunii.

Speța nr. 4

X a încercat să întrețină un raport sexual normal cu victima, dar, datorită faptului că se afla în stare de ebrietate, nu a reușit.

Arătați cum trebuie calificată fapta inculpatului în raport de fazele infracțiunii.

Speța nr. 5

X a plecat împreună cu Y în luna februarie într-o drumeție, dar pe drum au început să se certe. X a luat un par și l-a lovit prima dată pe Y peste mână, apoi i-a aplicat cu același obiect lovituri repetate pe toată suprafața corpului, dintre care trei mai puternice în zona capului. Văzând că X nu mai mișcă, a fost cuprins de remușcări și s-a deplasat în satul vecin, de unde a venit cu o căruță în ajutor. X a fost transportat la spital, unde viața i-a fost salvată.

Arătați cum trebuie calificată fapta inculpatului în raport de fazele infracțiunii.

Speţa nr. 6

X a încercat să provoace moartea lui Y prin incantaţii şi descântece rostite împreună cu o vrăjitoare la care a apelat în acest scop. Vrăjitoarea i-a mai dat şi un praf pe care l-a sfătuit să îl pună în mâncarea lui Y şi care, în urma analizei, s-a dovedit a fi polen de floare de muşeţel.

Arătaţi dacă în sarcina lui X se poate reţine o tentativă de omor.

Speţa nr. 7

Urmărind să provoace moartea lui Y, X a achiziţionat un pistol prin mica publicitate şi gloanţele aferente, doar că, neavând experienţă în a trage cu arma, a greşit ţinta, trăgând într-un copac.

Arătaţi dacă în sarcina lui X se poate reţine o tentativă de omor.

Speţa nr. 8

A.B., aflat în relaţii de duşmănie cu fratele său din cauza unei moşteniri, ia hotărârea să îl ucidă pentru a moşteni şi partea acestuia, întrucât fratele său nu avea urmaşi. Astfel, se deplasează noaptea în casa unde locuia fratele său şi, observând că acesta se afla întins în pat, îi pune în jurul gâtului un laţ de plastic, sugrumându-l. Însă, deşi fusese supus unei acţiuni atât de violente, fratele său nu s-a trezit şi nici nu a reacţionat, întrucât, fiind în vârstă de 50 de ani, suferise în urmă cu 2 ore un infarct în urma căruia decedase, fapt stabilit prin raportul de expertiză medico-legală efectuat în cauză.

Arătaţi dacă A.B. poate răspunde penal pentru tentativă de omor.

Speţa nr. 9

Inculpatul X a ameninţat pe minora B.B. de 15 ani că o va lovi dacă nu acceptă să întreţină cu el un raport sexual, apoi a îmbrâncit-o şi a împins-o într-un gang, reuşind să îi dea jos bluza şi să îi rupă fermoarul de la pantaloni. Raportul sexual nu a mai avut loc, întrucât Y, care era în trecere, a auzit plânsetele fetei şi a intervenit, reuşind să îl facă pe X să plece şi să abandoneze victima.

Arătaţi dacă actele comise de X sunt acte de pregătire sau acte de executare. Poate beneficia X de o cauză de impunitate?

Speţa nr. 10

X a încercat să omoare victima prin înec, scufundând-o de mai multe ori cu capul într-un bazin cu apă. Văzând că victima nu mai reacţionează şi cuprins de remuşcări, Y a încercat să o resusciteze timp de 10 minute fără succes, apoi, văzând că nu reuşeşte să o readucă la viaţă, a apelat serviciul 112. La sosirea ambulanţei, medicii au constatat că intervenise decesul victimei şi că nu mai puteau face nimic pentru aceasta.

Arătaţi dacă X poate beneficia de cauza de impunitate a împiedicării producerii rezultatului.

D. Jurisprudență:

1. Înalta Curte de Casație și Justiție, decizia nr. 38 din 9 ianuarie 2013 (www.scj.ro)

În fapt, s-a reținut că, în dimineața zilei de 25 martie 2012, procurorii Parchetului de pe lângă Tribunalul Suceava au fost sesizați de către organele de poliție judiciară a IPJ Suceava cu privire la faptul că, în dimineața aceleiași zile, pe raza comunei Dărmănești, numitul C.C., din satul Măriței, a fost agresat de către persoane necunoscute, iar în urma acestei agresiuni a suferit leziuni grave, fiind internat de urgență la Spitalul județean S.l.N. Suceava.

Din datele de anchetă s-a stabilit că, în noaptea de 24 spre 25 martie 2012, atât cei doi inculpați, cât și victima C.C. s-au aflat în incinta unui local (fosta cofetărie din localitate), unde consumau cu toții băuturi alcoolice. La un moment dat, între inculpatul minor B.C.D. și B. (C.C.) s-a iscat o altercație verbală ce a degenerat ușor, cei doi s-au împins fără însă a se lovi în vreun fel. Trebuie precizat faptul că atât cei doi inculpați, cât și victima au consumat pe parcursul ședерii în acel local o cantitate apreciabilă de băuturi alcoolice. în jurul orei 04:00, inculpații au părăsit localul sus-amintit, iar în timp ce se deplasau în direcția terenului de fotbal, B.C.D., care nu a uitat ce s-a întâmplat în local, a dorit să se răzbune pe C.C. și să-i aplice, totodată, o corecție fizică. În acest sens, i-a propus lui S.M.L. să îl aștepte pe C. pe terenul de fotbal, mai exact în apropierea vestiarului, pentru a-l bate, fără însă a-i da alte detalii. Deși aparent S.M.L. nu a avut nicio implicare în conflictul celor doi, a fost de acord fără rezerve cu propunerea prietenului său, astfel că au așteptat victima împreună în fața vestiarului de fotbal. Împreună cu cei doi inculpați se afla și numitul N.I.M., care a asistat la discuția lor, însă nu a participat în vreun fel la aceasta, aflându-se pur și simplu întâmplător în preajma celor doi. Nu după mult timp, în zonă și-a făcut apariția C.C., care se deplasa spre locuința sa prin dreptul terenului de fotbal, unde era o scurtătură în drumul său spre casă. În timp ce victima vorbea la telefon cu mama sa, C.M., inculpatul S.M.L. i-a aplicat o puternică lovitură cu antebrațul drept în zona feței. Urmare a acestei lovituri, victima s-a prăbușit la pământ și a scăpat telefonul din mână. Fără însă a-i adresa vreun cuvânt, cei doi inculpați au început să o lovească cu sălbăticie, aplicându-i o multitudine de lovituri cu picioarele la nivelul întregului corp și al capului. Conform declarației lui S.M.L., i-au aplicat acestuia un număr de 15-20 de lovituri. Luată prin surprindere și aflată în imposibilitate fizică de a se apăra în vreun fel, victima le-a cerut celor doi să fie lăsată în pace, adresându-li-se: „Stați! Ce v-am făcut?".

În toată această perioadă de timp, numitul N.I.M. se afla în spatele vestiarului de fotbal pentru a-și satisface nevoile fiziologice, nu i-a văzut pe inculpați cum l-au agresat pe C.C., însă a auzit loviturile aplicate de aceștia.

Văzând că nu se mai poate ridica de jos, inculpații au abandonat victima în iarbă și, împreună cu N., au alergat în direcția locuințelor lor până în dreptul unei tribune de fotbal. După plecarea lui N., B.C. i-a arătat lui S. un telefon mobil marca L., spunându-i că i-a căzut lui B. în timpul altercației și că l-a luat el. Nu după mult timp, B.C. i-a spus lui S. să se întoarcă din nou pentru a-l mai lovi de câteva ori pe B., astfel că s-au întors, „l-au mai lovit de câteva ori" cu picioarele peste cap și corp. În cele din urmă, inculpații s-au despărțit, deplasându-se fiecare la domiciliul său, lăsând victima în stare de agonie.

Conform raportului de constatare medico-legală din 5 aprilie 2012 întocmit de S.M.L. Suceava, victima a prezentat un traumatism cranio-cerebral grav, cu hematom subdural fronto-temporo parietal stâng ce au necesitat intervenție chirurgicală de urgență, edem cerebral difuz, fractură piramidă nazală și maxilar drept, fractură cominutivă perete inferior orbita dreaptă, plagă contuză frontală stânga. Leziunile au necesitat pentru vindecare un număr de 54-55 de zile de îngrijiri medicale și au pus în primejdie viața victimei, intervenția chirurgicală impunându-se de urgență pentru salvarea acesteia.

Faptele inculpatului minor B.C.D. întrunesc elementele constitutive ale infracțiunii de tentativă la omor calificat, prevăzută de art. 20, raportat la art. 174 alin. (1), art. 175 alin. (1) lit. i) C. pen., raportat la art. 99 alin. (3) C. pen. (constând în aceea că, la data de 25 martie 2012, orele 04:00, într-un loc public și cu intenție, împreună cu inculpatul S.M.L., a exercitat acte violente și de mare intensitate asupra victimei C.C., aplicându-i multiple lovituri de picioare la nivelul întregului corp și, în special, în zona capului, care i-au cauzat leziuni grave ce au necesitat pentru vindecare un număr de 54-55 de zile de îngrijiri medicale, iar viața acesteia a fost pusă în primejdie), precum și ale infracțiunii de furt calificat, prevăzută de art. 208 alin. (1), art. 209 alin. (1) lit. e), g) C. pen., raportat la art. 99 alin. (3) C. pen. (constând în aceea că la aceeași dată, după comiterea agresiunii, și-a însușit pe nedrept telefonul victimei, ce i-a căzut acesteia în timpul agresiunii)[1].

Dată fiind modalitatea de desfășurare a agresiunii, multiple lovituri cu picioarele, victima fiind căzută la pământ, loviturile fiind aplicate de către cei doi inculpați atât asupra corpului, cât și asupra capului ei, coroborate cu leziunile suferite în această zonă, traumatism cranio-cerebral grav, hematom subdural fronto-temporo parietal stâng ce au necesitat intervenție chirurgicală de urgență, edem cerebral difuz, fractură piramidă nazală și maxilar drept, fractură cominutivă perete inferior orbita dreaptă, plagă contuză frontală stânga, care nu pot fi produse decât prin aplicarea de lovituri repetate, leziunile vizând multiple zone de la cap – frunte, nas, gură, cutie craniană –, cu consecințe foarte grave – chiar în lipsa intenției directe de a omorî victima, a fost prezentă în mintea și voința celor doi inculpați intenția indirectă în acest sens. Ei au adoptat o atitudine de indiferență față de acest rezultat, lovind în mod repetat victima căzută la pământ, cu picioarele, în neștire, în zona corpului și a capului, timp de aproximativ 10 minute în prima etapă, după care s-au întors și au lovit victima în aceeași manieră pentru încă aproximativ 5 minute, după care au lăsat-o în șanț, noapte fiind, fără să le pese de consecințele grave ale faptelor lor. Victima a fost salvată în cele din urmă doar de intervenția chirurgicală craniană la care a fost supusă imediat ce a fost transportată la spital, după ce în prealabil fusese găsită de o vecină care i-a anunțat familia.

2. Tribunalul Gorj, sentința penală nr. 340 din 7 octombrie 2014 (www.legeaz.net)

Chiar dacă raportul de constatare medico-legală precizează că leziunile produse nu au pus în pericol viața victimei, instanța apreciază că sunt întrunite elementele constitutive ale infracțiunii de tentativă la omor raportat la zona vizată, intensitatea loviturii, obiectul folosit.

[1] Încadrarea juridică a faptelor s-a realizat potrivit Codului penal anterior.

Pentru a putea caracteriza activitatea infracțională a inculpatului ca fiind tentativă la omor, este necesară întrunirea mai multor condiții, și anume: folosirea unui obiect vulnerant apt să producă moartea; vizarea unei zone vitale și intensitatea loviturilor.

Or, inculpatul a folosit un cuțit pentru a lovi victima, obiect apt să producă moartea, a vizat cu certitudine o zonă vitală a corpului (zona latero-cervicală stângă) și numai intervenția chirurgicală a determinat salvarea persoanei vătămate.

Tribunalul reține că inculpatul a comis fapta cu vinovăție cel puțin sub forma intenției indirecte, întrucât, prin lovirea victimei cu putere prin obiectul apt să producă moartea și prin zona vizată, leziunile produse au pus în primejdie viața acesteia.

3. Tribunalul Neamț, sentința penală nr. 7/P din 4 februarie 2015 (www.legeaz.net)

Există tentativă de omor, și nu vătămare corporală, ori de câte ori infractorul acționează în așa mod încât provoacă leziuni la nivelul organelor vitale ale organismului victimei ori folosește instrumente ori procedee specifice uciderii, moartea victimei neproducându-se din motive independente de voința acestuia.

Inculpatul și persoana vătămată s-au deplasat pe drumul ce duce spre locuința inculpatului și au stabilit să meargă să consume alcool și la locuința acestuia.

Când au ajuns la intersecția drumului principal, inculpatul l-a împins pe N.V. în șanțul din partea stângă a drumului, unde este amplasată o fântână, acesta din urmă căzând.

Profitând de faptul că persoana vătămată este căzută, inculpatul a început să o lovească cu toporul peste cap, moment în care aceasta a încercat să se apere, ridicând mâna dreaptă. Inculpatul a lovit din nou victima cu toporul peste brațul drept, după care a continuat să o lovească cu același obiect peste picioare.

Victima a reușit să se ridice și a plecat spre locuința martorilor M.I. și M.S., a sunat la poarta acestora și i-a fost acordat primul ajutor, până la sosirea ambulanței, care a transportat persoana vătămată la Spitalul Orășenesc Sfântul Dimitrie Târgu Neamț. În aceeași zi, persoana vătămată a fost transportată la Spitalul Județean de Urgență Piatra Neamț, unde a fost spitalizată până a doua zi, când, datorită gravității leziunilor, a fost transportată la Spitalul Clinic de Urgență Prof. Dr. N. Oblu Iași, unde a fost internată în perioada 6 iunie 2014-14 iunie 2014.

Potrivit raportului de constatare medico-legală al Serviciului Județean de Medicină Legală Neamț, persoana vătămată a suferit o fractură cu înfundare frontală dreapta, fracturi costale și o contuzie toracică, leziuni traumatice care s-au putut produce prin lovire cu corp dur și corp tăietor-despicător. Leziunile suferite au necesitat pentru vindecare 50-55 de zile de îngrijiri medicale și prin gravitatea lor au pus în primejdie viața victimei.

În cauză, intenția inculpatului de a suprima viața victimei rezultă din materialitatea faptei, respectiv a modalității de comitere a infracțiunii – prin aplicarea de lovituri cu un topor în zona capului –, precum și din leziunile provocate, respectiv fractură cu înfundare frontală dreapta, pericolul vital fiind înlăturat numai datorită intervenției medicale și tratamentului medicamentos instituit cu promptitudine.

Raportat la aceste aspecte, se constată că lovirea cu intensitate a victimei în zona capului cu un obiect apt să producă decesul dovedește că inculpatul a urmărit suprimarea

vieții acesteia, nicidecum numai un rezultat de vătămare a integrității corporale, acceptând în mod conștient posibilitatea morții victimei.

În consecință, fapta inculpatului de a lovi persoana vătămată cu un topor în zona capului, provocându-i leziuni grave care i-au pus în primejdie viața, întrunește elementele constitutive ale tentativei la infracțiunea de omor prevăzută de art. 32 C. pen. raportat la art. 188 C. pen.

4. Curtea de Apel Galați, decizia penală nr. 149/R din 14 martie 2008 (www.legeaz.net)

Conform art. 208 C. pen.[1], pentru existența infracțiunii de furt este necesar ca, sub aspectul laturii subiective, făptuitorul să urmărească luarea unui bun din posesia sau detenția altei persoane și să știe că ia acel bun împotriva voinței posesorului ori deținătorului său; de asemenea, este necesar ca făptuitorul să acționeze cu voința de a-și însuși fără drept acest lucru, adică de a-l trece în proprietatea sa. În speță, dacă inculpatul X, după ce a pătruns în curtea locuinței părții vătămate Y, fără voia acesteia, dacă avea intenția să sustragă pe timp de noapte bunuri, nu mai ciocănea la fereastra camerei dinspre stradă. Este adevărat că, văzând că nu-i răspunde nimeni, acesta a forțat rama ferestrei, a scos geamul, pe care l-a rezemat de un butuc de vie, însă în cauză, cu depoziția martorei S (fila 33 dosar apel), s-a dovedit că între soția părții vătămate și inculpat se petrecea o idilă, a cărei finalitate a fost confirmată de inculpat și de mama acestuia. Mai mult, deseori, inculpatul presta munci în familia părții vătămate, iar în ziua de 18 martie 2007, fiind ziua inculpatului de naștere, a băut mai mult și a dorit să o vadă pe soția părții vătămate, față de care nutrea sentimente reale.

Deci scopul pătrunderii în curtea locuinței părții vătămate a fost animat de alte considerente, și nu de cele de a sustrage bunuri din locuința acesteia. Ca atare, în raport și de celelalte probatorii, instanța de apel apreciază că în cauză nu s-a dovedit că inculpatul a săvârșit infracțiunea de tentativă la furt calificat și că nu există fapta și, prin urmare, inculpatul va fi achitat. În ceea ce privește existența infracțiunii de violare de domiciliu, prevăzută de art. 192 alin. (2) C. pen., Tribunalul apreciază că aceasta a fost săvârșită de inculpat, întrucât acesta a pătruns în locuința părții vătămate fără drept și fără consimțământul acesteia.

[1] Art. 228 C. pen. 2009.

E. Recapitulați:

• *Iter criminis* – evoluția activității infracționale; există doar la infracțiunile intenționate.

• Fazele de desfășurare a infracțiunii intenționate: faza internă; faza actelor preparatorii; faza actelor de executare; faza consumării; faza epuizării (la unele infracțiuni).

1. Faza internă

- luarea rezoluției infracționale;
- nu prezintă relevanță penală;
- e posibilă exteriorizarea (amenințarea).

2. Faza actelor preparatorii

Actul preparator:

- este posibil numai în cazul infracțiunilor susceptibile de *iter criminis*;
- nu intră în latura obiectivă a infracțiunii;
- nu constituie o fază obligatorie a *iter criminis*;
- când sunt comise de altă persoană, pot deveni acte de complicitate;
- nu cade sub incidența legii penale. Prin excepție, legiuitorul le atribuie relevanță penală, sancționându-le ca infracțiuni de sine stătătoare sau prin asimilare cu tentativa.

3. Faza actelor de executare

Tentativa

- constă în punerea în executare a intenției de a săvârși infracțiunea, executare care a fost întreruptă sau nu și-a produs efectul (art. 32 C. pen.);
- formă atipică a infracțiunii;
- *nu este posibilă la:* infracțiunile din culpă; infracțiunile praeterintenționate; infracțiunile omisive proprii; infracțiunile formale; infracțiunile de execuție promptă; de rezultat potențial; infracțiunile de obicei și de simplă repetare; infracțiunea continuă; infracțiunea progresivă; infracțiunea continuată;
- forme ale tentativei:

Tentativa întreruptă (imperfectă, neterminată)	*Tentativa terminată (perfectă, fără efect)*
Condiții: • intenția de a săvârși infracțiunea; • începutul de executare; • întreruperea executării.	Condiții: • intenția de a săvârși infracțiunea; • executarea integrală a acțiunii; • executarea să nu își producă efectul.

Tentativa proprie	*Tentativa relativ improprie*	*Tentativa absolut improprie*
Condiții: • intenția de a săvârși infracțiunea; • executarea parțială sau	Condiții: • intenția de a săvârși infracțiunea; • executarea parțială sau	Condiții: • concepere absurdă a executării; • executarea integrală a

integrală a acțiunii; • consumarea nu se realizează din cauza unor elemente exterioare.	integrală a acțiunii; • consumarea nu se realizează din variate cauze: insuficiența, defectuozitatea mijloacelor, lipsa obiectului de la locul unde făptuitorul presupunea că se află etc.	acțiunii; • executare fără rezultat; *Nu are relevanță penală.*

- tentativa se sancționează cu pedeapsa prevăzută de lege pentru infracțiunea consumată, ale cărei limite se reduc la jumătate. Când pentru infracțiunea consumată legea prevede pedeapsa detențiunii pe viață, iar instanța s-ar orienta spre aceasta, tentativa se sancționează cu pedeapsa închisorii de la 10 la 20 de ani [art. 33 alin. (2) C. pen.];
- pedeapsa complementară şi cea accesorie vor fi aplicate potrivit regulilor specifice, fără a fi reduse.

Cazurile de nepedepsire a tentativei

Desistarea (art. 34 C. pen.)	Împiedicarea producerii rezultatului
Condiții: • începerea executării; • renunțarea voluntară la continuarea executării; • să intervină înainte de descoperirea faptei.	Condiții: • executarea acțiunii să fie terminată; • să intervină înainte de descoperirea faptei; • împiedicarea să fie voluntară; • consumarea să fie împiedicată efectiv de autor sau de autoritățile înștiințate de autor.
Cauză de nepedepsire a tentativei imperfecte.	Cauză de nepedepsire a tentativei perfecte.
Actele de executare calificate [art. 34 alin. (2) C. pen.].	Actele de executare calificate [art. 34 alin. (2) C. pen.].

4. Faza consumării

• forma perfectă a infracțiunii se realizează când s-a înfăptuit întregul său conținut, producându-se urmarea socialmente periculoasă.

5. Faza epuizării

• există în cazul infracțiunilor cu desfăşurare în timp;
• în momentul în care nu se mai poate produce niciun fel de urmare, fapta se epuizează, determinând realizarea formei mai mult ca perfecte în raport cu infracțiunea în forma tip;
• există la infracțiunile: continue, continuate, progresive, de obicei, de simplă repetare.

Soluții grile:

1. b; **2.** c; **3.** b, c; **4.** a, c; **5.** a, c; **6.** a, b, c; **7.** b, c; **8.** b, c; **9.** a, b; **10.** c; **11.** c; **12.** a; **13.** c; **14.** c; **15.** c; **16.** c; **17.** b, d; **18.** b, c; **19.** a, c; **20.** b; **21.** a, b, c; **22.** b, c; **23.** a, b, c; **24.** b; **25.** b; **26.** a; **27.** b, c; **28.** c; **29.** b, c; **30.** c.

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

Capitolul al IV-lea
CAUZELE JUSTIFICATIVE ŞI DE NEIMPUTABILITATE

Cauzele justificative (legitima apărare; starea de necesitate; exercitarea unui drept şi îndeplinirea unei obligaţii; consimţământul persoanei vătămate).
Cauzele de neimputabilitate (constrângerea fizică; constrângerea morală; excesul neimputabil; minoritatea făptuitorului; iresponsabilitatea; intoxicaţia; eroarea; cazul fortuit)

Cauzele justificative

Art. 18. Dispoziţii generale

(1) Nu constituie infracţiune fapta prevăzută de legea penală, dacă există vreuna dintre cauzele justificative prevăzute de lege.

(2) Efectul cauzelor justificative se extinde şi asupra participanţilor.

Art. 19. Legitima apărare

(1) Este justificată fapta prevăzută de legea penală săvârşită în legitimă apărare.

(2) Este în legitimă apărare persoana care săvârşeşte fapta pentru a înlătura un atac material, direct, imediat şi injust, care pune în pericol persoana sa, a altuia, drepturile acestora sau un interes general, dacă apărarea este proporţională cu gravitatea atacului.

(3) Se prezumă a fi în legitimă apărare, în condiţiile alin. (2), acela care comite fapta pentru a respinge pătrunderea unei persoane într-o locuinţă, încăpere, dependinţă sau loc împrejmuit ţinând de aceasta, fără drept, prin violenţă, viclenie, efracţie sau alte asemenea modalităţi nelegale ori în timpul nopţii.

Art. 20. Starea de necesitate

(1) Este justificată fapta prevăzută de legea penală săvârşită în stare de necesitate.

(2) Este în stare de necesitate persoana care săvârşeşte fapta pentru a salva de la un pericol imediat şi care nu putea fi înlăturat altfel viaţa, integritatea corporală sau sănătatea sa ori a altei persoane sau un bun important al său ori al altei persoane sau un interes general, dacă urmările faptei nu sunt vădit mai grave decât cele care s-ar fi putut produce în cazul în care pericolul nu era înlăturat.

Art. 21. Exercitarea unui drept sau îndeplinirea unei obligaţii

(1) Este justificată fapta prevăzută de legea penală constând în exercitarea unui drept recunoscut de lege sau în îndeplinirea unei obligaţii impuse de lege, cu respectarea condiţiilor şi limitelor prevăzute de aceasta.

CAROL I UNIVERSITY LIBRARY

(2) Este de asemenea justificată fapta prevăzută de legea penală constând în îndeplinirea unei obligații impuse de autoritatea competentă, în forma prevăzută de lege, dacă aceasta nu este în mod vădit ilegală.

Art. 22. Consimțământul persoanei vătămate

(1) Este justificată fapta prevăzută de legea penală săvârșită cu consimțământul persoanei vătămate, dacă aceasta putea să dispună în mod legal de valoarea socială lezată sau pusă în pericol.

(2) Consimțământul persoanei vătămate nu produce efecte în cazul infracțiunilor contra vieții, precum și atunci când legea exclude efectul justificativ al acestuia.

Cauzele de neimputabilitate

Art. 23. Dispoziții generale

(1) Nu constituie infracțiune fapta prevăzută de legea penală, dacă a fost comisă în condițiile vreuneia dintre cauzele de neimputabilitate.

(2) Efectul cauzelor de neimputabilitate nu se extinde asupra participanților, cu excepția cazului fortuit.

Art. 24. Constrângerea fizică

Nu este imputabilă fapta prevăzută de legea penală săvârșită din cauza unei constrângeri fizice căreia făptuitorul nu i-a putut rezista.

Art. 25. Constrângerea morală

Nu este imputabilă fapta prevăzută de legea penală săvârșită din cauza unei constrângeri morale, exercitată prin amenințare cu un pericol grav pentru persoana făptuitorului ori a altuia și care nu putea fi înlăturat în alt mod.

Art. 26. Excesul neimputabil

(1) Nu este imputabilă fapta prevăzută de legea penală săvârșită de persoana aflată în stare de legitimă apărare, care a depășit, din cauza tulburării sau temerii, limitele unei apărări proporționale cu gravitatea atacului.

(2) Nu este imputabilă fapta prevăzută de legea penală săvârșită de persoana aflată în stare de necesitate, care nu și-a dat seama, în momentul comiterii faptei, că pricinuiește urmări vădit mai grave decât cele care s-ar fi putut produce dacă pericolul nu era înlăturat.

Art. 27. Minoritatea făptuitorului

Nu este imputabilă fapta prevăzută de legea penală săvârșită de un minor, care la data comiterii acesteia nu îndeplinea condițiile legale pentru a răspunde penal.

Art. 28. Iresponsabilitatea

Nu este imputabilă fapta prevăzută de legea penală săvârșită de persoana care, în momentul comiterii acesteia, nu putea să-și dea seama de acțiunile sau inacțiunile sale ori nu putea să le controleze, fie din cauza unei boli psihice, fie din alte cauze.

Art. 29. Intoxicația

Nu este imputabilă fapta prevăzută de legea penală săvârșită de persoana care, în momentul comiterii acesteia, nu putea să-și dea seama de acțiunile sau inacțiunile sale ori nu putea să le controleze, din cauza intoxicării involuntare cu alcool sau cu alte substanțe psihoactive.

Art. 30. Eroarea

(1) Nu constituie infracțiune fapta prevăzută de legea penală săvârșită de persoana care, în momentul comiterii acesteia, nu cunoștea existența unei stări, situații ori împrejurări de care depinde caracterul penal al faptei.

(2) Dispozițiile alin. (1) se aplică și faptelor săvârșite din culpă pe care legea penală le pedepsește, numai dacă necunoașterea stării, situației ori împrejurării respective nu este ea însăși rezultatul culpei.

(3) Nu constituie circumstanță agravantă sau element circumstanțial agravant starea, situația ori împrejurarea pe care infractorul nu a cunoscut-o în momentul săvârșirii infracțiunii.

(4) Prevederile alin. (1)-(3) se aplică în mod corespunzător și în cazul necunoașterii unei dispoziții legale extrapenale.

(5) Nu este imputabilă fapta prevăzută de legea penală săvârșită ca urmare a necunoașterii sau cunoașterii greșite a caracterului ilicit al acesteia din cauza unei împrejurări care nu putea fi în niciun fel evitată.

Art. 31. Cazul fortuit

Nu este imputabilă fapta prevăzută de legea penală al cărei rezultat e consecința unei împrejurări care nu putea fi prevăzută.

➲ *A. Rezolvați următoarele grile:*

1. Cauzele justificative produc efect:

a. *in rem*;
b. *in personam*;
c. înlătură tipicitatea faptei.

2. Cauzele justificative înlătură:

a. pedeapsa;
b. măsurile educative;
c. măsurile de siguranță;
d. răspunderea civilă.

3. Împotriva atacului declanşat de un iresponsabil, o persoană poate riposta:

a. în stare de necesitate, dacă nu cunoaşte starea atacatorului;
b. în legitimă apărare, dacă nu cunoaşte starea atacatorului;
c. în legitimă apărare, dacă cunoaşte starea atacatorului.

4. Se poate riposta în legitimă apărare:

a. împotriva atacului declanşat de un animal;
b. împotriva atacului declanşat de un copil înarmat cu un pistol;
c. împotriva atacului declanşat de un debil mintal.

5. Excesul scuzabil:

a. este asimilat legitimei apărări;
b. înlătură răspunderea penală;
c. înlătură caracterul penal al faptei.

6. Excesul neimputabil:

a. constituie cauză justificativă;
b. constituie cauză care înlătură vinovăția;
c. înlătură răspunderea penală;
d. constituie circumstanță atenuantă.

7. În cazul stării de necesitate:

a. pericolul trebuie să fie generat de o situație obiectivă;
b. pericolul nu poate fi înlăturat în alt mod;
c. acțiunea de salvare poate fi realizată de orice persoană;
d. acțiunea de salvare poate pricinui urmări mai grave doar dacă nu s-ar fi intervenit.

8. În cazul cauzei justificative a exercitării unui drept sau îndeplinirii unei obligații:

a. este înlăturată tipicitatea faptei;
b. dreptul exercitat trebuie să fie unul recunoscut de lege;
c. obligația poate fi şi ilegală.

9. Consimțământul victimei:

a. este o cauză de neimputabilitate;
b. produce efecte în orice situație;
c. nu produce efecte atunci când legea exclude caracterul justificativ al acestuia.

10. Pentru a avea efecte justificative, consimțământul victimei trebuie să îndeplinească următoarele condiții:

a. să poată emana de la orice persoană;
b. să emane de la titularul valorii lezate sau periclitate;

c. persoana vătămată să poată dispune în mod legal de valoarea socială lezată sau periclitată;
d. să fie exprimat în mod valabil.

11. Constrângerea fizică:

a. produce efecte *in personam*;
b. produce efecte *in rem*;
c. trebuie să aibă un caracter insurmontabil.

12. Cazul fortuit:

a. presupune imposibilitatea obiectivă de prevedere a rezultatului;
b. produce efecte *in personam*;
c. poate înlătura răspunderea civilă.

13. Fapta ilicită săvârșită de o persoană aflată în sevraj:

a. nu constituie infracțiune, fiind săvârșită în stare de intoxicație;
b. nu constituie infracțiune, fiind săvârșită în stare de iresponsabilitate;
c. constituie infracțiune, făptuitorul beneficiind de circumstanțe atenuante.

14. Constituie cauză de neimputabilitate:

a. starea de intoxicație preordinată completă;
b. starea de intoxicație accidentală completă;
c. starea de intoxicație preordinată incompletă;
d. starea de intoxicație fortuită incompletă.

15. Nu constituie infracțiune omorul comis:

a. de un minor în vârstă de 13 ani, chiar dacă a avut discernământ în momentul săvârșirii faptei;
b. de un minor în vârstă de 15 ani, chiar dacă a avut discernământ în momentul săvârșirii faptei;
c. de un minor în vârstă de 16 ani, dacă nu a avut discernământ în momentul săvârșirii faptei.

16. Eroarea de fapt exclude vinovăția făptuitorului atunci când este:

a. esențială;
b. vincibilă, în cazul infracțiunilor săvârșite atât cu intenție, cât și din culpă;
c. continuă.

17. Eroarea de drept:

a. exclude vinovăția întotdeauna;
b. nu exclude vinovăția niciodată;
c. se convertește în eroare de fapt atunci când poartă asupra unei dispoziții penale cuprinse într-o lege nepenală.

UAIC / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

18. Cazul fortuit produce efecte:

a. *in rem*;
b. *in personam*;
c. *in rem* şi *in personam*.

19. Sunt cauze justificative:

a. exercitarea unui drept sau îndeplinirea unei obligaţii;
b. cazul fortuit;
c. consimţământul persoanei vătămate.

20. Comanda autorităţii legitime constituie o cauză justificativă numai dacă ordinul legii este transmis:

a. de autoritatea legitimă;
b. în forma prevăzută de lege;
c. dacă acesta nu este în mod vădit ilegal.

21. Cauzele de neimputabilitate:

a. au toate efecte *in rem*;
b. au toate efecte *in personam*;
c. au efecte *in personam*, cu excepţia cazului fortuit.

22. Pentru a opera constrângerea fizică, este necesar:

a. să existe o acţiune de constrângere asupra persoanei făptuitorului;
b. cel constrâns să nu aibă posibilitatea de a opune rezistenţă acţiunii de constrângere;
c. fapta săvârşită sub presiunea constrângeri să fie prevăzută de legea penală.

23. Excesul neimputabil:

a. este o cauză justificativă;
b. este o circumstanţă atenuantă legală;
c. are efecte *in personam*.

24. Minoritatea făptuitorului înlătură imputabilitatea faptei:

a. în cazul minorului sub 14 ani;
b. în cazul minorului între 14 şi 16 ani;
c. în cazul minorului între 16 şi 18 ani.

25. M, persoană iresponsabilă, declanşează un atac cu cuţitul împotriva mamei sale. N, fratele lui M, în încercarea de a o apăra pe mama sa, îl loveşte pe M şi îi provoacă decesul.

a. N a acţionat în stare de legitimă apărare;
b. N a acţionat în stare de necesitate;
c. N a comis o infracţiune şi va răspunde penal pentru aceasta.

26. Consimțământul victimei:

a. este cauză de impunitate;
b. nu produce efecte în cazul infracțiunilor din culpă;
c. este o cauză de înlăturare a răspunderii penale.

27. În cazul infracțiunilor progresive, existența erorii de fapt înlătură caracterul imputabil al acestora dacă:

a. eroarea a existat în momentul săvârșirii faptei;
b. eroarea a subzistat până la producerea rezultatului amplificat;
c. dobândirea unei reprezentări corecte după momentul săvârșirii faptei nu înlătură efectele erorii.

28. În situația în care este incidentă o cauză justificativă:

a. se înlătură răspunderea civilă;
b. nu se poate aplica o măsură de siguranță;
c. nu se poate aplica o pedeapsă.

29. Constrângerea morală afectează:

a. factorul volitiv al vinovăției;
b. factorul intelectiv-cognitiv al vinovăției;
c. existența imputabilității.

30. Excesul neimputabil de apărare:

a. este un exces scuzabil;
b. este un exces justificat;
c. nu poate coexista cu excesul scuzabil.

31. Pentru a fi incidentă cauza de neimputabilitate a minorității făptuitorului, se cere ca minorul să fi săvârșit o faptă prevăzută de legea penală:

a. numai în calitate de autor;
b. numai în calitate de instigator sau complice;
c. nu are importanță calitatea în care minorul a săvârșit fapta.

32. Iresponsabilitatea constituie:

a. o cauză personală de înlăturare a caracterului imputabil al faptei;
b. o cauză obiectivă de înlăturare a caracterului imputabil al faptei;
c. în principiu, consecința unei boli psihice.

BCU "CAROL I" CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

33. Eroarea de drept extrapenal:

a. dacă este invincibilă, exclude răspunderea penală în toate cazurile;
b. dacă este vincibilă, exclude răspunderea penală în toate cazurile;
c. este asimilată erorii de fapt.

34. Consimțământul persoanei vătămate:

a. poate opera ca o cauză justificativă în cazul infracțiunii de distrugere (art. 253 C.p.);
b. operează în cazul în care X administrează o substanță letală unei persoane suferindă de cancer în fază terminală, ca urmare a unei cereri anterioare a acesteia, pentru a-i curma suferința;
c. operează în cazul în care X solicită unui minor de 4 ani să îi remită brățara de aur în schimbul unei ciocolate, iar minorul consimte aceasta.

➲ *B. Rezolvați următoarele exerciții:*

1. Enumerați condițiile atacului în cazul legitimei apărări.
2. Realizați o comparație între acțiunea de apărare din cazul legitimei apărări și acțiunea de salvare în cazul stării de necesitate.
3. În ce condiții consimțământul persoanei vătămate înlătură caracterul nejustificat al faptei?
4. Explicați efectul cauzelor justificative.
5. Identificați tipurile excesului de apărare și detaliați efectul acestuia.
6. Enumerați condițiile constrângerii fizice.
7. Enumerați condițiile constrângerii morale.
8. Explicați noțiunea de *pericol* în cazul legitimei apărări, a stării de necesitate și a constrângerii morale.
9. Explicați efectul cauzelor justificative asupra răspunderii civile derivate din săvârșirea faptei penale.
10. Explicați efectul cauzelor de neimputabilitate asupra răspunderii civile derivate din săvârșirea faptei penale.
11. Enumerați și explicații condițiile cauzei de neimputabilitate a minorității.
12. Analizați concursul între legitima apărare și minoritate/iresponsabilitate.
13. Arătați care este efectul intoxicației voluntare asupra existenței infracțiunii și asupra răspunderii penale a făptuitorului.
14. Arătați care este diferența dintre eroarea vincibilă și eroarea invincibilă.
15. Arătați dacă, în condițiile noului Cod penal, eroarea de drept înlătură sau nu imputabilitatea faptei.
16. Indicați și explicați efectele cazului fortuit.
17. Explicați cum se realizează distincția dintre culpa fără prevedere și cazul fortuit.
18. Explicați caracterele și mecanismul de aplicare a prezumției de legitimă apărare.

C. *Rezolvați următoarele spețe:*

Speța nr. 1

S-a reținut că, în ziua de 11 februarie 2014, convenind cu victima să fie angajat cioban la aceasta, inculpatul D.N. i-a dat actele sale de identitate. Neînțelegându-se asupra salariului, inculpatul a cerut să îi fie restituite actele de identitate. La refuzul victimei de a-i restitui actele de identitate, inculpatul a atacat-o. Pentru a se apăra, victima a scos un briceag, moment în care inculpatul i-a aplicat mai multe lovituri în cap cu o piatră. Victima a încetat din viață, decesul datorându-se traumatismului cranio-cerebral cu fractură de boltă și baza craniului, dilacerare și contuzie cerebrală.

Arătați dacă apărarea inculpatului se poate fonda pe legitima apărare.

Speța nr. 2

În ziua de 16 martie 2014, auzindu-și fiica țipând pe fondul unei altercații provocate de ginerele acesteia, inculpata B.C. a intrat în încăperea unde se desfășura cearta (din declarațiile martorilor a rezultat că era vorba despre o discuție aprinsă, în care s-au folosit cuvinte dure și amenințări) și i-a aplicat soțului fiicei sale o lovitură în cap cu toporul, provocându-i o fractură parietală.

Arătați dacă inculpata a săvârșit fapta în legitimă apărare.

Speța nr. 3

În timp ce inculpata D.E. pregătea mâncarea folosindu-se de un cuțit de bucătărie, a intrat concubinul său, care era furios. Acesta a aruncat oalele pe geam, iar apoi s-a repezit la inculpată cu un cuțit găsit pe masă și a înjunghiat-o în antebraț și în picior. Ca să se apere, temându-se pentru viața ei, inculpata a reușit să îl lovească o singură dată pe concubin cu cuțitul pe care îl avea în mană, în burtă, reușind, astfel, să îl potolească, iar ea s-a refugiat în baie. În aceste împrejurări, inculpata a provocat victimei o plagă tăiată care i-a pus viața în primejdie.

Arătați dacă inculpata a săvârșit fapta în legitimă apărare.

Speța nr. 4

Numitul M.I. a participat împreună cu soția sa la nunta unor prieteni în municipiul Brașov. Întâlnindu-se cu multe rude și prieteni la nuntă și având în vedere evenimentul, au consumat cu toții băuturi alcoolice până dimineața. În jurul orei 7:00 a.m., soției lui M.I., care era suferindă de inimă, i s-a făcut rău, impunându-se asistența medicală de urgență. În această situație, M.I., deși consumase băuturi alcoolice, s-a urcat la volanul autoturismului său și a circulat pe străzile din Brașov până la spital, unde și-a internat soția. La întoarcere, inculpatul a fost oprit și verificat de un echipaj de poliție care a constatat că acesta consumase băuturi alcoolice. În urma recoltării probelor biologice s-a constatat că la data conducerii autovehiculului pe drumurile publice, inculpatul avea în sânge o concentrație alcoolică de 1,20‰. Martorii arată că, într-adevăr, soția sa s-a îmbolnăvit subit, iar la

dosarul cauzei a fost depus biletul de externare din spital din care rezultă că soția inculpatului suferise un preinfarct miocardic.

Arătați și motivați dacă inculpatul a săvârșit fapta în stare de necesitate.

Speța nr. 5

În speță, inculpații C.M.C. (major) și T.V.C. (minor), în luna martie 2014, au sustras împreună, în executarea aceleiași rezoluții infracționale, prin efracție, bunuri din trei autoturisme aflate în locurile de parcare, iar, anterior, în luna februarie, au săvârșit o faptă asemănătoare, sustrăgând din două autoturisme sistemele audio. Fiind audiat în instanță, inculpatul C.M.C. a declarat că a acționat sub imperiul unei constrângeri morale, fiind amenințat de către un cunoscut că „îi va face probleme dacă nu fură pentru el bunuri din autoturisme". De asemenea, inculpatul T.V.C., care avea vârsta de 14 ani și 9 luni la data comiterii primului furt, a declarat că instanța ar fi trebuie să îl achite, reținând în apărarea sa prevederile art. 27 C. pen. ce reglementează minoritatea. Având în vedere că prin expertiza efectuată în cauză s-a stabilit prezența discernământului, *arătați*:

a) dacă inculpatul C.M.C. a săvârșit fapta în stare de constrângere morală;

b) dacă inculpatul T.C.M. poate invoca cu succes prevederile art. 27 C. pen.

Speța nr. 6

Inculpatul D.F., aflându-se la volanul unui autoturism, deși avertizat cu indicatoarele „curbe periculoase" și „drum alunecos", nu a adaptat viteza de circulație la starea și caracteristicile drumului și a continuat să ruleze cu viteza de 80-90 km/h și, drept consecință, a cauzat un accident de circulație soldat cu decesul victimei, care se afla în autoturismul cu care inculpatul a intrat în coliziune. Șoferul autoturismului în care s-a aflat victima a suferit răni ușoare, ce au necesitat pentru vindecare 11 zile de îngrijiri medicale, iar cercetarea la fața locului a relevat că acesta conducea autoturismul cu viteza de 70 km/h și că nu sunt prezente urme de frânare pe carosabil. Expertiza tehnică efectuată a stabilit că la cilindrul receptor al roții din dreapta a autoturismului inculpatului a intervenit o defecțiune tehnică, dar că accidentul ar fi putut fi evitat dacă și inculpatul, și șoferul celuilalt autovehicul ar fi redus viteza în conformitate cu semnele de avertizare.

Arătați dacă în speță inculpatul poate invoca cu succes dispozițiile art. 31 C. pen. privind cazul fortuit.

Speța nr. 7

În sarcina minorului s-a reținut faptul că, anterior împlinirii vârstei de 14 ani, a aplicat victimei, minoră și ea, o lovitură care, datorită complicațiilor survenite, a condus la moartea acesteia. Decesul victimei s-a produs după ce minorul a împlinit vârsta de 16 ani.

Arătați dacă fapta minorului antrenează sau nu răspunderea sa penală.

Speța nr. 8

Prima instanță a reținut în fapt că, în dimineața zilei de 11 februarie 2014, inculpatul C.C. a intrat în camera soției sale și, în urma unei discuții aprinse, i-a aplicat acesteia mai

multe lovituri în cap cu un sfeşnic de metal şi apoi cu un baston metalic. Din cauza gravelor leziuni, soţia inculpatului a decedat. Inculpatul a cerut achitarea, arătând că el ar fi săvârşit fapta într-o stare de totală tulburare psihică în care nu şi-a dat seama de acţiunile sale, această stare fiind determinată de atitudinea deosebit de recalcitrantă a victimei şi de cuvintele injurioase pe care i le-a adresat. Această stare s-a încadra, în opinia inculpatului, în categoria „alte cauze" prevăzută de art. 28 C. pen.

Ce va decide instanţa?

Speţa nr. 9

X, care o îngrijea pe soţia lui, bolnavă de cancer de mai mulţi ani, a fost rugat de aceasta, în repetate rânduri, să îi administreze o doză letală de morfină, întrucât nu mai putea îndura suferinţa şi nu mai voia să trăiască în felul acesta, fiind o povară pentru cei din jurul său. X cedează rugăminţilor soţiei sale şi, după ce a lăsat-o să îşi ia rămas bun de la copii şi ceilalţi membri ai familiei, i-a injectat intravenos morfină, fapt care i-a provocat decesul.

Arătaţi dacă în speţă este incidentă vreo cauză justificativă.

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

D. Jurisprudență:

1. Curtea de Apel Braşov, secția penală, Decizia nr. 161/R din 11 aprilie 2001 (https://legeaz.net/spete-penal/caz-fortuit-ucidere-culpa)

Din probele administrate rezultă că inculpatul a accidentat mortal un pieton care a traversat strada printr-un loc nemarcat.

Acesta trebuie achitat pe temeiul cazului fortuit pentru că apariția victimei a fost imprevizibilă chiar dacă inculpatul circula cu 55 km/h, aproape de limita maximă admisă (60 km/h). Faptul că nu a păstrat o distanță suficientă față de autoturismul din față nu e în legătură cauzală cu accidentarea victimei, care a apărut după autoturismul din față (....)

În condițiile în care în zonă nu existau indicatoare sau marcaje pentru trecerea pietonilor, partea vătămată – în calitate de pieton – era obligată să se angajeze în traversare numai după ce se asigura că nu există nici un pericol. Fără a-şi îndeplini această obligație, partea vătămată s-a angajat cu totul imprudent în traversarea drumului național, apariția victimei în plin trafic constituind, într-adevăr, un element de imprevizibilitate specific instituției prevăzute de art. 47[1] C. pen.

Rezultă din probele administrate în cauză că inculpatul circula în mod corespunzător, având o viteză potrivită pentru condițiile de trafic, astfel că accidentul nu s-ar fi produs dacă victima nu ar fi apărut cu totul în mod surprinzător în plin trafic, creând o situație limită, imprevizibilă, căreia inculpatul a încercat prin manevra de ocolire să-i facă față in extremis, dar nu a reuşit.

Susținerea din recursul parchetului că totuşi viteza de 55 km/h, stabilită prin expertiză, nu era potrivită pentru condițiile complexe de trafic în care circula inculpatul, nu este fondată, nefiind demonstrată prin elementele concrete ale cazului, astfel cum acestea s-au demonstrat prin probe, inclusiv expertiza tehnică.

De asemenea, susținerea că inculpatul nu ar fi păstrat o distanță suficientă față de vehiculul ce circula în fața sa, nu este convingătoare, pentru că accidentul nu s-a produs prin coliziune cu acest vehicul ci datorită apariției imprevizibile a victimei, în plin trafic, atunci când autovehiculul din față a făcut o manevră regulamentară.

Apariția surprinzătoare şi imprevizibilă a victimei în plin trafic este deplin demonstrată în cauză, aceasta apărând în fața maşinii conduse de inculpat şi în preajma parapetului ce mărginea şoseaua, în mod cu totul inexplicabil.

Condiția esențială a cazului fortuit ca o cauză care înlătură caracterul penal al faptei, se referă la caracterul cu totul imprevizibil al împrejurării care a intervenit în cursul normal al acțiunilor umane. Această condiție esențială este demonstrată în cauză, cum corect au reținut instanțele anterioare

Într-adevăr, în condițiile în care traficul rutier din țara noastră cunoaşte presiuni şi accente deosebite rezultate din multitudinea vehiculelor aflate în trafic şi a aglomerațiilor care au devenit aproape un fapt obişnuit, atenția şi concentrarea conducătorilor auto trebuie să fie cu atât mai mari, dar aceasta nu înseamnă scăparea pietonilor din sfera atenției şi concentrării necesare. Nu se poate manifesta un exces în aprecierea răspunderii calificate a

[1] Art. 31 C.pen. Soluția a fost dată în condițiile Codului penal anterior.

conducătorului auto, mergându-se până la acceptarea unei răspunderi aproape obiective, ignorându-se factorii cauzali care vin, ca în speță, din atitudinea cu totul imprudentă, absolut imprevizibilă a unor pietoni. A interpreta altfel înseamnă a ajunge la concluzii inacceptabile, care depăşesc sfera cauzelor şi condiţiilor care pot fundamenta o răspundere penală.

2. Curtea de Apel Suceava, Decizia nr. 435 din 22 aprilie 2019 (https://www.jurisprudenta.com/jurisprudenta/speta-15v52fvl/)

Condițiile de existență a cauzei justificative a legitimei apărări. Nu este legitimă apărare când faptele inculpatului nu au fost săvârşite pentru a înlătura un atac material, direct, imediat şi injust, care pune în pericol persoana sa, a altuia, drepturile acestora sau un interes general. Totodată, nu este considerată legitimă apărare dacă victima nu a pătruns în curtea inculpatului prin violență, viclenie, efracție sau alte asemenea modalități nelegale ori în timpul nopții.

Potrivit art.19 alin.2 C. pen. este în legitimă apărare persoana care săvârşeşte fapta pentru a înlătura un atac material, direct, imediat şi injust, care pune în pericol persoana sa, a altuia, drepturile acestora sau un interes general, dacă apărarea este proporțională cu gravitatea atacului.

Conform alin.3 al aceluiaşi text de lege se prezumă a fi în legitimă apărare, în condițiile alin. (2), acela care comite fapta pentru a respinge pătrunderea unei persoane într-o locuință, încăpere, dependință sau loc împrejmuit ținând de aceasta, fără drept, prin violență, viclenie, efracție sau alte asemenea modalități nelegale ori în timpul nopții.

În cauză, Curtea apreciază că nu sunt întrunite cerințele prevăzute de alin.2 al art.19 C. pen. în sensul că fapta inculpatului nu a fost săvârşită pentru a înlătura un atac material, direct, imediat şi injust, care pune în pericol persoana sa, a altuia, drepturile acestora sau un interes general.

Din însăşi susținerile inculpatului A. rezultă că în data de 16.08.2017 se afla în interiorul locuinței sale când l-a auzit pe B., vecinul şi finul său, care era în curtea inculpatului provocând scandal. Or, în condițiile în care inculpatul se afla în interiorul unei locuințe iar persoana vătămată se afla în curtea acelei locuințe, chiar şi în ipoteza în care aceasta din urmă striga şi amenința, nu se poate reține că țipetele şi „amenințările" constituie un atac material şi imediat care să necesite o ripostă atât de fermă încât să producă leziuni care au nevoie de un număr de 60-65 zile pentru vindecare.

Pe de altă parte, Curtea reține că nu este dată nici incidența dispozițiilor art.19 alin.3 C. pen. în condițiile în care nu se poate reține că persoana vătămată B. a pătruns în curtea inculpatului prin violență, viclenie, efracție sau alte asemenea modalități nelegale ori în timpul nopții.

Curtea reține că apărările inculpatului exprimate cu ocazia declarațiilor date în cursul urmăririi penale şi în fața instanței de fond şi a celei de control judiciar, prin care a arătat că la data de la data de 16.08.2017 înainte de a veni la domiciliul său numitul B. umbla prin curtea sa cu o sârmă în mână şi amenința că-l va spânzura precum şi alte amenințări la adresa sa, context în care a ieşit din locuință şi a încercat să se apere, însă persona vătămată

a călcat în şanţul pentru scurgerea apei aflat lângă trotuar, s-a dezechilibrat şi a căzut cu mâna stângă de prima treaptă a scării şi cu capul de a doua treaptă pe piciorul său, sunt infirmate prin depoziţiile martorilor audiaţi C., D., E., F. şi prin raportul de expertiză medico-legală întocmit de IML Iaşi, în concluziile căruia se menţionează că leziunile s-au putut produce prin lovire activă cu corp contondent, fiind puţin probabilă producerea lor prin cădere.

Totodată, Curtea apreciază ca neverosimilă susţinerea inculpatului în sensul că s-a speriat de ameninţările persoanei vătămate şi doar în aceste condiţii a acţionat violent raportat la faptul că dacă inculpatul A. ar fi fost speriat de conduita finului său, B., nu ar fi ieşit din casă când a auzit „ameninţările" şi ar fi solicitat intervenţia organelor de ordine pentru a îndepărta victima din curtea sa.

În concluzie, raportat la starea de fapt reţinută, Curtea, în baza propriului examen, constată că, în drept, fapta inculpatului A. întruneşte condiţiile constitutive ale infracţiunii de lovire sau alte violenţe prev. de art. 193 alin. 2 C. pen. şi în mod corect a fost condamnat de către prima instanţă pentru săvârşirea acestei infracţiuni.

3. Curtea de Apel Cluj, Secţia penală şi de minori, Decizia penală nr. 365 din 25 iunie 2014 *(https://legeaz.net/spete-penal-ca-cluj-2014/stare-necesitate-indeplinire-cerinte-art-20-ncp)*

Curtea, examinând apelul declarat, prin prisma motivelor invocate, ajunge la următoarele constatări:

În materia stării de necesitate, legea penală română (atât actuală, cât şi anterioară) distinge între forma proprie (perfectă, propriu-zisă)ş improprie (imperfectă) a acesteia. Noul Cod penal prevede în act. 20 alin. (1) şi (2) starea de necesitate, instituţie având natura juridică de cauză generală de excludere a infracţiunii, cu apartenenţă la categoria cauzelor justificative, producând efecte in rem, doctrina relevând împrejurarea că „fapta tipică comisă în stare de necesitate „nu tulbură ordinea de drept, deoarece nu există niciun prejudiciu pentru societate, comportarea celui care se salvează, sacrificând un alt bun, fiind conformă intereselor ordinii de drept".

Spre deosebire de soluţia legislaţiei în vigoare, în art. 45 alin. (1) şi (2) CP 1969, starea de necesitate era situată în rândul cauzelor de înlăturare a caracterului penal al faptei, fiind concepută a produce efecte in personam, potrivit unei viziuni în care fapta prevăzută de legea penală comisă în stare de necesitate, era percepută, ca săvârşită sub imperiul unei constrângeri de factură psihică (necesitatea de a înlătura pericolul, cu toate caracterele acestuia), aşadar, fără vinovăţie aptă să genereze răspundere penală (fiind afectat factorul volitiv, premisă a vinovăţiei).

Sub aspectul conţinutului de reglementare, condiţiile stării de necesitate privesc deopotrivă cele două laturi, anume pericolul şi actul salvării de la pericol.

Pericolul trebuie să verifice cumulativ cerinţele legii privitoare la: caracterul imediat şi inevitabil (care nu putea fi altfel înlăturat); ameninţarea, de către acest pericol, a valorilor sociale indicate limitativ de lege – viaţa, integritatea corporală sau sănătatea unei persoane, un bun important, interesul general.

Spre deosebire de concepția Codului penal din 1969, se atribuie pericolului caracter imediat (care include iminența acestuia), înlocuindu-se referirea la interesul obștesc cu cea vizând interesul general.

Actul de salvare trebuie să se realizeze prin comiterea unei fapte prevăzute de legea penală care să fi constituit singurul mijloc de înlăturare a pericolului (în evaluarea agentului, de la data și în condițiile săvârșirii faptei), iar urmările acesteia să nu fie vădit mai grave decât acelea care s-ar fi putut produce dacă pericolul nu era înlăturat. Parte dintre cerințele care trebuie verificate pentru constatarea actului de salvare sunt menținute din reglementarea anterioară (săvârșirea faptei prevăzute de legea penală ca unic mijloc de salvare), în timp ce elementul de noutate rezidă în adăugarea explicită a cerinței proporționalității dintre rezultatul produs și cel evitat. Acestor condiții, în doctrină li se mai adaugă, adeseori, în vederea reținerii stării de necesitate, cerința ca fapta incriminată să nu fie săvârșită de o persoană care are obligația înfruntării pericolului.

O privire comparativă între cele două codificări (de lege lata și de lege praevia) conduce la aprecierea potrivit căreia: aspectele teoretice și soluțiile jurisprudențiale formulate în considerarea legislației anterioare își vor menține valabilitatea și în lumina noii legi (de exemplu, aspectele legate de explicarea caracterelor pericolului ori ale salvării); se menține constant interesul realizării unei corecte delimitări între cazurile în care trebuie reținută starea de necesitate, respectiv legitima apărare.

În privința determinării caracterului mai favorabil al unei reglementări penale generale față de cealaltă, s-ar putea considera că noile dispoziții în materia stării de necesitate sunt mai avantajoase, prin aceea că extind sfera efectelor produse de această cauză de excludere a infracțiunii și asupra participanților, dispensând astfel de necesitatea reluării verificării condițiilor sale de existență și asupra participanților, ulterior stabilirii lor în privința autorului.

Curtea reține că starea de necesitate, pentru a duce la înlăturarea caracterului penal al faptei comise în această stare, impune săvârșirea acțiunii pentru a salva de la un pericol imediat și care nu putea fi înlăturat altfel, viața, integritatea corporală sau sănătatea sa, a altuia, sau un bun important al său ori al altuia, sau un interes general.

Față de definiția dată de art. 45 VCP și art. 20 NCP, instanța de apel stabilește că pentru a se reține această cauză justificativă, trebuie ca pericolul să fie inevitabil, adică să nu poată fi înlăturat în alt mod, decât prin săvârșirea faptei prevăzută de legea penală. Aprecierea caracterului inevitabil al pericolului se face în concret, prin luarea în considerare a tuturor împrejurărilor în care persoana a fost nevoită să acționeze sub amenințarea pericolului.

Potrivit doctrinei, inculpatul este constrâns să acționeze de pericolul care amenință valorile sociale ocrotite de lege, fiindcă numai săvârșind o faptă prevăzută de legea penală el poate salva viața, integritatea corporală, sănătatea sa ori a altuia. Aparent, inculpatul săvârșește fapta în mod voit, dar – în realitate – voința lui este constrânsă de necesitatea de a înlătura pericolul, ceea ce înseamnă că în momentul săvârșirii acesteia, el nu avea posibilitatea să-și determine și să-și dirijeze liber voința. Din conținutul art.20 NCP (art. 45 VCP) rezultă că, pentru ca o faptă să fie considerată săvârșită în stare de necesitate, trebuie să se constate îndeplinirea a patru condiții: existența unui pericol imediat, pericolul să amenințe viața, integritatea corporală, sănătatea inculpatului, a sa sau a altuia sau un bun important al său ori al altei persoane, sau un interes general; pericolul să nu poată fi înlăturat altfel; săvârșirea unei fapte prevăzute de legea penală.

Curtea reține, în urma coroborării tuturor probelor, scrise şi testimoniale ale dosarului, că în cauză sunt incidente prevederile art. 20 NCP.

Astfel, pericolul a avut un caracter imediat şi inevitabil, care nu putea fi altfel înlăturat, acest lucru reieşind indubitabil atât din declarația inculpatului Chețan, care se coroborează perfect cu declarațiile martorilor M.A.R.C. şi B.G.C..

Inculpatul afirmă textual în fața instanței de fond „În anul 2011, fiind în zona numită „La Pietre, am auzit mai mulți câini care lătrau. Am fugit în acel loc, şi am văzut un pui de căprioară înconjurat de 4 câini, cred că erau câini comunitari. Puiul de căprioară găsit, era rănit, astfel că l-am luat la domiciliu şi l-am îngrijit împreună cu medicul veterinar, iar după 2 luni, când s-a înzdrăvenit, am anunțat poliția. În toamnă, când acesta avea deja 7 luni, am încercat eliberarea sa în sălbăticie, dar acesta s-a reîntors. A doua oară, l-am dus la o distanță de 1 kilometru, dar şi de această dată a revenit la locuința mea, fiind speriat când auzea câinii lătrând. Poliția Borşa a luat legătura cu Serviciul arme şi Muniții, polițiştii venind la locuința mea unde au întocmit un proces-verbal şi mi-au comunicat că totul este în ordine. Eu ştiam că nu este voie să țin căprioara, captivă. În acest sens, am luat legătura şi cu Grădina Zoologică din Turda însă aceasta este desființată sau în curs de desființare şi nu au putut primi animalul. Am contactat şi AJVPS iar în anul 2013 am intrat în legătură cu Asociația de Vânătoare A. care mi-au comunicat că ar prefera să îngrijesc eu puiul de căprioară, având condițiile necesare, respectiv am un țarc de 1500 mp, împrejmuit cu un gard de sârmă. Şi medicul veterinar mi-a spus că puiul de căprioară avea 6 zile de la naştere când l-am găsit, era grav rănit şi exista riscul să fie ucis de câini, astfel încât eu consider că i-am salvat viața. Primele 3 zile am hrănit căprioara cu un furtun şi cu o seringă, deoarece era prea mică, iar apoi cu biberonul, aproximativ o lună şi jumătate". Corespunde realității că în declarația dată la Parchet fila 16 inculpatul Chețan relevă aceleaşi împrejurări ca şi în fața instanței, însă a omis să dea detalii despre rănile pe care le avea puiul de căprioară. Declarația inculpatului din fața instanței este veridică, câtă vreme ea se coroborează cu cea a medicului veterinar care a îngrijit animalul şi a polițistului din comună, care de asemenea l-a văzut, prezentând plăgi muşcate.

Oricum starea de pericol subzista şi prin simplul fapt că animalul nu se mai putea deplasa. Această împrejurare, chiar singură fiind, impunea luarea unor măsuri urgente.

Curtea apreciază că fapta inculpatului de capturare a căprioarei a fost unica modalitate de salvare a vieții acestuia, fiind întrunite astfel cerințe art. 20 NCP.

Scopul legii nr. 407/2006 este acela de a proteja fondul cinegetic al României. Acțiunea inculpatului de capturare a animalului prezintă un pericol social, întrucât a avut ca urmare imposibilitatea adaptării căprioarei la viața în sălbăticie. Pericolul social creat este însă vădit mai mic, decât cel care s-ar fi putut produce - moartea animalului.

4. ICCJ, Secția penala, Decizia nr. 1863/2010 (www.scj.ro)

Pentru existența constrângerii morale, trebuie să fie îndeplinite următoarele condiții:

1) să existe o acțiune de constrângere săvârşită de o persoană asupra psihicului unei alte persoane, prin amenințare cu un rău important. Tocmai existența unei amenințări de acest fel provoacă la persoana amenințată un sentiment de teamă sub imperiul căruia ea săvârşeşte o faptă prevăzută de legea penală, ca singura alternativă a răului cu care este

amenințată. Persoana constrânsă moral este nevoită deci sau să sufere răul cu care este amenințată, sau să săvârşească fapta ce i se pretinde de către cel care efectuează constrângerea şi care este o faptă ilicită. Amenințarea poate fi orală sau scrisă. Amenințarea orală poate fi însoțită sau nu de gesturi amenințătoare (de exemplu, agitarea unei arme, închiderea uşii cu cheia, ruperea legăturii telefonice etc), fără ca prin aceasta să înceteze de a fi o constrângere morală, exercitată asupra psihicului persoanei;

2) prin amenințare să se creeze un pericol grav pentru persoana amenințată sau pentru o altă persoană, în cazul în care nu s-ar ceda amenințării şi nu s-ar săvârşi fapta prevăzută de legea penală. Pericolul poate să privească oricare dintre valorile legate de persoana fizică: viața, integritatea corporală, sănătatea, libertatea, demnitatea, etc, fie că este vorba de persoana celui amenințat, fie de orice altă persoană, independent de existența vreunei legături între aceasta şi cel amenințat. Legea penală apără şi încurajează, şi în acest caz, sentimentul de solidaritate şi relațiile de ajutor reciproc împotriva agresiunii. Pericolul rezultat din amenințare este considerat grav atunci când se referă la un rău ireparabil sau greu de reparat. Dacă pericolul nu priveşte vreuna dintre valorile esențiale legate de persoană sau dacă pericolul nu este grav, nu poate exista constrângere morală.

3) pericolul cu care se amenință trebuie să fie de aşa natură încât să nu poată fi înlăturat decât prin săvârşirea faptei prevăzute de legea penală. Dacă era posibilă recurgerea la alte mijloace de înlăturare a pericolului, condiția inevitabilității nu este îndeplinită şi nu există constrângere morală, (de exemplu când este posibilă chemarea în ajutor a altor persoane sau a organelor de poliție, etc). Pentru stabilirea evitabilității sau inevitabilității pericolului, pe altă cale decât săvârşirea faptei prevăzută de legea penală, trebuie să se țină seama ca şi în cazul constrângerii fizice, de împrejurările de fapt şi de persoana făptuitorului.

Simpla enumerare a acestor condiții contrazice categoric apărarea inculpatului potrivit căreia ar fi săvârşit fapta pe fondul constrângerii morale. Pe de o parte, inculpatul avea un nivel intelectual, educațional şi cultural de natură să îl facă să înțeleagă contextul juridic şi cadrul legal al cercetării sale de către organele judiciare, iar pe de altă parte, pretinsul „rău" consta în efectuarea unor cercetări judiciare standard specifice soluționării unor cauze penale, în urma acestora – chiar dacă s-ar fi finalizat cu trimiterea în judecată, deşi inculpatul a avut convingerea că faptele cercetate nu constituiau infracțiuni – nu se crea un pericol grav pentru persoana sa în situația în care nu s-ar fi cedat pretinsei constrângeri şi nu s-ar fi săvârşit fapta prevăzută de legea penală (darea de bani).

5. *ÎCCJ, Completul de 5 judecători, Decizia penală nr. 74/2015* *(www.scj.ro)*

„Iresponsabilitatea reprezintă o cauză care înlătură caracterul penal al faptei, fiind definită de art. 28 C. pen., potrivit căruia, „nu este imputabilă fapta prevăzută de legea penală, săvârşită de persoană care, în momentul comiterii acesteia, nu putea să-şi dea seama de acțiunile sau inacțiunile sale, ori nu putea să le controleze, fie din cauza unei boli psihice, fie din alte cauze."Ca atare, iresponsabilitatea poate fi definită ca o stare de incapacitate psihică a unei persoane, care din cauza alienației mintale sau din alte cauze, nu poate să-şi dea seama de semnificația socială, morală sau juridică a acțiunilor sale, cât şi a urmărilor acestora.Specific stării de iresponsabilitate este lipsa acelor capacități

psihice ale persoanei care țin de factorul intelectiv ori de factorul volitiv sau chiar de ambii factori ai vinovăției, situație în care nu poate fi antrenată răspunderea penală.

Raportul de expertiză medico-legală psihiatrică din data de 1 octombrie 2014, întocmit de Institutul Național de Medicină Legală „Mina Minovici", în urma analizării documentelor medicale depuse la dosarul cauzei și a examinării psihiatrice privind pe inculpatul N.D. a reținut că acesta este consumator de droguri și alcool și din anul 2007, având multiple internări în spitale de psihiatrie și a concluzionat că inculpatul prezintă diagnosticele: „tulburare polimorfă de personalitate cu decompensări psihotice în antecedente, toxicomanie la etnobotanice, dependență etanolică, hepatită cronică cu HVC", apreciindu-se că a avut capacitate psihică de apreciere critică asupra conținutului și consecințelor social-negative ale faptei, acționând cu discernământ diminuat.

Prin urmare, din perspectiva prevederilor art. 28 C. pen., prin raportare și la concluziile raportului de primă expertiză medico-legală psihiatrică efectuat în cauză, instanța de control judiciar constată că, în ceea ce-l privește pe inculpatul N.D., afecțiunile de care acesta suferă nu sunt de natură să conducă la abolirea discernământului și la constatarea că inculpatul a acționat fără vinovăție, situație în care se impunea achitarea sa pentru toate faptele ce i se rețin în sarcină.

Urmare analizei coroborate a probatoriului administrat în cauză, Înalta Curte, completul de 5 judecători, față de toate argumentele prezentate mai sus va concluziona în sensul că apărarea inculpatului N.D. constând în aceea că, în ceea ce-l privește ar exista o cauză de neimputabilitate, respectiv iresponsabilitatea, nu poate fi primită."

***6. Judecătoria Sectorului 2 București, Sentința penală nr. 173/16.03.2016, definitivă** (www.portal.just.ro)*

Starea de beție avansată nu poate fi invocată, în mod eficient, ca o apărare. Astfel, intoxicația autoindusă cu alcool nu se poate constitui într-o circumstanță atenuantă sau într-o apărare eficientă pentru inculpat cu consecințe pozitive asupra individualizării pedepsei, întrucât această acțiune, de intoxicare cu alcool s-a desfășurat în condițiile unei voințe libere, cauza acesteia situându-se la un moment în care autorul dispunea în mod liber de voința sa. Așadar, ne aflăm în situația unei actio libera in causa, care nu poate fi văzută decât ca un reproș adus inculpatului întrucât tocmai această stare, la care acesta a contribuit în mod intenționat, a condus la un comportament antijuridic, respectiv la comiterea unei fapte prevăzute de legea penală. Prin urmare, întrucât starea de intoxicație voluntară nu îndeplinește condițiile cauzei de neimputabilitate dar nici condițiile pentru a fi reținută ca circumstanță agravantă judiciară, atunci aceasta va fi avută în vedere în procesul de individualizare a pedepsei în interiorul limitelor de pedeapsă.

***7. Curtea De Apel Craiova - Secția Penală și Pentru Cauze cu Minori - Decizia penală nr. 168/09,02, 2015** (https://www.jurisprudenta.com/jurisprudenta/speta-cb34tpi/)*

În ceea ce îl privește pe inculpatul ȘMO, instanța de apel constată că, acesta a fost trimis în judecată prin rechizitoriul parchetului pentru trei infracțiuni și anume o infracțiune de trafic de droguri de risc și mare risc, prevăzută de art. 2 alin. (1) și (2) din Legea

nr . 143/2000, o infracțiune de consum de droguri de risc şi mare risc, prevăzută de art. 4 alin. (1) şi (2) din Legea nr. 143/2000 şi o infracțiune de efectuare de operațiuni cu produse susceptibile de a avea efecte psihoactive prevăzută de art. 16 alin. (1) din Legea nr. 194/2011, cu aplicarea art. 35 C. pen.

Instanța de fond a dispus achitarea inculpatului pentru săvârşirea infracțiunii de consum de droguri de risc şi mare risc prevăzută de art. 4 alin. (1) şi (2) din Legea nr. 143/2000, pe temeiul că nu sunt probe care să confirme învinuirea adusă inculpatului, invocând însă în motivare ipoteza necunoaşterii de către inculpat a împrejurării că produsele deținute aveau în compoziție substanțe de natură a se încadra în categoria drogurilor. Examinând materialul probator administrat cu privire la activitatea infracțională desfăşurată de acest inculpat, Curtea constată ca fiind greşită concluzia instanței cu privire la lipsa probelor, acestea există (martorii audiați declarând că inculpatul le punea la dispoziție gratis sau contra cost, substanțe „etnobotanice", o parte din produsele comercializate de inculpat care descoperite cu ocazia percheziției domiciliare şi supuse analizei, având în compoziție compuşi ce fac parte din Tabelul anexă I din Legea nr. 143/2000), însă ceea ce relevă evaluarea acestora este faptul că inculpatul nu cunoştea că acestea sunt susceptibile de conține droguri de risc şi mare risc, nereieşind, dincolo de orice îndoială rezonabilă, că acesta a acceptat măcar această posibilitate, situație în care intervine eroare de fapt, cauză de neimputabilitate, reglementată de art. 30 alin. (1) C. pen.

Problema ridicată de instanța de fond are însă consecințe şi pe planul răspunderii penale a inculpatului sub aspectul săvârşirii infracțiunii de trafic de droguri de risc şi mare risc, întrucât aceleaşi probe sunt invocate ca temei al trimiterii în judecată şi pentru această infracțiune. Or, în condițiile în care se reține eroarea sub imperiul căreia se afla inculpatul în ceea ce priveşte deținerea, consumul substanțelor conținute de produsele „etnobotanice", eroarea se extinde şi asupra comercializării unor astfel de substanțe. Nu se poate susține că acesta nu a cunoscut că substanțele pe care le-a deținut conțineau droguri de risc sau mare risc, însă acestea le-a comercializat ca atare, martorii audiați în cauză confirmând că era cunoscut a fiind o persoană care se ocupa cu efectuare operațiuni cu produse susceptibile de a avea efecte psihoactive.

BCU IASI / CENTRUL DE RESURSE

E. Recapitulați:

1. Cauzele justificative şi de neimputabilitate

• stări, situații, împrejurări, care înlătură caracterul penal al faptei prin lipsa antijuridicității (cauzele justificative) sau lipsa vinovăției (cauzele de neimputabilitate);

• pot fi: generale şi speciale; personale (cu efecte *in personam*) şi reale (cu efecte *in rem*).

2. Cauzele justificative

- situații reglementate de lege în prezența cărora o faptă tipică încetează să fie în contradicție cu întreaga ordine de drept, devenind permisă;
- înlătură caracterul nejustificat al faptei;
- produc efecte *in rem*;
- împiedică aplicarea sancțiunilor penale de orice fel (pedepse, măsuri educative, măsuri de siguranță);
- înlătură răspunderea civilă.

a) Legitima apărare (art. 19 C. pen.)

- cauză justificativă generală;
- produce efecte *in rem*;
- componente: atacul şi apărarea;
- **condițiile atacului:** *material, direct, imediat, injust, îndreptat împotriva celui ce se apără, împotriva altei persoane sau împotriva unui interes general, existența pericolului*;
- **condițiile apărării:** *să se realizeze printr-o faptă penală, să fie precedată de atac, să privească pe cel atacat sau un interes general, să fie proporțională cu gravitatea atacului*;
- *depăşirea limitelor proporționalității apărării cu gravitatea atacului din cauza tulburării sau temerii* constituie cauză de neimputabilitate [art. 26 alin. (1) C. pen.];
- *depăşirea limitelor legitimei apărări* din alte cauze este circumstanță atenuantă legală [art. 75 alin. (1) lit. b) C. pen.] – exces scuzabil – fapta este infracțiune;
- **prezumția de legitimă apărare:**

• să existe o pătrundere sau încercare, fără drept, a unei persoane, prin violență, viclenie, efracție sau alte asemenea mijloace nelegale ori în timpul nopții – înlocuieşte atacul;

• pătrunderea fără drept să aibă loc într-o locuință, încăpere sau dependință sau loc împrejmuit ținând de aceasta;

• să se comită o faptă tipică;

• fapta să fie comisă pentru a respinge pătrunderea.

b) Starea de necesitate (art. 20 C. pen.)

- cauză justificativă generală;
- produce efecte *in rem*;
- componente: pericolul şi acțiunea de salvare;
- **condițiile stării de pericol:** *accidental, imediat, inevitabil, să vizeze anumite valori*;

- **condițiile acțiunii de salvare:** *să fie necesară; să constea într-o faptă tipică; să fie săvârșită de o persoană care nu avea obligația de a înfrunta pericolul; urmările faptei penale să nu fie mai grave decât cele care s-ar fi putut produce în cazul în care pericolul nu era înlăturat*;

- *depășirea limitelor stării de necesitate când persoana nu și-a dat seama, în momentul comiterii faptei, de urmările vădit mai grave decât cele care s-ar fi putut produce dacă pericolul nu era înlăturat* constituie cauză de neimputabilitate [art. 26 alin. (2) C. pen.];

- *depășirea limitelor stării de necesitate când persoana și-a dat seama de urmările mai grave* este circumstanță atenuantă legală [art. 75 alin. (1) lit. c) C. pen] – exces scuzabil – fapta constituie infracțiune.

c) Exercitarea unui drept sau îndeplinirea unei obligații (art. 21 C. pen.)

- cauză justificativă generală;
- produce efecte *in rem*;
- **condiții:** să se săvârșească o faptă tipică; fapta să fie expresia exercitării unui drept sau a îndeplinirii unei obligații; dreptul să fie recunoscut prin lege sau obligația să rezulte din prevederile unei legi sau să fie vorba de îndeplinirea unei obligații impuse de autoritatea publică competentă; exercitarea dreptului sau îndeplinirea obligației să se facă în limitele acestora și cu respectarea condițiilor pentru existența lor legală; obligația impusă de autoritatea competentă să fie impusă în forma prevăzută de lege și să nu fie vădit ilegală;
- ordinul legii (obligația născută direct din lege) nu poate fi cenzurată;
- ordinul autorității legitime poate fi cenzurat – teoria controlului formal.

d) Consimțământul persoanei vătămate (art. 22 C. pen.)

- cauză justificativă generală;
- produce efecte *in rem*;
- **condiții:** să se săvârșească o faptă tipică; să existe consimțământul persoanei vătămate prin respectiva faptă; consimțământul să emane de la titularul valorii sociale lezate sau puse în pericol; consimțământul să nu se refere la infracțiuni contra vieții sau pentru care legea nu permite efectul justificativ al consimțământului; persoana care exprimă consimțământul să poată dispune în mod legal de valoarea socială lezată sau pusă în pericol; consimțământul să fie valabil dat (liber și neviciat) și anterior comiterii faptei și poate fi expres sau tacit, dar univoc;
- lipsa consimțământului victimei poate fi o condiție de tipicitate (ex., viol, furt, violare de domiciliu etc.); în acest caz, prezența consimțământului nu este cauză justificativă.

3. Cauzele de neimputabilitate

- situații/stări reglementate de lege în prezența cărora o faptă tipică nu poate fi imputată agentului/nu este comisă cu vinovăție;
- au efect *in personam*, cu excepția cazului fortuit;
- înlătură vinovăția;
- împiedică aplicarea sancțiunilor penale – pedepse, măsuri educative;
- nu împiedică aplicarea măsurilor de siguranță;
- nu înlătură răspunderea civilă în principiu.

a) Constrângerea fizică (art. 24 C. pen.)
- cauză de neimputabilitate;
- produce efecte *in personam*;
- componente: pericolul şi acţiunea de salvare;
- **condiţii:** să se săvârşească o faptă tipică; făptuitorul să fi fost constrâns de o forţă care a acţionat asupra fizicului său, paralizându-i libertatea de mişcare; făptuitorul să nu fi putut rezista forţei constrângătoare (irezistibilitate).

b) Constrângerea morală (art. 25 C. pen.)
- cauză de neimputabilitate;
- produce efecte *in personam*;
- componente: pericolul şi acţiunea de salvare;
- **condiţii:** să existe o acţiune de constrângere exercitată asupra psihicului persoanei făptuitorului de către o altă persoană prin ameninţare; persoana ameninţată sau o altă persoană să fie expusă unui pericol grav în cazul în care ar refuza să săvârşească fapta ce i se impune; pericolul să nu poată fi înlăturat în alt mod decât prin comiterea faptei prevăzute de legea penală.

c) Excesul neimputabil (art. 26 C. pen.)
- cauză de neimputabilitate;
- produce efecte *in personam*;
- tipuri: exces în apărare (depăşirea limitelor unei apărări proporţionale din cauza tulburării sau temerii) şi exces în acţiunea de salvare (depăşirea limitelor stării de necesitate din cauza faptului că agentul nu îşi dă seama că pricinuieşte urmări mai grave).

d) Minoritatea făptuitorului (art. 27 C. pen.)
- cauză de neimputabilitate;
- produce efecte *in personam*;
- efectele vârstei asupra capacităţii penale:
• *prezumţia absolută (juris et de jure) a lipsei de discernământ a minorului sub 14 ani;*
• *prezumţia relativă (juris tantum) a lipsei de discernământ a minorului între 14 şi 16 ani;*
• *prezumţia relativă a existenţei discernământului minorului între 16 şi 18 ani.*

e) Iresponsabilitatea (art. 28 C. pen.)
- cauză de neimputabilitate;
- produce efecte *in personam*;
- **condiţii:** să se comită o faptă tipică; făptuitorul să se afle în stare de incapacitate psihică în momentul săvârşirii faptei; starea de iresponsabilitate să se datoreze unei boli psihice sau altor cauze;
- afectele nu produc iresponsabilitate.

f) Intoxicaţia (art. 29 C. pen.)
- cauză de neimputabilitate;
- produce efecte *in personam*;

- **condiții:** să se săvârşească o faptă tipică; făptuitorul să nu poată să-şi dea seama de acțiunile sau inacțiunile sale ori să nu le poată controla din cauza intoxicării involuntare (accidentale) cu alcool sau alte substanțe psihoactive; starea de intoxicație să fie completă.

g) Eroarea (art. 30 C. pen.)

- cauză de neimputabilitate;
- produce efecte *in personam*;
- tipuri: *de fapt şi de drept (de normă penală şi extrapenală); asupra tipicității şi asupra antijuridicității; esențială şi neesențială; vincibilă şi invincibilă; continuă şi temporară; motiv şi asupra abilității; proprie (autoprovocată) şi provocată*;
- eroarea de fapt: comiterea unei fapte tipice; în momentul săvârşirii faptei, agentul nu cunoaşte o situație, stare sau împrejurare de care depinde caracterul penal al faptei sau care constituie o circumstanță agravantă sau un element circumstanțial agravant; necunoaşterea stării, situației sau împrejurării nu trebuie să se datoreze culpei făptuitorului;
- **eroarea de drept:** aceleaşi condiții; poartă asupra caracterului ilicit al faptei din cauza necunoaşterii normei; asupra normei extrapenale se converteşte în eroare de fapt; poate privi şi o normă penală;
- **eroarea asupra tipicității:** agentul apreciază eronat că fapta nu e tipică (de fapt) *sau* nu cunoaşte o dispoziție extrapenală – O.G., H.G. (de drept);
- **eroarea asupra antijuridicității:** agentul apreciază eronat că fapta sa e legală, întrucât, spre exemplu, există consimțământul victimei sau că acționează în legitimă apărare (de fapt) *sau* agentul nu cunoaşte dispoziții speciale referitoare la existența unei cauze justificative speciale (de drept).

h) Cazul fortuit (art. 31 C. pen.)

- cauză de neimputabilitate;
- produce efecte *in rem*;
- **condiții:** să se săvârşească o faptă tipică; rezultatul să fie consecința unei împrejurări străine de voința şi conştiința făptuitorului; împrejurarea să fie imprevizibilă absolut (nicio persoană, oricât de atentă sau diligentă, nu ar fi putut evita rezultatul).

Soluții grile:

---

1. a; **2.** a, b, d; **3.** b.; **4.** a, b, c; **5.** -; **6.** b, c.; **7.** a, b; **8.** b; **9.** c; **10.** b, c, d; **11.** a, c; **12.** a, c; **13.** c; **14.** b; **15.** a, c; **16.** a; **17.** -; **18.** a; **19.** a, c; **20.** a, b, c; **21.** c; **22.** a, b, c; **23.** c; **24.** a; **25.** b; **26.** b; **27.** a, c; **28.** a, b, c; **29.** a; **30.** c; **31.** c; **32.** a, c; **33.** a, c; **34.** a.

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

Capitolul al V-lea
UNITATEA DE INFRACȚIUNE

Formele unității de infracțiune. Unitatea naturală de infracțiune. Unitatea legală de infracțiune

Art. 35. Unitatea infracțiunii continuate și a celei complexe

(1) Infracțiunea este continuată când o persoană săvârșește la diferite intervale de timp, dar în realizarea aceleiași rezoluții și împotriva aceluiași subiect pasiv, acțiuni sau inacțiuni care prezintă, fiecare în parte, conținutul aceleiași infracțiuni.

(2) Infracțiunea este complexă când în conținutul său intră, ca element constitutiv sau ca element circumstanțial agravant, o acțiune sau o inacțiune care constituie prin ea însăși o faptă prevăzută de legea penală.

** Decizia CCR nr. 368/2017 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 35 alin. (1) și ale art. 39 alin. (1) lit. b) din Codul penal, publicată în M. Of. nr. 566 din 17 iulie 2017: „Curtea a admis excepția de neconstituționalitate și constată că sintagma «și împotriva aceluiași subiect pasiv» din cuprinsul dispozițiilor art. 35 alin. (1) din Codul penal este neconstituțională".*

Art. 36. Pedeapsa pentru infracțiunea continuată și infracțiunea complexă

(1) Infracțiunea continuată se sancționează cu pedeapsa prevăzută de lege pentru infracțiunea săvârșită, al cărei maxim se poate majora cu cel mult 3 ani în cazul pedepsei închisorii, respectiv cu cel mult o treime în cazul pedepsei amenzii.

(2) Infracțiunea complexă se sancționează cu pedeapsa prevăzută de lege pentru acea infracțiune.

(3) Infracțiunea complexă săvârșită cu intenție depășită, dacă s-a produs numai rezultatul mai grav al acțiunii secundare, se sancționează cu pedeapsa prevăzută de lege pentru infracțiunea complexă consumată.

Art. 37. Recalcularea pedepsei pentru infracțiunea continuată sau complexă

Dacă cel condamnat definitiv pentru o infracțiune continuată sau complexă este judecat ulterior și pentru alte acțiuni sau inacțiuni care intră în conținutul aceleiași infracțiuni, ținându-se seama de infracțiunea săvârșită în întregul ei, se stabilește o pedeapsă corespunzătoare, care nu poate fi mai ușoară decât cea pronunțată anterior.

Art. 238 din Legea nr. 187/2012

În aplicarea dispozițiilor art. 35 alin. (1) din Codul penal, condiția unității subiectului pasiv se consideră îndeplinită și atunci când:

a) bunurile ce constituie obiectul infracțiunii se află în coproprietatea mai multor persoane;

b) infracțiunea a adus atingere unor subiecți pasivi secundari diferiți, dar subiectul pasiv principal este unic.

➲ *A. Rezolvați următoarele grile:*

1. Infracțiunea continuată:

a. presupune o singură rezoluție infracțională;
b. presupune unul sau mai mulți subiecți pasivi;
c. se poate realiza atât prin acțiuni, cât și prin inacțiuni.

2. Infracțiunea continuată se deosebește de concursul formal omogen de infracțiuni prin:

a. unitatea de subiect activ;
b. unitatea de subiect pasiv;
c. rezoluția infracțională unică.

3. Infracțiunea progresivă:

a. este o formă a unității legale de infracțiune;
b. este o formă a unității naturale de infracțiune;
c. nu constituie o formă a unității de infracțiune.

4. Infracțiunea continuă se pedepsește:

a. cu pedeapsa prevăzută de lege pentru infracțiunea săvârșită;
b. cu pedeapsa prevăzută de lege pentru infracțiunea săvârșită, al cărei maxim se majorează obligatoriu cu 3 ani în cazul închisorii;
c. cu pedeapsa prevăzută de lege pentru infracțiunea săvârșită, al cărei maxim se poate majora cu cel mult o treime în cazul amenzii.

5. În cazul în care se descoperă ulterior unei condamnări definitive și alte acțiuni sau inacțiuni care intră în conținutul infracțiunii continuate inițiale, se va recalcula pedeapsa pentru infracțiunea continuată, care:

a. poate fi egală cu pedeapsa pronunțată inițial;
b. poate fi mai mică decât pedeapsa pronunțată inițial;
c. poate fi mai mare decât pedeapsa pronunțată inițial.

6. Constituie pluralitate de infracțiuni:

a. concursul de infracțiuni;
b. recidiva;
c. pluralitatea intermediară.

7. Constituie forme ale unității legale de infracțiune:

a. infracțiunea continuă;
b. infracțiunea continuată;
c. infracțiunea complexă.

8. În cazul infracțiunilor continuate și de obicei se aplică:

a. legea în vigoare la începutul activității infracționale, dacă este mai favorabilă;
b. legea în vigoare la data încetării activității infracționale, dacă este mai favorabilă;
c. oricare dintre ele, cu condiția să fie mai favorabile.

9. Nu pot fi săvârșite în formă continuată:

a. infracțiunile din culpă;
b. infracțiunile de rezultat;
c. infracțiunile cu subiect activ calificat.

10. Infracțiunea continuată:

a. constituie cauză reală obligatorie de agravare a pedepsei;
b. constituie cauză personală obligatorie de agravare a pedepsei;
c. constituie cauză reală facultativă de atenuare a pedepsei.

11. Sunt forme ale unității legale de infracțiune:

a. infracțiunea continuă, continuată, complexă;
b. infracțiunea continuă, deviată, progresivă;
c. infracțiunea simplă, progresivă, deviată.

12. Data săvârșirii infracțiunii continuate este:

a. data începerii activității infracționale;
b. data încetării activității infracționale;
c. data producerii rezultatului.

13. Prezintă condiții de existență a infracțiunii continuate:

a. unitate de obiect material;
b. unitate de subiect pasiv;
c. una sau mai multe rezoluții infracționale.

14. Rezoluția infracțională în cazul infracțiunii continuate:

a. este unică pentru toate actele infracționale;
b. este concomitentă acțiunii sau inacțiunii;
c. presupune reprezentarea parțială a actelor materiale.

15. O infracțiune este complexă:

a. când în conținutul său intră și o circumstanță atenuantă sau agravantă;
b. când în conținutul său intră două sau mai multe acțiuni sau inacțiuni;
c. reunește în conținutul ei alte infracțiuni distincte.

16. În cazul infracțiunii complexe:

a. pedeapsa se va agrava în mod obligatoriu;
b. obiectul juridic este complex;
c. elementul material este unic.

17. Reprezintă condiții necesare pentru existența infracțiunii progresive:

a. producerea unui rezultat mai grav decât cel urmărit;
b. amplificarea urmărilor după consumarea infracțiunii;
c. identitate de obiect juridic.

18. Data săvârșirii infracțiunii progresive este:

a. data consumării infracțiunii;
b. data epuizării infracțiunii;
c. data producerii rezultatului mai grav.

19. Infracțiunile de obicei se caracterizează prin:

a. comiterea mai multor fapte similare în baza unor rezoluții infracționale distincte;
b. comiterea acesteia în orice formă de participație;
c. fiecare act luat separat nu are semnificație penală.

20. Unitatea legată de infracțiune este o creație a legii prin reunirea în conținutul aceleiași infracțiuni de sine stătătoare a mai multor:

a. acțiuni;
b. inacțiuni;
c. voințe.

21. Infracțiunile continue succesive constituie:

a. o formă a unității naturale de infracțiune;
b. o formă a unității legale de infracțiune;
c. o formă a pluralității de infracțiuni.

22. În privința compatibilității unității infracțiunii continuate cu pluralitatea de subiecți pasivi, actualul Cod penal a adoptat sistemul:

a. incompatibilității totale;
b. compatibilității totale;
c. compatibilității limitate.

BUCHAREST UNIVERSITY LIBRARY / CENTRAL

23. Infracțiunea continuată se aseamănă cu concursul real omogen prin:

a. unitatea de subiect activ;
b. unitatea de rezoluție infracțională;
c. unitate juridică.

24. În cazul infracțiunii complexe:

a. există o unitate de subiect activ;
b. există o unitate de rezoluție infracțională;
c. poate exista o pluralitate de obiecte materiale.

25. Infracțiunea continuată:

a. presupune o singură rezoluție infracțională;
b. presupune unul sau mai mulți subiecți pasivi;
c. se poate realiza atât prin acțiuni, cât și prin inacțiuni.

26. În cazul infracțiunilor continue se aplică:

a. legea în vigoare la începutul activității infracționale, dacă este mai favorabilă;
b. legea în vigoare la data încetării activității infracționale, indiferent dacă este sau nu mai favorabilă;
c. oricare dintre ele, cu condiția să fie mai favorabile.

➲ *B. Rezolvați următoarele exerciții:*

1. Realizați delimitarea infracțiunii continue succesive de infracțiunea continuată.
2. Care este diferența de reglementare dintre Codul penal din 1969 și Codul penal din 2009 în materia infracțiunii continuate?
3. Enumerați formele unității naturale de infracțiune.
4. Enumerați formele unității legale de infracțiune.

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

➲ C. Rezolvați următoarele spețe:

Speța nr. 1

Inculpatul C.N., în ziua de 12 iunie 2014, fiind în stare de ebrietate, și-a lovit soția, care s-a refugiat la părinții săi, însă acesta a pătruns fără drept în locuința socrului său, lovindu-l. Fiind scos din locuință de doi lucrători de poliție, după 20 de minute, inculpatul a revenit înarmat cu un levier și i-a lovit pe aceștia. Instanța a apreciat că prima faptă constituie infracțiunea de violare de domiciliu [art. 224 alin. (1) C. pen.], iar cea de-a doua, violare de domiciliu agravată [art. 224 alin. (2) C. pen. – fapta săvârșită de o persoană înarmată], și a reținut un concurs între cele două infracțiuni.

Există concurs sau infracțiune continuată de violare de domiciliu? Motivați.

Speța nr. 2

Inculpatul, proprietar al unui autoturism, a propus coinculpaților ca, pe timp de noapte, să fure prin efracție de la mașinile parcate pe străzile orașului roți de rezervă din portbagaje. În acest scop, el a făcut deplasarea împreună cu ceilalți coinculpați, cu autoturismul propriu, la locurile unde s-au comis infracțiunile, iar inculpatul a avut o contribuție directă, forțând împreună cu ceilalți portbagajul, de unde au fost sustrase mai multe obiecte. La celelalte sustrageri din autoturisme inculpatul nu a mai acționat în mod direct, așteptându-i pe ceilalți în mașină. După ce au spart mai multe autoturisme și au sustras bunuri, inculpatul a transportat aceste bunuri cu mașina sa, în cele din urmă împărțind bunurile cu ceilalți coinculpați.

Există concurs sau infracțiune continuată de furt? Motivați.

Speța nr. 3

X, conducător auto al cărui permis de conducere fusese suspendat, a continuat să conducă mașina atât pe drumul către serviciu în zilele lucrătoare, cât și în weekenduri, în vederea participării la petreceri și întâlniri amicale.

Arătați ce formă de unitate infracțională există în speță.

Speța nr. 4

X a lovit pe Y în cap cu o bucată de carne congelată pe care o avea asupra sa, enervat de faptul Y îi adresase injurii. Ca urmare a loviturii, Y a suferit o echimoză. Pe fondul diabetului de care suferea, Y a început să se simtă rău și s-a dus la doctor. În urma controlului, medicii i-au descoperit peste aproximativ 3 săptămâni un cheag de sânge produs prin lovitura cu bucata de carne și au recomandat înlăturarea acestuia pe cale chirurgicală. Operația nu a mai avut loc, întrucât Y a decedat din cauza deplasării cheagului de sânge la inimă.

Arătați ce formă de unitate infracțională există în speță.

Speța nr. 5

X a aruncat cu un levier înspre Y cu intenția de a-l lovi, dar l-a nimerit în schimb pe Z, care stătea lângă Y, citind ziarul.

Arătați ce formă de unitate infracțională există în speță.

D. Jurisprudență:

1. Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția penală, decizia nr. 3146 din 17 mai 2006 (www.scj.ro)

Prin sentința penală nr. 516 din 21 decembrie 2005, Tribunalul Vaslui a condamnat pe inculpații T.L. și S.I. pentru săvârșirea, în calitate de coautori, a infracțiunii de tâlhărie prevăzute în art. 211 alin. (2) lit. b) și alin. (2^1) lit. a) C. pen. Prima instanță a reținut că, în noaptea de 8 septembrie 2005, inculpații T.L. și S.I., aflați în autoturismul aparținând lui T.L. și constatând că nu au bani suficienți pentru alimentarea cu benzină, au hotărât să transporte persoane contra cost, scop în care inculpatul T.L. a acostat partea vătămată I.C., convenind cu aceasta să o transporte la serviciu pentru suma de 10.000 lei. La scurt timp după pornirea autoturismului și după ce partea vătămată a achitat suma stabilită, inculpatul T.L. s-a întors către aceasta și i-a mai cerut 50.000 lei. Întrucât a fost refuzat, inculpatul i-a aplicat două palme părții vătămate și doi pumni în față, anihilând orice opoziție a acesteia față de intervenția ulterioară a coinculpatului S.I., care a introdus mâna în buzunarul hainei părții vătămate și i-a luat portmoneul, din care a ridicat suma de 250.000 lei. Prin decizia penală nr. 10 din 23 februarie 2006, Curtea de Apel Iași a respins ca nefondat apelul inculpatului T.L. Împotriva ambelor hotărâri inculpatul T.L. a declarat recurs, prin care a solicitat, în principal, achitarea, în temeiul art. 11 pct. 2 lit. a) raportat la art. 10 alin. (1) lit. d) C. pr. pen., susținând că nu se poate reține contribuția sa de participant la săvârșirea infracțiunii de tâlhărie. Recursul este nefondat. Din coroborarea probelor dosarului rezultă că, deși au desfășurat activități materiale distincte, ambii inculpați au cooperat în mod nemijlocit la comiterea infracțiunii agravate de tâlhărie prevăzute în art. 211 alin. (2) lit. b) (în timpul nopții) și alin. (2^1) lit. a) C. pen. (de două sau mai multe persoane împreună). Față de considerentele ce precedă, recursul a fost respins.

2. Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția penală, decizia nr. 3581 din 9 septembrie 2003 (www.scj.ro)

Prin sentința penală nr. 612 din 10 decembrie 2002 a Tribunalului Cluj a fost condamnat printre alții și inculpatul C.A. la pedeapsa de 5 ani închisoare, pentru săvârșirea infracțiunii de instigare la tâlhărie, prevăzută de art. 25 C. pen., raportat la art. 211 alin. (2) lit. b) și c) și alin. (2^1) lit. a) C. pen., cu aplicarea art. 75 lit. c), art. 37 lit. a) C. pen. și art. 74 lit. c) C. pen. În seara zilei de 15 august 2002, inculpații C.A., C.G.A., partea vătămată P.C. și martorii C.I., P.A.M. și B.P. s-au deplasat la barul K. (situat în zona centrală a municipiului Cluj-Napoca), unde au consumat diferite băuturi alcoolice și nealcoolice. La un moment dat, inculpații C.A. și C.G.A. au încercat s-o convingă pe P.C. să le mai dea bani pentru a consuma în continuare sau să le dea bijuteriile de aur ca să le amaneteze pentru a obține bani de consumație. Refuzați categoric de partea vătămată, cei doi au hotărât să găsească o persoană străină de grup care să sustragă lănțișorul de aur al părții vătămate, după care să le vândă lor lănțișorul contra unei sume derizorii. Pentru aceasta l-au contactat pe minorul G.A.G., cunoscut că se ocupa cu furturi, i-au arătat-o pe partea vătămată, i-au spus minorului ce traseu va urma partea vătămată, urmând s-o aștepte pe

strada M.C., unde să-i sustragă lănțișorul și apoi să fugă. Au mai stabilit ca să se întâlnească după săvârșirea faptei la barul N., unde minorul avea să primească banii pentru lănțișorul sustras. În jurul orei 24:00, grupul s-a deplasat înspre barul N., iar partea vătămată a plecat singură înspre casă, urmând traseul pe care inculpatul minor îl cunoștea de la cei doi. Ajunsă pe strada M.C., partea vătămată a fost întâmpinată de minor, care i-a smuls lănțișorul de la gât și a fugit înspre barul N. Împotriva sentinței au declarat apel inculpații, inculpatul C.A. solicitând să fie achitat, deoarece nu există probe care să dovedească implicarea sa în comiterea faptei. Inculpații C.A. și G.A.G. au cerut reducerea pedepselor, pe care le-au considerat prea aspre. Prin decizia penală nr. 55 din 19 martie 2003 pronunțată de Curtea de Apel Cluj, apelul inculpatului C.A. a fost respins ca nefondat, instanța de control judiciar reținând că vinovăția inculpatului este pe deplin dovedită cu declarațiile coinculpaților, declarațiile părții vătămate, declarațiile martorilor și reconstituirea făcută în cauză privind modul în care a fost săvârșită fapta. Nemulțumit de această hotărâre, inculpatul C.A. a atacat-o cu recurs, solicitând casarea deciziei și reducerea pedepsei. Recursul este nefondat. Instanțele au făcut o analiză completă a probelor administrate și au reținut corect vinovăția inculpatului, dând faptei comise încadrarea juridică legală. Respinge, ca nefondat, recursul declarat de inculpatul C.A. împotriva deciziei penale nr. 55 din 19 martie 2003 a Curții de Apel Cluj.

3. Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția penală, decizia nr. 1312 din 14 martie 2003 (www.scj.ro)

Tribunalul Sibiu, prin sentința penală nr. 166 din 22 august 2002, a condamnat pe inculpații: P.I. la 7 ani închisoare, pentru săvârșirea infracțiunii de tâlhărie, prevăzută de art. 211 alin. (2) lit. b) și c) și alin. (2^1) lit. a), cu aplicarea art. 37 lit. a) C. pen.; K.I. la 4 ani și 6 luni închisoare, pentru complicitate la infracțiunea de tâlhărie, prevăzută de art. 26, raportat la art. 211 alin. (2) lit. b) și c) și alin. (2^1) lit. a), cu art. 74 și art. 76 C. pen. Pentru a pronunța această hotărâre, tribunalul a reținut că, în noaptea de 13 iunie 2002, inculpații au consumat băuturi alcoolice în mai multe baruri din orașul Agnita, în incinta barului C. văzându-l pe O.C., casier încasator la SC E. SA. Având în vedere că în ziua respectivă încasase taxele pentru curent, iar partea vătămată O.C. era într-o avansată stare de ebrietate și avea asupra sa geanta cu banii proveniți din taxe, inculpatul P.I. i-a propus inculpatului K.I. să sustragă geanta părții vătămate. În jurul orei 24:00, când partea vătămată a părăsit localul, inculpații au urmărit-o, iar inculpatul P.I. i-a aplicat mai multe lovituri cu pumnii în față și i-a smuls geanta cu banii rezultați din încasări, respectiv 20.190.000 lei. O mare parte din aceşti bani au fost apoi ascunși la domiciliul inculpatului K.I., unde organele de poliție i-au găsit cu ocazia percheziției. În urma loviturilor primite, partea vătămată a suferit leziuni ce au necesitat 8-9 zile de îngrijiri medicale. Curtea de Apel Alba Iulia, prin decizia penală nr. 325/A din 19 noiembrie 2002, a respins, ca nefondate, apelurile inculpaților. Împotriva acestei decizii au declarat recurs ambii inculpați. Inculpatul K.I. a solicitat schimbarea încadrării juridice din complicitate la infracțiunea de tâlhărie în infracțiunea de furt calificat, deoarece nu a exercitat violențe asupra părții vătămate. Totodată, a solicitat să-i fie aplicată, pentru această faptă, o pedeapsă orientată spre limita minimă prevăzută de lege. La rândul

său, inculpatul P.I. a solicitat reducerea pedepsei de 7 ani închisoare. Recursurile inculpaților, întemeiate pe dispozițiile art. 385^9 pct. 14 și 17 C. pr. pen., sunt nefondate. În concordanță cu probele administrate, instanțele au reținut corect situația de fapt și vinovăția inculpaților, încadrând just în dispozițiile legii infracțiunile săvârșite de aceștia. Astfel, prin probele administrate, s-a stabilit că inculpații s-au înțeles să deposedeze partea vătămată de geanta cu bani pe care o avea asupra sa. Urmare a acestei înțelegeri, au urmărit victima în momentul când aceasta a părăsit localul și, în timp ce P.I. a lovit-o și a deposedat-o de geantă, K.I. a stat în apropiere pentru a interveni la nevoie. Ulterior, marea majoritate a banilor astfel sustrași au fost ascunși la domiciliul acestui ultim inculpat. Ca atare, inculpatul K.I. a cunoscut împrejurările în care a fost săvârșit furtul, și anume prin întrebuințarea violenței, respectiv în condițiile uneia dintre modalitățile de realizare a laturii obiective a infracțiunii de tâlhărie, și a voit să participe la săvârșirea acestei infracțiuni. În consecință, fapta săvârșită de inculpat constituie complicitate la infracțiunea de tâlhărie săvârșită în timp de noapte și într-un loc public, cum corect au reținut instanțele. Respinge, ca nefondate, recursurile declarate de inculpații K.I. și P.I. împotriva deciziei penale nr. 325/A din 19 noiembrie 2002 a Curții de Apel Alba Iulia.

4. Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția penală, decizia nr. 1202 din 17 februarie 2005[1]

Prin sentința penală nr. 338/S din 12 august 2003, Tribunalul Brașov a condamnat pe inculpatul F.F. la 3 ani și 6 luni închisoare, pentru săvârșirea infracțiunii de tâlhărie, prevăzută de art. 211 alin. (2) lit. c), alin. (2^1) lit. a) C. pen., cu aplicarea art. 75 lit. b), art. 74 și art. 76 C. pen., dispunând executarea acesteia în regim privativ de libertate, conform art. 71 și art. 64 C. pen. Prin aceeași sentință a fost condamnat inculpatul C.A.I. la 3 ani și 6 luni închisoare, pentru săvârșirea infracțiunii de complicitate la tâlhărie, prevăzută de art. 26, raportat la art. 211 alin. (2) lit. c), alin. (2^1) lit. a) C. pen., cu aplicarea art. 99 și urm. C. pen. Prin decizia penală nr. 154/Ap din 5 mai 2004 a Curții de Apel Brașov pronunțată în dosarul nr. 150/P/Ap/2003 a fost admis apelul declarat de Parchetul de pe lângă Tribunalul Brașov împotriva sentinței penale nr. 338/S din 12 august 2003 a Tribunalului Brașov pe care a desființat-o sub aspectul încadrării juridice a faptei reținute în sarcina inculpatului C.A.I. și a modalității de executare a pedepsei. Rejudecând, în baza art. 334 C. pr. pen., s-a dispus schimbarea încadrării juridice a faptei săvârșite de inculpatul C.A.I. din infracțiunea de complicitate la tâlhărie, prevăzută de art. 26, raportat la art. 211 alin. (2) lit. c), alin. (2^1) lit. a) C. pen., cu aplicarea art. 99, art. 100, art. 109 C. pen., în infracțiunea de instigare la tâlhărie, prevăzută de art. 25, raportat la art. 211 alin. (2) lit. c), alin. (2^1) lit. a) C. pen., cu aplicarea art. 99, art. 100 și art. 109 C. pen. În acest sens au pledat declarațiile coinculpatului F.F., ale părții vătămate, aceasta din urmă confirmând solicitarea din ziua precedentă a inculpatului C.A.I. de a-i comunica numărul de celular, ale martorei P.M. Această martoră l-a sunat pe inculpatul C.A.I., pe propriul telefon mobil, la scurt timp de la săvârșirea faptei, în timp ce acesta se afla, împreună cu celălalt inculpat, la locuința

[1] *Culegerile de decizii ale Î.C.C.J., în materie penală, pe anii 2003-2005*, Ed. All Beck, București.

numitului D.M., pentru a-l întreba dacă îl cunoaşte pe inculpatul F.F., primind un răspuns negativ.

Stabilind participarea inculpatului C.A.I. la consumarea rezultatului urmărit, s-a putut constata că activitatea acestuia se detaşează prin determinarea cu intenţie la săvârşirea de către inculpatul F.F. a faptei penale, această atitudine fiind insuflată autorului independent de voinţa acestuia. Ca rezultat al stăruinţelor sale, inculpatul F.F. a acceptat în cele din urmă comiterea infracţiunii. Pe cale de consecinţă, instanţa de apel a admis apelul parchetului, a desfiinţat sentinţa primei instanţe sub aspectul încadrării juridice a faptei săvârşite de inculpatul C.A.I. Procedând la rejudecare pentru considerentele arătate, în temeiul art. 334 C. pr. pen., a schimbat încadrarea juridică a faptei acestui inculpat din infracţiunea de complicitate la tâlhărie înscrisă în actul de sesizare în forma de participaţie a instigării, prevăzută de art. 25 C. pen., la aceeaşi infracţiune. În mod corespunzător, dacă în cazul individualizării judiciare a pedepsei aceasta corespunde criteriilor prevăzute de art. 72 C. pen., individualizarea modalităţii de executare nu este de natură a răspunde cerinţelor privind reeducarea inculpatului C.A.I., acestuia fiindu-i aplicat acelaşi regim ca în cazul inculpatului F.F. Raportat la acest din urmă inculpat, circumstanţele reale şi personale examinate de către instanţa de fond au determinat reducerea pedepsei sub limita minimului special, la nivelul unui cuantum îndestulător realizării scopului prevăzut de art. 52 C. pen. Împotriva acestei decizii au declarat, în termen legal, recursuri inculpaţii C.A.I. şi F.F., acesta din urmă fără a arăta în scris motivele. În motivele de recurs depuse la dosar, apărătorul inculpatului C.A.I. a invocat dispoziţiile art. 385^9 pct. 14, 17^1 şi 18 C. pr. pen., solicitând admiterea recursului, casarea deciziei şi, rejudecând, în raport cu reţinerea circumstanţelor atenuante prevăzute de art. 72, art. 74 şi art. 76 C. pen., să se pronunţe o pedeapsă orientată spre minimul special, urmând a se menţine dispoziţiile sentinţei de fond în ceea ce priveşte individualizarea modului de executare a pedepsei. Se critică faptul că instanţa de apel nu a ţinut cont de vârsta inculpatului, de stadiul dezvoltării sale fizice şi intelectuale concretizat în expertiza medico-legală psihiatrică ce a evidenţiat un discernământ diminuat, influenţabilitate crescută, autocontrol scăzut, nu a mai săvârşit anterior infracţiuni, provine dintr-o familie dezorganizată, însă urmează cursurile unei instituţii de învăţământ, prejudiciul a fost recuperat integral, apreciind că în cauză sunt îndeplinite toate condiţiile de aplicare a suspendării executării pedepsei, această modalitate fiind în concordanţă cu toate circumstanţele reale, dar şi personale ale inculpatului, iar în cazul dispunerii suspendării executării pedepsei sub supraveghere se pot lua faţă de inculpat măsuri de supraveghere. Apărătorul inculpatului C.A.I. în concluziile orale, în dezbateri a invocat cazurile de casare prevăzute de art. 385^9 pct. 14, 17^1 şi 18 C. pr. pen., solicitând admiterea recursului, casarea deciziei Curţii de Apel Braşov şi menţinerea ca legală şi temeinică a sentinţei pronunţate de instanţa de fond, susţinând oral motivele de recurs formulate în scris şi depuse la dosar, apreciind că decizia din apel nu este fundamentată pe probe. De asemenea, a solicitat ca pedeapsa aplicată inculpatului să fie suspendată sub supraveghere potrivit art. 86^1 C. pen. Apărătorul inculpatului F.F., în dezbateri, a invocat prevederile art. 385^9 pct. 14 C. pr. pen. şi a solicitat admiterea recursului, a se acorda o mai mare eficienţă efectelor circumstanţelor judiciare, schimbarea modalităţii de executare a

pedepsei, în sensul aplicării dispozițiilor art. 86^1 C. pen., care reglementează condițiile de aplicare a suspendării executării pedepsei sub supraveghere. Examinând recursurile declarate de inculpații C.A.I. și F.F. împotriva deciziei instanței de apel, în raport cu motivele invocate ce se vor analiza prin prisma cazurilor de casare prevăzute de art. 385^9 pct. 14, 17^1 și 18 C. pr. pen., pentru inculpatul C.A.I., și cazului de casare prevăzut de art. 385^9 pct. 14 C. pr. pen., pentru inculpatul F.F., Înalta Curte apreciază recursul inculpatului C.A.I. ca fiind fondat, iar recursul inculpatului F.F. ca nefondat pentru considerentele ce se vor arăta pentru fiecare. În ceea ce privește recursul inculpatului C.A.I.: din analiza coroborată a ansamblului materialului probator administrat rezultă că, în mod judicios și temeinic motivat, instanța de apel a stabilit vinovăția inculpatului minor C.A.I. în săvârșirea infracțiunii, prevăzută de art. 25, raportat la art. 211 alin. (2) lit. c), alin. (2^1) lit. a) C. pen., cu aplicarea art. 99 C. pen., de instigare la tâlhărie, ca urmare a aplicării art. 334 C. pr. pen., în raport cu situația de fapt reținută. Înalta Curte consideră că în cauză s-a dat eficiență dispozițiilor art. 63 alin. (2) C. pr. pen., referitoare la aprecierea probelor, stabilindu-se că fapta inculpatului minor C.A.F. de a-l determina pe inculpatul F.F., cu intenție, prin promiterea unei sume de bani și a insistențelor exercitate asupra acestuia de a săvârși infracțiunea, în modalitatea stabilită inițial de inculpatul minor, de a deposeda pe partea vătămată L.L. de un telefon mobil pe care aceasta îl purta agățat de un șnur la gât, infracțiune comisă de inculpatul F.F., conform planului prestabilit de inculpatul minor și căruia i-a dat ulterior telefonul mobil, întrunește atât obiectiv, cât și subiectiv conținutul incriminator al infracțiunii de instigare la tâlhărie. Astfel, declarațiile inculpatului F.F. evidențiază contribuția inculpatului minor C.A.I. de a-l determina să o deposedeze pe partea vătămată de un telefon mobil, spunându-i și cum trebuie să procedeze, inițial refuzând, dar la insistențele acestuia și ca urmare a promisiunii că îi va da suma de 1.200.000 lei, a acceptat să comită fapta; se coroborează cu declarațiile părții vătămate L.L., care confirmă anterior comiterii faptei asupra sa primirea unui telefon al cărui număr nu a apărut afișat, declarațiile martorei P.R. care o însoțea pe partea vătămată și care a asistat nemijlocit la săvârșirea infracțiunii asupra acesteia atestând, la rândul ei, primirea de către partea vătămată a unui apel telefonic pe mobil anterior săvârșirii infracțiunii, așa cum rezulta din planul stabilit de inculpatul minor C.A.I. Activitatea infracțională a inculpatului minor C.A.I., atât obiectiv, cât și subiectiv, îndeplinește condițiile instigării, respectiv existența unei activități de determinare a instigatorului asupra instigatului, aceasta să privească săvârșirea unei fapte prevăzute de legea penală, să nu existe o determinare anterioară a instigatului de a comite fapta, activitatea de instigarea să aibă efect, cel instigat să treacă la săvârșirea infracțiunii, toate acestea urmând să se realizeze cu intenție. Înalta Curte consideră însă că în ceea ce privește individualizarea pedepsei aplicate, în sensul modalității de executare privative de libertate, instanța de apel nu a dat o corectă relevanță dispozițiilor art. 100 și art. 72 C. pen., neținând cont de faptul că infracțiunea a fost săvârșită de un inculpat minor, care se caracterizează, de regulă, printr-un tip aparte de personalitate delincventă, a cărei insuficientă maturizare bio-psihică se concretizează în decizii infracționale corespunzătoare unui nivel de reprezentare scăzut, bazat pe nevoi imediate, în raport cu vârsta pe care acesta o are. Astfel, Înalta Curte, reevaluând plural criteriile specifice regimului

sancționator aplicabil minorilor stipulate în art. 100 C. pen., dar și cele prevăzute în art. 72 C. pen., prin raportare la condițiile concrete, având în vedere gradul de pericol social al infracțiunii comise evidențiat nu numai de contribuția efectivă de instigator, dar și circumstanțele reale anterioare și ulterioare, precum și de profilul complex de personalitate al inculpatului, concretizat în starea fizică, dezvoltarea intelectuală și morală, comportarea sa, condițiile familiale, deja arătate, ținând cont și de faptul că în prezent inculpatul a devenit de curând major, consideră cuantumul pedepsei de 3 ani și 6 luni închisoare suficient, iar modalitatea suspendării executării pedepsei sub supraveghere sau sub control prevăzută de art. 110^1 C. pen., că va asigura realizarea scopurilor pedepsei aplicate, dând posibilitatea ca prin măsurile de supraveghere impuse să permită îndreptarea atitudinii inculpatului față de comiterea de infracțiuni, urmând ca procesul educațional să reprezinte coordonata principală în modelarea personalității acestuia. Referitor la recursul inculpatului F.F. declarat împotriva aceleiași decizii: din examinarea probelor administrate a rezultat că instanța de apel în mod corect și-a însușit argumentele primei instanțe, atât cu privire la vinovăția inculpatului F.F. în săvârșirea infracțiunii de tâlhărie pentru care acesta a fost trimis în judecată, în raport cu situația de fapt reținută, cât și sub aspectul individualizării pedepsei aplicate acestuia. Înalta Curte apreciază că a fost făcută o justă adecvare cauzală a criteriilor generale prevăzute de art. 72 C. pen., avându-se în vedere gradul de pericol social concret ridicat al faptei săvârșite de inculpat, în calitate de autor, de modalitatea efectivă de comitere, deposedând prin violență pe partea vătămată de un telefon mobil, circumstanțele ulterioare ale infracțiunii, circumstanțele personale ale inculpatului, care era major la momentul când a săvârșit fapta, nu este cunoscut cu antecedente penale, a avut un comportament pozitiv în societate, interesat de muncă, potrivit caracterizărilor aflate la dosar. Totodată, Înalta Curte apreciază că și modalitatea de executare a pedepsei, prin privare de libertate, este în măsură să contribuie la reeducarea acestuia, neimpunându-se modalitatea de executare solicitată, având în vedere nu numai circumstanțele personale, ci mai ales gravitatea și condițiile de săvârșire a infracțiunii, ceea ce impune un regim de executare mai sever. Așadar, în raport cu cele arătate, instanța de apel a pronunțat o hotărâre legală și temeinică sub toate aspectele în ceea ce-l privește pe inculpatul F.F., nefiind incident cazul de casare invocat, respectiv art. 385^9 pct. 14 C. pr. pen. Admite recursul declarat de inculpatul C.A.I. împotriva deciziei penale nr. 154/Ap din 5 mai 2004 a Curții de Apel Brașov. Respinge, ca nefondat, recursul declarat de inculpatul F.F. împotriva deciziei penale nr. 154/Ap din 5 mai 2004 a Curții de Apel Brașov.

BCU IAȘI

E. Recapitulați:

I. Chestiuni introductive. Definiția și formele unității de infracțiune

Când o faptă sau activitatea infracțională a unei persoane formează o infracțiune, există unitate de infracțiune. Când o faptă sau activitatea infracțională a unei persoane formează două sau mai multe infracțiuni, există pluralitate de infracțiune.

Unitatea de infracțiune reprezintă activitatea infracțională formată dintr-o singură acțiune sau inacțiune care decurge din natura faptei sau din voința legiuitorului, săvârșită de o persoană și în care se identifică conținutul unei singure infracțiuni.

Formele unității de infracțiune:

a) unitate naturală – formă de unitate determinată de unitatea acțiunii, unicitatea rezultatului și unicitatea formei de vinovăție;

b) unitatea legală – formă de unitate creată prin voința legiuitorului care reunește în conținutul unei singure infracțiuni două sau mai multe acțiuni care ar putea realiza în parte conținutul unor infracțiuni distincte.

II. Unitatea naturală

- activitatea infracțională a cărei relevanță infracțională unică decurge din natura faptei sau a rezultatului;
- **tipuri:** infracțiunea simplă; infracțiunea continuă (permanentă și succesivă); infracțiunea deviată (*aberratio ictus, error in personam*).

III. Unitatea legală

Unitatea legală de infracțiune este o creație a voinței legiuitorului, care, din motive de tehnică legislativă și politică penală, a reunit în conținutul aceleiași infracțiuni mai multe fapte distincte cărora le-a dat o denumire (*nomen juris*) nouă. Unitatea legală de infracțiune a mai fost denumită și „unitate juridică" (V. Dongoroz).

Este o creație a legii prin reunirea în conținutul aceleiași infracțiuni de sine stătătoare a mai multor acțiuni (inacțiuni) care își pierd individualitatea proprie.

Caracteristicile unității legale:
- unitate de subiect activ
- unitate de rezoluție infracțională
- pluralitatea faptelor

Formele unității legale:
- infracțiunea continuată
- complexă
- progresivă
- de obicei

Sunt definite expres în partea generală a Codului penal doar *infracțiunea continuată și cea complexă* (situație similară cu cea prevăzută în Codul penal de la 1967).

Celelalte două forme ale unității legale – *infracțiunea progresivă și infracțiunea de obicei* – au fost definite în doctrina penală pe baza unor tipuri de infracțiuni incriminate în Partea specială a Codului penal.

A. INFRACȚIUNEA CONTINUATĂ

1. Definiție

Infracțiunea este **continuată** când o persoană săvârșește la diferite intervale de timp, dar în realizarea aceleiași rezoluții, acțiuni sau inacțiuni care prezintă, fiecare în parte, conținutul aceleiași infracțiuni [art. 35 alin. (1) C. pen.].

Deși inițial definiția cuprindea o condiție suplimentară – unicitatea subiectului pasiv –, prin Decizia CCR nr. 368/2017[1] referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 35 alin. (1) și ale art. 39 alin. (1) lit. b) C. pen.: „*Curtea a admis excepția de neconstituționalitate și a constatat că sintagma «și împotriva aceluiași subiect pasiv» din cuprinsul dispozițiilor art. 35 alin. (1) din Codul penal este neconstituțională.*"[2]

2. Infracțiuni care nu sunt susceptibile a fi săvârșite în forma continuată

În principiu orice infracțiune intenționată poate fi săvârșită în forma continuată. Există, cu titlu de excepție, infracțiuni care, în mod natural, nu sunt compatibile cu caracterul continuat al activității infracționale: **infracțiunile din culpă, cele al căror obiect nu este susceptibil de divizare** (ex., omorul) **și infracțiunile de obicei.**

3. Condițiile infracțiunii continuate

- pluralitatea de acțiuni sau inacțiuni;

- acțiunea să se săvârșească prin acte realizate la diferite intervale de timp (legea nu precizează durata intervalului; în practică se folosesc expresii precum: „*acte săvârșite*

---

[1] Publicată în M. Of. nr. 566 din 17 iulie 2017.

[2] În baza Codului penal de la 1967, practica judiciară a adoptat teza incompatibilității limitate a infracțiunii continuate cu pluralitatea subiecților pasivi, în sensul că pluralitatea subiecților pasivi era admisă doar în cazul infracțiunilor contra patrimoniului (nu are importanță persoana subiectului pasiv pentru existența infracțiunii continuate, pentru că se produce un rezultat global, prin cumularea câștigurilor și prejudiciilor, care este specific întregii activități infracționale. A se vedea Trib. Suprem, s. pen., dec. nr. 1201/1981; C. Ap. Iași, dec. pen. nr. 175/2004, *www.idrept.ro*). În cazul infracțiunilor contra persoanei, s-a statuat că activitatea infracțională trebuie să privească același subiect pasiv, întrucât motivele făptuitorului sunt strâns legate de o anumită victimă.

Noul Cod penal a adoptat inițial soluția incompatibilității totale dintre unitatea infracțiunii continuate cu pluralitatea de subiecți pasivi, motivându-se că infracțiunea continuată a fost creată ca o excepție de la aplicarea tratamentului sancționator prevăzut pentru concursul de infracțiuni și trebuie să rămână o excepție (*Expunerea de motive*, *www.just.ro*). Prin Decizia CCR nr. 368/2017 se revine practic la teza incompatibilității limitate.

succesiv", „*acte săvârşite la intervale de timp apropiate*", „*săvârşirea mai multor acte de delapidare în aceeaşi perioadă de gestiune*" *etc.*);

- acţiunile sau inacţiunile să întrunească fiecare în parte conţinutul aceleiaşi infracţiuni (forma tentată sau forma consumată, modalităţi alternative de săvârşire etc.);

- acţiunile sau inacţiunile să fie săvârşite în baza aceleiaşi rezoluţii infracţionale. Această condiţie deosebeşte infracţiunea continuată de concursul real omogen. Rezoluţia infracţională trebuie să fie prealabilă începerii executării, să se menţină pe tot parcursul executării, să prevadă în linii generale şi fără un plan amănunţit acţiunile succesive;

- unitatea subiectului activ. Există şi atunci când subiectul activ are calităţi diferite raportat la actele succesive (autor, instigator sau complice). În cazul participaţiei penale la infracţiunea continuată, fiecare participant va răspunde numai pentru contribuţia sa concretă la unul sau unele acte infracţionale ori la toate, după caz. Astfel, unii participanţi răspund pentru infracţiunea simplă dacă au participat la un singur act, iar alţii, pentru forma continuată dacă au participat la cel puţin două acte succesive[1].

- *Va exista concurs de instigări*, şi nu instigare continuată, dacă o persoană determină două sau mai multe persoane la săvârşirea aceluiaşi fel de infracţiuni (instigarea se raportează la fiecare persoană instigată).

- *Va exista concurs de complicităţi*, şi nu complicitate continuată, dacă o persoană ajută la săvârşirea unor infracţiuni distincte de către persoane diferite (complicitatea se raportează la infracţiunile săvârşite de fiecare autor în parte).

- Dacă o parte dintre acte au fost săvârşite în perioada minorităţii, iar altele după ce infractorul a devenit major, acesta va răspunde ca major pentru întreaga infracţiune continuată, deoarece momentul epuizării se situează după împlinirea vârstei de 18 ani.

- Dacă o parte dintre acte au fost săvârşite înainte de a împlini 14 ani sau între 14 şi 16 ani fără discernământ, iar restul după împlinirea vârstei de 18 ani, făptuitorul va răspunde doar pentru actele săvârşite după ce a dobândit capacitate penală. Astfel, el poate răspunde pentru o infracţiune simplă dacă a săvârşit doar un act infracţional în această perioadă (după dobândirea capacităţii penale).

4. Consumare şi epuizare

Momentul consumării coincide cu efectuarea celei de-a doua acţiuni sau inacţiuni (când toate condiţiile acestui tip de infracţiune sunt satisfăcute). Momentul epuizării coincide cu încetarea acţiunii sau inacţiunii (ultima repetare). Art. 154 alin. (2) C. pen.: termenele de prescripţie a răspunderii penale încep să curgă, în cazul infracţiunilor continuate, de la data săvârşirii ultimei acţiuni sau inacţiuni.

[1] A se vedea V. Paşca, *Curs de drept penal. Partea generală*, vol. I, Ed. Universul Juridic, Bucureşti, 2010, p. 285.

5. Tentativa

Tentativa nu este posibilă deoarece infracțiunea continuată se consumă imediat ce se realizează cea de-a doua acțiune/inacțiune.

6. Regimul sancționator

Infracțiunea continuată rămâne o cauză de agravare facultativă a pedepsei, cu precizarea că, potrivit art. 36 C. pen., infracțiunea continuată se sancționează cu pedeapsa prevăzută de lege pentru infracțiunea săvârșită, al cărei maxim se poate majora cu cel mult 3 ani în cazul pedepsei închisorii, respectiv cu o treime în cazul pedepsei amenzii.

7. Descoperirea ulterioară a unor acțiuni sau inacțiuni care intră în conținutul infracțiunii continuate

Potrivit art. 37 C. pen., dacă cel condamnat definitiv pentru o infracțiune continuată este judecat ulterior și pentru alte acțiuni sau inacțiuni care intră în conținutul aceleiași infracțiuni, ținându-se seama de infracțiunea săvârșită în întregul ei, se stabilește o pedeapsă corespunzătoare, care nu poate fi mai ușoară decât cea pronunțată ulterior (*poate fi mai mare sau egală, dar nu poate fi mai mică decât pedeapsa anterioară*).

B. INFRACȚIUNEA COMPLEXĂ

1. Definiție

Infracțiunea este **complexă** când în conținutul său intră, ca element constitutiv sau ca *element circumstanțial agravant*, o acțiune sau o inacțiune care constituie prin ea însăși o faptă prevăzută de legea penală [art. 35 alin. (2) C. pen. 2009].

2. Tipuri ale infracțiunii complexe

a) infracțiuni complexe tipice simple

- **varianta I** (sunt create prin reunirea a două sau mai multe infracțiuni). *Ex., tâlhăria – art. 233 C. pen.*;

- **varianta II** (create prin absorbirea în conținutul infracțiunii absorbante a unei acțiuni sau inacțiuni care prin ea însăși constituie o infracțiune distinctă, la care se adaugă ca elemente extranee conținutului vreunei infracțiuni, dar care au funcția de element circumstanțial agravant, care conferă infracțiunii absorbite individualitate proprie). *Ex., ultrajul – art. 257 C. pen.*

b) infracțiuni complexe agravate

- **varianta infracțiunii simple agravate** (creată prin absorbirea ca element circumstanțial agravant, în conținutul unei infracțiuni de bază, a unei acțiuni sau inacțiuni care constituie ea însăși o infracțiune, infracțiunea absorbantă nepierzându-și individualitatea proprie; doar conținutul său se agravează prin infracțiunea absorbită). *Ex., furtul calificat*

prin efracție sau prin scoaterea din funcțiune a sistemului de alarmă sau supraveghere – art. 229 alin. (1) lit. d) și e) C. pen.;

- **varianta infracțiunii complexe agravate** (similară cu cea precedentă, cu precizarea că infracțiunea absorbantă este o infracțiune complexă). *Ex., tâlhăria care a avut ca urmare moartea victimei – art. 236 C. pen.*

3. Caracteristicile infracțiunii complexe

- unitate de subiect activ;
- unitate de rezoluție infracțională;
- obiect juridic complex;
- obiect material complex;
- **latura obiectivă** – acțiunea mijloc/adiacentă și acțiunea scop/principală; poate consta și într-o singură acțiune, însă urmarea este întotdeauna multiplă;
- **latura subiectivă** – intenție directă sau indirectă, culpă, praeterintenție;
- **participația penală** – va exista *coautorat* când fiecare dintre făptuitori realizează o componentă a elementului material. La infracțiunile complexe praeterintenționate este posibilă *instigarea* dacă se dovedește că instigatorii, în raport cu rezultatul mai grav, au avut o poziție subiectivă similară aceleia a autorului, situație asemănătoare și în cazul *complicității*. Dacă instigatorul sau complicele nu a avut reprezentarea rezultatului mai grav produs și nici nu putea să îl prevadă, ei vor răspunde doar pentru forma de bază a infracțiunii complexe, nu și pentru cea agravată.

4. Tentativa

Existența tentativei depinde de tipul infracțiunii complexe:

La varianta I (reunirea a două infracțiuni), există tentativă dacă acțiunea adiacentă s-a consumat în întregime, dar nu au avut loc acte de executare a acțiunii principale sau dacă acțiunea principală a fost întreruptă sau nu s-a produs rezultatul său.

La varianta II (creată prin absorbția unei alte infracțiuni), există tentativă după cum infracțiunea absorbită este susceptibilă a fi comisă sau nu în formă de tentativă.

Pentru infracțiunile complexe paeterintenționate, art. 36 alin. (3) prevede că infracțiunea complexă săvârșită cu intenție depășită, dacă s-a produs numai rezultatul mai grav al acțiunii secundare, se sancționează cu pedeapsa prevăzută de lege pentru infracțiunea complexă consumată. Se consacră expres posibilitatea tentativei la infracțiunile complexe praeterintenționate și se stabilește un regim sancționator mai sever decât cel al tentativei în general (sistemul parificării).

Prevederile din Partea generală a Codului penal trebuie completate cu prevederile din Partea sa specială din care rezultă expres că tentativa la infracțiunile complexe preterintenționate este posibilă doar în cazul în care urmarea mai gravă constă în **vătămarea corporală** a victimei.

Dacă urmarea mai gravă constă în **moartea victimei**, legiuitorul noului Cod penal nu face referire la tentativă: art. 218 alin. (4) (viol urmat de moartea victimei), art. 219 alin. (3) (agresiune sexuală urmată de moartea victimei), art. 237 (tâlhăria şi pirateria urmată de moartea victimei). În aceste cazuri, deşi tentativa nu este incriminată expres, se va aplica art. 36 alin. (3) C. pen.

5. Consumare

Are loc în momentul producerii rezultatului specific acțiunii principale.

6. Sancționare

Infracțiunea complexă se sancționează cu pedeapsa prevăzută de lege pentru acea infracțiune, care este în mod firesc mai mare decât pedeapsa prevăzută de lege pentru infracțiunile care intră în componența ei.

7. Recalcularea pedepsei pentru infracțiunea complexă

Potrivit art. 37 C. pen., dacă cel condamnat definitiv pentru o infracțiune complexă este judecat ulterior şi pentru alte acțiuni sau inacțiuni care intră în conținutul acelei infracțiuni, ținându-se seama de infracțiunea săvârşită în întregul ei, se stabileşte o pedeapsă corespunzătoare, care nu poate fi mai uşoară decât cea pronunțată ulterior (*poate fi mai mare sau egală, dar nu poate fi mai mică decât pedeapsa anterioară*).

C. INFRACȚIUNEA PROGRESIVĂ

1. Definiție

Infracțiunea progresivă este acea infracțiune care, după atingerea momentului consumativ corespunzător unor anumite infracțiuni, fără intervenția făptuitorului, îşi amplifică progresiv rezultatul ori se produc urmări noi, corespunzătoare unor infracțiuni mai grave.

Codul penal foloseşte noțiunea de infracțiune progresivă în cuprinsul art. 154 alin. (3): *termenul de prescripție a răspunderii penale începe să curgă de la data săvârşirii acțiunii sau inacțiunii şi se calculează în raport cu pedeapsa corespunzătoare rezultatului definitiv produs.*

2. Caracteristici

- durată în timp;
- amplificarea rezultatului sau producerea unor urmări noi specifice unei infracțiuni mai grave.

3. Exemplu

Infracțiunea de loviri şi alte violențe (art. 193 C. pen.) al cărei rezultat inițial se poate amplifica prin trecerea de la suferințele fizice la leziuni traumatice care necesită până la 90 de zile de îngrijiri medicale [art. 193 alin. (2) C. pen.] sau peste 90 de zile (art. 194 C. pen. – vătămarea corporală) ori se produce moartea (art. 195 C. pen. – lovirile sau vătămările cauzatoare de moarte).

D. INFRACȚIUNEA DE OBICEI

1. Definiție

Infracțiunea de obicei este o formă de unitate legală constând într-o pluralitate de acte materiale similare care, luate izolat, nu au caracter penal, dar care, luate în ansamblu, cad sub incidența legii penale datorită săvârșirii lor în mod obișnuit.

Codul penal folosește noțiunea de infracțiune de obicei în cuprinsul art. 154 alin. (2) C. pen.: *termenul de prescripție a răspunderii penale curge, în cazul infracțiunilor de obicei, de la data săvârșirii ultimului act.*

Exemple: art. 215 C. pen. – folosirea unui minor în scop de cerșetorie, potrivit cu care *„Fapta majorului care, având capacitatea de a munci, apelează în mod repetat la mila publicului, cerând ajutor material, folosindu-se în acest scop de prezența unui minor, se pedepsește cu închisoare de la 3 luni la 2 ani sau cu amendă."*

E o formă de unitate legală care, alături de infracțiunile de simplă repetare, alcătuiește grupa infracțiunilor colective[1].

2. Caracteristici

- pluralitate de acte materiale (cel puțin 3);
- fiecare act material luat în parte nu are relevanță infracțională;
- din repetarea actelor materiale să rezulte obișnuința, obiceiul, îndeletnicirea.

3. Consumare și epuizare

Se consumă în momentul în care s-au repetat un număr suficient de acte pentru a releva îndeletnicirea. Se epuizează odată cu efectuarea ultimului act de executare.

4. Tentativa

Nu este posibilă.

5. Participația

Nu este posibil coautoratul.

✍ Soluții grile:

1. a, c; **2.** b, c; **3.** a; **4.** a; **5.** a, c; **6.** a, b, c; **7.** b, c; **8.** -; **9.** a; **10.** -; **11.** -; **12.** b; **13.** - (cf. Deciziei CCR nr. 368/2017, publicată în M. Of. nr. 566 din 17 iulie 2017); **14.** a; **15.** b, c; **16.** b; **17.** a, b; **18.** a; **19.** b, c; **20.** a, b; **21.** a; **22.** a, înainte de Decizia CCR nr. 368/2017; b, după Decizia CCR nr. 368/2017; **23.** a, c; **24.** a, b, c; **25.** a, b, c; **26.** b.

[1] V. Papadopol, D. Pavel, *Formele unității infracționale în dreptul penal român*, Ed. Șansa S.R.L., București, 1992, pp. 239, 241.

Capitolul al VI-lea
PLURALITATEA DE INFRACȚIUNI

Formele pluralității de infracțiuni. Concursul de infracțiuni. Recidiva. Pluralitatea intermediară

Art. 38. Concursul de infracțiuni

(1) Există concurs real de infracțiuni când două sau mai multe infracțiuni au fost săvârşite de aceeaşi persoană, prin acțiuni sau inacțiuni distincte, înainte de a fi condamnată definitiv pentru vreuna din ele. Există concurs real de infracțiuni şi atunci când una dintre infracțiuni a fost comisă pentru săvârşirea sau ascunderea altei infracțiuni.

(2) Există concurs formal de infracțiuni când o acțiune sau o inacțiune săvârşită de o persoană, din cauza împrejurărilor în care a avut loc sau a urmărilor pe care le-a produs, realizează conținutul mai multor infracțiuni.

Art. 39. Pedeapsa principală în caz de concurs de infracțiuni

(1) În caz de concurs de infracțiuni, se stabileşte pedeapsa pentru fiecare infracțiune în parte şi se aplică pedeapsa, după cum urmează:

a) când s-au stabilit o pedeapsă cu detențiune pe viață şi una sau mai multe pedepse cu închisoare ori cu amendă, se aplică pedeapsa detențiunii pe viață;

b) când s-au stabilit numai pedepse cu închisoare, se aplică pedeapsa cea mai grea, la care se adaugă un spor de o treime din totalul celorlalte pedepse stabilite;

c) când s-au stabilit numai pedepse cu amendă, se aplică pedeapsa cea mai grea, la care se adaugă un spor de o treime din totalul celorlalte pedepse stabilite;

d) când s-au stabilit o pedeapsă cu închisoare şi o pedeapsă cu amendă, se aplică pedeapsa închisorii, la care se adaugă în întregime pedeapsa amenzii;

e) când s-au stabilit mai multe pedepse cu închisoare şi mai multe pedepse cu amendă se aplică pedeapsa închisorii conform lit. b), la care se adaugă în întregime pedeapsa amenzii conform lit. c).

(2) Atunci când s-au stabilit mai multe pedepse cu închisoarea, dacă prin adăugare la pedeapsa cea mai mare a sporului de o treime din totalul celorlalte pedepse cu închisoarea stabilite s-ar depăşi cu 10 ani sau mai mult maximul general al pedepsei închisorii, iar pentru cel puțin una dintre infracțiunile concurente pedeapsa prevăzută de lege este închisoarea de 20 de ani sau mai mare, se poate aplica pedeapsa detențiunii pe viață.

Art. 40. Contopirea pedepselor pentru infracțiuni concurente

(1) Dacă infractorul condamnat definitiv este judecat ulterior pentru o infracțiune concurentă, se aplică dispozițiile art. 39.

(2) Dispozițiile art. 39 se aplică și în cazul în care, după ce o hotărâre de condamnare a rămas definitivă, se constată că cel condamnat mai suferise o condamnare definitivă pentru o infracțiune concurentă.

(3) Dacă infractorul a executat integral sau parțial pedeapsa aplicată prin hotărârea anterioară, ceea ce s-a executat se scade din durata pedepsei aplicate pentru infracțiunile concurente.

(4) Dispozițiile privitoare la aplicarea pedepsei în caz de concurs de infracțiuni se aplică și în cazul în care condamnarea la pedeapsa detențiunii pe viață a fost comutată sau înlocuită cu pedeapsa închisorii.

(5) În cazul contopirii pedepselor conform alin. (1)-(4) se ține seama și de pedeapsa aplicată printr-o hotărâre de condamnare pronunțată în străinătate, pentru o infracțiune concurentă, dacă hotărârea de condamnare a fost recunoscută potrivit legii.

Art. 41. Recidiva

(1) Există recidivă când, după rămânerea definitivă a unei hotărâri de condamnare la pedeapsa închisorii mai mare de un an și până la reabilitare sau împlinirea termenului de reabilitare, condamnatul săvârșește din nou o infracțiune cu intenție sau cu intenție depășită, pentru care legea prevede pedeapsa închisorii de un an sau mai mare.

(2) Există recidivă și în cazul în care una dintre pedepsele prevăzute în alin. (1) este detențiunea pe viață.

(3) Pentru stabilirea stării de recidivă se ține seama și de hotărârea de condamnare pronunțată în străinătate, pentru o faptă prevăzută și de legea penală română, dacă hotărârea de condamnare a fost recunoscută potrivit legii.

Art. 42. Condamnări care nu atrag starea de recidivă

La stabilirea stării de recidivă nu se ține seama de hotărârile de condamnare privitoare la:

a) faptele care nu mai sunt prevăzute de legea penală;

b) infracțiunile amnistiate;

c) infracțiunile săvârșite din culpă.

Art. 43. Pedeapsa în caz de recidivă

(1) Dacă înainte ca pedeapsa anterioară să fi fost executată sau considerată ca executată se săvârșește o nouă infracțiune în stare de recidivă, pedeapsa stabilită pentru aceasta se adaugă la pedeapsa anterioară neexecutată ori la restul rămas neexecutat din aceasta.

(2) Când înainte ca pedeapsa anterioară să fi fost executată sau considerată ca executată sunt săvârșite mai multe infracțiuni concurente, dintre care cel puțin una se află în stare de recidivă, pedepsele stabilite se contopesc potrivit dispozițiilor referitoare la concursul de infracțiuni, iar pedeapsa rezultată se adaugă la pedeapsa anterioară neexecutată ori la restul rămas neexecutat din aceasta.

(3) Dacă prin însumarea pedepselor în condițiile alin. (1) și alin. (2) s-ar depăși cu mai mult de 10 ani maximul general al pedepsei închisorii, iar pentru cel puțin una

dintre infracțiunile săvârșite pedeapsa prevăzută de lege este închisoarea de 20 de ani sau mai mare, în locul pedepselor cu închisoarea se poate aplica pedeapsa detențiunii pe viață.

(4) Când pedeapsa anterioară sau pedeapsa stabilită pentru infracțiunea săvârșită în stare de recidivă este detențiunea pe viață, se va executa pedeapsa detențiunii pe viață.

(5) Dacă după ce pedeapsa anterioară a fost executată sau considerată ca executată se săvârșește o nouă infracțiune în stare de recidivă, limitele speciale ale pedepsei prevăzute de lege pentru noua infracțiune se majorează cu jumătate.

(6) Dacă după rămânerea definitivă a hotărârii de condamnare pentru noua infracțiune și mai înainte ca pedeapsa să fi fost executată sau considerată ca executată se descoperă că cel condamnat se află în stare de recidivă, instanța aplică dispozițiile alin. (1)-(5).

(7) Dispozițiile alin. (6) se aplică și în cazul în care condamnarea la pedeapsa detențiunii pe viață a fost comutată sau înlocuită cu pedeapsa închisorii.

Art. 44. Pluralitatea intermediară

(1) Există pluralitate intermediară de infracțiuni când, după rămânerea definitivă a unei hotărâri de condamnare și până la data la care pedeapsa este executată sau considerată ca executată, condamnatul săvârșește din nou o infracțiune și nu sunt întrunite condițiile prevăzute de lege pentru starea de recidivă.

(2) În caz de pluralitate intermediară, pedeapsa pentru noua infracțiune și pedeapsa anterioară se contopesc potrivit dispozițiilor de la concursul de infracțiuni.

Art. 45. Pedepsele complementare, pedepsele accesorii și măsurile de siguranță în caz de pluralitate de infracțiuni

(1) Dacă pentru una dintre infracțiunile săvârșite s-a stabilit și o pedeapsă complementară, aceasta se aplică alături de pedeapsa principală.

(2) Când s-au stabilit mai multe pedepse complementare de natură diferită sau chiar de aceeași natură, dar cu un conținut diferit, acestea se aplică alături de pedeapsa principală.

(3) Dacă s-au stabilit mai multe pedepse complementare de aceeași natură și cu același conținut:

a) în caz de concurs de infracțiuni sau de pluralitate intermediară se aplică cea mai grea dintre acestea;

b) în caz de recidivă, partea neexecutată din pedeapsa complementară anterioară se adaugă la pedeapsa stabilită pentru noua infracțiune.

(4) În cazul condamnărilor succesive pentru infracțiuni concurente, partea din pedeapsa complementară executată până la data contopirii pedepselor principale se scade din durata pedepsei complementare aplicate pe lângă pedeapsa rezultată.

(5) Dacă pe lângă pedepsele principale au fost stabilite una sau mai multe pedepse accesorii, se aplică dispozițiile alin. (1)-(3), pedeapsa accesorie rezultată executându-se până la executarea sau considerarea ca executată a pedepsei principale.

(6) Măsurile de siguranță de natură diferită sau chiar de aceeași natură, dar cu un conținut diferit, luate în cazul infracțiunilor săvârșite, se cumulează.

(7) Dacă s-au luat mai multe măsuri de siguranță de aceeași natură și cu același conținut, dar pe durate diferite, se aplică măsura de siguranță cu durata cea mai mare. Măsurile de siguranță luate conform art. 112 se cumulează.

➲ *A. Rezolvați următoarele grile:*

1. Constituie pluralitate de infracțiuni:

a. concursul de infracțiuni;
b. recidiva;
c. pluralitatea intermediară.

2. Există concurs real de infracțiuni:

a. când a doua infracțiune a fost săvârșită după intervenția unei condamnări definitive;
b. când a doua infracțiune a fost săvârșită pentru a ascunde săvârșirea unei infracțiuni inițiale comise din culpă;
c. când o infracțiune a fost săvârșită pentru a înlesni săvârșirea altei infracțiuni.

3. În cazul concursului ideal:

a. ambele infracțiuni se pot comite cu intenție;
b. o infracțiune se poate comite din culpă, iar alta cu intenție;
c. ambele infracțiuni se pot comite din culpă.

4. Concursul ideal presupune:

a. o activitate infracțională unică;
b. urmări care realizează conținutul mai multor infracțiuni;
c. subiectul activ să acționeze cu aceeași formă de vinovăție.

5. Primul termen al recidivei trebuie să îndeplinească, între altele, următoarele condiții:

a. existența unei condamnări anterioare la pedeapsa amenzii;
b. existența unei condamnări anterioare la pedeapsa închisorii mai mare de un an;
c. existența unei condamnări anterioare la pedeapsa închisorii egale cu un an;
d. existența unei condamnări anterioare pentru o infracțiune comisă cu intenție.

6. Nu atrag starea de recidivă:

a. faptele reabilitate;
b. infracțiunile săvârșite în timpul minorității;
c. infracțiunile comise din culpă;

d. infracțiunile grațiate;
e. infracțiunile amnistiate;
f. faptele dezincriminate.

7. Al doilea termen al recidivei presupune:

a. săvârşirea unei infracțiuni din culpă;
b. săvârşirea unei infracțiuni praeterintenționate;
c. săvârşirea unei infracțiuni pentru care legea prevede pedeapsa închisorii egale cu un an;
d. săvârşirea unei infracțiuni pentru care legea prevede pedeapsa închisorii mai mare de un an;
e. săvârşirea unei infracțiuni pentru care legea prevede pedeapsa amenzii.

8. În cazul recidivei postcondamnatorii cu referire la sancționarea acesteia, este instituit sistemul:

a. cumulului juridic;
b. cumulului aritmetic;
c. absorbției.

9. Când, înainte ca pedeapsa anterioară să fi fost executată sau considerată executată, sunt săvârşite mai multe infracțiuni concurente, dintre care cel puțin una se află în stare de recidivă, pedeapsa se va calcula astfel:

a. se stabileşte starea de recidivă raportat la fiecare dintre infracțiunile concurente, se stabileşte rezultanta în fiecare caz în parte, apoi rezultantele se contopesc;
b. pedepsele pentru infracțiunile concurente se contopesc potrivit regulilor concursului de infracțiuni, apoi rezultanta se adaugă la pedeapsa anterioară neexecutată ori la restul rămas neexecutat din aceasta;
c. pedepsele pentru infracțiunile concurente se contopesc potrivit regulilor concursului de infracțiuni, apoi rezultanta se contopeşte cu pedeapsa anterioară neexecutată ori la restul rămas neexecutat din aceasta.

10. Dacă, după o condamnare definitivă, o persoană săvârşeşte o nouă infracțiune din culpă, va exista:

a. concurs de infracțiuni;
b. recidivă;
c. pluralitate intermediară.

11. Pluralitatea de infracțiuni se caracterizează prin:

a. existența unei legături între infracțiunile care o formează;
b. unicitatea subiectului activ;
c. o pluralitate de acțiuni sau inacțiuni.

12. Concursul real de infracțiuni se sancționează potrivit:

a. sistemului cumulului juridic al pedepselor, de regulă;
b. sistemului cumulului aritmetic al pedepselor;
c. doar prin sistemului absorbției.

13. În cazul concursului de infracțiuni:

a. se poate aplica pedeapsa detențiunii pe viață chiar când ea nu este aplicată pentru niciuna dintre infracțiunile componente concursului;
b. nu se poate atinge cumulul aritmetic al pedepselor;
c. se poate atinge cumulul aritmetic al pedepselor, dar nu se poate depăși, pentru aceeași categorie de pedeapsă.

14. Dacă între pedepsele stabilite pentru concurs sunt mai multe pedepse cu închisoarea și mai multe pedepse cu amenda, se va aplica:

a. pedeapsa închisorii rezultantă, fără a se mai putea adăuga vreuna dintre pedepsele cu amenda;
b. pedeapsa rezultantă a închisorii, la care se va adăuga obligatoriu pedeapsa rezultantă a amenzii, în tot sau în parte;
c. pedeapsa rezultantă a închisorii, la care se poate adăuga pedeapsa rezultantă a amenzii.

15. Cumularea măsurilor de siguranță de aceeași natură în cazul unui concurs de infracțiuni:

a. nu este posibilă deoarece s-ar putea ajunge la situația dublării lor, ceea ce ar crea o situație inechitabilă;
b. este posibilă în toate cazurile;
c. este posibilă în unele cazuri.

16. Dacă în urma intervenției unor acte de clemență, efectuându-se descontopirea, din pedepsele stabilite pentru infracțiunile săvârșite în concurs rămâne de executat doar una, înlăturarea sporului aplicat inițial este:

a. facultativă;
b. obligatorie;
c. facultativă doar în cazul anumitor infracțiuni, în rest fiind obligatorie.

17. Dacă se săvârșește o nouă infracțiune după ce s-a executat deja o parte din pedeapsă:

a. restul de pedeapsă rămas neexecutat se cumulează aritmetic cu pedeapsa pentru noua infracțiune;
b. restul de pedeapsă rămas neexecutat se cumulează juridic cu pedeapsa pentru noua infracțiune;
c. ceea ce s-a executat se scade din durata pedepsei aplicate pentru infracțiunile concurente.

18. În cazul recidivei postcondamnatorii, prin aplicarea sporului de pedeapsă:

a. se poate depăși cumulul aritmetic al pedepselor;
b. nu se poate depăși cumulul aritmetic al pedepselor;
c. pedeapsa rezultantă poate fi egală cu suma aritmetică a pedepselor pentru infracțiunile în cauză.

19. Concursul real de infracțiuni:

a. când este omogen, se deosebește de infracțiunea continuată prin pluralitatea rezoluțiilor infracționale;
b. presupune ca săvârșirea infracțiunilor să se realizeze înainte de pronunțarea unei hotărâri definitive pentru vreuna dintre ele;
c. necesită săvârșirea a două sau a mai multor infracțiuni prin aceeași acțiune sau inacțiune.

20. Recidiva postexecutorie:

a. presupune ca prim termen o condamnare definitivă la pedeapsa închisorii de un an;
b. există doar în cazul vinovăției sub forma intenției;
c. nu există în cazul în care a intervenit prescripția executării pedepsei primului termen.

21. Săvârșirea unei noi infracțiuni intenționate pentru care legea prevede pedeapsa închisorii de un an, în perioada evadării de sub puterea unui mandat de arestare preventivă, fără ca inculpatul să mai fi fost condamnat anterior arestării constituie:

a. recidivă postcondamnatorie;
b. pluralitate intermediară;
c. concurs real de infracțiuni.

22. Concursul real omogen se aseamănă cu:

a. infracțiunea complexă;
b. infracțiunea continuă;
c. infracțiunea continuată.

23. Dacă după o condamnare definitivă și mai înainte de executarea pedepsei condamnatul săvârșește mai multe infracțiuni:

a. se va da eficiență mai întâi regulilor de la concurs și apoi celor de la recidivă;
b. se va da eficiență mai întâi regulilor de la recidivă și apoi celor de la concurs;
c. se aplică doar regulile concursului de infracțiuni.

24. Calcularea restului de pedeapsă ce urmează a se contopi, dacă se săvârșește o nouă infracțiune după ce s-a executat deja o parte din pedeapsă, se face de la data:

a. rămânerii definitive a hotărârii judecătorești de condamnare;
b. săvârșirii infracțiunii;
c. începerii urmăririi penale pentru noua infracțiune săvârșită.

BUCHAREST CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

25. În cazul în care una dintre pedepsele pentru infracțiunile săvârșite este detențiunea pe viață:

a. nu se va putea reține starea de recidivă, deoarece pedeapsa detențiunii pe viață nu poate fi agravată;
b. se va reține starea de recidivă;
c. detențiunea pe viață absoarbe pedeapsa închisorii.

26. Săvârșirea unei infracțiuni în termenul de încercare al grațierii condiționate:

a. va determina reținerea stării de recidivă în toate cazurile;
b. nu va determina reținerea stării de recidivă;
c. va determina reținerea stării de recidivă, dacă sunt îndeplinite și celelalte condiții prevăzute de art. 41 și art. 42 C. pen.

27. Pentru calcularea corectă a pedepsei în caz de recidivă în situația săvârșirii unei noi infracțiuni în stare de evadare, pedeapsa pentru evadare:

a. se cumulează aritmetic cu pedeapsa rezultată din: cumulul juridic al restului de pedeapsă neexecutat până la evadare cu pedeapsa pentru noua infracțiune;
b. se cumulează juridic cu pedeapsa care se execută;
c. se cumulează aritmetic cu pedeapsa rezultată din: cumulul juridic al pedepsei din care s-a evadat cu pedeapsa pentru noua infracțiune.

28. Pentru două infracțiuni concurente instanța de judecată a stabilit o pedeapsă cu închisoarea și o pedeapsă cu amenda și a dispus aplicarea doar a pedepsei închisorii:

a. soluția instanței este greșită, fiindcă trebuia să aplice, pe lângă pedeapsa închisorii, o treime din cuantumul amenzii;
b. soluția instanței este legală;
c. instanța trebuia să sporească pedeapsa închisorii ca echivalent al pedepsei cu amenda.

29. Dacă infractorul, fiind condamnat anterior pentru concurs, stabilindu-i-se o pedeapsă rezultantă ce cuprinde și un spor, este judecat ulterior pentru o altă infracțiune concurentă, pedeapsa finală va fi compusă din:

a. pedeapsa rezultantă inițială, la care se adaugă pedeapsa pentru infracțiunea ulterioară cumulată juridic;
b. pedeapsa rezultantă inițială, care va cuprinde un spor mai mare;
c. pedeapsa rezultantă în urma contopirii tuturor pedepselor, care va fi sporită cu o treime din totalul celorlalte pedepse.

30. Reprezintă condiții ale pluralității intermediare:

a. pedeapsa aplicată pentru condamnarea anterioară este închisoarea mai mică de un an;
b. infracțiunea reiterată este din culpă;
c. pedeapsa prevăzută de lege pentru infracțiunea nouă este mai mică de un an.

31. Există concurs real de infracțiuni:

a. când a doua infracțiune a fost săvârșită după intervenția unei condamnări definitive;
b. a doua infracțiune a fost săvârșită pentru a ascunde săvârșirea unei infracțiuni inițiale comise din culpă;
c. o infracțiune a fost săvârșită pentru a înlesni săvârșirea altei infracțiuni.

32. X a comis un viol pentru care este cercetat penal în stare de arest preventiv, fiind în faza urmăririi penale. În perioada arestului preventiv se descoperă că X comisese și un omor, care se află în faza judecății în primă instanță. În timpul arestului preventiv, X comite și o faptă de lovire sau alte violențe asupra unui coleg de celulă:

a. infracțiunea de viol a fost comisă în stare de recidivă;
b. infracțiunea de lovire sau alte violențe este comisă în stare de recidivă;
c. toate infracțiunile sunt în concurs.

33. Inculpatul X, care a fost condamnat definitiv la pedeapsa închisorii de 2 ani, pedeapsă ce a fost grațiată integral necondiționat, comite înainte de împlinirea termenului de reabilitare o nouă infracțiune intenționată pentru care legea prevede o pedeapsă mai mare de un an. Arătați care dintre aserțiunile următoare sunt adevărate:

a. X comite noua infracțiune în stare de recidivă postcondamnatorie;
b. X comite noua infracțiune în stare de recidivă postexecutorie;
c. noua infracțiune nu este comisă în stare de recidivă.

34. Toate formele pluralității de infracțiuni presupun:

a. unitate de subiect activ;
b. unitate de rezoluție infracțională;
c. pluralitate de acțiuni sau inacțiuni.

35. În cazul în care o persoană a săvârșit două infracțiuni diferite, dintre care una este amnistiată:

a. există concurs real de infracțiuni;
b. există concurs formal de infracțiuni;
c. nu există concurs de infracțiuni.

36. Actualul Cod penal prevede în sancționarea concursului ca sistem de sancționare:

a. sistemul cumulului juridic cu spor obligatoriu și fix;
b. sistemul absorbției;
c. sistemul cumulului pedepselor.

37. Inculpatul minor care în timpul executării unei măsuri educative privative de libertate comite o nouă infracțiune intenționată pentru care legea prevede o pedeapsă mai mare de un an:

a. este în stare de recidivă postcondamnatorie;
b. nu este în stare de recidivă;
c. comite o pluralitate intermediară de infracțiuni.

38. Inculpatul care, fiind arestat preventiv pentru o infracțiune intenționată pentru care legea prevede pedeapsa închisorii mai mare de un an, săvârșește în stare de evadare o nouă infracțiune intenționată pentru care legea prevede pedeapsa închisorii mai mare de un an:

a. este în stare de recidivă postcondamnatorie;
b. a săvârşit o pluralitate intermediară de infracțiuni;
c. a săvârşit un concurs de infracțiuni.

39. Inculpatul care a fost condamnat în primă instanță la pedeapsa închisorii de 3 ani cu executare comite înainte de judecarea apelului o nouă infracțiune intenționată pentru care legea prevede o pedeapsă mai mare de un an:

a. este în stare de recidivă postcondamnatorie;
b. a săvârşit o pluralitate intermediară de infracțiuni;
c. a săvârşit un concurs de infracțiuni.

40. Inculpatul care a fost condamnat la pedeapsa închisorii de 2 ani, pedeapsă ce a fost grațiată integral condiționat, comite în termenul de încercare al grațierii condiționate o nouă infracțiune intenționată pentru care legea prevede o pedeapsă mai mare de un an:

a. este în stare de recidivă postcondamnatorie;
b. este în stare de recidivă postexecutorie;
c. nu este în stare de recidivă.

41. Când după condamnarea definitivă la pedeapsa închisorii de 2 ani cu executare pentru infracțiunea de ucidere din culpă inculpatul a comis o nouă infracțiune intenționată pentru care pedeapsa este mai mare de un an, ne aflăm în prezența:

a. concursului de infracțiuni;
b. pluralității intermediare;
c. recidivei postcondamnatorii.

42. Când după executarea pedepsei închisorii de un an pentru infracțiunea de furt inculpatul a comis o nouă infracțiune intenționată pentru care pedeapsa este mai mare de un an, ne aflăm în prezența:

a. concursului de infracțiuni;
b. pluralității intermediare;
c. recidivei postcondamnatorii.

43. Regimul sancționator al recidivei postcondamnatorii este (regula):

a. regimul cumulului juridic cu spor obligatoriu;
b. regimul cumulului aritmetic;
c. regimul absorbției.

44. În cazul recidivei:

a. se poate aplica pedeapsa detențiunii pe viață, chiar dacă pentru niciuna dintre infracțiunile care constituie termenii recidivei nu este prevăzută pedeapsa detențiunii pe viață, în cazul persoanei fizice;
b. în cazul persoanei juridice, pedeapsa pentru infracțiunea comisă în stare de recidivă poate depăși maximul general al pedepsei amenzii, ca efect al majorării limitelor speciale de pedeapsă;
c. nu se mai poate agrava pedeapsa pentru infracțiunea comisă în stare de recidivă, dacă primul termen constă într-o pedeapsă cu închisoarea pronunțată de o instanță străină care a fost executată integral în străinătate, pentru o faptă incriminată și de legea penală română.

45. În cazul recidivei postcondamnatorii:

a. nu se poate aplica pedeapsa detențiunii pe viață, dacă pentru niciuna dintre infracțiunile care constituie termenii recidivei nu este prevăzută pedeapsa detențiunii pe viață, în cazul persoanei fizice;
b. al doilea termen poate consta într-un concurs de infracțiuni, chiar dacă doar una dintre infracțiunile concurente îndeplinește condițiile pentru a fi comisă în stare de recidivă, celelalte infracțiuni concurente fiind comise din culpă;
c. se execută doar pedeapsa complementară pentru noua infracțiune, chiar dacă pedeapsa complementară anterioară nu a fost executată integral.

➲ *B. Rezolvați următoarele exerciții:*

1. Arătați care este distincția dintre concursul real și concursul ideal.
2. Arătați care este distincția dintre infracțiunea complexă și concursul real eterogen de infracțiuni (definiție, structură, tipuri).
3. Indicați condamnările care nu atrag starea de recidivă postcondamnatorie.
4. Indicați ce infracțiuni nu atrag starea de recidivă postexecutorie.
5. Realizați o comparație între concursul real cu conexitate etiologică și concursul real cu conexitate consecvențională.
6. Explicați regimul sancționator al recidivei.
7. Explicați regimul sancționator al concursului de infracțiuni.
8. Realizați distincția dintre infracțiunea continuată și concursul real omogen.

BCU CENTRALA UNIVERSITARA LIBRARY

C. Rezolvați următoarele spețe:

Speța nr. 1

Inculpatul D.O. a comis mai multe infracțiuni, dintre care unele înainte de intrarea în vigoare a noului Cod penal, iar altele după intrarea în vigoare a noului Cod penal. Toate se judecă împreună.

Arătați în baza cărui algoritm urmează a se aplica pedeapsa pentru întreaga activitate infracțională.

Speța nr. 2

Prin sentința penală nr. XXX/2014 a Judecătoriei Constanța, inculpatul A.B. a fost condamnat pentru trei infracțiuni, dintre care un furt, o vătămare corporală și un viol. Instanța a stabilit pentru infracțiunea de furt o pedeapsă de un an închisoare, pentru infracțiunea de vătămare corporală 2 ani, iar pentru infracțiunea de viol 6 ani și a dispus ca inculpatul să execute pedeapsa cea mai grea, de 6 ani, la care a adăugat un spor de 5 ani, urmând ca inculpatul să execute rezultanta de 11 ani.

Ce greșeală a comis instanța?

Speța nr. 3

Inculpatul, condamnat definitiv la pedeapsa de 30 de ani închisoare, a încercat să evadeze din penitenciarul în care executa această pedeapsă. Tribunalul l-a condamnat pe inculpat la o pedeapsă de un an și 6 luni închisoare pentru săvârșirea tentativei la evadare și a dispus ca inculpatul să execute pedeapsa de 30 de ani închisoare.

Arătați și motivați dacă hotărârea instanței este legală sau nu.

Speța nr. 4

Inculpatul D.O., aflându-se în executarea pedepsei de 2 ani închisoare pentru o infracțiune de furt, aplicată de către Judecătoria Craiova prin sentința penală nr. 4222 din 2 februarie 2013, a evadat din penitenciar la data de 2 februarie 2015 și a sustras din incinta unui depozit aparținând SC X SRL bunuri în valoare de 50.000 lei. Instanța a stabilit pentru infracțiunea de furt calificat săvârșită în stare de evadare o pedeapsă cu închisoarea de 5 ani, a reținut starea de recidivă în raport cu noua infracțiune și a dispus ca inculpatul să execute o pedeapsă rezultantă de 12 ani, pe care a stabilit-o astfel: a constatat că pedeapsa închisorii pentru infracțiunea săvârșită în stare de evadare este mai mare decât prima condamnare și a sporit-o, adăugându-i un spor de 7 ani.

Identificați greșelile instanței.

Speța nr. 5

Inculpatul B.D. a fost condamnat de Judecătoria Lugoj prin sentința penală nr. 199 din 21 mai 2015 la o pedeapsă rezultantă de 3 ani și 8 luni închisoare și interzicerea exercitării drepturilor prevăzute de art. 66 lit. a) și c) C. pen. pe o perioadă de 2 ani.

Instanța a reținut că inculpatul a săvârșit la 31 aprilie 2014 infracțiunea de viol pedepsită cu închisoarea de la 3 la 10 ani și interzicerea exercitării unor drepturi, iar la 31 august 2014 a săvârșit infracțiunea de furt calificat. Pentru cele două fapte i s-a aplicat o pedeapsă de 3 ani închisoare și 2 ani interzicerea drepturilor prevăzute la art. 66 lit. a) și b) C. pen. și, respectiv, o pedeapsă de 2 ani închisoare.

Același inculpat a fost condamnat prin sentința penală nr. 301 din 30 noiembrie 2015 la o pedeapsă rezultantă de 4 ani și 2 luni închisoare, reținându-se că la data de 20 iulie 2015 a săvârșit infracțiunile de înșelăciune, pentru care instanța a aplicat o pedeapsă de 4 ani închisoare, și fals în înscrisuri sub semnătură privată, pentru care a fost condamnat la 6 luni închisoare.

Instanța a contopit pedepsele amintite în cea mai grea, de 4 ani, la care a adăugat un spor de 2 luni, astfel că inculpatul urma să execute pedeapsa rezultantă de 4 ani și 2 luni.

a) Aflat în Penitenciarul Timișoara, inculpatul a cerut instanței contopirea pedepselor aplicate de cele două instanțe, sens în care urmează să procedați conform dispozițiilor legale.

b) Ce forme ale pluralității de infracțiuni a săvârșit inculpatul B.D. și care sunt termenii acestora?

BCU IAȘI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

D. Recapitulați:

1. Pluralitatea de infracțiuni

- acea situație juridică în care o persoană săvârşeşte mai multe infracțiuni înainte de condamnarea sa definitivă pentru vreuna dintre ele sau după ce a fost condamnat pentru o altă infracțiune;

-*forme:* concursul de infracțiuni; recidiva; pluralitatea intermediară.

I. Concursul de infracțiuni

• situația în care o persoană săvârşeşte două sau mai multe infracțiuni înainte de a fi condamnată definitiv pentru vreuna dintre ele;

• condiții: a) săvârşirea a două sau mai multe infracțiuni (în forma consumată sau tentativă); b) infracțiunile să fie săvârşite de aceeaşi persoană (indiferent de forma de contribuție – autor, coautor, instigator, complice); c) infracțiunile să fie săvârşite mai înainte de a interveni o condamnare definitivă pentru vreuna dintre ele; d) cel puțin două să fie susceptibile de condamnare;

• tipuri: real şi ideal (formal);

• *concursul real:*

- două sau mai multe infracțiuni au fost săvârşite de aceeaşi persoană;
- prin două ori mai multe acțiuni sau inacțiuni distincte;
- înainte de a fi condamnată definitiv pentru vreuna dintre ele;
- poate fi: simplu (fără conexitate) sau caracterizat (cu conexitate topografică, temporală, etiologică, consecvențională);
- infracțiunile concurente pot fi comise cu orice formă de vinovăție;

• *concursul formal:*

- acțiune sau inacțiune săvârşită de aceeaşi persoană, datorită împrejurărilor în care a avut loc sau urmărilor pe care le-a produs, realizează conținutul mai multor infracțiuni;
- infracțiunile concurente pot fi comise cu orice formă de vinovăție.

• **Sancționare:**

- *sistemul cumulului juridic cu spor obligatoriu (regula) şi sistemul absorbției*;
- algoritm de calcul – două etape: 1. stabilirea pedepsei (principale/complementare/accesorii) pentru fiecare infracțiune concurentă; 2. aplicarea pedepsei pentru întreaga pluralitate de infracțiuni;
- cauză de agravare obligatorie a pedepsei.

a) Pedepse principale:

PD + PI/A ⇒ PD
P g + 1/3(P1 + P2 + P3 +... Pn) ⇒ PR
PI + PA ⇒ PIPA

BCU ALEXANDRU CEL BUN UNIVERSITY LIBRARY

[PI g + 1/3(PI1 + PI2 + PI3 + ... PIn)] + [PA g + 1/3(PA1 + PA2 + PA3 + ... PAn)] ⇒ PRIPRA[1]

Detalierea algoritmului de calcul:

• când s-au stabilit o pedeapsă cu detenţiune pe viaţă şi una sau mai multe pedepse cu închisoare ori cu amendă, se aplică pedeapsa detenţiunii pe viaţă;

• când s-au stabilit numai pedepse cu închisoarea, se aplică pedeapsa cea mai grea, la care se adaugă un spor de o treime din totalul celorlalte pedepse stabilite;

• când s-au stabilit numai pedepse cu amendă, se aplică pedeapsa cea mai grea, la care se adaugă un spor de o treime din totalul celorlalte pedepse stabilite;

• când s-au stabilit o pedeapsă cu închisoare şi o pedeapsă cu amendă, se aplică pedeapsa închisorii, la care se adaugă în întregime pedeapsa amenzii;

• când s-au stabilit mai multe pedepse cu închisoare şi mai multe pedepse cu amendă, se aplică pedeapsa rezultantă a închisorii, la care se adaugă în întregime pedeapsa rezultantă a amenzii;

• *când s-au stabilit mai multe pedepse cu închisoarea, dacă prin adăugare la pedeapsa cea mai mare a sporului de o treime din totalul celorlalte pedepse cu închisoarea stabilite s-ar depăşi cu 10 ani sau mai mult maximul general al pedepsei închisorii, iar pentru cel puţin una dintre infracţiunile concurente pedeapsa prevăzută de lege este închisoarea de 20 de ani sau mai mare, se poate aplica pedeapsa detenţiunii pe viaţă.*

• potrivit Deciziei RIL nr. X/2005[2]: *„1. În caz de concurs de infracţiuni, dintre care pentru unele s-au stabilit pedepse ce intră sub incidenţa graţierii, dispoziţiile referitoare la contopire se aplică numai cu privire la pedepsele executabile ce nu au facut obiectul graţierii sau care au fost graţiate parţial. 2. Graţierea individuală, în cazul concursului de infracţiuni, vizează numai pedeapsa rezultantă."*

• Potrivit Deciziei RIL nr. LXX/2007[3]: *„Instanţele de control judiciar nu pot dispune direct în căile de atac contopirea pedepsei aplicate pentru infracţiunea care a făcut obiectul judecăţii cu pedepse aplicate infracţiunilor concurente, pentru care există o condamnare definitivă, în cazul în care contopirea nu a fost dispusă de către prima instanţă."*

b) Pedepsele complementare, pedepsele accesorii şi măsurile de siguranţă:

• **pedepsele complementare/accesorii** de natură diferită sau de aceeaşi natură, dar cu conţinut diferit – se aplică toate alături de pedeapsa principală;

• **pedepsele complementare/accesorii** de aceeaşi natură şi cu acelaşi conţinut – se aplică cea mai grea dintre acestea;

---

[1] Unde:
PD – detenţiunea pe viaţă.
PI – închisoarea.
PA – amenda.
PI/Ag – pedeapsa cea mai grea dintre pedepsele stabilite pentru fiecare dintre infracţiunile concurente.
PR – pedeapsa rezultantă.

[2] Publicată în Monitorul Oficial nr. 123/9.02.2006.

[3] Publicată în Monitorul Oficial nr. 123/9.02.2006.

• în cazul condamnărilor succesive pentru infracțiuni concurente, partea din pedeapsa complementară executată până la data contopirii pedepselor principale se scade din durata pedepsei complementare aplicate pe lângă pedeapsa rezultată;

• **măsurile de siguranță** de natură diferită sau de aceeași natură, dar cu un conținut diferit se cumulează;

• **măsurile de siguranță** de aceeași natură și cu același conținut, dar pe durate diferite – se aplică măsura de siguranță cu durata cea mai mare;

• **măsurile de siguranță luate conform art. 112 C. pen.** (confiscarea) se cumulează.

II. Recidiva

• persoana a săvârșit, cu intenție sau cu praeterintenție, una sau mai multe infracțiuni pentru care legea prevede pedeapsa închisorii (chiar și alternativ cu amenda) de un an sau mai mare de un an ori detențiunea pe viață, după ce a fost condamnată definitiv pentru o altă infracțiune intenționată la închisoare mai mare de un an sau la detențiune pe viață;

• *tipuri*: postcondamnatorie și postexecutorie; națională și internațională;

• *condamnări care nu atrag starea de recidivă:*

- infracțiunile săvârșite din culpă;
- infracțiunile amnistiate;
- faptele care nu mai sunt prevăzute ca infracțiuni;
- condamnările pentru care a intervenit reabilitarea sau s-a împlinit termenul de reabilitare;
- condamnările din timpul minorității în condițiile Codului penal din 1968 (cf. art. 9 LPA) sau hotărârile prin care s-a aplicat o măsură educativă în condițiile Codului penal din 2009;
- hotărârile prin care se dispune renunțarea la aplicarea pedepsei sau amânarea aplicării pedepsei (nu sunt hotărâri de condamnare);

• condamnarea anterioară și infracțiunea nou comisă constituie *termenii recidivei* (T1 și T2).

Recidiva postcondamnatorie

T 1	T 2
• să existe o condamnare definitivă; • să constea în pedeapsa detențiunii pe viață sau pedeapsa închisorii mai mare de un an (o singură infracțiune sau concurs); • condamnarea intervine pentru o infracțiune intenționată/praeterintenționată; în caz de condamnare pentru concurs, măcar una dintre infracțiunile concurente să fie intenționată/praeterintenționată; • să nu fie incidente dispozițiile art. 42 C. pen.	• săvârșirea unei infracțiuni sau a unui concurs; • infracțiunea săvârșită să fie intenționată/praeterintenționată; în caz de concurs, cel puțin una dintre infracțiunile concurente să îndeplinească condiția; • pedeapsa prevăzută de lege pentru noua infracțiune să fie detențiunea pe viață sau închisoarea de un an sau mai mare, singură sau alternativ cu amenda; condiția trebuie îndeplinită, în caz de concurs, pentru cel

	puțin una dintre infracțiunile concurente; • infracțiunea să fie săvârșită înainte de începerea executării pedepsei anterioare, în timpul executării acesteia sau în stare de evadare.

Recidiva postexecutorie

T 1	T 2
• să existe o condamnare definitivă; • să constea în pedeapsa detențiunii pe viață sau pedeapsa închisorii mai mare de un an (o singură infracțiune sau concurs); • condamnarea intervine pentru o infracțiune intenționată/praeterintenționată; în caz de condamnare pentru concurs, măcar una dintre infracțiunile concurente să fie intenționată/praeterintenționată; • să nu fie incidente dispozițiile art. 42 C. pen.; • pedeapsa să fi fost integral executată ori să poată fi considerată ca executată (a intervenit prescripția executării pedepsei sau grațierea totală ori a restului de pedeapsă).	• săvârșirea unei infracțiuni sau a unui concurs; • infracțiunea săvârșită să fie intenționată/praeterintenționată; în caz de concurs, cel puțin una dintre infracțiunile concurente să îndeplinească condiția; • pedeapsa prevăzută de lege pentru noua infracțiune să fie detențiunea pe viață sau închisoarea de un an sau mai mare, singură sau alternativ cu amenda; condiția trebuie îndeplinită, în caz de concurs, pentru cel puțin una dintre infracțiunile concurente; • infracțiunea să fie săvârșită după ce pedeapsa a fost integral executată sau considerată ca executată (a intervenit prescripția executării pedepsei sau grațierea totală ori a restului de pedeapsă).

Recidiva internațională

- condamnarea definitivă pronunțată de o instanță străină, dacă îndeplinește condițiile referitoare la T1, va determina reținerea stării de recidivă;

- *condiții:* a) să existe dubla incriminare; b) hotărârea pronunțată în străinătate să fie recunoscută potrivit legii române; c) T2 să îndeplinească condițiile necesare pentru recidiva postcondamnatorie sau postexecutorie;

- are caracter obligatoriu.

Sancționarea recidivei

• cauză de agravare obligatorie a pedepsei;

• *algoritm diferențiat*: sistemul cumulului aritmetic (regula) și sistemul absorbției pentru recidiva postcondamnatorie; majorarea limitelor de pedeapsă pentru recidiva postexecutorie.

1) Sancționarea recidivei postcondamnatorii[1]

T2 – o infracțiune	T2 – concurs	T2 – o infracțiune în stare de evadare	T2 – concurs în stare de evadare
Pe ↑ i ..... Pe/R + pi ⇒ Pr	Pe ↑↑ i_1 i_2 i_3... i_n ..... Pe/R + [PI g + 1/3(Pi1 + Pi2 + Pi3 + ... Pin)] ⇒ Pr Se aplică regulile concursului, apoi cele de la recidivă. Dacă T1/T2 – detențiunea pe viață – operează absorbția.	Pe ↓ (E) ↑ i ..... Pe/R + (E) + pi ⇒ Pr	Pe ↓ (E) ↑ i_1 i_2 i_3... i_n ..... Pe/R + (E) + [PI g + 1/3(Pi1 + Pi2 + Pi3 + ... Pin)] ⇒ Pr Se aplică regulile concursului, apoi cele de la recidivă. Dacă T1/T2 – detențiunea pe viață – operează absorbția.

Detalierea algoritmului de calcul în cazul recidivei postcondamnatorii:

• săvârşirea infracțiunii secunde înainte de începerea executării pedepsei: pedeapsa stabilită pentru infracțiunea ce constituie al doilea termen al recidivei şi pedeapsa definitivă aplicată pentru infracțiunea anterioară se cumulează aritmetic;

• săvârşirea infracțiunii ulterioare în timpul executării pedepsei: cumulul aritmetic între restul de pedeapsă rămas neexecutat şi pedeapsa aplicată pentru infracțiunea ulterioară;

• când înainte ca pedeapsa anterioară să fi fost executată sau considerată ca executată sunt săvârşite mai multe infracțiuni concurente, dintre care cel puțin una se află în stare de recidivă, pedepsele stabilite se contopesc potrivit dispozițiilor referitoare la concursul de infracțiuni, iar pedeapsa rezultată se adaugă la pedeapsa anterioară neexecutată ori la restul rămas neexecutat;

[1] Unde:
Pe – pedeapsa T1 dacă nu a început executarea.
R – restul de pedeapsă T1 dacă executarea este în curs.
pi – pedeapsa stabilită pentru infracțiunea T2.
Pr – pedeapsa rezultantă.
P(E) – pedeapsa pentru infracțiunea de evadare.

• dacă prin însumarea pedepselor în condițiile de mai sus s-ar depăși cu mai mult de 10 ani maximul general al pedepsei închisorii, iar pentru cel puțin una dintre infracțiunile săvârșite pedeapsa prevăzută de lege este închisoarea de 20 de ani sau mai mare, în locul pedepselor cu închisoarea se poate aplica pedeapsa detențiunii pe viață;

• când pedeapsa anterioară sau pedeapsa stabilită pentru infracțiunea săvârșită în stare de recidivă este detențiunea pe viață, se va executa pedeapsa detențiunii pe viață;

• dacă noua infracțiune a fost săvârșită în stare de evadare: pedeapsa care se execută (rest), pedeapsa pentru evadare și pedeapsa pentru infracțiunea comisă în stare de evadare se cumulează aritmetic; dacă în stare de evadare s-a comis un concurs de infracțiuni, prima oară se calculează rezultanta pentru concurs, apoi se adaugă la suma dintre rest și pedeapsa pentru evadare.

2) Sancționarea recidivei postexecutorii[1]

T2 – o infracțiune	T2 – concurs
Pex ↑ **i** ..... **Lm + 1/2Lm ← Pi RPEX → LM + 1/2M** Pedeapsa se individualizează între limitele prevăzute de lege, majorate cu jumătate.	**Pex** ↑↑ **i_1 i_2 i_3 ... i_n** ..... **PiRPEX g + 1/3(Pi1RPEX + Pi2RPEX + Pi3RPEX + ... PinRPEX)] ⇒ PrRPEX** Se aplică regulile recidivei postexecutorii pentru stabilirea pedepsei pentru fiecare infracțiune concurentă, apoi cele de la concurs. Dacă T2 – detențiunea pe viață – operează absorbția.

Detalierea algoritmului de calcul în cazul recidivei postcondamnatorii:

• dacă, după ce pedeapsa anterioară a fost executată sau considerată ca executată, se săvârșește o nouă infracțiune în stare de recidivă, limitele speciale ale pedepsei prevăzute de lege pentru noua infracțiune se majorează cu jumătate;

[1] Unde:
Lm – limita minimă specială de pedeapsă.
LM – limita maximă specială de pedeapsă.
PiRPEX – pedeapsa pentru infracțiunea comisă în stare de recidivă postexecutorie.
PrRPEX – pedeapsa rezultantă pentru infracțiuni concurente comise în stare de recidivă postexecutorie.

• dacă, după ce pedeapsa anterioară a fost executată sau considerată ca executată, se săvârşeşte un concurs de infracţiuni în stare de recidivă, se stabileşte pedeapsa pentru fiecare infracţiune concurentă între limitele speciale ale pedepsei prevăzute de lege pentru acea infracţiune majorate cu jumătate, apoi se aplică regulile concursului între pedepsele astfel obţinute.

III. Pluralitatea intermediară

• după condamnarea definitivă o persoană săvârşeşte din nou o infracţiune, înainte de începerea executării pedepsei, în timpul executării acesteia sau în stare de evadare şi nu sunt întrunite condiţiile prevăzute de lege pentru starea de recidivă;

• *condiţii:* a) condamnarea anterioară priveşte o infracţiune din culpă; b) pedeapsa aplicată pentru condamnarea anterioară este de un an închisoare sau mai mică; c) infracţiunea reiterată este din culpă; d) pedeapsa prevăzută de lege pentru noua infracţiune este mai mică de un an sau amenda;

• se aplică regimul sancţionator al concursului, atât în ceea ce priveşte pedeapsa principală, cât şi în ceea ce priveşte pedepsele accesorii, complementare şi măsurile de siguranţă;

• *în situaţia comiterii după condamnarea definitivă a unui concurs de infracţiuni, se stabileşte pedeapsa printr-o operaţiune unică de individualizare potrivit regulilor de la concurs.* Modalitatea de stabilirea a pedepsei în cazul pluralităţii intermediare al cărei al doilea termen constă într-un concurs de infracţiuni a făcut obiectul unui recurs în interesul legii soluţionat prin Decizia RIL nr. 7/17.02.2020:[1]

"În interpretarea şi aplicarea unitară a dispoziţiilor art. 44 alin. (2) din Codul penal, în cazul pluralităţii intermediare de infracţiuni, în ipoteza în care primul şi/sau a doilea termen al pluralităţii intermediare este format dintr-un concurs de infracţiuni, contopirea tuturor pedepselor stabilite se realizează, în cadrul unei operaţiuni unice, potrivit dispoziţiilor referitoare la concursul de infracţiuni."

• Cu privire la regimul sancţionator al pluralităţii intermediare, *atât doctrina, cât şi practica judiciară au relevat trei posibile modalităţi de calculare a pedepsei pentru situaţia în care al doilea termen al pluralităţii intermediare constă într-un concurs de infracţiuni:*

Prima variantă – contopirea, în cadrul unei unice operaţiuni de individualizare, a tuturor pedepselor stabilite pentru infracţiunile care formează atât primul, cât şi al doilea termen al pluralităţii intermediare, indiferent că ar consta sau nu într-un concurs de infracţiuni. Cu alte cuvinte, primul termen al pluralităţii intermediare este tratat ca un termen al concursului de infracţiuni, contopindu-se nedistinct toate pedepsele aplicate potrivit art. 39 C. pen. *Opinăm că* o asemenea soluţie este în mod vădit ilogică şi profund nelegală în opinia noastră, ea neţinând cont de regulile elementare de interpretare a textelor legale, de o parte, iar pe de altă parte, neţinând cont de gravitatea sporită a pluralităţi intermediare concretizată în existenţa anterioară (primul termen) a unei condamnări

[1] *http://www.scj.ro/750/5364/Comunicate-privind-deciziile-pronuntate-in-recurs-in-interesul-legii-in-cadrul-Completelor-pentru-so/Comunicat-privind-deciziile-pronuntate-in-recurs-in-interesul-legii-in-sedinta-din-17-februarie-2020.*

definitive. O asemenea soluție ar pune semnul egalității între concurs și pluralitatea intermediară ca regim sancționator, or, este evident că nu aceasta a fost intenția legiuitorului. În absența unui text explicit după modelul art. 43 alin. (2) C. pen., considerăm că textul art. 44 alin. (2) C. pen. trebuie interpretat restrictiv, cel mult declarativ, aplicând metode clare și arhicunoscute în materia interpretării regulilor de drept public, cu accent pe interpretarea literală: „În caz de pluralitate intermediară, pedeapsa pentru noua infracțiune și pedeapsa anterioară se contopesc potrivit dispozițiilor de la concursul de infracțiuni". Observăm că textul face referire la „pedeapsa pentru noua infracțiune", adică indică clar, în opinia noastră, situația în care al doilea termen al pluralității intermediare este format dintr-o singură infracțiune (se utilizează singularul). Textul art. 44 alin. (2) C. pen. face vorbire și despre „pedeapsa anterioară" fără alte detalieri, deci, conform adagiului *ubi lex non distinguit, nec nos distinguere debemus,* pedeapsa anterioară poate fi o pedeapsa definitivă aplicată de instanță pentru o singură infracțiune sau pentru un concurs de infracțiuni. „Pedeapsa anterioară" și „pedeapsa pentru noua infracțiune" se contopesc, trimiterea legală în materie de regim sancționator al pluralității intermediare făcându-se la regimul sancționator al concursului, adică la dispozițiile art. 39 C. pen., și nu la un alt text legal [de exemplu, art. 43 alin. (2) C. pen.]. Nu putem primi această variantă de interpretare a art. 44 alin. (2) C. pen. nici pe argumentul unei interpretări analogice în favoarea inculpatului (permisă potrivit doctrinei și practicii judiciare) deoarece interpretarea analogică *in bonam parte* este permisă în situația în care nu există text de lege pentru situația care reclamă aplicarea legii penale, ceea ce nu este cazul de față. De asemenea, o eventuală argumentare că s-ar ajunge ca sporul final de pedeapsă să conțină și sporurile anterioare aplicate este neavenită și ilogică deoarece, pe de o parte, nu există un text legal care să interzică aplicarea mai multor sporuri pentru regimul sancționator al pluralității intermediare, sporurile multiple rezultând în urma realizării operațiunilor de individualizare specifice formelor de pluralitate infracțională, iar pe de altă parte, nu există vreo altă limitare în ceea ce privește gravitatea pedepsei decât cea prevăzută de art. 2 alin. (3) C. pen. (limita generală a pedepsei) după modelul Codului penal anterior [nu se putea depăși prin aplicarea sporurilor totalul pedepselor aplicate pentru infracțiunile aflate în concurs – art. 34 alin. (2) din C. pen. 1968].

A doua variantă – respectiv, se aplică, mai întâi, dispozițiile referitoare la concurs și apoi cele de la pluralitatea intermediară, după modelul recidivei postcondamnatorii al cărei al doilea termen constă într-un concurs de infracțiuni și care este reglementată de art. 43 alin. (2) C. pen., nu o considerăm nici legală și nici satisfăcătoare, chiar dacă se încearcă fundamentarea sa pe motive de echitate (ar permite aplicarea unei pedepse mai blânde). *Textul art. 43 alin. (2) nu poate fi aplicat prin analogie într-o asemenea situație, de vreme ce există text legal clar care arată că pedeapsa anterioară și pedeapsa pentru noua infracțiune se contopesc potrivit dispozițiilor de la concursul de infracțiuni. De vreme ce legiuitorul a folosit sintagma „pedeapsa pentru noua infracțiune" (utilizând singularul iar nu pluralul) și nu a inserat un text specific pentru situația unui al doilea termen constând într-un concurs de infracțiuni după modelul recidivei post condam-*

natorii, considerăm că nu putem „asimila" pluralitatea intermediară recidivei, aceasta fiind, așa cum am arătat, o formă intermediară între concurs și recidivă, atât din punctul de vedere al gravității conduitei, cât și din punctul de vedere al regimului sancționator. De asemenea, diferențele înregistrate între pluralitatea intermediară pe de o parte, și concurs, respectiv, recidivă, pe de altă parte, trebuie valorificate în materie de sancționare, iar nu uniformizate prin alegerea variantei celei mai avantajoase pentru inculpat și celei mai comode de calcul pentru instanță. Este evident că această variantă de calculare a pedepsei rezultante finale este mult mai puțin laborioasă decât varianta treia pe care o vom prezenta în continuare.

Cea de-a treia variantă[1] – respectiv, se aplică mai întâi dispozițiile referitoare la pluralitatea intermediară și apoi cele de la concursul de infracțiuni, preferată de unele instanțe, corespunde din punctul de vedere al exigențelor analizei riguroase a textelor legale aplicabile. Așa cum am arătat deja, art. 44 alin. (2) C. pen. face trimitere la dispozițiile de sancționare a concursului de infracțiuni, arătând că acesta este aplicabil prin contopirea „pedepsei anterioare" cu „pedeapsa pentru noua infracțiune". Considerăm că, dacă legiuitorul ar fi dorit ca ordinea să fie inversă, respectiv să se aplice, prima oară, dispozițiile de la concurs și, apoi, cele de la pluralitatea intermediară, după modelul recidivei postcondamnatorii, legiuitorul ar fi indicat expres acest lucru, așa cum a făcut-o prin art. 43 alin. (2) C. pen. A nu da eficiență inițială dispozițiilor de pluralitatea intermediară înseamnă a extinde aplicarea dispozițiilor art. 43 alin. (2) C. pen. la o situație pe care legiuitorul în mod evident nu a dorit-o, de vreme ce nu face trimitere expresă, în materia pluralității intermediare, la dispozițiile art. 43 alin. (2) C. pen. În opinia noastră, dispozițiile art. 43 alin. (2) C. pen., cel care stabilește în materia recidivei postcondamnatorii cu al doilea termen constând într-un concurs, că se vor aplica, prima data, dispozițiile de la concurs și, apoi, cele de la recidiva postcondamnatorie (cumulul aritmetic), reprezintă o excepție de strictă interpretare a cărei aplicabilitate nu poate fi extinsă prin analogie. Critica principală a acestei opinii o reprezintă faptul că, în unele situații, s-ar putea ajunge la faptul ca pedeapsa pentru o infracțiune ușoară să fie luată în considerare de mai multe ori la calculul pentru stabilirea pedepsei finale, creându-se o

[1] Doctrina relevantă este, de asemenea, neunitară, existând autori care preferă atât prima variantă de calcul (C. Mitrache, C. Mitrache, *Drept penal român. Partea generală*, Ed. Universul Juridic, București 2014, pp. 359-360), și cea de-a doua variantă (M. Hurducaciu, *Ineficiența tratamentului sancționator al pluralității intermediare* în „Curierul Judiciar" nr. 12/2017, pp. 701-702; G. Antoniu, C. Bulai și colaboratorii, *Practică judiciară penală, partea generală, art. 1-51, Vol. I*, Ed. Academiei, București 1988, p. 189, comentariul 2) și ce-a dea-a treia variantă, (F. Streteanu, D. Nițu, *Drept penal. Partea generală. Vol. II. Curs universitar*, Ed. Universul Juridic, București, 2018, pp. 183-184; V. Pașca, *Drept penal. Partea generală*, Ed. Universul Juridic, București, 2014, pp. 353-354; M. Udroiu, *Drept penal. Partea generală*, Ed. C.H. Beck, București, 2015, p. 218 etc.). Aparent, doctrina majoritară este în favoarea soluției pe care o susținem – a treia variantă de calcul – respectiv se aplică, prima oară, dispozițiile de la pluralitatea intermediară și, apoi, cele de la concurs, respectiv se vor aplica regulile concursului ca urmare a stabilirii pluralității intermediare pentru fiecare din infracțiunile comise după condamnarea definitivă, apoi rezultantele intermediare astfel obținute se vor contopi potrivit dispozițiilor de la concurs.

situație dezavantajoasă pentru inculpat, căruia ar fi posibil să i se aplice o pedeapsă semnificativ mai mare.

Completul ICCJ pentru soluționarea Recursului în interesul legii a preferat, din păcate, prima variantă.

Soluții grile:

1. a, b, c; **2.** b, c; **3.** a, b, c; **4.** a, b; **5.** b, d; **6.** a, b, c, e, f; **7.** b, c, d; **8.** b (c); **9.** b; **10.** c; **11.** a, b; **12.** a; **13.** a; **14.** -; **15.** c; **16.** b; **17.** a, b; **18.** b, c; **19.** a, b; **20.** -; **21.** c; **22.** c; **23.** a; **24.** b; **25.** b, c; **26.** c; **27.** -; **28.** -; **29.** c; **30.** a, b, c; **31.** b, c; **32.** c; **33.** b; **34.** a; **35.** c; **36.** a; **37.** b; **38.** a, c; **39.** c; **40.** a; **41.** b; **42.** b; **43.** b; **44.** a; **45.** b.

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

Capitolul al VII-lea
PLURALITATEA DE INFRACTORI

Formele pluralității de infractori. Pluralitatea naturală. Pluralitatea constitutivă. Pluralitatea ocazională. Formele pluralității ocazionale. Autoratul și coautoratul. Instigarea. Complicitatea. Participația improprie

Art. 46. Autorul și coautorii

(1) Autor este persoana care săvârșește în mod nemijlocit o faptă prevăzută de legea penală.

(2) Coautori sunt persoanele care săvârșesc nemijlocit aceeași faptă prevăzută de legea penală.

Art. 47. Instigatorul

Instigator este persoana care, cu intenție, determină o altă persoană să săvârșească o faptă prevăzută de legea penală.

Art. 48. Complicele

(1) Complice este persoana care, cu intenție, înlesnește sau ajută în orice mod la săvârșirea unei fapte prevăzute de legea penală.

(2) Este de asemenea complice persoana care promite, înainte sau în timpul săvârșirii faptei, că va tăinui bunurile provenite din aceasta sau că va favoriza pe făptuitor, chiar dacă după săvârșirea faptei promisiunea nu este îndeplinită.

Art. 49. Pedeapsa în cazul participanților

Coautorul, instigatorul și complicele la o infracțiune săvârșită cu intenție se sancționează cu pedeapsa prevăzută de lege pentru autor. La stabilirea pedepsei se ține seama de contribuția fiecăruia la săvârșirea infracțiunii, precum și de dispozițiile art. 74.

Art. 50. Circumstanțe personale și reale

(1) Circumstanțele privitoare la persoana autorului sau a unui participant nu se răsfrâng asupra celorlalți.

(2) Circumstanțele privitoare la faptă se răsfrâng asupra autorului și a participanților numai în măsura în care aceștia le-au cunoscut sau le-au prevăzut.

Art. 51. Împiedicarea săvârșirii infracțiunii

(1) Participantul nu se pedepsește dacă, înainte de descoperirea faptei, denunță săvârșirea infracțiunii, astfel încât consumarea acesteia să poată fi împiedicată, sau dacă împiedică el însuși consumarea infracțiunii.

(2) Dacă actele îndeplinite până în momentul denunțării sau împiedicării constituie o altă infracțiune, participantului i se aplică pedeapsa pentru această infracțiune.

Art. 52. Participația improprie

(1) Săvârșirea nemijlocită, cu intenție, de către o persoană a unei fapte prevăzute de legea penală la care, din culpă sau fără vinovăție, contribuie cu acte de executare o altă persoană se sancționează cu pedeapsa prevăzută de lege pentru fapta comisă cu intenție.

(2) Determinarea, înlesnirea sau ajutarea în orice mod, cu intenție, la săvârșirea din culpă de către o altă persoană a unei fapte prevăzute de legea penală se sancționează cu pedeapsa prevăzută de lege pentru fapta comisă cu intenție.

(3) Determinarea, înlesnirea sau ajutarea în orice mod, cu intenție, la săvârșirea unei fapte prevăzute de legea penală, de către o persoană care comite acea faptă fără vinovăție, se sancționează cu pedeapsa prevăzută de lege pentru acea infracțiune.

(4) Dispozițiile art. 50 și art. 51 se aplică în mod corespunzător.

A. Rezolvați următoarele grile:

1. Cel care determină o altă persoană să comită o infracțiune, după care săvârșește împreună cu acesta acte nemijlocite de executare, are:

a. doar calitatea de autor;
b. doar calitatea de instigator;
c. calitatea de autor și instigator.

2. Complicitatea se pedepsește:

a. chiar dacă autorul nu a săvârșit niciun act de executare;
b. cu aceeași pedeapsa aplicată autorului;
c. numai dacă autorul a săvârșit un act de executare pedepsibil.

3. Pluralitatea ocazională de făptuitori poate îmbrăca forma:

a. participației penale propriu-zise;
b. participației penale improprii;
c. pluralității naturale de făptuitori.

4. Sunt forme ale participației principale:

a. autoratul;
b. coautoratul;
c. complicitatea.

5. Legătura subiectivă dintre participanți trebuie să fie numai:

a. bilaterală;
b. anterioară sau concomitentă;
c. expresă sau tacită.

6. Calitatea de autor al infracțiunii:

a. nu este condiționată de existența participației;
b. este condiționată de existența participației;
c. este condiționată de săvârșirea faptei în mod nemijlocit.

7. Coautoratul nu este posibil:

a. la infracțiunile omisive proprii;
b. la infracțiunile cu autor unic;
c. la infracțiunile intenționate.

8. Infracțiunile bilaterale:

a. sunt o formă a pluralității constitutive de făptuitori;
b. pot fi cu incriminare unică;
c. pot fi cu incriminare disociată.

9. În dreptul penal român, participația penală este reglementată conform:

a. teoriei moniste;
b. teoriei pluralității de infracțiune;
c. teoriei psihologice.

10. În cazul participației penale improprii:

a. complicele acționează din culpă;
b. instigatorul acționează cu intenție;
c. legătura subiectivă nu este necesară când autorul acționează fără vinovăție.

11. Participația improprie:

a. nu este posibilă la infracțiunile din culpă;
b. poate fi reținută la infracțiunile intenționate reținute de un major;
c. nu este posibilă în cazul pluralității ocazionale.

12. Participația improprie este posibilă:

a. doar în cazul complicității și instigării;
b. în situația coautoratului și a instigării;
c. numai în cazul coautoratului și al complicității.

13. Pentru a se reține participația în forma instigării:

a. activitatea de determinare poate fi realizată cu orice formă de vinovăție;
b. este necesar ca instigatul să fi trecut la săvârșirea faptei prevăzute de legea penală;
c. este necesar în toate cazurile ca autorul să fie condamnat penal.

14. Complicitatea se realizează din punct de vedere subiectiv:

a. numai cu intenție;
b. intenție directă și preterintenție;
c. intenție și praeterintenție.

15. Tentativa la complicitate la săvârșirea unei infracțiuni de furt:

a. nu este incriminată ca act de participație;
b. atrage aplicarea unei pedepse sub minimul special prevăzut de lege pentru furt;
c. poate atrage aplicarea unei pedepse de până la jumătate din maximul special al pedepsei prevăzute de lege pentru furt.

16. Complicele:

a. poate fi pedepsit doar dacă autorul este pedepsit;
b. poate fi condamnat la pedeapsa închisorii, în timp ce autorului i se aplică o măsură educativă;
c. este achitat ori de câte ori autorul este achitat.

17. Se poate reține coautoratul:

a. și în ipoteza în care participanții nemijlociți comit fapta pe baza unei legături subiective concomitente executării activității infracționale;
b. doar dacă toți coautorii sunt prezenți la locul comiterii faptei;
c. numai dacă toți coautorii acționează cu intenție directă.

18. Instigarea la complicitate reprezintă:

a. o instigare mediată;
b. o participație improprie la o complicitate nemijlocită;
c. o complicitate mediată.

➲ *B. Rezolvați următoarele exerciții:*

1. Realizați o delimitare a coautorului de autor.
2. Explicați coautoratul atipic.
3. Enumerați infracțiunile la care nu este posibil coautoratul.
4. Arătați în ce condiții instigarea neurmată de executare are totuși relevanță penală în condițiile codului penal 2009.
5. Realizați delimitarea complicității de favorizare și tăinuire.
6. Realizați delimitarea cauzei de impunitate a împiedicării de către participant săvârșirii infracțiunii de cauza de impunitate a împiedicării producerii rezultatului.
7. Explicați participația improprie.

BU... CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

➲ C. Rezolvați următoarele spețe:

Speța nr. 1

X îl ajută pe Y să îl determine pe Z să comită un omor.

Calificați juridic contribuțiile lui X, Y și Z la comiterea omorului.

Speța nr. 2

X îl convinge pe Y să sustragă împreună bani prin violențe de la victima V. Ca urmare, X îl acostează pe V. Y îi cere lui V un foc pentru a-i distrage atenția, iar X îl prinde de umăr și, apăsând cu putere, îi spune să îi dea banii, altfel urmând ca victima să fie bătută de cei doi.

Calificați juridic contribuțiile lui X și Y la comiterea tâlhăriei.

Speța nr. 3

În înțelegere cu B, A imobilizează victima V, țintuind-o de umeri la pământ, în timp ce B întreține cu aceasta, fără acordul său, un raport sexual.

Calificați juridic contribuțiile lui X și Y la comiterea violului.

Speța nr. 4

X îi comunică lui Y că Z are multe bijuterii și iau hotărârea de a le sustrage. În acest scop, X și Y pătrund noaptea prin efracție în locuința lui Z și caută bijuteriile. În timpul activității de căutare au spart mai multe vaze de colecție din secolul al XVII-lea, dar nu au reușit să găsească ceea ce căutau. Sunt surprinși de Z, care se trezise din somn, pe care îl imobilizează lovindu-l cu pumnul. Văzând că nu găsesc altceva decât produse voluminoase, părăsesc locuința lui Z, abandonându-l pe acesta în stare de inconștiență. Ca urmare a loviturii primite, Z decedează.

Calificați juridic contribuțiile lui X, Y și Z la comiterea tâlhăriei.

Speța nr. 5

X cumpără un bun de la Y, cunoscând că este furat. Fiind mulțumit de marfă și de preț, îi spune lui Y că mai este interesat și de alte asemenea achiziții. Ulterior, achiziționează încă trei bunuri de la Y, deși știa că provin din furturi.

Cum pot fi calificate juridic faptele comise de X?

BCU IAȘI - CENTRU UNIVERSITY LIBRARY

D. Jurisprudență:

1. Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția penală, decizia nr. 3719 din 12 septembrie 2003 (www.scj.ro)

Prin sentința penală nr. 350 din 11 noiembrie 2002, Tribunalul Hunedoara a condamnat pe inculpatul G.N., zis C., la 25 de ani închisoare și 5 ani interzicerea drepturilor, prevăzute de art. 64 lit. a) și b) C. pen., pentru infracțiunea de omor calificat, prevăzută de art. 174 raportat la art. 175 lit. d) C. pen., și la 25 de ani închisoare, pentru infracțiunea de viol, prevăzută de art. 197 alin. (1), alin. (2) lit. a) și alin. (3) C. pen. În baza art. 33 lit. a), art. 34 lit. b) și art. 35 C. pen., inculpatul execută pedeapsa cea mai grea de 25 de ani închisoare, sporită cu un an închisoare, având de executat în total 26 de ani închisoare și 5 ani interzicerea drepturilor, prevăzute de art. 64 lit. a) și b) C. pen. S-a făcut aplicarea art. 71 și art. 64 C. pen. S-a dedus din pedeapsa aplicată timpul reținerii și arestării preventive de la 2 noiembrie 2001, la zi. În baza art. 14 și art. 346 C. pr. pen. și art. 998 C. civ., inculpatul G.N. a fost obligat în solidar cu inculpatul E.F. la plata sumei de 35.000.000 lei despăgubiri civile și la 750.000.000 lei daune morale către partea civilă G.I. Pentru pronunțarea hotărârii, prima instanță a reținut următoarea stare de fapt: în seara de 28 august 2001, inculpații G.N. și E.F. au consumat băuturi alcoolice la localul M. din masivul Parâng, în apropiere de municipiul Petroșani. În jurul orei 19:00, G.N., la coliba părinților săi, a sacrificat un berbec din turma al cărei cioban era E.F., aici aflându-se și minorul G.I., în vârstă de aproape 7 ani. Apoi, inculpatul G.N. a revenit la același local, unde se afla și E.F. În jurul orei 20:00, inculpatul E.F. a părăsit localul, îndreptându-se pe drumul forestier din zonă, spre grajdurile numitului J.I. (stăpânul turmei de oi), fiind urmat de inculpatul G.N., însoțit de minorul G.I. Întrucât copilul a refuzat propunerea de a rămâne peste noapte la coliba părinților săi, G.N. s-a înfuriat și i-a aplicat o lovitură cu palma peste față, continuându-și drumul împreună. La scurt timp, inculpatul G.N. l-a lovit din nou cu o palmă peste față pe minorul G.I., acesta rostogolindu-se în râpa abruptă, ce mărginea drumul forestier. Inculpatul G.N. a coborât după victimă, l-a ridicat și, chemându-l pe E.F., s-au înțeles să aibă raporturi sexuale anale cu minorul. Auzind, minorul a început să plângă, rugându-i pe inculpați să-l lase în pace, însă aceștia nu au renunțat și ambii au întreținut câte un raport sexual anal cu victima G.I. Văzând că victima continuă să plângă, inculpatul G.N. s-a enervat și a lovit-o cu o palmă, moment în care copilul s-a dezechilibrat și, în cădere, s-a lovit cu capul de o piatră, leșinând. Crezând că victima a decedat, cei doi inculpați au luat-o în brațe, cu intenția de a o îngropa, într-un loc dosnic, dar, văzând că ea și-a mișcat degetele de la mâini, s-au hotărât să o sugrume. Pentru aceasta, G.N. i-a cerut lui E.F. să-i dea cureaua de la pantaloni, pentru a strânge victima de gât. Inculpatul E.F. nu i-a mai dat cureaua celuilalt coinculpat, personal înfășurând-o în jurul gâtului victimei, și a strâns de ea până a considerat că aceasta a decedat. Apoi, potrivit înțelegerii, cei doi inculpați au săpat o groapă în albia pârâului Frunții, în care au așezat victima, pe care au acoperit-o cu pietre și crengi. După 3 zile, a fost anunțată Poliția Municipiului Petroșani despre dispariția minorului G.I., fiind declanșate operațiuni complexe pentru găsirea minorului, la care a participat și inculpatul G.N., ca și când nu ar fi știut nimic. Operațiunile de căutare au rămas

fără rezultat, cadavrul minorului fiind găsit doar ca urmare a autodenunțului făcut de inculpatul E.F., după arestarea sa la 31 octombrie 2001, pentru săvârșirea unei alte infracțiuni. Fiind audiat de mai multe ori, inculpatul E.F. a recunoscut faptele comise, acestea fiind confirmate și de inculpatul G.N., prin declarațiile date la 2 noiembrie 2001. Prin decizia penală nr. 122/A din 3 aprilie 2003, Curtea de Apel Alba Iulia a respins ca nefondat apelul declarat de inculpatul G.N. Împotriva acestei decizii a făcut recurs, nemotivat, inculpatul G.N., apărătorul său reiterând, ca și la prima instanță și la instanța de apel, aceleași motive, solicitând schimbarea calificării juridice din infracțiunea de omor în complicitate la această infracțiune, achitarea pentru infracțiunea de viol în baza art. 11 pct. 2 lit. a) raportat la art. 10 alin. (1) lit. a) C. pr. pen. (fapta nu există) și în subsidiar reducerea pedepsei. Examinând hotărârile atacate în raport de criticile formulate în recurs, se constată că instanțele au reținut corect situația de fapt și vinovăția inculpatului G.N., făcând o încadrare corespunzătoare faptelor puse în sarcina acestuia. Respinge, ca nefondat, recursul declarat de inculpatul G.N. împotriva deciziei penale nr. 122/A din 3 aprilie 2002 a Curții de Apel Alba Iulia.

2. Curtea Supremă de Justiție, Secția penală, decizia nr. 1955 din 6 iulie 1995 (www.scj.ro)

Inculpații, împreună cu doi minori, după acostarea părților vătămate, au plecat fiecare cu câte o fată pe câmp, separându-se astfel de ceilalți. S-a reținut că inculpații au premeditat acostarea părților vătămate, ceea ce au și făcut, împreună. Apoi, ei au lovit și alungat pe cei doi martori care însoțeau victimele, exercitând violențe și asupra acestora, pentru ca, după aceea, să întrețină relații sexuale cu ele. În aceste împrejurări, fiecare făptuitor a întreținut, separat, raporturi sexuale cu o parte vătămată, prin violență, fără ajutorul celorlalți inculpați. Inculpatul B.N. a încercat să violeze pe D.P., dar aceasta a reușit să fugă, în cursul agresiunii.

Prima instanță i-a condamnat pentru săvârșirea infracțiunii de viol, prevăzută de art. 197 alin. (1), respectiv tentativă la viol prevăzută la art. 20 raportat la art. 197 alin. (1).

Examinând probele administrate în cauză, se constată că toți cei patru inculpați au hotărât să întrețină raporturi intime, prin violență, cu părțile vătămate. În acest scop, împreună, le-au urmărit și acostat pe acestea, după care au exercitat violențe atât asupra lor, cât și asupra celor doi martori care le însoțeau. Temerea puternică creată astfel victimelor, oprite noaptea într-o zonă pustie de cei patru inculpați, le-a redus posibilitatea de a se opune la agresiunea comisă asupra lor, ceea ce a contribuit, în mod esențial, la săvârșirea violurilor de fiecare în parte. Împrejurarea că raporturile sexuale s-au produs în locuri diferite, din aceeași zonă, este lipsită de relevanță privind încadrarea juridică a infracțiunilor, deoarece inculpații au acționat împreună.

Încadrarea corectă este: infracțiunea de viol prevăzută de art. 197 alin. (2) lit. a), respectiv tentativă la infracțiunea de viol prevăzută de art. 20 raportat la art. 197 alin. (2) lit. a).

E. Recapitulați:

Pluralitatea de infractori

a. Definiție

- săvârșirea de către cel puțin două persoane a unei infracțiuni – pluralitate de infractori;
- săvârșirea de către cel puțin două persoane a unei fapte prevăzute de legea penală – pluralitate de făptuitori (acționează fără vinovăție);
- dacă o singură persoană (din mai multe) acționează cu vinovăție, există pluralitate de infractori.

b. Forme:

- Pluralitatea naturală (necesară)
- Pluralitatea constitutivă
- Pluralitatea ocazională (participația penală)

1. Pluralitatea naturală (necesară)

- infracțiunea săvârșită nu se poate comite decât prin cooperarea a cel puțin două persoane, potrivit cu natura infracțiunii;
- în cazul încăierării (rixului), este nevoie de cel puțin două grupuri formate din minimul două persoane;
- infracțiuni bilaterale:

- cu incriminare unică (ex., incestul – art. 377 C. pen., bigamia – art. 376 C. pen., rixul – art. 198. C. pen.);

- cu incriminare disociată (luarea de mită – art. 289 C. pen. și darea de mită – art. 290 C. pen.; trafic de influență – art. 291 C. pen. și cumpărarea de influență – art. 292 C. pen.);

- incompatibilă cu coautoratul – toți participanții vor avea calitatea de autori;
- compatibilă cu instigarea și complicitatea;
- există pluralitate naturală chiar dacă numai unul dintre agenți acționează cu vinovăție (ex., incestul – atunci când doar unul dintre frați are capacitate penală).

2. Pluralitatea constitutivă (constituită)

- *Definiție:* constă în gruparea mai multor persoane în vederea săvârșirii unei/unor infracțiuni.
- Are relevanță infracțională proprie – infracțiune obstacol.
- Ex.: grupul infracțional organizat – art. 367 C. pen.; constituirea de structuri informative ilegale – art. 409 C. pen.; înțelegerea în vederea comiterii genocidului –

BIBLIOTECA CENTRALĂ UNIVERSITY LIBRARY

art. 438 alin. (3) C. pen.; asocierea în vederea săvârşirii unor acte de terorism – art. 35 din Legea nr. 535/2004.

• Decizia ICCJ DCD nr. 12/2014[1] – art. 367 C. pen. reuneşte art. 323 C. pen. 1968 şi art. 8 din Legea nr. 39/2003[2]: *„faptele prevăzute de art. 323 din Codul penal anterior şi art. 8 din Legea nr. 39/2003, în reglementarea anterioară modificărilor aduse prin Legea nr. 187/2012 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 286/2009 privind Codul penal, se regăsesc în incriminarea din art. 367 din Codul penal, nefiind dezincriminate."*

• *Condiţii:* minimum trei agenţi; durată; structură/ierarhie; scop infracţional (infracţiuni program).

• Dacă se comit efectiv şi infracţiunile care au constituit scopul grupării, se vor aplica regulile concursului de infracţiuni.

• Incompatibilă cu coautoratul – fiecare dintre agenţi va fi autor.

• După unii – compatibilitate cu complicitatea în forma instigării la aderare sau constituire; de fapt, actele de instigare sau complicitate devin acte de executare directă datorită formulării din *verbum regens* (a se vedea art. 367 C. pen.).

• Este posibilă participaţia penală la comiterea infracţiunilor care constituie scopul constituirii grupului.

3. Pluralitatea ocazională (participaţia penală)

• Constă în săvârşirea de către mai multe persoane *în mod ocazional* a unei singure infracţiuni, care ar putea fi, prin natura sa, comisă de o singură persoană.

• Capitolul VI din Codul penal – *Autorul şi participanţii* – interpretarea denumirii titlului: autorul nu este participant, dar coautorii da.

• Denumiri sinonime: pluralitate ocazională, pluralitate eventuală, participaţie penală.

• Teorii privind existenţa şi sancţionarea participaţiei penale:

- teoria unităţii de infracţiune (teza monistă, teoria complicităţii delict unic) – cooperarea mai multor persoane la comiterea unei fapte unice; unitate materială şi unitate subiectivă (coeziunea subiectivă) – CP;
- teoria pluralităţii de infracţiuni (teza pluralistă, teoria complicităţii delict distinct, teoria autonomiei participanţilor) – există atâtea infracţiuni câţi participanţi sunt;
- teoria psihologică (teoria complicităţii circumstanţă agravantă) – perechea criminală *incubul* şi *succubul* – în cazul participaţiei improprii CP

• Teorii privind sancţionarea:

- teza parificării – aceeaşi pedeapsă pentru toţi;
- teza diversificării/diferenţierii – pedepse diferite.

[1] Publicată în M. Of. nr. 507 din 8 iulie 2014.
[2] Publicată în M. Of. nr. 50 din 29 ianuarie 2003.

A. Formele participației penale:

a) după atitudinea psihică a participanților: proprie și improprie;

b) după contribuția efectivă: principală și secundară;

c) după felul contribuției: omogenă și eterogenă;

d) după momentul efectuării: anterioară (instigatorul, complicele) și concomitentă (coautorul, complicele);

e) după momentul realizării coeziunii subiective: spontană și preordinată.

- Autorul nu este participant.
- Coautorii, instigatorii și complicii sunt participanți.

B. Condiții:

a) fapta tipică (a se vedea art. 46, 47, 48 C. pen.), ce întrunește trăsăturile infracțiunii cel puțin pentru un agent;

b) cel puțin două persoane;

c) legătura (coeziunea) subiectivă:

- voința comună de a comite aceeași faptă;
- de regulă este bilaterală; poate fi și unilaterală în cazul participației improprii, dinspre participant spre autor;
- expresă sau tacită; prealabilă sau spontană;

d) cooperarea materială și/sau intelectuală;

e) unitatea de faptă – consecințe în planul aplicării legii penale în timp, amnistiei, grațierii; prescripția răspunderii penale; plângerea prealabilă;

f) cel puțin unul dintre agenți să poată fi sancționat penal – să acționeze cu forma de vinovăție cerută de lege.

Autoratul și coautoratul

a. Definiție:

Art. 46 C. pen.:

- Autor – persoana care săvârșește în mod nemijlocit o faptă prevăzută de legea penală.

- Coautori – persoanele care săvârșesc nemijlocit aceeași faptă prevăzută de legea penală; realizează contribuții directe concomitente/simultane, succesive, alternative.

b. Caracteristici:

- contribuție directă – descrisă în *verbum regens* sau indispensabilă la producerea rezultatului (jurisprudență);
- contribuție principală în raport cu instigarea și complicitatea (le absoarbe atunci când sunt comise de aceeași persoană);
- coautoratul atipic – contribuții ce nu se suprapun perfect în *verbum regens*, dar care sunt indispensabile, indivizibile și se completează reciproc.

BCU CLUJ / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

c. Infracțiuni la care coautoratul nu este posibil:

1. cu autor unic (exclusiv, *in persona propria*);
2. cu subiect calificat – este posibil dacă toți coautorii au calitatea cerută de lege;
3. din culpă (opinie majoritară); cooperare material complementară;
4. omisive proprii (ex., nedenunțare – art. 266 C. pen.; omisiunea sesizării – art. 267 C. pen.);
5. de pluralitate naturală și pluralitate constitutivă.

Autor material (autor/coautor) – distincție față de autorul moral (instigatorul).

Coautoratul în cazul infracțiunilor: **continue (da), continuate (da), complexe (da) și de obicei (discutabil).**

Instigarea

a. Definiție:

Art. 47 C. pen. – persoana care, cu intenție, determină o altă persoană să comită o faptă prevăzută de legea penală.

b. Caracteristici:

- contribuție indirectă;
- contribuție principală în raport cu complicitatea, dar secundară în raport cu autoratul/coautoratul;
- activitatea de determinare să fie anterioară;
- instigatul trebuie să comită un act de executare pedepsibil;
- se realizează doar prin acțiune, NU și prin omisiune;
- dacă instigatul luase anterior hotărârea de a comite fapta – complicitate morală!!!! (întărirea rezoluției infracționale);
- ordinul superiorului, dacă este contrar legii – act de instigare (dacă subordonatul îl execută);
- dacă instigatul se desistă sau împiedică producerea rezultatului, va beneficia de impunitate, dar instigatorul răspunde pentru instigare la tentativă (dacă legea incriminează tentativa).

c. Formele instigării:

a) după eficiența activității de determinare: urmată de executare și neurmată de executare;

- instigarea neurmată de executare era sancționată penal pe Codul penal din 1968; Codul penal 2009: nu mai are relevanță penală decât pe cale de excepție – instigarea publică – art. 368; și încercarea de a determina săvârșirea unei infracțiuni – art. 370;

b) după forma de vinovăție cu care acționează autorul: proprie și improprie;

c) după mijloacele folosite: simplă și calificată (daruri, foloase, violențe);

d) după numărul instigatorilor: cu un singur instigator și coinstigare;

e) după numărul instigaților: individuală și colectivă (relevanță penală proprie – art. 368 C. pen.);

f) după modul în care s-a realizat: directă (nemijlocită/imediată) şi indirectă (mijlocită/mediată/prin persoană interpusă/instigare la instigare).

Complicitatea

a. Definiţie:

Art. 48 C. pen.:

• *persoana care, cu intenţie, înlesneşte sau ajută în orice mod la săvârşirea unei fapte prevăzute de legea penală;*

• *persoana care, cu intenţie, promite, înainte sau în timpul săvârşirii faptei, că va tăinui bunurile provenite din aceasta sau că va favoriza pe făptuitor, chiar dacă după săvârşirea faptei promisiunea nu este îndeplinită.*

b. Caracteristici:

• contribuţie indirectă/secundară; contribuţie secundară în raport cu complicitatea şi secundară în raport cu autoratul/coautoratul;

• autorul trebuie să comită un act de executare pedepsibil;

• se poate realiza atât prin acţiune, cât şi prin omisiune (nu îndeplineşte acte la care era obligat şi facilitează, astfel, comiterea faptei de către autor);

• complicitatea negativă – nu este act de participaţie; persoana de faţă la comiterea unei infracţiuni nu intervine pentru a o împiedica; ea capătă relevanţă penală doar dacă exista legal o asemenea obligaţie sub sancţiune penală – ex., nedenunţarea – art. 266 C. pen.; omisiunea sesizării – art. 267 C. pen.; şi nedenunţarea unor infracţiuni contra securităţii naţionale – art. 410 C. pen., dar ca infracţiune de sine stătătoare, nu ca act de complicitate la infracţiunea comisă.

c. Formele complicităţii:

a) după natura ajutorului acordat: materială şi morală;
b) după momentul acordării ajutorului: anterioară şi concomitentă;
c) după forma de vinovăţie cu care acţionează autorul: proprie şi improprie;
d) după modul în care se realizează sprijinul: nemijlocită şi mijlocită (mediată).

• Complicitatea mediată:
  - complicitate la complicitate;
  - complicitate la instigare;
  - instigare la complicitate.

• Distincţie faţă de tăinuire (art. 270 C. pen.) şi favorizarea făptuitorului (art. 269 C. pen.) – complicitatea e anterioară sau concomitentă; favorizarea/tăinuirea (elementul subiectiv) – după comiterea infracţiunii.

• Decizia ICCJ RIL nr. 2/2008[1] – dacă există un prim act de tăinuire urmat de o altă acţiune a aceluiaşi tăinuitor care promite că va asigura valorificarea în continuare şi a altor bunuri sustrase – complicitate la furt în forma simplă sau continuată în concurs real cu tăinuire.

[1] Publicată în M. Of. nr. 859 din 19 decembrie 2008.

B.C.U. „M. EMINESCU" IAŞI DREPT

4. Pedeapsa în caz de participație

• art. 49 C. pen. – sistemul parificării legale – între aceleași limite ca și pentru autor;
• individualizarea pedepsei se realizează potrivit contribuției efective și criteriilor generale de individualizare a pedepsei – art. 74 C. pen. – diversificare judiciară.

5. Impunitatea participantului – împiedicarea de către participant a săvârșirii infracțiunii

• art. 51 C. pen. – participantul nu se pedepsește dacă, înainte de descoperirea faptei, denunță săvârșirea infracțiunii, astfel încât consumarea acesteia să poată fi împiedicată, sau dacă împiedică el însuși consumarea infracțiunii;
• actele îndeplinite până în momentul denunțării sau împiedicării constituie o altă infracțiune – participantului i se aplică pedeapsa pentru această infracțiune;
• cauză de impunitate generală;
• cauză personală de impunitate – nu se răsfrânge și asupra celorlalți participanți, care pot răspunde pentru tentativă, dacă este incriminată;
• trebuie să fie voluntară, efectivă, să intervină înainte de descoperirea faptei și înainte de consumarea infracțiunii.

6. Participația improprie

• formă de participație;
• coeziunea subiectivă e unilaterală, dinspre instigator/complice spre autor;
• instigatorul/complicele acționează cu intenție, iar autorul din culpă sau fără vinovăție; în cazul coautoratului, participația improprie există dacă un coautor acționează cu intenție, iar ceilalți din culpă sau fără vinovăție.

Forme:
- **modalitatea intenție – culpă:** coautorul, instigatorul/complicele acționează cu intenție, iar autorul/unul dintre coautori din culpă; participanții care au acționat cu intenție sunt pedepsiți cu pedeapsa prevăzută pentru fapta intenționată, iar cei care au acționat din culpă sunt pedepsiți cu pedeapsa prevăzută pentru fapta din culpă, dacă aceasta este incriminată;
- **modalitatea intenție – fără vinovăție:** coautorul, instigatorul sau complicele lucrează cu intenție, iar autorul/unul din coautori acționează fără vinovăție; cei care au acționat fără vinovăție nu răspund penal, iar participanții care au acționat cu intenție sunt pedepsiți cu pedeapsa prevăzută pentru infracțiunea care s-a comis.
▪ Sistemul diversificării pedepselor.
▪ Împotriva participanților care au acționat fără vinovăție se pot lua măsuri de siguranță (ex., cu caracter medical-curativ).

7. Circumstanțe personale și reale

Sunt stări, situații, calități sau împrejurări care însoțesc fapta ori se referă la situația personală a infractorului.

a) Circumstanțe personale

• sunt stări, situații, calități, împrejurări care țin de persoana autorului sau a participantului și care se referă la forma de vinovăție, scopul, mobilul, calitatea, antecedența penală, premeditarea, provocarea etc.;

• pot fi:

➢ pure (subiective) – nu se pot răsfrânge asupra celorlalți coautori sau participanți (ex.: antecedente, starea de intoxicație, regret, mobil etc.);

➢ obiectivizabile (de individualizare) – se pot converti în circumstanțe reale: săvârșirea faptei de un major împreună cu un minor, premeditarea (discutabil) și provocarea (discutabil).

b) Circumstanțe reale

• sunt stări, situații, împrejurări care se referă la faptă și au un caracter exterior;

• caracterizează conținutul infracțiunii, indiferent de forma sa.

c) Efectele circumstanțelor

Art. 50 C. pen.:

• circumstanțe personale – nu se răsfrâng asupra participanților;

• circumstanțe reale – se răsfrâng asupra participanților dacă le-au cunoscut sau le-au prevăzut.

Efecte specifice:

- dacă fapta comisă de autor este mai gravă decât cea la care a fost instigat ori ajutat, circumstanțele agravante nu se răsfrâng asupra participanților decât dacă se face dovada că ei au cunoscut sau, cel puțin, au prevăzut comiterea de către autor a unei fapte mai grave decât cea cu privire la care s-au înțeles;

- dacă fapta comisă este mai ușoară decât cea la care s-a instigat sau ajutat, situația va profita tuturor participanților;

- dacă fapta comisă este total diferită de cea la care s-a instigat ori ajutat, circumstanța reală a schimbării faptei nu se va răsfrânge asupra participanților care nu au comis acte materiale la aceasta.

Soluții grile:

1. a; **2.** c; **3.** a, b; **4.** a, b; **5.** b, c; **6.** a, c; **7.** a, b; **8.** b, c; **9.** a; **10.** b; **11.** b; **12.** b; **13.** b; **14.** a; **15.** a; **16.** b; **17.** a; **18.** c.

BCU IAȘI / CENTRU UNIVERSITAR

Capitolul al VIII-lea
RĂSPUNDEREA PENALĂ

Definiția și caracteristicile răspunderii penale. Principiile răspunderii penale. Cauzele care înlătură răspunderea penală. Modalități de înlocuire a răspunderii penale

Cauzele care înlătură răspunderea penală

Art. 152. Efectele amnistiei

(1) Amnistia înlătură răspunderea penală pentru infracțiunea săvârșită. Dacă intervine după condamnare, ea înlătură și executarea pedepsei pronunțate, precum și celelalte consecințe ale condamnării. Amenda încasată anterior amnistiei nu se restituie.

(2) Amnistia nu are efecte asupra măsurilor de siguranță și asupra drepturilor persoanei vătămate.

Art. 153. Prescripția răspunderii penale

(1) Prescripția înlătură răspunderea penală.

(2) Prescripția nu înlătură răspunderea penală în cazul:

a) infracțiunilor de genocid, contra umanității și de război, indiferent de data la care au fost comise;

b) infracțiunilor prevăzute la art. 188 și 189 și al infracțiunilor intenționate urmate de moartea victimei.

(3) Prescripția nu înlătură răspunderea penală nici în cazul infracțiunilor prevăzute la alin. (2) lit. b) pentru care nu s-a împlinit termenul de prescripție, generală sau specială, la data intrării în vigoare a acestei dispoziții.

Art. 154. Termenele de prescripție a răspunderii penale

(1) Termenele de prescripție a răspunderii penale sunt:

a) 15 ani, când legea prevede pentru infracțiunea săvârșită pedeapsa detențiunii pe viață sau pedeapsa închisorii mai mare de 20 de ani;

b) 10 ani, când legea prevede pentru infracțiunea săvârșită pedeapsa închisorii mai mare de 10 ani, dar care nu depășește 20 de ani;

c) 8 ani, când legea prevede pentru infracțiunea săvârșită pedeapsa închisorii mai mare de 5 ani, dar care nu depășește 10 ani;

d) 5 ani, când legea prevede pentru infracțiunea săvârșită pedeapsa închisorii mai mare de un an, dar care nu depășește 5 ani;

e) 3 ani, când legea prevede pentru infracțiunea săvârșită pedeapsa închisorii care nu depășește un an sau amenda.

(2) Termenele prevăzute în prezentul articol încep să curgă de la data săvârșirii infracțiunii. în cazul infracțiunilor continue termenul curge de la data încetării acțiunii

sau inacțiunii, în cazul infracțiunilor continuate, de la data săvârșirii ultimei acțiuni sau inacțiuni, iar în cazul infracțiunilor de obicei, de la data săvârșirii ultimului act.

(3) În cazul infracțiunilor progresive, termenul de prescripție a răspunderii penale începe să curgă de la data săvârșirii acțiunii sau inacțiunii și se calculează în raport cu pedeapsa corespunzătoare rezultatului definitiv produs.

(4) În cazul infracțiunilor contra libertății și integrității sexuale, al celor de trafic și exploatare a persoanelor vulnerabile, precum și al infracțiunii de pornografie infantilă, săvârșite față de un minor, termenul de prescripție începe să curgă de la data la care acesta a devenit major. Dacă minorul a decedat înainte de împlinirea majoratului, termenul de prescripție începe să curgă de la data decesului.

Art. 155. Întreruperea cursului prescripției răspunderii penale

(1) Cursul termenului prescripției răspunderii penale se întrerupe prin îndeplinirea oricărui act de procedură în cauză.

(2) După fiecare întrerupere începe să curgă un nou termen de prescripție.

(3) Întreruperea cursului prescripției produce efecte față de toți participanții la infracțiune, chiar dacă actul de întrerupere privește numai pe unii dintre ei.

(4) Termenele prevăzute la art. 154, dacă au fost depășite cu încă o dată, vor fi socotite îndeplinite oricâte întreruperi ar interveni.

(5) Admiterea în principiu a cererii de redeschidere a procesului penal face să curgă un nou termen de prescripție a răspunderii penale.

** Curtea Constituțională admite excepția de neconstituționalitate și a constatat că soluția legislativă care prevede întreruperea cursului termenului prescripției răspunderii penale prin îndeplinirea „oricărui act de procedură în cauză", din cuprinsul dispozițiilor art. 155 alin. (1) din Codul penal, este neconstituțională (Decizia CCR nr. 297/2018, publicată în M. Of. nr. 518 din 25 iunie 2018).*

Art. 156. Suspendarea cursului prescripției răspunderii penale

(1) Cursul termenului prescripției răspunderii penale este suspendat pe timpul cât o dispoziție legală sau o împrejurare de neprevăzut ori de neînlăturat împiedică punerea în mișcare a acțiunii penale sau continuarea procesului penal.

(2) Prescripția își reia cursul din ziua în care a încetat cauza de suspendare.

Art. 157. Lipsa plângerii prealabile

(1) În cazul infracțiunilor pentru care punerea în mișcare a acțiunii penale este condiționată de introducerea unei plângeri prealabile de către persoana vătămată, lipsa acestei plângeri înlătură răspunderea penală.

(2) Fapta care a adus o vătămare mai multor persoane atrage răspunderea penală, chiar dacă plângerea prealabilă s-a făcut numai de către una dintre ele.

(3) Fapta atrage răspunderea penală a tuturor persoanelor fizice sau juridice care au participat la săvârșirea acesteia, chiar dacă plângerea prealabilă s-a făcut numai cu privire la una dintre acestea.

(4) În cazul în care cel vătămat este o persoană lipsită de capacitate de exercițiu ori cu capacitatea de exercițiu restrânsă sau o persoană juridică ce este reprezentată de făptuitor, acțiunea penală se poate pune în mișcare și din oficiu.

(5) Dacă persoana vătămată a decedat sau în cazul persoanei juridice aceasta a fost lichidată, înainte de expirarea termenului prevăzut de lege pentru introducerea plângerii, acțiunea penală poate fi pusă în mișcare din oficiu.

Art. 158. Retragerea plângerii prealabile

(1) Retragerea plângerii prealabile poate interveni până la pronunțarea unei hotărâri definitive, în cazul infracțiunilor pentru care punerea în mișcare a acțiunii penale este condiționată de introducerea unei plângeri prealabile.

(2) Retragerea plângerii prealabile înlătură răspunderea penală a persoanei cu privire la care plângerea a fost retrasă.

(3) Pentru persoanele lipsite de capacitate de exercițiu, retragerea plângerii prealabile se face numai de reprezentanții lor legali. în cazul persoanelor cu capacitate de exercițiu restrânsă, retragerea se face cu încuviințarea persoanelor prevăzute de lege.

(4) În cazul infracțiunilor pentru care punerea în mișcare a acțiunii penale este condiționată de introducerea unei plângeri prealabile, dar acțiunea penală a fost pusă în mișcare din oficiu în condițiile legii, retragerea plângerii produce efecte numai dacă este însușită de procuror.

Art. 159. Împăcarea

(1) Împăcarea poate interveni în cazul în care punerea în mișcare a acțiunii penale s-a făcut din oficiu, dacă legea o prevede în mod expres.

(2) Împăcarea înlătură răspunderea penală și stinge acțiunea civilă.

(3) Împăcarea produce efecte numai cu privire la persoanele între care a intervenit și dacă are loc până la citirea actului de sesizare a instanței.

(4) Pentru persoanele lipsite de capacitate de exercițiu, împăcarea se face numai de reprezentanții lor legali, iar persoanele cu capacitate de exercițiu restrânsă se pot împăca cu încuviințarea persoanelor prevăzute de lege.

(5) În cazul persoanei juridice, împăcarea se realizează de reprezentantul său legal sau convențional ori de către persoana desemnată în locul acestuia. împăcarea intervenită între persoana juridică ce a săvârșit infracțiunea și persoana vătămată nu produce efecte față de persoanele fizice care au participat la comiterea aceleiași fapte.

(6) În cazul în care infracțiunea este săvârșită de reprezentantul persoanei juridice vătămate, dispozițiile art. 158 alin. (4) se aplică în mod corespunzător.

** Curtea Constituțională admite excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 159 alin. (3) și constată că acestea sunt constituționale în măsura în care se aplică tuturor inculpaților trimiși în judecată înaintea datei intrării în vigoare a Legii nr. 286/2009 privind Codul penal și pentru care la acea dată momentul citirii actului de sesizare fusese depășit (Decizia nr. 508 din 7 octombrie 2014, publicată în M. Of. nr. 843 din 19 noiembrie 2014).*

➲ *A. Rezolvați următoarele grile:*

1. Răspunderea penală:

a. reprezintă conținutul raportului juridic penal de conflict;
b. se confundă cu raportul juridic penal de conflict;
c. este sinonimă cu responsabilitatea.

2. Sunt cauze de înlăturare a răspunderii penale:

a. amnistia postcondamnatorie;
b. grațierea;
c. lipsa plângerii prealabile.

3. Amnistia produce efecte asupra:

a. pedepselor principale;
b. pedepselor accesorii;
c. pedepselor complementare;
d. măsurilor de siguranță;
e. măsurilor educative;
f. drepturilor persoanei vătămate.

4. Cel mai lung termen de prescripție a răspunderii penale este de:

a. 15 ani;
b. 20 de ani;
c. 22,5 ani;
d. 30 ani.

5. Termenele de prescripție a răspunderii penale încep să curgă:

a. de la data pronunțării hotărârii judecătorești de condamnare;
b. de la data săvârșirii infracțiunii;
c. de la data rămânerii definitive a hotărârii judecătorești de condamnare;
d. de la data împlinirii vârstei de 18 ani a victimei minore a unei infracțiuni sexuale.

6. Prescripția specială intervine:

a. doar în cazul întreruperii termenului de prescripție a răspunderii penale;
b. doar în cazul suspendării termenului de prescripție a răspunderii penale;
c. și în cazul întreruperii, și în cazul suspendării.

7. Produce efecte *in rem*:

a. întreruperea prescripției răspunderii penale;
b. suspendarea prescripției răspunderii penale;
c. retragerea plângerii prealabile;
d. împăcarea părților.

BUCHAREST CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

8. Plângerea prealabilă se consideră valabilă dacă a fost introdusă:

a. prin mandatar cu procură specială şi autentică;
b. de către reprezentatul legal în cazul minorului între 14 şi 16 ani;
c. de către soţ pentru celălalt soţ.

9. Indivizibilitatea activă în cazul plângerii prealabile înseamnă:

a. dacă există mai multe persoane vătămate, este suficient ca plângerea prealabilă să fie introdusă de una dintre ele pentru a se pune în mişcare acţiunea penală;
b. dacă există mai mulţi infractori, este suficient ca plângerea prealabilă să fie introdusă împotriva unuia dintre ei pentru a se pune în mişcare acţiunea penală;
c. înseamnă că toţi infractorii vor fi sancţionaţi cu aceeaşi pedeapsă.

10. Plângerea prealabilă trebuie să fie introdusă:

a. în termen de 2 luni de la data săvârşirii infracţiunii;
b. în termen de 3 luni de la data săvârşirii infracţiunii;
c. în termen de 2 luni de la data la care persoana vătămată a cunoscut cine este făptuitorul.

11. Împăcarea părţilor:

a. produce efecte *in rem*;
b. trebuie să aibă loc până la citirea actului de sesizare a instanţei;
c. poate avea loc oricând în cursul procesului penal, până la pronunţarea unei hotărâri definitive;
d. poate interveni numai cu privire la latura penală a cauzei.

12. Dacă s-a săvârşit o infracţiune înainte de modificarea prevederilor legale referitoare la cuantumul termenului de prescripţie specială, la data săvârşirii faptei termenul de prescripţie a răspunderii penale considerându-se îndeplinit dacă a curs o dată şi încă jumătate, iar la data judecăţii a intrat în vigoare noul Cod penal, prescripţia specială se stabileşte în funcţie de:

a. dispoziţiile în vigoare la data săvârşirii infracţiunii;
b. dispoziţiile legale la data judecării cauzei;
c. se aplică legea penală mai favorabilă.

13. Amnistia se acordă de:

a. Parlament;
b. Guvern, prin ordonanţă;
c. ministrul justiţiei.

14. Amnistia:

a. poate înlătura caracterul penal al faptei;
b. înlătură răspunderea penală;
c. nu înlătură executarea pedepsei complementare.

15. Inculpatul a fost condamnat la un an închisoare pentru tentativă la o infracțiune pentru care legea prevede pedeapsa închisorii de la 2 la 5 ani. În apelul declarat, inculpatul a criticat soluția pentru neaplicarea unei legi de amnistie care condiționa aplicarea actului de clemență de pedeapsa prevăzută de lege pentru infracțiunea săvârșită care nu trebuia să depășească 3 ani. Or, în speță, întrucât se comisese o tentativă, pedeapsa este de la un an la 2 ani și 6 luni.

a. soluția instanței este greșită, deoarece actul de clemență era incident în cauză;
b. soluția instanței de condamnare este corectă, deoarece legea de amnistie are în vedere limitele de pedeapsă pentru infracțiunea consumată;
c. soluția este greșită, deoarece pedeapsa pronunțată este redusă și trebuia aplicat actul de clemență.

16. Inculpatul a fost condamnat pentru săvârșirea mai multor infracțiuni în concurs. Instanța i-a aplicat o pedeapsă rezultantă de 3 ani și 6 luni. După aplicarea pedepsei a intervenit un act de amnistie care prevedea că sunt amnistiate toate infracțiunile pentru care legea prevede pedeapsa închisorii mai mică de 3 ani. Pentru una dintre infracțiunile săvârșite de inculpat, legea prevedea pedeapsa mai mică de 3 ani. Ce trebuie să decidă instanța?

a. actul de clemență nu poate fi aplicat deoarece pentru celelalte infracțiuni concurente condiția de amnistiere nu este îndeplinită;
b. actul de clemență nu poate fi aplicat deoarece pedeapsa rezultantă depășește 3 ani;
c. instanța trebuie să descontopească pedepsele, să aplice actul de clemență și să recontopească pedepsele rămase, stabilind o nouă rezultantă.

17. Întreruperea cursului prescripției răspunderii penale intervine:

a. când se săvârșește o nouă infracțiune;
b. când o dispoziție legală sau o împrejurare imprevizibilă sau insurmontabilă împiedică punerea în mișcare a acțiunii penale;
c. prin îndeplinirea unui act de procedură în cauză.

18. Prescripția specială intervine:

a. în cazul întreruperii termenului de prescripție a răspunderii penale;
b. în cazul împlinirii dublului termenului de prescripție a răspunderii penale;
c. în cazul suspendării termenului de prescripție a executării pedepsei.

19. Dacă o persoană săvârșește o tentativă de omor calificat, termenul de prescripție a răspunderii penale este de:

a. 10 ani;
b. 15 ani;
c. nedeterminat, răspunderea penală fiind imprescriptibilă.

20. Termenul de prescripție a răspunderii penale curge de la data:

a. comiterii actelor de complicitate anterioară;
b. producerii rezultatului mai grav în cazul infracțiunilor progresive;
c. inacțiunii infracționale în cazul infracțiunilor de pericol.

21. În cazul în care este săvârșită infracțiunea de amenințare, plângerea prealabilă poate fi formulată de:

a. soț, pentru soția minoră;
b. părinte, pentru copilul minor care a împlinit 14 ani;
c tutore, pentru persoana pusă sub tutelă.

22. Când o persoană juridică a comis infracțiunea de înșelăciune privind asigurările, împăcarea acesteia cu partea vătămată:

a. nu înlătură răspunderea penală;
b. înlătură răspunderea penală chiar dacă împăcarea a avut loc cu persoana desemnată de organul judiciar să reprezinte persoana juridică;
c. poate produce efecte doar dacă este confirmată de organele de conducere ale persoanei juridice.

23. În cazul retragerii plângerii prealabile:

a. operează solidaritatea pasivă;
b. procurorul poate lipsi de efecte manifestarea de voință a persoanei vătămate în cazul infracțiunilor de violență în familie;
c. nu este posibilă continuarea procesului penal la cererea infractorului.

24. Împăcarea:

a. nu produce efecte juridice decât dacă intervine până la citirea actului de sesizare a instanței;
b. este posibilă atât în cazul infracțiunilor urmărite din oficiu, cât și la plângerea prealabilă;
c. poate interveni în cazul în care acțiunea penală a fost pusă în mișcare din oficiu, dacă legea o prevede în mod expres.

25. Retragerea plângerii prealabile este:

a. întotdeauna o cauză care înlătură răspunderea penală;
b. o cauză care înlătură răspunderea penală numai când legea o prevede în mod expres pentru infracțiunea săvârșită;
c. reprezintă o cauză care, intervenită după rămânerea definitivă a hotărârii de condamnare, înlătură executarea pedepsei.

26. Prescripția răspunderii penale:

a. înlătură pretențiile părții civile;
b. are cauze de întrerupere cu efecte *in rem*;
c. în cazul infracțiunilor progresive, curge de la data producerii ultimei urmări susceptibile de calificare juridică.

27. Dacă instanța constată că în cauză a intervenit prescripția răspunderii penale în cazul persoanei fizice inculpate:

a. nu mai poate lua nicio măsură de siguranță față de aceasta;
b. îi poate aplica o pedeapsă complementară, întrucât pedepsele complementare nu se prescriu;
c. nu va fi înlăturată în mod necesar și răspunderea penală a persoanei juridice care a participat la comiterea aceleiași fapte.

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

➲ *B. Rezolvați următoarele spețe:*

Speța nr. 1

La data de 20 februarie 2014, inculpații X şi Y au lovit partea vătămată, cauzându-i leziuni vindecabile în 8 zile de îngrijiri medicale. La data de 13 martie 2014, partea vătămată a formulat plângere prealabilă adresată organelor de poliție în vederea identificării autorilor, deoarece nu îi cunoştea. Organele de poliție l-au identificat ca autor al faptei doar pe X şi au trimis dosarul judecătoriei. La data de 16 aprilie 2014, cu prilejul audierii în instanță, inculpatul X a declarat că fapta a fost comisă împreună cu Y. Partea vătămată a solicitat audierea acestuia şi, la termenul din data de 20 mai 2014, Y a recunoscut implicarea sa în comiterea faptei, însă a arătat că, față de el, plângerea este tardiv formulată. Instanța l-a condamnat pe X la o pedeapsă de 5.000 lei amendă şi a încetat procesul penal față de Y. Împotriva sentinței a declarat recurs procurorul. În fața instanței de recurs partea vătămată a declarat că îşi retrage plângerea față de X, dar că solicită condamnarea lui Y.

Comentați soluția primei instanțe şi arătați care va fi soluția în recurs.

Speța nr. 2

Inculpatul, gestionar la o societate, prin îndeplinirea defectuoasă a îndatoririlor de serviciu, a cauzat o tulburare însemnată bunului mers al activității societății unde lucra, pe o anumită perioadă de timp, activitate infracțională care nu a fost întreruptă de unele controale având ca efect inventarierea. Până la epuizarea activității infracționale, a apărut un act de amnistie care putea fi aplicat şi acestei infracțiuni. Dar instanța de judecată l-a condamnat pentru infracțiunea săvârşită, având în vedere că activitatea infracțională a continuat şi după apariția actului de amnistie. Inculpatul a declarat recurs, susținând că adoptarea unui act de amnistie pune capăt activității infracționale, iar ceea ce el a săvârşit până atunci cade sub incidența actului de amnistie.

Este fondat recursul inculpatului? Arătați care sunt efectele instituției amnistiei.

Speța nr. 3

La data de 10 februarie 2014, X (19 ani) a sustras de la bunicul său împreună cu care locuia suma de 2.000 lei, faptă pentru care Y a formulat plângere prealabilă. În şedința publică din data de 5 aprilie 2014, Y a declarat că îşi retrage plângerea formulată față de X. Instanța a luat act de retragerea plângerii prealabile şi a dispus încetarea procesului penal, făcând abstracție de faptul că la 20 martie 2014 intervenise legea de amnistie XXX prin care fapta comisă era amnistiată.

Arătați dacă soluția instanței este corectă şi motivați răspunsul.

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

C. Jurisprudență relevantă:

1. *Judecătoria Câmpina, sentința penală nr. 142/2016 (www.rolii.ro)*

Contestație la executare. Descontopirea pedepselor pentru infracțiuni aflate în pluralitate pentru care a intervenit prescripția răspunderii penale.

Analizând aspectele invocate de petenți, conform art. 598 alin. (1) lit. d) C. pr. pen., contestația împotriva executării hotărârii penale se poate face când se invocă amnistia, prescripția, grațierea sau orice altă cauză de stingere ori de micșorare a pedepsei. Or, în cazul prezent se constata că instanța în mod greșit a dispus condamnarea petenților pentru infracțiunile de fals în înscrisuri sub semnătură privată în formă continuată, instigare la fals în înscrisuri sub semnătură privată și uz de fals, pentru aceste fapte, la data pronunțării sentinței penale acestea fiind prescrise, conform dispozițiilor art. 124 C. pen. 1969. Raportat la dispozițiile art. 124 C. pen. 1969 coroborate cu dispozițiile art. 122 alin. (1) lit. d) C. pen. 1969, din momentul săvârșirii faptelor menționate anterior, respectiv începutul lunii noiembrie 2007, până la data pronunțării sentinței penale în cauză, s-a împlinit termenul de prescripție specială a răspunderii penale (7 ani si 6 luni).

Raportat la aceste împrejurări, în baza art. 124 C. pen. 1969 va constata intervenită prescripția răspunderii penale pentru fapta de fals în înscrisuri sub semnătură privată în formă continuată, prev. de art. 290 C. pen. 1969, cu aplicarea art. 41 alin. (2) C. pen. 1969, fapta pentru care a fost condamnată inculpata D.A. prin s.p. 250/2014 a Judecătoriei C., definitivă prin decizia penală nr. 518/2015 a Curții de Apel Ploiești .

În baza art. 124 C. pen. 1969 va constata intervenită prescripția răspunderii penale pentru fapta de instigare la fals în înscrisuri sub semnatură privată, prev. de art. 25 C. pen. 1969 raportat la art. 290 C. pen. 1969, fapta reținută în sarcina inculpatului Daneasa D. precum și pentru fapta de uz de fals, prev. de art. 291 C. pen. 1969, infracțiuni pentru care inculpatul a fost condamnat prin s.p. 250/2014 a Judecătoriei C., definitivă prin decizia penală nr. 518/2015 a Curții de Apel Ploiești .

Va descontopi pedeapsa rezultantă de 2 ani închisoare stabilită în sarcina inculpatei D.A.în pedepse componente pe care le repune în individualitate, respectiv 2 luni închisoare pentru săvârșirea infracțiunii prev. de art. 290 C. pen. 1969, cu aplicarea art. 41 alin. 2 C . pen. 1969 și 2 ani închisoare pentru săvârșirea infracțiunii prev. de art. 215 alin. (1), (2), (3) C. pen. 1969, cu aplicarea art. 41 alin. (2) C. pen. 1969, **înlăturând de la executarea pedepsei** pedeapsa de 2 luni închisoare stabilită pentru infracțiunea prev. de art. 290 C. pen. 1969, cu aplicarea art. 41 alin. (2) C. pen. 1969, infracțiunea pentru care a fost constatată prescripția răspunderii penale.

Va descontopi pedeapsa rezultantă de 2 ani închisoare stabilită în sarcina inculpatului Daneasa D. în pedepse componente pe care le repune în individualitate, respectiv 2 luni închisoare pentru săvârșirea infracțiunii prev. de art. 25 C. pen. 1969 rap. la art. 290 C. pen. 1969, 2 luni închisoare pentru săvârșirea infracțiunii de uz de fals prev. de art. 291 C. pen. 1969 și 2 ani închisoare pentru săvârșirea infracțiunii prev. de art. 215 alin. (1), (2), (3) C. pen. 1969, **înlăturând de la executarea pedepsei** pedepsele de 2 luni închisoare stabilite pentru infracțiunea prev. de art. 25 C. pen. 1969 rap. la art. 290 C. pen. 1969 și de

2 luni închisoare pentru săvârşirea infracţiunii de uz de fals prev. de art. 291 C. pen. 1969, infracţiuni pentru care a fost constatată prescripţia răspunderii penale şi va menţine celelalte dispoziţii ale sentinţei penale 250/2014 a Judecătoriei C., definitivă prin decizia penală nr. 518/2015 a Curţii de Apel Ploieşti, care nu sunt contrare prezentei.

2. ICCJ secţia penală, Decizia nr. 6/2019 (www.scj.ro)

Apărarea a (...) invocat lipsa plângerii prealabile.

Curtea nu a putut primi aceste critici de vreme ce, pe de o parte, infracţiunile corespondente în dreptul penal român [art. 367 alin. (1) şi (3) C. pen. român, art. 249 C. pen. român, art. 250 alin. (1) şi (2) C. pen. român şi de art. 29 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 656/2002, republicată] nu sunt pedepsite, conform dreptului penal român, la plângerea prealabilă, iar conform art. 30 din Legea nr. 302/2004, modificată, „extrădarea nu se acordă în cazul în care, potrivit atât legislaţiei române, cât şi legislaţiei statului solicitant, acţiunea penală poate fi angajată numai la plângerea prealabilă a persoanei vătămate, iar această persoană se opune extrădării."

Pe de altă parte, nici infracţiunea de înşelăciune, la care a făcut referire apărarea, nu este pedepsită, conform dreptului penal român, la plângerea prealabilă a persoanei vătămate, împrejurarea că, potrivit art. 244 alin. (3) C. pen. român, împăcarea înlătură răspunderea penală neputând fi confundată cu pedepsirea acestei infracţiuni la plângere prealabilă, astfel cum rezultă din analiza coroborată a dispoziţiilor art. 157 alin. (1) C. pen. român şi art. 159 alin. (1) C. pen. român.

BCU IAŞI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

➲ *D. Recapitulați:*

Răspunderea penală

1. Definiția răspunderii penale

- conținutul raportului juridic penal de conflict;
- obligația de a suporta și executa o pedeapsă/măsură educativă și dreptul corelativ al statului de a aplica o astfel de sancțiune ca urmare a săvârșirii unei infracțiuni și de a-l constrânge pe infractor să o execute;
- poate fi cumulată cu răspunderea civilă și cu răspunderea materială de dreptul muncii;
- nu se confundă cu responsabilitatea (care este condiție a răspunderii penale și care se analizează din punct de vedere psihologic).

socială	retributivă	personală (chiar și în cazul participanților)	prescriptibilă (regula) Excepții: art. 153 alin. (2) C. pen.
juridică	proporțională	subiectivă	unică

2. Principiile răspunderii penale

a) Principiul răspunderii penale subiective
- Școala Clasică de drept penal
- *Nulla poena sine culpa*
- Are caracter subiectiv și în cazul răspunderii penale a persoanei juridice
- Nu este posibilă răspunderea penală obiectivă (excepții: măsuri de siguranță și intoxicația voluntară completă)

b) Principiul personalizării răspunderii penale
c) Principiul proporționalității și al individualizării răspunderii penale
d) Principiul unicității răspunderii penale – non bis in idem
e) Principiul celerității și al prescriptibilității răspunderii penale
f) Principiul – infracțiunea este unicul temei al răspunderii penale – art. 15 alin. (2) C. pen.

3. Condițiile răspunderii penale

a) săvârșirea unei fapte prevăzute de legea penală;
b) fapta săvârșită să constituie infracțiune – infracțiunea este unicul temei al răspunderii penale – art. 15 alin. (2) C. pen.;

c) inculpatul să fi participat la săvârşirea infracţiunii în calitate de autor, coautor, instigator sau complice şi să aibă capacitate juridică penală – art. 174 C. pen.;
d) să nu fi intervenit o cauză care înlătură răspunderea penală.

4. Cauzele care înlătură răspunderea penală

- fapte juridice în sens larg, cu efect extinctiv asupra raportului juridic penal de conflict;
- survin întotdeauna ulterior săvârşirii infracţiunii (*post delictum*);
- sting dreptul statului de a-l trage la răspundere penală pe infractor şi obligaţia acestuia de a se supune vreunei sancţiuni;
- pot fi: generale şi speciale (cauze de impunitate);
- obstaculează punerea în mişcare şi exercitarea acţiunii penale (încetarea urmăririi penale; încetarea procesului penal);
- nu au efect asupra răspunderii civile, cu excepţia împăcării;
- sunt:

1. amnistia antecondamnatorie
2. prescripţia răspunderii penale
3. lipsa plângerii prealabile
4. retragerea plângerii prealabile
5. împăcarea
6. acordul de mediere
7. cauze de impunitate generale (art. 34, art. 51) şi speciale [art. 269 alin. (3), art. 270 alin. (3), art. 290 alin. (3), art. 292 alin. (2) etc.]

A) Amnistia antecondamnatorie – art. 152 C. pen.

1. Definiţie:

- actul de clemenţă al puterii legiuitoare prin care, din considerente de politică penală, se înlătură răspunderea penală pentru infracţiunile săvârşite până la apariţia sa.

2. Caracteristici:

- se dispune prin lege organică de către Parlament (ar putea fi dispusă de Guvern prin O.U.G. dacă se justifică urgenţa măsurii);
- legea de amnistie nu poate fi modificată sau abrogată;
- în cazul infracţiunilor continue, continuate şi de obicei, momentul epuizării activităţii infracţionale trebuie să se situeze la o dată anterioară celei indicate în cuprinsul actului de amnistiere.

3. Forme:

a) antecondamnatorie (proprie) şi postcondamnatorie (improprie);
b) generală şi specială.

4. Efecte:

- produce efecte *in rem* şi uneori *mixte* (*in rem* şi *in personam*);
- produce efect retroactiv, cu excepţia amnistiilor „apel";
- înlătură răspunderea penală;
- împiedică pronunţarea unei hotărâri de condamnare;
- nu produce efecte asupra măsurilor de siguranţă şi asupra drepturilor persoanei vătămate, cu excepţia confiscării extinse care nu se poate dispune deoarece necesită hotărâre de condamnare;
- circumstanţele atenuante sau agravante nu au efect asupra determinării infracţiunilor amnistiate;
- operează *ope legis*, nu poate fi refuzată de învinuit sau inculpat, acesta poate solicita continuarea procesului penal pentru a-şi dovedi nevinovăţia – art. 18, art. 319 C. pr. pen. – nu are ca efect repunerea învinuitului sau inculpatului în situaţia anterioară, nefiind o *restitutio in integrum*.

B) Prescripţia răspunderii penale – art. 153-156 C. pen.

1. Definiţie:

- cauză de înlăturare a răspunderii penale ca urmare a neexercitării în timp util, de către stat, prin organele sale judiciare, a prerogativelor de tragere la răspundere penală a persoanelor care comit infracţiuni. Dublă natură juridică: drept material şi procesual penal.

2. Termenele de prescripţie (art. 154 C. pen.):

- 15 ani – pedeapsa detenţiunii pe viaţă sau pedeapsa închisorii mai mare de 20 de ani;
- 10 ani – pedeapsa închisorii mai mare de 10 ani, dar care nu depăşeşte 20 de ani;
- 8 ani – pedeapsa închisorii mai mare de 5 ani, dar care nu depăşeşte 10 ani;
- 5 ani – pedeapsa închisorii mai mare de un an, dar care nu depăşeşte 5 ani;
- 3 ani – pedeapsa închisorii care nu depăşeşte un an sau amenda.

Termenele de prescripţie se socotesc:

- de la data săvârşirii infracţiunii în cazul infracţiunilor obişnuite;
- de la data epuizării în cazul infracţiunilor fapt epuizat, cu excepţia infracţiunii progresive;
- în cazul infracţiunilor progresive, termenul de prescripţie a răspunderii penale curge de la data săvârşirii acţiunii sau inacţiunii şi se calculează în raport cu pedeapsa corespunzătoare rezultatului definitiv produs (Decizia de îndrumare Trib. Suprem nr. 1/1987);
- în cazul infracţiunilor contra libertăţii şi integrităţii sexuale săvârşite faţă de un minor, trafic şi exploatare a persoanelor vulnerabile, pornografie infantilă, termenul de prescripţie începe să curgă de la data la care acesta a devenit major.

Dacă minorul a decedat înainte de împlinirea majoratului, termenul de prescripție începe să curgă de la data decesului (O.U.G. nr. 18/2016[1]);

• termenele de prescripție a răspunderii penale se reduc la jumătate pentru minori;

• când legea prevede pentru infracțiunea săvârșită pedepse alternative, stabilirea termenului de prescripție a răspunderii penale se face în raport de maximul special al pedepsei mai grele;

• în caz de tentativă – termenul de prescripție se stabilește în funcție de limitele de pedeapsă prevăzute pentru infracțiunea consumată.

3. Incidente privind curgerea cursului prescripției penale

A. Întreruperea cursului prescripției penale – art. 155 C. pen.

• *Cauze:*

➢ îndeplinirea oricărui act de procedură în cauză; Decizia CCR nr. 297/2018[2]: *Curtea Constituțională admite excepția de neconstituționalitate și a constatat că soluția legislativă care prevede întreruperea cursului termenului prescripției răspunderii penale prin îndeplinirea „oricărui act de procedură în cauză", din cuprinsul dispozițiilor art. 155 alin. (1) din Codul penal, este neconstituțională.* Curtea a reținut că prevederile art. 155 alin. (1) C. pen. sunt lipsite de previzibilitate și, totodată, contrare principiului legalității incriminării, întrucât sintagma *„oricărui act de procedură"* din cuprinsul acestora are în vedere și acte ce nu sunt comunicate suspectului sau inculpatului, nepermițându-i acestuia să cunoască aspectul întreruperii cursului prescripției și al începerii unui nou termen de prescripție a răspunderii sale penale;

➢ admiterea în principiu a cererii de redeschidere a procesului penal (dar să nu se fi împlinit termenul de prescripție specială) – art. 467 C. pr. pen.;

➢ transmiterea mandatului european de arestare;

➢ soluționarea excepției de neconstituționalitate – Dec. ICCJ nr. 3473/2010[3] – caz aplicabil pentru situații intervenite înainte de modificarea legii nr. 47/1992.

• are ca efect neluarea în calcul a timpului scurs de la săvârșirea infracțiunii și până la efectuarea acelui act și începerea unui nou termen de prescripție;

• produce efecte *in rem*, față de toți participanții, chiar dacă actul de întrerupere privește numai pe unii dintre ei.

---

[1] Publicată în M. Of. nr. 389 din 23 mai 2016.

[2] Publicată în M. Of. nr. 518 din 25 iunie 2018.

[3] Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția penală, prin dec. pen. nr. 3473/2010, a statuat că *„în cazul în care judecata a fost suspendată, în temeiul vechiului art. 303 alin. (6) C. proc. pen., pe perioada soluționării unei excepții de neconstituționalitate, **dispozițiile art. 124 C. pen. 1969 sunt incidente, dacă termenul de prescripție prevăzut în art. 122 C. pen. 1969., la care se adaugă încă jumătate din durata acestuia și perioada suspendării judecății până la soluționarea excepției de neconstituționalitate, s-a împlinit.***" Practic, prin această soluție de speță s-a decis faptul că termenul special de prescripție prevăzut la art. 124 C. pen. 1969 poate fi suspendat, urmând ca acesta să fie calculat și în funcție de perioada în care judecarea cauzei a fost suspendată ca urmare a invocării și soluționării unei excepții de neconstituționalitate.

B. Suspendarea cursului prescripției răspunderii penale – art. 156 C. pen.

- *Cauze:*
  - ➢ o dispoziție legală (ex., art. 9 C. pen.) sau o împrejurare de neprevăzut ori de neînlăturat împiedică punerea în mișcare a acțiunii penale sau continuarea procesului penal;
- cursul termenului de prescripție se reia de unde a rămas;
- produce efecte *in personam*.

C. Prescripția specială

- art. 155 alin. (4) C. pen.;
- intervine doar în caz de întreruperi succesive;
- prescripția specială: răspunderea penală se prescrie oricâte întreruperi ar interveni, dacă termenul de prescripție este depășit cu încă o dată;
- nu se aplică în cazul suspendărilor succesive;
- confirmare a principiului prescriptibilității răspunderii penale;
- modificare a duratei prescripției speciale — Legea nr. 63/2012[1];
- Decizia CCR nr. 1092/2012[2] – art. 124 C. pen. 1969 – constituțional câtă vreme nu împiedică aplicarea legii penale mai favorabile. Legea veche e legea mai blândă (termen de prescripție mai scurt – o dată și jumătate).

D. Efectele prescripției răspunderii penale

- înlătură doar răspunderea penală;
- se pot lua măsuri de siguranță, cu excepția confiscării extinse;
- nu are efect asupra drepturilor părții vătămate;
- are efecte *in rem*;
- efect obligatoriu, dar inculpatul poate cere continuarea procesului penal pentru a-și dovedi nevinovăția – art. 18, art. 319 C. pr. pen.

◆ Imprescriptibilitate – art. 153 alin. (2) C. pen. – nu se înlătură răspunderea penală în cazul:

- ➢ infracțiunilor de genocid, contra umanității și de război;
- ➢ infracțiunilor de omor, omor calificat;
- ➢ infracțiunilor intenționate care au avut ca urmare moartea victimei.

Legea nr. 27/2012[3] – Decizia CCR nr. 511/2013[4] – preeminența dreptului la viață. Imprescriptibilitatea se aplică chiar dacă termenul de prescripție nu era împlinit la data intrării în vigoare a acestei dispoziții.

[1] Publicată în M. Of. nr. 258 din 19 aprilie 2012.
[2] Publicată în M. Of. nr. 67 din 31 ianuarie 2013.
[3] Publicată în M. Of. nr. 180 din 20 martie 2012.
[4] Publicată în M. Of. nr. 75 din 30 ianuarie 2014.

BCU CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

C) Lipsa plângerii prealabile – art. 157 C. pen.

Cauză de înlăturare a răspunderii penale în cazul infracțiunilor pentru a căror urmărire este prevăzută plângerea prealabilă.

Plângerea prealabilă – art. 295-298 C. pr. pen.:

- este o manifestare expresă de voință a persoanei vătămate exprimată în forma și în condițiile prevăzute de lege, de a cărei existență sunt condiționate începerea și desfășurarea acțiunii penale.

- *Condiții*:

a) să fie făcută personal sau prin mandatar cu procură specială și autentică; nu se poate face prin substituți procesuali și nici nu se transmite moștenitorilor;

b) să fie scrisă și semnată; poate fi în formă electronică, dar trebuie certificată prin semnătură electronică;

c) să respecte condițiile de formă prevăzute de lege;

d) să fie depusă în termen de 3 luni de la data la care partea vătămată a aflat despre săvârșirea faptei – se suspendă pe durata medierii, conform art. 56 alin. (2) Legea nr. 192/2006[1];

e) pentru infracțiuni continue și continuate nu se mai aplică decizia RIL nr. 10/18.02.2008[2], care a stabilit că termenul pentru introducerea plângerii prealabile, în cazul infracțiunilor continue sau continuate, curge de la data la care persoana vătămată sau persoana îndreptățită a reclama a știut cine este făptuitorul, deoarece textul art. 296 C. pr. pen. stabilește că termenul de 3 luni curge de la data când persoana vătămată a aflat despre săvârșirea faptei (primul act de executare/începerea acțiunii sau inacțiunii).

f) nu este necesară (acțiunea penală se pune în mișcare din oficiu) în cazul: persoanelor fizice lipsite de capacitate de exercițiu, cu capacitate de exercițiu restrânsă; persoanelor juridice care sunt reprezentate de făptuitor; persoanelor fizice decedate înainte de expirarea termenului de 3 luni; persoanelor juridice lichidate înainte de expirarea termenului;

- efecte *in rem*: indivizibilitate activă – atunci când sunt mai multe persoane vătămate prin aceeași faptă, aceasta atrage răspunderea penală chiar dacă plângerea penală s-a formulat doar de unii dintre ei; indivizibilitate pasivă – atunci când la comiterea faptei au participat mai multe persoane fizice sau/și juridice, aceasta atrage răspunderea penală a tuturor, chiar dacă plângerea a fost formulată doar cu privire la unul dintre ei.

[1] Publicată în M. Of. nr. 441 din 22 mai 2006.

[2] Publicată în M. Of. nr. 840 din 15 decembrie 2008.

D) Retragerea plângerii prealabile – art. 158 C. pen.

1. Definiție:

- cauză de înlăturare a răspunderii penale în cazul infracțiunilor pentru a căror urmărire este prevăzută plângerea prealabilă;
- manifestarea unilaterală de voință a persoanei vătămate în condițiile unei exprimări libere și conștiente asupra consecințelor juridice ale acesteia.

2. Condiții:

- să fie expresă, explicită;
- poate avea loc și în cursul judecării cauzei până la pronunțarea unei hotărâri definitive (și în căile ordinare de atac);
- trebuie să fie totală și necondiționată, trebuind să privească ambele laturi, penală și civilă, ale cauzei;
- pentru persoanele lipsite de capacitate de exercițiu – numai de reprezentanții lor legali; în cazul celor cu capacitate de exercițiu restrânsă – se face doar cu încuviințarea persoanelor prevăzute de lege.

3. Efecte:

- efect *in personam*; efecte irevocabile;
- în cazul infracțiunilor urmăribile la plângerea prealabilă, dacă acțiunea penală a fost pusă în mișcare din oficiu, retragerea plângerii produce efecte numai dacă este însușită de procuror [art. 158 alin. (4) C. pen.].

E) Împăcarea – art. 159 C. pen.

1. Definiție:

- cauză de înlăturare a răspunderii penale în cazul infracțiunilor urmăribile din oficiu, dacă legea o prevede în mod expres;
- actul consensual prin care inculpatul și persoana vătămată înțeleg să pună capăt litigiului născut din săvârșirea infracțiunii, înlăturând, astfel, consecințele sale penale și civile.

2. Condiții:

- să se realizeze în cazul acelor infracțiuni expres determinate de lege (furt, însușirea bunului găsit, înșelăciune, înșelăciunea privind asigurările);
- să fie personală (pentru persoanele lipsite de capacitate de exercițiu, împăcarea se face numai de reprezentanții lor legali, iar persoanele cu capacitate de exercițiu restrânsă se pot împăca cu încuviințarea persoanelor prevăzute de lege; pentru persoana juridică, împăcarea se realizează de reprezentantul său legal sau convențional ori de către persoana desemnată în locul acestuia);
- să fie totală, necondiționată și definitivă;

© UAIC IAȘI – CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

- să intervină până la citirea actului de sesizare a instanței – Decizia CCR nr. 508/2014[1] (poate opera și în cazul în care, intervenind noul Cod penal, era depășit momentul procesual);

- Decizia ICCJ RIL nr. 34/2008[2] – prezența apărătorului ales.

3. Efecte:

- înlătură răspunderea penală și stinge acțiunea civilă;
- efect *in personam*;
- intervenită între persoana juridică ce a săvârșit infracțiunea și persoana vătămată nu produce efecte față de persoanele fizice care au participat la comiterea aceleiași fapte.

• Dacă infracțiunea e comisă de reprezentantul persoanei juridice, împăcarea trebuie însușită de către procuror.

F) Încheierea acordului de mediere

• cauză de înlăturare a răspunderii penale în cazul infracțiunilor urmăribile la plângerea prealabilă sau pentru care legea a prevăzut împăcarea – conform Deciziei ICCJ DCD nr. 9/2015[3];

• Legea nr. 192/2006 privind medierea și organizarea profesiei de mediator;

• părțile nu pot fi constrânse să accepte procedura medierii;

• se încheie în formă scrisă;

• poate privi și latura penală, și latura civilă a cauzei; dacă se încheie pe latura penală, este cauză de înlăturare a răspunderii penale;

• dacă acordul se încheie înainte de a începe procesul penal, nu mai poate fi antrenată răspunderea penală;

• termenul prevăzut de lege pentru introducerea plângerii prealabile se suspendă pe durata desfășurării medierii. Dacă părțile aflate în conflict nu au încheiat o înțelegere, persoana vătămată poate introduce plângerea prealabilă în același termen, care își va relua cursul de la data întocmirii procesului-verbal de închidere;

• dacă medierea cu privire la latura penală a cauzei se desfășoară după începerea procesului penal, urmărirea penală sau, după caz, judecata se poate suspenda, în temeiul prezentării de către părți a contractului de mediere. Suspendarea durează până când procedura medierii se închide, dar nu mai mult de 3 luni de la data la care a fost dispusă.

Precizări:

• Decizia DCD ICCJ nr. 9/2015[4]:

1. încheierea unui acord de mediere constituie o cauză *sui-generis* care înlătură răspunderea penală, distinctă de împăcare;

[1] Publicată în M. Of. nr. 843 din 19 noiembrie 2014.
[2] Publicată în M. Of. nr. 152 din 11 martie 2009.
[3] Publicată în Monitorul Oficial nr. 406 din 9 iunie 2015.
[4] Publicată în Monitorul Oficial nr. 406 din 9 iunie 2015.

2. încheierea unui acord de mediere poate interveni în tot cursul procesului penal, până la rămânerea definitivă a hotărârii penale.

• Decizia CC nr. 397/2016[1]:

- încheierea unui acord de mediere cu privire la infracțiunile pentru care poate interveni împăcarea produce efecte numai dacă are loc până la citirea actului de sesizare a instanței.

Soluții grile:

1. a; **2.** c; **3.** a, b, c, e; **4.** d; **5.** b, d; **6.** a; **7.** a; **8.** a; **9.** a; **10.** -; **11.** b; **12.** c; **13.** a, b; **14.** b; **15.** b; **16.** c; **17.** c; **18.** a, b; **19.** c; **20.** c; **21.** c; **22.** b; **23.** -; **24.** a, c; **25.** a; **26.** b; **27.** c.

[1] Publicată în Monitorul Oficial nr. 532 din 15 iulie 2016.

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

Capitolul al IX-lea
RĂSPUNDEREA PENALĂ A PERSOANEI JURIDICE

Dispoziții generale

Art. 135. Condițiile răspunderii penale a persoanei juridice

(1) Persoana juridică, cu excepția statului și a autorităților publice, răspunde penal pentru infracțiunile săvârșite în realizarea obiectului de activitate sau în interesul ori în numele persoanei juridice.

(2) Instituțiile publice nu răspund penal pentru infracțiunile săvârșite în exercitarea unei activități ce nu poate face obiectul domeniului privat.

(3) Răspunderea penală a persoanei juridice nu exclude răspunderea penală a persoanei fizice care a contribuit la săvârșirea aceleiași fapte.

Art. 136. Pedepsele aplicabile persoanei juridice

(1) Pedepsele aplicabile persoanei juridice sunt principale și complementare.

(2) Pedeapsa principală este amenda.

(3) Pedepsele complementare sunt:

a) dizolvarea persoanei juridice;

b) suspendarea activității sau a uneia dintre activitățile persoanei juridice pe o durată de la 3 luni la 3 ani;

c) închiderea unor puncte de lucru ale persoanei juridice pe o durată de la 3 luni la 3 ani;

d) interzicerea de a participa la procedurile de achiziții publice pe o durată de la unu la 3 ani;

e) plasarea sub supraveghere judiciară;

f) afișarea sau publicarea hotărârii de condamnare.

Art. 137. Stabilirea amenzii pentru persoana juridică

(1) Amenda constă în suma de bani pe care persoana juridică este condamnată să o plătească statului.

(2) Cuantumul amenzii se stabilește prin sistemul zilelor-amendă. Suma corespunzătoare unei zile-amendă, cuprinsă între 100 și 5.000 lei, se înmulțește cu numărul zilelor-amendă, care este cuprins între 30 de zile și 600 de zile.

(3) Instanța stabilește numărul zilelor-amendă ținând cont de criteriile generale de individualizare a pedepsei. Cuantumul sumei corespunzătoare unei zile-amendă se determină ținând seama de cifra de afaceri, în cazul persoanei juridice cu scop lucrativ, respectiv de valoarea activului patrimonial în cazul altor persoane juridice, precum și de celelalte obligații ale persoanei juridice.

CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

(4) Limitele speciale ale zilelor-amendă sunt cuprinse între:

a) 60 și 180 de zile-amendă, când legea prevede pentru infracțiunea săvârșită numai pedeapsa amenzii;

b) 120 și 240 de zile-amendă, când legea prevede pedeapsa închisorii de cel mult 5 ani, unică sau alternativ cu pedeapsa amenzii;

c) 180 și 300 de zile-amendă, când legea prevede pedeapsa închisorii de cel mult 10 ani;

d) 240 și 420 de zile-amendă, când legea prevede pedeapsa închisorii de cel mult 20 de ani;

e) 360 și 510 de zile-amendă, când legea prevede pedeapsa închisorii mai mare de 20 de ani sau detențiunea pe viață.

(5) Când prin infracțiunea săvârșită persoana juridică a urmărit obținerea unui folos patrimonial, limitele speciale ale zilelor-amendă prevăzute de lege pentru infracțiunea comisă se pot majora cu o treime, fără a se depăși maximul general al amenzii. La stabilirea amenzii se va ține seama de valoarea folosului patrimonial obținut sau urmărit.

Regimul pedepselor complementare aplicate persoanei juridice

Art. 138. Aplicarea și executarea pedepselor complementare în cazul persoanei juridice

(1) Aplicarea uneia sau mai multor pedepse complementare se dispune atunci când instanța constată că, față de natura și gravitatea infracțiunii, precum și de împrejurările cauzei, aceste pedepse sunt necesare.

(2) Aplicarea uneia sau mai multor pedepse complementare este obligatorie când legea prevede această pedeapsă.

(3) Pedepsele complementare prevăzute în art. 136 alin. (3) lit. b)-f) se pot aplica în mod cumulativ.

(4) Executarea pedepselor complementare începe după rămânerea definitivă a hotărârii de condamnare.

Art. 139. Dizolvarea persoanei juridice

(1) Pedeapsa complementară a dizolvării persoanei juridice se aplică atunci când:

a) persoana juridică a fost constituită în scopul săvârșirii de infracțiuni;

b) obiectul său de activitate a fost deturnat în scopul comiterii de infracțiuni, iar pedeapsa prevăzută de lege pentru infracțiunea săvârșită este închisoarea mai mare de 3 ani.

(2) În caz de neexecutare, cu rea-credință, a uneia dintre pedepsele complementare prevăzute în art. 136 alin. (3) lit. b)-e), instanța dispune dizolvarea persoanei juridice.

Art. 140. Suspendarea activității persoanei juridice

(1) Pedeapsa complementară a suspendării activității persoanei juridice constă în interzicerea desfășurării activității sau a uneia dintre activitățile persoanei juridice în realizarea căreia a fost săvârșită infracțiunea.

BCU CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

(2) În caz de neexecutare, cu rea-credință, a pedepsei complementare prevăzute în art. 136 alin. (3) lit. f), instanța dispune suspendarea activității sau a uneia dintre activitățile persoanei juridice până la punerea în executare a pedepsei complementare, dar nu mai mult de 3 luni.

(3) Dacă până la împlinirea termenului prevăzut în alin. (2) pedeapsa complementară nu a fost pusă în executare, instanța dispune dizolvarea persoanei juridice.

Art. 141. Neaplicarea dizolvării sau suspendării activității persoanei juridice

(1) Pedepsele complementare prevăzute în art. 136 alin. (3) lit. a) și lit. b) nu pot fi aplicate instituțiilor publice, partidelor politice, sindicatelor, patronatelor și organizațiilor religioase ori aparținând minorităților naționale, constituite potrivit legii.

(2) Dispozițiile alin. (1) se aplică și persoanelor juridice care își desfășoară activitatea în domeniul presei.

Art. 142. Închiderea unor puncte de lucru ale persoanei juridice

(1) Pedeapsa complementară a închiderii unor puncte de lucru ale persoanei juridice constă în închiderea unuia sau mai multora dintre punctele de lucru aparținând persoanei juridice cu scop lucrativ, în care s-a desfășurat activitatea în realizarea căreia a fost săvârșită infracțiunea.

(2) Dispozițiile alin. (1) nu se aplică persoanelor juridice care își desfășoară activitatea în domeniul presei.

Art. 143. Interzicerea de a participa la procedurile de achiziții publice

Pedeapsa complementară a interzicerii de a participa la procedurile de achiziții publice constă în interzicerea de a participa, direct sau indirect, la procedurile pentru atribuirea contractelor de achiziții publice, prevăzute de lege.

Art. 144. Plasarea sub supraveghere judiciară

(1) Pedeapsa complementară a plasării sub supraveghere judiciară presupune desfășurarea sub supravegherea unui mandatar judiciar a activității care a ocazionat comiterea infracțiunii, pe o perioadă de la un an la 3 ani.

(2) Mandatarul judiciar are obligația de a sesiza instanța atunci când constată că persoana juridică nu a luat măsurile necesare în vederea prevenirii comiterii de noi infracțiuni. În cazul în care instanța constată că sesizarea este întemeiată, dispune înlocuirea acestei pedepse cu pedeapsa prevăzută la art. 140.

(3) Plasarea sub supraveghere judiciară nu se aplică în cazul persoanelor juridice menționate în art. 141.

Art. 145. Afișarea sau publicarea hotărârii de condamnare

(1) Afișarea hotărârii definitive de condamnare sau publicarea acesteia se realizează pe cheltuiala persoanei juridice condamnate.

(2) Prin afișarea sau publicarea hotărârii de condamnare nu poate fi dezvăluită identitatea altor persoane.

(3) Afișarea hotărârii de condamnare se realizează în extras, în forma și locul stabilite de instanță, pentru o perioadă cuprinsă între o lună și 3 luni.

(4) Publicarea hotărârii de condamnare se face în extras și în forma stabilită de instanță, prin intermediul presei scrise sau audiovizuale ori prin alte mijloace de comunicare audiovizuală, desemnate de instanță.

(5) Dacă publicarea se face prin presa scrisă sau audiovizuală, instanța stabilește numărul aparițiilor, care nu poate fi mai mare de 10, iar în cazul publicării prin alte mijloace audiovizuale durata acesteia nu poate depăși 3 luni.

Dispoziții comune

Art. 146. Recidiva în cazul persoanei juridice

(1) Există recidivă pentru persoana juridică atunci când, după rămânerea definitivă a unei hotărâri de condamnare și până la reabilitare, persoana juridică săvârșește din nou o infracțiune, cu intenție sau cu intenție depășită.

(2) În caz de recidivă, limitele speciale ale pedepsei prevăzute de lege pentru noua infracțiune se majorează cu jumătate, fără a depăși maximul general al pedepsei amenzii.

(3) Dacă amenda anterioară nu a fost executată, în tot sau în parte, amenda stabilită pentru noua infracțiune, potrivit alin. (2), se adaugă la pedeapsa anterioară sau la restul rămas neexecutat din aceasta.

(4) Dispozițiile art. 42 se aplică în mod corespunzător.

Art. 147. Atenuarea și agravarea răspunderii penale a persoanei juridice

(1) În caz de concurs de infracțiuni, de pluralitate intermediară sau de cauze de atenuare ori agravare a răspunderii penale, persoanei juridice i se aplică regimul amenzii prevăzut de lege pentru persoana fizică.

(2) În caz de pluralitate de infracțiuni, pedepsele complementare de natură diferită, cu excepția dizolvării, sau cele de aceeași natură, dar cu conținut diferit, se cumulează, iar dintre pedepsele complementare de aceeași natură și cu același conținut se aplică cea mai grea.

(3) În caz de pluralitate de infracțiuni, măsurile de siguranță luate conform art. 112 se cumulează.

Art. 148. Prescripția răspunderii penale

Răspunderea penală a persoanei juridice se prescrie în condițiile prevăzute de lege pentru persoana fizică, dispozițiile art. 153-156 aplicându-se în mod corespunzător.

Art. 149. Prescripția executării pedepsei

(1) Termenul de prescripție a executării pedepsei amenzii aplicate persoanei juridice este de 5 ani.

(2) Executarea pedepselor complementare aplicate persoanelor juridice se prescrie într-un termen de 3 ani, care curge de la data la care pedeapsa amenzii a fost executată sau considerată ca executată.

(3) Dispozițiile art. 161, art. 162 alin. (2), art. 163 și art. 164 se aplică în mod corespunzător.

Art. 150. Reabilitarea persoanei juridice

Reabilitarea persoanei juridice are loc de drept dacă, în decurs de 3 ani de la data la care pedeapsa amenzii sau pedeapsa complementară a fost executată sau considerată ca executată, aceasta nu a mai săvârșit nicio altă infracțiune.

Art. 151. Efectele comasării și divizării persoanei juridice

(1) În cazul pierderii personalității juridice prin fuziune, absorbție sau divizare intervenită după comiterea infracțiunii/răspunderea penală și consecințele acesteia se vor angaja:

a) în sarcina persoanei juridice create prin fuziune;

b) în sarcina persoanei juridice absorbante;

c) în sarcina persoanelor juridice care au fost create prin divizare sau care au dobândit fracțiuni din patrimoniul persoanei divizate.

(2) În cazul prevăzut la alin. (1), la individualizarea pedepsei se va ține seama de cifra de afaceri, respectiv de valoarea activului patrimonial al persoanei juridice care a comis infracțiunea, precum și de partea din patrimoniul acesteia care a fost transmisă fiecărei persoane juridice participante la operațiune.

➲ *A. Rezolvați următoarele grile:*

1. Pedeapsa principală pentru persoana juridică constă în:

a. dizolvarea persoanei juridice;
b. amenda;
c. suspendarea activității.

2. Pedepsele ce pot fi aplicate persoanei juridice sunt:

a. principale;
b. complementare;
c. accesorii.

3. Sunt pedepse complementare ce pot fi aplicate persoanei juridice:

a. interzicerea accesului la resurse financiare pe o perioadă de la unu la 5 ani;
b. interzicerea de a participa la procedurile de achiziții publice pe o durată de la 3 luni la 3 ani;
c. suspendarea uneia dintre activitățile persoanei juridice pe o perioadă de la 3 luni la 3 ani, chiar dacă infracțiunea nu a fost săvârșită în legătură cu acestea.

4. Aplicarea pedepsei complementare pentru persoana juridică este:

a. în principiu facultativă;
b. obligatorie, când legea prevede această pedeapsă;
c. în principiu obligatorie;
d. facultativă, când legea nu prevede această pedeapsă.

5. Pedeapsa complementară pentru persoana juridică poate consta în:

a. închiderea unor puncte de lucru;
b. amendă;
c. plasarea sub supraveghere judiciară.

6. Afișarea hotărârii de condamnare a persoanei juridice se realizează pe cheltuiala:

a. celui care a solicitat-o;
b. statului;
c. persoanei juridice condamnate.

7. Pedeapsa complementară pentru o persoană juridică ce își desfășoară activitatea în domeniul presei poate consta în:

a. afișarea hotărârii de condamnare;
b. dizolvare;
c. închiderea unor puncte de lucru;
d. suspendarea activității.

8. Pedeapsa complementară pentru un sindicat constituit potrivit legii poate consta în:

a. afișarea hotărârii de condamnare;
b. amendă;
c. suspendarea activității.

9. Pedeapsa complementară pentru o organizație aparținând minorităților, constituită potrivit legii, poate consta în:

a. închiderea unor puncte de lucru;
b. afișarea hotărârii de condamnare;
c. dizolvare.

10. Afișarea hotărârii definitive de condamnare a persoanei juridice se realizează pe o perioadă cuprinsă între:

a. o lună și 3 luni;
b. o lună și 6 luni;
c. 15 zile și o lună.

BUJAK CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

11. Pedeapsa închiderii unor puncte de lucru nu se aplică:

a. instituțiilor religioase;
b. sindicatelor;
c. persoanelor juridice care își desfășoară activitatea în domeniu presei.

12. Pedeapsa complementară pentru un partid politic poate consta în:

a. afișarea hotărârii de condamnare;
b. dizolvare;
c. suspendarea activității.

13. Neexecutarea cu rea-credință a pedepsei complementare are ca efect:

a. înlocuirea ei;
b. revocarea ei;
c. atragerea aplicării și a altei pedepse complementare.

14. Dizolvarea persoanei juridice poate fi dispusă când:

a. persoana juridică a fost constituită în scopul săvârșirii de infracțiuni;
b. nu s-au executat cu rea-credință celelalte pedepse complementare;
c. obiectul de activitate al persoanei juridice a fost deturnat în scopul comiterii de infracțiuni, iar pedeapsa pentru infracțiunea săvârșită este închisoarea mai mare de 2 ani.

15. Suma corespunzătoare unei zile-amendă aplicabile unei persoane juridice este cuprinsă între:

a. 100 și 500 lei;
b. 10 și 500 lei;
c. 1.000 și 5.000 lei.

16. Executarea pedepsei complementare în cazul persoanei juridice începe:

a. după data rămânerii definitive a hotărârii de condamnare;
b. după executarea pedepsei principale sau considerarea ei ca executată;
c. după împlinirea termenului de reabilitare.

17. Noul Cod penal nu mai prevede între pedepsele complementare:

a. interzicerea emiterii de cecuri, bilete la ordin sau obligațiuni;
b. interzicerea accesului la resurse financiare;
c. interzicerea dreptului de a participa la licitații.

CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

18. Criteriile de stabilire a cuantumului zilelor-amendă sunt:

a. cifra de afaceri;
b. valoarea activului patrimonial;
c. valoarea produsului patrimonial obținut prin săvârșirea infracțiunii, în toate cazurile.

➲ *B. Rezolvați următoarele exerciții:*

1. Explicați cum se analizează elementul subiectiv în cazul infracțiunilor comise de persoana juridică.
2. Explicați în ce condiții instituțiile publice pot răspunde penal.
3. Care sunt criteriile speciale de individualizare a amenzii în cazul persoanei juridice.
4. Prezentați comparativ pedeapsa complementară a publicării hotărârii de condamnare care se aplică persoanei fizice și pedeapsa complementară a afișării sau publicării hotărârii de condamnare aplicabile persoanei juridice.
5. Prezentați comparativ instituția recidivei în cazul persoanei fizice și persoanei juridice.
6. Prezentați comparativ instituția prescripției executării pedepsei în cazul persoanei fizice și persoanei juridice.
7. Situația descrisă de art. 151 C. pen. reprezintă o excepție de la caracterul pur personal al răspunderii penale a persoanei juridice sau o diluare a acestui caracter?

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

C. Rezolvați următoarele spețe:

Speța nr. 1

La data de 2 februarie 2014, P.G., în calitate de administrator al SC V. SRL, emite o serie de cecuri fără acoperire pentru a achita 20 de facturi emise de părțile civile SC T. SA, SC M. SRL și SC T. SRL, societăți cu care stabilise raporturi comerciale și de la care achiziționase diverse produse. Părțile civile au formulat plângeri penale atât împotriva administratorului, cât și împotriva societății însăși, în baza art. 135 C. pen.

Prin rechizitoriul parchetului s-a dispus trimiterea în judecată atât a administratorului societății pentru săvârșirea infracțiunii de abuz de încredere prin fraudarea creditorilor, prevăzută și pedepsită de art. 239 alin. (2) C. pen., cât și a societății pentru aceeași infracțiune. Cu ocazia cercetărilor efectuate s-a stabilit că inculpatul P.G. a mai înființat în cursul anului 2011 două societăți, respectiv SC X. SRL și SC Y. SRL, prin intermediul cărora a încheiat 20 de contracte de achiziții de bunuri pentru care a emis cecuri fără acoperire. Cele două firme anterioare se află în faza de lichidare voluntară solicitată de către inculpat.

Instanța, analizând probatoriul administrat în cauză, prin sentința penală nr. 155 din 15 martie 2014, a achitat pe inculpata SC V. SRL, cu motivarea că infracțiunea nu a fost săvârșită în realizarea obiectului de activitate, fapt care atrage imposibilitatea angajării răspunderii penale a persoanei juridice în baza art. 135 C. pen. Obiectul de activitate al persoanei juridice inculpate consta în intermedieri, iar nu în comercializarea de bunuri. De asemenea, prin aceeași hotărâre, instanța l-a condamnat pe inculpatul P.G. la o pedeapsă de un an și 8 luni închisoare cu executare efectivă și interzicerea drepturilor prevăzute de art. 66 lit. b) C. pen. pe o perioadă de 6 ani.

Împotriva acestei sentințe au făcut apel atât inculpatul, cât și parchetul, criticând-o pentru nelegalitate. Inculpatul a arătat că în mod eronat prima instanță a dispus condamnarea sa și achitarea persoanei juridice, când de fapt trebuia să procedeze invers, adică să condamne penal societatea și să îl achite pe el.

Instanța de apel, prin decizia nr. 83 din 29 mai 2014, a modificat sentința primei instanțe și a dispus următoarele:

- condamnă pe SC V. SRL la pedeapsa amenzii în cuantum de 3.000 lei și a aplicat cumulat pedepsele accesorii prevăzute la art. 136 lit. a)-f) C. pen.;
- achită pe inculpatul P.G., cu motivarea că, de vreme ce se angajează răspunderea penală a persoanei juridice, nu mai este necesară și angajarea răspunderii penale a administratorului firmei, raportat la împrejurările comiterii faptei.

a) Motivați apelul parchetului formulat împotriva sentinței pronunțate de prima instanță.

b) Analizați decizia instanței de apel și identificați erorile (dacă ele există).

Speța nr. 2

AB, specialist IT, a instalat pe toate laptopurile aparținând Autorității Naționale Apele Române softuri piratate, acționând la propunerea lui X, director, în vederea reducerii

cheltuielilor ce depășeau cu mult bugetul instituției. Astfel, în urma unui control organizat de Serviciul de Investigații Fraude din cadrul IGPR, s-a constatat că ANAR deținerea un număr de 230 de programe software piratate pe care le utiliza în activitatea curentă, fiind incidente prevederile legale de incriminare prevăzute de art. 139[9] din Legea nr. 8/1996, modificată.

Arătați dacă în cauză poate fi angajată sau nu răspunderea penală a persoanei juridice. Motivați.

Speța nr. 3

Prin sentința penală nr. 105 din 3 mai 2014, pronunțată de Tribunalul Sibiu, în baza art. 139[9] din Legea nr. 8/1996 privind drepturile de autor și drepturile conexe, cu aplicarea art. 35 alin. (1) C. pen., B.L. a fost condamnat la pedeapsa cu amenda în cuantum de 3.000 lei. Instanța a reținut că B.L. a fost trimis în judecată pentru faptul că, în calitate de administrator al SC A&D SRL a instalat, stocat și rulat pe calculatoarele societății diverse programe de calculator, fără consimțământul titularilor drepturilor de autor, faptă ce întrunește trăsăturile infracțiunii prevăzute de art. 139[9] din Legea nr. 8/1996 privind drepturile de autor și drepturile conexe, cu aplicarea art. 35 alin. (1) privind infracțiunea continuată. Deși parchetul solicitase și condamnarea persoanei juridice pentru aceeași infracțiune în baza art. 135 C. pen., instanța a achitat persoana juridică cu motivarea că, având ca obiect de activitate „servicii de curierat", fapta nu a fost comisă în numele, interesul sau realizarea obiectului de activitate al persoanei juridice. Parchetul a declarat apel.

Motivați apelul parchetului și arătați ce va decide instanța.

Speța nr. 4

Prin Ordonanța nr. 4278/P/2014 din 29 februarie 2014 a Parchetului de pe lângă Judecătoria Drobeta Turnu-Severin, s-a dispus renunțarea la urmărire penală împotriva persoanei fizice și nu s-a pronunțat în niciun fel asupra persoanei juridice, împotriva căreia se formulase, de asemenea, plângere. Persoana juridică SC X SRL a demarat lucrări de reabilitare a rețelei de termoficare în zona unui bloc din Drobeta Turnu-Severin unde locuiește partea vătămată, procedându-se la decopertarea vechii rețele și înlocuirea acesteia conform schiței și dispoziției de șantier. În urma acestor lucrări, datorită spațiului îngust dintre lucrări și scara de acces în bloc, s-au efectuat săpături în întreaga zonă de acces la scara blocului, astfel că partea vătămată, ieșind din clădire, s-a împiedicat și a căzut în canalul de termoficare. Expertiza medicală a stabilit că a avut nevoie pentru vindecare de 95 de zile de îngrijiri medicale. Împotriva ordonanței amintite s-a formulat plângere la procurorul ierarhic superior, plângere care a fost respinsă și care a fost atacată în termen cu plângere în temeiul art. 339 C. pr. pen. Având în vedere că această plângere a fost respinsă, s-a formulat o nouă plângere în baza art. 340 C. pr. pen.

Judecătorul de cameră preliminară, prin sentința penală nr. 335 din 28 mai 2014, a admis plângerea, reținând că procurorul nu s-a pronunțat cu privire la răspunderea penală a persoanei juridice și că organul de urmărire penală a omis să verifice dacă societatea în

cauză a respectat, cu prilejul efectuării lucrărilor, Legea nr. 319/2006 a securității și sănătății în muncă, H.G. nr. 300/2006 privind cerințele minime de securitate și sănătate pentru șantierele temporare sau mobile și H.G. nr. 971/2006 privind cerințele minime pentru semnalizarea de securitate și/sau de sănătate la locul de muncă. Ca urmare, soluția atacată a fost desființată, iar cauza a fost trimisă la procuror în vederea începerii urmăririi penale, atât față de persoana fizică, cât și față de persoana juridică pentru săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 196 alin. (2) și (3) C. pen.

Arătați dacă soluția este corectă sau nu. Motivați.

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

D. Jurisprudență:

1. Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția penală, decizia nr. 217/A din 16 iulie 2014 (www.euroavocatura.ro)

Asociația constituită potrivit dispozițiilor legale privitoare la asociații și fundații, că persoană juridică, răspunde penal pentru infracțiunea împotriva intereselor financiare ale Uniunii Europene prevăzută în art. 18 1 din Legea nr. 78/2000, constând în depunerea de documente false la Agenția de Plăți și Intervenție pentru Agricultură de către vicepreședintele asociației, în interesul și în numele acesteia, pe baza cărora asociația a obținut ilegal ajutoare finanțate din Fondul European de Garantare Agricolă.

Fapta primarului unei comune de a încheia acte adiționale prin care s-a diminuat cuantumul arendei stabilite prin contracte de arendare încheiate în baza hotărârii consiliului local, prin care s-a produs o pagubă consiliului local și s-a obținut un folos necuvenit pentru persoana juridică cocontractanta, întrunește elementele constitutive ale infracțiunii de abuz în serviciu, cu reținerea dispozițiilor art. 13 2 din Legea nr. 78/2000.

Referitor la inculpata persoană juridică Asociația F. a Crescătorilor de Animale, s-a reținut de către prima instanță ca inculpatul B.A. a depus în numele acesteia și în interesul ei, la diferite intervale de timp și în realizarea aceleiași rezoluții infracționale, înscrisuri false pe baza cărora a obținut ilegal ajutor financiar din fonduri FEGA în valoare totală de 166.431,55 RON (aferent campaniilor 2008-2009) pentru suprafața de pășune comunală arendata Asociației, fapta ce întrunește elementele constitutive ale infracțiunii prevăzute în art. 18 1 alin. (1) Legea nr. 78/2000, cu aplicarea art. 41 alin. (2) C. pen. anterior.

2. Înalta Curte de Casație și Justiție, Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, decizia nr. 1/2016 din 13 ianuarie 2016, publicată în M. Of. nr. 138 din 23 februarie 2016

ICCJ a stabilit că întreprinderea individuală, formă de activitate economică organizată de întreprinzătorul persoană fizică în temeiul dispozițiilor O.U.G. nr. 44/2008, nu are calitatea de persoană juridică și, prin urmare, nu poate răspunde penal în condițiile prevăzute de art. 135 C. pen.

Înalta Curte de Casație și Justiție notează că, în ceea ce privește raportul dintre noțiunea de „persoană juridică" și aceea de „personalitate juridică", deși, terminologic, cele două concepte nu se suprapun, se află însă într-o relație de condiționare reciprocă.

Dacă persoana juridică este acea formă de organizare înființată conform legii, titulară de drepturi și obligații proprii, personalitatea juridică semnifică, în schimb, rezultatul procedeului tehnico-juridic prin care o persoană juridică este înființată și recunoscută ca veritabil subiect de drept, distinct de persoanele fizice ce o compun.

Data dobândirii personalității juridice nu este, în mod necesar, data înființării persoanei juridice. Regula este că o entitate dobândește personalitate juridică și, implicit, capacitatea deplină de a avea drepturi și obligații, ulterior înființării, fie prin înregistrare (în cazul persoanelor juridice supuse înregistrării), fie ca efect al autorizării constituirii lor ori al îndeplinirii altei cerințe prevăzute de lege. Numai prin excepție legiuitorul recunoaște

entităților nesupuse înregistrării capacitate civilă de la data înființării lor, în condițiile generale prevăzute de art. 205 alin. (2) C. civ. şi cu respectarea cerințelor particulare, prevăzute de actul normativ în temeiul căruia acestea iau ființă.

Indiferent însă de specificul mecanismelor legale prin care entitățile colective sau unipersonale dobândesc personalitate juridică, recunoaşterea calității lor de subiect de drept, distinct de constituenții săi, este condiționată întotdeauna de finalizarea acestor mecanisme.

Unei entități nu i se poate recunoaşte, aşadar, calitatea de persoană juridică dacă ea nu are, în condițiile legii, şi personalitate juridică, după cum nu se poate vorbi de personalitate juridică în cazul unei forme de organizare care *ab initio* nu poate avea calitatea de persoană juridică, fie potrivit legilor speciale, fie Codului civil.

O atare concluzie se desprinde nu doar din analiza coroborată a prevederilor legale anterior enunțate, ci şi din interpretarea logică a dispozițiilor art. 193 alin. (1) C. civ., care, sub denumirea marginală „Efectele personalității juridice", statuează: „Persoana juridică participă în nume propriu la circuitul civil şi răspunde pentru obligațiile asumate cu bunurile proprii, afară de cazul în care prin lege s-ar dispune altfel".

Făcând referire la participarea „în nume propriu" a persoanei juridice la circuitul civil, textul reconfirmă raportul de condiționare dintre dobândirea – în mod prealabil – a personalității juridice de către o organizație şi aptitudinea sa de a-şi asuma drepturi şi obligații proprii – în mod subsecvent – ca subiect de drept distinct. Personalitatea juridică este, prin urmare, cea care conferă unei entități calitatea de subiect de drept distinct, drepturi şi obligații proprii, dar şi responsabilitate juridică proprie.

În acest context se poate conchide, contrar tezei avansate, că o persoană juridică este, prin ipoteză, o entitate dotată întotdeauna cu personalitate juridică.

În planul răspunderii penale, concluzia astfel enunțată are semnificația imposibilității de antrenare a răspunderii unor entități/organizații fără personalitate juridică, indiferent dacă ele sunt înființate şi organizate în strictă conformitate cu normele unor legi speciale şi independent de forma concretă de organizare.

Având ca efect inexistența capacității sale juridice, absența personalității juridice a subiectului de drept semnifică, în materie penală, inaptitudinea acestuia de a se implica *ab initio*, în nume propriu, în raporturile penale de conformare, de a-şi asuma *proprio nomine* obligațiile ce îi revin în acest tip de raporturi şi, implicit, de a suporta, în caz de încălcare a acelor obligații, toate consecințele penale ale faptelor sale.

Cerința existenței personalității juridice ca premisă pentru angajarea răspunderii penale a entităților colective în condițiile art. 135 C. pen. a fost subliniată, de altfel, *expressis verbis* în chiar expunerea de motive la Legea nr. 286/2009. În secțiunea a 2-a pct. 2.38 a acestui document s-a precizat că „în reglementarea răspunderii penale a persoanei juridice au fost păstrate principiile pe care se fundamentează această răspundere în concepția Codului penal în vigoare, astfel cum a fost modificat prin Legea nr. 278/2006", afirmându-se explicit că „a fost menținută cerința existenței personalității juridice ca premisă pentru angajarea răspunderii penale a entităților colective".

E. Recapitulați:

Răspunderea penală a persoanei juridice[1]

1. Semnificațiile art. 135 C. pen.

a) model de răspundere directă;

b) este independentă, distinctă de răspunderea penală a PF;

c) nu este condiționată de răspunderea penală a PF;

d) este o răspundere subiectivă: analiza vinovăției PJ se realizează distinct de analiza vinovăției PF care a comis actul material;

e) identificarea elementului subiectiv în cazul infracțiunii comise de PJ se realizează diferit, în funcție de cazul în care subiectului colectiv de drept i se poate antrena răspunderea penală;

f) infracțiunea trebuie comisă în numele, interesul sau realizarea obiectului de activitate al PJ (art. 135 C. pen.);

g) infracțiunea se comite faptic de către reprezentantul legal, statutar, contractual sau de către un angajat al PJ.

a) Modelul răspunderii directe

- consolidează principiul răspunderii penale personale;
- răspundere proprie a PJ care se angajează prin derularea unui procedeu distinct de evaluare a vinovăției față de procedeul de angajare a răspunderii penale a PF;
- PJ și PF sunt două entități separate, doi agenți distincți, fiecare răspunzând penal în conformitate cu actele materiale.

b) Analiza vinovăției PJ se realizează distinct de analiza vinovăției PF care a comis actul material

- cerința ca *fapta să fie comisă cu forma de vinovăție prevăzută de lege* subzistă;
  - definiția legală a infracțiunii – art. 15 C. pen.;
  - art. 315 alin. (1) lit. b) C. pr. pen. și art. 396 alin. (5) C. pr. pen. raportat la art. 16 alin. (1) lit. b) teza a II-a C. pr. pen.;
- formele de vinovăție reglementate de art. 16 C. pen. – intenția, culpa și intenția depășită – se aplică și PJ (dificil prin prisma teoriei psihologice);
- *analiza distinctă a elementul subiectiv al PJ, datorită specificului acestuia, se realizează în strânsă legătură atât cu elementul material al faptei comise de PJ, cât și cu conduita agentului/agenților umani implicat/implicați în comiterea infracțiunii.*

[1] Abrevieri: PJ – persoană juridică; PF – persoană fizică.

c) Identificarea elementului subiectiv în cazul infracțiunii comise de PJ se realizează diferit, în funcție de cazul în care subiectului colectiv de drept i se poate antrena răspunderea penală

- **Comiterea faptei în realizarea obiectului de activitate al PJ**

✓ doar dacă fapta comisă are legătură cu realizarea obiectului de activitate al PJ – principiul specialității;

✓ nu ar putea atrage răspunderea penală a PJ faptele care au doar o legătură nespecifică şi ocazională cu obiectul de activitate al PJ;

✓ agentul uman care comite actul material poate fi atât o PF ce face parte din organele de conducere ale PJ, cât şi orice altă PF ce acționează în baza unui mandat de reprezentare legal, contractual sau chiar *de facto*;

✓ dacă fapta e comisă de un organ de conducere – teoria identificării;

✓ dacă fapta e comisă de un reprezentant legal, contractual sau *de facto* – se verifică dacă între structura decizională a PJ şi comiterea infracțiunii de către agentul uman există o legătură în sensul că PJ, prin structura sa decizională, a urmărit, a cunoscut sau măcar a putut prevedea, în mod rezonabil, posibilitatea comiterii unei asemenea fapte.

- **Comiterea faptei în interesul PJ**

✓ indiferent de natura interesului, material sau non-material;

✓ beneficii materiale: realizarea unui câştig/evitarea unei pierderi;

✓ interes non-material: creşterea prestigiului, a vizibilității în plan social, eficientizarea funcționării, eficientizarea organizării activității PJ;

✓ agentul uman poate fi orice persoană, indiferent de poziția sa în societate, de aceea, identificarea elementului subiectiv este destul de dificilă;

✓ dacă fapta e comisă de un organ de conducere – teoria identificării;

✓ dacă fapta e comisă de o altă persoană, este nevoie a se demonstra că structura decizională a PJ a urmărit, cunoscut, prevăzut sau măcar ar fi putut să prevadă în mod rezonabil comiterea faptei ori că există la nivelul decizional o politică tolerantă şi pasivă față de comiterea unor asemenea fapte;

✓ dacă fapta a fost comisă în interesul personal al agentului uman, fără nicio legătură cu interesele PJ, nu se poate angaja răspunderea penală a PJ pe temei subiectiv.

- **Comiterea faptei în numele PJ**

✓ în numele PJ nu pot acționa decât organele sale de conducere şi reprezentanții săi, legali sau contractuali, care acționează în baza şi în limitele puterilor conferite de PJ prin încheierea unor contracte de mandat, management etc.;

✓ actele juridice încheiate de organele de conducere sau de reprezentanții PJ sunt actele PJ înseşi, deoarece voința reprezentaților PJ e de fapt voința PJ;

✓ existența şi forma de vinovăție cerută de lege vor fi stabilite pentru PJ în măsura în care se vor regăsi în sarcina organului de conducere al acesteia – nu se mai impune vreo analiză suplimentară a elementului subiectiv – automatisme în practică;

- ✓ în cazul reprezentantului contractual (ex., mandatar), pentru a evita pericolul alunecării spre un temei obiectiv, este necesar a se verifica, pentru stabilirea elementului subiectiv al PJ, dacă fapta a fost comisă în limitele sau cu depăşirea mandatului:
  - dacă a fost comisă în limitele mandatului, se verifică legalitatea însărcinărilor prin prisma deciziei date de organul de conducere care a autorizat încheierea contractului de mandat;
  - dacă a fost comisă cu depăşirea limitelor mandatului, se verifică dacă structura decizională a PJ a încurajat prin pasivitate, a tolerat sau are măcar o culpă *in eligendo* în alegerea reprezentantului, care să ofere în mod rezonabil indicii cu privire la cunoaşterea sau măcar posibilitatea de prevedere a comiterii faptei respective;
- ✓ elementul subiectiv al PJ poate fi eliminat în totalitate dacă fapta e comisă de mandatar în interes pur personal, fără nicio legătură cu PJ, chiar dacă aparent este satisfăcută cerința acționării în numele PJ;

• în practică, cele 3 cazuri sunt dificil de delimitat, uneori fapta fiind comisă atât în numele, cât şi în interesul sau în realizarea obiectului de activitate al PJ;

• cu excepția cazurilor în care fapta este comisă de chiar organul de conducere, când vinovăția acestuia se identifică cu vinovăția PJ, în toate celelalte situații, indiferent că vorbim de fapte comise în numele, interesul sau realizarea obiectului de activitate a PJ, stabilirea elementului subiectiv al PJ nu se poate realiza fără o analiză temeinică şi complexă a structurii decizionale, a politicilor societare, deci a culturii entității colective, vinovăția acesteia fiind determinată de măsura în care modul de organizare şi funcționare a entității a determinat comiterea infracțiunii;

• având în vedere reformularea art. 135 C. pen., din care a fost eliminată sintagma prevăzută de art. 19^1 C. pen. anterior *„dacă fapta a fost comisă cu forma de vinovăție prevăzută de lege"*, precum şi necesitatea analizei structurii şi modurilor de decizie în cadrul PJ în marea majoritate a cazurilor, este foarte probabil ca formele de vinovăție cu care acționează PJ, pe de o parte, şi PF, pe de altă parte, să nu fie identice (omor – ucidere din culpă);

• deşi este destul de dificil de acceptat o atare soluție, textul art. 135 vorbind despre angajarea răspunderii penale a PF şi a PJ pentru *aceeaşi faptă*, lucrurile se clarifică dacă înțelegem noțiunea de *faptă* în sensul de conduită, iar nu acela de faptă descrisă de o normă de incriminare (faptă tipică);

• forma de vinovăție cu care a acționat PJ se stabileşte prin identificarea poziției subiective a organelor PJ față de faptă şi față de urmările ei;

• intenție directă – structura decizională a PJ a prevăzut şi urmărit prin directivele sau însărcinările date producerea rezultatului;

• intenția indirectă – structura decizională a luat în cunoştință de cauză o serie de decizii, însă prin adoptarea acestora s-a acceptat indiferent de către organele de conducere probabilitatea comiterii faptei;

• culpa cu prevedere şi culpa simplă se demonstrează prin analiza organizării activității şi a politicilor de acțiune ale PJ în sensul identificării unei politici de tolerare, acceptare a unor conduite umane în domeniul de activitate în care a fost comisă fapta;

• practica judiciară întâmpină dificultăți în motivarea prezenței elementului subiectiv, de aceea, numărul cazurilor de inculpare a PJ este redus, raportat la cazurile de inculpare a PF.

- *Persoane juridice care nu răspund penal în mod absolut:* Statul și autoritățile publice.
- *Persoane juridice care răspund penal limitat:* instituțiile publice (răspund penal doar pentru infracțiuni comise în derularea unor activități care fac obiectul domeniului privat).
- *Persoane juridice care răspund penal, dar nu li se pot aplica anumite pedepse complementare (dizolvarea, suspendarea activității, plasarea sub supraveghere judiciară):* instituțiile publice, partidele politice, sindicatele, patronatele și organizațiile religioase ori aparținând minorităților naționale, constituite potrivit legii, persoanele juridice care își desfășoară activitatea în domeniul presei.
- Potrivit Deciziei HP ICCJ nr. 1/2016, *„întreprinderea individuală, formă de activitate economică organizată de întreprinzătorul persoană fizică în temeiul dispozițiilor Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 44/2008, nu are calitatea de persoană juridică și, prin urmare, nu poate răspunde penal în condițiile prevăzute de art. 135 din Codul penal."*

2. Pedepsele aplicabile persoanei juridice

• sistem dual: principale (1) și complementare (6).

A) Amenda

• pedeapsa principală: amenda limite generale – 30-600 de zile; 100-5.000 lei/zi;

• limite speciale:

a) 60 și 180 de zile-amendă, când legea prevede numai pedeapsa amenzii;

b) 120 și 240 de zile-amendă, când legea prevede pedeapsa închisorii de cel mult 5 ani, unică sau alternativ cu pedeapsa amenzii;

c) 180 și 300 de zile-amendă, când legea prevede pedeapsa închisorii de cel mult 10 ani;

d) 240 și 420 de zile-amendă, când legea prevede închisoarea până la 20 de ani;

e) 360 și 510 de zile-amendă, când legea prevede pedeapsa închisorii mai mare de 20 de ani sau detențiunea pe viață;

• individualizarea amenzii:

- numărul zilelor-amendă – criteriile generale de individualizare a pedepsei;
- cuantumul sumei corespunzătoare unei zile-amendă – cifra de afaceri, în cazul persoanei juridice cu scop lucrativ, sau valoarea activului patrimonial, în cazul altor persoane juridice, precum și de celelalte obligații ale persoanei juridice (criterii speciale);

• scop patrimonial al comiterii infracțiunii: limitele speciale ale zilelor-amendă se pot majora cu 1/3.

• Critici privind unele dispoziții speciale care stabilesc limite maxime speciale ale cuantumului unei zile-amendă ce depășesc limita maximă generală prevăzută de art. 137 alin. (2) C. pen. În acest caz se încalcă principiul legalității sancțiunilor penale astfel cum este prevăzut de art. 2 alin. (3) C. pen.:

- art. 356 C. pen. (Infectarea apei) – cuantumul unei zile-amenda poate atinge un maxim de 25.000 lei.

- art. 135 din Legea nr. 24/2017 privind emitenții de instrumente financiare și operațiuni de piață[1] stabilește un maxim special de 275.000 lei per zi-amendă.

B) Pedepsele complementare

• sunt facultative (regula); obligatorii când legea le prevede;
• se execută de la rămânerea definitivă a hotărârii de condamnare;
• sunt:
1. dizolvarea;
2. suspendarea activității sau a uneia dintre activitățile persoanei juridice de la 3 luni la 3 ani;
3. închiderea unor puncte de lucru ale persoanei juridice de la 3 luni la 3 ani;
4. interzicerea de a participa la procedurile de achiziții publice de la unu la 3 ani;
5. plasarea sub supraveghere judiciară de la unu la 3 ani;
6.afișarea sau publicarea hotărârii de condamnare: de la una la 3 luni/maximum 10 apariții, până la 3 luni;
• pedepsele complementare se pot aplica cumulativ, cu excepția dizolvării;
• dizolvarea, suspendarea activității și plasarea sub supraveghere judiciară nu se aplică [art. 141 și art. 144 alin. (3) C. pen.]:
- instituțiilor publice;
- partidelor politice;
- sindicatelor;
- patronatelor;
- organizațiilor religioase ori aparținând minorităților naționale;
- persoanelor juridice care își desfășoară activitatea în domeniul presei;
• închiderea unor puncte de lucru nu se aplică persoanelor juridice care își desfășoară activitatea în domeniul presei;
• dizolvarea se aplică (obligatoriu) dacă:
- persoana juridică a fost constituită în scopul săvârșirii de infracțiuni;
- obiectul său de activitate a fost deturnat în scopul comiterii de infracțiuni, iar pedeapsa prevăzută de lege pentru infracțiunea săvârșită este închisoarea mai mare de 3 ani;
- persoana juridică nu execută cu rea-credință una dintre pedepsele complementare prevăzute în art. 136 alin. (3) lit. b)-e).

[1] Publicată în M. Of. nr. 213 din 29 martie 2017.

Alte instituții aplicabile PJ

• Recidiva – un singur tip de sancționare, chiar dacă, în funcție de momentul comiterii noii infracțiuni, poate fi postcondamnatorie sau postexecutorie – după rămânerea definitivă a hotărârii de condamnare și până la reabilitare comite o nouă infracțiune intenționată/praeterintenționată; majorare cu 1/2 a limitelor de pedeapsă.

• Pluralitatea intermediară – când noua infracțiune este comisă din culpă înainte de executarea pedepsei amenzii.

• Prescripția răspunderii penale: aceleași termene ca la PF.

• Prescripția executării pedepsei:

➢ amenda: 5 ani de la rămânerea definitivă a hotărârii de condamnare;

➢ pedepse complementare: 3 ani de la executarea amenzii.

• Reabilitarea: doar de drept – 3 ani de la executarea amenzii/pedepsei complementare.

Efectele comasării și divizării persoanei juridice – art. 151 C. pen.

◆ În cazul pierderii personalității juridice prin fuziune, absorbție sau divizare intervenită după comiterea infracțiunii, răspunderea penală și consecințele acesteia se vor angaja:

a) în sarcina persoanei juridice create prin fuziune;

b) în sarcina persoanei juridice absorbante;

c) în sarcina persoanelor juridice care au fost create prin divizare sau care au dobândit fracțiuni din patrimoniul persoanei divizate.

◆ În cazul prevăzut la alin. (1), la individualizarea pedepsei se va ține seama de:

• cifra de afaceri/valoarea activului patrimonial al persoanei juridice care a comis infracțiunea;

• partea din patrimoniul acesteia care a fost transmisă fiecărei persoane juridice participante la operațiune.

Soluții grile:

1. b; **2.** a, b; **3.** -; **4.** a, b, d; **5.** a, c; **6.** c; **7.** a; **8.** a; **9.** a, b; **10.** a; **11.** c; **12.** a; **13.** c; **14.** a, b; **15.** -; **16.** a; **17.** b; **18.** a, b.

BCU IASI / CENTRUL UNIVERSITAR LIBRARY

Capitolul al X-lea
SANCȚIUNILE PENALE

Sistemul sancțiunilor penale. Pedepsele. Măsurile educative. Măsurile de siguranță

I. Pedepsele

Art. 53. Pedepsele principale
Pedepsele principale sunt:
a) detențiunea pe viață;
b) închisoarea;
c) amenda.

Art. 54. Pedeapsa accesorie
Pedeapsa accesorie constă în interzicerea exercitării unor drepturi, din momentul rămânerii definitive a hotărârii de condamnare și până la executarea sau considerarea ca executată a pedepsei privative de libertate.

Art. 55. Pedepsele complementare
Pedepsele complementare sunt:
a) interzicerea exercitării unor drepturi;
b) degradarea militară;
c) publicarea hotărârii de condamnare.

Pedepsele principale

Detențiunea pe viață

Art. 56. Regimul detențiunii pe viață
Detențiunea pe viață constă în privarea de libertate pe durată nedeterminată și se execută potrivit legii privind executarea pedepselor.

Art. 57. Neaplicarea detențiunii pe viață
Dacă la data pronunțării hotărârii de condamnare inculpatul a împlinit vârsta de 65 de ani, în locul detențiunii pe viață i se aplică pedeapsa închisorii pe timp de 30 de ani și pedeapsa interzicerii exercitării unor drepturi pe durata ei maximă.

Art. 58. Înlocuirea detențiunii pe viață
În cazul în care cel condamnat la pedeapsa detențiunii pe viață a împlinit vârsta de 65 de ani în timpul executării pedepsei, pedeapsa detențiunii pe viață poate fi înlocuită cu pedeapsa închisorii pe timp de 30 de ani și pedeapsa interzicerii exercitării unor

ROMANIAN CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

drepturi pe durata ei maximă, dacă a avut o bună conduită pe toată durata executării pedepsei, a îndeplinit integral obligațiile civile stabilite prin hotărârea de condamnare, afară de cazul când dovedește că nu a avut nicio posibilitate să le îndeplinească, și a făcut progrese constante și evidente în vederea reintegrării sociale.

Art. 59. Calculul pedepsei în cazul comutării sau înlocuirii pedepsei detențiunii pe viață

În cazul comutării sau înlocuirii pedepsei detențiunii pe viață cu pedeapsa închisorii, perioada de detențiune executată se consideră ca parte executată din pedeapsa închisorii.

Închisoarea

Art. 60. Regimul închisorii

Închisoarea constă în privarea de libertate pe durată determinată, cuprinsă între 15 zile și 30 de ani, și se execută potrivit legii privind executarea pedepselor.

Amenda

Art. 61. Stabilirea amenzii

(1) Amenda constă în suma de bani pe care condamnatul este obligat să o plătească statului.

(2) Cuantumul amenzii se stabilește prin sistemul zilelor-amendă. Suma corespunzătoare unei zile-amendă, cuprinsă între 10 lei și 500 lei, se înmulțește cu numărul zilelor-amendă, care este cuprins între 30 de zile și 400 de zile.

(3) Instanța stabilește numărul zilelor-amendă potrivit criteriilor generale de individualizare a pedepsei. Cuantumul sumei corespunzătoare unei zile-amendă se stabilește ținând seama de situația materială a condamnatului și de obligațiile legale ale condamnatului față de persoanele aflate în întreținerea sa.

(4) Limitele speciale ale zilelor-amendă sunt cuprinse între:

a) 60 și 180 de zile-amendă, când legea prevede pentru infracțiunea săvârșită numai pedeapsa amenzii;

b) 120 și 240 de zile-amendă, când legea prevede pedeapsa amenzii alternativ cu pedeapsa închisorii de cel mult doi ani;

c) 180 și 300 de zile-amendă, când legea prevede pedeapsa amenzii alternativ cu pedeapsa închisorii mai mare de 2 ani.

(5) Dacă prin infracțiunea săvârșită s-a urmărit obținerea unui folos patrimonial, iar pedeapsa prevăzută de lege este numai amenda ori instanța optează pentru aplicarea acestei pedepse, limitele speciale ale zilelor-amendă se pot majora cu o treime.

(6) Fracțiile stabilite de lege pentru cauzele de atenuare sau agravare a pedepsei se aplică limitelor speciale ale zilelor-amendă prevăzute în alin. (4) și alin. (5).

Art. 62. Amenda care însoțește pedeapsa închisorii

(1) Dacă prin infracțiunea săvârșită s-a urmărit obținerea unui folos patrimonial, pe lângă pedeapsa închisorii, se poate aplica și pedeapsa amenzii.

(2) Limitele speciale ale zilelor-amendă prevăzute în art. 61 alin. (4) lit. b) şi lit. c) se determină în raport de durata pedepsei închisorii stabilite de instanță şi nu pot fi reduse sau majorate ca efect al cauzelor de atenuare ori agravare a pedepsei.

(3) La stabilirea cuantumului sumei corespunzătoare unei zile-amendă se va ține seama de valoarea folosului patrimonial obținut sau urmărit.

Art. 63. Înlocuirea pedepsei amenzii cu pedeapsa închisorii

(1) Dacă persoana condamnată, cu rea-credință, nu execută pedeapsa amenzii, în tot sau în parte, numărul zilelor-amendă neexecutate se înlocuieşte cu un număr corespunzător de zile cu închisoare.

(2) Dacă amenda neexecutată a însoțit pedeapsa închisorii, numărul zilelor-amendă neexecutate se înlocuieşte cu un număr corespunzător de zile cu închisoare, care se adaugă la pedeapsa închisorii, pedeapsa astfel rezultată fiind considerată o singură pedeapsă.

(3) În cazul înlocuirii pedepsei amenzii cu pedeapsa închisorii, în condițiile alin. (1) şi alin. (2), unei zile-amendă îi corespunde o zi de închisoare.

Art. 64. Executarea pedepsei amenzii prin prestarea unei munci neremunerate în folosul comunității

(1) În cazul în care pedeapsa amenzii nu poate fi executată în tot sau în parte din motive neimputabile persoanei condamnate, cu consimțământul acesteia, instanța înlocuieşte obligația de plată a amenzii neexecutate cu obligația de a presta o muncă neremunerată în folosul comunității, afară de cazul în care, din cauza stării de sănătate, persoana nu poate presta această muncă. Unei zile-amendă îi corespunde o zi de muncă în folosul comunității.

(2) Dacă amenda înlocuită conform dispozițiilor alin. (1) a însoțit pedeapsa închisorii, obligația de muncă în folosul comunității se execută după executarea pedepsei închisorii.

(3) Coordonarea executării obligației de muncă în folosul comunității se face de serviciul de probațiune.

(4) Executarea muncii în folosul comunității dispusă în condițiile alin. (1) încetează prin plata amenzii corespunzătoare zilelor-amendă rămase neexecutate.

(5) Instanța înlocuieşte zilele-amendă neexecutate prin muncă în folosul comunității cu un număr corespunzător de zile cu închisoare, dacă:

a) persoana condamnată nu execută obligația de muncă în folosul comunității în condițiile stabilite de instanță;

b) persoana condamnată săvârşeşte o nouă infracțiune descoperită înainte de executarea integrală a obligației de muncă în folosul comunității. Zilele-amendă neexecutate prin muncă în folosul comunității la data condamnării definitive pentru noua infracțiune, înlocuite cu închisoarea, se adaugă la pedeapsa pentru noua infracțiune.

(6) Dacă persoana condamnată, aflată în situația prevăzută în alin. (1), nu îşi dă consimțământul la prestarea unei munci neremunerate în folosul comunității, amenda neexecutată se înlocuieşte cu pedeapsa închisorii conform art. 63.

Pedeapsa accesorie

Art. 65. Conținutul și modul de executare a pedepsei accesorii a interzicerii exercitării unor drepturi

(1) Pedeapsa accesorie constă în interzicerea exercitării drepturilor prevăzute la art. 66 alin. (1) lit. a), b) și d)-o), a căror exercitare a fost interzisă de instanță ca pedeapsă complementară.

(2) În cazul detențiunii pe viață, pedeapsa accesorie constă în interzicerea de către instanță a exercitării drepturilor prevăzute la art. 66 alin. (1) lit. a)-o) sau a unora dintre acestea.

(3) Pedeapsa accesorie a interzicerii exercitării unor drepturi se execută din momentul rămânerii definitive a hotărârii de condamnare și până când pedeapsa principală privativă de libertate a fost executată sau considerată ca executată.

(4) În cazul detențiunii pe viață, pedeapsa accesorie având conținutul prevăzut la art. 66 alin. (1) lit. c) se pune în executare la data liberării condiționate sau după ce pedeapsa a fost considerată ca executată.

Pedepsele complementare

Art. 66. Conținutul pedepsei complementare a interzicerii exercitării unor drepturi

(1) Pedeapsa complementară a interzicerii exercitării unor drepturi constă în interzicerea exercitării, pe o perioadă de la unu la 5 ani, a unuia sau mai multora dintre următoarele drepturi:

a) dreptul de a fi ales în autoritățile publice sau în orice alte funcții publice;

b) dreptul de a ocupa o funcție care implică exercițiul autorității de stat;

c) dreptul străinului de a se afla pe teritoriul României;

d) dreptul de a alege;

e) drepturile părintești;

f) dreptul de a fi tutore sau curator;

g) dreptul de a ocupa funcția, de a exercita profesia sau meseria ori de a desfășura activitatea de care s-a folosit pentru săvârșirea infracțiunii;

h) dreptul de a deține, purta și folosi orice categorie de arme;

i) dreptul de a conduce anumite categorii de vehicule stabilite de instanță;

j) dreptul de a părăsi teritoriul României;

k) dreptul de a ocupa o funcție de conducere în cadrul unei persoane juridice de drept public;

l) dreptul de a se afla în anumite localități stabilite de instanță;

m) dreptul de a se afla în anumite locuri sau la anumite manifestări sportive, culturale ori la alte adunări publice, stabilite de instanță;

n) dreptul de a comunica cu victima sau cu membri de familie ai acesteia, cu persoanele cu care a comis infracțiunea sau cu alte persoane, stabilite de instanță, ori de a se apropia de acestea;

o) dreptul de a se apropia de locuința, locul de muncă, școala sau alte locuri unde victima desfășoară activități sociale, în condițiile stabilite de instanța de judecată.

(2) Când legea prevede interzicerea exercitării dreptului de a ocupa o funcție publică, instanța dispune interzicerea exercitării drepturilor prevăzute în alin. (1) lit. a) și lit. b).

(3) Interzicerea exercitării drepturilor prevăzute în alin. (1) lit. a) și lit. b) se dispune cumulativ.

(4) Pedeapsa prevăzută în alin. (1) lit. c) nu se va dispune atunci când există motive întemeiate de a crede că viața persoanei expulzate este pusă în pericol ori că persoana va fi supusă la tortură sau alte tratamente inumane ori degradante în statul în care urmează a fi expulzată.

(5) Când dispune interzicerea unuia dintre drepturile prevăzute în alin. (1) lit. n) și lit. o), instanța individualizează în concret conținutul acestei pedepse, ținând seama de împrejurările cauzei.

Art. 67. Aplicarea pedepsei complementare a interzicerii exercitării unor drepturi

(1) Pedeapsa complementară a interzicerii exercitării unor drepturi poate fi aplicată dacă pedeapsa principală stabilită este închisoarea sau amenda și instanța constată că, față de natura și gravitatea infracțiunii, împrejurările cauzei și persoana infractorului, această pedeapsă este necesară.

(2) Aplicarea pedepsei interzicerii exercitării unor drepturi este obligatorie când legea prevede această pedeapsă pentru infracțiunea săvârșită.

(3) Interzicerea dreptului străinului de a se afla pe teritoriul României nu se aplică în cazul în care s-a dispus suspendarea executării pedepsei sub supraveghere.

Art. 68. Executarea pedepsei complementare a interzicerii exercitării unor drepturi

(1) Executarea pedepsei interzicerii exercitării unor drepturi începe:

a) de la rămânerea definitivă a hotărârii de condamnare la pedeapsa amenzii;

b) de la rămânerea definitivă a hotărârii de condamnare prin care s-a dispus suspendarea executării pedepsei sub supraveghere;

c) după executarea pedepsei închisorii, după grațierea totală ori a restului de pedeapsă, după împlinirea termenului de prescripție a executării pedepsei sau după expirarea termenului de supraveghere a liberării condiționate.

(2) În cazul în care s-a dispus liberarea condiționată, interzicerea dreptului străinului de a se afla pe teritoriul României se execută la data liberării.

(3) Dacă se dispune revocarea suspendării executării pedepsei sub supraveghere sau înlocuirea pedepsei amenzii cu închisoarea, pentru alte motive decât săvârșirea unei noi infracțiuni, partea din durata pedepsei complementare a interzicerii exercitării unor drepturi neexecutată la data revocării sau înlocuirii se va executa după executarea pedepsei închisorii.

Art. 69. Degradarea militară

(1) Pedeapsa complementară a degradării militare constă în pierderea gradului și a dreptului de a purta uniformă de la data rămânerii definitive a hotărârii de condamnare.

(2) Degradarea militară se aplică în mod obligatoriu condamnaților militari în activitate, în rezervă sau în retragere, dacă pedeapsa principală aplicată este închisoarea mai mare de 10 ani sau detențiunea pe viață.

(3) Degradarea militară poate fi aplicată condamnaților militari în activitate, în rezervă sau în retragere pentru infracțiuni săvârșite cu intenție, dacă pedeapsa principală aplicată este închisoarea de cel puțin 5 ani și de cel mult 10 ani.

Art. 70. Publicarea hotărârii definitive de condamnare

(1) Publicarea hotărârii definitive de condamnare se poate dispune când, ținând seama de natura și gravitatea infracțiunii, împrejurările cauzei și persoana condamnatului, instanța apreciază că publicarea va contribui la prevenirea săvârșirii altor asemenea infracțiuni.

(2) Hotărârea de condamnare se publică în extras, în forma stabilită de instanță, într-un cotidian local sau național, o singură dată.

(3) Publicarea hotărârii definitive de condamnare se face pe cheltuiala persoanei condamnate, fără a se dezvălui identitatea altor persoane.

Calculul duratei pedepselor

Art. 71. Durata executării

(1) Durata executării pedepsei privative de libertate se socotește din ziua în care condamnatul a început executarea hotărârii definitive de condamnare.

(2) Ziua în care începe executarea pedepsei și ziua în care încetează se socotesc în durata executării.

(3) Perioada în care condamnatul, în cursul executării pedepsei, se află bolnav în spital intră în durata executării, în afară de cazul în care și-a provocat în mod voit boala, iar această împrejurare se constată în cursul executării pedepsei.

(4) Permisiunile de ieșire din penitenciar, acordate condamnatului conform legii de executare a pedepselor, intră în durata executării pedepsei.

Art. 72. Computarea duratei măsurilor preventive privative de libertate

(1) Perioada în care o persoană a fost supusă unei măsuri preventive privative de libertate se scade din durata pedepsei închisorii pronunțate. Scăderea se face și atunci când condamnatul a fost urmărit sau judecat, în același timp ori în mod separat, pentru mai multe infracțiuni concurente, chiar dacă a fost condamnat pentru o altă faptă decât cea care a determinat dispunerea măsurii preventive.

(2) Perioada în care o persoană a fost supusă unei măsuri preventive privative de libertate se scade și în caz de condamnare la pedeapsa amenzii, prin înlăturarea în tot sau în parte a zilelor-amendă.

(3) În cazul amenzii care însoțește pedeapsa închisorii, perioada în care o persoană a fost supusă unei măsuri preventive privative de libertate se scade din durata pedepsei închisorii.

Art. 73. Computarea pedepselor şi măsurilor preventive executate în afara țării

(1) În cazul infracțiunilor săvârşite în condițiile art. 8, art. 9, art. 10 sau art. 11, partea din pedeapsă, precum şi durata măsurilor preventive privative de libertate executate în afara teritoriului țării se scad din durata pedepsei aplicate pentru aceeaşi infracțiune în România.

(2) Dispozițiile alin. (1) se aplică în mod corespunzător şi în cazul în care pedeapsa executată în afara țării este amenda.

➲ *A. Rezolvați următoarele grile:*

1. Pedeapsa principală pentru persoana fizică constă în:

a. detențiune pe viață;
b. amenda;
c. închisoarea de la 10 zile la 30 de ani.

2. Pedepsele ce pot fi aplicate persoanei fizice sunt:

a. principale;
b. complementare;
c. accesorii.

3. Funcția de amendare a pedepsei constă în:

a. diminuarea patrimoniului inculpatului cu cuantumul amenzii;
b. aptitudinea pedepsei de a exercita prin aplicare şi executare o acțiune specifică de revizuire a comportamentului inculpatului;
c. constrângerea inculpatului să plătească despăgubiri părții vătămate.

4. Pedepsele principale pot fi:

a. pedepse unice;
b. pedepse multiple;
c. pedepse cumulative.

5. Pedepsele complementare pot fi:

a. obligatorii;
b. facultative;
c. accesorii.

6. Pedepsele accesorii pot fi:

a. obligatorii;
b. facultative;
c. subsidiare.

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

7. Pedeapsa complementară a interzicerii unor drepturi constă în interzicerea exercitării:

a. dreptului de a conduce anumite categorii de vehicule stabilite de instanță;
b. dreptului străinului de a părăsi teritoriul României;
c. dreptului de a ocupa o funcție de conducere în cadrul unei persoane juridice de drept public.

8. Interzicerea dreptului de a ocupa o funcție publică implică și interzicerea:

a. dreptului de a fi ales în autoritățile publice sau în alte funcții publice;
b. dreptului de a ocupa o funcție care implică exercițiul autorității de stat;
c. dreptului de a alege.

9. Degradarea militară este:

a. pedeapsă principală;
b. pedeapsă complementară;
c. pedeapsă accesorie.

10. Executarea pedepsei complementare a interzicerii executării unor drepturi se face:

a. de la rămânerea definitivă a hotărârii de condamnare la pedeapsa amenzii;
b. de la rămânerea definitivă a hotărârii de condamnare la pedeapsa închisorii a cărei executare a fost suspendată sub supraveghere;
c. după considerarea ca executată a pedepsei închisorii ca efect al grațierii restului de pedeapsă.

11. Pedeapsa complementară a interzicerii unor drepturi se aplică:

a. în principiu obligatoriu;
b. în principiu facultativ;
c. numai pe lângă pedeapsa închisorii de cel puțin 2 ani;
d. numai pe lângă pedeapsa închisorii;
e. și pe lângă pedeapsa amenzii.

12. Degradarea militară se aplică:

a. obligatoriu, dacă pedeapsa principală este pedeapsa închisorii de 10 ani;
b. facultativ, dacă pedeapsa principală este pedeapsa închisorii de 10 ani;
c. facultativ, dacă pedeapsa principală este pedeapsa închisorii de 5 ani.

13. Afișarea hotărârii definitive de condamnare constituie:

a. pedeapsă complementară doar în cazul persoanei fizice;
b. pedeapsă complementară doar în cazul persoanei juridice;
c. pedeapsă complementară și în cazul persoanei fizice, și în cazul persoanei juridice.

14. Interzicerea dreptului de a fi ales în funcții publice și interzicerea dreptului de a ocupa o funcție ce implică exercițiul autorității de stat se dispune:

a. întotdeauna individual;
b. uneori în mod cumulativ;
c. obligatoriu în mod cumulativ.

15. Dreptul de a comunica cu victima sau cu membrii familiei sale:

a. se poate interzice ca pedeapsă accesorie;
b. se poate interzice ca pedeapsă complementară;
c. se poate interzice pe o perioadă de la unu la 3 ani.

16. Publicarea hotărârii definitive de condamnare a persoanei fizice se realizează:

a. de mai multe ori;
b. o singură dată;
c. în totalitate;
d. în extras.

17. Pedeapsa detențiunii pe viață se înlocuiește cu pedeapsa închisorii de 30 de ani dacă în timpul executării pedepsei condamnatul a împlinit vârsta de:

a. 55 de ani;
b. 60 de ani;
c. 65 de ani.

18. Pedeapsa detențiunii pe viață nu se dispune dacă la data pronunțării hotărârii de condamnare inculpatul a împlinit vârsta de:

a. 55 de ani;
b. 60 de ani;
c. 65 de ani.

19. Pedeapsa amenzii:

a. poate fi dispusă pe lângă pedeapsa închisorii întotdeauna;
b. se aplică obligatoriu dacă prin săvârșirea infracțiunii s-a urmărit un folos patrimonial;
c. se aplică facultativ dacă prin săvârșirea infracțiunii s-a urmărit un folos patrimonial.

20. Pedepsele accesorii:

a. pot avea o durată mai mare sau mai mică decât pedeapsa principală;
b. se execută și alături de amendă;
c. se execută și alături de detențiunea pe viață;
d. se execută doar dacă pedeapsa principală este închisoarea de cel puțin 2 ani.

BUCHAREST CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

21. Sunt pedepse absolut determinate:

a. detențiunea pe viață;
b. închisoarea;
c. amenda;
d. dizolvarea persoanei juridice.

22. Sunt pedepse care pot fi aplicate cumulativ:

a. închisoarea şi amenda;
b. detențiunea pe viață şi amenda;
c. nu sunt pedepse care pot fi aplicate cumulativ.

23. Sunt pedepse care pot fi aplicate alternativ:

a. închisoarea şi amenda;
b. detențiunea pe viață şi amenda;
c. detențiunea pe viață şi închisoarea.

24. Pedeapsa amenzii poate fi executată:

a. prin plata voluntară;
b. prin prestarea unei munci neremunerate în folosul comunității;
c. poate fi înlocuită cu pedeapsa închisorii dacă cel condamnat, cu rea-credință, nu execută pedeapsa amenzii.

25. Pedeapsa accesorie constă în:

a. interzicerea tuturor drepturilor;
b. interzicerea unor drepturi;
c. interzicerea acelor drepturi a căror exercitare a fost interzisă de instanță ca pedeapsă complementară.

26. Pedeapsa complementară a interzicerii exercitării unor drepturi:

a. constă în interzicerea exercitării a unuia sau mai multora dintre drepturile prevăzute de art. 66 C. pen.;
b. se dispune pe o perioadă de la unu la 5 ani;
c. se dispune pe o perioadă de la unu la 10 ani.

27. Sunt pedepse absolut determinate:

a. detențiunea pe viață;
b. închisoarea;
c. amenda.

NATIONAL CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

28. Sunt pedepse principale:

a. detențiunea pe viață;
b. închisoarea;
c. prestarea unei munci în folosul comunității.

29. Înlocuirea detențiunii pe viață:

a. este obligatorie în cazul în care cel condamnat a împlinit vârsta de 65 de ani în timpul executării pedepsei;
b. poate fi înlocuită cu pedeapsa închisorii pe timp de 30 de ani şi pedeapsa interzicerii exercitării unor drepturi pe durata ei maximă;
c. poate fi înlocuită cu pedeapsa închisorii pe timp de 30 de ani.

30. Executarea pedepsei interzicerii exercitării unor drepturi începe:

a. de la rămânerea definitivă a hotărârii de condamnare la pedeapsa amenzii;
b. de la rămânerea definitivă a hotărârii de condamnare prin care s-a dispus suspendarea executării pedepsei sub supraveghere;
c. după executarea pedepsei închisorii, după grațierea totală ori a restului de pedeapsă, după împlinirea termenului de prescripție a executării pedepsei sau după expirarea termenului de supraveghere a liberării condiționate.

31. Degradarea militară se aplică:

a. în mod obligatoriu dacă pedeapsa principală aplicată este închisoarea mai mare de 10 ani sau detențiunea pe viață;
b. doar condamnaților militari în activitate, în rezervă sau în retragere;
c. întotdeauna în mod facultativ.

32. Hotărârea de condamnare se publică:

a. în extras;
b. *in extenso*;
c. o singură dată.

33. Pedepsele accesorii se aplică alăturat pedepsei:

a. amenzii;
b. numai pedepsei închisorii mai mari de 2 ani;
c. detențiunii pe viață.

34. Sunt pedepse principale:

a. amenda;
b. dizolvarea persoanei juridice;
c. degradarea militară.

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

35. Pedeapsa complementară a interzicerii unor drepturi se poate aplica pe lângă:

a. pedeapsa detențiunii pe viață;
b. pedeapsa amenzii;
c. pedeapsa închisorii, indiferent de durata ei.

B. Rezolvați următoarele exerciții:

1. Realizați o comparație între pedepsele complementare aplicabile persoanei fizice și pedepsele complementare aplicabile persoanei juridice.
2. Comparați pedeapsa complementară a interzicerii unor drepturi și pedeapsa accesorie.
3. Arătați în ce condiții detențiunea pe viață nu se aplică sau poate fi înlocuită cu pedeapsa închisorii.
4. Explicați de ce caracterul absolut determinat al pedepsei principale cu detențiunii pe viață este diluat în condițiile reglementării acestei instituții.
5. Enunțați și caracterizați modurile de executare a pedepsei amenzii.
6. Arătați care dintre pedepsele principale pot fi aplicate cumulativ și în ce condiții.

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

C. *Rezolvați următoarele spețe:*

Speța nr. 1

A.B., născut la data de 20 august 1949, a fost condamnat, prin sentința nr. 1120 din 25 septembrie 2014 a Tribunalului Timiș, pentru săvârșirea infracțiunii de omor deosebit de grav, la pedeapsa detențiunii pe viață. De asemenea, instanța, observând că omorul fusese săvârșit în scopul obținerii unei moșteniri a cărei valoare se ridică la aproximativ 400.000 euro, i-a aplicat, în baza art. 62 C. pen., și pedeapsa amenzii. În plus, în baza art. 65 C. pen., instanța a dispus interzicerea drepturilor prevăzute de art. 65 alin. (2) lit. a)-d) ca pedeapsă accesorie, precum și interzicerea pe o perioadă de 6 ani a drepturilor prevăzute de art. 66 lit. a)-g) ca pedeapsă complementară.

Analizați soluția de condamnare a instanței și arătați dacă este legală.

Speța nr. 2

X, plutonier major la UM 01120, a sustras din incinta unității vecine două perechi de bocanci de piele, două căciuli militare de blană, un aparat de emisie-recepție și o canistră cu motorină. Fiind depistat la ieșirea din unitate de către sergentul de serviciu, X a recunoscut faptele comise.

Fiind trimis în judecată pentru săvârșirea infracțiunii de furt calificat, X a fost condamnat la o pedeapsă cu închisoarea cu executare în cuantum de 3 ani și interzicerea, ca pedeapsă accesorie, a drepturilor prevăzute de art. 66 lit. a)-b), i s-a aplicat pedeapsa complementară a interzicerii drepturilor prevăzute de art. 66 d)-g) și degradarea militară, aceasta din urmă urmând a fi efectuată după executarea condamnării suferite.

Știind că pedeapsa pentru furt calificat este închisoarea de la 2 la 7 ani, comentați soluția instanței.

Speța nr. 3

După ce consumaseră băuturi alcoolice, pe fondul geloziei, Z i-a aplicat prietenului mai multe lovituri cu pumnul și bocancul în cap, producându-i enuclearea ochiului drept cu consecința pierderii definitive a acuității vizuale la ochiul afectat. Z a fost trimis în judecată pentru vătămare corporală și condamnat la pedeapsa închisorii în cuantum de 5 ani și pedeapsa amenzii în cuantum de 20 de zile-amendă la valoarea de 100 lei/zi-amendă, în mod cumulativ. Având în vedere că pe durata procesului Z fusese arestat preventiv, instanța a dispus deducerea din durata închisorii a duratei arestului preventiv, respectiv 180 de zile, rămânând de executat efectiv 4 ani și 6 luni. De asemenea, a dispus reducerea proporțională a zilelor-amendă în cuantumul în care s-a redus pedeapsa închisorii. De asemenea, în vederea reeducării inculpatului, a dispus ca executarea pedepsei amenzii să se realizeze prin prestarea unei munci în folosul comunității, deși inculpatul arătase că nu dorește acest lucru. În plus, instanța a aplicat și pedeapsa complementară a interzicerii drepturilor prevăzute de 66 alin. (1) lit. a), c), d), n) și o) pe o durată de 6 luni.

Comentați soluția instanței.

D. Recapitulați:

Sistemul sancțiunilor penale

Reprezintă ansamblul sancțiunilor care se pot aplica în cazul în care o persoană comite o infracțiune sau o faptă tipică. Este tripartit – se compune din pedepse, măsuri educative, măsuri de siguranță.

Pedepsele – Titlul III din Codul penal

- sunt măsuri de constrângere care se iau împotriva celui care a comis o infracțiune;
- *scop:*
  - imediat – împiedicarea condamnatului de a săvârşi pe viitor alte infracțiuni (prevenția specială); *şi*
  - mediat – atenționarea celorlalți destinatari ai legii penale cu privire la consecințele comiterii unei infracțiuni (prevenție generală);
- *funcții:* a) funcția educativă; b) funcția de intimidare; c) funcția coercitiv-aflictivă; d) funcția expiatoare; e) funcția retributivă; e) funcția de eliminare; f) funcția de reeducare; g) funcția de exemplaritate;
- *tipuri:*

a) după rol şi importanță: principale (art. 53 C. pen.), complementare (art. 55 C. pen.), accesorii (art. 54 C. pen.);

b) după obiectul asupra căruia îşi răsfrâng acțiunea: pedeapsa capitală, corporale, privative de libertate, privative sau restrictive de drepturi, pecuniare, morale;

c) după gradul lor de determinare: absolut determinate, relativ determinate, nedeterminate;

d) după modul de reglementare: unice, multiple sau plurale; cumulative; alternative.

1. Pedepsele principale – art. 53 C. pen.

Împărțire tripartită:

- detențiunea pe viață – absolut determinată
- închisoarea de la 15 zile la 30 de ani – relativ determinată
- amenda – relativ determinată

I. Detențiunea pe viață – art. 56-59 C. pen.

- pedeapsă principală constând în lipsirea de libertate şi izolarea condamnatului într-un spațiu penitenciar special, pentru tot restul vieții sale;
- este prevăzută ca pedeapsă unică sau alternativ cu pedeapsa închisorii de la 15 la 25 de ani;
- se execută în penitenciare speciale sau în secții speciale ale celorlalte penitenciare.

Neaplicarea pedepsei detențiunii pe viață (caracter obligatoriu): nu se aplică aceluia care, la data pronunțării hotărârii de condamnare, a împlinit vârsta de 65 de ani. În acest caz, în locul detențiunii pe viață, i se aplică pedeapsa închisorii pe timp de 30 de ani și pedeapsa interzicerii exercitării unor drepturi pe durata ei maximă.

Înlocuirea pedepsei detențiunii pe viață (caracter facultativ): în cazul în care cel condamnat la pedeapsa detențiunii pe viață a împlinit vârsta de 65 de ani în timpul executării pedepsei, pedeapsa detențiunii pe viață poate fi înlocuită cu pedeapsa închisorii pe timp de 30 de ani și pedeapsa interzicerii exercitării unor drepturi pe durata ei maximă, dacă a avut o bună conduită pe toată durata executării pedepsei, a îndeplinit integral obligațiile civile stabilite prin hotărârea de condamnare, în afară de cazul în care dovedește că nu a avut nicio posibilitate să le îndeplinească, și a făcut progrese constante și evidente în vederea reintegrării sociale;

- în cazul comutării sau înlocuirii pedepsei detențiunii pe viață cu pedeapsa închisorii, perioada de detențiune executată se consideră ca parte executată din pedeapsa închisorii.

II. Închisoarea – art. 60 C. pen. și Legea nr. 254/2013[1]

- pedeapsă principală constând în privarea de libertate a condamnatului și izolarea lui într-un mediu închis, unde este supus unui regim de viață și muncă impus;
- limite generale: 15 zile-30 ani;
- limite speciale: cea mai mică este o lună, cea mai mare este de 25 de ani;
- este prevăzută ca pedeapsă unică sau alternativ cu pedeapsa amenzii sau a detențiunii pe viață;
- poate fi executată în detenție sau în alte moduri (suspendarea executării sub supraveghere);
- regimuri de executare – Legea nr. 254/2013:
  - maximă siguranță – detențiune pe viață, închisoare mai mare de 13 ani, risc; nu se poate aplica: condamnați de 65 de ani, gravide și cu copil de un an în îngrijire, gradul I invaliditate sau afecțiuni locomotorii grave;
  - închis – închisoare mai mare de 3 ani, dar cel mult egală cu 13 ani;
  - semideschis – închisoare mai mare de un an, dar cel mult egală cu 3 ani;
  - deschis – închisoare cel mult un an;
- trecerea dintr-un regim în altul: după 6 ani și 6 luni pentru detențiunea pe viață; 1/5 pentru închisoare; împlinirea vârstei de 65 de ani (închis) – trecerea în regimul imediat inferior;
- se poate dispune și invers, în caz de abatere disciplinară sau comiterea unei infracțiuni.

III. Amenda – art. 61-64 C. pen.

- pedeapsă principală constând în suma de bani pe care infractorul este condamnat să o plătească;

[1] Publicată în M. Of. nr. 514 din 14 august 2013.

• relativ determinată – limite generale – cuantum: 10-500 lei; număr de zile: 30-400 de zile;

• art. 61 alin. (4) stabileşte limite speciale ale zilelor-amendă prin raportare la pedeapsa prevăzută de lege în norma de incriminare:

➢ 60-180 de zile-amendă;

➢ 120-240 de zile-amendă, alternativ cu închisoare până la 2 ani;

➢ 180-300 de zile-amendă, alternativ cu închisoare mai mare de 2 ani;

• se stabileşte prin sistemul zilelor-amendă;

• dacă prin infracţiunea săvârşită s-a urmărit obţinerea unui folos patrimonial, pe lângă pedeapsa închisorii, se poate aplica şi pedeapsa amenzii;

• dacă prin infracţiunea săvârşită s-a urmărit obţinerea unui folos patrimonial, iar pedeapsa prevăzută de lege este numai amenda ori instanţa optează pentru aplicarea acestei pedepse, limitele speciale ale zilelor-amendă se pot majora cu o treime;

• numărul zilelor-amendă se stabileşte potrivit criteriilor generale de individualizare a pedepsei;

• cuantumul sumei corespunzătoare unei zile-amendă se stabileşte ţinând seama de situaţia materială a condamnatului şi de obligaţiile legale ale condamnatului faţă de persoanele aflate în întreţinerea sa (criterii speciale);

• se execută prin:

➢ plată – art. 61 alin. (1) C. pen.;

➢ zile de muncă în folosul comunităţii – art. 64 C. pen.;

➢ zile de închisoare – art. 63 C. pen. şi art. 64 alin. (5) şi (6) C. pen. – executare efectivă, conform ICCJ Decizia RIL nr. 50/2007[1]: *„în cazul înlocuirii pedepsei amenzii cu pedeapsa închisorii, pedeapsa ce se stabileşte de instanţă nu poate fi decât cu executare efectivă."*

***IV. Calculul pedepselor** – art. 71-73 C. pen.*

• ziua în care începe executarea pedepsei şi ziua în care încetează se socotesc în durata executării, durata executării pedepsei fiind un termen de drept substanţial – „zile pline";

• luna şi anul se socotesc împlinite cu o zi înainte de ziua corespunzătoare datei de la care au început să curgă;

• executarea pedepsei începe în ziua în care condamnatul este arestat în vederea executării pedepsei dacă acesta a fost judecat în stare de libertate sau ziua în care hotărârea de condamnare a rămas definitivă, dacă judecata cauzei s-a desfăşurat cu condamnatul în stare de arest preventiv;

• perioada în care condamnatul, în cursul executării pedepsei, se află bolnav în spital intră în durata executării, în afară de cazul în care şi-a provocat în mod voit boala;

• permisiunile de ieşire din penitenciar acordate condamnatului conform legii de executare a pedepselor intră în durata executării pedepsei;

[1] Publicată în M. Of. nr. 775 din 15 noiembrie 2007.

• perioada în care o persoană a fost supusă unei măsuri preventive privative de libertate se scade din durata pedepsei închisorii sau a amenzii, prin înlăturarea în tot sau în parte a zilelor-amendă;

• în cazul amenzii care însoțește pedeapsa închisorii, perioada în care o persoană a fost supusă unei măsuri preventive privative de libertate se scade din durata pedepsei închisorii;

• Legea recursului compensatoriu – Legea nr. 169/2017[1] – cazare în condiții necorespunzătoare – pentru fiecare 30 de zile executate, chiar neconsecutive, se consideră executate suplimentar 6 zile din pedeapsa aplicată – art. 55[1] introdus în Legea nr. 254/2013 – perioada se calculează începând cu 24 iulie 2012 și până la momentul abrogării acestui act normativ prin Legea nr. 240/2019[2]. În prezent recursul compensatoriu nu mai este în vigoare.

2. Pedepsele complementare – art. 66-70 C. pen.

• completează represiunea penală instituită prin pedeapsa principală;

• funcție coercitivă, de reeducare și de exemplaritate;

• nu pot fi aplicate singure, fiind condiționate de aplicarea unei pedepse principale;

• *tipuri:* a) interzicerea exercitării unor drepturi, de la unu la 5 ani; b) degradarea militară; c) publicarea hotărârii definitive de condamnare.

a) Interzicerea exercitării unuia sau mai multor drepturi – art. 66-68 C. pen.

Caracteristici:

• constă în interzicerea pe un interval de timp limitat a exercițiului unuia sau unora dintre drepturile condamnatului;

• are caracter facultativ (regula); obligatoriu doar când legea dispune;

• se poate lua pe o perioadă de la unu la 5 ani;

• se poate aplica pe lângă pedeapsa închisorii sau amenzii, nu și pe lângă detențiunea pe viață.

Executare (art. 68 C. pen.):

• se execută după executarea pedepsei principale privative de libertate (regula);

• se execută de la rămânerea definitivă a hotărârii de condamnare la pedeapsa amenzii;

• se execută de la rămânerea definitivă a hotărârii de condamnare prin care s-a dispus suspendarea executării pedepsei sub supraveghere;

• se execută după executarea pedepsei închisorii, după grațierea totală ori a restului de pedeapsă;

• se execută după împlinirea termenului de prescripție a executării pedepsei sau după expirarea termenului de supraveghere a liberării condiționate;

[1] Publicată în M. Of. nr. 571 din 18 iulie 2017.

[2] Publicată în Monitorul Oficial nr.1028 din 20 decembrie 2019.

Pot fi interzise următoarele drepturi (unul sau mai multe, nu toate):

a) dreptul de a fi ales în autoritățile publice sau în orice alte funcții publice;

b) dreptul de a ocupa o funcție care implică exercițiul autorității de stat;

c) dreptul străinului de a se afla pe teritoriul României;

d) dreptul de a alege;

e) drepturile părintești;

f) dreptul de a fi tutore sau curator;

g) dreptul de a ocupa funcția, de a exercita profesia sau meseria ori de a desfășura activitatea de care s-a folosit pentru săvârșirea infracțiunii;

h) dreptul de a deține, purta și folosi orice categorie de arme;

i) dreptul de a conduce anumite categorii de vehicule stabilite de instanță;

j) dreptul de a părăsi teritoriul României;

k) dreptul de a ocupa o funcție de conducere în cadrul unei persoane juridice de drept public;

l) dreptul de a se afla în anumite localități stabilite de instanță;

m) dreptul de a se afla în anumite locuri sau la anumite manifestări sportive, culturale ori la alte adunări publice, stabilite de instanță;

n) dreptul de a comunica cu victima sau cu membri de familie ai acesteia, cu persoanele cu care a comis infracțiunea sau cu alte persoane, stabilite de instanță, ori de a se apropia de acestea;

o) dreptul de a se apropia de locuința, locul de muncă, școala sau alte locuri unde victima desfășoară activități sociale, în condițiile stabilite de instanța de judecată.

b) Degradarea militară – art. 69 C. pen.

- constă în „pierderea gradului militar și a dreptului de a purta uniformă";
- are caracter definitiv perpetuu;
- se aplică doar condamnaților militari în activitate, în rezervă sau în retragere;
- este *obligatorie* dacă pedeapsa principală aplicată este închisoarea mai mare de 10 ani sau detențiunea pe viață;
- este *facultativă* dacă pedeapsa principală aplicată este închisoarea de cel puțin 5 ani și de cel mult 10 ani pentru o infracțiune intenționată/praeterintenționată;
- se execută de la rămânerea definitivă a hotărârii de condamnare.

c) Publicarea hotărârii definitive de condamnare – art. 70 C. pen.

- are caracter facultativ;
- hotărârea de condamnare se publică în extras, în forma stabilită de instanță, într-un cotidian local sau național, o singură dată;
- se execută pe cheltuiala persoanei condamnate, fără a se dezvălui identitatea altor persoane;
- se execută la rămânerea definitivă a hotărârii de condamnare.

3. Pedepsele accesorii – art. 65 C. pen.

- au caracter secundar;
- sunt compatibile doar cu pedepsele principale privative de libertate;
- se execută în timpul executării pedepselor principale;
- constau în interzicerea exercitării unor drepturi (aceleaşi indicate pentru pedeapsa complementară a interzicerii exercitării unor drepturi);
- în cazul detenţiunii pe viaţă, are *caracter obligatoriu*;
- în cazul pedepsei închisorii, are *caracter facultativ*; are *caracter obligatoriu* dacă au fost interzise drepturi ca pedeapsă complementară (vor fi interzise aceleaşi drepturi);
- se execută din chiar momentul rămânerii definitive a hotărârii de condamnare şi până la terminarea executării pedepsei principale privative de libertate ori stingerea ei prin graţiere totală, graţierea restului de pedeapsă ori prin prescripţie;
- durata executării pedepsei accesorii poate fi mai mare decât durata pedepsei principale (ex., condamnatul se sustrage de la executarea pedepsei principale) sau mai mică (ex., faţă de condamnat s-a aplicat o măsură preventivă privativă de libertate în timpul procesului penal, iar durata acesteia se deduce din durata pedepsei închisorii aplicate de instanţă).
- ICCJ, Decizia RIL nr. 29/2019[1]: *„Aplicarea pedepselor accesorii constând în interzicerea drepturilor prevăzute de art. 66 alin. (1) lit. a), b) şi d)—o) din Codul penal, a căror exercitare a fost interzisă de instanţă ca pedeapsă complementară, nu este posibilă în cazul dispunerii unei soluţii de condamnare la pedeapsa amenzii."* Decizia a fost necesară în condiţiile în care unele instanţe şi-au pus problema aplicării pedepselor accesorii în situaţia în care ipotetic urma să se dispună înlocuirea pedepsei amenzii cu pedeapsa închisorii.

Exerciţii:

1. Interzicerea dreptului străinului de a se afla pe teritoriul României. Comparaţie – pedeapsă complementară – pedeapsă accesorie

Pedeapsă complementară	Pedeapsă accesorie
• Nu se aplică dacă se pune în pericol viaţa sau există riscul de a fi supus torturii • Nu se aplică dacă s-a dispus suspendarea executării pedepsei sub supraveghere • Se execută de la data liberării în cazul în care s-a dispus liberarea condiţionată	• Nu se aplică pe lângă pedeapsa închisorii • Se aplică pe lângă pedeapsa detenţiunii pe viaţă şi se execută de la data liberării condiţionate sau de la considerarea ca executată a detenţiunii pe viaţă

[1] Publicată în M. Of. nr. 63 din 30 ianuarie 2020.

2. Comparație între pedeapsa complementară a publicării hotărârii de condamnare în cazul persoanei fizice și pedeapsa complementară a afișării sau publicării hotărârii de condamnare în cazul persoanei juridice

Asemănări	Deosebiri
• Ambele sunt pedepse complementare • Ambele au caracter infamant • Ambele se pot aplica doar pe lângă pedeapsa principală (închisoare sau amendă) • Ambele se realizează pe cheltuiala persoanei fizice/juridice condamnate • E obligatorie respectarea confidențialității datelor celorlalți inculpați sau ale victimelor • Ambele se publică în forma stabilită de instanță și în extras • Ambele se execută de la rămânerea definitivă a hotărârii de condamnare	• Art. 70 – Publicarea hotărârii de condamnare în cazul persoanei fizice – prevede o singură pedeapsă complementară; art. 145 – afișarea sau publicarea hotărârii de condamnare în cazul persoanei juridice – prevede două pedepse complementare • În cazul persoanei fizice, publicarea se realizează într-un cotidian național sau local; În cazul persoanei juridice: - publicarea se realizează în presa scrisă sau audiovizuală sau prin alte mijloace de comunicare audiovizuală - afișarea se realizează la locul stabilit de instanță • În cazul persoanei fizice, publicarea se realizează o singură dată; În cazul persoanei juridice: - publicarea se realizează prin maximum 10 apariții, nu mai mult de 3 luni - afișarea se realizează pe o perioadă între una și 3 luni

✍ Soluții grile:

1. a, b; **2.** a, b, c; **3.** b; **4.** a, b, c; **5.** a, b; **6.** a, b; **7.** a, c; **8.** a, b; **9.** b; **10.** a, b, c; **11.** b, e; **12.** b, c; **13.** b; **14.** c; **15.** a, b; **16.** b, d; **17.** c; **18.** c; **19.** c; **20.** a, c; **21.** a, d; **22.** a; **23.** a, c; **24.** a, b, c; **25.** a, b, c; **26.** a, b; **27.** a; **28.** a, b; **29.** b; **30.** a, b, c; **31.** a, b; **32.** a, c; **33.** c; **34.** a; **35.** b, c.

BCU IAȘI CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

II. Măsurile educative

Regimul răspunderii penale a minorului

Art. 113. Limitele răspunderii penale

(1) Minorul care nu a împlinit vârsta de 14 ani nu răspunde penal.

(2) Minorul care are vârsta între 14 şi 16 ani răspunde penal numai dacă se dovedeşte că a săvârşit fapta cu discernământ.

(3) Minorul care a împlinit vârsta de 16 ani răspunde penal potrivit legii.

Art. 114. Consecinţele răspunderii penale

(1) Faţă de minorul care, la data săvârşirii infracţiunii, avea vârsta cuprinsă între 14 şi 18 ani se ia o măsură educativă neprivativă de libertate.

(2) Faţă de minorul prevăzut în alin. (1) se poate lua o măsură educativă privativă de libertate în următoarele cazuri:

a) dacă a mai săvârşit o infracţiune, pentru care i s-a aplicat o măsură educativă ce a fost executată ori a cărei executare a început înainte de comiterea infracţiunii pentru care este judecat;

b) atunci când pedeapsa prevăzută de lege pentru infracţiunea săvârşită este închisoarea de 7 ani sau mai mare ori detenţiunea pe viaţă.

Art. 115. Măsurile educative

(1) Măsurile educative sunt neprivative de libertate sau privative de libertate.

1. Măsurile educative neprivative de libertate sunt:

a) stagiul de formare civică;

b) supravegherea;

c) consemnarea la sfârşit de săptămână;

d) asistarea zilnică.

2. Măsurile educative privative de libertate sunt:

a) internarea într-un centru educativ;

b) internarea într-un centru de detenţie.

(2) Alegerea măsurii educative care urmează să fie luată faţă de minor se face, în condiţiile art. 114, potrivit criteriilor prevăzute în art. 74.

Art. 116. Referatul de evaluare

(1) În vederea efectuării evaluării minorului, potrivit criteriilor prevăzute în art. 74, instanţa va solicita serviciului de probaţiune întocmirea unui referat care va cuprinde şi propuneri motivate referitoare la natura şi durata programelor de reintegrare socială pe care minorul ar trebui să le urmeze, precum şi la alte obligaţii ce pot fi impuse acestuia de către instanţă.

(2) Referatul de evaluare privind respectarea condiţiilor de executare a măsurii educative sau a obligaţiilor impuse se întocmeşte de către serviciul de probaţiune în toate cazurile în care instanţa dispune asupra măsurii educative ori asupra modificării

ASSCONTRA UNIVERSITY LIBRARY

sau încetării executării obligațiilor impuse, cu excepția situației prevăzute la art. 126, când acesta va fi întocmit de către centrul educativ ori de detenție.

Regimul măsurilor educative neprivative de libertate

Art. 117. Stagiul de formare civică

(1) Măsura educativa a stagiului de formare civica consta în obligația minorului de a participa la un program cu o durată de cel mult 4 luni, pentru a-i ajuta să înțeleagă consecințele legale și sociale la care se expune în cazul săvârșirii de infracțiuni și pentru a-l responsabiliza cu privire la comportamentul său viitor.

(2) Organizarea, asigurarea participării și supravegherea minorului, pe durata cursului de formare civică, se fac sub coordonarea serviciului de probațiune, fără a afecta programul școlar sau profesional al minorului.

Art. 118. Supravegherea

Măsura educativă a supravegherii constă în controlarea și îndrumarea minorului în cadrul programului său zilnic, pe o durată cuprinsă între două și 6 luni, sub coordonarea serviciului de probațiune, pentru a asigura participarea la cursuri școlare sau de formare profesională și prevenirea desfășurării unor activități sau intrarea în legătură cu anumite persoane care ar putea afecta procesul de îndreptare a acestuia.

Art. 119. Consemnarea la sfârșit de săptămână

(1) Măsura educativă a consemnării la sfârșit de săptămână constă în obligația minorului de a nu părăsi locuința în zilele de sâmbătă și duminică, pe o durată cuprinsă între 4 și 12 săptămâni, afară de cazul în care, în această perioadă, are obligația de a participa la anumite programe ori de a desfășura anumite activități impuse de instanță.

(2) Supravegherea se face sub coordonarea serviciului de probațiune.

Art. 120. Asistarea zilnică

(1) Măsura educativă a asistării zilnice constă în obligația minorului de a respecta un program stabilit de serviciul de probațiune, care conține orarul și condițiile de desfășurare a activităților, precum și interdicțiile impuse minorului.

(2) Măsura educativă a asistării zilnice se ia pe o durată cuprinsă între 3 și 6 luni, iar supravegherea se face sub coordonarea serviciului de probațiune.

Art. 121. Obligații ce pot fi impuse minorului

(1) Pe durata executării măsurilor educative neprivative de libertate, instanța poate impune minorului una sau mai multe dintre următoarele obligații:

a) să urmeze un curs de pregătire școlară sau formare profesională;

b) să nu depășească, fără acordul serviciului de probațiune, limita teritorială stabilită de instanță;

c) să nu se afle în anumite locuri sau la anumite manifestări sportive, culturale ori la alte adunări publice, stabilite de instanță;

d) să nu se apropie și să nu comunice cu victima sau cu membri de familie ai acesteia, cu participanții la săvârșirea infracțiunii ori cu alte persoane stabilite de instanță;

e) să se prezinte la serviciul de probațiune la datele fixate de acesta;

f) să se supună măsurilor de control, tratament sau îngrijire medicală.

(2) Când stabilește obligația prevăzută în alin. (1) lit. d), instanța individualizează, în concret, conținutul acestei obligații, ținând seama de împrejurările cauzei.

(3) Supravegherea executării obligațiilor impuse de instanță se face sub coordonarea serviciului de probațiune.

(4) Pe durata executării măsurii educative neprivative de libertate, serviciul de probațiune are obligația să sesizeze instanța, dacă:

a) au intervenit motive care justifică fie modificarea obligațiilor impuse de instanță, fie încetarea executării unora dintre acestea;

b) persoana supravegheată nu respectă condițiile de executare a măsurii educative sau nu execută, în condițiile stabilite, obligațiile ce îi revin.

Art. 122. Modificarea sau încetarea obligațiilor

(1) Dacă, pe parcursul supravegherii, au intervenit motive care justifică fie impunerea unor noi obligații, fie sporirea sau diminuarea condițiilor de executare a celor existente, instanța dispune modificarea obligațiilor în mod corespunzător, pentru a asigura persoanei supravegheate șanse mai mari de îndreptare.

(2) Instanța dispune încetarea executării unora dintre obligațiile pe care le-a impus, când apreciază că menținerea acestora nu mai este necesară.

Art. 123. Prelungirea sau înlocuirea măsurilor educative neprivative de libertate

(1) Dacă minorul nu respectă, cu rea-credință, condițiile de executare a măsurii educative sau a obligațiilor impuse, instanța dispune:

a) prelungirea măsurii educative, fără a putea depăși maximul prevăzut de lege pentru aceasta;

b) înlocuirea măsurii luate cu o altă măsură educativă neprivativă de libertate mai severă;

c) înlocuirea măsurii luate cu internarea într-un centru educativ, în cazul în care, inițial, s-a luat măsura educativă neprivativă de libertate cea mai severă, pe durata sa maximă.

(2) În cazurile prevăzute în alin. (1) lit. a) și lit. b), dacă nici de această dată nu sunt respectate condițiile de executare a măsurii educative sau a obligațiilor impuse, instanța înlocuiește măsura educativă neprivativă de libertate cu măsura internării într-un centru educativ.

(3) Dacă minorul aflat în executarea unei măsuri educative neprivative de libertate săvârșește o nouă infracțiune sau este judecat pentru o infracțiune concurentă săvârșită anterior, instanța dispune:

a) prelungirea măsurii educative luate inițial, fără a putea depăși maximul prevăzut de lege pentru aceasta;

b) înlocuirea măsurii luate inițial cu o altă măsură educativă neprivativă de libertate mai severă;

c) înlocuirea măsurii luate inițial cu o măsură educativă privativă de libertate.

(4) În cazurile prevăzute în alin. (1) lit. a) și lit. b), precum și în alin. (3) lit. a) și lit. b), instanța poate impune noi obligații în sarcina minorului ori sporește condițiile de executare a celor existente.

Regimul măsurilor educative privative de libertate

Art. 124. Internarea într-un centru educativ

(1) Măsura educativă a internării într-un centru educativ constă în internarea minorului într-o instituție specializată în recuperarea minorilor, unde va urma un program de pregătire școlară și formare profesională potrivit aptitudinilor sale, precum și programe de reintegrare socială.

(2) Internarea se dispune pe o perioadă cuprinsă între unu și 3 ani.

(3) Dacă în perioada internării minorul săvârșește o nouă infracțiune sau este judecat pentru o infracțiune concurentă săvârșită anterior, instanța poate menține măsura internării într-un centru educativ, prelungind durata acesteia, fără a depăși maximul prevăzut de lege, sau o poate înlocui cu măsura internării într-un centru de detenție.

(4) În cazul în care pe durata internării minorul a dovedit interes constant pentru însușirea cunoștințelor școlare și profesionale și a făcut progrese evidente în vederea reintegrării sociale, după executarea a cel puțin jumătate din durata internării, instanța poate dispune:

a) înlocuirea internării cu măsura educativă a asistării zilnice pe o perioadă egală cu durata internării neexecutate, dar nu mai mult de 6 luni, dacă persoana internată nu a împlinit vârsta de 18 ani;

b) liberarea din centrul educativ, dacă persoana internată a împlinit vârsta de 18 ani.

(5) Odată cu înlocuirea sau liberarea instanța impune respectarea uneia sau mai multora dintre obligațiile prevăzute în art. 121 până la împlinirea duratei măsurii internării.

(6) Dacă minorul nu respectă, cu rea-credință, condițiile de executare a măsurii asistării zilnice sau obligațiile impuse, instanța revine asupra înlocuirii sau liberării și dispune executarea restului rămas neexecutat din durata măsurii internării într-un centru educativ.

(7) În cazul săvârșirii, până la împlinirea duratei internării, a unei noi infracțiuni de către o persoană care nu a împlinit vârsta de 18 ani și față de care s-a dispus înlocuirea măsurii internării într-un centru educativ cu măsura asistării zilnice, instanța revine asupra înlocuirii și dispune:

a) executarea restului rămas din durata măsurii internării inițiale, cu posibilitatea prelungirii duratei acesteia până la maximul prevăzut de lege;

b) internarea într-un centru de detenție.

Art. 125. Internarea într-un centru de detenție

(1) Măsura educativă a internării într-un centru de detenție constă în internarea minorului într-o instituție specializată în recuperarea minorilor, cu regim de pază și supraveghere, unde va urma programe intensive de reintegrare socială, precum și programe de pregătire școlară și formare profesională potrivit aptitudinilor sale.

(2) Internarea se dispune pe o perioadă cuprinsă între 2 și 5 ani, afară de cazul în care pedeapsa prevăzută de lege pentru infracțiunea săvârșită este închisoarea de 20 de ani sau mai mare ori detențiunea pe viață, când internarea se ia pe o perioadă cuprinsă între 5 și 15 ani.

(3) Dacă în perioada internării minorul săvârșește o nouă infracțiune sau este judecat pentru o infracțiune concurentă săvârșită anterior, instanța prelungește măsura internării, fără a depăși maximul prevăzut în alin. (2), determinat în raport cu pedeapsa cea mai grea dintre cele prevăzute de lege pentru infracțiunile săvârșite. Din durata măsurii educative se scade perioada executată până la data hotărârii.

(4) În cazul în care pe durata internării minorul a dovedit interes constant pentru însușirea cunoștințelor școlare și profesionale și a făcut progrese evidente în vederea reintegrării sociale, după executarea a cel puțin jumătate din durata internării, instanța poate dispune:

a) înlocuirea internării cu măsura educativă a asistării zilnice pe o perioadă egală cu durata internării neexecutate, dar nu mai mult de 6 luni, dacă persoana internată nu a împlinit vârsta de 18 ani;

b) liberarea din centrul de detenție, dacă persoana internată a împlinit vârsta de 18 ani.

(5) Odată cu înlocuirea sau liberarea, instanța impune respectarea uneia sau mai multora dintre obligațiile prevăzute în art. 121, până la împlinirea duratei măsurii internării.

(6) Dacă minorul nu respectă, cu rea-credință, condițiile de executare a măsurii asistării zilnice sau obligațiile impuse, instanța revine asupra înlocuirii sau liberării și dispune executarea restului rămas neexecutat din durata măsurii internării într-un centru de detenție.

(7) În cazul săvârșirii, până la împlinirea duratei internării, a unei noi infracțiuni de către o persoană care nu a împlinit vârsta de 18 ani și față de care s-a dispus înlocuirea măsurii internării într-un centru de detenție cu măsura asistării zilnice, instanța revine asupra înlocuirii și dispune:

a) executarea restului rămas din durata măsurii internării într-un centru de detenție;

b) prelungirea duratei acestei internări în condițiile prevăzute în alin. (3).

Art. 126. Schimbarea regimului de executare

Dacă în cursul executării unei măsuri educative privative de libertate persoana internată, care a împlinit vârsta de 18 ani, are un comportament prin care influențează negativ sau împiedică procesul de recuperare și reintegrare a celorlalte persoane internate, instanța poate dispune continuarea executării măsurii educative într-un penitenciar.

Art. 127. Calculul duratei măsurilor educative

În cazul măsurilor educative privative de libertate, dispozițiile art. 71-73 se aplică în mod corespunzător.

Dispoziții comune

Art. 128. Efectele cauzelor de atenuare și agravare

În cazul infracțiunilor săvârșite în timpul minorității, cauzele de atenuare și agravare sunt avute în vedere la alegerea măsurii educative și produc efecte între limitele prevăzute de lege pentru fiecare măsură educativă.

Art. 129. Pluralitatea de infracțiuni

(1) În caz de concurs de infracțiuni săvârșite în timpul minorității se stabilește și se ia o singură măsură educativă pentru toate faptele, în condițiile art. 114, ținând seama de criteriile prevăzute în art. 74.

(2) În cazul săvârșirii a două infracțiuni, dintre care una în timpul minorității și una după majorat, pentru infracțiunea comisă în timpul minorității se ia o măsură educativă, iar pentru infracțiunea săvârșită după majorat se stabilește o pedeapsă, după care:

a) dacă măsura educativă este neprivativă de libertate, se execută numai pedeapsa;

b) dacă măsura educativă este privativă de libertate, iar pedeapsa este închisoarea, se aplică pedeapsa închisorii, care se majorează cu o durată egală cu cel puțin o pătrime din durata măsurii educative ori din restul rămas neexecutat din aceasta la data săvârșirii infracțiunii comise după majorat;

c) dacă pedeapsa aplicată pentru infracțiunea săvârșită după majorat este detențiunea pe viață, se execută numai această pedeapsă;

d) dacă măsura educativă este privativă de libertate, iar pedeapsa este amenda, se execută măsura educativă, a cărei durată se majorează cu cel mult 6 luni, fără a depăși maximul prevăzut de lege pentru aceasta.

(3) În cazul prevăzut în alin. (2) lit. b), din durata pedepsei aplicate se scade ceea ce s-a executat din momentul săvârșirii infracțiunii comise după majorat până la data judecării.

(4) În cazul săvârșirii după majorat a două sau mai multor infracțiuni concurente se aplică mai întâi regulile referitoare la concursul de infracțiuni, după care se face aplicarea dispozițiilor alin. (2).

(5) Pedeapsa stabilită potrivit dispozițiilor alin. (2) lit. b) nu poate face obiectul amânării aplicării pedepsei sau al suspendării executării sub supraveghere.

Art. 130. Descoperirea unei infracțiuni săvârșite în timpul minorității

Dacă pe durata termenului de supraveghere al amânării aplicării pedepsei, al suspendării sub supraveghere ori al liberării condiționate se descoperă că persoana supravegheată mai săvârșise o infracțiune în timpul minorității pentru care s-a luat, chiar după expirarea acestui termen, o măsură educativă privativă de libertate, amânarea, suspendarea sau liberarea se anulează, aplicându-se în mod corespunzător dispozițiile art. 129 alin. (2)-(4).

Art. 131. Prescripția răspunderii penale a minorilor

Termenele de prescripție a răspunderii penale, prevăzute în art. 154, se reduc la jumătate pentru cei care la data săvârșirii infracțiunii erau minori și se întrerup sau se suspendă în condițiile prevăzute de lege pentru majori.

Art. 132. Prescripția executării măsurilor educative

(1) Măsurile educative neprivative de libertate se prescriu într-un termen de 2 ani de la data rămânerii definitive a hotărârii prin care au fost luate.

(2) Măsurile educative privative de libertate se prescriu într-un termen egal cu durata măsurii educative luate, dar nu mai puțin de 2 ani.

(3) Termenele de prescripție a executării măsurilor educative se întrerup și se suspendă în condițiile prevăzute de lege pentru majori.

(4) În cazul înlocuirii măsurilor educative, executarea se prescrie în raport cu măsura educativă mai grea și curge de la data rămânerii definitive a hotărârii prin care s-a dispus înlocuirea.

Art. 133. Efectele măsurilor educative

Măsurile educative nu atrag interdicții, decăderi sau incapacități.

Art. 134. Minorul devenit major

(1) Dispozițiile prezentului titlu se aplică și majorilor care, la data săvârșirii infracțiunii, aveau vârsta cuprinsă între 14 și 18 ani.

(2) Când, la data pronunțării hotărârii prin care s-a luat o măsură educativă privativă de libertate, infractorul a împlinit vârsta de 18 ani, instanța, ținând seama de posibilitățile sale de îndreptare, de vârsta acestuia, precum și de celelalte criterii prevăzute în art. 74, poate dispune executarea măsurii educative într-un penitenciar.

➲ *A. Rezolvați următoarele grile:*

1. Minorului între 16 și 18 ani i se poate aplica:

a. o pedeapsă;
b. o măsură educativă privativă de libertate;
c. o măsură educativă neprivativă de libertate.

2. Măsurile educative privative de libertate se pot lua dacă:

a. minorul a împlinit vârsta de 16 ani;
b. dacă s-a mai aplicat anterior față de minor o măsură educativă privativă sau neprivativă de libertate;
c. dacă pedeapsa pentru infracțiunea săvârșită este închisoarea mai mare de 5 ani.

UNIVERSITY LIBRARY

3. Sunt măsuri educative neprivative de libertate:

a. interzicerea dreptului de a se afla în anumite locuri sau la anumite manifestări sportive, culturale sau alte manifestări publice;
b. mustrarea;
c. consemnarea la sfârşit de săptămână.

4. Sunt măsuri educative privative de libertate:

a. internarea într-un centru educativ;
b. internarea într-un sanatoriu;
c. internarea într-un centru de detenție;
d. internarea într-un centru medical-educativ.

5. Referatul de evaluare se întocmește de către:

a. instanță;
b. parchet;
c. serviciul de probațiune.

6. Măsura educativă a stagiului de formare civică se poate lua pe o durată:

a. mai mică de 4 luni;
b. de 4 luni;
c. mai mare de 4 luni.

7. Durata măsurii educative a supravegherii poate fi:

a. între o lună şi 6 luni;
b. între 2 şi 5 luni;
c. între 2 şi 6 luni.

8. Consemnarea la sfârşit de săptămână:

a. este o măsură educativă privativă de libertate;
b. constă în obligația minorului de a nu părăsi locuința în zilele de vineri, sâmbătă şi duminică;
c. se ia pe o durată de până la 14 săptămâni.

9. Asistarea zilnică:

a. este o pedeapsă complementară;
b. presupune obligația minorului de a respecta un program conform unui orar, cu respectarea unor condiții de desfăşurare a activităților şi a interdicțiilor impuse minorului;
c. se ia pe o durată cuprinsă între 3 şi 6 luni.

BUASM CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

10. Pe durata executării măsurilor educative neprivative de libertate, instanța poate impune minorului:

a. interzicerea dreptului de a alege;
b. obligația de a nu depăși o anumită limită teritorială;
c. obligația de a nu comunica cu victima sau cu membrii familiei sale.

11. Măsura educativă a internării într-un centru educativ:

a. se poate dispune ca efect al înlocuirii unei măsuri educative neprivative de libertate în cazul în care minorul mai săvârșește o infracțiune;
b. constă în internarea minorului într-o instituție specializată în recuperarea minorilor cu regim de pază și supraveghere unde va urma programe intensive de reintegrare socială;
c. se poate dispune pe o perioadă cuprinsă între unu și 3 ani;
d. poate fi înlocuită cu consemnarea la sfârșit de săptămână dacă minorul a dovedit interes în însușirea cunoștințelor școlare și profesionale.

12. Măsura educativă a internării într-un centru de detenție:

a. se dispune numai față de minorul care a împlinit 16 ani;
b. se poate dispune dacă minorul a săvârșit o infracțiune pentru care legea prevede pedeapsa închisorii mai mare de 7 ani sau detențiunea pe viață;
c. poate avea o durată maximă de 15 ani.

13. Măsura educativă a internării într-un centru de detenție:

a. poate fi înlocuită cu consemnarea la sfârșit de săptămână;
b. poate fi înlocuită cu stagiul de formare civică;
c. poate fi înlocuită cu asistarea zilnică.

14. Dacă în cursul executării unei măsuri educative privative de libertate minorul a împlinit 18 ani și are un comportament care împiedică procesul de recuperare și reintegrare socială a celorlalte persoane internate:

a. se poate dispune prelungirea măsurii cu încă 2 ani, până la durata sa maximă;
b. se poate dispune revocarea măsurii și aplicarea pedepsei închisorii, iar ceea ce a fost executat se scade din durata pedepsei închisorii;
c. se poate dispune executarea restului măsurii educative în penitenciar.

15. Internarea într-un centru de detenție:

a. este o măsură privativă de libertate care se dispune pe o perioadă cuprinsă între 2 și 5 ani, cu excepțiile prevăzute de lege;
b. poate fi înlocuită cu măsura educativă a asistării zilnice, dacă sunt respectate condițiile prevăzute de lege;
c. se ia față de minorul care a împlinit vârsta de 16 ani și care a săvârșit fapta fără discernământ.

16. Măsurile educative neprivative de libertate sunt:

a. mustrarea, mustrarea cu avertisment, amenda de la 10 lei la 1.000 lei;
b. stagiul de formare civică, supravegherea, consemnarea la sfârşit de săptămână, asistarea zilnică;
c. internarea într-un centru educativ, internarea într-un centru de detenţie.

➲ ***B. Rezolvaţi următoarele exerciţii:***

1. Arătaţi care sunt condiţiile răspunderii penale a minorului.
2. Explicaţi diferenţa dintre pedepse şi măsuri educative.
3. Caracterizaţi regimul sancţionator al minorului reglementat de Codul penal.
4. Arătaţi situaţiile în care instanţa poate dispune *ab initio* o măsură educativă privativă de libertate.
5. Arătaţi în ce condiţii şi în ce mod se poate înlocui o măsură educativă privativă de libertate cu o măsură educativă neprivativă de libertate.
6. Arătaţi în ce condiţii executarea unei măsuri educative privative de libertate se realizează în penitenciar.
7. Indicaţi şi comentaţi cum se realizează stabilirea sancţiunilor penale în situaţia pluralităţii de infracţiuni reglementate de art. 129 C. pen., respectiv când una sau mai multe infracţiuni au fost comise în perioada minorităţii, în timp ce una sau mai multe infracţiuni au fost comise de aceeaşi persoană după împlinirea vârstei majoratului.

BCU IAŞI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

➲ C. Rezolvați următoarele spețe:

Speța nr. 1

X, minor în vârstă de 13 ani, a comis o faptă de distrugere, dând foc grajdului vecinului și provocând pagube materiale acestuia.

Arătați dacă instanța poate aplica minorului o măsură educativă.

Speța nr. 2

X, în vârstă de 17 ani, a ucis o persoană prin aplicarea unei lovituri puternice cu un sfeșnic de metal în cap. Cu prilejul judecării cauzei, instanța a descoperit că față de minor mai fusese luată în urmă cu un an o măsură educativă neprivativă de libertate – supravegherea, pe o perioadă de 6 luni, măsură care fusese executată în totalitate.

Arătați ce sancțiune poate aplica instanța lui X pentru fapta comisă.

Speța nr. 3

Ca urmare a comiterii unei infracțiuni, față de X s-a luat măsura educativă a internării într-un centru educativ. Pe parcursul executării acestei măsuri educative, X a împlinit 18 ani, dar a adoptat un comportament prin care îi influențează negativ pe ceilalți minori determinându-i să fumeze, să nu respecte personalul de supraveghere și să aibă o atitudine recalcitrantă.

Arătați ce va decide instanța.

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

D. Jurisprudență:

1. Judecătoria Galați, sentința penală nr. 516 din 10 aprilie 2015 (www.legeaz.net)

Săvârșirea infracțiunii de tâlhărie în stare de minoritate. Măsuri educative

Instanța de fond, a reținut în sarcina inculpatului minor X.Y., în vârstă de 16 ani, că la data de 27 august 2014, pe timp de zi, însoțit de inculpatul minor X.X. și inculpatul major X.O., a deposedat-o prin violență (smulgere) pe persoana vătămată A.B. de un fragment din lănțișor, o cruciuliță și o inimioară, toate din aur, pe care aceasta le purta la gât, însușindu-și-le, faptă care întrunește elementele constitutive ale infracțiunii de tâlhărie, prevăzută și pedepsită de art. 233 C. pen., cu aplicarea art. 77 lit. a) C. pen.

A aplicat inculpatului minor măsura educativă neprivativă de libertate a supravegherii, pe o durată de 6 luni, pentru infracțiunii de tâlhărie, prevăzută și pedepsită de art. 233 C. pen., cu aplicarea art. 77 lit. a) C. pen. și art. 113 și urm. C. pen. (faptă săvârșită în dauna persoanei vătămate A.B. în data de 27 august 2014).

În baza art. 121 alin. (1) C. pen., a impus inculpatului X.Y. ca pe durata executării măsurii educative a asistării zilnice să respecte următoarele obligații:

- să urmeze un curs de pregătire școlară;
- să nu depășească, fără acordul Serviciului de Probațiune de pe lângă Tribunalul Galați, limita teritorială a județului Galați;
- să nu se apropie și să nu comunice cu X.O.;
- să se prezinte la Serviciul de Probațiune de pe lângă Tribunalul Galați la datele fixate de către acesta.

Conform art. 118 C. pen., supravegherea se va face sub coordonarea Serviciului de Probațiune de pe lângă Tribunalul Galați, căruia i se comunică o copie după prezenta.

A atras atenția inculpatului X.Y. asupra consecințelor prevăzute de art. 123 C. pen., privind nerespectarea obligațiilor impuse și cu privire la săvârșirea de noi infracțiuni în cursul executării măsurii educative a asistării zilnice. (...)

Instanța de fond a reținut în sarcina inculpatului minor X.X., în vârstă de 16 ani, că la data de 27 august 2014, pe timp de zi, însoțit de inculpatul major X.O., a înlesnit inculpatului minor X.Y., prin încurajarea morală a acțiunilor sale infracționale, deposedarea prin violență (smulgere) a persoanei vătămate A.B. de fragmentul de lănțișor, cruciuliță și inimioară, toate din aur, pe care aceasta le purta asupra sa, și însușirea acestor bunuri, fapte care întrunesc elementele constitutive a infracțiunii de complicitate la tâlhărie, prevăzută și pedepsită de art. 48 C. pen. raportat la art. 233 C. pen., cu aplicarea art. 77 lit. a) C. pen.

A aplicat inculpatului minor măsura educativă neprivativă de libertate a supravegherii, pe o durată de 5 luni, pentru infracțiunea de complicitate la tâlhărie, prevăzută și pedepsită de art. 48 C. pen., raportat la art. 233 C. pen., cu aplicarea art. 77 lit. a) C. pen. și art. 113 și urm. C. pen. (faptă săvârșită în dauna persoanei vătămate A.B. în data de 27 august 2014).

În baza art. 121 alin. (1) C. pen., a impus inculpatului X.Y. ca pe durata executării măsurii educative a asistării zilnice să respecte următoarele obligații:

- să urmeze un curs de pregătire școlară;
- să nu depășească, fără acordul Serviciului de Probațiune de pe lângă Tribunalul Galați, limita teritorială a județului Galați;

- să nu se apropie și să nu comunice cu X.O.;
- să se prezinte la Serviciul de Probațiune de pe lângă Tribunalul Galați la datele fixate de către acesta.

Conform art. 118 C. pen., supravegherea se va face sub coordonarea Serviciului de Probațiune de pe lângă Tribunalul Galați, căruia i se comunică o copie după prezenta.

A atras atenția inculpatului X.Y. asupra consecințelor prevăzute de art. 123 C. pen. privind nerespectarea obligațiilor impuse și cu privire la săvârșirea de noi infracțiuni în cursul executării măsurii educative a asistării zilnice. (...)

Instanța de fond a reținut în sarcina inculpatului major X.O. că la data de 27 august 2014, pe timp de zi, însoțit de inculpatul minor X.X., a înlesnit inculpatului minor X.Y., prin încurajarea morală a acțiunilor sale infracționale, deposedarea prin violență (smulgere) a persoanei vătămate A.B. de fragmentul de lănțișor, cruciuliță și inimioară, toate din aur, pe care aceasta le purta asupra sa, și însușirea bunurilor, ulterior ajutând la valorificarea acestora, prin amanetarea pe loc și obținerea sumei de 233 lei, fapte ce întrunesc elementele constitutive ale infracțiunii de complicitate la tâlhărie, prevăzută și pedepsită de art. 48 C. pen., raportat la art. 233 C. pen., cu aplicarea art. 77 lit. a) și d) C. pen.

A condamnat pe inculpatul X.O. la o pedeapsă de 2 ani și 4 luni închisoare, pentru săvârșirea infracțiunii de complicitate la tâlhărie, prevăzută de art. 48 C. pen., cu referire la art. 233 C. pen., cu aplicarea art. 77 alin. (1) lit. a) și d) C. pen. (faptă săvârșită în dauna persoanei vătămate A.B. în data de 27 august 2014).

În baza art. 66 alin. (1) lit. a) și b) C. pen., a interzis inculpatului ca pedeapsă complementară exercitarea drepturilor de a fi ales în autoritățile publice sau în orice alte funcții publice și de a ocupa o funcție care implică exercițiul autorității de stat, pe o perioadă de 3 ani, calculată potrivit art. 68 alin. (1) lit. c) C. pen.

În baza art. 65 alin. (1) raportat la art. 66 alin. (1) lit. a) și b) C. pen., a interzis inculpatului ca pedeapsă accesorie exercitarea drepturilor de a fi ales în autoritățile publice sau în orice alte funcții publice și de a ocupa o funcție care implică exercițiul autorității de stat, de la rămânerea definitivă a prezentei sentințe și până la executarea sau considerarea ca executată a pedepsei principale. (...)

Instanța de apel a respins apelul formulat de inculpatul X.O., ca nefondat, cu obligarea la plata cheltuielilor judiciare, considerând că instanța de fond a făcut în mod corect aplicarea legii penale, a stabilit în mod corect vinovăția inculpatului și a dozat corespunzător pedeapsa stabilită, la fel și modalitatea de executare.

2. Judecătoria Galați, sentința penală nr. 511 din 8 aprilie 2015 (www.legeaz.net)

Încetarea executării obligației prevăzute de art. 121 alin. (1) lit. a) C. pen. – să urmeze un curs de formare profesională, pe durata executării măsurii educative a asistării zilnice. Instanța dispune încetarea executării unora dintre obligațiile pe care le-a impus, când apreciază că menținerea acestora nu mai este necesară

Instanța de fond, prin sentința penală nr. 35 din 20 ianuarie 2015 a Judecătoriei Galați, rămasă definitivă pentru inculpat la data de 4 februarie 2015, prin neapelare, față de inculpatul minor X.Y., în baza art. 115 alin. (1) lit. d) și art. 120 C. pen., s-a stabilit și

aplicat măsura educativă neprivativă de libertate a asistării zilnice, pe o durată de 4 luni, pentru săvârşirea infracţiunii de complicitate la furt calificat, prevăzută şi pedepsită de art. 228 alin. (1), art. 229 alin. (1) lit. b) şi d) Cod penal, cu aplicarea art. 77 lit. a) C. pen., art. 113 şi urm. C. pen.

În baza art. 121 alin. (1) C. pen., pe durata executării măsurii educative, s-a impus minorului X.Y., printre alte obligaţii, şi pe aceea de a urma un curs de calificare profesională.

Supravegherea executării măsurii educative şi a executării obligaţiilor a fost încredinţată Serviciului de Probaţiune de pe lângă Tribunalul Brăila. Sentinţa penală menţionată a fost pusă în executare prin încheierea din data de 10 februarie 2015.

Minorul a respectat condiţiile de executare a măsurii educative şi a obligaţiilor impuse, după cum rezultă din cuprinsul referatului de evaluare.

Astfel, minorul conştientizează consecinţele comportamentului infracţional şi manifestă interes pentru integrarea profesională, fapt dovedit prin obţinerea calificării profesionale şi ocuparea unui loc de muncă. Familia lui este dispusă să îl sprijine în procesul reabilitării sale comportamentale, oferindu-i suportul moral şi material de care are nevoie.

Referatul consilierului de probaţiune se coroborează cu celelalte mijloace de probă administrate în cauză, respectiv cu caracterizarea de la locul de muncă al intimatului, SC A. SRL, şi certificatul de calificare.

Instanţa reţine că minorul a urmat un curs de calificare în specializarea finisor interioare, iar din data de 30 ianuarie 2015 a fost angajat cu contract de muncă la SC A. SRL Brăila, societate cu profil construcţii civile şi industriale, închiriere utilaje şi îmbunătăţiri funciare. De altfel, audiat de către instanţă, minorul a precizat că lucrează la societatea amintită, momentan 4 ore pe zi, însă, întrucât peste câteva zile împlineşte 18 ani, contractul va fi făcut pentru timpul normal de muncă, de 8 ore pe zi.

Potrivit art. 122 alin. (2) C. pen., instanţa dispune încetarea executării unora dintre obligaţiile pe care le-a impus, când apreciază că menţinerea acestora nu mai este necesară.

Având în vedere considerentele expuse, dând eficienţă dispoziţiilor legale menţionate, instanţa a admis sesizarea judecătorului delegat cu executarea, apreciind că obligaţia impusă minorului X.Y. de a urma un curs de calificare nu este oportună, întrucât minorul are deja obţinută o calificare, respectiv finisor interioare.

3. Judecătoria Craiova, sentinţa nr. 4335 din 7 decembrie 2017 (www.jurisprudenta.com)

Instanţa a reţinut că în cauză nu sunt îndeplinite cumulativ condiţiile prevăzute de lege pentru acordarea liberării din centrul de detenţie. Astfel, deşi persoana internată a executat fracţia de 1/2, ţinând cont gravitatea faptei săvârşite, de conţinutul referatului de evaluare, din care se reţine că riscul de comitere de noi infracţiuni fiind estimat ca mediu, antecedentele penale ale acesteia, precum şi faptul că persoana internată este la prima analiză în comisia de liberări din centrul de detenţie, instanţa apreciază că durata de timp executată de persoana privată de libertate nu este suficientă pentru realizarea scopurilor măsurii educative, astfel încât va respinge propunerea formulată de Centrul de Detenţie Craiova de liberare din centrul de detenţie privind minorul privat de libertate.

4. Curtea de Apel Suceava, decizia nr. 742 din 17 iulie 2017 (www.jurisprudenta.com)

Cheltuielile de judecată sunt în sarcina minorilor cărora li s-au aplicat în cadrul unui proces penal măsuri educative.

Fundamentul obligării unui inculpat la plata către stat a cheltuielilor judiciare, în aplicarea prevederilor art. 274 alin. (1) C. pr. pen. în materie de cheltuieli judiciare, îl constituie culpa sa infracțională. În opinia instanțelor, această culpă subzistă și în cazul inculpatului minor căruia i se aplică o măsură educativă. Așa fiind, prin prisma dispozițiilor art. 504 alin. (1) C. pr. pen. (care fac trimitere la normele generale în materia judecății, vizând, prin urmare, inclusiv regimul cheltuielilor judiciare) și în condițiile în care completările și derogările reglementate de acest text de lege nu vizează prezenta instituție, se impune obligarea inculpatului minor care a comis o infracțiune și căruia i s-a aplicat o măsură educativă la plata către stat a cheltuielilor judiciare, în temeiul art. 274 alin. (1) din același act normativ.

Astfel, instanța a apreciat că, potrivit dispozițiilor art. 274 alin. (1) C. pr. pen., inculpatul este obligat la plata cheltuielilor judiciare avansate de stat „în caz de renunțare la urmărire penală, condamnare, amânare a aplicării pedepsei sau renunțare la aplicarea pedepsei", nefăcându-se aici nicio trimitere la situația în care s-au aplicat acestuia măsuri educative. Și în cazul acestei categorii de inculpați, tragerea la răspundere penală, deși are loc prin aplicarea unei măsuri educative, intră în conceptul de „condamnare" vizat de dispozițiile arătate în paragraful precedent, chiar dacă prevederile Titlului V din Codul penal nu operează cu respectiva noțiune. De asemenea, dispozițiile art. 239 din Legea nr. 187/2012, care stipulează că „Termenul condamnare utilizat în cuprinsul art. 80 alin. (2) lit. a) din Codul penal se referă și la hotărârile prin care, față de inculpat, s-a luat, în timpul minorității, o măsură educativă", conduc în opinia aceleiași instanțe la aceeași concluzie.

5. Judecătoria Tecuci, sentința penală nr. 527 din 16 iunie 2017 (www.jurisprudenta.com)

În materie de modificare a conținutului/duratei unei măsuri educative pe motivul unei conduite necorespunzătoare a minorului pe durata executării acesteia, instanța a apreciat în sensul agravării situației acestuia, fără a ține cont de elemente precum starea materială sau situația familială a minorului. Astfel, în baza art. 123 alin. (1) lit. a) C. pen., conform cu care, „dacă minorul nu respectă, cu rea-credință, condițiile de executare a măsurii educative sau a obligațiilor impuse, instanța dispune prelungirea măsurii educative, fără a putea depăși maximul prevăzut de lege pentru aceasta", instanța a dispus evident prelungirea măsurii educative a supravegherii a minorului reținând:

„Din referatul de anchetă socială efectuat în cauză rezultă că L.C., în vârstă de 20 ani, nu are un loc stabil de muncă și locuiește în aceeași curte cu părinții săi, care nici aceștia nu au niciun venit. Prezent în instanță, inculpatul L.C. a arătat că a fost plecat din țară să lucreze, dar că pe viitor nu va mai pleca. Instanța apreciază că inculpatul L.C. a dat

dovadă de rea-credință deoarece a cunoscut dispozițiile sentinței penale nr. 96/2017 prin care i s-a aplicat măsura educativă a supravegherii pe o durată de 4 luni și că în această perioadă avea de îndeplinit mai multe obligații conform art. 121 alin. (1) C. pen., care presupuneau prezența lui în țară, și cu toate acestea a plecat în străinătate.

În baza art. 123 alin. (1) lit. a) C. pen. și art. 513 C. pr. pen., va dispune prelungirea măsurii educative a supravegherii aplicate minorului L.C. prin sentința penală nr. 96 din 3 februarie 2017 pronunțată de Judecătoria Tecuci pe o durată de încă 2 luni, așa încât măsura educativă a supravegherii pe care inculpatul o va executa va avea o durată totală de 6 luni, sub coordonarea Serviciului de Probațiune".

6. Judecătoria Galați, sentința penală nr. 516 din 10 aprilie 2015 (www. legeaz.net)

Instanța de fond a reținut în sarcina inculpatului minor X.X., în vârstă de 16 ani, că la data de 27 august 2014, pe timp de zi, însoțit de inculpatul major X.O., a înlesnit inculpatului minor X.Y., prin încurajarea morală a acțiunilor sale infracționale, deposedarea prin violență (smulgere) a persoanei vătămate A.B. de fragmentul de lănțișor, cruciuliță și inimioară, toate din aur, pe care aceasta le purta asupra sa, și însușirea acestor bunuri, fapte care întrunesc elementele constitutive ale infracțiunii de complicitate la tâlhărie, prevăzută și pedepsită de art. 48 C. pen., raportat la art. 233 C. pen., cu aplicarea art. 77 lit. a) C. pen.

A aplicat inculpatului minor măsura educativă neprivativă de libertate a supravegherii pe o durată de 5 luni și a impus, în baza 121 alin. (1) C. pen., inculpatului X.Y. ca pe durata executării măsurii educative a asistării zilnice să respecte următoarele obligații:

- să urmeze un curs de pregătire școlară;
- să nu depășească, fără acordul Serviciului de Probațiune de pe lângă Tribunalul Galați, limita teritorială a județului Galați;
- să nu se apropie și să nu comunice cu X.O.;
- să se prezinte la Serviciul de Probațiune de pe lângă Tribunalul Galați la datele fixate de către acesta.

Supravegherea este ce-a de-a treia, în ordinea gravității, dintre măsurile educative neprivative de libertate. Instanțele însă nu motivează suficient, în opinia noastră, alegerea unei măsuri educative, mărginindu-se la propunerile Serviciului de Probațiune.

7. ICCJ Decizia DCD nr. 2 din 26 ianuarie 2016, publicată în M. Of. nr. 192 din 15 martie 2016 (www.scj.ro)

Problema de drept care a fost soluționată pe această cale a fost: „Dacă, în cazul în care un inculpat minor săvârșește, în timpul minorității, un concurs de infracțiuni, fiind ulterior trimis în judecată pentru săvârșirea infracțiunilor din cadrul concursului de infracțiuni, prin rechizitorii distincte, iar pentru una dintre infracțiuni i s-a aplicat o măsură educativă neprivativă de libertate, pe care a executat-o integral înainte de a fi trimis în judecată și pentru săvârșirea celorlalte infracțiuni din cadrul concursului, în momentul în care i se aplică o măsură educativă pentru toate infracțiunile din cadrul

concursului de infracțiuni, conform art. 129 alin. (1) din Codul penal, durata măsurii educative deja executate se scade din durata noii măsuri educative aplicate pentru întreg concursul de infracțiuni sau se va dispune executarea integrală a noii măsuri educative aplicate pentru întreg concursul de infracțiuni, atât în cazul aplicării unei măsuri educative neprivative de libertate, cât și în cazul aplicării unei măsuri educative privative de libertate." ICCJ a decis, cum era și normal, ca în această situație durata măsurii educative deja executate să fie scăzută din măsura educativă care urmează să fie aplicată pentru concursul de infracțiuni. „Diversitatea obligațiilor și a restricțiilor ce caracterizează diferitele măsuri educative neprivative de libertate nu permite echivalarea acestora și, implicit, posibilitatea de a scădea durata unei măsuri educative neprivative de libertate executate din durata unei măsuri educative neprivative de libertate care implică o altă obligație sau restricție. Valorificarea măsurii educative deja executate se realizează în procesul de individualizare a măsurii aplicabile pentru întregul concurs de infracțiuni, în sensul că la alegerea acestei din urmă măsuri și la stabilirea duratei ei se va ține seama de faptul că pentru una dintre infracțiunile concurente s-a luat și s-a executat deja o altă măsură educativă. În procesul de individualizare a măsurii, instanța urmează să stabilească mental măsura educativă pe care ar lua-o pentru întregul concurs de infracțiuni dacă nu s-ar fi executat nimic anterior pentru o faptă concurentă, iar apoi să analizeze în ce măsură sancțiunea deja executată ar influența măsura rezultantă."

8. Judecătoria Adjud, sentința penală nr. 235/2014 (www.avocatura.com)

Instanța a apreciat în mod corect complexitatea situației familiale a minorului și a încercat să modifice măsura educativă aplicată inițial cu o măsură educativă neprivativă de libertate mai gravă, dar care oferă mai multă eficiență în ceea ce privește realizarea scopului educativ al acesteia. Astfel, s-a reținut că din cuprinsul referatului de evaluare rezultă că minorul nu s-a prezentat niciodată la sediul Serviciului de Probațiune, deși au fost stabilite mai multe termene în acest sens și deși i s-au transmis la domiciliu două avertismente prin care i s-a explicat care sunt consecințele pe care va trebui să le suporte în cazul nerespectării hotărârii judecătorești. Mai rezultă, din cuprinsul aceluiași referat, că minorul nu beneficiază de susținere din partea familiei sale în vederea reintegrării sale sociale, că niciunul dintre membrii familiei acestuia nu a colaborat eficient cu consilierul de probațiune manager de caz în vederea aducerii la îndeplinire de către minor a dispozițiilor hotărârii judecătorești. Instanța a constatat că minorul nu a respectat, cu rea-credință, condițiile de executare a măsurii educative, respectiv obligația de supraveghere prevăzută de art. 121 alin. (1) lit. e) C. pen., în sensul de a se prezenta la Serviciul de Probațiune la datele fixate, și a dispus înlocuirea măsurii educative neprivative de libertate a supravegherii aplicate inițial minorului cu măsura educativă neprivativă de libertate a asistării zilnice, pe o perioadă de 6 luni, urmând a fi obligat minorul să se prezinte la serviciul de probațiune și să respecte programul stabilit de această instituție, care va conține orarul și condițiile de desfășurare a activităților, precum și interdicțiile impuse minorului. Vor fi puse în vedere acestuia prevederile art. 123 alin. (2) C. pen., în sensul că dacă nici de această dată nu sunt respectate condițiile de executare a măsurii

educative sau a obligațiilor impuse, instanța va înlocui măsura educativă neprivativă de libertate cu măsura internării într-un centru educativ.

9. Judecătoria Tecuci, sentința penală nr. 254 din 19 mai 2010 (www.euroavocatura.ro)

În unele cazuri, instanțele sunt foarte atente în ceea ce privește motivarea alegerii măsurii educative, raportat la circumstanțele concrete ale săvârșirii faptei, situația familială, școlară și materială a minorului și la particularitățile psihologice ale acestuia. Astfel, s-a stabilit că inculpatul minor în vârstă de 15 ani s-a hotărât să urmărească pe partea vătămată pentru a găsi un moment prielnic să sustragă o drujbă. Profitând că afară era întuneric și poarta de la curte nu a fost asigurată, inculpatul minor a pătruns fără drept în curtea părții vătămate și a sustras drujba.

Inculpatul a terminat 8 clase la școala din localitate și a fost înscris la un liceu în Galați unde nu a continuat din cauza lipsurilor materiale. La alegerea sancțiunii instanța a avut în vedere dispozițiile art. 100 C. pen. Față de cele reținute în referatul de evaluare referitor la persoana inculpatului minor, față de vârsta acestuia și având în vedere gradul de pericol social al faptei, instanța apreciază că pentru reeducarea inculpatului este suficientă aplicarea unei măsuri educative, și anume aceea a libertății supravegheate prevăzute de art. 103 C. pen. Conform art. 103 alin. (1), (2) C. pen., a încredințat supravegherea inculpatului bunicilor săi paterni pe termen de un an.

10. Judecătoria Botoșani, sentința nr. 118 din 17 august 2015 (www.jurisprudenta.com)

Inculpații R.F. și H.F. au comis infracțiunea de tâlhărie, împreună cu alți doi inculpați, care însă nu aveau capacitate penală.

Inculpatul R.F. provine dintr-o familie alcătuită din 8 copii în care veniturile sunt constituite din alocațiile copiilor și sumele obținute ocazional de părinți care muncesc cu ziua. R.F. a absolvit două clase la cursuri de zi, a abandonat studiile, după care în intervalul 2010-2012 a urmat clasele a III-a și a IV-a în cadrul programului „a doua șansă" la Liceul Teoretic „XY" din Botoșani. Părinții minorului au manifestat dezinteres în supravegherea acestuia, ceea ce a favorizat antrenarea inculpatului în comiterea de fapte antisociale. R.F. nu are antecedente penale, însă în raportul de expertiză psihiatrică se menționează că prezintă antecedente în furt repetat de fier vechi și anterior comiterii faptei a avut o atitudine de sfidare a regulilor impuse, agresivitate verbală și impulsivitate. În concluziile referatului de evaluare se arată că reintegrarea socială a minorului este condiționată de o supraveghere adecvată, de implicarea în activități pro-sociale, reluarea studiilor școlare, renunțarea la vechiul anturaj.

Inculpatul H.F. provine dintr-o relație de uniune consensuală a mamei, relație din care au rezultat 5 copii. Familia minorului locuiește într-un imobil alcătuit din două camere, mobilate și întreținute corespunzător. Situația financiară a acesteia asigură membrilor un standard de viață modest, veniturile fiind formate în principal din alocații de stat, ajutor social și renumerația tatălui.

Deşi mama inculpatului este casnică, aceasta nu a realizat o supraveghere permanentă a minorului, care a adoptat o atitudine de aparentă conformare la sfaturile şi autoritatea părinților, însă, în realitate, şi-a însuşit o conduită antisocială în compania anturajului la care a aderat.

H.F. a absolvit 4 clase, iar în anul şcolar xxxx-yyyy a fost înscris în clasa a V-a. Inculpatul a absentat nemotivat de nenumărate ori şi nu a manifestat interes față de actul educațional. Recomandarea consilierului de probațiune este de a se aplica inculpatului măsura educativă a internării într-un centru educativ unde acesta poate beneficia de intervenție specializată în procesul de educare şi formare profesională.

Față de cele consemnate în referatele de evaluare cu privire la atitudinile preinfracționale ale inculpaților, față de stilul de viață dezorganizat adoptat de minori şi de lipsa de supraveghere a părinților instanța consideră că în vederea diminuării riscului de reiterare a comportamentului infracțional se impune internarea celor doi inculpați într-un centru educativ.

În consecință, se va dispune, în baza art. 114 alin. (2) C. pen., art. 129 alin. (1) C. pen., aplicarea măsurii educative a internării într-un centru educativ prevăzute de art. 124 C. pen. Măsura constă în internarea celor doi inculpați pe timp de un an într-o instituție specializată pentru recuperare a minorilor.

BCU IAŞI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

E. Recapitulați:

Sistemul sancționator aplicabil minorului

1. Temeiul răspunderii penale a minorilor

- Codul penal 2009 – art. 113-127
- Convenția cu privire la drepturile copilului Adunarea Generală a ONU, 1989 – Legea nr. 18/1990[1]
- Regulile de la Beijing – Adunarea Generală a ONU, 1985 – Regulile standard pentru administrarea justiției pentru minori
- Regulile de la Tokyo – Adunarea Generală a ONU, 1990 – Reguli minimale pentru elaborarea unor măsuri neprivative de libertate

2. Condițiile răspunderii penale a minorului – art. 113 C. pen.

a) Capacitatea penală
- ➢ minorul care nu a împlinit vârsta de 14 ani nu răspunde penal – prezumție absolută a lipsei discernământului;
- ➢ minorul care are vârsta între 14 și 16 ani răspunde penal numai dacă se dovedește că a săvârșit fapta cu discernământ – prezumție relativă a lipsei discernământului;
- ➢ minorul care a împlinit vârsta de 16 ani răspunde penal potrivit legii – prezumție relativă a prezenței discernământului.

b) Săvârșirea unei infracțiuni – art. 15 C. pen.
c) Să nu existe o cauză generală care să înlăture răspunderea penală (amnistia, prescripția, lipsa sau retragerea plângerii prealabile, împăcarea sau acordul de mediere) sau vreo cauză de impunitate.

Observații:
- În ipoteza minorului sub 16 ani care comite o faptă tipică, dar fără discernământ, este incidentă cauza de neimputabilitate a minorității – art. 27 C. pen.
- În ipoteza minorului între 16 și 18 ani care acționează fără discernământ este incidentă cauza de neimputabilitate a iresponsabilității – art. 28 C. pen.

3. Măsurile administrative de protecție – Legea nr. 272/2004[2]

- se aplică în situația minorilor fără capacitate penală care comit fapte tipice;
- sunt:[3]

[1] Republicată în M. Of. nr. 314 din 13 iunie 2001.
[2] Republicată în M. Of. nr. 159 din 5 martie 2014.
[3] Art. 59 lit. b din Legea nr. 272/2004 prevede și măsura plasamentului în regim de urgență care se aplică doar în cazul în care minorii sunt matratați sau părinții lor sunt arestați, reținuți etc.

BCU CLUJ CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

- Plasamentul
- Supravegherea specializată

• se dispun de Comisia pentru protecția copilului (când există acordul părinților) sau de instanță (când nu există acordul părinților);

• plasamentul se realizează la familie, familie extinsă, familie substitutivă sau serviciu de tip rezidențial specializat.

4. Măsurile educative

• sunt sancțiuni penale restrictive de drepturi și libertăți;

• au un pronunțat caracter educativ;

• se aplică minorilor care răspund penal;

• nu se confundă cu măsurile administrative de protecție care se aplică minorilor care nu răspund penal;

• *tipuri:* a) *neprivative de libertate*: stagiul de formare civică; supravegherea; consemnarea la sfârșit de săptămână; asistarea zilnică; b) *privative de libertate*: internarea într-un centru educativ; internarea într-un centru de detenție;

• instanța aplică în primul rând măsuri educative neprivative de libertate (regula); cele privative se pot aplica direct doar în cazurile prevăzute de lege (excepția).

A. Măsurile educative neprivative de libertate

1. Stagiul de formare civică – cel mult 4 luni – obligația minorului de a participa la un program pentru a-l ajuta să înțeleagă consecințele legale și sociale la care se expune în cazul săvârșirii de infracțiuni și pentru a-l responsabiliza cu privire la comportamentul său viitor.

2. Supravegherea – 2-6 luni – controlarea și îndrumarea minorului în cadrul programului său zilnic, sub coordonarea serviciului de probațiune, pentru a asigura participarea la cursuri școlare sau de formare profesională și prevenirea desfășurării unor activități sau intrarea în legătură cu anumite persoane care ar putea afecta procesul de îndreptare a acestuia.

3. Consemnarea la sfârșit de săptămână – 4-12 săptămâni – obligația minorului de a nu părăsi locuința în zilele de sâmbătă și duminică, în afară de cazul în care, în această perioadă, are obligația de a participa la anumite programe ori de a desfășura anumite activități impuse de instanță, sub supravegherea serviciului de probațiune.

4. Asistarea zilnică – 3-6 luni – obligația minorului de a respecta un program stabilit de serviciul de probațiune, care conține orarul și condițiile de desfășurare a activităților, precum și interdicțiile impuse minorului, sub supravegherea serviciului de probațiune.

• pe durata executării măsurilor educative neprivative de libertate se pot dispune obligații (caracter facultativ):

a) să urmeze un curs de pregătire școlară sau formare profesională;

b) să nu depășească, fără acordul serviciului de probațiune, limita teritorială stabilită de instanță;

c) să nu se afle în anumite locuri sau la anumite manifestări sportive, culturale ori la alte adunări publice, stabilite de instanță;

d) să nu se apropie și să nu comunice cu victima sau cu membri de familie ai acesteia, cu participanții la săvârșirea infracțiunii ori cu alte persoane stabilite de instanță;

e) să se prezinte la serviciul de probațiune la datele fixate de acesta;

f) să se supună măsurilor de control, tratament sau îngrijire medicală;

• instanța poate spori, diminua sau dispune încetarea executării obligațiilor.

• măsurile educative neprivative de libertate pot fi prelungite sau înlocuite dacă minorul nu respectă cu rea-credință, condițiile de executare a măsurii educative sau a obligațiilor impuse sau dacă minorul aflat în executarea unei măsuri educative neprivative de libertate săvârșește o nouă infracțiune sau este judecat pentru o infracțiune concurentă săvârșită anterior – agravarea se realizează gradual!!!

B. Măsuri educative privative de libertate

• au caracter excepțional;

• se pot aplica *prima ratio* (caracter facultativ):

- dacă a mai săvârșit o infracțiune pentru care i s-a aplicat o măsură educativă ce a fost executată ori a cărei executare a început înainte de comiterea infracțiunii pentru care este judecat;

- dacă pedeapsa prevăzută de lege pentru infracțiunea săvârșită este închisoarea de 7 ani sau mai mare ori detențiunea pe viață;

• se pot aplica *seconda ratio* (caracter facultativ) în caz de înlocuire a unei măsuri educative neprivative de libertate, în condițiile art. 123 C. pen.;

• se execută în centre specializate;

• se poate schimba regimul de executare (facultativ) dacă în cursul executării persoana internată a împlinit vârsta de 18 ani și are un comportament prin care influențează negativ sau împiedică procesul de recuperare și reintegrare a celorlalte persoane internate.

Internarea într-un centru educativ

• 1-3 ani;

• constă în internarea minorului într-o instituție specializată în recuperarea minorilor, unde va urma un program de pregătire școlară și formare profesională potrivit aptitudinilor sale, precum și programe de reintegrare socială;

• poate fi prelungită până la maximul prevăzut de lege, dacă în perioada internării minorul săvârșește o nouă infracțiune sau este judecat pentru o infracțiune concurentă săvârșită anterior;

• poate fi înlocuită cu asistarea zilnică nu mai mult de 6 luni, dacă a executat ½ din măsura internării, a făcut progrese evidente și nu a împlinit 18 ani;

• se poate dispune liberarea dacă a executat ½ din măsura internării, a făcut progrese evidente și a împlinit 18 ani; în perioada liberării se impun obligații;

• înlocuirea și liberarea pot fi revocate pentru: neîndeplinirea obligațiilor, neexecutarea asistării zilnice; săvârșirea unei noi infracțiuni;

• în cazul revocării înlocuirii pentru comiterea unei noi infracțiuni, se poate dispune internarea într-un centru de detenție.

Internarea într-un centru de detenție

• 2-5 ani sau 5-15 ani (pedeapsa prevăzută de lege pentru infracțiunea săvârșită este închisoarea de 20 de ani sau mai mare ori detențiunea pe viață);

• constă în internarea minorului într-o instituție specializată în recuperarea minorilor, cu regim de pază și supraveghere, unde va urma programe intensive de reintegrare socială, precum și programe de pregătire școlară și formare profesională potrivit aptitudinilor sale;

• poate fi prelungită până la maximul prevăzut de lege, dacă în perioada internării minorul săvârșește o nouă infracțiune sau este judecat pentru o infracțiune concurentă săvârșită anterior;

• poate fi înlocuită cu asistarea zilnică nu mai mult de 6 luni, dacă a executat ½ din măsura internării, a făcut progrese evidente și nu a împlinit 18 ani;

• se poate dispune liberarea dacă a executat ½ din măsura internării, a făcut progrese evidente și a împlinit 18 ani; în perioada liberării se impun obligații;

• înlocuirea și liberarea pot fi revocate pentru: neîndeplinirea obligațiilor, neexecutarea asistării zilnice; săvârșirea unei noi infracțiuni;

• în cazul revocării înlocuirii pentru comiterea unei noi infracțiuni, se poate dispune prelungirea duratei internării.

5. Alte instituții

Pluralitatea de infracțiuni[1]

- art. 129 C. pen.

• În caz de concurs de infracțiuni săvârșite în timpul minorității, se stabilește și se ia o singură ME.

• În cazul săvârșirii a două infracțiuni, dintre care una în timpul minorității și una după majorat, pentru infracțiunea comisă în timpul minorității se ia o măsură educativă, iar pentru infracțiunea săvârșită după majorat se stabilește o pedeapsă, după care:

a) MEN și P – se execută numai pedeapsa;

b) MEP și PÎ – se aplică PÎ, care se majorează cu cel puțin 1/4 din durata MEP ori din restul rămas;

c) DV – se execută DV;

d) MEP și PA – se execută MEP, care se majorează cu cel mult 6 luni, fără a depăși maximul prevăzut de lege pentru aceasta.

• În cazul săvârșirii după majorat a unor infracțiuni concurente, se aplică mai întâi regulile de la concursul de infracțiuni, după care se face aplicarea dispozițiilor art. 129 alin. (2).

[1] Abrevieri: ME – măsură educativă; MEN – măsură educativă neprivativă de libertate; MEP – măsură educativă privativă de libertate; PÎ – pedeapsa închisorii; DV – detențiunea pe viață; PA – pedeapsa amenzii.

• Pedeapsa stabilită potrivit dispozițiilor alin. 2 lit. b) nu poate face obiectul amânării aplicării pedepsei sau al suspendării executării sub supraveghere – dispoziție discutabilă!!!!

Prescripția răspunderii penale a minorilor

Termenele se reduc la jumătate pentru cei care la data săvârșirii infracțiunii erau minori și se întrerup sau se suspendă în condițiile prevăzute de lege pentru majori.

Prescripția executării măsurilor educative

➢ MEN – 2 ani de la data rămânerii definitive a hotărârii prin care au fost luate.
➢ MEP – termen egal cu durata măsurii educative luate, dar nu mai puțin de 2 ani.

• Termenele de prescripție a executării măsurilor educative se întrerup și se suspendă în condițiile prevăzute de lege pentru majori.

• În cazul înlocuirii măsurilor educative, executarea se prescrie în raport cu măsura educativă mai grea și curge de la data rămânerii definitive a hotărârii prin care s-a dispus înlocuirea.

• Măsurile educative nu atrag interdicții, decăderi sau incapacități.

• Când, la data pronunțării hotărârii prin care s-a luat o MEP, infractorul a împlinit vârsta de 18 ani, instanța, ținând seama de posibilitățile sale de îndreptare, de vârsta acestuia, precum și de celelalte criterii prevăzute în art. 74, poate dispune executarea măsurii educative într-un penitenciar.

Calculul duratei măsurilor educative

Se realizează în aceleași condiții ca și în cazul pedepselor, conform art. 127 C. pen., care se raportează la art. 71-73 C. pen. Este posibilă deducerea duratei arestului preventiv din durata măsurii educative aplicate.

Soluții grile:

1. b, c; **2.** a, b; **3.** c; **4.** a, c; **5.** c; **6.** a, b; **7.** c; **8.** -; **9.** b, c; **10.** b, c; **11.** c; **12.** b, c; **13.** c; **14.** c; **15.** a, b; **16.** b.

BCU IȘI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

III. Măsurile de siguranță

Art. 107. Scopul măsurilor de siguranță

(1) Măsurile de siguranță au ca scop înlăturarea unei stări de pericol şi preîntâmpinarea săvârşirii faptelor prevăzute de legea penală.

(2) Măsurile de siguranță se iau față de persoana care a comis o faptă prevăzută de legea penală, nejustificată.

(3) Măsurile de siguranță se pot lua şi în situația în care făptuitorului nu i se aplică o pedeapsă.

Art. 108. Categoriile măsurilor de siguranță

Măsurile de siguranță sunt:

a) obligarea la tratament medical;

b) internarea medicală;

c) interzicerea ocupării unei funcții sau a exercitării unei profesii;

d) confiscarea specială;

e) confiscarea extinsă.

Art. 109. Obligarea la tratament medical

(1) Dacă făptuitorul, din cauza unei boli, inclusiv cea provocată de consumul cronic de alcool sau de alte substanțe psihoactive, prezintă pericol pentru societate, poate fi obligat să urmeze un tratament medical până la însănătoşire sau până la obținerea unei ameliorări care să înlăture starea de pericol.

(2) Când persoana față de care s-a luat această măsură nu urmează tratamentul, se poate dispune internarea medicală.

(3) Dacă persoana obligată la tratament este condamnată la o pedeapsă privativă de libertate, tratamentul se efectuează şi în timpul executării pedepsei.

Art. 110. Internarea medicală

Când făptuitorul este bolnav psihic, consumator cronic de substanțe psihoactive sau suferă de o boală infectocontagioasă şi prezintă pericol pentru societate, se poate lua măsura internării într-o unitate sanitară de specialitate, până la însănătoşire sau până la obținerea unei ameliorări care să înlăture starea de pericol.

Art. 111. Interzicerea ocupării unei funcții sau a exercitării unei profesii

(1) Când făptuitorul a săvârşit fapta datorită incapacității, nepregătirii sau altor cauze care îl fac inapt pentru ocuparea unei anumite funcții, pentru exercitarea unei profesii sau meserii ori pentru desfăşurarea unei alte activități, se poate lua măsura interzicerii exercitării dreptului de a ocupa acea funcție ori de a exercita acea profesie, meserie sau activitate.

(2) Măsura de siguranță poate fi revocată la cerere, după trecerea unui termen de cel puțin un an, dacă se constată că temeiurile care au impus luarea ei au încetat. O

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

nouă cerere nu se poate face decât după trecerea unui termen de cel puțin un an de la data respingerii cererii anterioare.

Art. 112. Confiscarea specială

(1) Sunt supuse confiscării speciale:

a) bunurile produse prin săvârşirea faptei prevăzute de legea penală;

b) bunurile care au fost folosite, în orice mod, sau destinate a fi folosite la săvârşirea unei fapte prevăzute de legea penală, dacă sunt ale făptuitorului sau dacă, aparținând altei persoane, aceasta a cunoscut scopul folosirii lor;

c) bunurile folosite, imediat după săvârşirea faptei, pentru a asigura scăparea făptuitorului sau păstrarea folosului ori a produsului obținut, dacă sunt ale făptuitorului sau dacă, aparținând altei persoane, aceasta a cunoscut scopul folosirii lor;

d) bunurile care au fost date pentru a determina săvârşirea unei fapte prevăzute de legea penală sau pentru a răsplăti pe făptuitor;

e) bunurile dobândite prin săvârşirea faptei prevăzute de legea penală, dacă nu sunt restituite persoanei vătămate şi în măsura în care nu servesc la despăgubirea acesteia;

f) bunurile a căror deținere este interzisă de legea penală.

(2) În cazul prevăzut în alin. (1) lit. b) şi lit. c), dacă valoarea bunurilor supuse confiscării este vădit disproporționată față de natura şi gravitatea faptei, se dispune confiscarea în parte, prin echivalent bănesc, ținând seama de urmarea produsă sau care s-ar fi putut produce şi de contribuția bunului la aceasta. Dacă bunurile au fost produse, modificate sau adaptate în scopul săvârşirii faptei prevăzute de legea penală, se dispune confiscarea lor în întregime.

(3) În cazurile prevăzute în alin. (1) lit. b) şi lit. c), dacă bunurile nu pot fi confiscate, întrucât nu aparțin infractorului, iar persoana căreia îi aparțin nu a cunoscut scopul folosirii lor, se va confisca echivalentul în bani al acestora, cu aplicarea dispozițiilor alin. (2).

(4) Dispozițiile alin. (1) lit. b) nu se aplică în cazul faptelor săvârşite prin presă.

(5) Dacă bunurile supuse confiscării potrivit alin. (1) lit. b)-e) nu se găsesc, în locul lor se confiscă bani şi bunuri până la concurența valorii acestora.

(6) Se confiscă, de asemenea, bunurile şi banii obținuți din exploatarea bunurilor supuse confiscării, precum şi bunurile produse de acestea, cu excepția bunurilor prevăzute în alin. (1) lit. b) şi lit. c).

Art. 112[1]. Confiscarea extinsă

(1) Sunt supuse confiscării şi alte bunuri decât cele menționate la art. 112, în cazul în care persoana este condamnată pentru comiterea uneia dintre următoarele infracțiuni, dacă fapta este susceptibilă să îi procure un folos material şi pedeapsa prevăzută de lege este închisoarea de 4 ani sau mai mare:

a) infracțiuni privind traficul de droguri şi de precursori;

b) infracțiuni privind traficul şi exploatarea persoanelor vulnerabile;

c) infracțiuni privind frontiera de stat a României;

d) infracțiunea de spălare a banilor;

e) infracțiuni din legislația privind prevenirea și combaterea pornografiei;

f) infracțiuni din legislația privind combaterea terorismului;

g) constituirea unui grup infracțional organizat;

h) infracțiuni contra patrimoniului;

i) nerespectarea regimului armelor, muniților, materialelor nucleare, materiilor explozive și al precursorilor de explozivi restricționați;

j) falsificarea de monede, timbre sau de alte valori;

k) divulgarea secretului economic, concurența neloială, nerespectarea dispozițiilor privind operații de import sau export, deturnarea de fonduri, infracțiuni privind regimul importului și al exportului, precum și al introducerii și scoaterii din țară de deșeuri și reziduuri;

l) infracțiuni privind jocurile de noroc;

m) infracțiuni de corupție, infracțiunile asimilate acestora, precum și infracțiunile împotriva intereselor financiare ale Uniunii Europene;

n) infracțiuni de evaziune fiscală;

o) infracțiuni privind regimul vamal;

p) infracțiuni de fraudă comise prin sisteme informatice și mijloace de plată electronice;

q) traficul de organe, țesuturi sau celule de origine umană.

(2) Confiscarea extinsă se dispune dacă sunt îndeplinite cumulativ următoarele condiții:

a) valoarea bunurilor dobândite de persoana condamnată, într-o perioadă de 5 ani înainte și, dacă este cazul, după momentul săvârșirii infracțiunii, până la data emiterii actului de sesizare a instanței, depășește în mod vădit veniturile obținute de aceasta în mod licit;

b) instanța are convingerea că bunurile respective provin din activități infracționale de natura celor prevăzute la alin. (1).

(3) Pentru aplicarea dispozițiilor alin. (2) se va ține seama și de valoarea bunurilor transferate de către persoana condamnată ori de un terț unui membru al familiei sau unei persoane juridice asupra căreia persoana condamnată deține controlul.

(4) Prin bunuri, conform prezentului articol, se înțelege și sumele de bani.

(5) La stabilirea diferenței dintre veniturile licite și valoarea bunurilor dobândite se vor avea în vedere valoarea bunurilor la data dobândirii lor și cheltuielile făcute de persoana condamnată, membrii familiei acesteia.

(6) Dacă bunurile supuse confiscării nu se găsesc, în locul lor se confiscă bani și bunuri până la concurența valorii acestora.

(7) Se confiscă, de asemenea, bunurile și banii obținuți din exploatarea sau folosirea bunurilor supuse confiscării, precum și bunurile produse de acestea.

(8) Confiscarea nu poate depăși valoarea bunurilor dobândite în perioada prevăzută la alin. (2), care excedează nivelului veniturilor licite ale persoanei condamnate.

** Curtea Constituțională admite excepția de neconstituționalitate ridicată direct de Avocatul Poporului și constată că dispozițiile art. 112[1] alin. (2) lit. a) din Codul penal sunt constituționale în măsura în care*

confiscarea extinsă nu se aplică asupra bunurilor dobândite înainte de intrarea în vigoare a Legii nr. 63/2012 pentru modificarea și completarea Codului penal al României și a Legii nr. 286/2009 privind Codul penal (Decizia nr. 11 din 15 ianuarie 2015, publicată în M. Of. nr. 102 din 9 februarie 2015).

➲ *A. Rezolvați următoarele grile:*

1. Măsurile de siguranță:

a. au caracter sancționator;
b. au caracter preventiv;
c. au caracter mixt, sancționator și preventiv.

2. Constituie măsuri de siguranță:

a. confiscarea specială;
b. expulzarea străinilor;
c. interdicția de a reveni în locuința familiei pe o durată determinată;
d. internarea medicală.

3. Scopul direct al măsurilor de siguranță este:

a. prevenirea săvârșirii de infracțiuni;
b. prevenirea săvârșirii faptelor prevăzute de legea penală;
c. înlăturarea unei stări de pericol.

4. Măsura de siguranță a confiscării extinse este prevăzută de:

a. Codul penal din 1936;
b. Codul penal din 1969;
c. Codul penal din 2009.

5. Luarea unei măsuri de siguranță este posibilă dacă:

a. s-a decis încetarea procesului penal pe motiv că fapta nu există;
b. s-a decis încetarea procesului penal pe motiv că fapta nu a fost săvârșită de inculpat;
c. există o cauză de neimputabilitate;
d. există o cauză justificativă.

6. Pot fi luate în mod provizoriu următoarele măsuri de siguranță:

a. obligarea la tratament medical;
b. internarea medicală;
c. interzicerea ocupării unei funcții sau exercitării unei profesii;
d. confiscarea specială.

7. Măsurile de siguranță:

a. pot avea o durată limitată în timp;
b. au întotdeauna o durată nedeterminată;
c. pot fi educative, curative sau eliminatorii.

8. Măsurile de siguranță:

a. sunt sancțiuni penale;
b. nu sunt sancțiuni penale deoarece au un caracter eminamente preventiv;
c. se pot lua și față de minorii care răspund penal.

9. Sunt măsuri de siguranță reale:

a. interzicerea unei funcții sau profesii;
b. confiscarea specială;
c. confiscarea extinsă.

10. Constituie condiții generale pentru luarea unei măsuri de siguranță:

a. săvârșirea unei infracțiuni;
b. existența unei stări de pericol;
c. săvârșirea unei fapte prevăzute de legea penală.

11. Obligarea la tratament medical:

a. se poate lua pe durată determinată;
b. se înlocuieşte obligatoriu cu internarea medicală dacă persoana în cauză nu urmează tratamentul;
c. poate fi revocată.

12. Internarea medicală:

a. se poate dispune dacă făptuitorul este bolnav psihic;
b. poate fi înlocuită cu măsura obligării la tratament medical;
c. poate fi revocată.

13. Interzicerea ocupării unei funcții sau exercitării unei profesii:

a. se ia pe durată determinată;
b. poate fi revocată după trecerea unui termen de un an;
c. poate fi revocată după trecerea unui termen de 2 ani.

14. După respingerea inițială a cererii de revocare a măsurii de siguranță a interzicerii ocupării unei funcții sau a exercitării unei profesii, o nouă cerere de revocare va putea fi făcută după trecerea unui interval de:

a. un an de la luarea măsurii;
b. un an de la respingerea cererii anterioare;
c. cel puțin 2 ani de la luarea măsurii.

BCU ASE / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

15. Pot fi confiscate:

a. bunurile a căror deținere este interzisă de legea penală, chiar dacă nu au fost utilizate la săvârșirea unei fapte penale;
b. bunurile care au fost modificate sau adaptate în scopul săvârșirii faptei prevăzute de legea penală, în întregime sau în parte, ținând seama de contribuția bunului la săvârșirea faptei;
c. bunurile folosite în orice mod la săvârșirea faptei prevăzute de legea penală, chiar dacă nu aparțin făptuitorului.

16. Nu pot fi confiscate:

a. bunurile care aparțin părții vătămate, obținute prin fapta prevăzută de legea penală;
b. bunurile care servesc la despăgubirea părții vătămate, obținute prin fapta prevăzută de legea penală;
c. bunurile care aparțin unui terț, folosite la săvârșirea faptei prevăzute de legea penală, chiar dacă acesta a cunoscut scopul utilizării lor.

17. Pot fi confiscate:

a. apartamentul în care s-au săvârșit fapte de prostituție;
b. cuptorul cu microunde alimentat cu energie electrică sustrasă de făptuitor;
c. camionul cu care au fost transportate droguri sau țigări de contrabandă.

18. Confiscarea extinsă se poate dispune dacă, între altele:

a. fapta este susceptibilă să procure inculpatului un folos material;
b. pedeapsa prevăzută de lege este închisoarea mai mare de 4 ani;
c. valoarea bunurilor dobândite într-o perioadă anterioară de până la 5 ani depășește în mod vădit veniturile obținute de inculpat în mod licit.

19. Confiscarea extinsă:

a. este obligatorie;
b. este facultativă;
c. se dispune în cazul săvârșirii infracțiunilor privind traficul de organe, țesuturi sau celule de origine umană, indiferent de gravitatea faptei și indiferent dacă valoarea bunurilor dobândite depășește sau nu veniturile licite ale inculpatului.

20. Sunt supuse confiscării extinse:

a. bunurile și banii obținuți din exploatarea sau folosirea bunurilor supuse confiscării;
b. bunurile produse de bunurile supuse confiscării;
c. echivalentul în bani al bunurilor supuse confiscării care nu se găsesc.

21. Pot fi confiscate:

a. autovehiculul cu care s-a comis o faptă de ucidere din culpă ca urmare a producerii unui accident de circulație;
b. bunurile care servesc la săvârșirea faptelor comise prin presă;
c. bunurile aflate în coproprietate;
d. uneltele folosite uzual în gospodărie.

B. *Rezolvați următoarele exerciții:*

1. Arătați în ce condiții se poate dispune confiscarea specială în comparație cu confiscarea extinsă.
2. Explicați confiscarea prin echivalent.
3. Arătați dacă, în prezența unei cauze justificative, se pot dispune măsuri de siguranță.
4. Arătați dacă, în prezența unei cauze de neimputabilitate, se pot dispune măsuri de siguranță. Exemplificați.
5. Care este diferența dintre pedeapsa complementară a interzicerii dreptului de a ocupa o funcție, a exercita o profesie sau o meserie [art. 66 alin. (1) lit. g) C. pen.) și măsura de siguranță a ocupării unei funcții sau exercitării unei profesii (art. 111 C. pen.)?
6. Enumerați și analizați condițiile confiscării extinse.

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

➲ *C. Rezolvați următoarele spețe:*

Speța nr. 1

X a ucis o persoană în stația de troleibuz, întrucât, din declarațiile martorilor, victima refuzase să îi cedeze lui X locul pe banca de așteptare. Din actele dosarul a mai rezultat că X suferă de o boală psihică, schizofrenie, iar din raportul de expertiză medico-psihiatrică a reieşit că nu avea discernământ în momentul comiterii faptei.

Arătați dacă față de X instanța poate lua o măsură de siguranță cu caracter medical-curativ.

Speța nr. 2

X a ucis două persoane trăgând cu o armă de vânătoare în direcția lor, dintr-o mașină aflată în mers şi condusă de Y.

Arătați dacă în cauză se poate dispune măsura confiscării speciale a armei de vânătoare. Dar a autoturismului? Argumentați.

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

D. Jurisprudență:

1. Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția penală, decizia nr. 1922 din 5 iunie 2013 (www.legeaz.net)

Instanța supremă a argumentat posibilitatea confiscării unui bun aparținând (și) soțului, arătând:

Ca urmare, în ansamblul său, procedura desfășurată a asigurat suficiente garanții ca soția coproprietar să își protejeze adecvat propriile interese.

CEDO, prin hotărârea din data de 10 aprilie 2012, pronunțată în *cauza Silickiene c. Lituaniei*, a arătat că reclamanta, deși nu a fost parte în procedura penală desfășurată împotriva soțului său, a avut ocazia să administreze probe în valorificarea propriului interes, aspect ce a condus la concluzia lipsei încălcării drepturilor acesteia sub aspectul art. 6 par. 1 din Convenție.

În cadrul procedurilor penale este de dorit ca cel ce justifică un drept legitim asupra unui bun supus confiscării să fie citat și să-și poată organiza apărarea în formele recunoscute de procedura penală, în calitate de parte. Potrivit dreptului național, părțile posibil a fi implicate în cauzele penale și drepturile și obligațiile acestora sunt expres prevăzute. Totuși, jurisprudența a recunoscut existența unei categorii distincte de participanți în procesul penal, relevantă fiind în acest sens decizia nr. 1/2005 pronunțată în cadrul unui recurs în interesul legii (...). Ca urmare, nu există niciun impediment actual ca în cursul proceselor penale să nu se dispună citarea terțului, în patrimoniul căruia se va resimți efectul măsurii de siguranță a confiscării, pentru a fi încunoștințat despre procedura derulată și posibilele consecințe asupra drepturilor sale de natură civilă, dându-i-se posibilitatea reală de a se apăra, inclusiv prin administrarea de probe. Astfel cum s-a susținut anterior, în prezenta cauză, avocatul inculpatului a susținut interesele ambilor soți pe aspectul măsurii confiscării, prin administrare de probatorii, iar procedura desfășurată a asigurat suficiente garanții ca soția coproprietar să își protejeze adecvat propriile interese în procesul desfășurat împotriva soțului său acuzat de infracțiuni de corupție.

În aceeași hotărâre menționată anterior, CEDO a arătat și faptul că măsura confiscării dispuse față de soț nu echivalează cu atestarea vinovăției sale în raport cu vreo infracțiune și, ca urmare, nu se poate reține o încălcare a art. 6 par. 2 din aceeași convenție (...).

Posibilitatea confiscării unor bunuri obținute din activități infracționale anterioare actului ilicit penal dedus judecății, cu respectarea anumitor garanții legate de exercițiul dreptului la apărare, este recunoscută de CEDO, care atestă că acest demers nu este contrar exigențelor art. 6 par. 1 din Convenție (Hotărârea din 23 septembrie 2008 în Cauza *Grayson și Barnhan c. Marii Britanii*, par. 38 și urm.).

În ceea ce privește natura juridică a acestei măsuri, deși prevăzută de legiuitor în titlul destinat măsurilor de siguranță, prin severitatea efectelor și prin scopul său trebuie apreciată ca o veritabilă pedeapsă. Scopul acestor măsuri nu este numai unul eminamente preventiv, ci trebuie acceptată și natura represivă a acestei sancțiuni. Acest caracter prin el însuși demonstrează necesitatea ca măsura confiscării extinse să facă obiectul unei dezbateri contradictorii, astfel cum s-a procedat în prezenta cauză, neputându-se reține aplicarea *ope legis*.

Ca urmare, Înalta Curte apreciază că măsura confiscării va viza bunurile imobile menționate, respectiv cele două apartamente, dobândite în perioada prevăzută la art. 118^2 alin. (2) C. pen., întrucât excedează nivelul veniturilor licite ale persoanei condamnate.

În ceea ce privește posibilitatea confiscării unui bun ipotecat, Înalta Curte reține că, potrivit art. 1746 C. civ., în vigoare la data încheierii contractelor de ipotecă, precum și potrivit dispozițiilor din noul Cod civil, art. 2327, art. 2345, art. 2360, care preiau dispozițiile din reglementarea anterioară, garanția imobiliară urmărește bunul indiferent de proprietar, nu este o piedică în translatarea proprietății și a devenit opozabilă *erga omnes* prin înscrierea sa în cartea funciară.

Ca urmare, trecerea bunului în proprietatea statului, prin confiscare, nu va prejudicia nici interesul părții civile, întrucât nu va avea nicio influență asupra dreptului băncii de a urmări silit acest bun în baza ipotecii de rangul I.

În baza art. 118^2 alin. (1) lit. p) și alin. (2) C. pen., va dispune confiscarea extinsă în favoarea statului a celor două apartamente obținute cu credit ipotecar.

2. Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția penală, decizia nr. 2654 din 9 septembrie 2013 (www.scj.ro)

Verificând probele aflate în dosarul cauzei prin prisma dispozițiilor care reglementează instituția confiscării extinse, instanța de fond a reținut că sunt îndeplinite atât condițiile implicite, cât și cele explicite prevăzute, respectiv natura infracțiunii, folosul material, cuantumul pedepsei, lipsa totală a veniturilor licite, în condițiile dobândirii unui autoturism marca A. de către inculpatul G.C.C. la data de 21 mai 2012, conform facturii, cu suma de 57.730,40 lei. Inculpatul a dobândit autoturismul în perioada în care a săvârșit faptele deduse judecății, deși, potrivit raportului Inspectoratului Teritorial de Muncă al Județului Brăila din data de 30 iulie 2012, nu a avut niciodată contract de muncă ori altă sursă de venituri licite. În lipsa oricăror venituri licite, instanța de fond și-a format convingerea că autoturismul dobândit de inculpatul G.C.C. este rodul activității sale infracționale și, în baza textelor mai sus menționate, a dispus confiscarea acestuia.

Pe de altă parte, prima instanță a mai dispus confiscarea și a sumelor de 525 lei, 100 euro, 3 dolari SUA ridicate de la inculpatul G.C.C., indisponibilizate prin Ordonanța din 20 august 2012 și depuse la Banca C., Sucursala Brăila, cu chitanțele din 21 august 2012 și recipisele corespunzătoare. De asemenea, de la inculpatul G.C.C. au mai fost confiscate: suma de 110 euro, plătită la data de 23 iunie 2012 de investigatorul sub acoperire inculpatului G.C.C.; suma de 220 euro plătită la data de 7 iunie 2012 inculpatului G.Ș. și predată de acesta inculpatului G.C.C.; suma de 200 lei plătită inculpatului S.D.G. la data de 4 aprilie 2012 de către investigatorul sub acoperire.

3. Judecătoria Ploiești, sentința penală nr. 853 din 22 aprilie 2008 (www.legeaz.net)

Luarea măsurilor de siguranță. Obligarea la tratament medical. Lipsa de pericol social al persoanei față de care se solicită luarea măsurii de siguranță a obligării

Făptuitoarea a fost internată la Spitalul Voila-Câmpina, după care a urmat de bunăvoie tratamentul prescris de medicii specialişti, pe care îl efectuează şi în prezent, conştientă fiind că de starea sa de sănătate depinde posibilitatea exercitării meseriei pe care o are. În aceste condiţii, în care făptuitoarea, de aproximativ 2 ani de zile, efectuează fără a fi obligată printr-o hotărâre judecătorească tratamentul necesar vindecării afecţiunilor de care suferă, condiţie absolut obligatorie pentru a putea funcţiona în continuare ca învăţătoare la şcoala cu clasele I-VIII, instanţa apreciază sesizarea parchetului ca neîntemeiată, urmând să o respingă.

Mai mult, potrivit art. 113 C. pen., măsura de siguranţă a obligării la tratament medical este facultativă, şi nu obligatoriu a fi luată faţă de făptuitorul care din cauza unei boli sau a intoxicării cronice cu alcool, stupefiante sau alte asemenea substanţe prezintă pericol pentru societate, situaţie care nu se regăseşte în speţa de faţă, în care instanţa consideră că făptuitoarea Z.N. nu prezintă pericol pentru societate, având în vedere meseria pe care o exercită din anul 1978 şi până în prezent, fără întrerupere, perioadă de timp în care, aşa cum am arătat, anual, a fost supusă unor controale medicale, în urma cărora a fost considerată aptă să profeseze ca învăţătoare.

De altfel, o garanţie a faptului că în continuare făptuitoarea va urma de bunăvoie tratamentul medical prescris este tocmai profesia pe care o are şi pentru exercitarea căreia trebuie să obţină anual avizul medical obligatoriu.

Aşadar, instanţa va respinge ca neîntemeiată sesizarea Parchetului de pe lângă Judecătoria Ploieşti de luare faţă de făptuitoarea Z.N. a măsurii de siguranţă prevăzute de art. 113 C. pen.

De subliniat este şi faptul că, deşi raportul de expertiză medico-legală psihiatrică a concluzionat că se impune luarea faţă de făptuitoarea Z.N. a măsurii de siguranţă prevăzute de art. 113 C. pen., această situaţie a fost constatată în urmă cu aproximativ 2 ani de zile, perioadă de timp în care starea de sănătate a făptuitoarei s-a îmbunătăţit tocmai datorită internării medicale şi a tratamentului pe care aceasta l-a urmat, astfel încât, raportat la momentul pronunţării acestei sentinţe, concluziile respectivei expertize medico-legale psihiatrice nu mai sunt de actualitate.

4. Judecătoria Câmpulung Moldovenesc, sentinţa penală nr. 416 din 16 martie 2015 (www.jurisprudenta.com)

În speţă, concluziile raportului de expertiză indică faptul că nu mai există elemente care să justifice menţinerea faţă de făptuitor a măsurii de siguranţă a obligării la tratament medical, recomandând scoaterea lui de sub incidenţa acestei măsuri, astfel încât instanţa va dispune încetarea măsurii de siguranţă a obligării la tratament medical, prevăzută de art. 109 C. pen.

E. Recapitulați:

1. Măsurile de siguranță

- sunt sancțiuni penale;
- sunt imprescriptibile;
- se pot aplica dacă fapta comisă este infracțiune sau este cel puțin tipică și antijuridică; *excepție:* confiscarea extinsă – trebuie să fie infracțiune;
- au caracter facultativ;
- au ca premisă existența unei stări de pericol subiectiv sau obiectiv;
- *scop:* imediat – înlăturarea stării de pericol subiectiv sau obiectiv; mediat – prevenirea comiterii de alte fapte penale;
- *tipuri:* a) după natura stării de pericol: *personale* (periculozitate subiectivă, endogenă, *in personam*) și *reale* (periculozitate obiectivă, exogenă, *in rem*); b) după scopul urmărit prin luarea măsurilor de siguranță: curative, educative, eliminatorii; c) după natura drepturilor afectate: privative de libertate (internarea medicală – art. 110 C. pen.); restrictive de libertate (obligarea la tratament medical – art. 109 C. pen.); restrictive de drepturi (interzicerea ocupării unei funcții sau a exercitării unei profesii – art. 111 C. pen.); patrimoniale (confiscarea specială – art. 112 C. pen.).

2. Condiții privind aplicarea măsurilor de siguranță

a) Săvârșirea unei fapte tipice
- prevăzută de o normă penală, în forma tip, agravată, atenuată, simplă sau continuată etc.

b) Fapta tipică să aibă caracter nejustificat
- să nu intervină vreo cauză justificativă generală sau specială.

c) Să existe o stare de pericol obiectiv sau subiectiv
- starea de pericol obiectiv (în cazul confiscării) e prezumată absolut;
- starea de pericol subiectiv e prezumată relativ, cu excepția obligării la tratament medical în cazul infracțiunii de contaminare venerică (art. 353 C. pen.).

3. Obligarea la tratament medical – art. 109 C. pen.

- caracter medical-curativ;
- se ia pe o durată nedeterminată;
- poate fi luată provizoriu, urmând a fi confirmată sau nu la finalul procesului penal;
- este revocabilă dacă starea de periculozitate socială care a justificat-o inițial a dispărut ori s-a atenuat;
- se poate dispune dacă făptuitorul, din cauza unei boli, inclusiv cea provocată de consumul cronic de alcool sau de alte substanțe psihoactive, prezintă pericol pentru societate și constă în obligația impusă acestuia de a se prezenta în mod repetat la tratamentul

medical, până la însănătoşire sau până la obţinerea unei ameliorări care să înlăture starea de pericol, la locul şi datele fixate pentru tratament;

• constă în obligaţia impusă făptuitorului de a se prezenta în mod repetat la tratamentul medical, până la însănătoşire sau până la obţinerea unei ameliorări care să înlăture starea de pericol, la locul şi datele fixate pentru tratament;

• poate fi înlocuită cu internarea, dacă persoana faţă de care s-a luat nu se prezintă în mod repetat la tratament;

• încetează la cerere dacă starea de pericol nu mai există.

4. Internarea medicală – art. 110 C. pen.

• caracter medical-curativ;

• se ia pe o durată nedeterminată;

• poate fi luată provizoriu, urmând a fi confirmată sau nu la finalul procesului penal;

• este revocabilă dacă starea de periculozitate socială care a justificat-o iniţial a dispărut ori s-a atenuat;

• se poate dispune când făptuitorul este bolnav psihic, consumator cronic de substanţe psihoactive sau suferă de o boală infectocontagioasă şi prezintă pericol pentru societate;

• poate fi înlocuită cu obligarea la tratament medical, dacă s-a ameliorat starea de sănătate.

5. Interzicerea ocupării unei funcţii sau a exercitării unei profesii – art. 111 C. pen.

• caracter restrictiv de drepturi sau libertăţi;

• se ia pe o durată nedeterminată;

• este revocabilă dacă starea de periculozitate socială care a justificat-o iniţial a dispărut ori s-a atenuat;

• nu se confundă cu pedeapsa complementară prevăzută de art. 66 lit. g) C. pen. – natură juridică, scop şi durată diferite;

• constă în decăderea făptuitorului din dreptul de a ocupa funcţia sau de a exercita profesia, meseria sau activităţi în legătură cu care s-a constatat starea de inaptitudine, incapacitate ori de nepregătire a acestuia;

• poate fi revocată la cerere, după cel puţin un an; dacă cererea de revocare este respinsă, o nouă cerere de revocare nu poate fi făcută decât după trecerea unui termen de cel puţin un an de la data respingerii cererii anterioare.

6. Confiscarea specială – art. 112 C. pen.

• caracter patrimonial, personal (nu se aplică indivizibilitatea/solidaritatea răspunderii civile), obligatoriu şi irevocabil;

• *bunuri supuse confiscării:*

a) bunurile produse prin săvârşirea faptei prevăzute de legea penală;

b) bunurile care au fost folosite, în orice mod, sau destinate a fi folosite la săvârşirea unei fapte prevăzute de legea penală, dacă sunt ale făptuitorului sau dacă, aparţinând altei persoane, aceasta a cunoscut scopul folosirii lor (nu se aplică în cazul faptelor săvârşite prin presă);

c) bunurile folosite, imediat după săvârşirea faptei, pentru a asigura scăparea făptuitorului sau păstrarea folosului ori a produsului obţinut, dacă sunt ale făptuitorului sau dacă, aparţinând altei persoane, aceasta a cunoscut scopul folosirii lor;

d) bunurile care au fost date pentru a determina săvârşirea unei fapte prevăzute de legea penală sau pentru a răsplăti pe făptuitor;

e) bunurile dobândite prin săvârşirea faptei prevăzute de legea penală, dacă nu sunt restituite persoanei vătămate şi în măsura în care nu servesc la despăgubirea acesteia;

f) bunurile a căror deţinere este interzisă de legea penală;

- se poate realiza prin echivalent;
- se realizează şi asupra fructelor şi productelor bunurilor supuse confiscării;
- se poate realiza parţial dacă valoarea bunului e vădit disproporţionată faţă de natura şi gravitatea faptei; totuşi, dacă bunurile au fost produse, modificate sau adaptate în scopul comiterii faptei, se confiscă în întregime;
- bunurile care au fost folosite, în orice mod, sau destinate a fi folosite la săvârşirea unei fapte prevăzute de legea penală nu pot fi confiscate dacă fapta a fost săvârşită prin presă.

6. Confiscarea extinsă – art. 112^1 C. pen.

- Legea nr. 63/2012 (22 aprilie 2012) – Decizia CCR nr. 11/2015[1] – nu se aplică bunurilor dobândite înainte de intrarea în vigoare a Legii nr. 63/2012;
- caracter patrimonial, personal (nu se aplică indivizibilitatea/solidaritatea răspunderii civile), obligatoriu şi irevocabil;
- *condiţii* cumulative:

✓ fapta trebuie să constituie infracţiune şi să se pronunţe o condamnare definitivă;
✓ fapta este susceptibilă să îi procure agentului un folos material;
✓ pedeapsa prevăzută de lege este închisoarea de 4 ani sau mai mare;
✓ fapta face parte din categoria infracţiunilor enumerate de art. 112^1 alin. (1) C. pen.;
✓ valoarea bunurilor dobândite de persoana condamnată, într-o perioadă de 5 ani înainte şi, dacă este cazul, după momentul săvârşirii infracţiunii, până la data emiterii actului de sesizare a instanţei, depăşeşte în mod vădit veniturile obţinute de aceasta în mod licit;
✓ instanţa are convingerea că bunurile respective provin din activităţi infracţionale specifice;

- calculul diferenţei va avea în vedere: valoarea bunurilor transferate de către persoana condamnată ori de un terţ unui membru al familiei sau unei persoane juridice asupra căreia persoana condamnată deţine controlul, valoarea bunurilor la data dobândirii lor şi cheltuielile făcute de persoana condamnată şi membrii familiei acesteia;
- se poate realiza prin echivalent;

[1] Publicată în M. Of. nr. 102 din 9 februarie 2015.

• se realizează şi asupra fructelor şi productelor bunurilor supuse confiscării;

• nu poate depăşi valoarea bunurilor dobândite în perioada indicată care excedează nivelului veniturilor licite ale persoanei condamnate.

Exerciţii:

1. Confiscarea specială: în natură sau prin echivalent

B.C.U. „M. EMINESCU" IAŞI DREPT

a) Confiscarea specială în natură se realizează asupra:

• bunurilor supuse confiscării [art. 112 alin. (1) lit. a)-f) C. pen.];

• fructelor şi productelor [art. 112 alin. (6) C. pen.] bunurilor prevăzute de art. 112 alin. (1) lit. a), d)-f) C. pen.

b) Confiscarea specială prin echivalent poate fi:

• totală [art. 112 alin. (5) C. pen.] – în cazul bunurilor prevăzute de art. 112 alin. (1) lit. b)-e) C. pen.;

• parţială [art. 112 alin. (2) teza a II-a C. pen.] – în cazul bunurilor prevăzute de art. 112 alin. (1) lit. b) şi c) C. pen., dacă valoarea acestora este vădit disproporţionată faţă de natura şi gravitatea faptei (cu excepţia cazului când au fost modificate sau adaptate în scopul comiterii faptei, caz în care se confiscă în natură în totalitate).

2. Comparaţie între pedeapsa complementară a interzicerii dreptului de a ocupa o funcţie, exercita o profesie, meserie sau desfăşura o activitate – art. 66 alin. (1) lit. g) C. pen. – şi măsura de siguranţă a interzicerii ocupării unei funcţii sau exercitării unei profesii – art. 111 C. pen.[1]

Asemănări:

• Ambele sunt sancţiuni penale

• Ambele sunt imprescriptibile

• Ambele au caracter facultativ

Deosebiri:

• PC are caracter sancţionator; MS are caracter de înlăturare a unei stări de pericol şi caracter preventiv

• Durata: nedeterminată la MS; determinată – între 1 şi 5 ani – la PC

• Pentru aplicarea PC, fapta trebuie să constituie infracţiune; pentru aplicarea MS, e suficient ca fapta să fie tipică şi antijuridică

• Aplicarea PC e condiţionată de aplicarea unei pedepse principale (închisoarea sau amenda); MS se poate aplica şi în absenţa pedepsei principale

• MS e revocabilă; PC nu e revocabilă

[1] Abrevieri: PC – pedeapsă complementară; MS – măsură de siguranţă.

• PC se execută conform art. 68 C. pen. MS se execută imediat ce se dispune de către instanță

Soluții grile:

1. c; **2.** a, d; **3.** c; **4.** b, c; **5.** c; **6.** a, b; **7.** b, c; **8.** a, c; **9.** b, c; **10.** b, c; **11.** c; **12.** a, b, c; **13.** b, c; **14.** b, c; **15.** a, c; **16.** a, b; **17.** c; **18.** a, b, c; **19.** a; **20.** a, b, c; **21.** c.

BCU IAȘI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

Capitolul al XI-lea

INDIVIDUALIZAREA PEDEPSELOR

Formele individualizării pedepselor. Individualizarea legală a pedepselor. Individualizarea judiciară a pedepselor. Individualizarea judiciară a executării pedepselor

I. Individualizarea pedepselor

Art. 74. Criteriile generale de individualizare a pedepsei

(1) Stabilirea duratei ori a cuantumului pedepsei se face în raport cu gravitatea infracțiunii săvârşite şi cu periculozitatea infractorului, care se evaluează după următoarele criterii:

a) împrejurările şi modul de comitere a infracțiunii, precum şi mijloacele folosite;

b) starea de pericol creată pentru valoarea ocrotită;

c) natura şi gravitatea rezultatului produs ori a altor consecințe ale infracțiunii;

d) motivul săvârşirii infracțiunii şi scopul urmărit;

e) natura şi frecvența infracțiunilor care constituie antecedente penale ale infractorului;

f) conduita după săvârşirea infracțiunii şi în cursul procesului penal;

g) nivelul de educație, vârsta, starea de sănătate, situația familială şi socială.

(2) Când pentru infracțiunea săvârşită legea prevede pedepse alternative, se ține seama de criteriile prevăzute în alin. (1) şi pentru alegerea uneia dintre acestea.

Circumstanțele atenuante şi circumstanțele agravante

Art. 75. Circumstanțe atenuante

(1) Următoarele împrejurări constituie circumstanțe atenuante legale:

a) săvârşirea infracțiunii sub stăpânirea unei puternice tulburări sau emoții, determinată de o provocare din partea persoanei vătămate, produsă prin violență, printr-o atingere gravă a demnității persoanei sau printr-o altă acțiune ilicită gravă;

b) depăşirea limitelor legitimei apărări;

c) depăşirea limitelor stării de necesitate;

d) acoperirea integrală a prejudiciului material cauzat prin infracțiune, în cursul urmăririi penale sau al judecății, până la primul termen de judecată, dacă făptuitorul nu a mai beneficiat de această circumstanță într-un interval de 5 ani anterior comiterii faptei. Circumstanța atenuantă nu se aplică în cazul săvârşirii următoarelor infracțiuni: contra persoanei, de furt calificat, tâlhărie, piraterie, fraude comise prin sisteme informatice şi mijloace de plată electronice, ultraj, ultraj judiciar, purtare abuzivă, infracțiuni contra siguranței publice, infracțiuni contra sănătății publice, infracțiuni contra libertății religioase şi respectului datorat persoanelor decedate, contra securității

naționale, contra capacității de luptă a forțelor armate, infracțiunilor de genocid, contra umanității și de război, a infracțiunilor privind frontiera de stat a României, a infracțiunilor la legislația privind prevenirea și combaterea terorismului, a infracțiunilor de corupție, infracțiunilor asimilate infracțiunilor de corupție, a celor împotriva intereselor financiare ale Uniunii Europene, a infracțiunilor privitoare la nerespectarea regimului materiilor explozive și al precursorilor de explozivi restricționați, materialelor nucleare sau al altor materii radioactive, privind regimul juridic al drogurilor, privind regimul juridic al precursorilor de droguri, a celor privind spălarea banilor, privind activitățile aeronautice civile și cele care pot pune în pericol siguranța zborurilor și securitatea aeronautică, privind protecția martorilor, privind interzicerea organizațiilor și simbolurilor cu caracter fascist, rasist sau xenofob și a promovării cultului persoanelor vinovate de săvârșirea unor infracțiuni contra păcii și omenirii, a celor privind traficul de organe, țesuturi sau celule de origine umană, privind prevenirea și combaterea pornografiei și a celor la regimul adopțiilor.

(2) Pot constitui circumstanțe atenuante judiciare:

a) eforturile depuse de infractor pentru înlăturarea sau diminuarea consecințelor infracțiunii;

b) împrejurările legate de fapta comisă, care diminuează gravitatea infracțiunii sau periculozitatea infractorului.

Art. 76. Efectele circumstanțelor atenuante

(1) În cazul în care există circumstanțe atenuante, limitele speciale ale pedepsei prevăzute de lege pentru infracțiunea săvârșită se reduc cu o treime.

(2) Dacă pedeapsa prevăzută de lege este detențiunea pe viață, în cazul reținerii circumstanțelor atenuante se aplică pedeapsa închisorii de la 10 la 20 de ani.

(3) Reducerea limitelor speciale ale pedepsei se face o singură dată, indiferent de numărul circumstanțelor atenuante reținute.

Art. 77. Circumstanțe agravante

Următoarele împrejurări constituie circumstanțe agravante:

a) săvârșirea faptei de trei sau mai multe persoane împreună;

b) săvârșirea infracțiunii prin cruzimi sau supunerea victimei la tratamente degradante;

c) săvârșirea infracțiunii prin metode sau mijloace de natură să pună în pericol alte persoane ori bunuri;

d) săvârșirea infracțiunii de către un infractor major, dacă aceasta a fost comisă împreună cu un minor;

e) săvârșirea infracțiunii profitând de starea de vădită vulnerabilitate a persoanei vătămate, datorată vârstei, stării de sănătate, infirmității sau altor cauze;

f) săvârșirea infracțiunii în stare de intoxicație voluntară cu alcool sau cu alte substanțe psihoactive, când a fost provocată în vederea comiterii infracțiunii;

g) săvârșirea infracțiunii de către o persoană care a profitat de situația prilejuită de o calamitate, de starea de asediu sau de starea de urgență;

h) săvârşirea infracţiunii pentru motive legate de rasă, naţionalitate, etnie, limbă, religie, gen, orientare sexuală, opinie ori apartenenţă politică, avere, origine socială, vârstă, dizabilitate, boală cronică necontagioasă sau infecţie HIV/SIDA ori pentru alte împrejurări de acelaşi fel, considerate de făptuitor drept cauze ale inferiorităţii unei persoane în raport cu celelalte.

Art. 78. Efectele circumstanţelor agravante

(1) În cazul în care există circumstanţe agravante, se poate aplica o pedeapsă până la maximul special. Dacă maximul special este neîndestulător, în cazul închisorii se poate adăuga un spor până la 2 ani, care nu poate depăşi o treime din acest maxim, iar în cazul amenzii se poate aplica un spor de cel mult o treime din maximul special.

(2) Majorarea limitelor speciale ale pedepsei se face o singură dată, indiferent de numărul circumstanţelor agravante reţinute.

Art. 79. Concursul între cauze de atenuare sau de agravare

(1) Când în cazul aceleiaşi infracţiuni sunt incidente două sau mai multe dispoziţii care au ca efect reducerea pedepsei, limitele speciale ale pedepsei prevăzute de lege pentru infracţiunea săvârşită se reduc prin aplicarea succesivă a dispoziţiilor privitoare la tentativă, circumstanţe atenuante şi cazuri speciale de reducere a pedepsei, în această ordine.

(2) Dacă sunt incidente două sau mai multe dispoziţii care au ca efect agravarea răspunderii penale, pedeapsa se stabileşte prin aplicarea succesivă a dispoziţiilor privitoare la circumstanţe agravante, infracţiune continuată, concurs sau recidivă.

(3) Când în cazul aceleiaşi infracţiuni sunt incidente una sau mai multe cauze de reducere a pedepsei şi una sau mai multe cauze de majorare a pedepsei, limitele speciale ale pedepsei prevăzute de lege pentru infracţiunea săvârşită se reduc conform alin. (1), după care limitele de pedeapsă rezultate se majorează conform alin. (2).

➲ ***A. Rezolvaţi următoarele grile:***

1. Individualizarea judiciară a pedepsei:

a. se realizează *ante delictum*;
b. presupune stabilirea de către legiuitor a pedepselor pentru fiecare infracţiune în parte, corespunzător gradului de pericol social abstract al acestora;
c. urmăreşte atât prevenţia generală, cât şi prevenţia specială.

2. Circumstanţele:

a. reprezintă stări care atenuează sau agravează răspunderea penală;
b. dacă sunt mai multe, acţionează succesiv, fiecare producându-şi efecte asupra pedepsei;
c. dacă sunt mai multe, provoacă o singură agravare sau atenuare a pedepsei.

3. Constituie circumstanțe atenuante judiciare:

a. provocarea;
b. împiedicarea producerii rezultatului;
c. excesul justificat.

4. Efectul reținerii de circumstanțe atenuante este:

a. obligatoriu;
b. facultativ;
c. succesiv.

5. Constituie circumstanțe agravante judiciare:

a. săvârșirea faptei de trei sau mai multe persoane împreună;
b. săvârșirea infracțiunii de către un major împreună cu un minor;
c. săvârșirea infracțiunii profitându-se de o calamitate, stare de asediu sau stare de urgență.

6. Efectul circumstanțelor agravante este:

a. obligatoriu;
b. facultativ;
c. agravarea se face o singură dată, indiferent de numărul circumstanțelor agravante reținute.

7. În cazul circumstanței agravante a săvârșirii faptei de către un major împreună cu un minor:

a. minorul trebuie să aibă capacitate penală;
b. agravanta este incidentă și în caz de pluralitate naturală;
c. circumstanța nu se reține dacă majorul este în eroare având convingerea fermă că acționează împreună cu o persoană majoră.

8. Provocarea:

a. poate fi reținută alături de excesul scuzabil;
b. poate fi reținută alături de excesul justificat;
c. nu înlătură răspunderea civilă.

9. Reținerea circumstanțelor atenuante:

a. conduce la micșorarea minimului special al pedepsei;
b. permite înlocuirea pedepsei închisorii prevăzute de lege cu pedeapsa amenzii;
c. poate conduce la reducerea succesivă a limitelor de pedeapsă prin raportare la fiecare circumstanță în caz de concurs de circumstanțe atenuante.

BCU IAȘI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

10. Provocarea poate fi reținută:

a. la individualizarea pedepsei ce urmează să fie aplicată unei persoane fizice alături de excesul justificat;
b. la individualizarea pedepsei ce urmează să fie aplicată unei persoane juridice;
c. numai dacă riposta este ulterioară provocării.

B. Rezolvați următoarele exerciții:

1. Realizați o comparație între excesul neimputabil și excesul scuzabil.
2. Arătați ce valoare juridică are situația reparării integrale a prejudiciului produs prin infracțiune.
3. Explicați premeditarea. Arătați dacă premeditarea poate coexista cu provocarea.
4. Analizați circumstanța agravantă a săvârșirii fapte de trei sau mai multe persoane împreună raportat la instituția participației penale și a grupului infracțional organizat.

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

➲ *C. Rezolvați următoarele spețe:*

Speța nr. 1

Prin sentința penală nr. 5/2014, Tribunalul Giurgiu i-a condamnat pe inculpații A.I. și A.S. la 3 luni și, respectiv, la 6 luni închisoare pentru săvârșirea infracțiunii de furt calificat, prevăzută de art. 228, art. 229 alin. (1) lit. b) și d) și alin. (2) lit. b) C. pen., cu aplicarea art. 75 alin. (2) lit. b) și art. 76 alin. (1) C. pen. S-a reținut că cei doi inculpați, împreună cu un alt făptuitor în vârstă de 12 ani, au sustras, într-o noapte, mai multe piese și agregate auto din incinta unei societăți. Față de făptuitorul minor s-a dispus neînceperea urmăririi penale, întrucât, având vârsta de 12 ani la data comiterii infracțiunii, nu îndeplinește condițiile pentru a răspunde penal. Parchetul a declarat apel, susținând că în ceea ce îi privește pe infractorii majori trebuie să se rețină două circumstanțe agravante, și anume săvârșirea faptei de 3 sau mai multe persoane împreună și săvârșirea infracțiunii de către un major împreună cu un minor, prevăzute de art. 77 lit. a) și d) C. pen.

Este fondat apelul Parchetului? Formulați pentru inculpat o pledoarie prin care să răspundeți problemelor teoretice invocate de Parchet.

Speța nr. 2

Instanța a reținut că victima R.C., aflată sub influența băuturilor alcoolice, a provocat o altercație într-un magazin alimentar cu inculpatul, pe care l-a amenințat. La ieșirea din magazin, inculpatul a fost întâmpinat de victimă și lovit cu pumnii și cu picioarele, până când a fost doborât la pământ. Sculându-se după ce fusese lovit, inculpatul a scos un cuțit dintr-o sacoșă și a aplicat victimei două lovituri, dintre care una mortală, deoarece a secționat vena femurală. Întrucât victima a provocat scandalul și a lovit pe inculpat provocându-i leziuni care au necesitat pentru vindecare 7-8 zile de îngrijiri medicale, s-a reținut circumstanța atenuantă prevăzută de art. 73 lit. a) C. pen. Prin sentința penală nr. 54/2014 a Tribunalului București, inculpatul V.N. a fost condamnat la 7 ani închisoare pentru săvârșirea infracțiunii de omor, prevăzută de art. 188 C. pen., cu reținerea circumstanțelor atenuante prevăzute de art. 75 lit. a) și b) C. pen.

Comentați soluția instanței și identificați greșelile.

Speța nr. 3

X și Y, împreună cu T, U, V și W, au inițiat o grupare infracțională propunându-și să săvârșească diferite infracțiuni pentru a obține constant sume mari de bani. X și Y au întocmit un plan infracțional pe care l-au comunicat celorlalți, care și-au dat acordul la comiterea infracțiunilor respective. La data de 20 martie 2014, T comite singur infracțiunea de șantaj împotriva lui O, obținând suma de 18.000 lei.

Arătați ce urmează să decidă instanța în privința individualizării sancțiunii penale pentru fiecare dintre inculpați.

D. Jurisprudență:

1. Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția penală, decizia nr. 686 din 26 februarie 2008 (www.scj.ro)

În cazul depășirii limitelor apărării, cauza acestei depășiri este, de cele mai multe ori, datorată împrejurării că cel atacat nu își poate da seama exact de natura atacului, de iminența acestuia, de gravitatea pericolului, așa încât, ținând seama și de condiția psihică în care a acționat, depășirea apărării este oarecum explicabilă, în toate cazurile vina primară a acestei depășiri revenind agresorului, care, în mod firesc, va suferi o parte dintre riscurile comportării sale.

Legea a socotit excesul de apărare, atunci când nu este datorat tulburării sau temerii și nu este deci asimilat cu legitima apărare, ca o circumstanță atenuantă legală, cunoscută ca „exces scuzabil", prevăzută în art. 73 lit. a) C. pen.

Excesul scuzabil desemnează acea ripostă exagerată care nu este determinată de starea de tulburare sau temere provocată de atac, ci eventual de sentimentul de indignare, de mânie, de revoltă în fața violenței nejustificate.

Numai pornind de la aceste dispoziții legale și interpretări doctrinare, pe baza probelor administrate, se poate stabili dacă în prezenta cauză inculpatul a acționat în condițiile existenței unei cauze care înlătură caracterul penal al faptei [după caz, art. 44 alin. (2) sau art. 44 alin. (3) C. pen.] ori, dimpotrivă, acțiunea sa s-a desfășurat în condițiile existenței circumstanței atenuante prevăzute în art. 73 lit. a) C. pen.

O altă premisă, necesar a fi avută în vedere, este cea potrivit căreia nu se poate face abstracție de prima etapă a conflictului dintre victimă și inculpat, că nu se poate „izola" din succesiunea evenimentelor cu consecințe letale numai cea de-a doua etapă a conflictului dintre aceștia.

Astfel, în prima etapă a situației de fapt, inculpatul a comandat vânzătoarei un produs, în condițiile în care la respectivul magazin se aflau deja două persoane (victima și prietenul său) care erau pe punctul de a comanda vânzătoarei. Această atitudine a inculpatului N.C. a fost de natură a irita victima, persoană mai în vârstă, aflată în avansată stare de ebrietate, care a început să-i adreseze injurii inculpatului.

Inculpatul menționează că, pentru a evita un conflict cu aceștia, fiind în stare de ebrietate și mai în vârstă decât el, nu a ripostat și i-a tratat cu indiferență. Astfel, în prima etapă a conflictului, inculpatul a constatat nemijlocit atât vârsta victimei, cât și starea de ebrietate în care aceasta se afla, apreciind că nu se justifică niciun fel de ripostă față de conduita sa.

Inculpatul a recunoscut că a găsit deja la magazin pe cei doi (victima și prietenul său) și că a dat comanda vânzătoarei în același timp cu victima, fapt ce a intrigat-o, începând să îi adreseze injurii.

După primirea produsului, inculpatul s-a urcat în autoturism cu intenția de a-și continua deplasarea și, deși prietenul său G.G., conducătorul autoturismului, efectua manevra de întoarcere în stradă pentru a se deplasa către port, inculpatul – cu motivația că nu își găsește bricheta – a cerut acestuia să mai oprească o dată lângă același magazin pentru a-și cumpăra una.

Din acest moment s-a desfăşurat etapa a doua a conflictului dintre victimă şi inculpat. Astfel, din autoturism au coborât inculpatul şi prietenul său G.D., iar inculpatul recunoaşte că, îndreptându-se spre magazin, a constatat că are bricheta în buzunar şi nu a mai mers la magazin.

Lângă magazin încă se mai aflau victima – cu care inculpatul a avut anterior altercaţia verbală – şi prietenul său.

În condiţiile în care inculpatul îşi găsise bricheta în buzunar, a văzut cele două persoane – despre care ştia că erau în vârstă şi în avansată stare de ebrietate – şi cu care avusese deja o altercaţie verbală, acesta nu a dat nicio explicaţie pentru faptul că nu a revenit imediat în autoturism pentru a evita, aşa cum făcuse şi anterior, orice altercaţie ori ripostă a acestora, ca o continuare sau escaladare a celei anterioare.

Cert este că, văzându-l din nou pe inculpat, victima i-a aplicat un pumn în zona feţei şi, în aceste condiţii, inculpatul – deşi era conştient de vârsta victimei şi de starea avansată de ebrietate în care se afla aceasta – a lovit victima cu pumnul în zona feţei, ceea ce a cauzat căderea acesteia şi lovirea cu capul de asfalt.

În raport cu cele reţinute, Înalta Curte de Casaţie şi Justiţie constată că în mod greşit prima instanţă a apreciat că fapta inculpatului N.C. a fost săvârşită în condiţiile legitimei apărări – cauză care înlătură caracterul penal al faptei – eroare gravă de fapt care a avut drept consecinţă pronunţarea unei hotărâri greşite de achitare, caz de casare prevăzut în art. 385^9 alin. (1) pct. 18 C. pr. pen.

Inculpatul, în etapa a doua, a reacţionat la atacul victimei prin lovirea acesteia cu pumnul, deşi era conştient de vârsta şi starea avansată de ebrietate a acesteia încă din prima etapă a conflictului, stare care presupune lipsa echilibrului fizic, aspect de natură a constitui o evidentă vulnerabilitate a persoanei.

Riposta exagerată a inculpatului nu a fost determinată de o pretinsă stare de tulburare sau temere provocată de atac, ci de sentimentul de indignare, de mânie, de revoltă în faţa violenţei nejustificate.

O astfel de stare de tulburare sau temere provocată de atac este exclusă cel puţin din două motive în cea de-a doua etapă a situaţiei de fapt: pe de o parte, în imediata apropiere a inculpatului se află prietenul său G.D., iar în autoturism, aflat, de asemenea, în imediata apropiere, se afla un alt prieten, G.G., şi, pe de altă parte, inculpatul cunoscuse anterior atât vârsta victimei, cât şi starea avansată de ebrietate a acesteia.

2. Curtea de Apel Bacău, decizia penală nr. 185 din 13 martie 2008 (www.juridice.ro)

Pentru existenţa circumstanţei atenuante a provocării trebuie realizate mai multe condiţii, respectiv existenţa unei activităţi de provocare din partea victimei, activitatea de provocare să determine o puternică tulburare sau emoţie persoanei provocatului, infractorul să fi săvârşit infracţiunea sub stăpânirea puternicei tulburări sau emoţii şi, respectiv, infracţiunea să se îndrepte împotriva provocatorului.

Provocarea trebuie să fie determinată prin violenţă, printr-o atingere gravă a demnităţii persoanei sau prin altă acţiune ilicită gravă. Săvârşirea unui act de provocare, chiar dacă este de o anumită gravitate, nu este suficientă pentru existenţa provocării, ci mai trebuie ca

acesta să fi determinat o puternică tulburare sau emoție făptuitorului. Activitatea de provocare trebuie să influențeze factorii subiectivi (volitiv și intelectiv) în sensul scurtării procesului psihic ce precedă în mod obișnuit comiterea unei fapte și al pierderii parțiale a controlului activității.

Starea de surescitare nervoasă nu se prezumă, ci ea trebuie probată de cel care o invocă. Pentru a reține circumstanța atenuantă a provocării, nu este suficient ca persoana vătămată să aibă o comportare injurioasă sau amenințătoare; pentru incidența art. 73 lit. b) C. pen. se cere ca victima să dovedească o agresivitate sau o altă comportare care să fie considerată ca gravă, de natură să cauzeze făptuitorului o puternică tulburare sau emoție, încât să nu fie în stare să se abțină de la o ripostă prin săvârșirea de infracțiuni. Legea nu cere ca fapta provocatorului să fie la fel de gravă ca riposta celui provocat, dar pentru existența unei puternice tulburări sau emoții se presupune, de regulă, ca faptele celor în cauză să aibă o apropiată semnificație.

3. Judecătoria Adjud, sentința penală nr. 110 din 5 martie 2007 (www.juspedia.ro)

Potrivit art. 73 lit. b) C. pen., circumstanța atenuantă a provocării există atunci când infracțiunea s-a săvârșit sub stăpânirea unei puternice tulburări sau emoții, determinată de o provocare din partea parții vătămate, produsă prin violență, printr-o atingere gravă a demnității persoanei sau prin altă acțiune ilicită gravă.

O condiție esențială pentru existența provocării este aceea ca starea de surescitare, de încordare nervoasă să existe în momentul săvârșirii infracțiunii, chiar dacă actul provocator a fost comis mai înainte de persoana vătămată.

În cauză nu se poate susține că inculpatul se afla în stare de surescitare la momentul lovirii părții vătămate, 7 iunie 2006, datorită provocării determinate de soția acesteia la data de 31 mai 2006, având în vedere în primul rând faptul că nu partea vătămată a fost cea care l-a provocat, dar și perioada de timp scursă de la momentul așa-zisei provocări și până la data lovirii, situație față de care nu se poate reține că starea de încordare nervoasă a existat la momentul lovirii.

4. Curtea de Apel Constanța, decizia nr. 87/P din 13 octombrie 2009 (www.jurisprudenta.com)

S-a considerat de către prima instanță că nu poate fi reținută circumstanța atenuantă a provocării prevăzută de art. 73 lit. b) C. pen., întrucât simpla interpelare a inculpatului de către partea vătămată, când i-a cerut relații despre o anumită persoană cu care a intrat în conflict fratele său, urmată de injurii reciproce, nu poate fi considerată ca provocându-i inculpatului o puternică tulburare sau emoție, una dintre condițiile prevăzute de textul de lege pentru a fi aplicabil.

Curtea de Apel a apreciat că există provocare atunci când infractorul a săvârșit fapta prevăzută de legea penală sub stăpânirea unei puternice tulburări sau emoții determinate de o acțiune provocatoare din partea persoanei vătămate, produsă prin violență, printr-o atingere gravă a demnității persoanei sau prin altă acțiune ilicită gravă.

Astfel, s-a reținut prin considerente, potrivit situației de fapt, partea vătămată a avut o atitudine agresivă, ce s-a manifestat în două etape și care a constat, în prima etapă, în reproșuri și cuvinte injurioase, adresate inculpatului, în prezența concubinei sale, atitudine ce i-a determinat pe cei doi să părăsească localul pentru ca acel conflict să nu degenereze.

Totodată, la scurt timp după ce inculpatul a fost agresat verbal și după plecarea din local, acesta a observat că partea vătămată escaladează gardul și se îndreaptă, în fugă, spre el și concubina sa, cu intenția evidentă de a continua scandalul, situație ce putea conduce pe inculpat la aprecierea subiectivă că vor urma acte de violență, fizică sau verbală, continuarea conflictului verbal de către partea vătămată, după ce i-a ajuns pe inculpat și pe concubina sa, pot fi reținute ca acte provocatoare ale părții vătămate de natură a produce inculpatului o stare de puternică tulburare sub imperiul căreia i-a aplicat părții vătămate două lovituri de cuțit.

Gravitatea atitudinii provocatoare a victimei rezultă din faptul că în bar s-au luat măsuri de temperare a părții vătămate de către cunoscuți și de îndepărtare a inculpatului, prin solicitarea din partea barmanului și a concubinei inculpatului de a părăsi localul.

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

E. Recapitulați:

1. Individualizarea răspunderii penale și a pedepselor

• *Definiție:* Operația de adaptare a pedepsei în raport de gravitatea infracțiunii și periculozitatea infractorului.

• Se fundamentează pe conceptul de pericol social.

• *Tipuri:*

1. legală – *antedelictum*, abstractă, generală și obiectivă;

2. judiciară – *postdelictum*, concretă, specială, cazuală;

3. postcondamnatorie – jurisdicționalizată, *postjudicium*, modificarea executării pedepsei aplicate prin hotărârea definitivă de condamnare.

2. Individualizarea judiciară a răspunderii penale

• se realizează în funcție de o serie de criterii;
• tipuri de criterii: generale și speciale; reale și personal;
• criteriile generale servesc la:
  - stabilirea duratei/cuantumului pedepsei [art. 74 alin. (1) C. pen.];
  - stabilirea numărului zilelor-amendă în cazul PF [art. 61 alin. (3) teza I C. pen.];
  - stabilirea numărului zilelor-amendă în cazul PJ [art. 137 alin. (3) teza I C. pen.];
  - alegerea pedepsei în cazul pedepselor alternative [art. 74 alin. (2) C. pen.];
  - alegerea măsurii educative [art. 115 alin. (2) C. pen.].

Criteriile generale de individualizare – art. 74 C. pen.

1. împrejurările și modul de comitere a infracțiunii, precum și mijloacele folosite;
2. starea de pericol creată pentru valoarea ocrotită;
3. natura și gravitatea rezultatului produs ori ale altor consecințe ale infracțiunii;
4. motivul săvârșirii infracțiunii și scopul urmărit;
5. natura și frecvența infracțiunilor care constituie antecedente penale ale infractorului;
6. conduita după săvârșirea infracțiunii și în cursul procesului penal;
7. nivelul de educație, vârsta, starea de sănătate, situația familială și socială.

• *Criteriile 1-3 – reale*

• *Criteriile 4-7 – personale*

Criteriile speciale de individualizare:

- cifra de afaceri, în cazul persoanei juridice cu scop lucrativ, sau valoarea activului patrimonial, în cazul altor persoane juridice, precum și celelalte obligații ale persoanei juridice servesc la individualizarea cuantumului sumei corespunzătoare unei zile-amendă;

BCU CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

- valoarea folosului patrimonial obținut sau urmărit servește la individualizarea cuantumului unei zile-amendă în cazul persoanei juridice sau al persoanei fizice;
- situația materială a condamnatului și obligațiile legale ale condamnatului față de persoanele aflate în întreținerea sa servesc la individualizarea cuantumului sumei corespunzătoare unei zile-amendă;

• se face distincția între stări și circumstanțe.

3. Circumstanțele

• *Clasificare:* a) după efect: atenuante și agravante; b) după sursă și natură: legale și judiciare; c) după obiect: reale și personale.

a) Circumstanțele atenuante – art. 75-76 C. pen.

• atrag diminuarea obligatorie a pedepsei;
• pot fi legale (obligatorii) și judiciare (la voia instanței);
• *efecte:*
- limitele speciale ale pedepsei prevăzute de lege pentru infracțiunea săvârșită se reduc cu 1/3;
- în cazul detențiunii pe viață se aplică pedeapsa închisorii de la 10 la 20 de ani;
- reducerea limitelor speciale ale pedepsei se face o singură dată, indiferent de numărul lor.

• Circumstanțe atenuante legale: *depășirea limitelor legitimei apărări (exces scuzabil în apărare)*; *depășirea limitelor stării de necesitate (exces scuzabil în salvare)*; *provocarea*; *acoperirea integrală a prejudiciului material cauzat prin infracțiune.*

• Circumstanțele atenuante judiciare: *eforturile depuse de infractor pentru înlăturarea sau diminuarea consecințelor infracțiunii*; *împrejurările legate de fapta comisă, care diminuează gravitatea infracțiunii sau periculozitatea infractorului.*

Provocarea – art. 75 alin. (1) lit. a) C. pen.

• stare psihică ce se caracterizează prin slăbirea autocontrolului;
• nu înlătură vinovăția;
• există doar în cazul infracțiunilor intenționate sau praeterintenționate;
• nu poate coexista cu excesul scuzabil;
• circumstanță subiectivă (discuții: pură sau obiectivabilă);
• condiții:

a. act provocator: *anterior; *3 modalități (violență, atingere gravă adusă demnității, altă acțiune ilicită gravă); *determină starea de tulburare;

b. infracțiunea provocată: *ulterioară actului provocator; *îndreptată împotriva agentului provocator (cu excepția erorii); *să nu treacă un interval de timp de la actul provocator.

Excesul scuzabil – art. 75 alin. (1) lit. b), c) C. pen.

1. Excesul scuzabil în apărare (ripostă)
   - caracter intensiv;
   - trebuie îndeplinite aceleaşi condiţii ca la excesul neimputabil;
   - depăşirea proporţionalităţii se datorează altor cauze, iar nu tulburării/temerii;
   - excesul extensiv (după consumarea atacului) nu are efect de reducere a pedepsei;
   - infracţiuni cu intenţie, praeterintenţie, culpă cu prevedere;
   - caracter personal pur.
2. Excesul scuzabil în acţiunea de salvare
   - trebuie îndeplinite aceleaşi condiţii ca la excesul neimputabil;
   - să se fi produs urmări mai grave de care agentul şi-a dat seama în momentul realizării acţiunii de salvare;
   - infracţiuni cu intenţie, praeterintenţie, culpă cu prevedere;
   - caracter personal pur.

b) Circumstanţele agravante – art. 77-78 C. pen.
- atrag majorarea facultativă a pedepsei;
- pot fi doar legale;
- *efecte:*

- aplicarea pedepsei până la maximul special;
- limita maximă specială a pedepsei prevăzute de lege pentru infracţiunea săvârşită poate fi sporită cu cel mult 2 ani, sporul neputând depăşi o treime din maxim în cazul închisorii; se poate aplica un spor de cel mult o treime din maximul special în cazul amenzii;
- agravarea pedepsei se face o singură dată, indiferent de numărul lor;

- *enumerare:*

- săvârşirea faptei de trei sau mai multe persoane împreună;
- săvârşirea infracţiunii prin cruzimi sau supunerea victimei la tratamente degradante;
- săvârşirea infracţiunii prin metode sau mijloace de natură să pună în pericol alte persoane ori bunuri;
- săvârşirea infracţiunii de către un infractor major, dacă aceasta a fost comisă împreună cu un minor;
- săvârşirea infracţiunii profitând de starea de vădită vulnerabilitate a persoanei vătămate, datorată vârstei, stării de sănătate, infirmităţii sau altor cauze;
- săvârşirea infracţiunii în stare de intoxicaţie voluntară cu alcool sau cu alte substanţe psihoactive, când a fost provocată în vederea comiterii infracţiunii;
- săvârşirea infracţiunii de către o persoană care a profitat de situaţia prilejuită de o calamitate, de starea de asediu sau de starea de urgenţă;
- săvârşirea infracţiunii pentru motive legate de rasă, naţionalitate, etnie, limbă, religie, gen, orientare sexuală, opinie ori apartenenţă politică, avere, origine socială, vârstă, dizabilitate, boală cronică necontagioasă sau infecţie HIV/SIDA ori pentru alte împrejurări de acelaşi fel, considerate de făptuitor drept cauze ale inferiorităţii unei persoane în raport cu celelalte.

CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

4. Concursul între cauzele de atenuare şi agravare a pedepsei – art. 79 C. pen.

• *Concurs de cauze de atenuare*: tentativă → circumstanțe atenuante → cazuri speciale de reducere a pedepsei.

• *Concurs de cauze de agravare*: circumstanțe agravante → infracțiune continuată → concurs sau recidivă (postcondamnatorie, nu şi executorie).

• *Concurs de cauze de atenuare cu cauze de agravare*: atenuare, conform art. 79 alin. (1) C. pen. → agravare, conform art. 79 alin. (2) C. pen.

Soluții grile:

1. c; **2.** c; **3.** -; **4.** a; **5.** -; **6.** b, c; **7.** b, c; **8.** c; **9.** a; **10.** b, c.

BCU IAŞI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

II. Individualizarea judiciară a executării pedepselor

Renunțarea la aplicarea pedepsei

Art. 80. Condițiile renunțării la aplicarea pedepsei

(1) Instanța poate dispune renunțarea la aplicarea pedepsei dacă sunt întrunite următoarele condiții:

a) infracțiunea săvârșită prezintă o gravitate redusă, având în vedere natura și întinderea urmărilor produse, mijloacele folosite, modul și împrejurările în care a fost comisă, motivul și scopul urmărit;

b) în raport de persoana infractorului, de conduita avută anterior săvârșirii infracțiunii, de eforturile depuse de acesta pentru înlăturarea sau diminuarea consecințelor infracțiunii, precum și de posibilitățile sale de îndreptare, instanța apreciază că aplicarea unei pedepse ar fi inoportuna din cauza consecințelor pe care le-ar avea asupra persoanei acestuia.

(2) Nu se poate dispune renunțarea la aplicarea pedepsei dacă:

a) infractorul a mai suferit anterior o condamnare, cu excepția cazurilor prevăzute în art. 42 lit. a) și lit. b) sau pentru care a intervenit reabilitarea ori s-a împlinit termenul de reabilitare;

b) față de același infractor s-a mai dispus renunțarea la aplicarea pedepsei în ultimii 2 ani anteriori datei comiterii infracțiunii pentru care este judecat;

c) infractorul s-a sustras de la urmărire penală ori judecată sau a încercat zădărnicirea aflării adevărului ori a identificării și tragerii la răspundere penală a autorului sau a participanților;

d) pedeapsa prevăzută de lege pentru infracțiunea săvârșită este închisoarea mai mare de 5 ani.

(3) În caz de concurs de infracțiuni, renunțarea la aplicarea pedepsei se poate dispune dacă pentru fiecare infracțiune concurentă sunt îndeplinite condițiile prevăzute în alin. (1) și alin. (2).

Art. 81. Avertismentul

(1) Când dispune renunțarea la aplicarea pedepsei, instanța aplică infractorului un avertisment.

(2) Avertismentul constă în prezentarea motivelor de fapt care au determinat renunțarea la aplicarea pedepsei și atenționarea infractorului asupra conduitei sale viitoare și a consecințelor la care se expune dacă va mai comite infracțiuni.

(3) În caz de concurs de infracțiuni se aplică un singur avertisment.

Art. 82. Anularea și efectele renunțării la aplicarea pedepsei

(1) Persoana față de care s-a dispus renunțarea la aplicarea pedepsei nu este supusă niciunei decăderi, interdicții sau incapacități ce ar putea decurge din infracțiunea săvârșită.

(2) Renunțarea la aplicarea pedepsei nu produce efecte asupra executării măsurilor de siguranță și a obligațiilor civile prevăzute în hotărâre.

(3) Dacă în termen de 2 ani de la rămânerea definitivă a hotărârii prin care s-a dispus renunțarea la aplicarea pedepsei se descoperă că persoana față de care s-a luat această măsură săvârșise anterior rămânerii definitive a hotărârii o altă infracțiune, pentru care i s-a stabilit o pedeapsă chiar după expirarea acestui termen, renunțarea la aplicarea pedepsei se anulează și se stabilește pedeapsa pentru infracțiunea care a atras inițial renunțarea la aplicarea pedepsei, aplicându-se apoi, după caz, dispozițiile privitoare la concursul de infracțiuni, recidivă sau pluralitate intermediară.

Amânarea aplicării pedepsei

Art. 83. Condițiile amânării aplicării pedepsei

(1) Instanța poate dispune amânarea aplicării pedepsei, stabilind un termen de supraveghere, dacă sunt întrunite următoarele condiții:

a) pedeapsa stabilită, inclusiv în cazul concursului de infracțiuni, este amenda sau închisoarea de cel mult 2 ani;

b) infractorul nu a mai fost condamnat anterior la pedeapsa închisorii, cu excepția cazurilor prevăzute în art. 42 lit. a) și lit. b) sau pentru care a intervenit reabilitarea ori s-a împlinit termenul de reabilitare;

c) infractorul și-a manifestat acordul de a presta o muncă neremunerată în folosul comunității;

d) în raport de persoana infractorului, de conduita avută anterior săvârșirii infracțiunii, de eforturile depuse de acesta pentru înlăturarea sau diminuarea consecințelor infracțiunii, precum și de posibilitățile sale de îndreptare, instanța apreciază că aplicarea imediată a unei pedepse nu este necesară, dar se impune supravegherea conduitei sale pentru o perioadă determinată.

(2) Nu se poate dispune amânarea aplicării pedepsei dacă pedeapsa prevăzută de lege pentru infracțiunea săvârșită este de 7 ani sau mai mare sau dacă infractorul s-a sustras de la urmărire penală ori judecată sau a încercat zădărnicirea aflării adevărului ori a identificării și tragerii la răspundere penală a autorului sau a participanților.

(3) Amânarea aplicării pedepsei închisorii atrage și amânarea aplicării amenzii care însoțește pedeapsa închisorii în condițiile art. 62.

(4) Sunt obligatorii prezentarea motivelor care au determinat amânarea aplicării pedepsei și atenționarea infractorului asupra conduitei sale viitoare și a consecințelor la care se expune dacă va mai comite infracțiuni sau nu va respecta măsurile de supraveghere ori nu va executa obligațiile ce îi revin pe durata termenului de supraveghere.

Art. 84. Termenul de supraveghere

(1) Termenul de supraveghere este de 2 ani și se calculează de la data rămânerii definitive a hotărârii prin care s-a dispus amânarea aplicării pedepsei.

(2) Pe durata termenului de supraveghere, persoana față de care s-a dispus amânarea aplicării pedepsei trebuie să respecte măsurile de supraveghere și să execute obligațiile ce îi revin, în condițiile stabilite de instanță.

Art. 85. Măsurile de supraveghere și obligațiile

(1) Pe durata termenului de supraveghere, persoana față de care s-a dispus amânarea aplicării pedepsei trebuie să respecte următoarele măsuri de supraveghere:

a) să se prezinte la serviciul de probațiune, la datele fixate de acesta;

b) să primească vizitele consilierului de probațiune desemnat cu supravegherea sa;

c) să anunțe, în prealabil, schimbarea locuinței și orice deplasare care depășește 5 zile, precum și întoarcerea;

d) să comunice schimbarea locului de muncă;

e) să comunice informații și documente de natură a permite controlul mijloacelor sale de existență.

(2) Instanța poate impune persoanei față de care s-a dispus amânarea aplicării pedepsei să execute una sau mai multe dintre următoarele obligații:

a) să urmeze un curs de pregătire școlară ori de calificare profesională;

b) să presteze o muncă neremunerată în folosul comunității, pe o perioadă cuprinsă între 30 și 60 de zile, în condițiile stabilite de instanță, afară de cazul în care, din cauza stării de sănătate, persoana nu poate presta această muncă. Numărul zilnic de ore se stabilește prin legea de executare a pedepselor;

c) să frecventeze unul sau mai multe programe de reintegrare socială derulate de către serviciul de probațiune sau organizate în colaborare cu instituții din comunitate;

d) să se supună măsurilor de control, tratament sau îngrijire medicală;

e) să nu comunice cu victima sau cu membri de familie ai acesteia, cu persoanele cu care a comis infracțiunea sau cu alte persoane, stabilite de instanță, ori să nu se apropie de acestea;

f) să nu se afle în anumite locuri sau la anumite manifestări sportive, culturale ori la alte adunări publice, stabilite de instanță;

g) să nu conducă anumite vehicule stabilite de instanță;

h) să nu dețină, să nu folosească și să nu poarte nicio categorie de arme;

i) să nu părăsească teritoriul României fără acordul instanței;

j) să nu ocupe sau să nu exercite funcția, profesia, meseria ori activitatea de care s-a folosit pentru săvârșirea infracțiunii.

(3) Pentru stabilirea obligației prevăzute la alin. (2) lit. b), instanța va consulta informațiile puse la dispoziție periodic de către serviciul de probațiune cu privire la posibilitățile concrete de executare existente la nivelul serviciului de probațiune și la nivelul instituțiilor din comunitate.

(4) Când stabilește obligația prevăzută la alin. (2) lit. e)-g), instanța individualizează, în concret, conținutul acestei obligații, ținând seama de împrejurările cauzei.

(5) Persoana supravegheată trebuie să îndeplinească integral obligațiile civile stabilite prin hotărâre, cel mai târziu cu 3 luni înainte de expirarea termenului de supraveghere.

Art. 86. Supravegherea

(1) Pe durata termenului de supraveghere, datele prevăzute în art. 85 alin. (1) lit. c)-e) se comunică serviciului de probațiune.

(2) Supravegherea executării obligațiilor prevăzute în art. 85 alin. (2) lit. a)-c) și alin. (5) se face de serviciul de probațiune. Verificarea modului de îndeplinire a obligațiilor prevăzute în art. 85 alin. (2) lit. d)-j) se face de organele abilitate, care vor sesiza serviciul de probațiune cu privire la orice încălcare a acestora.

(3) Serviciul de probațiune va lua măsurile necesare pentru a asigura executarea obligațiilor prevăzute în art. 85 alin. (2) lit. a)-d), într-un termen cât mai scurt de la data rămânerii definitive a hotărârii de condamnare.

(4) Pe durata termenului de supraveghere, serviciul de probațiune are obligația să sesizeze instanța, dacă:

a) au intervenit motive care justifică fie modificarea obligațiilor impuse de instanță, fie încetarea executării unora dintre acestea;

b) persoana supravegheată nu respectă măsurile de supraveghere sau nu execută, în condițiile stabilite, obligațiile ce îi revin;

c) persoana supravegheată nu a îndeplinit obligațiile civile stabilite prin hotărâre, cel mai târziu cu 3 luni înainte de expirarea termenului de supraveghere.

Art. 87. Modificarea sau încetarea obligațiilor

(1) Dacă pe parcursul termenului de supraveghere au intervenit motive care justifică fie impunerea unor noi obligații, fie sporirea sau diminuarea condițiilor de executare a celor existente, instanța dispune modificarea obligațiilor în mod corespunzător, pentru a asigura persoanei supravegheate șanse sporite de îndreptare.

(2) Instanța dispune încetarea executării unora dintre obligațiile pe care le-a impus, atunci când apreciază că menținerea acestora nu mai este necesară.

Art. 88. Revocarea amânării aplicării pedepsei

(1) Dacă pe parcursul termenului de supraveghere persoana supravegheată, cu rea-credință, nu respectă măsurile de supraveghere sau nu execută obligațiile impuse, instanța revocă amânarea și dispune aplicarea și executarea pedepsei.

(2) În cazul când, până la expirarea termenului de supraveghere, persoana supravegheată nu îndeplinește integral obligațiile civile stabilite prin hotărâre, instanța revocă amânarea și dispune aplicarea și executarea pedepsei, afară de cazul când persoana dovedește că nu a avut nicio posibilitate să le îndeplinească.

(3) Dacă după amânarea aplicării pedepsei persoana supravegheată a săvârșit o nouă infracțiune, cu intenție sau intenție depășită, descoperită în termenul de supraveghere, pentru care s-a pronunțat o condamnare chiar după expirarea acestui termen, instanța revocă amânarea și dispune aplicarea și executarea pedepsei. Pedeapsa aplicată ca urmare a revocării amânării și pedeapsa pentru noua infracțiune se calculează conform dispozițiilor privitoare la concursul de infracțiuni.

(4) Dacă infracțiunea ulterioară este săvârșită din culpă, instanța poate menține sau revoca amânarea aplicării pedepsei. în cazul revocării, dispozițiile alin. (3) se aplică în mod corespunzător.

Art. 89. Anularea amânării aplicării pedepsei

(1) Dacă pe parcursul termenului de supraveghere se descoperă că persoana supravegheată mai săvârșise o infracțiune până la rămânerea definitivă a hotărârii prin

care s-a dispus amânarea, pentru care i s-a aplicat pedeapsa închisorii chiar după expirarea acestui termen, amânarea se anulează, aplicându-se, după caz, dispozițiile privitoare la concursul de infracțiuni, recidivă sau pluralitate intermediară.

(2) În caz de concurs de infracțiuni, instanța poate dispune amânarea aplicării pedepsei rezultante dacă sunt îndeplinite condițiile prevăzute în art. 83. Dacă se dispune amânarea aplicării pedepsei, termenul de supraveghere se calculează de la data rămânerii definitive a hotărârii prin care s-a pronunțat anterior amânarea aplicării pedepsei.

Art. 90. Efectele amânării aplicării pedepsei

(1) Persoanei față de care s-a dispus amânarea aplicării pedepsei nu i se mai aplică pedeapsa şi nu este supusă niciunei decăderi, interdicții sau incapacități ce ar putea decurge din infracțiunea săvârşită, dacă nu a săvârşit din nou o infracțiune până la expirarea termenului de supraveghere, nu s-a dispus revocarea amânării şi nu s-a descoperit o cauză de anulare.

(2) Amânarea aplicării pedepsei nu produce efecte asupra executării măsurilor de siguranță şi a obligațiilor civile prevăzute în hotărâre.

Suspendarea executării pedepsei sub supraveghere

Art. 91. Condițiile suspendării executării pedepsei sub supraveghere

(1) Instanța poate dispune suspendarea executării pedepsei sub supraveghere dacă sunt întrunite următoarele condiții:

a) pedeapsa aplicată, inclusiv în caz de concurs de infracțiuni, este închisoarea de cel mult 3 ani;

b) infractorul nu a mai fost condamnat anterior la pedeapsa închisorii mai mare de un an, cu excepția cazurilor prevăzute în art. 42 sau pentru care a intervenit reabilitarea ori s-a împlinit termenul de reabilitare;

c) infractorul şi-a manifestat acordul de a presta o muncă neremunerată în folosul comunității;

d) în raport de persoana infractorului, de conduita avută anterior săvârşirii infracțiunii, de eforturile depuse de acesta pentru înlăturarea sau diminuarea consecințelor infracțiunii, precum şi de posibilitățile sale de îndreptare, instanța apreciază că aplicarea pedepsei este suficientă şi, chiar fără executarea acesteia, condamnatul nu va mai comite alte infracțiuni, însă este necesară supravegherea conduitei sale pentru o perioadă determinată.

(2) Când pedeapsa închisorii este însoțită de pedeapsa amenzii aplicate în condițiile art. 62, amenda se execută chiar dacă executarea pedepsei închisorii a fost suspendată sub supraveghere.

(3) Nu se poate dispune suspendarea executării pedepsei sub supraveghere, dacă:

a) pedeapsa aplicată este numai amenda;

b) aplicarea pedepsei a fost inițial amânată, dar ulterior amânarea a fost revocată;

c) infractorul s-a sustras de la urmărire penală ori judecată sau a încercat zădărnicirea aflării adevărului ori a identificării şi tragerii la răspundere penală a autorului sau a participanților.

(4) Este obligatorie prezentarea motivelor pe care s-a întemeiat condamnarea, precum şi a celor ce au determinat suspendarea executării pedepsei şi atenţionarea condamnatului asupra conduitei sale viitoare şi a consecinţelor la care se expune dacă va mai comite infracţiuni sau nu va respecta măsurile de supraveghere ori nu va executa obligaţiile ce îi revin pe durata termenului de supraveghere.

Art. 92. Termenul de supraveghere

(1) Durata suspendării executării pedepsei sub supraveghere constituie termen de supraveghere pentru condamnat şi este cuprinsă între 2 şi 4 ani, fără a putea fi însă mai mică decât durata pedepsei aplicate.

(2) Termenul de supraveghere se calculează de la data când hotărârea prin care s-a pronunţat suspendarea executării pedepsei sub supraveghere a rămas definitivă.

(3) Pe durata termenului de supraveghere condamnatul trebuie să respecte măsurile de supraveghere şi să execute obligaţiile ce îi revin, în condiţiile stabilite de instanţă.

Art. 93. Măsurile de supraveghere şi obligaţiile

(1) Pe durata termenului de supraveghere, condamnatul trebuie să respecte următoarele măsuri de supraveghere:

a) să se prezinte la serviciul de probaţiune, la datele fixate de acesta;

b) să primească vizitele consilierului de probaţiune desemnat cu supravegherea sa;

c) să anunţe, în prealabil, schimbarea locuinţei şi orice deplasare care depăşeşte 5 zile;

d) să comunice schimbarea locului de muncă;

e) să comunice informaţii şi documente de natură a permite controlul mijloacelor sale de existenţă.

(2) Instanţa impune condamnatului să execute una sau mai multe dintre următoarele obligaţii:

a) să urmeze un curs de pregătire şcolară ori de calificare profesională;

b) să frecventeze unul sau mai multe programe de reintegrare socială derulate de către serviciul de probaţiune sau organizate în colaborare cu instituţii din comunitate;

c) să se supună măsurilor de control, tratament sau îngrijire medicală;

d) să nu părăsească teritoriul României, fără acordul instanţei.

(3) Pe parcursul termenului de supraveghere, condamnatul va presta o muncă neremunerată în folosul comunităţii pe o perioadă cuprinsă între 60 şi 120 de zile, în condiţiile stabilite de instanţă, afară de cazul în care, din cauza stării de sănătate, nu poate presta această muncă. Numărul zilnic de ore se stabileşte prin legea de executare a pedepselor.

(4) Pentru stabilirea conţinutului obligaţiei prevăzute la alin. (3), instanţa va consulta informaţiile puse la dispoziţie periodic de către serviciul de probaţiune cu privire la posibilităţile concrete de executare existente la nivelul serviciului de probaţiune şi la nivelul instituţiilor din comunitate.

(5) Condamnatul trebuie să îndeplinească integral obligaţiile civile stabilite prin hotărârea de condamnare, cel mai târziu cu 3 luni înainte de expirarea termenului de supraveghere.

Art. 94. Supravegherea condamnatului

(1) Pe durata termenului de supraveghere, datele prevăzute în art. 93 alin. (1) lit. c)-e) se comunică serviciului de probațiune.

(2) Supravegherea executării obligațiilor prevăzute în art. 93 alin. (2) lit. a) și lit. b), alin. (3) și alin. (5) se face de serviciul de probațiune. Verificarea modului de îndeplinire a obligațiilor prevăzute în art. 93 alin. (2) lit. c) și lit. d) se face de organele abilitate, care vor sesiza serviciul de probațiune cu privire la orice încălcare a acestora.

(3) Serviciul de probațiune va lua măsurile necesare pentru a asigura executarea obligațiilor prevăzute în art. 93 alin. (2) lit. a) și lit. b), precum și alin. (3) într-un termen cât mai scurt de la data rămânerii definitive a hotărârii de condamnare.

(4) Pe durata termenului de supraveghere, serviciul de probațiune are obligația să sesizeze instanța, dacă:

a) au intervenit motive care justifică fie modificarea obligațiilor impuse de instanță, fie încetarea executării unora dintre acestea;

b) persoana supravegheată nu respectă măsurile de supraveghere sau nu execută, în condițiile stabilite, obligațiile care îi revin;

c) persoana supravegheată nu a îndeplinit obligațiile civile stabilite prin hotărâre, cel mai târziu cu 3 luni înainte de expirarea termenului de supraveghere.

Art. 95. Modificarea sau încetarea obligațiilor

(1) Dacă pe parcursul termenului de supraveghere au intervenit motive care justifică fie impunerea unor noi obligații, fie sporirea sau diminuarea condițiilor de executare a celor existente, instanța dispune modificarea obligațiilor în mod corespunzător, pentru a asigura condamnatului șanse mai mari de îndreptare.

(2) Instanța dispune încetarea executării unora dintre obligațiile pe care le-a impus, când apreciază că menținerea acestora nu mai este necesară.

Art. 96. Revocarea suspendării executării pedepsei sub supraveghere

(1) Dacă pe parcursul termenului de supraveghere persoana supravegheată, cu rea-credință, nu respectă măsurile de supraveghere sau nu execută obligațiile impuse ori stabilite de lege, instanța revocă suspendarea și dispune executarea pedepsei.

(2) Dacă până la expirarea termenului de supraveghere persoana supravegheată nu îndeplinește integral obligațiile civile stabilite prin hotărâre, instanța revocă suspendarea și dispune executarea pedepsei, afară de cazul în care persoana dovedește că nu a avut nicio posibilitate să le îndeplinească.

(3) Dacă pedeapsa amenzii care a însoțit pedeapsa închisorii în condițiile art. 62 nu a fost executată și a fost înlocuită cu pedeapsa închisorii potrivit art. 63 alin. (2) sau art. 64 alin. (5) și alin. (6), instanța revocă suspendarea și dispune executarea pedepsei, la care se adaugă pedeapsa închisorii care a înlocuit amenda.

(4) Dacă pe parcursul termenului de supraveghere cel condamnat a săvârșit o nouă infracțiune, descoperită până la împlinirea termenului și pentru care s-a pronunțat o condamnare la pedeapsa închisorii, chiar după expirarea acestui termen, instanța revocă suspendarea și dispune executarea pedepsei.

(5) Pedeapsa principală pentru noua infracțiune se stabilește și se execută, după caz, potrivit dispozițiilor referitoare la recidivă sau la pluralitatea intermediară.

(6) Dacă infracțiunea ulterioară este săvârșită din culpă, instanța poate menține sau revoca suspendarea executării pedepsei sub supraveghere. în cazul revocării, dispozițiile alin. (1), alin. (4) și alin. (5) se aplică în mod corespunzător.

Art. 97. Anularea suspendării executării pedepsei sub supraveghere

(1) Dacă pe parcursul termenului de supraveghere se descoperă că persoana condamnată mai săvârșise o infracțiune până la rămânerea definitivă a hotărârii prin care s-a dispus suspendarea, pentru care i s-a aplicat pedeapsa închisorii chiar după expirarea acestui termen, suspendarea se anulează, aplicându-se, după caz, dispozițiile privitoare la concursul de infracțiuni, recidivă sau pluralitate intermediară.

(2) În caz de concurs de infracțiuni sau pluralitate intermediară, instanța poate dispune suspendarea executării pedepsei rezultante, dacă sunt îndeplinite condițiile prevăzute în art. 91. Dacă se dispune suspendarea executării pedepsei sub supraveghere, termenul de supraveghere se calculează de la data rămânerii definitive a hotărârii de condamnare prin care s-a pronunțat anterior suspendarea executării pedepsei sub supraveghere.

Art. 98. Efectele suspendării executării pedepsei sub supraveghere

(1) În cazul în care condamnatul nu a săvârșit o nouă infracțiune descoperită până la expirarea termenului de supraveghere, nu s-a dispus revocarea suspendării executării pedepsei sub supraveghere și nu s-a descoperit o cauză de anulare, pedeapsa se consideră executată.

(2) Suspendarea executării pedepsei sub supraveghere nu produce efecte asupra măsurilor de siguranță și a obligațiilor civile prevăzute în hotărârea de condamnare.

Liberarea condiționată

Art. 99. Condițiile liberării condiționate în cazul detențiunii pe viață

(1) Liberarea condiționată în cazul detențiunii pe viață poate fi dispusă, dacă:

a) cel condamnat a executat efectiv 20 de ani de detențiune;

b) cel condamnat a avut o bună conduită pe toată durata executării pedepsei;

c) cel condamnat a îndeplinit integral obligațiile civile stabilite prin hotărârea de condamnare, afară de cazul când dovedește că nu a avut nicio posibilitate să le îndeplinească;

d) instanța are convingerea că persoana condamnată s-a îndreptat și se poate reintegra în societate.

(2) Este obligatorie prezentarea motivelor de fapt ce au determinat acordarea liberării condiționate și atenționarea condamnatului asupra conduitei sale viitoare și a consecințelor la care se expune, dacă va mai comite infracțiuni sau nu va respecta măsurile de supraveghere ori dacă nu va executa obligațiile ce îi revin pe durata termenului de supraveghere.

(3) De la data liberării condiționate, condamnatul este supus unui termen de supraveghere de 10 ani.

Art. 100. Condițiile liberării condiționate în cazul pedepsei închisorii

(1) Liberarea condiționată în cazul închisorii poate fi dispusă, dacă:

a) cel condamnat a executat cel puțin două treimi din durata pedepsei, în cazul închisorii care nu depășește 10 ani, sau cel puțin trei pătrimi din durata pedepsei, dar nu mai mult de 20 de ani, în cazul închisorii mai mari de 10 ani;

b) cel condamnat se află în executarea pedepsei în regim semideschis sau deschis;

c) cel condamnat a îndeplinit integral obligațiile civile stabilite prin hotărârea de condamnare, afară de cazul când dovedește că nu a avut nicio posibilitate să le îndeplinească;

d) instanța are convingerea că persoana condamnată s-a îndreptat și se poate reintegra în societate.

(2) În cazul condamnatului care a împlinit vârsta de 60 de ani, se poate dispune liberarea condiționată, după executarea efectivă a jumătate din durata pedepsei, în cazul închisorii ce nu depășește 10 ani, sau a cel puțin două treimi din durata pedepsei, în cazul închisorii mai mari de 10 ani, dacă sunt îndeplinite condițiile prevăzute în alin. (1) lit. b)-d).

(3) În calculul fracțiunilor de pedeapsă prevăzute în alin. (1) se ține seama de partea din durata pedepsei ce poate fi considerată, potrivit legii, ca executată pe baza muncii prestate. în acest caz, liberarea condiționată nu poate fi dispusă înainte de executarea efectivă a cel puțin jumătate din durata pedepsei închisorii, când aceasta nu depășește 10 ani, și a cel puțin două treimi, când pedeapsa este mai mare de 10 ani.

(4) În calculul fracțiunilor de pedeapsă prevăzute în alin. (2) se ține seama de partea din durata pedepsei ce poate fi considerată, potrivit legii, ca executată pe baza muncii prestate. în acest caz, liberarea condiționată nu poate fi dispusă înainte de executarea efectivă a cel puțin o treime din durata pedepsei închisorii, când aceasta nu depășește 10 ani, și a cel puțin jumătate, când pedeapsa este mai mare de 10 ani.

(5) Este obligatorie prezentarea motivelor de fapt ce au determinat acordarea liberării condiționate și atenționarea condamnatului asupra conduitei sale viitoare și a consecințelor la care se expune, dacă va mai comite infracțiuni sau nu va respecta măsurile de supraveghere ori nu va executa obligațiile ce îi revin pe durata termenului de supraveghere.

(6) Intervalul cuprins între data liberării condiționate și data împlinirii duratei pedepsei constituie termen de supraveghere pentru condamnat.

Art. 101. Măsurile de supraveghere și obligațiile

(1) Dacă restul de pedeapsă rămas neexecutat la data liberării este de 2 ani sau mai mare, condamnatul trebuie să respecte următoarele măsuri de supraveghere:

a) să se prezinte la serviciul de probațiune, la datele fixate de acesta;

b) să primească vizitele persoanei desemnate cu supravegherea sa;

c) să anunțe, în prealabil, orice schimbare a locuinței și orice deplasare care depășește 5 zile;

d) să comunice schimbarea locului de muncă;

e) să comunice informații și documente de natură a permite controlul mijloacelor sale de existență.

(2) În cazul prevăzut în alin. (1), instanța poate impune condamnatului să execute una sau mai multe dintre următoarele obligații:

a) să urmeze un curs de pregătire școlară ori de calificare profesională;

b) să frecventeze unul sau mai multe programe de reintegrare socială derulate de către serviciul de probațiune sau organizate în colaborare cu instituții din comunitate;

c) să nu părăsească teritoriul României;

d) să nu se afle în anumite locuri sau la anumite manifestări sportive, culturale ori la alte adunări publice, stabilite de instanță;

e) să nu comunice cu victima sau cu membri de familie ai acesteia, cu participanții la săvârșirea infracțiunii sau cu alte persoane, stabilite de instanță, ori să nu se apropie de aceștea;

f) să nu conducă anumite vehicule stabilite de instanță;

g) să nu dețină, să nu folosească și să nu poarte nicio categorie de arme.

(3) Obligațiile prevăzute în alin. (2) lit. c)-g) pot fi impuse în măsura în care nu au fost aplicate în conținutul pedepsei complementare a interzicerii exercitării unor drepturi.

(4) Când stabilește obligația prevăzută la alin. (2) lit. d)-f), instanța individualizează, în concret, conținutul acestei obligații, ținând seama de împrejurările cauzei.

(5) Măsurile de supraveghere și obligațiile prevăzute în alin. (2) lit. a) și lit. b) se execută din momentul acordării liberării, pe o perioadă egală cu o treime din durata termenului de supraveghere, dar nu mai mult de 2 ani, iar obligațiile prevăzute în alin. (2) lit. c)-g) se execută pe toată durata termenului de supraveghere.

Art. 102. Supravegherea condamnatului

(1) Pe durata supravegherii, datele prevăzute în art. 101 alin. (1) lit. c)-e) se comunică serviciului de probațiune.

(2) Supravegherea executării obligațiilor prevăzute în art. 101 alin. (2) lit. a) și lit. b) se face de serviciul de probațiune. Verificarea modului de îndeplinire a obligațiilor prevăzute în art. 101 alin. (2) lit. c)-g) se face de organele abilitate, care vor sesiza serviciul de probațiune cu privire la orice încălcare a acestora.

(3) Supravegherea executării obligațiilor prevăzute în art. 101 alin. (2) lit. d) și lit. e) poate fi realizată și printr-un sistem electronic de supraveghere, în condițiile prevăzute de legea specială.

(4) Pe durata supravegherii, serviciul de probațiune are obligația să sesizeze instanța, dacă:

a) au intervenit motive care justifică fie modificarea obligațiilor impuse de instanță, fie încetarea executării unora dintre acestea;

b) persoana supravegheată nu respectă măsurile de supraveghere sau nu execută, în condițiile stabilite, obligațiile ce îi revin.

Art. 103. Modificarea sau încetarea obligațiilor

(1) Dacă pe durata supravegherii au intervenit motive care justifică fie impunerea unor noi obligații, fie sporirea sau diminuarea condițiilor de executare a celor existente, instanța dispune modificarea obligațiilor în mod corespunzător, pentru a asigura condamnatului șanse mai mari de reintegrare socială.

(2) Instanța dispune încetarea executării unora dintre obligațiile pe care le-a impus, când apreciază că menținerea acestora nu mai este necesară.

Art. 104. Revocarea liberării condiționate

(1) Dacă pe durata supravegherii persoana condamnată, cu rea-credință, nu respectă măsurile de supraveghere sau nu execută obligațiile impuse, instanța revocă liberarea și dispune executarea restului de pedeapsă.

(2) Dacă după acordarea liberării cel condamnat a săvârșit o nouă infracțiune, care a fost descoperită în termenul de supraveghere și pentru care s-a pronunțat o condamnare la pedeapsa închisorii, chiar după expirarea acestui termen, instanța revocă liberarea și dispune executarea restului de pedeapsă. Pedeapsa pentru noua infracțiune se stabilește și se execută, după caz, potrivit dispozițiilor de la recidivă sau pluralitate intermediară.

(3) Dispozițiile alin. (1) și alin. (2) se aplică în mod corespunzător și în cazul liberării condiționate din executarea pedepsei detențiunii pe viață.

Art. 105. Anularea liberării condiționate

(1) Dacă pe parcursul termenului de supraveghere se descoperă că persoana condamnată mai săvârșise o infracțiune până la acordarea liberării, pentru care i s-a aplicat pedeapsa închisorii chiar după expirarea acestui termen, liberarea se anulează, aplicându-se, după caz, dispozițiile privitoare la concursul de infracțiuni, recidivă sau pluralitate intermediară.

(2) În cazul în care, în raport de pedeapsa rezultată, sunt îndeplinite condițiile prevăzute în art. 99 sau art. 100, instanța poate acorda liberarea condiționată. Dacă s-a dispus liberarea, termenul de supraveghere se calculează de la data acordării primei liberări.

(3) Când, după anulare, instanța dispune executarea pedepsei rezultante, partea din durata pedepsei complementare a interzicerii exercitării unor drepturi neexecutată la data anulării liberării se va executa după executarea pedepsei închisorii.

Art. 106. Efectele liberării condiționate

În cazul în care condamnatul nu a săvârșit o nouă infracțiune descoperită până la expirarea termenului de supraveghere, nu s-a dispus revocarea liberării condiționate și nu s-a descoperit o cauză de anulare, pedeapsa se consideră executată.

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

➲ *A. Rezolvați următoarele grile:*

1. Instanța poate dispune renunțarea la aplicarea pedepsei chiar dacă infractorul:

a. a fost anterior condamnat pentru o infracțiune din culpă;
b. a comis o infracțiune cu intenție;
c. a beneficiat de amânarea aplicării pedepsei în ultimii 2 ani.

2. În caz de concurs de infracțiuni nu se poate dispune:

a. renunțarea la aplicarea pedepsei;
b. amânarea aplicării pedepsei;
c. suspendarea executării pedepsei sub supraveghere.

3. Amânarea aplicării pedepsei:

a. se dispune obligatoriu de către instanță în cazul în care sunt satisfăcute cerințele legale;
b. instanța o aplică facultativ, dacă sunt întrunite cerințele legale;
c. nu se poate dispune dacă pedeapsa prevăzută de lege pentru infracțiunea săvârșită este de mai mare de 5 ani.

4. Constituie condiții ale amânării aplicării pedepsei:

a. pedeapsa prevăzută de lege pentru infracțiunea săvârșită este amenda sau închisoarea de cel mult 2 ani;
b. pedeapsa aplicată este amenda;
c. pedeapsa aplicată este închisoarea de cel mult 2 ani.

5. Termenul de supraveghere în cazul amânării aplicării pedepsei este:

a. de 2 ani;
b. între 2 și 4 ani, fără a putea fi mai mic decât durata pedepsei aplicate;
c. cel mult 3 ani.

6. Termenul de supraveghere se calculează de la data:

a. săvârșirii infracțiunii;
b. hotărârii prin care s-a dispus amânarea aplicării pedepsei;
c. rămânerii definitive a hotărârii prin care s-a dispus amânarea aplicării pedepsei.

7. Constituie măsuri de supraveghere:

a. supunerea la măsuri de control, tratament sau îngrijire medicală;
b. interzicerea deținerii, folosirii sau portului de arme;
c. prezentarea la serviciul de probațiune la datele fixate de acesta.

8. Constituie obligații:

a. comunicarea schimbării locului de muncă;
b. anunțarea schimbării locuinței;
c. interzicerea de a comunica cu victima sau cu membrii familiei acesteia;
d. interzicerea de a părăsi teritoriul României fără acordul instanței.

9. Revocarea obligatorie a amânării aplicării pedepsei se dispune:

a. în cazul săvârşirii înăuntrul termenului de încercare a unei noi infracțiuni cu intenție;
b. în cazul săvârşirii înăuntrul termenului de încercare a unei noi infracțiuni din culpă;
c. în cazul nerespectării măsurilor de supraveghere sau a neîndeplinirii obligațiilor impuse de instanță;
d. în cazul neîndeplinirii integrale a obligațiilor civile, chiar dacă persoana în cauză dovedeşte că nu a avut posibilitatea de a le îndeplini.

10. Revocarea facultativă a amânării aplicării pedepsei se dispune:

a. în cazul săvârşirii înăuntrul termenului de încercare a unei noi infracțiuni cu praeterintenție;
b. în cazul săvârşirii înăuntrul termenului de încercare a unei noi infracțiuni din culpă;
c. în cazul nerespectării măsurilor de supraveghere sau a neîndeplinirii obligațiilor impuse de instanță;
d. în cazul neîndeplinirii integrale a obligațiilor civile, cu excepția cazului în care persoana în cauză dovedeşte că nu a avut posibilitatea de a le îndeplini.

11. Amânarea aplicării pedepsei nu produce efecte asupra:

a. pedepselor complementare;
b. măsurilor de siguranță;
c. măsurilor educative;
d. obligațiilor civile.

12. Constituie condiții în vederea suspendării executării pedepsei sub supraveghere:

a. fapta să constituie infracțiune de o gravitate redusă;
b. pedeapsa aplicată, inclusiv pentru concurs de infracțiuni, este închisoarea de cel mult 3 ani;
c. infractorul şi-a manifestat anterior acordul de a presta o muncă neremunerată în folosul comunității;
d. infractorul nu a mai fost condamnat anterior la pedeapsa închisorii mai mare de un an, cu excepția condamnărilor pentru fapte care nu mai sunt prevăzute de lege ca infracțiuni, a celor amnistiate şi a infracțiunilor din culpă sau pentru care a intervenit reabilitarea.

PUBLIC CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

13. Nu se poate dispune suspendarea executării pedepsei sub supraveghere dacă:

a. aplicarea pedepsei a fost inițial amânată, iar apoi amânarea a fost revocată;
b. infractorul s-a sustras de la urmărire penală sau judecată sau a încercat zădărnicirea adevărului;
c. pedeapsa aplicată este amenda.

14. Dacă pe parcursul termenului de supraveghere se descoperă că persoana condamnată mai săvârșise o infracțiune până la rămânerea definitivă a hotărârii prin care s-a dispus suspendarea, pentru care i s-a aplicat pedeapsa închisorii chiar după expirarea acestui termen, instanța:

a. revocă suspendarea;
b. anulează suspendarea;
c. menține suspendarea și poate suspenda sub supraveghere și pedeapsa pentru infracțiunea descoperită.

15. Liberarea condiționată se poate dispune dacă:

a. condamnatul la pedeapsa detențiunii pe viață a executat efectiv 20 de ani de detențiune;
b. condamnatul la pedeapsa închisorii a executat efectiv cel puțin două treimi din durata pedepsei în cazul închisorii care nu depășește 10 ani;
c. condamnatul la pedeapsa închisorii a executat efectiv cel puțin trei pătrimi din durata pedepsei în cazul închisorii mai mari de 20 ani.

16. Revocarea liberării condiționate se dispune:

a. dacă condamnatul, cu rea-credință, nu respectă măsurile de supraveghere sau nu execută obligațiile impuse de către instanță;
b. dacă după liberare condamnatul a săvârșit o nouă infracțiune, descoperită după expirarea termenului de supraveghere;
c. dacă se descoperă că înainte de liberare condamnatul a săvârșit o altă infracțiune, descoperită pe parcursul termenului de supraveghere.

17. Termenul de supraveghere în cazul liberării condiționate este:

a. de 2 ani;
b. între 2 și 4 ani;
c. intervalul cuprins între data liberării și data împlinirii duratei pedepsei.

➲ *B. Rezolvați următoarele exerciții:*

1. Realizați o prezentare comparativă a renunțării la aplicarea pedepsei, amânarea aplicării pedepsei și suspendarea executării pedepsei sub supraveghere.
2. Comparați anularea suspendării executării pedepsei sub supraveghere și anularea liberării condiționate.
3. Comparați revocarea suspendării executării pedepsei sub supraveghere și revocarea liberării condiționate.

➲ *C. Rezolvați următoarele spețe:*

Speța nr. 1

Inculpatul a săvârșit în perioada liberării condiționate mai multe infracțiuni aflate în concurs.

Care va fi modalitatea de calcul al pedepsei în cazul în care se va dispune revocarea liberării condiționate?

Speța nr. 2

Inculpatul D.F. a fost condamnat la 8 ani închisoare, după care a fost liberat condiționat. În timpul liberării condiționate a mai săvârșit, după data de 1 februarie 2014, o infracțiune de viol și o infracțiune de corupere sexuală și a fost condamnat la 9 ani închisoare pentru viol și 5 ani pentru corupere sexuală. Având în vedere că cele două infracțiuni au fost săvârșite în termenul de supraveghere al liberării condiționate, arătați ce trebuie să decidă instanța.

Arătați modalitatea de calcul corectă a pedepsei.

Speța nr. 3

X a comis la data de 19 aprilie 2014 o infracțiune de înșelăciune pentru care a fost trimis în judecată la data de 3 mai 2016. Inculpatul mai suferise la data de 20 ianuarie 2015 o condamnare definitivă pentru o infracțiune de vătămare corporală din culpă (accident de circulație).

Arătați dacă instanța poate dispune în ceea ce îl privește renunțarea la aplicarea pedepsei.

Speța nr. 4

Instanța îl condamnă pe X la o pedeapsă rezultantă de 3 ani și 5 luni închisoare și 120 de zile-amendă a câte 100 lei pentru un concurs de infracțiuni (două furturi și o înșelăciune). Apoi, văzând că X mai fusese condamnat anterior la pedeapsa închisorii de 2 ani și 6 luni pentru ucidere din culpă, a dispus suspendarea executării pedepsei sub supraveghere, stabilind un termen de supraveghere de 2 ani, impunând inculpatului toate măsurile de supraveghere prevăzute de art. 93 alin. (1) lit. a)-e) și toate obligațiile prevăzute de art. 93 alin. (2) lit. a)-d). De asemenea, văzând că inculpatul nu și-a dat acordul pentru a presta muncă în folosul comunității, i-a impus acestuia această obligație, stabilind în sarcina sa 120 de zile de muncă în folosul comunității.

Identificați greșelile instanței.

BCU "CAROL I" CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

D. Jurisprudență:

1. Curtea de Apel Târgu Mureș, decizia nr. 46/A din 16 martie 2014 (www.legeaz.net)

Sunt îndeplinite condițiile pentru a se dispune renunțarea la aplicarea pedepsei dacă dovezile instrumentate în cauză dezvăluie faptul că prin natura și întinderea urmărilor produse, mijloacele folosite, modul și împrejurările comiterii infracțiunii, motivul și scopul urmărit de către inculpat, infracțiunea care formează obiectul judecății prezintă o gravitate redusă, dacă inculpatul se află la primul conflict cu legea penală, are un loc de muncă stabil, are un comportament corespunzător și este integrat în societate, are o vârstă tânără și o familie întemeiată, a avut o atitudine sinceră, a regretat săvârșirea faptelor și s-a prezentat în fața instanței, iar aplicarea unei pedepse este inoportună din cauza consecințelor pe care le-ar avea asupra persoanei inculpatului, inclusiv pierderea locului de muncă, lucru care ar afecta inclusiv familia acestuia.

2. Curtea de Apel Alba Iulia, decizia nr. 65/A din 27 ianuarie 2015 (www.legeaz.net)

Amânare aplicării pedepsei. Art. 83 C. pen. Comparație cu suspendarea condiționată a executării pedepsei. Art. 81 C. pen. 1969

Este adevărat că ambele instituții, atât cea a suspendării condiționate a executării pedepsei, reglementată de vechiul Cod penal, cât și cea a amânării aplicării pedepsei, reglementată de noul Cod penal, au ca efect imediat neexecutarea efectivă a pedepsei de către inculpat, dar nu se poate spune că noua instituție este o preluare a celei vechi, deoarece între acestea există o deosebire de esență, și anume: pe când suspendarea condiționată a executării pedepsei, reglementată de art. 81 C. pen. 1969, reprezintă o modalitate alternativă la executarea unei pedepsei, subsecventă unei soluții de condamnare, amânarea aplicării pedepsei, reglementată de art. 83 C. pen., este o alternativă la condamnare, astfel cum se desprinde din dispozițiile art. 396 alin. (1) și (4) C. pe. pen., care tratează soluția de amânare a aplicării pedepsei distinct de soluția de condamnare.

3. Judecătoria Tecuci, sentința penală nr. 225 din 13 august 2014 (www.legeaz.net)

Prin rechizitoriul Parchetului de pe lângă Judecătoria Tecuci nr. 855/P/2014, inculpatul T.I. a fost trimis în judecată în stare de libertate pentru săvârșirea infracțiunii de conducere a unui autovehicul sub influența alcoolului, prevăzută de art. 336 alin. (1) C. pen.

Organele de poliție, la data de 6 martie 2014, ora 00:15, au oprit în trafic pe drumul județean, pe raza comunei C., județul G., autoturismul marca R.L., înmatriculat sub nr. XXXXXX, condus de inculpatul T.I., ce locuiește în comuna C. și este posesor al permisului de conducere pentru categoriile AM, B1 și B. Cu ocazia verificării documentele prezentate pentru control, organele de poliție au constatat că inculpatul emană halenă alcoolică, astfel că a fost testat cu aparatul Drager, stabilindu-se că avea o concentrație alcoolică de 0,87 mg/l în aerul expirat, motiv pentru care a fost condus la Spitalul Municipal A.T., unde i s-au recoltat probe biologice în vederea stabilirii alcoolemiei. Cu ocazia identificării în trafic și la recoltarea probelor biologice, inculpatul a declarat că,

anterior identificării în trafic, în seara de 5 martie 2014, a consumat 1.500 ml de bere. Din buletinul de analiză toxicologică - alcoolemie nr. 250/2014 rezultă că inculpatul avea în sânge o concentrație de 1,35 mg/l alcool pur la ora 1:00.

Inculpatul a condus autoturismul în noaptea de 5 spre 6 martie 2014, fiind solicitat de către proprietarul mașinii, respectiv de V.G.A., autoturism care a fost înmatriculat în Franța și nu este semnalat ca fiind furat de către persoana pe numele căreia este înmatriculat. (...)

Inculpatul, audiat la urmărirea penală, a recunoscut fapta comisă.

La individualizarea pedepsei ce urmează a se aplica inculpatului instanța va avea în vedere criteriile generale prevăzute de art. 74 C. pen., respectiv: împrejurările și modul de comitere a infracțiunii, starea de pericol creată pentru valoarea ocrotită, natura și gravitatea rezultatului produs, motivul săvârșirii infracțiunii și scopul urmărit, faptul că inculpatul nu are antecedente penale, conduita după săvârșirea infracțiunii și în cursul procesului penal, acesta a avut o atitudine sinceră, a regretat faptele comise și urmează a se aplica și dispozițiile art. 396 alin. (10) C. pr. pen., întrucât a solicitat ca judecata să aibă loc pe baza probelor administrate în faza urmării penale.

Față de cele menționate, instanța urmează a aprecia că scopul pedepsei ce se va aplica poate fi atins fără privare de libertate, urmând ca, în conformitate cu art. 83 alin. (1), să se amâne aplicarea pedepsei închisorii pe un termen de supraveghere de 2 ani, care se calculează de la data rămânerii definitive a prezentei, conform art. 84 C. pen. În baza art. 85 alin. (1) C. pen., pe durata termenului de supraveghere inculpatul trebuie să respecte următoarele măsuri de supraveghere: să se prezinte la Serviciul de Probațiune Galați, la datele fixate de acesta; să primească vizitele consilierului de probațiune desemnat cu supravegherea sa; să anunțe, în prealabil, schimbarea locuinței și orice deplasare care depășește 5 zile, precum și întoarcerea; să comunice informații și documente de natură a permite controlul mijloacelor sale de existență; să nu ocupe sau să nu exercite activitatea de care s-a folosit pentru săvârșirea infracțiunii.

În baza art. 86 alin. (1) C. pen., urmează ca pe durata termenului de supraveghere datele prevăzute în art. 85 alin. (1) lit. c) și e) să se comunice Serviciului de Probațiune de pe lângă Tribunalul Galați (...).

4. Curtea de Apel Galați, decizia penală nr. 206/C, ședința publică din data de 19 iulie 2016 (www.idrept.ro)

Respingerea cererii de liberare condiționată

Petentul a declarant contestație împotriva sentinței Tribunalului prin care i s-a respins acestuia cererea de liberare condiționată.

Curtea de Apel Galați a statuat că, în mod corect, instanța de fond a constatat că petentul nu îndeplinește criteriul referitor la dovezile de îndreptare, deoarece în perioada executării pedepsei i s-au aplicat șapte sancțiuni disciplinare. De asemenea, petentul nu își asumă acuzațiile ce i se aduc și pentru care a fost condamnat, motiv pentru care instanța de fond, în mod corect, a constatat că acesta nu îndeplinește criteriul de îndreptare.

E. Recapitulați:

1. Individualizarea executării pedepselor

• individualizarea executării pedepselor – operațiune realizată de către judecător prin care, odată cu pronunțarea hotărârii de condamnare sau ulterior rămânerii definitive a hotărârii de condamnare, se stabilește modalitatea cea mai eficientă de executare sau continuare a executării unei pedepse;

• se realizează *postjudicium*;

• se poate realiza în mai multe etape succesive, în funcție de conduita persoanei pe parcursul executării pedepsei.

Renunțarea la aplicarea pedepsei (art. 80 și urm. C. pen.)

• deși prin Decizia nr. 343/2015[1] ICCJ o califică drept cauză de individualizare a pedepsei, este de fapt o formă de înlocuire a răspunderii penale;

• are caracter facultativ;

• fapta comisă trebuie să constituie infracțiune;

• aplicare în planul dreptului material a principiului oportunității;

• înlocuiește răspunderea penală cu o răspundere administrativă.

Condiții de aplicare:

a) obiective (faptă):

- gravitate redusă, având în vedere natura și întinderea urmărilor produse, mijloacele folosite, modul și împrejurările în care a fost comisă, motivul și scopul urmărit;

- pedeapsa prevăzută de lege pentru infracțiunea săvârșită este închisoarea de până la 5 ani;

- se poate dispune în caz de concurs dacă pentru fiecare infracțiune concurentă sunt îndeplinite condițiile;

b) subiective (persoana infractorului):

- infractorul nu a mai suferit anterior o condamnare, cu excepția cazurilor prevăzute în art. 42 lit. a) și lit. b) C. pen. sau pentru care a intervenit reabilitarea ori s-a împlinit termenul de reabilitare.

Observații:

• Art. 9 LPA – pedepsele aplicate minorilor în baza Codului penal din 1969 nu constituie impediment.

• Art. 239 LPA – „condamnare" [art. 80 alin. (2) C. pen.] – inclusiv aplicarea unei măsuri educative.

- față de același infractor nu s-a mai dispus renunțarea la aplicarea pedepsei în ultimii 2 ani anteriori datei comiterii infracțiunii pentru care este judecat;

[1] www.scj.ro.

- infractorul nu s-a sustras de la urmărire penală ori judecată şi nu a încercat zădărnicirea aflării adevărului ori a identificării şi tragerii la răspundere penală a autorului sau a participanţilor;

- instanţa apreciază, în raport de persoana infractorului, de conduita avută anterior săvârşirii infracţiunii, de eforturile depuse de acesta pentru înlăturarea sau diminuarea consecinţelor infracţiunii, precum şi de posibilităţile sale de îndreptare, că aplicarea unei pedepse ar fi inoportună din cauza consecinţelor pe care le-ar avea asupra persoanei acestuia;

Efectele renunţării la aplicarea pedepsei

- se aplică un singur avertisment (chiar şi în condiţiile comiterii unui concurs);
- se anulează dacă se descoperă în termen de 2 ani că a mai săvârşit o altă infracţiune pentru care i s-a aplicat o pedeapsă, chiar după expirarea acestui termen;
- în caz de anulare, se aplică dispoziţiile de la concurs, recidivă, pluralitate intermediară;
- nu există hotărâre de condamnare;
- nu produce decăderi, interdicţii, incapacităţi;
- nu produce efecte asupra măsurilor de siguranţă şi obligaţiilor civile.

Situaţie specială

- Se poate dispune chiar dacă nu sunt îndeplinite condiţiile, potrivit art. 19[1] în cazul comiterii faptei prevăzute la art. 4 din Legea nr. 143/2000[1], dacă se respectă protocolul pentru asistenţa consumatorilor de droguri.

2. Amânarea aplicării pedepsei (art. 83 şi urm. C. pen.)

- mod de individualizare judiciară a pedepsei amenzii sau închisorii;
- caracter facultativ;
- fapta comisă trebuie să constituie infracţiune;
- termenul de supraveghere – 2 ani – curge de la data rămânerii definitive a hotărârii prin care s-a dispus amânarea aplicării pedepsei;
- se stabileşte o pedeapsă, dar nu se aplică momentan, aplicarea fiind amânată o perioadă de timp – termen de supraveghere –, în vederea evaluării conduitei infractorului;

Condiţii de aplicare:

a) obiective (faptă/pedeapsă):

- pedeapsa stabilită, inclusiv în cazul concursului de infracţiuni, este amenda sau închisoarea de cel mult 2 ani;
- pedeapsa prevăzută de lege pentru infracţiunea săvârşită să fie sub 7 ani;
- se poate dispune în caz de concurs dacă pentru fiecare infracţiune concurentă sunt îndeplinite condiţiile;

[1] Republicată în M. Of. nr. 163 din 6 martie 2014.

b) subiective (persoana infractorului):

- infractorul nu a mai suferit anterior o condamnare la pedeapsa închisorii, cu excepția cazurilor prevăzute în art. 42 lit. a) și lit. b) C. pen. sau pentru care a intervenit reabilitarea ori s-a împlinit termenul de reabilitare;
- infractorul nu s-a sustras de la urmărire penală ori judecată și nu a încercat zădărnicirea aflării adevărului ori a identificării și tragerii la răspundere penală a autorului sau a participanților;
- infractorul și-a manifestat acordul de a presta o muncă neremunerată în folosul comunității;
- instanța apreciază, în raport de persoana infractorului, de conduita avută anterior săvârșirii infracțiunii, de eforturile depuse de acesta pentru înlăturarea sau diminuarea consecințelor infracțiunii, precum și de posibilitățile sale de îndreptare, că aplicarea imediată a unei pedepse nu e necesară, dar se impune supravegherea conduitei sale pentru o perioadă determinată;
- *persoana supravegheată trebuie să îndeplinească integral obligațiile civile stabilite prin hotărâre, cu 3 luni înainte expirarea termenului de supraveghere.*

• *Termenul de supraveghere* – 2 ani – curge de la data rămânerii definitive a hotărârii prin care s-a dispus amânarea aplicării pedepsei.

• *Măsurile de supraveghere (obligatorii):*

- să se prezinte la serviciul de probațiune, la datele fixate de acesta;
- să primească vizitele consilierului de probațiune desemnat cu supravegherea sa;
- să anunțe, în prealabil, schimbarea locuinței și orice deplasare care depășește 5 zile, precum și întoarcerea;
- să comunice schimbarea locului de muncă;
- să comunice informații și documente de natură a permite controlul mijloacelor sale de existență.

• *Obligații (facultativ)* – pot fi modificate sau pot fi înlăturate pe parcursul termenului de supraveghere de către instanță:

- să urmeze un curs de pregătire școlară ori de calificare profesională;
- să presteze o muncă neremunerată în folosul comunității, pe o perioadă cuprinsă între 30 și 60 de zile, în condițiile stabilite de instanță, în afară de cazul în care, din cauza stării de sănătate, persoana nu poate presta această muncă. Numărul zilnic de ore se stabilește prin legea de executare a pedepselor;
- să frecventeze unul sau mai multe programe de reintegrare socială derulate de către serviciul de probațiune sau organizate în colaborare cu instituții din comunitate;
- să se supună măsurilor de control, tratament sau îngrijire medicală;
- să nu comunice cu victima sau cu membri de familie ai acesteia, cu persoanele cu care a comis infracțiunea sau cu alte persoane, stabilite de instanță, ori să nu se apropie de acestea;
- să nu se afle în anumite locuri sau la anumite manifestări sportive, culturale ori la alte adunări publice, stabilite de instanță;
- să nu conducă anumite vehicule stabilite de instanță;
- să nu dețină, să nu folosească și să nu poarte nicio categorie de arme;

- să nu părăsească teritoriul României fără acordul instanței;
- să nu ocupe sau să nu exercite funcția, profesia, meseria ori activitatea de care s-a folosit pentru săvârșirea infracțiunii.

• *Efecte:*

- nu este hotărâre de condamnare;
- nu produce efecte asupra executării măsurilor de siguranță și a obligațiilor civile;
- amânarea aplicării pedepsei închisorii atrage și amânarea pedepsei amenzii care o însoțește.

Revocarea amânării aplicării pedepsei

a) obligatorie:

- comiterea unei noi infracțiuni intenționate/praeterintenționate în termenul de supraveghere, descoperită în termenul de supraveghere, pentru care s-a pronunțat o condamnare chiar după expirarea acestui termen;
- nerespectarea cu rea-credință a măsurilor de supraveghere;
- neexecutarea cu rea-credință a obligațiilor impuse;
- neîndeplinirea integrală a obligațiilor (cu excepția imposibilității materiale dovedite);

b) facultativă:

- comiterea unei noi infracțiuni din culpă în termenul de supraveghere, descoperită în termenul de supraveghere, pentru care s-a pronunțat o condamnare chiar după expirarea acestui termen;

• instanța dispune aplicarea și executarea pedepsei ca urmare a revocării;

• pedeapsa aplicată ca urmare a revocării amânării și pedeapsa pentru noua infracțiune se calculează conform dispozițiilor privitoare la concursul de infracțiuni.

Anularea amânării aplicării pedepsei

- descoperirea pe parcursul termenului de supraveghere a comiterii unei infracțiuni până la rămânerea definitivă a hotărârii prin care s-a dispus amânarea, pentru care i s-a aplicat pedeapsa închisorii, chiar după expirarea acestui termen;
- instanța aplică, după caz, dispozițiile privitoare la concursul de infracțiuni, recidivă sau pluralitate intermediară;
- în caz de concurs de infracțiuni, instanța poate dispune amânarea aplicării pedepsei rezultante dacă sunt îndeplinite condițiile prevăzute în art. 83 C. pen. *Termenul de supraveghere se calculează de la data rămânerii definitive a hotărârii prin care s-a pronunțat anterior amânarea aplicării pedepsei.*

Situații speciale

• se poate dispune chiar dacă nu sunt îndeplinite condițiile, potrivit art. 19^1, în cazul comiterii faptei prevăzute la art. 4 din Legea nr. 143/2000, dacă se respectă protocolul pentru asistența consumatorilor de droguri;

• se dispune obligatoriu în cazul infracțiunii de abandon de familie (art. 378 C. pen.), dacă până la rămânerea definitive a hotărârii de condamnare inculpatul își îndeplinește obligațiile de întreținere, chiar dacă nu sunt îndeplinite condițiile;

• se dispune obligatoriu în cazul infracțiunii de împiedicarea accesului la învățământul obligatoriu (art. 380 C. pen.), dacă până la rămânerea definitivă a hotărârii de condamnare inculpatul asigură reluarea cursurilor de către minor, chiar dacă nu sunt îndeplinite condițiile.

3. Suspendarea executării pedepsei închisorii sub supraveghere – art. 91-98 C. pen.

• mod de individualizare judiciară a executării pedepsei închisorii;
• caracter facultativ;
• fapta comisă trebuie să constituie infracțiune;
• se pronunță o hotărâre de condamnare – recidivă sau pluralitate intermediară;
• se stabilește o pedeapsă, se aplică această pedeapsă, executarea ei fiind amânată o perioadă de timp – termen de supraveghere –, în vederea evaluării conduitei infractorului;
• termenul de supraveghere – 2-4 ani – fără a putea fi mai mic decât durata pedepsei aplicate;
• curge de la data rămânerii definitive a hotărârii prin care s-a dispus suspendarea executării pedepsei.

Condiții de aplicare:

a) obiective (faptă/pedeapsă):

- pedeapsa aplicată este închisoarea de cel mult 3 ani, inclusiv pentru concurs de infracțiuni;
- aplicarea pedepsei să nu fi fost inițial amânată, dar ulterior amânarea a fost revocată;
- pedeapsa aplicată să nu fie exclusiv amenda;

b) subiective (persoana infractorului):

- infractorul nu a mai suferit anterior o condamnare la pedeapsa închisorii mai mare de un an, cu excepția cazurilor prevăzute în art. 42 sau pentru care a intervenit reabilitarea ori s-a împlinit termenul de reabilitare;
- infractorul nu s-a sustras de la urmărire penală ori judecată și nu a încercat zădărnicirea aflării adevărului ori a identificării și tragerii la răspundere penală a autorului sau a participanților;
- infractorul și-a manifestat acordul de a presta o muncă neremunerată în folosul comunității;
- instanța apreciază, în raport de persoana infractorului, de conduita avută anterior săvârșirii infracțiunii, de eforturile depuse de acesta pentru înlăturarea sau diminuarea consecințelor infracțiunii, precum și de posibilitățile sale de îndreptare, că aplicarea pedepsei e suficientă fără executare, dar se impune supravegherea conduitei sale pentru o perioadă determinată;
- *persoana supravegheată trebuie să îndeplinească integral obligațiile civile stabilite prin hotărâre, cu 3 luni înainte expirarea termenului de supraveghere.*

• *Termenul de supraveghere* – 2 şi 4 ani, fără a putea fi însă mai mic decât durata pedepsei aplicate – curge de la data rămânerii definitive a hotărârii prin care s-a dispus amânarea aplicării pedepsei.

• *Măsurile de supraveghere (obligatorii):*

- să se prezinte la serviciul de probaţiune, la datele fixate de acesta;
- să primească vizitele consilierului de probaţiune desemnat cu supravegherea sa;
- să anunţe, în prealabil, schimbarea locuinţei şi orice deplasare care depăşeşte 5 zile;
- să comunice schimbarea locului de muncă;
- să comunice informaţii şi documente de natură a permite controlul mijloacelor sale de existenţă.

• *Obligaţii (obligatorii)* – pot fi modificate sau pot fi înlăturate pe parcursul termenului de supraveghere de către instanţă:

- să urmeze un curs de pregătire şcolară ori de calificare profesională;
- să presteze o muncă neremunerată în folosul comunităţii, pe o perioadă cuprinsă între 60 şi 120 de zile, în condiţiile stabilite de instanţă, în afară de cazul în care, din cauza stării de sănătate, persoana nu poate presta această muncă. Numărul zilnic de ore se stabileşte prin legea de executare a pedepselor;
- să frecventeze unul sau mai multe programe de reintegrare socială derulate de către serviciul de probaţiune sau organizate în colaborare cu instituţii din comunitate;
- să se supună măsurilor de control, tratament sau îngrijire medicală;
- să nu părăsească teritoriul României fără acordul instanţei.

• *Efecte:*

- este hotărâre de condamnare;
- nu produce efecte asupra executării măsurilor de siguranţă şi a obligaţiilor civile;
- pedeapsa se consideră executată dacă până la expirarea termenului de supraveghere condamnatul nu a săvârşit o nouă infracţiune, nu s-a dispus revocarea suspendării executării pedepsei sub supraveghere şi nu s-a descoperit o cauză de anulare;
- începe să curgă termenul pentru reabilitarea de drept.

Revocarea suspendării executării pedepsei sub supraveghere

a) obligatorie:

- comiterea unei noi infracţiuni intenţionate/praeterintenţionate în termenul de supraveghere, descoperită în termenul de supraveghere, pentru care s-a pronunţat o condamnare la pedeapsa închisorii chiar după expirarea acestui termen;
- nerespectarea cu rea-credinţă a măsurilor de supraveghere;
- neexecutarea cu rea-credinţă a obligaţiilor impuse;
- neîndeplinirea integrală a obligaţiilor (cu excepţia imposibilităţii materiale dovedite);
- neplata amenzii care însoţeşte pedeapsa închisorii;

b) facultativă:

- comiterea unei noi infracţiuni din culpă în termenul de supraveghere, descoperită în termenul de supraveghere, pentru care s-a pronunţat o condamnare la pedeapsa închisorii chiar după expirarea acestui termen;

• instanţa dispune executarea pedepsei ca urmare a revocării;

• pedeapsa aplicată ca urmare a revocării suspendării şi pedeapsa pentru noua infracţiune se calculează conform dispoziţiilor privitoare la recidivă sau pluralitatea intermediară.

Anularea suspendării executării pedepsei sub supraveghere

- descoperirea pe parcursul termenului de supraveghere a comiterii unei infracţiuni până la rămânerea definitivă a hotărârii prin care s-a dispus suspendarea, pentru care i s-a aplicat pedeapsa închisorii, chiar după expirarea acestui termen;
- instanţa aplică, după caz, dispoziţiile privitoare la concursul de infracţiuni, recidivă sau pluralitate intermediară;
- în caz de concurs de infracţiuni, instanţa poate dispune suspendarea executării pedepsei rezultante dacă sunt îndeplinite condiţiile prevăzute în art. 91.

Situaţii speciale

• se dispune obligatoriu în cazul infracţiunii de abandon de familie (art. 378 C. pen.), dacă până la rămânerea definitivă a hotărârii de condamnare inculpatul îşi îndeplineşte obligaţiile de întreţinere, chiar dacă nu sunt îndeplinite condiţiile;

• se dispune obligatoriu în cazul infracţiunii de împiedicarea accesului la învăţământul obligatoriu (art. 380 C. pen.), dacă până la rămânerea definitivă a hotărârii de condamnare inculpatul asigură reluarea cursurilor de către minor, chiar dacă nu sunt îndeplinite condiţiile.

4. Liberarea condiţionată – art. 99-106 C. pen.

• mod de individualizare judiciară postcondamnatorie a executării pedepsei închisorii sau detenţiunii pe viaţă;
• caracter facultativ;
• există hotărâre anterioară definitivă de condamnare;
• pedeapsa aplicată este executată parţial;
• condiţiile pentru acordarea liberării se verifică la momentul judecării cererii, nu la momentul introducerii cererii – Decizia ICCJ RIL nr. LXVII/2007[1];
• hotărârea prin care se acordă liberarea se motivează obligatoriu;
• poate interveni şi în cazul detenţiunii pe viaţă, şi în cazul închisorii.

Condiţii de aplicare:

a) obiective (fracţiunea de pedeapsă executată):

- executare efectivă a 20 de ani în cazul detenţiunii pe viaţă, ce nu poate fi redusă ca urmare a muncii prestate;
- 2/3 din durata pedepsei închisorii care nu depăşeşte 10 ani; sau 3/4 din durata pedepsei, *dar nu mai mult de 20 de ani*, în cazul închisorii mai mari de 10 ani;
- executarea pedepsei se realizează în regim deschis sau semideschis în cazul pedepsei închisorii.

[1] Publicată în M. Of. nr. 537 din 16 iulie 2008.

- condamnat în vârsta de 60 de ani împliniți – 1/2 din durata pedepsei închisorii ce nu depășește 10 ani; sau 2/3 din durata pedepsei, în cazul închisorii mai mari de 10 ani;
- dacă s-a prestat muncă – 1/2 din durata pedepsei închisorii ce nu depășește 10 ani; sau 2/3 din durata pedepsei, în cazul închisorii mai mari de 10 ani;
- dacă s-a prestat muncă și condamnatul are 60 de ani împliniți – 1/3 din durata pedepsei închisorii ce nu depășește 10 ani; sau 1/2 din durata pedepsei, în cazul închisorii mai mari de 10 ani;

b) subiective (persoana infractorului):

- conduita bună pe toată durata executării pedepsei;
- îndeplinirea integrală a obligațiilor civile (cu excepția imposibilității materiale dovedite);
- convingerea instanței că persoana condamnată s-a îndreptat și se poate reintegra în societate.

• Potrivit art. 96 din Legea nr. 254/2013: „(1) Pedeapsa care este considerată ca executată pe baza muncii prestate sau a instruirii școlare și formării profesionale, în vederea acordării liberării condiționate, se calculează după cum urmează:

a) în cazul în care se prestează o muncă remunerată, se consideră 5 zile executate pentru 4 zile de muncă;

b) în cazul în care se prestează o muncă neremunerată, se consideră 4 zile executate pentru 3 zile de muncă;

c) în cazul în care munca este prestată pe timpul nopții, se consideră 3 zile executate pentru două nopți de muncă;

d) în cazul participării la cursurile de școlarizare pentru formele de învățământ general obligatoriu, se consideră 30 de zile executate pentru absolvirea unui an școlar;

e) în cazul participării la cursurile de calificare ori recalificare profesională, se consideră 20 de zile executate pentru absolvirea unui curs de calificare ori recalificare profesională;

f) în cazul elaborării de lucrări științifice publicate sau invenții brevetate, se consideră 20 de zile executate, indiferent de numărul lucrărilor științifice sau al invențiilor realizate, pentru întreaga durată a executării pedepsei, inclusiv în cazul pedepselor contopite.

(2) Reducerea fracțiunii de pedeapsă care este considerată ca executată pe baza muncii prestate sau a instruirii școlare și formării profesionale nu poate fi revocată."

• *Termenul de supraveghere*

- 10 ani în cazul detențiunii pe viață;
- restul de pedeapsă rămas neexecutat la data liberării în cazul închisorii.

• *Măsurile de supraveghere (obligatorii)* – **doar dacă restul de pedeapsă rămas neexecutat la data liberării este de 2 ani sau mai mare:**

- să se prezinte la serviciul de probațiune, la datele fixate de acesta;
- să primească vizitele consilierului de probațiune desemnat cu supravegherea sa;

- să anunțe, în prealabil, schimbarea locuinței și orice deplasare care depășește 5 zile;
- să comunice schimbarea locului de muncă;
- să comunice informații și documente de natură a permite controlul mijloacelor sale de existență.

• *Obligații (facultative)* – **doar dacă restul de pedeapsă rămas neexecutat la data liberării este de 2 ani sau mai mare**; pot fi modificate sau pot fi înlăturate pe parcursul termenului de supraveghere de către instanță:

- să urmeze un curs de pregătire școlară ori de calificare profesională;
- să frecventeze unul sau mai multe programe de reintegrare socială derulate de către serviciul de probațiune sau organizate în colaborare cu instituții din comunitate;
- să nu comunice cu victima sau cu membri de familie ai acesteia, cu persoanele cu care a comis infracțiunea sau cu alte persoane, stabilite de instanță, ori să nu se apropie de acestea;
- să nu se afle în anumite locuri sau la anumite manifestări sportive, culturale ori la alte adunări publice, stabilite de instanță;
- să nu conducă anumite vehicule stabilite de instanță;
- să nu dețină, să nu folosească și să nu poarte nicio categorie de arme;
- să nu părăsească teritoriul României.

Important: *Măsurile și primele două obligații se execută pe o perioadă de 1/3 din termenul de supraveghere, dar nu mai mult de 2 ani.*

• *Efecte:*

- punerea în libertate a condamnatului;
- pedepsele accesorii se execută;
- pedeapsa complementară se execută după expirarea termenului de supraveghere a liberării condiționate;
- pedeapsa se consideră integral executată dacă, până la expirarea termenului de supraveghere, nu a mai săvârșit o altă infracțiune, nu s-a dispus revocarea liberării și nu s-a descoperit o cauză de anulare;
- începe să curgă termenul pentru reabilitare.

Revocarea liberării condiționate

a) doar obligatorie:

- comiterea unei noi infracțiuni în termenul de supraveghere, descoperită în termenul de supraveghere, pentru care s-a pronunțat o condamnare la pedeapsa închisorii chiar după expirarea acestui termen;
- nerespectarea cu rea-credință a măsurilor de supraveghere;
- neexecutarea cu rea-credință a obligațiilor impuse;

• instanța dispune executarea restului de pedeapsă ca urmare a revocării;

• pedeapsa aplicată ca urmare a revocării suspendării și pedeapsa pentru noua infracțiune se calculează conform dispozițiilor privitoare la recidivă sau pluralitatea intermediară.

Anularea liberării condiționate

- descoperirea pe parcursul termenului de supraveghere a comiterii unei infracțiuni până la rămânerea definitivă a hotărârii prin care s-a dispus liberarea, pentru care i s-a aplicat pedeapsa închisorii, chiar după expirarea acestui termen;
- instanța aplică, după caz, dispozițiile privitoare la concursul de infracțiuni, recidivă sau pluralitate intermediară;
- în caz de concurs de infracțiuni, instanța poate dispune liberarea condiționată dacă, raportat la rezultantă, sunt îndeplinite condițiile prevăzute în art. 99 sau art. 100 C. pen.;
- când, după anulare, instanța dispune executarea pedepsei rezultante, partea din durata pedepsei complementare a interzicerii exercitării unor drepturi neexecutată la data anulării liberării se va executa după executarea pedepsei închisorii.

Soluții grile:

1. b, c; **2.** -; **3.** b; **4.** -; **5.** a; **6.** c; **7.** c; **8.** c, d; **9.** a, c; **10.** b; **11.** b, c, d; **12.** b, c, d; **13.** a, b, c; **14.** b; **15.** a, b; **16.** a; **17.** c.

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

Capitolul al XII-lea
CAUZE CARE ÎNLĂTURĂ SAU MODIFICĂ EXECUTAREA PEDEPSELOR ŞI CONSECINŢELE CONDAMNĂRII

Cauzele care înlătură sau modifică executarea pedepselor. Cauzele care înlătură consecinţele condamnării

Cauzele care înlătură sau modifică executarea pedepsei

Art. 160. Efectele graţierii

(1) Graţierea are ca efect înlăturarea, în totul sau în parte, a executării pedepsei ori comutarea acesteia în alta mai uşoară.

(2) Graţierea nu are efecte asupra pedepselor complementare şi măsurilor educative neprivative de libertate, în afară de cazul când se dispune altfel prin actul de graţiere.

(3) Graţierea nu are efect asupra măsurilor de siguranţă şi asupra drepturilor persoanei vătămate.

(4) Graţierea nu are efecte asupra pedepselor a căror executare este suspendată sub supraveghere, în afară de cazul în care se dispune altfel prin actul de graţiere.

Art. 161. Prescripţia executării pedepsei

(1) Prescripţia înlătură executarea pedepsei principale.

(2) Prescripţia nu înlătură executarea pedepselor principale în cazul:

a) infracţiunilor de genocid, contra umanităţii şi de război, indiferent de data la care au fost comise;

b) infracţiunilor prevăzute la art. 188 şi 189 şi al infracţiunilor intenţionate urmate de moartea victimei.

(3) Prescripţia nu înlătură executarea pedepselor principale nici în cazul infracţiunilor prevăzute la alin. (2) lit. b) pentru care, la data intrării în vigoare a acestei dispoziţii, nu s-a împlinit termenul de prescripţie a executării.

Art. 162. Termenele de prescripţie a executării pedepsei

(1) Termenele de prescripţie a executării pedepsei pentru persoana fizică sunt:

a) 20 de ani, când pedeapsa care urmează a fi executată este detenţiunea pe viaţă sau închisoarea mai mare de 15 ani;

b) 5 ani, plus durata pedepsei ce urmează a fi executată, dar nu mai mult de 15 ani, în cazul celorlalte pedepse cu închisoarea;

c) 3 ani, în cazul când pedeapsa este amenda.

(2) Termenele prevăzute în alin. (1) se socotesc de la data când hotărârea de condamnare a rămas definitivă.

(3) În cazul revocării sau anulării amânării aplicării pedepsei, suspendării executării pedepsei sub supraveghere ori liberării condiționate, termenul de prescripție începe să curgă de la data când hotărârea de revocare sau anulare a rămas definitivă.

(4) În cazul revocării liberării condiționate, în condițiile art. 104 alin. (1), termenul de prescripție începe să curgă de la data când hotărârea de revocare a rămas definitivă și se calculează în raport cu restul de pedeapsă neexecutat.

(5) În cazul înlocuirii pedepsei amenzii cu pedeapsa închisorii, termenul de prescripție curge de la data când hotărârea de înlocuire a rămas definitivă și se calculează în raport cu durata pedepsei închisorii.

(6) Pedepsele complementare aplicate persoanei fizice și măsurile de siguranță nu se prescriu.

(7) Prin pedeapsa ce se execută se înțelege pedeapsa stabilită de instanță, ținându-se cont de cauzele ulterioare de modificare a acesteia.

Art. 163. Întreruperea cursului prescripției executării pedepsei

(1) Cursul termenului de prescripție a executării pedepsei se întrerupe prin începerea executării pedepsei. Sustragerea de la executare, după începerea executării pedepsei, face să curgă un nou termen de prescripție de la data sustragerii.

(2) Cursul termenului de prescripție a executării se întrerupe și prin săvârșirea din nou a unei infracțiuni.

(3) Cursul termenului de prescripție a executării pedepsei amenzii se întrerupe și prin înlocuirea obligației de plată a amenzii cu obligația de a presta o muncă neremunerată în folosul comunității.

Art. 164. Suspendarea cursului prescripției executării pedepsei

(1) Cursul termenului prescripției executării pedepsei este suspendat în cazurile și condițiile prevăzute în Codul de procedură penală.

(2) Prescripția își reia cursul din ziua în care a încetat cauza de suspendare.

Cauzele care înlătură consecințele condamnării

Art. 165. Reabilitarea de drept

Reabilitarea are loc de drept în cazul condamnării la pedeapsa amenzii, la pedeapsa închisorii care nu depășește 2 ani sau la pedeapsa închisorii a cărei executare a fost suspendată sub supraveghere, dacă în decurs de 3 ani condamnatul nu a săvârșit o altă infracțiune.

Art. 166. Reabilitarea judecătorească

(1) Condamnatul poate fi reabilitat, la cerere, de instanță, după împlinirea următoarelor termene:

***a)** 4 ani, în cazul condamnării la pedeapsa închisorii mai mare de 2 ani, dar care nu depășește 5 ani;*

***b)** 5 ani, în cazul condamnării la pedeapsa închisorii mai mare de 5 ani, dar care nu depășește 10 ani;*

c) 7 ani, în cazul condamnării la pedeapsa închisorii mai mare de 10 ani sau în cazul pedepsei detențiunii pe viață, comutată sau înlocuită cu pedeapsa închisorii;

d) 10 ani, în cazul condamnării la pedeapsa detențiunii pe viață, considerată executată ca urmare a grațierii, a împlinirii termenului de prescripție a executării pedepsei sau a liberării condiționate.

(2) Condamnatul decedat până la împlinirea termenului de reabilitare poate fi reabilitat dacă instanța, evaluând comportarea condamnatului până la deces, apreciază că merită acest beneficiu.

Art. 167. Calculul termenului de reabilitare

(1) Termenele prevăzute în art. 165 şi art. 166 se socotesc de la data când a luat sfârşit executarea pedepsei principale sau de la data când aceasta s-a prescris.

(2) Pentru cei condamnați la pedeapsa amenzii, termenul curge din momentul în care amenda a fost achitată integral sau executarea ei s-a stins în orice alt mod.

(3) În caz de grațiere totală sau de grațiere a restului de pedeapsă, termenul curge de la data actului de grațiere, dacă la acea dată hotărârea de condamnare era definitivă, sau de la data rămânerii definitive a hotărârii de condamnare, dacă actul de grațiere se referă la infracțiuni în curs de judecată.

(4) În caz de suspendare sub supraveghere a executării pedepsei, termenul curge de la data împlinirii termenului de supraveghere.

(5) În cazul condamnărilor succesive, termenul de reabilitare se calculează în raport cu pedeapsa cea mai grea şi curge de la data executării ultimei pedepse.

Art. 168. Condițiile reabilitării judecătoreşti

Cererea de reabilitare judecătorească se admite dacă cel condamnat întruneşte următoarele condiții:

a) nu a săvârşit o altă infracțiune în intervalul de timp prevăzut în art. 166;

b) a achitat integral cheltuielile de judecată şi şi-a îndeplinit obligațiile civile stabilite prin hotărârea de condamnare, afară de cazul când acesta dovedeşte că nu a avut posibilitatea să le îndeplinească sau când partea civilă a renunțat la despăgubiri.

Art. 169. Efectele reabilitării de drept sau judecătoreşti

(1) Reabilitarea face să înceteze decăderile şi interdicțiile, precum şi incapacitățile care rezultă din condamnare.

(2) Reabilitarea nu are ca urmare obligația de reintegrare în funcția din care condamnatul a fost scos în urma condamnării ori de redare a gradului militar pierdut.

(3) Reabilitarea nu are efecte asupra măsurilor de siguranță.

Art. 170. Reînnoirea cererii de reabilitare judecătorească

(1) În caz de respingere a cererii de reabilitare, nu se poate introduce o nouă cerere decât după un termen de un an, care se socoteşte de la data respingerii cererii prin hotărâre definitivă.

(2) Condițiile prevăzute în art. 168 trebuie să fie îndeplinite şi pentru intervalul de timp care a precedat noua cerere.

(3) Cererea respinsă ca urmare a neîndeplinirii unor condiții de formă poate fi reînnoită potrivit Codului de procedură penală.

Art. 171. Anularea reabilitării

Reabilitarea judecătorească va fi anulată când, după acordarea ei, s-a descoperit că cel reabilitat mai săvârșise o infracțiune care, dacă ar fi fost cunoscută, ar fi condus la respingerea cererii de reabilitare.

➲ ***A. Rezolvați următoarele grile:***

1. Grațierea presupune:

a. înlăturarea răspunderii penale;
b. iertarea de pedeapsă;
c. reducerea pedepsei;
d. comutarea pedepsei.

2. Grațierea se acordă:

a. prin lege;
b. prin decret prezidențial;
c. prin ordonanță de urgență.

3. Grațierea produce efecte asupra:

a. pedepselor principale;
b. pedepselor accesorii;
c. pedepselor complementare.

4. Pentru a interveni prescripția executării pedepsei, trebuie îndeplinite următoarele condiții:

a. să se fi împlinit termenul prevăzut de lege;
b. în cursul termenului de prescripție condamnatul să nu fi săvârșit nicio infracțiune;
c. prejudiciul produs prin infracțiune să fi fost integral reparat.

5. Termenele de prescripție a executării pedepsei încep să curgă:

a. de la data pronunțării hotărârii judecătorești de condamnare;
b. de la data săvârșirii infracțiunii;
c. de la data rămânerii definitive a hotărârii judecătorești de condamnare;
d. de la data împlinirii vârstei de 18 ani a victimei minore a unei infracțiuni sexuale;
e. de la data rămânerii definitive a hotărârii judecătorești prin care s-a revocat suspendarea condiționată a executării pedepsei sau a suspendării executării pedepsei sub supraveghere.

MS CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

6. Prescripția executării pedepsei se întrerupe prin:

a. începerea executării pedepsei;
b. săvârşirea din nou a unei infracțiuni;
c. sustragerea de la executare după începerea executării pedepsei;
d. în cazul amenzii, prin înlocuirea obligației de plată a amenzii cu obligația de a presta o muncă în folosul comunității.

7. În cazul revocării amânării aplicării pedepsei, termenele de prescripție a executării pedepsei încep să curgă:

a. de la data când hotărârea inițială prin care s-a dispus amânarea aplicării pedepsei a rămas definitivă;
b. de la data când hotărârea de revocare a rămas definitivă;
c. de la data când termenul de supraveghere se socoteşte împlinit.

8. Nu se prescrie executarea:

a. măsurilor educative;
b. măsurilor de siguranță;
c. pedepselor complementare;
d. pedepselor accesorii.

9. Produce efecte *in rem*:

a. grațierea colectivă;
b. suspendarea prescripției executării pedepsei;
c. grațierea totală;
d. prescripția executării pedepsei;
e. întreruperea prescripției executării pedepsei.

10. Grațierea totală are ca efect:

a. reducerea pedepsei;
b. remiterea pedepsei;
c. comutarea pedepsei.

11. Grațierea se acordă:

a. de către Parlament, prin lege;
b. de către Preşedinte, prin decret;
c. de către Guvern, prin ordonanță de urgență.

12. Reabilitarea:

a. poate opera şi în cazul detențiunii pe viață;
b. presupune termene diferite în cazul condamnaților bărbați față de condamnații femei;
c. presupune termene diferite în cazul condamnaților care au împlinit vârsta de 60 de ani față de cei aflați sub această vârstă.

EUROPEAN CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

13. Reabilitarea presupune îndeplinirea de către persoana condamnată a următoarelor condiții:

a. să nu săvârşească nicio infracțiune în termenul legal, cu excepția infracțiunilor din culpă;
b. să repare integral prejudiciul produs prin infracțiune, chiar dacă nu a avut posibilitatea de a-l repara;
c. să achite integral cheltuielile de judecată.

14. Reabilitarea:

a. produce efecte *in rem*;
b. face să înceteze decăderile şi incapacitățile care decurg din condamnare;
c. reprezintă o *restitutio in integrum* în ceea ce îl priveşte pe condamnat;
d. produce efecte asupra măsurilor de siguranță.

15. Pentru a interveni reabilitarea de drept, se cer întrunite următoarele condiții:

a. să fie vorba despre condamnări la pedeapsa închisorii care nu depăşeşte 2 ani;
b. să fi trecut un interval de timp de 3 ani de la executarea pedepsei;
c. să nu fi săvârşit o infracțiune în intervalul legal;
d. poate interveni şi în cazul pedepsei amenzii dacă cuantumul acesteia nu depăşeşte o limită legală.

16. Reabilitarea judecătorească se dispune:

a. la cerere;
b. din oficiu;
c. chiar dacă cel condamnat nu şi-a achitat integral cheltuielile de judecată şi obligațiile civile stabilite prin hotărârea de condamnare, dar a dovedit că nu a avut posibilitatea achitării acestora.

17. În cazul suspendării executării pedepsei sub supraveghere, termenul de reabilitare:

a. este de 2 ani;
b. nu este prevăzut un termen de reabilitare, reabilitarea producându-se de drept la expirarea termenului de supraveghere;
c. este de 3 ani.

18. Termenul de reabilitare curge:

a. de la data la care a luat sfârşit executarea pedepsei principale;
b. de la data actului de grațiere în cazul în care actul de grațiere a intervenit după rămânerea definitivă a hotărârii de condamnare;
c. de la data actului de grațiere în cazul în care actul de grațiere a intervenit înainte de rămânerea definitivă a hotărârii de condamnare.

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

19. Constituie condiții ale reabilitării judecătorești:

a. achitarea cheltuielilor de judecată de către condamnat;
b. achitarea obligațiilor civile în toate cazurile;
c. prestarea unei munci în folosul comunității de către cel condamnat.

20. Cererea de reabilitare:

a. se poate formula de către soț sau rudele apropiate în cazul condamnatului în viață;
b. respinsă pentru condiții de formă nu mai poate fi introdusă decât după trecerea unui termen de un an de la data respingerii cererii de reabilitare;
c. respinsă pentru condiții de fond poate fi reiterată oricând.

21. Grațierea produce efecte asupra:

a. măsurilor de siguranță;
b. măsurilor educative neprivative de libertate;
c. drepturilor persoanei vătămate.

➲ ***B. Rezolvați următoarele exerciții:***

1. Realizați o prezentare comparativă între amnistia postcondamnatorie și grațierea colectivă.
2. Analizați efectele reabilitării în comparație cu efectele legii penale de dezincriminare și ale legii de amnistie.
3. Analizați condițiile reabilitării judecătorești.

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

C. Rezolvați următoarele spețe:

Speța nr. 1

Prin sentința penală nr. 1816 din 2 iunie 1999 a Judecătoriei Sectorului 6 Bucureşti a fost respinsă ca prematur formulată cererea de reabilitare a condamnatului G.M. cu privire la pedeapsa de 3 ani închisoare. Pentru a hotărî astfel, instanța de fond a avut în vedere faptul că, în speță, termenul de reabilitare de 5 ani şi 6 luni (calculat potrivit Codului penal din 1969) a început să curgă de la data rămânerii definitive a hotărârii de condamnare. S-a decis astfel deoarece actul de grațiere – Decretul-Lege nr. 3/1996 – a fost adoptat anterior soluționării cauzei, iar infracțiunea a fost săvârşită înainte de intrarea în vigoare a actului de grațiere. Procesul penal a fost finalizat la mult timp după apariția actului de grațiere. G.M. a declarat apel împotriva acestei hotărâri, afirmând că în mod greşit i s-a respins cererea de reabilitare, deoarece termenul de reabilitare era împlinit, întrucât acesta trebuia să curgă de la data adoptării actului de grațiere.

Este fondat apelul declarat de condamnat?

Speța nr. 2

La data de 2 februarie 2010, X a fost condamnat definitiv pentru săvârşirea infracțiunii de furt la pedeapsa închisorii de un an, cu executare în detenție, executare care s-a încheiat la data de 3 februarie 2011. La data de 5 martie 2014, X comite două infracțiuni de furt.

Arătați ce formă a pluralității de infracțiuni este incidentă în cauză.

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY

D. Jurisprudență:

1. Înalta Curte de Casație și Justiție, decizia în recurs în interesul legii nr. 2 din 12 martie 2012, publicată în M. Of. nr. 281 din 27 aprilie 2012

Înalta Curte de Casație și Justiție, în interpretarea și aplicarea unitară a dispozițiilor art. 33 alin. (2) din Legea nr. 302/2004 privind cooperarea judiciară internațională în materie penală, republicată, și ale art. 127 C. pen., stabilește: „Transmiterea directă a mandatului european de arestare emis de autoritățile române către autoritățile judiciare ale altui stat membru, pe teritoriul căruia a fost localizată persoana, indiferent dacă aceasta este sau nu arestată provizoriu în vederea predării, are efect de întrerupere a prescripției executării pedepsei".

2. Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția penală, decizia nr. 2589 din 27 august 2008 (www.scj.ro)

Inculpatul, care a săvârșit din nou o infracțiune cu intenție pentru care legea prevede pedeapsa închisorii mai mare de un an, după împlinirea termenului prevăzut pentru grațierea condiționată a unei pedepse anterioare cu închisoarea mai mare de 6 luni, se află în stare de recidivă postexecutorie, fiind îndeplinite condițiile stabilite în art. 37 alin. (1) lit. b) C. pen.

3. Curtea de Apel Iași, decizia nr. 287/2003 (www.legeaz.net)

Prin sentința penală nr. 5677/2001, Judecătoria Iași l-a condamnat pe inculpatul G.F., recidivist, la 150.000 lei amendă penală, pentru săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 36 alin. (1) din Decretul nr. 328/1966. În baza art. 83 C. pen., prin aceeași hotărâre s-a dispus revocarea suspendării condiționate a executării pedepsei de 8 luni închisoare, aplicată prin sentința penală nr. 244/1999 a Judecătoriei Motru, urmând ca inculpatul să execute pedeapsa rezultantă de 8 luni închisoare și 150.000 lei amendă penală. Sentința a fost menținută prin respingerea apelului formulat de inculpat, prin decizia penală nr. 1306/2002 a Tribunalului Iași. Recursul formulat de inculpat a fost admis prin decizia penală nr. 287/2003 a Curții de Apel Iași. Rejudecând, Curtea de Apel a descontopit pedeapsa rezultantă de 8 luni închisoare și 150.000 lei amendă penală în pedepsele componente și a înlăturat dispozițiile privind revocarea beneficiului suspendării condiționate a executării pedepsei de 8 luni închisoare. În baza dispozițiilor art. 1 și art. 2 din Legea nr. 543/2002, s-au constatat grațiate în întregime și condiționat pedepsele de 6 luni închisoare, pentru săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 36 alin. (1) din Decretul nr. 328/1966, și de 8 luni închisoare, pentru săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 38 alin. (1) din Decretul nr. 328/1966, pedepse aplicate prin sentința penală nr. 244/1999 a Judecătoriei Motru. În pronunțarea acestei hotărâri, Curtea de Apel a apreciat că instanțele au evaluat în mod just gradul de pericol social al infracțiunii comise de inculpat, recursul fiind însă admis pentru motivul invocat din oficiu referitor la grațierea pedepsei ce constituie primul termen al recidivei.

După pronunțarea hotărârilor de către instanțele de fond și de apel, a intrat în vigoare O.U.G. nr. 18/2003, care a modificat art. 8 din Legea nr. 543/2002 privind grațierea unor pedepse, în sensul că a grațiat pedepsele aplicate faptelor săvârșite până la 4 octombrie 2002, mai puțin cele aplicate pentru faptele exceptate. Inculpatul a săvârșit fapta ce formează obiectul prezentei judecăți la 19 octombrie 2000, deci anterior datei când a intrat în vigoare Legea nr. 543/2002, dar, în conformitate cu art. 4 din această lege, grațierea nu se aplică infracțiunilor săvârșite în stare de recidivă. Cum faptele săvârșite anterior de inculpat și sancționate prin sentința penală nr. 244/1999 a Judecătoriei Motru nu au fost săvârșite în stare de recidivă și nici nu sunt exceptate prin art. 4 alin. (2) din Legea nr. 543/2002, s-a hotărât grațierea acestor pedepse și înlăturarea cumulului prevăzut de art. 83 C. pen.

Instanța de recurs a susținut că, dacă legiuitorul ar fi înțeles să excepteze în cazul recidiviștilor și pedepsele ce constituie primul termen al recidivei și pentru care nu a fost reținută recidiva, ar fi prevăzut în mod expres în redactarea textului și ar fi folosit expresia de condamnați recidiviști, fără altă precizare.

Interpretarea în sensul că grațierea nu se aplică pedepselor ce constituie primul termen al recidivei în situația în care la data acelei condamnări nu exista recidiva constituie o adăugare la lege și nu face distincție între noțiunile de condamnat recidivist și condamnat pentru infracțiuni săvârșite în stare de recidivă. La această hotărâre a existat și o opinie separată în sensul că greșit s-a constatat a fi incidentă Legea nr. 543/2002. Potrivit acestei opinii, o condamnare anterioară cu vocație la grațiere, care constituie primul termen al recidivei în raport cu a doua faptă, săvârșită tot anterior actului de clemență, nu poate beneficia de grațiere, condamnatul fiind exclus pentru ambele pedepse dacă cea de-a doua faptă îndeplinește condițiile pentru a fi considerată al doilea termen al recidivei. Starea de recidivă odată stabilită devine o trăsătură a personalității condamnatului, un indice de periculozitate care justifică exceptarea lui de la clemență. Actele de clemență se aplică în raport de situația potențialului beneficiar la momentul intrării lor în vigoare.

4. Judecătoria Caracal, sentința penală nr. 102 din 18 mai 2016 (www.jurisprudenta.com)

Prin cererea înregistrată pe rolul Judecătoriei Caracal la data de 29 februarie 2016, petentul S.R. a solicitat instanței să dispună atât reabilitarea de drept, cât și reabilitarea judecătorească privind condamnările suferite.

Motivând în fapt, a arătat că prin sentința penală nr. 138 din 4 februarie 2004 pronunțată de Judecătoria Caracal, în dosarul nr. 4908/2003, a fost condamnat la 7 milioane lei vechi amendă penală, pentru săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 180 alin. (2) C. pen.

De asemenea, prin sentința penală nr. 375 din 27 aprilie 2006 pronunțată de Judecătoria Caracal, în dosarul nr. (...)/2005, rămasă definitivă prin decizia penală nr. (...) din 15 iunie 2006 a Tribunalului Olt, a fost condamnat la 8 milioane lei amendă penală, pentru săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 180 alin. (2) C. pen., iar prin sentința penală nr. 137 din 25 mai 2010 pronunțată de Judecătoria Caracal, în dosarul nr. (...)/2010, a fost condamnat la 6 luni închisoare pentru săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 181 alin. (1) C. pen. (...).

Se arată de către Biroul executări penale din cadrul Judecătoriei Caracal că petentul condamnat S.R. nu a achitat cheltuielile judiciare în favoarea statului la care a fost obligat, nemaideținând alte date privind latura penală și nici cu privire la latura civilă.

Potrivit dispozițiilor art. 527 și urm. C. pr. pen., instanța a pus în vedere petentului condamnat S.R. să facă dovada achitării integrale atât a cuantumului amenzilor penale la care a fost condamnat, a cheltuielilor de judecată, cât și a obligațiilor civile, obligații pe care acesta nu și le-a îndeplinit. La termenul din 18 mai 2016, petentul condamnat a lipsit în mod nejustificat și nici nu a făcut dovada că nu i-a fost cu putință să achite despăgubirile civile și cheltuielile judiciare, situație reglementată de dispozițiile art. 534 C. pe. pen.

Având în vedere considerentele menționate mai sus, instanța urmează să respingă cererea de reabilitare formulată de petentul S.R.

5. Tribunalul Satu Mare, sentința penală nr. 7 din 15 ianuarie 2015 (www.jurisprudenta.com)

Reabilitarea judecătorească. Condiții

Reabilitarea judecătorească se poate dispune dacă sunt îndeplinite cumulativ următoarele condiții: s-a împlinit termenul de reabilitare prevăzut de lege; persoana condamnată să nu fi săvârșit o nouă infracțiune în termenul de reabilitare; persoana condamnată să fi achitat în întregime cheltuielile de judecată și despăgubirile civile la plata cărora a fost obligată.

Trecând la soluționarea cauzei pe baza motivelor invocate, a actelor și lucrărilor aflate la dosar, dar și pe baza dispozițiilor legale incidente, instanța a reținut următoarele:

Potrivit dispozițiilor art. 169, art. 168 raportat la art. 166 alin. (1) lit. a) C. pen., reabilitarea face să înceteze decăderile și interdicțiile, precum și incapacitățile care rezultă din condamnare. Condamnatul poate fi reabilitat la cerere, de instanța judecătorească, în cazul condamnării la pedeapsa închisorii mai mare de 2 ani, dar care nu depășește 5 ani (situația petentului), după trecerea unui termen de 4 ani. Cererea de reabilitare judecătorească se admite dacă cel condamnat întrunește următoarele condiții: nu a săvârșit o altă infracțiune în intervalul de timp prevăzut în art. 166 (de 4 ani), a achitat integral cheltuielile de judecată și și-a îndeplinit obligațiile civile stabilite prin hotărârea de condamnare, afară de cazul când acesta dovedește că nu a avut posibilitatea să le îndeplinească sau când partea civilă a renunțat la despăgubiri.

Din interpretarea acestor dispoziții legale rezultă că reabilitarea privește întreg trecutul condamnatului, fiind un mijloc de reintegrare a fostului condamnat în societate.

Din copia fișei de cazier judiciar privind pe petentul condamnat rezultă că acesta a suferit mai multe condamnări, după cum urmează: la pedeapsa rezultantă de 2 ani închisoare prin sentința penală nr. 38 din 10 martie 1998 a Tribunalului Satu Mare; la pedeapsa rezultantă de 4 ani închisoare prin sentința penală nr. 339 din 28 februarie 2002 a Judecătoriei Satu Mare; la pedeapsa rezultantă de 4 ani închisoare prin sentința penală nr. 813 din 20 mai 2002 a Judecătoriei Satu Mare.

Din cuprinsul sentinței penale nr. 339 din 28 februarie 2002 a Judecătoriei Satu Mare rezultă că inculpatul a fost obligat la plata de despăgubiri civile către părțile civile.

Din cuprinsul sentinței penale nr. 813 din 20 mai 2002 a Judecătoriei Satu Mare rezultă că inculpatul a fost obligat la plata de despăgubiri civile către părțile civile.

Reținând că petentul condamnat nu a făcut dovada îndeplinirii obligațiilor civile stabilite prin cele două hotărâri de condamnare, se va reține că nu sunt îndeplinite condițiile prevăzute de lege pentru a dispune reabilitarea judecătorească a persoanei condamnate.

Față de considerentele mai sus expuse, în baza art. 532 C. pr. pen. raportat la art. 168 C. pen., va fi respinsă cererea petentului privind reabilitarea judecătorească.

6. Tribunalul Militar București, sentința penală nr. 1 din 5 ianuarie 2016 (www.jurisprudenta.com)

Cererea de constatare a intervenirii reabilitării de drept introdusă înainte de termenul legal. Consecințe

1. Prin cererea înregistrată pe rolul Tribunalului Militar București, sub nr. 138/753 din 21 decembrie 2015, petentul condamnat S.C. a solicitat instanței să constate că a intervenit reabilitarea sa de drept cu privire la pedeapsa de 2 ani închisoare, cu suspendare condiționată a executării pedepsei, pe un termen de încercare de 4 ani, ce i-a fost aplicată pentru săvârșirea infracțiunii de trafic de influență în formă continuată, prevăzută de art. 257 alin. (1) C. pen. cu referire la art. 6 din Legea nr. 78/2000, cu aplicarea art. 41 alin. (2) C. pen., și pentru participație improprie la săvârșirea infracțiunii de fals material în înscrisuri oficiale în formă continuată, prevăzută de art. 31 alin. (2) C. pen. raportat la art. 288 alin. (2) C. pen., cu referire la art. 17 lit. c) din Legea nr. 78/2000, cu aplicarea art. 41 alin. (2) C. pen., prin sentința penală nr. 59 din 16 decembrie 2008 pronunțată în dosarul nr. 215/Rj/2006 de Tribunalul Militar București, modificată prin decizia penală nr. 7 din 26 aprilie 2012 pronunțată de Curtea Militară de Apel, rămasă definitivă prin decizia penală nr. 3778 din 19 noiembrie 2012 pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție, secția penală.

În motivare, în fapt, petentul condamnat a arătat că termenul prevăzut de art. 165 C. pen., respectiv cel de 3 ani, este împlinit și a îndeplinit toate celelalte condiții prevăzute de lege pentru constatarea reabilitării sale de drept. (...)

2. Cu privire la cererea de reabilitare, instanța reține următoarele:

Prin sentința penală nr. 59 din 16 decembrie 2008 pronunțată în dosarul nr. 215/Rj/2006 de Tribunalul Militar București, modificată prin decizia penală nr. 7 din 26 aprilie 2012 pronunțată de Curtea Militară de Apel, rămasă definitivă prin decizia penală nr. 3778 din 19 noiembrie 2012 pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție, secția penală, inculpatul plutonier major (în rezervă) S.C. a fost condamnat la pedeapsa de 2 ani închisoare, cu suspendare condiționată a executării pedepsei, pe un termen de încercare de 4 ani, pentru săvârșirea infracțiunii de trafic de influență în formă continuată, prevăzută de art. 257 alin. (1) C. pen. cu referire la art. 6 din Legea nr. 78/2000, cu aplicarea art. 41 alin. (2) C. pen., și pentru participație improprie la săvârșirea infracțiunii de fals material în înscrisuri oficiale în formă continuată, prevăzută de art. 31 alin. (2) C. pen. raportat la art. 288 alin. (2) C. pen., cu referire la art. 17 lit. c) din Legea nr. 78/2000, cu aplicarea art. 41 alin. (2) C. pen.

În ceea ce privește dobândirea reabilitării de drept, în vechiul Cod penal nu a existat o reglementare procedurală. Aceasta se explică prin aceea că în cazul reabilitării de drept, prin simpla constatare a faptului că în decurs de 3 ani nu a săvârșit nicio infracțiune, condamnatul este în mod automat apărat de orice consecințe ale condamnării suferite, dobândirea reabilitării realizându-se în virtutea legii.

De asemenea, în cazul suspendării condiționate a executării pedepsei, ca în speță, întrucât condițiile reabilitării coincid cu condițiile cerute pentru ca suspendarea condiționată să-și producă efectele, reabilitarea operează automat prin expirarea termenului de încercare, dacă în acest timp condamnatul nu a săvârșit o nouă infracțiune și nici nu s-a pronunțat revocarea suspendării condiționate a executării pedepsei în baza art. 83 și art. 84 C. pen. 1969 (art. 86 C. pen. 1969).

Nici noul Cod penal nu prevede în mod expres constatarea reabilitării de drept printr-o hotărâre judecătorească, însă soluția din practica judiciară dezvoltată sub imperiul Codului penal din 1969, în sensul că fostul condamnat – dacă are interesul – poate să ceară la instanța competentă constatarea faptului că a fost reabilitat de drept, se menține și după intrarea în vigoare a noului Cod.

Astfel, potrivit dispozițiilor art. 528 alin. (1) C. pr. pen., la împlinirea termenului de 3 ani prevăzut la art. 165 C. pen., dacă persoana condamnată nu a mai săvârșit o altă infracțiune, autoritatea care ține evidența cazierului judiciar va șterge din oficiu mențiunile privind pedeapsa aplicată condamnatului. Nu poate fi însă reținută apărarea petentului condamnat referitoare la interpretarea dispozițiilor art. 165 C. pen. Este adevărat că pedeapsa aplicată acestuia nu a depășit 2 ani, însă pedeapsa închisorii care nu depășește 2 ani, la care se referă art. 165 C. pen., este o pedeapsă cu executare. Or, petentul condamnat S.C. a fost condamnat sub imperiul vechiului Cod penal, la pedeapsa de 2 ani închisoare, cu suspendare condiționată a executării pedepsei, pe un termen de încercare de 4 ani, iar potrivit art. 15 din Legea nr. 187/2012 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 286/2009 privind Codul penal, măsura suspendării condiționate a executării pedepsei aplicată în baza Codului penal din 1969 se menține și după intrarea în vigoare a noului Cod penal, iar regimul suspendării condiționate a executării pedepsei, inclusiv sub aspectul revocării sau anulării acesteia, este cel prevăzut de Codul penal din 1969.

Astfel, dispozițiile art. 528 alin. (1) C. pr. pen. trebuie interpretate ca făcând referire la art. 86 C. pen. 1969, întrucât în cazul suspendării condiționate a executării pedepsei, conform art. 81 alin. (1) C. pen. 1969, reabilitarea operează automat prin expirarea termenului de încercare, dacă în acest timp condamnatul nu a săvârșit o nouă infracțiune (art. 86 C. pen. 1969).

Potrivit art. 532 alin. (1) C. pr. pen., cererea de reabilitare se respinge pentru neîndeplinirea condițiilor de fond dacă a fost introdusă înainte de termenul legal.

În speță, fostul condamnat are interesul să ceară la instanța care a acordat suspendarea condiționată constatarea faptului că a fost reabilitat de drept potrivit dispoziției din art. 86 C. pen. 1969. Însă din actele și lucrările dosarului instanța constată că termenul de încercare stabilit prin hotărârea de condamnare sub imperiul vechiului Cod penal, de 4 ani, termen care a început să curgă, potrivit art. 82 alin. (3) C. pen. 1969, de la data la care hotărârea prin care s-a pronunțat suspendarea condiționată a executării pedepsei a rămas definitivă, 19 noiembrie 2012, nu este împlinit.

3. Pentru aceste considerente, în baza art. 532 alin. (1) lit. a) C. pr. pen., va respinge cererea de constatare a intervenirii reabilitării de drept formulată de petentul condamnat S.C., ca fiind introdusă înainte de termenul legal.

7. Judecătoria Iași, sentința penală nr. 677 din 2 aprilie 2014 (www.jurisprudenta.com)

Inadmisibilitatea cererii de constatare a reabilitării de drept

În baza dispozițiilor art. 528 alin. (2) C. pr. pen., instanța respinge cererea formulată de către petentul L., prin care a solicitat reabilitarea sa în ceea ce privește condamnarea dispusă prin sentința penală nr. 1329 din 5 martie 2002 a Judecătoriei Iași, modificată prin decizia penală nr. 1178 din 31 octombrie 2002 a Tribunalului Iași, modificată și rămasă definitivă prin decizia penală nr. 319 din 17 aprilie 2003 a Curții de Apel Iași, ca fiind inadmisibilă.

Pentru a dispune astfel, instanța a reținut următoarele:

Potrivit art. 165 C. pen., reabilitarea are loc de drept în cazul condamnării la pedeapsa amenzii, la pedeapsa închisorii care nu depășește 2 ani sau la pedeapsa închisorii a cărei executare a fost suspendată sub supraveghere, dacă în decurs de 3 ani condamnatul nu a săvârșit o altă infracțiune.

Soluția constatării reabilitării de drept de către instanța de judecată nu se regăsește în Codul penal, acesta dezvoltând doar procedura privind reabilitarea judecătorească.

Deși în doctrina penală anterioară intrării în vigoare a actualului Cod penal s-a susținut, iar în practica judiciară s-a decis că intervenirea reabilitării de drept poate fi constatată și printr-o hotărâre judecătorească, deși ea are loc „de drept", având un caracter constatator, și nu constitutiv de drepturi, instanța apreciază că noile dispoziții care reglementează reabilitarea de drept nu permit pronunțarea unei asemenea hotărâri.

Potrivit art. 527 C. pr. pen., reabilitarea ale loc fie de drept, fie la cerere, acordată de instanța de judecată. Potrivit art. 528 C. pr. pen., „la împlinirea termenului de 3 ani prevăzut la art. 165 din Codul penal, dacă persoana condamnată nu a mai săvârșit o altă infracțiune, autoritatea care ține evidența cazierului judiciar va șterge din oficiu mențiunile privind pedeapsa aplicată condamnatului. La împlinirea termenului de 3 ani prevăzut la art. 150 din Codul penal, dacă persoana condamnată nu a mai săvârșit o altă infracțiune, organul care a autorizat înființarea persoanei juridice și organul care a înregistrat persoana juridică vor șterge din oficiu mențiunile privind pedeapsa aplicată persoanei juridice".

Din analiza acestor dispoziții legale rezultă că ștergerea mențiunilor privind condamnarea se efectuează de autoritatea care ține evidența cazierului judiciar (în cazul persoanelor fizice), organul care a autorizat înființarea persoanei juridice și organul care a înregistrat persoana juridică (în cazul persoanelor juridice).

În ceea ce privește competența pronunțării asupra reabilitării, dispozițiile art. 529 C. pr. pen. stabilesc că este competentă să se pronunțe asupra reabilitării judecătorești fie instanța care a judecat în primă instanță cauza în care s-a pronunțat condamnarea pentru care se cere reabilitarea, fie instanța corespunzătoare în a cărei circumscripție domiciliază condamnatul sau în care a avut ultimul domiciliu, dacă la data introducerii cererii domiciliază în străinătate.

Din coroborarea acestor dispoziții legale, raportat și la dispozițiile art. 530-534 C. pr. pen., care reglementează procedura reabilitării judecătorești (conținutul cererii,

măsurile premergătoare, soluționarea cererii), instanța de judecată apreciază că reabilitarea de drept nu se poate constata printr-o hotărâre judecătorească, autoritatea care ține evidența cazierului judiciar, în cazul persoanelor fizice, fiind cea care verifică și șterge din oficiu mențiunile privind condamnarea.

Soluția adoptată se impune și în urma analizei dispozițiilor Legii nr. 290/2004 care prevăd posibilitatea rectificării înscrierilor sau a notărilor din cazierul judiciar. Astfel, potrivit art. 32, persoana care figurează în evidența cazierului judiciar poate cere rectificarea datelor înscrise sau a notărilor provizorii dacă acestea nu corespund situației reale sau dacă înregistrarea lor nu s-a făcut cu respectarea dispozițiilor legale. Cererea de rectificare trebuie motivată și însoțită de actele doveditoare și se adresează unității de poliție care a emis certificatul de cazier judiciar, care este obligată să verifice susținerile petiționarului, iar în cazul în care constată că în cazierul judiciar s-a înscris o mențiune greșită, procedează la rectificarea datelor și comunică sau eliberează un nou act în locul celui contestat.

Potrivit art. 33 din același act normativ, persoana căreia i s-a respins cererea de rectificare a cazierului judiciar poate introduce contestație, în termen de 30 de zile de la comunicare, la judecătoria în a cărei rază teritorială de competență domiciliază.

Rezultă, așadar, că petentul condamnat are posibilitatea de a se adresa unității de poliție care emite cazierul pentru obținerea acestui cazier (eliberat inclusiv după verificarea îndeplinirii condițiilor privind reabilitarea de drept), iar ulterior are posibilitatea de a solicita aceleiași unități de poliție rectificarea cazierului obținut. Dacă și în urma acestei solicitări i se respinge cererea de rectificare, petentul condamnat are posibilitatea de a formula în termen de 30 de zile de la comunicare contestație la judecătoria în a cărei rază teritorială de competență domiciliază.

8. Curtea de Apel Iași, decizia penală nr. 4 din 20 ianuarie 2016 (portal.just.ro)

Admisibilitatea cererii de constatare a reabilitării de drept

Prin sentința pronunțată, Tribunalul Vaslui, în baza art. 528 alin. (1) C. pr. pen., a respins ca inadmisibilă cererea de constatare a reabilitării de drept formulată de petent.

Pentru a se pronunța astfel, prima instanță a reținut că dispozițiile noului Cod de procedură penală exclud de la constatarea intervenirii reabilitării de drept a condamnatului instanța de judecată, mențiunile referitoare la condamnarea la o pedeapsă cu închisoare suspendată sub supraveghere aplicată sub vechiul Cod penal se vor face de autoritatea care ține evidența cazierului judiciar al persoanelor fizice.

În acest caz, conform art. 2, 4 și 7 din Legea nr. 290/2004, evidența cazierului persoanelor condamnate se va face de M.A.I. și inspectoratele de poliție a județului unde domiciliază condamnatul.

Cum condamnatul locuiește în Județul Vaslui, competent a face aceste mențiuni pe cazierul judiciar al condamnatului este Inspectoratul de Poliție Județean Vaslui, care, conform art. 9 lit. c) din Legea nr. 290/2004, are obligația de a înscrie intervenirea reabilitării de drept dacă sunt îndeplinite condițiile legale.

Potrivit art. 15 alin. (1) lit. b) și art. 16 alin. (1) lit. b) din Legea nr. 290/2004, mențiunea reabilitării de drept și a scoaterii din cazierul judiciare al condamnării la

pedeapsa închisorii, suspendată sub supraveghere, conform art. 861 C. pen., se va face de autoritatea care ține evidența cazierului judiciar.

Condamnatul, în baza art. 32 alin. (1) şi (2) din Legea nr. 290/2004, are dreptul de a solicita rectificarea cazierului său judiciar ca urmare a intervenirii reabilitării de drept, la Inspectoratul de Poliție Județean Vaslui, iar în cazul în care este nemulțumit de soluția dată de această instituție publică, poate face o contestație la respingerea cererii sale de rectificare a cazierului judiciar, conform art. 33 din Legea nr. 290/2004, la judecătoria din raza de competență a localități unde îşi are domiciliul.

Pentru aceste motive, Tribunalul Vaslui a constatat că nu este competent a constata reabilitarea de drept a condamnatului, ce trebuie să se adreseze în acest scop autorității care ține evidența cazierului judiciar, cererea sa fiind inadmisibilă, conform art. 528 alin. (1) C. pr. pen.

Hotărârea primei instanțe de fond a fost contestată de Parchetul de pe lângă Tribunalul Vaslui, ce a criticat soluția instanței de fond, fiind bazată pe o interpretare greşită a dispozițiilor art. 528 alin. (1) C. pr. pen., ce stabilesc doar că autoritatea care ține în evidență cazierul judiciar trebuie să şteargă din oficiu mențiunile privind pedeapsa aplicată condamnatului, şi nu faptul că aceasta este competentă să se pronunțe asupra unor texte de lege prevăzute de art. 150 sau 165 C. pen., excluzându-se, astfel, autoritatea instanței de drept penal.

Autoritatea care ține evidența cazierului judiciar nu se poate substitui unei instanțe penale competente a se pronunța asupra aplicării unor instituții de drept substanțial sau procedural cum ar fi constatarea intervenirii reabilitării de drept, calificarea unei cereri ca fiind reabilitare de drept sau judecătorească, aplicarea legii mai favorabile, persoana competentă a solicita reabilitarea, suspendarea reabilitării, mențiunile despre reabilitare pe sentințe judecătoreşti etc.

Considerând că, sub aspectul dreptului substanțial, numai o instanță penală poate să hotărască aplicarea legii mai favorabile persoanei condamnate în cazul unei reabilitări de drept, având în vedere modificările legislative recente, în speța de față legea mai favorabilă fiind vechiul Cod penal, față de dispozițiile art. 86^6, iar, sub aspectul legii procedurale aplicabile, sunt incidente dispozițiile art. 527 C. pr. pen., parchetul a solicitat admiterea contestației, desființarea în integralitate a sentinței penale atacate şi, în urma rejudecării cauzei, admiterea cererii persoanei condamnate de constatare a intervenirii reabilitării de drept în baza vechiului Cod penal, ca lege mai favorabilă.

Analizând hotărârea contestată şi actele şi lucrările dosarului prin prisma motivelor invocate, dar şi din oficiu, asupra tuturor aspectelor de fapt şi de drept, în limitele prevăzute de art. 425^1 C. pr. pen., Curtea a constatat următoarele:

În cauză, petentul a învestit Tribunalul Vaslui cu soluționarea unei cereri prin care a solicitat instanței să constate intervenită reabilitarea sa de drept în ceea ce priveşte pedeapsa de 3 ani închisoare cu suspendare sub supraveghere conform art. 861 C. pen. 1969, cerere asupra căreia prima instanță s-a pronunțat prin sentința atacată, în sensul respingerii ca inadmisibilă.

Cu referire la motivul invocat de contestator vizând caracterul admisibil al cererii de reabilitare, Curtea a constatat ca noul Cod de procedură penală adoptat prin Legea

nr. 135/2010 reglementează procedura reabilitării în cadrul capitolului V al titlului IV, denumit „Proceduri speciale" din Partea specială a Codului, capitol denumit marginal „Procedura reabilitării" (articolele 527-537), iar în art. 528, denumit marginal „Reabilitarea de drept", prevede următoarele:

„(1) La împlinirea termenului de 3 ani prevăzut la art. 165 din Codul penal, dacă persoana condamnată nu a mai săvârşit o altă infracţiune, autoritatea care ţine evidenţa cazierului judiciar va şterge din oficiu menţiunile privind pedeapsa aplicată condamnatului.

(2) La împlinirea termenului de 3 ani prevăzut la art. 150 din Codul penal, dacă persoana condamnată nu a mai săvârşit o altă infracţiune, organul care a autorizai înfiinţarea persoanei juridice şi organul care a înregistrat persoana juridică vor şterge din oficiu menţiunile privind pedeapsa aplicată persoanei juridice."

Prin aceste noi norme procesual-penale se instituie în sarcina autorităţii care ţine evidenţa cazierului judiciar obligativitatea de a şterge din oficiu menţiunile privind pedeapsa aplicată condamnatului la împlinirea termenului de reabilitare, dacă persoana condamnată nu a mai săvârşit o altă infracţiune.

Această obligaţie a autorităţilor competente era consacrată legislativ şi anterior datei intrării în vigoare a noului Cod de procedură penală în Legea nr. 290/2004 privind cazierul judiciar, republicată, care, în art. 11 alin. (1), prevede că: „în evidenţa cazierului judiciar organizată la unităţile de poliţie prevăzute la art. 6 şi 7 se notează în mod provizoriu, până la soluţionarea definitivă a cauzei, când se şterg din evidenţă, date privind persoanele fizice sau juridice faţă de care s-a dispus punerea în mişcare a acţiunii penale sau faţă de care a fost luată una dintre măsurile preventive prevăzute de Codul de procedură penală, iar potrivit art. 15 alin. (1) lit. b) şi f), persoanele fizice înscrise în cazierul judiciar sau cu privire la care s-au făcut notări provizorii se scot din evidenţă dacă se află în una dintre următoarele situaţii: „(...) b) a intervenit reabilitarea judecătorească sau de drept; (...) f) au fost scoase de sub urmărire, s-a dispus faţă de ele încetarea urmăririi penale ori s-a pronunţat o hotărâre definitivă de achitare sau de încetare a procesului penal".

Chiar dacă există stabilită în sarcina autorităţii care ţine evidenţa cazierului judiciar obligativitatea de a şterge din oficiu menţiunile privind pedeapsa aplicată condamnatului dacă a intervenit reabilitarea de drept, aceasta nu poate împiedica persoana condamnată de a se adresa instanţei competente în virtutea principiului constituţional al liberului acces la justiţie – şi de a cere constatarea intervenirii reabilitării de drept.

De altfel, art. 528 C. pr. pen. nu impune persoanei interesate obligaţia de a se adresa, în prealabil, autorităţii competente, astfel încât, în absenţa unei prevederi legale cu caracter procedural care să oblige expres persoana condamnată de a se adresa, mai întâi, autorităţii competente să ţină evidenţa cazierului judiciar şi abia apoi instanţei, nu se poate susţine cu temei că o cerere adresată organului jurisdicţional – precum cea dedusă judecăţii, de constatare a intervenirii reabilitării de drept – este inadmisibilă.

Pentru aceste considerente, curtea de apel a constatat ca întemeiate motivele invocate de parchet referitoare la caracterul admisibil al cererii de reabilitare, iar cu privire la fondul cererii de reabilitare, a reţinut că sunt îndeplinite condiţiile prevăzute de lege pentru intervenirea reabilitării de drept a petentului.

9. Judecătoria Iași, sentința penală nr. 1685/2017 din 9 ianuarie 2018 (https://www.jurisprudenta.com)

Cerere de reabilitare judecătorească. Neîndeplinirea condiției prevăzute de art. 168 lit. b) C. pen.

Prin sent. pen. nr. 1684/2017, instanța respins, ca nefondată, în baza dispozițiilor art. 168 C. pen., cererea de reabilitare judecătorească, formulată de petentul C.G.P.

În baza dispozițiilor art. 275 alin. (2) C. pr. pen., l-a obligat pe petent la plata către stat a sumei de 100 lei, reprezentând cheltuieli judiciare avansate de acesta.

Pentru a hotărî astfel, instanța a reținut următoarele:

Prin sentința penală nr. X din 8 aprilie 1997 a Judecătoriei Iași, definitivă prin neapelare la data de 6 mai 1997, petentul C.G.P. a fost condamnat la pedeapsa închisorii de 6 luni, cu suspendarea condiționată a executării pedepsei, stabilindu-se un termen de încercare de 2 ani și 6 luni. Petentul a fost obligat la plata de cheltuieli judiciare către stat.

Prin sentința penală nr. Y din 25 februarie 1997 a Judecătoriei Iași, menținută prin decizia penală nr. Z din 14 octombrie 1997 a Tribunalului Iași, definitivă prin decizia penală nr. K din 16 decembrie 1997 a Curții de Apel Iași, petentul a fost condamnat la pedeapsa închisorii de 6 ani. Petentul a fost obligat singur sau în solidar cu coinculpatul N.R. la plata de despăgubiri civile către părțile civile, precum și la plata de cheltuieli judiciare către stat.

Potrivit referatului Biroului Executări Penale, perioada de executare a pedepsei închisorii a fost 12 august 1996-11 august 2002. Petentul a fost liberat condiționat la data de 8 septembrie 1999, cu un rest rămas neexecutat de 1.068 de zile.

Instanța a arătat că, potrivit art. 166 alin. (1) lit. b) C. pen. în vigoare, condamnatul poate fi reabilitat, la cerere, de instanță, după împlinirea termenului de 5 ani, în cazul condamnării la pedeapsa închisorii mai mare de 5 ani, dar care nu depășește 10 ani. Art. 167 alin. (1) C. pen. arată că termenele prevăzute în art. 165 și art. 166 se socotesc de la data când a luat sfârșit executarea pedepsei principale sau de la data când aceasta s-a prescris.

În ceea ce privește condițiile reabilitării judecătorești, art. 168 C. pen. arată că cererea de reabilitare judecătorească se admite dacă cel condamnat întrunește următoarele condiții:

a) nu a săvârșit o altă infracțiune în intervalul de timp prevăzut în art. 166;

b) a achitat integral cheltuielile de judecată și și-a îndeplinit obligațiile civile stabilite prin hotărârea de condamnare, afară de cazul când acesta dovedește că nu a avut posibilitatea să le îndeplinească sau când partea civilă a renunțat la despăgubiri.

Având în vedere situația juridică a petentului și prevederile legale menționate, instanța a constatat că termenul de reabilitare judecătorească pentru petent este de 5 ani și curge de la data de 11 august 2002, dată la care se consideră executată pedeapsa închisorii de 6 ani, astfel încât la data de față termenul legal de reabilitare judecătorească s-a împlinit.

În ceea ce privește îndeplinirea condiției referitoare la achitarea integrală de către persoana condamnată a cheltuielilor judiciare și a despăgubirilor civile, instanța a arătat

că dovada îndeplinirii acestor cerințe revine persoanei care solicită pronunțarea unei hotărâri de reabilitare judecătorească.

Potrivit adresei nr. X emise de Direcția Generală Regională a Finanțelor Publice Timişoara – Serviciul Fiscal Orăşenesc Moldova Nouă, petentul C.G.P. nu figurează înregistrat în evidențele fiscale cu debite provenite din cheltuieli judiciare stabilite prin sentințe penale.

Instanța a reținut însă că petentul C.G.P. nu a făcut dovada că a achitat obligațiile civile stabilite prin sentința penală nr. Y din 25 februarie 1997 a Judecătoriei Iaşi, menținută prin decizia penală nr. Z din 14 octombrie 1997 a Tribunalului Iaşi, definitivă prin decizia penală nr. K din 16 decembrie 1997 a Curții de Apel Iaşi, deşi i s-a pus în vedere acest aspect de către instanță. Petentul a fost obligat singur sau în solidar cu coinculpatul N.R. la plata de despăgubiri civile către părțile civile: G.P. (800.000 lei ROL), R.C. (85.000 lei ROL), B.V. (400.000 lei ROL), T.J. (100.000 lei ROL), T.C. (1500.000 lei ROL), H.T. (50.000 lei ROL), D.T. (160.000 lei ROL), G.V.(300.000 lei ROL).

Potrivit art. 168 lit. b) C. pen., pentru a se dispune reabilitarea judecătorească, C.G.P. trebuia să facă dovada că a îndeplinit obligațiile civile stabilite prin hotărârea de condamnare, afară de cazul când dovedeşte că nu a avut posibilitatea să le îndeplinească sau când partea civilă a renunțat la despăgubiri. Petentul nu a invocat faptul că nu a avut posibilitatea să achite despăgubirile civile şi nu s-a stabilit că părțile civile au renunțat la despăgubirile primite prin sentința penală.

Instanța a considerat că petentul ar fi trebuit să achite cel puțin o sumă de bani părților civile, chiar şi într-un cuantum redus, având în vedere că a fost liberat condiționat încă din anul 1999. Starea de pasivitate pe care a adoptat-o petentul în ceea ce priveşte obligația de achitare a despăgubirilor civile indică faptul că C.G.P. nu a depus eforturi deosebite pe care instanța să le poată analiza în favoarea petentului, astfel că acesta nu poate beneficia de reabilitare judecătorească, cererea formulată fiind respinsă.

10. Tribunalul Olt, hotărârea nr. 22 din 27 februarie 2018 (https://www.jurisprudenta.com)

Reabilitare judecătorească. Condamnări succesive

Prin cererea înregistrată pe rolul Judecătoriei Slatina sub nr. X/311/2017, petentul M.M. a solicitat:

- să se constatate intervenită reabilitarea judecătorească în ceea ce priveşte condamnarea sa la pedeapsa de 3 ani şi 6 luni închisoare, pronunțată de Tribunalul Olt în dosarul penal nr. X/2000;
- să se constate intervenită reabilitarea de drept cu privire la pedeapsa de un an şi 6 luni închisoare cu aplicarea art. 81 C. pen. anterior, pronunțată de Judecătoria Slatina în dosarul nr. X/311/2010.

În motivarea cererii petentul a arătat că prin sentința penală nr. X din 12 decembrie 2000 pronunțată de Tribunalul Olt în dosarul nr. X/2000 a fost condamnat la pedeapsa de 3 ani şi 6 luni închisoare, cu executare, în baza art. 20 raportat la art. 174-175 lit. i)

C. pen. anterior – definitivă prin decizia penală a Curții de Apel Craiova nr. X din 19 martie 2001.

În baza art. 350 C. pr. pen. anterior, instanța a dedus din pedeapsa aplicată durata arestării preventive începând cu data de 20 iunie 2000.

S-a susținut că față de această primă condamnare, pedeapsa s-a considerat a fi executată după trecerea a 2 ani și 2 luni, respectiv la 20 iunie 2002, iar termenul de reabilitare s-ar fi împlinit la 20 mai 2008.

Prin sentința penală nr. X din 16 februarie 2011 pronunțată de Judecătoria Slatina în dosarul nr. X/311/2010, petentul a fost condamnat la pedeapsa de un an și 6 luni închisoare cu aplicarea art. 81 C. pen. anterior, în baza art. 87 alin. (5) din O.U.G. nr. 195/2002 raportat la art. 320^1 C. pr. pen. anterior. Această sentință a rămas definitivă prin nerecurare la data de 1 martie 2011.

Petentul a arătat că la pronunțarea acestei celei de-a doua sentințe de condamnare s-a reținut că până la momentul săvârșirii ultimei infracțiuni, ce a format obiectul dosarului nr. X/311/2010, nu a mai suferit vreo condamnare penală și, astfel, consideră că pentru condamnarea anterioară ar fi intervenit reabilitarea.

Susține că, prin urmare, și toate obligațiile civile stabilite prin sentința penală nr. X din 12 decembrie 2000 s-au stins, potrivit opiniei petentului, în cazul acestora intervenind chiar prescripția dreptului de a mai fi solicitate.

Menționează că nu a mai săvârșit vreo infracțiune în perioada ce a trecut de la ultima condamnare, iar existența și-a asigurat-o din venituri pe care le-a realizat din muncă.

Petentul a mai arătat că, atunci când a solicitat fișa de cazier judiciar, a constatat că în cuprinsul acesteia apar cele 2 condamnări.

În cuprinsul cererii petentul a menționat și faptul că infracțiunile pentru care a fost condamnat prin cele 2 hotărâri judecătorești sunt prevăzute de legea nouă.

În concluzie, considerând că sunt îndeplinite condițiile privind reabilitarea, petentul condamnat a solicitat admiterea cererii.

În drept, a invocat dispozițiile art. 165 și 166 C. pen.

Pentru susținerea cererii, petentul a depus la dosar înscrisuri, în copie: sentința penală nr. X din 12 decembrie 2000 pronunțată de Tribunalul Olt în dosarul penal nr. X/2000, sentința penală nr. X din 16 februarie 2011 pronunțată de Judecătoria Slatina în dosarul penal nr. X/311/2010, caracterizare emisă de SC CaO SA, chitanța seria TS nr. X din 15 martie 2004 emisă de Trezoreria Slatina privind achitarea sumei de 100.000 lei cheltuieli judiciare în dosarul nr. X/2003, chitanța nr. X din 20 iulie 2005 privind achitarea sumei de 30 lei – venituri din amenzi, chitanța seria TS506 nr. X din 1 august 2017 privind achitarea sumei de 400 lei – dosar nr. X/311/2010, certificat de cazier judiciar.

După sesizarea instanței – Judecătoria Slatina –, a fost solicitat și de către instanță cazierul judiciar cu privire la petentul condamnat, au fost efectuate de către Biroul executări penale din cadrul respectivei instanțe și al Tribunalului Olt și atașate la dosar referate privind punerea în executare a celor două hotărâri de condamnare. De asemenea, s-a atașat dosarul în care a fost pronunțată ultima sentință de condamnare.

Prin sentința penală nr. X din 9 noiembrie 2017 pronunțată de Judecătoria Slatina, în baza art. 47 alin. (1) şi art. 529 C. pe. pen., s-a admis excepția privind necompetența materială a Judecătoriei Slatina invocată de către reprezentantul Ministerului Public.

În baza art. 50 C. pr. pen. s-a dispus declinarea competenței de soluționare a cauzei având ca obiect reabilitare judecătorească în favoarea Tribunalul Olt.

Cauza a fost înregistrată pe rolul Tribunalului Olt la data 14 decembrie 2017, stabilindu-se de către judecător ca, până la primul termen acordat la această instanță, petentul condamnat să precizeze cererea de reabilitare şi să depună la dosar înscrisuri din care să rezulte localitățile unde a locuit şi locurile de muncă din tot intervalul de timp de la executarea pedepsei şi până la introducerea cererii, dovada achitării despăgubirilor civile la care a fost obligat prin hotărârile de condamnare.

Petentul nu a depus aceste înscrisuri, iar la termenul din data de 5 februarie 2018, când acesta s-a prezentat împreună cu apărătorul ales, instanța a mai acordat încă un termen pentru ca petentul condamnat să precizeze cererea astfel cum s-a stabilit la înregistrarea cauzei şi să depună înscrisuri privind localitățile unde acesta a locuit şi locurile de muncă din tot intervalul de timp de la executarea pedepsei şi până la introducerea cererii, la care să se ataşeze înscrisuri doveditoare, precum şi dovada achitării despăgubirilor civile către părțile civile şi a cheltuielilor judiciare la care a fost obligat prin sentința penală nr. X din 12 decembrie 2000 pronunțată de Tribunalul Olt în dosarul penal nr. X/2000.

La termenul din data de 27 februarie 2018, petentul condamnat M.M., prin apărător ales C.M., a depus la dosar precizare la cererea de reabilitare prin care a arătat că în perioada de la intervenirea condamnărilor până în prezent a locuit în comuna P., jud. Olt, şi şi-a câştigat existența prin muncă, în prezent fiind angajat la SC A. Slatina, şi a depus înscrisuri în acest sens (filele 15-28).

Totodată, s-a solicitat ca, întrucât de la momentul pronunțării hotărârilor de condamnare până la pronunțarea hotărârii prin care să se dispună reabilitarea au intrat în vigoare noi dispoziții penale şi de procedură penală, să fie stabilită norma aplicabilă în cauză, respectiv stabilirea legii penale mai favorabile privind reabilitarea.

În acest sens, s-a susținut că deşi, aparent, legea nouă ar fi mai favorabilă sub aspectul termenelor de reabilitare sau a îndeplinirii condițiilor pentru a se dispune reabilitarea, în cauza de față ar fi mai favorabilă legea veche.

Aceasta întrucât, în ceea ce priveşte legea nouă, potrivit art. 167 alin. (5) C. pen., în cazul condamnărilor succesive, termenul de reabilitare se calculează în raport de pedeapsa cea mai grea şi curge de la data executării ultimei pedepse (în speță de la data de 1 martie 2011), în vreme ce legea penală veche nu cuprindea aceste dispoziții.

Astfel, petentul condamnat consideră că, potrivit legii penale anterioare, termenul de reabilitare se calculează în funcție de condamnarea aplicată pentru fiecare infracțiune, respectiv că pentru condamnarea privind infracțiunea prevăzută de art. 174-175 C. pen., definitivă prin decizia penală nr. 192 a Curții de Apel Craiova, termenul de reabilitare s-ar fi împlinit la data de 20 mai 2008, iar pentru condamnarea dispusă prin sentința penală nr. X din 16 februarie 2011, având în vedere că s-au aplicat dispozițiile art. 81 C. pen. anterior, ar fi intervenit reabilitarea de drept la data de 1 septembrie 2014, potrivit art. 86 din acelaşi cod.

Examinând actele şi lucrările dosarului, Tribunalul reține următoarele:

1. Prin sentința penală nr. X din 12 decembrie 2000 pronunțată de Tribunalul Olt în dosarul nr. X/2000, în baza art. 20 raportat la art. 174-175 lit. i) C. pen. cu aplicarea art. 74 lit. a), c) C. pen. raportat la art. 76 lit. a) C. pen., inculpatul M.M. a fost condamnat la pedeapsa principală de 3 ani şi 6 luni închisoare.

În baza art. 350 C. pr. pen., s-a menținut starea de arest a inculpatului, iar în baza art. 88 C. pen., s-a dedus din pedeapsă arestarea preventivă începând cu data de 20 iunie 2000.

Inculpatul a fost obligat la 4.619.040 lei către Spitalul Județean S. şi la 781.826 lei către Spitalul Clinic Județean nr. 1 C. cu titlu de despăgubiri civile, precum şi la plata dobânzilor legale aferente acestor sume pe perioada cuprinsă între data rămânerii definitive a hotărârii până la achitarea integrală a debitelor către părțile civile.

Inculpatul a fost obligat la 3.500.000 lei despăgubiri civile, la 10.000.000 lei daune morale şi la 400.000 lei cheltuieli judiciare către partea civilă O.C.

Inculpatul a fost obligat şi la 1.000.000 lei cheltuieli judiciare statului.

Conform referatului întocmit de Biroul executări penale, această sentința a rămas definitivă pentru inculpat la data de 1 februarie 2001, iar P.M.S. Craiova a comunicat că pedeapsa începe la data de 20 februarie 2000 şi expiră la 19 decembrie 2003.

Prin sentința penală nr. X din 16 august 2002 pronunțată de Judecătoria Craiova în dosarul nr. X/2002, definitivă prin decizia penală nr. X din 19 martie 2001 pronunțată de Curtea de Apel Craiova s-a dispus liberarea condiționată a condamnatului M.M.

Potrivit fişei de cazier judiciar, condamnatul a fost eliberat la data de 20 august 2000, rest rămas neexecutat 486 de zile.

2. Prin sentința penală nr. X din 16 februarie 2011 pronunțată de Judecătoria Slatina în dosarul nr. X/311/2010, în baza art. 87 alin. (5) din O.U.G. nr. 195/2002 raportat la art. 320^1 C. pr. pen., acelaşi inculpat a fost condamnat la pedeapsa de un an şi 6 luni închisoare.

În baza art. 81 C. pen., s-a dispus suspendarea condiționată a executării pedepsei pe o durată de 3 ani şi 6 luni, termen de încercare potrivit art. 82 C. pen.

În baza art. 191 C. pr. pen., inculpatul a fost obligat la 400 lei cheltuieli judiciare avansate de stat.

Această sentință a rămas definitivă prin nerecurare la data de 1 martie 2011.

Se constată că, în cauză, este vorba despre două condamnări succesive cu privire la petentul M.M., care solicită reabilitarea, ambele dispuse prin hotărâri definitive anterior intrării în vigoare a noilor coduri în materie penală.

În acest context, din perspectiva legii penale mai favorabile, Tribunalul reține următoarele:

Având în vedere succesiunea legilor penale (Codul penal din 1969, cu modificările şi completările ulterioare, şi Legea nr. 187/2012 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 286/2009 privind Codul penal, cu modificările ulterioare), aplicarea instituției reabilitării judecătoreşti presupune, cu titlu prealabil, alegerea legii penale mai favorabile dintre cele două coduri penale menționate.

În reglementarea Codului penal din 1969, cu modificările şi completările ulterioare:

Art. 135 – Reabilitarea judecătorească

(1) Condamnatul poate fi reabilitat, la cerere, de instanța judecătorească:

a) în cazul condamnării la pedeapsa închisorii mai mare de un an până la 5 ani, după trecerea unui termen de 4 ani, la care se adaugă jumătate din durata pedepsei pronunțate;

(...)

Art. 136 – Calculul termenului de reabilitare

(1) Termenele prevăzute în art. 134 şi 135 se socotesc de la data când a luat sfârşit executarea pedepsei principale sau de la data când aceasta s-a prescris. (...)

În reglementarea noului Cod penal, cu modificările ulterioare:

Art. 166 – Reabilitarea judecătorească

(1) Condamnatul poate fi reabilitat, la cerere, de instanță, după împlinirea următoarelor termene:

a) 4 ani, în cazul condamnării la pedeapsa închisorii mai mare de 2 ani, dar care nu depăşeşte 5 ani;

Art. 167 – Calculul termenului de reabilitare

(1) Termenele prevăzute în art. 165 şi art. 166 se socotesc de la data când a luat sfârşit executarea pedepsei principale sau de la data când aceasta s-a prescris. (...)

(4) În caz de suspendare sub supraveghere a executării pedepsei, termenul curge de la data împlinirii termenului de supraveghere.

(5) În cazul condamnărilor succesive, termenul de reabilitare se calculează în raport cu pedeapsa cea mai grea şi curge de la data executării ultimei pedepse."

S-a statuat constant în jurisprudență faptul că noul Cod penal este legea penală mai favorabilă cu privire la reabilitare, atât în ceea ce priveşte termenul de reabilitare, cât şi în ceea ce priveşte condițiile de fond ce trebuie îndeplinite pentru admiterea cererii având acest obiect.

În cauză, în funcție de pedeapsa cea mai grea – 3 ani şi 6 luni închisoare la care a fost condamnat petentul, potrivit dispozițiilor art. 135 alin. (1) lit. a) C. pen. 1969, cu modificările şi completările ulterioare, termenul de reabilitare ar fi de 5 ani şi 9 luni, fiind mai mare decât termenul de 4 ani prevăzut de dispozițiile art. 166 alin. (1) lit. a) C. pen.

Astfel, conform reglementării anterioare a Codului penal, în cazul condamnării la pedeapsa închisorii mai mare de un an până la 5 ani, termenul de reabilitare judecătorească este de 4 ani, la care se adaugă jumătate din durata pedepsei pronunțate, în vreme ce noul Cod penal prevede că termenul de reabilitare este de 4 ani în cazul condamnării la pedeapsa închisorii care nu depăşeşte 5 ani, norma actuală fiind, aşadar, mai favorabilă.

Chiar şi aşa, reținând termenul de reabilitare de 4 ani potrivit art. 166 alin. (1) lit. a) C. pen. şi calculat potrivit art. 167 din acelaşi cod, acesta nu s-a împlinit.

În cazul condamnărilor succesive, susceptibile de reabilitări diferite (cum este şi speța de față), respectiv în cazul în care unele condamnări sunt susceptibile de reabilitare de drept şi altele de reabilitare judecătorească, nu poate opera decât reabilitarea judecătorească; termenul de reabilitare se calculează de la data la care ultima condamnare este executată sau considerată ca executată, iar durata termenului se stabileşte în funcție de condamnarea cea mai grea.

În acest sens, teoria şi practica judiciară au fost constante, chiar anterior dispoziţiilor alin. (5) al art. 167 C. pen., care nu reprezintă altceva decât transpunerea unor aspecte deja consacrate, jurisprudenţa fiind unitară, aşa cum a reţinut şi Înalta Curte de Casaţie şi Justiţie.

Se constată, astfel, că este nejustificată susţinerea apărătorului petentului condamnat în sensul că sub imperiul Codului penal din 1969 nu era aplicabilă o asemenea modalitate de stabilire a termenului de reabilitare în ipoteza condamnărilor succesive, iar acest aspect, în opinia sa, este de natură să determine concluzia că legea penală mai favorabilă nu este Codul penal actual, ci ar fi Codul penal anterior.

Tribunalul apreciază că o asemenea susţinere este nefondată, întrucât şi sub incidenţa Codului penal anterior, în vigoare la data pronunţării şi rămânerii definitive a celor două condamnări succesive dispuse faţă de petentul condamnat, modul de calculare a termenului de reabilitare era identic celui prevăzut de art. 167 alin. (5) C. pen.

Astfel, în considerentele deciziei în interesul legii nr. 3/2009 pronunţate de Înalta Curte de Casaţie şi Justiţie – Secţiile Unite s-a evidenţiat jurisprudenţa constantă a instanţei supreme referitoare la dispoziţiile art. 136 C. pen. 1969 privind calculul termenului de reabilitare, în sensul că „Prin jurisprudenţa instanţei supreme s-a stabilit că, în cazul mai multor condamnări succesive, condamnatul nu poate fi reabilitat decât pe cale judecătorească pentru toate condamnările, iar termenul de reabilitare la care se referă art. 38 alin. (2) C. pen. se calculează în raport cu pedeapsa cea mai grea şi începe să curgă de la data executării ultimei pedepse, chiar dacă, privită izolat, pentru aceasta ar fi îndeplinite condiţiile reabilitării de drept."

În consecinţă, în cazul condamnărilor succesive, modalitatea de calcul al termenului de reabilitare, respectiv stabilirea datei de la care începe sunt aceleaşi atât sub incidenţa Codului penal anterior, cât şi a noului Cod penal; diferită este numai durata termenelor de reabilitare, cu privire la care, astfel cum s-a arătat în paragrafele de mai sus, legea nouă este mai favorabilă.

Totodată, având în vedere caracterul personal şi indivizibil al reabilitării, nu este posibilă o reabilitare parţială, nu poate fi constatată reabilitarea de drept pentru una dintre condamnări dacă în cauză există şi o condamnare susceptibilă de reabilitare judecătorească, care se dispune numai dacă sunt îndeplinite condiţiile prevăzute de lege pentru aceasta.

Ca urmare, termenul de reabilitare judecătorească din speţă se calculează de la data când se consideră executată ultima pedeapsă (de un an şi 6 luni închisoare aplicată petentului condamnat prin sentinţa penală nr. X din 16 februarie 2011 pronunţată de Judecătoria Slatina, definitivă la data de 1 martie 2011, respectiv de la data împlinirii termenului de încercare de 3 ani şi 6 luni stabilit pentru acesta) – 27 august 2014 – şi în funcţie de pedeapsa cea mai grea (de 3 ani şi 6 luni închisoare la care a fost condamnat petentul prin sentinţa penala nr. X din 12 decembrie 2000 pronunţată de Tribunalul Olt în dosarul nr. X/2000).

Astfel, în cauză, termen de reabilitare este de 4 ani, conform dispoziţiilor noului Cod penal [art. 166 alin. (1) lit. a)] – legea nouă reţinută de instanţă ca fiind mai favorabilă – şi s-ar împlini la data de 27 august 2018.

Față de susținerea apărătorului inculpatului în sensul că ar fi mai favorabilă reglementarea anterioară, termenul de reabilitare ar fi de 5 ani și 9 luni [art. 135 alin. (1) lit. a), art. 136 C. pen. anterior], iar aspectele privind modalitatea de calcul al termenului, respectiv data de început ar fi aceleași, date fiind condamnările succesive, potrivit considerentelor expuse, cu referire și la jurisprudența instanței supreme.

Ca urmare, în orice variantă, termenul de reabilitare în prezenta cauză nu este împlinit.

Potrivit art. 532 alin. (1) C. pr. pen., cererea de reabilitare se respinge pentru neîndeplinirea condițiilor de formă și de fond în cazurile enumerate la lit. a)-c), ipoteza de la lit. a) fiind aceea în care cererea de reabilitare a fost introdusă înainte de termenul legal.

Având în vedere considerentele expuse, în baza art. 532 alin. (1) lit. a) C. pr. pen., se va respinge cererea de reabilitare a petentului M.M. cu privire la cele două condamnări, ca prematur formulată.

Așadar, constatând caracterul prematur al cererii formulate de petentul condamnat înainte de termenul legal, instanța apreciază că nu se mai impune analiza îndeplinirii condițiilor de fond ale cererii de reabilitare [pe care condamnatul o va putea promova după împlinirea termenului legal conform art. 532 alin. (2) C. pr. pen. „în cazul prevăzut la alin. (1) lit. a), cererea poate fi repetată după împlinirea termenului legal"].

11. Curtea de Apel București, Secția a II-a penală, decizia penală nr. 1.634/1999 (www.legeaz.net)

Reabilitarea de drept. Cerere de constatare pe cale judecătorească. Inadmisibilitate

Reabilitarea de drept se dobândește prin simplul fapt al îndeplinirii condițiilor cerute de lege, nefiind admisibilă constarea pe cale judecătorească.

Prin sentința penală nr. 536 din 27 mai 1999 a Judecătoriei Sectorului 2 București a fost respinsă, ca neîntemeiată, cererea de constatare a reabilitării condamnatei B.D., cu motivarea că persoana în cauză a fost reabilitată de drept.

Împotriva acestei sentințe penale a declarat apel condamnata, solicitând desființarea acesteia, reținerea cauzei spre rejudecare și pronunțarea unei hotărâri prin care să se constate intervenită reabilitarea de drept.

Prin decizia penală nr. 1167/A din 15 septembrie 1999 a Tribunalului București, Secția I penală, a fost respins, ca nefondat, apelul petiționarei condamnate B.D., reținându-se că a intervenit reabilitarea de drept, prevăzută de art. 134 C. pen., menționată deja în certificatul de cazier judiciar.

Împotriva acestor hotărâri penale a declarat recurs Parchetul de pe lângă Tribunalul București, criticându-le pentru netemeinicie, sub aspectul refuzului de a se constata intervenită reabilitarea de drept.

S-a susținut, în recursul Parchetului, că, având în vedere consecințele importante pentru condamnată ale aplicării instituției reabilitării – posibilitatea reintegrării în societate, ștergerea tuturor incapacităților și decăderilor ce rezultă din condamnare – instanța avea posibilitatea și trebuia să constate intervenită reabilitarea de drept, întrucât

această mențiune, cuprinsă într-o hotărâre judecătorească, este favorabilă condamnatei, consfințind cu putere de lege o situație de drept care nu mai poate fi contestată de nimeni odată intrată în puterea lucrului judecat şi prin comunicarea dispozitivului hotărârii la cazierul judiciar, ar fi devenit obligatorie ştergerea din evidență a condamnării respective, cu consecința rămânerii ei numai în evidența operativă, care are regim special (nu se comunică decât în situații expres şi limitativ prevăzute de lege).

Curtea de Apel Bucureşti, Secția a II-a penală, a respins, ca inadmisibil, recursul declarat de Parchet, cu motivarea că, potrivit art. 134 C. pen., reabilitarea de drept se dobândeşte prin simplul fapt al îndeplinirii condițiilor cerute de lege în acest scop şi acesta este şi criteriul de distincție între reabilitarea de drept şi reabilitarea, la cerere, dispusă de instanța judecătorească, în baza art. 135 C. pen., şi după procedura prevăzută de art. 494-503 C. pr. pen.

12. Tribunalul Satu-Mare, sentința penală nr. 53 din 7 aprilie 2016, definitivă prin decizia nr. 25 din 27 iunie 2016 a Curții de Apel Oradea (portal.just.ro)

Neachitarea obligațiilor civile. Prescripția executării silite a obligațiilor civile. Respingerea cererii de reabilitare judecătorească

Pentru a se dispune reabilitarea judecătorească trebuie îndeplinite cumulativ condițiile prevăzute de 168 C. pen., respectiv: cel condamnat să nu fi săvârşit o altă infracțiune în intervalul de timp prevăzut de art. 166 şi acesta să fi achitat integral cheltuielile de judecată, respectiv şi-a îndeplinit obligațiile civile stabilite prin hotărârea de condamnare, afară de cazul când acesta dovedeşte că nu a avut posibilitatea să le îndeplinească sau când partea civilă a renunțat la despăgubiri.

Împrejurarea că partea civilă nu mai poate obține executarea silită a pretențiilor civile datorită intervenției prescripției executării silite nu echivalează cu renunțarea la pretențiile civile. Astfel, cererea de reabilitare judecătorească a fost respinsă.

BCU IASI / CENTRUL UNIVERSITAR

E. Recapitulați:

1. Cauzele care înlătură executarea pedepsei sau consecințele condamnării

a) Cauzele care înlătură executarea pedepsei

- intervin după condamnarea definitivă (*post judicium*) (cu excepția grațierii, care poate interveni și înainte de rămânerea definitivă a hotărârii de condamnare);
- nu obstaculează exercițiul acțiunii penale;
- au efect extinctiv asupra raportului juridic penal de conflict, cu excepția grațierii sub forma comutării;
- înlătură doar executarea pedepsei stabilite de instanță prin hotărârea de condamnare;
- sunt: amnistia postcondamnatorie, grațierea, prescripția executării pedepsei.

b) Cauzele care înlătură consecințele condamnării

- intervin după executarea sau considerarea ca executată a pedepsei;
- au ca efect înlăturarea tuturor consecințelor care decurg dintr-o condamnare penală;
- au ca efect radierea din cazierul judiciar a condamnării;
- sunt: reabilitarea de drept și reabilitarea judecătorească.

2. Amnistia postcondamnatorie

- intervine *post judicium*, după rămânerea definitivă a hotărârii de condamnare;
- amnistie improprie;
- înlătură executarea pedepsei principale; dacă executarea nu a început, ea nu mai poate începe; dacă executarea este în desfășurare, ea încetează;
- amenda executată nu se mai restituie;
- pedeapsa aplicată pentru infracțiunea amnistiată nu constituie termen al recidivei;
- produce efecte asupra pedepselor complementare și accesorii;
- nu produce efecte asupra măsurilor de siguranță și a obligațiilor civile;
- nu este o *restitutio in integrum* (condamnatul nu poate fi repus în funcția avută anterior).

3. Grațierea – art. 94 lit. d) din Constituție, art. 160 C. pen. și Legea nr. 546/2002[1]

- act de clemență – *lat. gratia – îndurare*;
- se dispune de Președinte prin decret sau de Parlament prin lege organică;
- cauză extinctivă de raport juridic penal sau cauză modificatoare;
- poate avea ca efect: înlăturarea măsurii educative privative de libertate sau înlăturarea în tot sau în parte a executării pedepsei sau comutarea pedepsei în una mai ușoară;
- tipuri:

a) în raport cu persoanele beneficiare: individuală și colectivă;

b) după criteriul condițiilor: necondiționată și condiționată;

[1] Republicată în M. Of. nr. 287 din 18 aprilie 2014.

c) după efecte: parțială (reducere de pedeapsă), totală (iertare de pedeapsă), înlocuire a pedepsei (comutare).

a) Grațierea individuală

- prin decret prezidențial;
- se acordă la cerere sau din oficiu, numai după rămânerea definitivă a hotărârii de condamnare;
- grațierea poate fi solicitată de condamnat (persoana fizică sau juridică), soțul, ascendenții, descendenții, surori, frați ai condamnatului persoană fizică sau ai soțului acestuia;
- decretul de grațiere nu poate fi revocat și se publică în Monitorul Oficial;
- poate fi totală sau parțială, dar nu poate fi condiționată;
- se acordă doar pentru pedepse sau măsuri educative privative de libertate;
- nu se grațiază: pedepsele executate, accesorii, complementare aplicabile persoanei fizice, suspendate condiționat sau neexecutate din cauza sustragerii condamnatului;
- poate fi refuzată de condamnat când cererea a fost făcută de altă persoană, cu excepția condamnatului minor.

b) Grațierea colectivă

- se acordă prin lege organică;
- poate fi totală, parțială sau sub forma comutării;
- poate fi necondiționată sau condiționată, fiind prevăzut un termen de supraveghere care este de regulă de 3 ani sau 5 ani;
- are ca obiect doar pedepse aplicate de instanță pentru fapte comise anterior actului de grațiere;
- dacă intervine înaintea rămânerii definitive a hotărârii de condamnare, își produce efectele după data rămânerii definitive a hotărârii;
- în cazul pluralității de infracțiunii, grațierea produce efecte asupra fiecărei pedepse stabilite pentru fiecare dintre infracțiunile din pluralitate, iar nu asupra rezultantei. Drept consecință, este posibilă înlăturarea sporului dacă în urma descontopirii rămâne doar o pedeapsă de executat.

Efectele grațierii

- produce efecte asupra pedepsei principale și accesorii și măsurii educative privative de libertate;
- în cazul concursului de infracțiuni, nu operează asupra pedepsei rezultante, ci asupra fiecărei pedepse aplicate pentru infracțiunile concurente (se poate ajunge la înlăturarea concursului); Decizia RIL nr. X/2005[1] (grațierea colectivă operează pe fiecare pedeapsă, grațierea individuală operează pe rezultantă);

[1] Decizia RIL nr. X/2005, publicată în M. Of. nr. 123 din 9 februarie 2016:

• nu are efecte asupra pedepselor complementare decât pe cale de excepție (ex., pedepsele complementare – dizolvare, suspendarea activității – la persoana juridice în cazul grațierii individuale);
• nu are efecte asupra pedepselor a căror executare este suspendată sub supraveghere decât pe cale de excepție;
• nu are efecte asupra măsurilor de siguranță și asupra obligațiilor civile;
• nu are efecte asupra măsurilor educative neprivative de libertate decât pe cale de excepție;
• are efecte asupra măsurilor educative privative de libertate;
• este obligatorie, condamnatul neputând refuza beneficiul grațierii;
• comiterea unei infracțiuni în termenul de supraveghere a grațierii condiționate poate determina reținerea stării de recidivă postcondamnatorie sau pluralitate intermediară; comiterea unei infracțiuni după intervenția grațierii necondiționate poate determina reținerea stării de recidivă postexecutorie.

4. Prescripția executării pedepsei – art. 161-164 C. pen.
• modalitate de stingere a pedepsei aplicate printr-o hotărâre definitivă ca urmare a trecerii unei perioade de timp prevăzute de lege;
• *efecte:*
- stinge raportul juridic penal de conflict;
- înlătură executarea pedepsei principale și a celei accesorii;
- nu înlătură executarea pedepselor complementare;
- nu are efect asupra măsurilor de siguranță;
- nu are efect asupra obligațiilor civile;
• cazuri de imprescriptibilitate: *executarea pedepselor aplicate pentru infracțiuni de genocid, contra umanității și de război; infracțiuni de omor, omor calificat și intenționate care au avut ca urmare moartea victimei*; – Legea nr. 27/2012 – pentru care, la data intrării în vigoare, termenul de prescripție nu se împlinise încă;
• Decizia CCR nr. 511/2013.

• *termene:*
- 20 de ani, când pedeapsa care urmează a fi executată este detențiunea pe viață sau închisoarea mai mare de 15 ani;
- 5 ani, plus durata pedepsei ce urmează a fi executată, dar nu mai mult de 15 ani, în cazul celorlalte pedepse cu închisoarea;
- 3 ani, în cazul în care pedeapsa este amenda;

„1. În caz de concurs de infracțiuni, dintre care pentru unele s-au stabilit pedepse ce intră sub incidența grațierii, dispozițiile referitoare la contopire se aplică numai cu privire la pedepsele executabile ce nu au făcut obiectul grațierii sau care au fost grațiate parțial. 2. Grațierea individuală, în cazul concursului de infracțiuni, vizează numai pedeapsa rezultantă."

• prescriptibilitatea executării altor sancțiuni penale:

- măsurile educative neprivative de libertate – 2 ani – măsurile educative neprivative de libertate – de la data rămânerii definitive a hotărârii prin care au fost luate;

- termen egal cu durata măsurii educative luate, dar nu mai puțin de 2 ani – măsurile educative privative de libertate;

- 5 ani – pedeapsa amenzii aplicate persoanei juridice;

- 3 ani – pedepse complementare aplicate persoanelor juridice – de la data la care pedeapsa amenzii a fost executată sau considerată ca executată.

Mod de calcul:

• termenele de prescripție a executării pedepselor încep să curgă din data la care hotărârea de condamnare a rămas definitivă;

• în cazul revocării sau anulării amânării aplicării pedepsei, suspendării executării pedepsei sub supraveghere ori liberării condiționate, termenul de prescripție începe să curgă de la data când hotărârea de revocare sau anulare a rămas definitivă;

• în cazul revocării liberării condiționate, în condițiile art. 104 alin. (1) C. pen. (nerespectare cu rea-credință a măsurilor de supraveghere și/sau a obligațiilor), termenul de prescripție începe să curgă de la data când hotărârea de revocare a rămas definitivă și se calculează în raport cu restul de pedeapsă neexecutat;

• în cazul înlocuirii pedepsei amenzii cu pedeapsa închisorii, termenul de prescripție curge de la data când hotărârea de înlocuire a rămas definitivă și se calculează în raport cu durata pedepsei închisorii.

Întreruperea cursului prescripției executării

• are caracter legal, obligatoriu și absolut;

• începe un nou termen de prescripție;

• *cazuri:*

- începerea executării pedepsei;

- sustragerea de la executarea pedepsei;

- săvârșirea unei noi infracțiuni;

- prin înlocuirea obligației de plată a amenzii cu obligația de a presta o muncă neremunerată în folosul comunității;

- transmiterea directă a mandatului european de arestare (Decizia ICCJ RIL nr. 2/2012[1]);

- depunerea cererii de extrădare în cazul extrădării pasive.

Suspendarea cursului termenului de prescripție

• caracter personal;

• termenul de prescripție își reia cursul în ziua când a încetat cauza de suspendare și se cumulează cu timpul scurs înainte de apariția cauzei de suspendare;

[1] Publicată în M. Of. nr. 281 din 27 aprilie 2012.

• cazurile şi condiţiile prevăzute de Codul de procedură penală:

a) cazurile de amânare şi întreruperea executării pedepsei (art. 592 raportat la art. 589 C. pr. pen.):

- condamnatul suferă de o boală ce nu poate fi tratată în sistemul penitenciar;
- condamnata este gravidă;
- condamnata are în îngrijire un copil cu vârsta până la un an;

b) exercitarea căilor extraordinare de atac cum ar fi contestaţia în anulare (art. 430 C. pr. pen.), recursul în casaţie (art. 441 C. pr. pen.).

Efectele prescripţiei executării pedepsei

• încetează obligaţia de a executa pedeapsa aplicată prin hotărârea de condamnare;
• nu afectează măsurile de siguranţă şi nici obligaţiile civile;
• pedeapsa principală se consideră executată;
• pedeapsa complementară a interzicerii unor drepturi se execută după împlinirea termenului de prescripţie a executării pedepsei – art. 68 alin. (1) lit. c) C. pen.;
• începe să curgă termenul pentru reabilitare.

5. Cauzele care înlătură consecinţele condamnării

• opinii: raportul juridic penal de conflict încetează doar după intervenţia reabilitării;
• decăderile, interdicţiile şi incapacităţile sunt consecinţe cu caracter penal sau extrapenal (ex., Legea nr. 303/2004[1] privind statutul judecătorilor şi procurorilor);
• condamnările, inclusiv cele pronunţate de instanţe străine, se înscriu în cazierul judiciar (Legea nr. 290/2004[2]);
• radierea din cazier se dispune în caz de: dezincriminare, amnistie, reabilitare, deces, a trecut un an de la executarea măsurii educative, au trecut 2 ani de la amânarea aplicării pedepsei, au fost condamnate la pedeapsa amenzii sau închisorii de cel mult 3 ani şi au trecut 20 de ani de la data rămânerii definitive a condamnării;
• sunt două: reabilitarea de drept şi reabilitarea judecătorească.

6. Reabilitarea

• cauză de înlăturare pentru viitor a consecinţelor condamnării;
• are caracter *general* (orice condamnare) şi *integral* (toate condamnările);
• reglementată de art. 165-171 C. pen. şi art. 527-537 C. pr. pen.;

[1] Republicată în M. Of. nr. 826 din 13 septembrie 2005.
[2] Republicată în M. Of. nr. 777 din 13 noiembrie 2009.

BCU SIBIU CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

• *efecte:*
- încetează decăderile, interdicțiile și incapacitățile ce rezultă din condamnare;
- condamnarea nu mai constituie antecedent penal (radiere din cazierul judiciar);
- nu reprezintă o *restitutio in integrum*;
- nu are efect asupra obligațiilor civile;
- nu are efect asupra măsurilor de siguranță;
• *forme:* reabilitarea de drept și reabilitarea judecătorească.

a) Reabilitarea de drept – art. 165 C. pen.
• operează în temeiul legii (*ope legis*) prin simpla împlinire a termenului de reabilitare (reabilitare automată);
• nu este necesară o solicitare din partea condamnatului;
• instanța doar constată că a intervenit;
• doar în cazul condamnărilor la pedeapsa amenzii sau la pedeapsa închisorii care nu depășește 2 ani sau la pedeapsa închisorii a cărei executare a fost suspendată sub supraveghere;
• în cazul unor condamnări succesive, dacă fiecare dintre pedepse nu depășește 2 ani și între fiecare dintre ele sunt îndeplinite condițiile reabilitării;
• termen de 3 ani – curge de la data executării sau considerării ca executată a pedepsei sau de la împlinirea termenului de supraveghere a suspendării executării pedepsei sub supraveghere;
• în cazul grațierii, termenul curge: a) de la data actului de grațiere – dacă hotărârea de condamnare era definitivă la acel moment; b) de la data rămânerii definitive a hotărârii de condamnare – dacă actul de grațiere a intervenit în cursul judecății;
• condamnatul să nu fi comis nicio altă infracțiune în termen;
• în caz de condamnări succesive, dintre care pentru unele poate interveni reabilitarea de drept, iar pentru altele doar reabilitarea judecătorească, nu poate opera decât reabilitarea judecătorească;
• se poate formula cerere de constatare a reabilitării de drept dacă nu se procedează din oficiu la radierea condamnării din cazierul judiciar.

b) Reabilitarea judecătorească – art. 166 C. pen.
• operează pentru condamnările pentru care nu operează reabilitarea de drept;
• se acordă numai la cererea celui condamnat sau, în cazul condamnatului decedat până la împlinirea termenului de reabilitare, la cererea soțului ori a rudelor apropiate;
• are caracter facultativ;
• instanța poate refuza reabilitarea dacă nu sunt îndeplinite condițiile;
• *termene:*
- 4 ani, în cazul condamnării la pedeapsa închisorii mai mare de 2 ani, dar care nu depășește 5 ani;

- 5 ani, în cazul condamnării la pedeapsa închisorii mai mare de 5 ani, dar care nu depăşeşte 10 ani;

- 7 ani, în cazul condamnării la pedeapsa închisorii mai mare de 10 ani sau în cazul pedepsei detenţiunii pe viaţă, comutată sau înlocuită cu pedeapsa închisorii;

- 10 ani, în cazul condamnării la pedeapsa detenţiunii pe viaţă, considerată executată ca urmare a graţierii, a împlinirii termenului de prescripţie a executării pedepsei sau a liberării condiţionate;

• termenele se socotesc de la data când a luat sfârşit executarea pedepsei principale sau de la data când aceasta s-a prescris ori a fost graţiată;

• în cazul condamnărilor succesive, termenul de reabilitare se calculează în raport cu pedeapsa cea mai grea şi curge de la data executării ultimei pedepse;

• în cazul graţierii, termenul curge: a) de la data actului de graţiere – dacă hotărârea de condamnare era definitivă la acel moment; b) de la data rămânerii definitive a hotărârii de condamnare – dacă actul de graţiere a intervenit în cursul judecăţii;

• *condiţii:*

- să nu se fi săvârşit o altă infracţiune în termenul de reabilitare;

- să se dovedească achitarea integrală a cheltuielilor de judecată şi a obligaţiilor civile (cu excepţia lipsei posibilităţilor materiale);

- să se împlinească termenul corespunzător;

• Decizia ICCJ RIL nr. 3/2009[1] – *termenul de reabilitare judecătorească se socoteşte în raport cu pedeapsa cea mai grea ce intră în componenţa rezultantei ca urmare a cumulului aritmetic sau juridic.*

Cererea de reabilitare

• poate fi admisă dacă sunt îndeplinite condiţiile de formă şi de fond;

• poate fi respinsă ca prematur introdusă (o nouă cerere se poate face doar după împlinirea termenului);

• poate fi respinsă pentru condiţii de formă (o nouă cerere poate fi făcută oricând);

• poate fi respinsă pentru condiţii de fond (o nouă cerere poate fi făcută doar după trecerea unui an de la data respingerii definitive a cererii anterioare).

Anularea reabilitării judecătoreşti

• când se descoperă după reabilitare că fostul condamnat a mai suferit o altă condamnare, care, dacă ar fi fost cunoscută, ar fi dus la respingerea cererii de reabilitare;

• se dispune de către instanţa care a dispus admiterea cererii de reabilitare, la sesizarea procurorului.

7. Reabilitarea în cazul persoanei juridice – art. 150 C. pen.[2]

• poate fi doar de drept;

• termen: 3 ani;

[1] Publicată în M. Of. nr. 393 din 10 iunie 2009.

[2] Abreviere: PJ – persoană juridică.

- curge de la data la care pedeapsa amenzii sau pedeapsa complementară a fost executată sau considerată ca executată (prescripția executării pedepsei, grațiere);
- să nu fi săvârşit nicio infracțiune în termenul de reabilitare;
- la împlinirea termenului de reabilitare, organul care a autorizat înființarea PJ şi cel care a înregistrat PJ, precum şi autoritatea care ține evidența cazierului judiciar vor şterge din oficiu mențiunile privind pedeapsa;
- se poate formula cerere de constatare a reabilitării PJ de către reprezentantul legal al PJ. Instanța poate să constate intervenția reabilitării sau poate respinge cererea ca nefondată dacă nu sunt îndeplinite condițiile.

Exercițiu: ***Amnistia postcondamnatorie şi grațierea colectivă. Asemănări şi deosebiri***[1]

Asemănări	*Deosebiri*
1. se dispun prin lege organică de către Parlament şi excepțional prin O.U.G.; 2. au efect retroactiv; 3. au efect *in rem*; 4. nu au efect asupra măsurilor de siguranță şi asupra drepturilor persoanei vătămate; 5. înlătură executarea pedepsei; 6. nu se poate cere continuarea procesului penal pentru dovedirea nevinovăției; 7. în caz de concurs de infracțiuni, produc efecte asupra fiecărei pedepse stabilite pentru fiecare infracțiune concurentă, nu asupra rezultantei, iar dacă, prin efectul lor rămâne doar una, înlăturarea sporului este obligatorie; 8. nu reprezintă o *restitutio in integrum*; 9. amenda achitată nu se restituie.	1. AP intervine *post judicium*, dar după comiterea infracțiunii/GC poate interveni şi *ante judicium* şi *post judicium*; 2. AP priveşte fapta – incidența sa se stabileşte în funcție de limitele de pedeapsă prevăzute de lege pentru infracțiunea comisă/GC pedeapsa aplicată de instanță; 3. AP stinge executarea pedepsei principale, complementare, accesorii/GC poate stinge, reduce sau modifica pedeapsa principală şi accesorie (odată cu cea principală); nu are efecte în principiu asupra pedepselor complementare (cu excepția cazurilor în care legea dispune altfel); 4. AP produce efecte asupra măsurilor educative/GC nu produce efecte în principiu asupra măsurilor educative neprivative de libertate (cu excepția cazurilor în care legea dispune altfel); 5. AP poate avea efecte asupra pedepselor suspendate condiționat/GC nu (cu excepția cazului în care prin lege se dispune altfel); 6. AP nu poate fi sub condiție/GC poate fi condiționată; 7. fapta pentru care a intervenit AP nu poate constitui prin termen al recidivei/în

[1] AP – amnistia postcondamnatorie.
GC – grațierea colectivă.

	cazul GC, da; 8. AP înlătură consecințele condamnării/GC nu; 9. legea de amnistie intră în vigoare la 3 zile de la publicarea în M. Of./legea de grațiere colectivă în 48 de ore; 10. comiterea unei infracțiuni în termenul de încercare al grațierii condiționate atrage revocarea grațierii, reținerea unei recidive postcondamnatorii/pluralități intermediare și executarea pedepsei alăturat de pedeapsa pentru noua infracțiune comisă/la AP nu are niciun efect comiterea unei noi infracțiuni.

Soluții grile:

1. b, c, d; **2.** a, b; **3.** a, b; **4.** a, b; **5.** c, e; **6.** a, b, c, d; **7.** b; **8.** b, c; **9.** -; **10.** b; **11.** a, b; **12.** a; **13.** c; **14.** b; **15.** a, b, c; **16.** a, c; **17.** c; **18.** a, b; **19.** a; **20.** -; **21.** -.

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

PARTEA A II-A
TESTE RECAPITULATIVE

➲ *A. Teste pentru semestrul I*

Testul 1

1. Legea penală de dezincriminare:

a. nu se aplică faptei comise sub legea veche, dacă legea nouă incriminează fapta sub o altă denumire;
b. poate extraactiva;
c. poate ultraactiva.

2. În cazul normelor penale incomplete:

a. dacă norma complinitoare se abrogă, se abrogă şi norma incompletă;
b. dacă norma complinitoare se modifică, se modifică şi norma incompletă;
c. dacă norma complinitoare este prevăzută de Codul penal din 1969, norma incompletă se consideră abrogată în toate cazurile.

3. Dacă o infracțiune este comisă la țărmul mării teritoriale române împotriva unui cetățean străin, se aplică:

a. legea statului al cărui cetățean este victima;
b. legea română, în baza principiului naționalității active;
c. legea română, în baza principiului naționalității pasive.

4. O faptă penală este comisă cu intenție depășită dacă:

a. făptuitorul prevede rezultatul faptei, dar nu acceptă producerea lui;
b. făptuitorul urmăreşte producerea unui rezultat, dar se produce un rezultat mai grav, față de care este în culpă;
c. făptuitorul prevede rezultatul mai grav al faptei şi acceptă indiferent producerea lui.

5. În situația în care este incidentă o cauză de neimputabilitate:

a. se înlătură răspunderea penală;
b. nu se poate aplica o măsură de siguranță;
c. se înlătură răspunderea civilă.

6. Constrângerea fizică nu afectează:

a. factorul volitiv al vinovăției;
b. factorul intelectiv-cognitiv al vinovăției;
c. existența caracterului justificat.

7. Excesul de apărare poate avea ca efect:

a. înlăturarea caracterului justificat al faptei;
b. înlăturarea caracterului neimputabil al faptei;
c. atenuarea obligatorie a răspunderii penale.

8. Pentru a fi incidentă cauza de neimputabilitate a iresponsabilității făptuitorului, se cere ca acesta să fi săvârşit o faptă prevăzută de legea penală:

a. numai în calitate de coautor;
b. fără uzul rațiunii în momentul comiterii ei, chiar dacă făptuitorul are şi stări de luciditate;
c. fără să fi fost instigat de o altă persoană responsabilă.

9. Intoxicația voluntară poate constitui:

a. o cauză personală de înlăturare a caracterului imputabil al faptei;
b. o circumstanță atenuantă;
c. o circumstanță agravantă.

10. Eroarea invincibilă:

a. exclude răspunderea penală în cazul infracțiunilor din culpă;
b. nu poate fi invocată de către profesionişti;
c. poate fi o eroare asupra antijuridicității faptei.

11. Rezoluția infracțională:

a. este unică în cazul concursului ideal;
b. este unică în cazul infracțiunii continuate;
c. nu poate fi luată decât după comiterea actelor preparatorii.

12. Actele de executare:

a. sunt specifice exclusiv tentativei;
b. se comit numai cu intenție;
c. se comit şi în cazul infracțiunii progresive în perioada de agravare a rezultatului.

13. Actele de pregătire:

a. pot fi incriminate ca acte de executare;
b. nu pot fi comise în cazul infracțiunilor obstacol;
c. nu sunt compatibile cu concursul ideal.

14. În cazul comiterii unui concurs real omogen:

a. se va stabili pedeapsa potrivit sistemului absorbției;
b. se va stabili pedeapsa potrivit sistemului parificării pedepsei;
c. se va aplica pedeapsa pentru oricare dintre infracțiunile concurente, întrucât, fiind omogen, pedeapsa este aceeaşi pentru toate infracțiunile.

15. Infracțiunile continue succesive:

a. constituie o formă a unității naturale de infracțiune;
b. constituie o formă a unității legale de infracțiune;
c. se sancționează cu pedeapsa prevăzută de lege pentru infracțiunea săvârșită, al cărei maxim se poate majora cu cel mult 3 ani în cazul pedepsei închisorii.

16. Desistarea:

a. există în cazul infracțiunii de furt dacă X a sărit gardul și, în loc să sustragă un obiect din curtea vecinului, a intrat în casa acestuia și a sustras alt obiect, față de ceea ce intenționase inițial;
b. nu există în cazul infracțiunii de viol dacă X, după ce a dezbrăcat victima, a abandonat ideea întrucât victima a opus o rezistență eficientă;
c. nu există dacă X, după ce a administrat otravă victimei, cuprins de remușcări îi dă acesteia un vomitiv și astfel îi salvează viața.

17. Infracțiunea deviată:

a. presupune o eroare asupra identității victimei;
b. presupune o eroare asupra executării acțiunii;
c. va determina reținerea unui concurs de infracțiuni.

18. În cazul infracțiunii complexe:

a. există o unitate de subiect pasiv;
b. nu este posibilă tentativa;
c. poate exista o pluralitate de obiecte materiale.

19. Toate formele concursului de infracțiuni presupun:

a. pluralitate de subiecți pasivi;
b. pluralitate de rezoluții infracționale;
c. pluralitate de acțiuni sau inacțiuni.

20. În cazul în care o persoană a săvârșit două infracțiuni diferite, dintre care una este dezincriminată:

a. există pluralitate intermediară;
b. există concurs formal de infracțiuni;
c. nu există concurs de infracțiuni.

21. X comite în timpul reținerii ca urmare a comiterii unei infracțiuni flagrante pentru care legea prevede pedeapsa cu închisoarea de 3 ani o infracțiune de viol, victima fiind o persoană reținută într-o altă cauză. În acest caz:

a. X a comis violul în stare de recidivă postcondamnatorie;
b. există o pluralitate intermediară;
c. X va răspunde pentru comiterea violului în concurs real.

22. Inculpatul minor în vârstă de 17 ani care, după ce a executat în temeiul Codului penal din 1969 o pedeapsă cu închisoarea în cuantum de un an, comite o nouă infracțiune intenționată pentru care legea prevede o pedeapsă mai mare de un an:

a. este în stare de recidivă postcondamnatorie;
b. este în stare de recidivă postexecutorie;
c. i se poate aplica de către instanță măsura educativă a internării într-un centru de detenție.

23. Inculpatul, condamnat în primă instanță pentru o infracțiune praeterintenționată pentru care legea prevede pedeapsa închisorii mai mare de 6 luni, săvârșește o nouă infracțiune intenționată pentru care legea prevede pedeapsa închisorii mai mare de un an, înainte de al doilea termen în apel. În acest caz, inculpatul:

a. nu a comis noua infracțiune în stare de recidivă;
b. nu a comis noua infracțiune în concurs cu prima;
c. nu a comis noua infracțiune în stare de pluralitate intermediară.

24. Inculpatul, care a fost condamnat în primă instanță la pedeapsa amenzii, comite o nouă infracțiune intenționată, pentru care legea prevede o pedeapsă mai mare de un an:

a. este în stare de recidivă postcondamnatorie, dacă nu a plătit amenda;
b. a săvârşit o pluralitate intermediară de infracțiuni;
c. este în stare de recidivă postexecutorie, dacă a plătit amenda.

25. Inculpatul a fost condamnat definitiv pentru comiterea unei infracțiuni în stare de recidivă postexecutorie. Înainte să înceapă executarea pedepsei, acesta mai comite o infracțiune intenționată pentru care legea prevede pedeapsa închisorii de 3 ani. În această situație:

a. noua infracțiune este comisă tot în stare de recidivă postexecutorie;
b. noua infracțiune este comisă în stare de recidivă postcondamnatorie;
c. se va aplica o pedeapsă, descontopindu-se pedeapsa anterioară şi recontopindu-se pedepsele anterioare cu pedeapsa stabilită pentru noua infracțiune.

BCU IASI / FONDUL UNIVERSITAR BRAN

Testul 2

1. O infracțiune este comisă în forma continuată dacă:

a. între actele de executare există intervale foarte lungi de timp, chiar dacă sunt îndreptate împotriva aceleiași victime;
b. a fost comisă o acțiune care este susceptibilă de întreruperi naturale;
c. acționează repetat din culpă împotriva aceleiași victime.

2. Concursul real, recidiva și infracțiunea continuată se aseamănă prin:

a. pluralitatea rezoluțiilor infracționale;
b. pluralitatea de victime;
c. unitatea subiectului activ.

3. În situația în care este incidentă o cauză justificativă:

a. nu se înlătură răspunderea civilă;
b. nu se poate aplica o măsură de siguranță;
c. nu se poate aplica o pedeapsă.

4. Inculpatul a săvârșit o infracțiune intenționată pentru care legea prevede pedeapsa închisorii de un an și o infracțiune din culpă, aceasta din urmă fiind amnistiată. Instanța:

a. va reține concursul, dar va aplica doar pedeapsa pentru infracțiunea intenționată;
b. va reține concursul și va aplica pedeapsa rezultantă pentru concurs;
c. nu va putea reține concursul.

5. Constrângerea morală afectează:

a. factorul intelectiv-cognitiv al vinovăției;
b. factorul volitiv al vinovăției;
c. existența antijuridicității.

6. Pentru a fi incidentă cauza de neimputabilitate a cazului fortuit:

a. trebuie să existe o imprevizibilitate subiectivă, raportată la caracteristicile personale ale agentului;
b. împrejurarea care a determinat comiterea faptei se poate datora acțiunii victimei;
c. trebuie să existe o imprevizibilitate relativă, raportată la împrejurările obiective ale comiterii faptei.

7. Dorința de a comite o infracțiune:

a. capătă relevanță penală în momentul luării rezoluției infracționale;
b. face parte din faza internă a infracțiuni;
c. există și în cazul infracțiunilor preterintenționate.

BCU CLUJ / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

8. Legea penală mai favorabilă:

a. se aplică întotdeauna obligatoriu;
b. se aplică şi în situaţia în care a operat o executare totală a pedepsei;
c. se aplică şi în situaţia în care a intervenit o grațiere totală a pedepsei aplicate de către instanță.

9. Principiul teritorialității:

a. determină o aplicare subsidiară a legii penale române în raport doar de tratatele internaționale ratificate de către România în materia drepturilor omului;
b. nu admite excepții, întrucât teritorialitatea legii penale este o consecință a independenței şi suveranității statului;
c. nu permite aplicarea legii penale române, dacă pe teritoriul României s-a comis doar un act preparator.

10. Actele preparatorii:

a. nu pot fi comise de către cel care comite actele de executare;
b. pot fi comise de instigator;
c. pot fi comise doar de către unul dintre coautori.

11. Dacă o infracțiune de trafic de stupefiante este comisă la bordul unei nave străine comerciale care staționează într-un port românesc, se aplică:

a. legea română, în baza principiului realității;
b. legea română, în baza principiului teritorialității;
c. legea statului al cărui pavilion îl arborează nava.

12. În situația în care X a aplicat o lovitură de cuțit cu intenție în zona inimii, dar victima nu a decedat:

a. există tentativă proprie;
b. există tentativă relativ improprie;
c. există tentativă imperfectă.

13. Legitima apărare prezumată:

a. are caracter absolut;
b. este un exces justificat;
c. presupune o prezumție cu caracter relativ.

14. Dacă X procură o substanță chimică letală prin mica publicitate, dar, înainte de a o administra victimei, se răzgândeşte şi o aruncă:

a. există un simplu act preparator, fără relevanță penală;
b. există o tentativă întreruptă;
c. va opera desistarea, drept cauză de impunitate.

15. Infracțiunile continue succesive:

a. constituie o formă a unității naturale de infracțiune;
b. constituie o formă a unității legale de infracțiune;
c. nu au un regim sancționator diferențiat de infracțiunea simplă.

16. Infracțiunea simplă există dacă:

a. agentul comite mai multe modalități faptice ale acțiunii descrise în norma de incriminare;
b. agentul comite o faptă prin care se produc două rezultate, norma de incriminare prevăzând mai multe urmări posibile;
c. agentul comite mai multe acte de executare.

17. Pluralitatea intermediară:

a. există în cazul comiterii unei infracțiuni intenționate după executarea totală a unei pedepse cu închisoarea de 2 ani;
b. există în cazul comiterii de către un minor a unei infracțiuni din culpă după executarea unei măsuri educative privative de libertate;
c. există în cazul comiterii unei infracțiuni intenționate pentru care legea prevede pedeapsa închisorii de un an și 6 luni, după o condamnare definitivă pentru o infracțiune intenționată la pedeapsa amenzii, înainte ca amenda să fie plătită integral.

18. În cazul în care o persoană a săvârșit două acte de lovire în aceeași împrejurare, împotriva unei singure victime:

a. există concurs real omogen de infracțiuni;
b. există o infracțiune continuată, fiind îndeplinită condiția unității de subiect pasiv;
c. există o infracțiune unică.

19. X, aflat în stare de intoxicație totală, după consumarea împreună cu niște prieteni a unei sticle de whisky la o petrecere, l-a lovit pe Y, provocându-i o fractură a brațului, după ce Y i-a adresat injurii:

a. X nu a comis o infracțiune, întrucât operează cauza de neimputabilitate a intoxicației;
b. X a ripostat în stare de legitimă apărare;
c. X va răspunde penal pentru infracțiunea comisă.

20. În cazul infracțiunii complexe:

a. există o unitate de subiect pasiv;
b. este posibilă tentativa;
c. poate exista o pluralitate de obiecte materiale.

21. X a fost condamnat pentru o infracțiune, pentru care a intervenit o lege de grațiere colectivă. Dacă X mai comite două infracțiuni intenționate pentru care legea prevede pedeapsa închisorii mai mare de un an, înainte de a fi condamnat definitiv pentru vreuna dintre ele, cele două infracțiuni sunt comise:

a. în concurs;
b. în stare de recidivă postexecutorie, dacă prima condamnare este mai mare de un an şi a intervenit pentru o infracțiune intenționată;
c. nu există pluralitate intermediară în speță.

22. O faptă comisă din culpă constituie infracțiune:

a. dacă este comisă prin acțiune;
b. dacă este comisă prin inacțiune;
c. când este prevăzută de legea penală în mod expres.

23. Consimțământul victimei:

a. operează ca o cauză justificativă dacă victima solicită ajutor pentru a se sinucide;
b. operează ca o cauză justificativă dacă victima solicită ajutor să îşi distrugă nişte bunuri care au valoare istorică;
c. nu operează dacă victima este în eroare cu privire la rezultatul acțiunii pentru care cere ajutor, eroarea nefiind provocată de către cel care comite fapta.

24. În cazul prezumției de legitimă apărare:

a. este obligatoriu ca victima să atace agentul;
b. este înlăturat caracterul imputabil al faptei;
c. victima trebuie să acționeze în toate cazurile în timpul nopții.

25. Împiedicarea producerii rezultatului operează dacă:

a. agentul a dat telefon la salvare după comiterea faptei, dar serviciul de urgență a întârziat, iar victima a decedat;
b. agentul, după comiterea faptei, a acordat primul ajutor victimei şi a salvat viața acesteia, dar victima, transportată la spital, a decedat ulterior din cauza unui medicament administrat în mod greşit de un medic;
c. agentul a întrerupt executarea loviturilor, întrucât a considerat în mod greşit că victima decedase, dar neproducerea decesului s-a datorat tocmai acestui fapt.

BCU IAŞI CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

Testul 3

1. Când, după renunțarea la aplicarea pedepsei pentru săvârşirea unei infracțiuni pentru care legea prevede pedeapsa închisorii de un an, X comite o infracțiune de ucidere din culpă, ne aflăm în prezența:

a. situației în care nu există pluralitate de infracțiuni;
b. pluralității intermediare;
c. recidivei postexecutorii.

2. Intoxicația completă preordinată constituie:

a. cauză de neimputabilitate;
b. cauză justificativă;
c. circumstanță agravantă.

3. Pot răspunde penal:

a. instituțiile publice;
b. persoanele juridice în curs de dizolvare sau lichidare;
c. autoritățile comunale, orăşeneşti sau județene.

4. Persoana juridică răspunde penal pentru faptele ilicite săvârşite de administratorul său:

a. numai dacă ele au legătură cu atribuțiile sau cu scopul funcțiilor încredințate;
b. numai în realizarea obiectului de activitate;
c. în realizarea obiectului de activitate sau în interesul ori în numele persoanei juridice.

5. Subiect pasiv al infracțiunii pot fi:

a. unitățile administrativ-teritoriale ale statului;
b. entitățile colective fără personalitate juridică;
c. minorul sub 14 ani.

6. Intenția indirectă presupune:

a. acceptarea rezultatului;
b. urmărirea rezultatului;
c. prevederea rezultatului.

7. Comanda autorității legitime:

a. înlătură vinovăția;
b. are efecte *in personam*;
c. are efecte doar dacă este dată în forma prevăzută de lege.

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

8. Desistarea produce efecte:

a. doar în cazul tentativei perfecte;
b. doar dacă se realizează în mod voluntar;
c. şi dacă a intervenit după descoperirea faptei.

9. Legea penală română poate fi aplicată în spațiu în baza principiului:

a. universalității;
b. neretroactivității;
c. naționalității active.

10. Legile penale complinitoare:

a. conțin noi incriminări;
b. conțin doar dispoziții penale;
c. conțin şi dispoziții penale.

11. Regimul sancționator al pluralității intermediare este (regula):

a. regimul cumulului juridic cu spor obligatoriu;
b. regimul cumulului aritmetic;
c. regimul absorbției.

12. Constituie factor al vinovăției:

a. scopul;
b. voința;
c. intenția.

13. În situația în care este incidentă o cauză justificativă:

a. fapta poate fi sancționată penal;
b. se poate lua o măsură de siguranță;
c. efectul său se produce asupra tuturor participanților la infracțiune.

14. Decretele prezidențiale de grațiere:

a. pot doar modifica raportul juridic penal de conflict;
b. pot stinge raportul juridic penal de conflict;
c. constituie acte administrative cu caracter individual.

15. Legea penală mai favorabilă:

a. constituie fapt juridic modificator al raportului juridic penal de conflict;
b. se aplică obligatoriu faptelor în curs de judecată;
c. se poate aplica facultativ după judecarea definitivă a cauzei.

BCU "Ş. / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

16. Conținutul constitutiv generic este:

a. identic cu conținutul concret al infracțiunii;
b. identic cu conținutul specific al infracțiunii;
c. o construcție logică ce însumează trăsăturile caracteristice tuturor conținuturilor infracțiunilor.

17. Infracțiunea comisivă poate fi săvârșită:

a. numai printr-o acțiune;
b. nu poate fi comisă printr-o omisiune;
c. poate fi comisă atât prin omisiune, cât și prin comisiune.

18. Săvârșirea unei noi infracțiuni intenționate pentru care legea prevede pedeapsa închisorii mai mare de un an în stare de evadare de sub puterea unui mandat de arestare preventivă, fără ca inculpatul să mai fi fost condamnat anterior arestării, dă naștere:

a. unui concurs de infracțiuni;
b. pluralității intermediare;
c. recidivei postcondamnatorii.

19. Infracțiunea continuată este:

a. o cauză de agravare obligatorie a pedepsei;
b. o cauză de agravare facultativă a pedepsei;
c. o formă a unității legale de infracțiune.

20. Eroarea vincibilă:

a. exclude vinovăția în cazul faptelor comise cu intenție;
b. exclude vinovăția în cazul faptelor comise din culpă;
c. nu exclude vinovăția niciodată.

21. Deciziile prin care se soluționează recursurile în interesul legii:

a. sunt izvoare de drept penal;
b. sunt obligatorii pentru instanțe de la data publicării deciziei în Monitorul Oficial al României;
c. au efect asupra hotărârilor judecătorești examinate.

22. Înlătură antijuridicitatea faptei:

a. cazul fortuit;
b. starea de necesitate;
c. excesul de legitimă apărare.

BCU "ION CREANGĂ" UNIVERSITY LIBRARY

23. Tentativa este posibilă:

a. la infracțiunile de execuție promptă;
b. la infracțiunile de obicei;
c. la infracțiunile complexe praeterintenționate.

24. Raportul juridic penal de conflict:

a. are ca subiect activ infractorul;
b. nu este un raport de autoritate;
c. are ca fază finală executarea sancțiunilor penale.

25. Codul penal:

a. este izvor de drept penal;
b. este o lege penală temporară;
c. este o lege penală organică.

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

Testul 4

1. Legea penală de dezincriminare:

a. este o lege extraactivă;
b. produce efecte şi în situaţia în care fapta este prevăzută de legea nouă sub o altă denumire;
c. produce efecte şi în cazul în care s-a executat deja pedeapsa pentru fapta incriminată iniţial.

2. Raportul juridic penal de conflict:

a. poate avea elemente de extraneitate;
b. ia naştere odată cu intrarea în vigoare a unei ordonanţe de urgenţă care incriminează o faptă;
c. se modifică prin intervenţia unei legi de graţiere totală.

3. X şi Y, dorind să se distreze, l-au împins pe Z în apa râului de la marginea satului ştiind că Z nu înoată foarte bine, apoi au plecat la barul din sat. Z a decedat înecat.

a. X şi Y sunt coautori ai unei infracţiuni de ucidere din culpă;
b. X şi Y au comis un omor cu intenţie indirectă;
c. X şi Y au comis fapta cu praeterintenţie.

4. X, aflat în relaţii de duşmănie cu Y, l-a lovit pe acesta în urma unei altercaţii, de două ori cu cuţitul în zona toracelui, dar Y nu a decedat, fiind salvat la spital.

a. X a acţionat cu praeterintenţie, întrucât nu s-a produs decesul victimei;
b. X a comis o tentativă imperfectă, întrucât nu s-a produs decesul victimei;
c. X a comis o tentativă de omor cu intenţie directă.

5. În cazul unei tentative la infracţiunea de tâlhărie urmată de moartea victimei, dacă s-a produs doar decesul victimei ca urmare a violenţelor exercitate în scopul sustragerii, dar sustragerea bunului nu a mai avut loc:

a. se va stabili pedeapsa potrivit sistemului diversificării pedepsei;
b. se va stabili pedeapsa potrivit sistemul parificării pedepsei;
c. se va aplica sancţiunea prevăzută de lege pentru infracţiunea complexă consumată.

6. În situaţia în care este incidentă legitima apărare:

a. nu se înlătură răspunderea civilă;
b. se poate aplica o măsură de siguranţă;
c. nu se poate aplica o pedeapsă.

7. Constrângerea fizică:

a. este o cauză justificativă;
b. nu poate determina angajarea răspunderii penale;
c. înlătură imputabilitatea.

8. X a fost amenințat cu cuțitul de Y, care, după ce a spus că îl omoară, s-a întors cu spatele și a dat să plece. Ca urmare, X a luat o piatră de pe jos și l-a lovit pe Y în zona cefei, producându-i decesul.

a. X nu a comis fapta în legitimă apărare;
b. X a comis fapta în exces neimputabil;
c. X a comis fapta în exces scuzabil.

9. X comite în timpul executării unei pedepse cu închisoarea de un an și 6 luni aplicate pentru o faptă praeterintenționată, o infracțiune de omor, victima fiind colegul său de celulă:

a. X nu a comis un concurs de infracțiuni;
b. X nu a comis infracțiunea în stare de recidivă postexecutorie;
c. nu există pluralitate intermediară.

10. X determină pe Y să comită o infracțiune, apoi îl și ajută dându-i informații despre victimă:

a. X este doar complice moral;
b. X este doar instigator;
c. X comite un concurs de infracțiuni între instigare și complicitate la infracțiunea comisă de Y.

11. X îl determină pe Y să îl ajute pe Z la comiterea unei infracțiuni. X este:

a. complice mediat;
b. instigator mediat;
c. autor mediat.

12. Când, aflat în executarea pedepsei închisorii de 7 ani pentru infracțiunea de viol, inculpatul a comis o nouă infracțiune intenționată pentru care legea prevede pedeapsa închisorii de 3 ani, ne aflăm în prezența:

a. recidivei postexecutorii;
b. pluralității intermediare;
c. recidivei postcondamnatorii.

13. În cazul aplicării legii penale mai favorabile după judecarea definitivă a cauzei:

a. dacă legea penală nouă prevede pentru infracțiunea comisă pedeapsa detențiunii pe viață alternativ cu pedeapsa închisorii, iar pedeapsa aplicată este detențiunea pe viață, se înlocuiește pedeapsa aplicată cu maximul pedepsei închisorii prevăzut de legea nouă;

b. dacă legea penală nouă prevede pentru infracțiunea comisă doar pedeapsa amenzii, iar pedeapsa aplicată este închisoarea, se înlocuieşte pedeapsa aplicată cu amenda, fără a se putea depăşi maximul special al amenzii prevăzut în legea nouă;
c. Legea penală mai favorabilă poate ultraactiva.

14. Legea penală română nu se aplică în baza principiului teritorialității dacă:

a. infracțiunea a fost comisă în parte pe teritoriul unui stat străin;
b. rezultatul infracțiunii s-a produs în totalitate în străinătate, dar actele de executare s-au comis pe teritoriul României;
c. deşi infracțiunea a fost comisă pe teritoriul României, se dispune altfel printr-un tratat internațional la care România este parte.

15. Consimțământul persoanei vătămate:

a. operează drept cauză justificativă în cazul infracțiunii de distrugere (art. 253 C. pen.);
b. înlătură vinovăția;
c. operează în cazul infracțiunilor care se comit din culpă.

16. În cazul recidivei:

a. se poate aplica pedeapsa detențiunii pe viață, chiar dacă pentru niciuna dintre infracțiunile care constituie termenii recidivei nu este prevăzută pedeapsa detențiunii pe viață, în cazul persoanei fizice;
b. în cazul persoanei juridice, pedeapsa pentru infracțiunea comisă în stare de recidivă poate depăşi maximul general al pedepsei amenzii, ca efect al majorării limitelor speciale de pedeapsă;
c. nu se mai poate agrava pedeapsa pentru infracțiunea comisă în stare de recidivă, dacă primul termen constă într-o pedeapsă cu închisoarea pronunțată de o instanță străină şi executată integral în străinătate.

17. Recidiva postcondamnatorie se aseamănă cu pluralitatea intermediară prin următoarele elemente:

a. unicitatea subiectului activ;
b. existența unei hotărâri judecătoreşti de condamnare definitive;
c. neexecutarea pedepsei aplicate pentru prima infracțiune care intră în pluralitate.

18. Aplicarea legii penale mai favorabile până la judecarea definitivă a cauzei nu se poate realiza global în următoarele situații:

a. aplicarea pedepselor complementare;
b. aplicarea pedepselor în cazul pluralității de infracțiuni, atunci când una sau mai multe dintre infracțiuni sunt comise sub Codul penal anterior, iar celelalte sunt comise sub imperiul noului Cod penal;
c. aplicarea măsurilor de siguranță.

19. Legea de dezincriminare:

a. nu mai produce niciun efect dacă pedeapsa aplicată în baza legii care a incriminat fapta a fost executată în totalitate;
b. există şi în cazul în care au fost modificate condiţiile de incriminare ale unei fapte, fiind înlăturată una dintre variantele sale agravate;
c. nu produce efecte asupra măsurilor de siguranţă aplicate.

20. Fapta constând într-o inacţiune:

a. constituie infracţiune întotdeauna când este comisă cu intenţie;
b. de regulă nu constituie infracţiune atunci când este comisă din culpă;
c. fiind săvârşită cu intenţie, constituie infracţiune doar dacă legea prevede în mod expres.

21. Îndeplinirea unei obligaţii:

a. constituie cauză de neimputabilitate;
b. presupune un drept de cenzură al agentului care comite fapta prevăzută de legea penală;
c. pentru a produce efect justificativ presupune impunerea unei obligaţii în forma prevăzută de lege.

22. Constrângerea morală se aseamănă cu starea de necesitate prin:

a. lipsa unei conduite alternative din partea agentului;
b. efectul justificativ;
c. posibilitatea depăşirii limitelor de acţiune stabilite de lege pentru agent.

23. Tentativa relativ improprie se aseamănă cu tentativa absolut improprie prin:

a. relevanţa penală a actelor de executare;
b. regimul sancţionator;
c. caracterul impropriu absolut al mijloacelor utilizate pentru comiterea actelor de executare.

24. Pedeapsa rezultantă calculată în cazul unui concurs de infracţiuni:

a. nu poate avea în vedere pedepsele pentru o infracţiune concurentă aplicată de o instanţă din străinătate;
b. se poate recalcula şi ulterior, în cazul în care se descoperă o nouă infracţiune concurentă;
c. poate fi detenţiunea pe viaţă, chiar dacă pentru niciuna dintre infracţiunile concurente legea nu a prevăzut această pedeapsă.

25. Nu atrag starea de recidivă:

a. hotărârile prin care s-a dispus amânarea aplicării pedepsei;
b. hotărârile prin care s-a dispus suspendarea condiţionată a executării pedepsei;
c. hotărârile prin care s-a aplicat minorilor pedeapsa închisorii în baza Codului penal de la 1969.

➲ *B. Teste pentru semestrul al II-lea*

Testul 1

1. În cazul infracțiunii continue:

a. nu este posibil coautoratul;
b. nu este posibilă coinstigarea;
c. contribuția coautorilor poate interveni în orice moment al executării acțiunii.

2. Constituie act de instigare:

a. activitatea de determinarea a unei persoane să comită o infracțiune, dacă actul de determinare a intervenit după luarea hotărârii infracționale de acea persoană;
b. ordinul superiorului vădit ilegal, care este executat de subordonat;
c. omisiunea de a nu dezaproba comiterea infracțiunii de către o persoană.

3. Complicitatea prin omisiune:

a. este o complicitate negativă;
b. există în cazul în care o persoană (terț) află că se săvârşeşte o infracțiune şi nu încunoştințează autoritățile despre acest lucru;
c. există în cazul în care o persoană, în înțelegere cu autorul, nu îndeplineşte anumite acte pe care era obligată să le efectueze, iar prin omisiunea sa ajută la săvârşirea faptei.

4. În cazul participației improprii:

a. întotdeauna unul dintre participanți acționează cu intenție;
b. dacă un participant acționează fără vinovăție, în cazul său pot fi luate măsuri de siguranță;
c. este obligatoriu ca tuturor participanților să li se aplice o pedeapsă.

5. Cauzele care înlătură răspunderea penală:

a. înlătură caracterul infracțional al faptei;
b. intervin după comiterea infracțiunii;
c. nu împiedică pronunțarea unei hotărâri judecătoreşti de condamnare.

6. Cauzele care înlătură executarea pedepsei:

a. intervin de regulă după rămânerea definitivă a hotărârii de condamnare;
b. împiedică pronunțarea unei hotărâri judecătoreşti de condamnare;
c. în cazul lor se poate cere continuarea procesului penal pentru ca inculpatul să îşi dovedească nevinovăția.

LCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

7. Legea de amnistie:

a. are caracter retroactiv (regula);
b. nu poate fi modificată sau abrogată;
c. produce efecte şi asupra infracţiunilor săvârşite în ziua limită indicată în actul de amnistie.

8. Suspectul sau inculpatul poate cere continuarea procesului penal pentru a-şi putea dovedi nevinovăţia în cazul în care:

a. a intervenit prescripţia răspunderii penale;
b. a fost retrasă plângerea prealabilă;
c. a intervenit împăcarea.

9. În cazul prescripţiei răspunderii penale, termenele de prescripţie:

a. se stabilesc în funcţie de limitele reduse la jumătate ale pedepsei, dacă infracţiunea comisă a rămas în faza tentativei;
b. se reduc la jumătate pentru minori;
c. curg de la data săvârşirii acţiunii/inacţiunii pentru infracţiunile progresive şi se calculează în raport de pedeapsa corespunzătoare rezultatului definitiv produs.

10. Constituie cauze de întrerupere a termenului de prescripţie a răspunderii penale:

a. înlocuirea obligaţiei de plată a amenzii cu obligaţia de a presta o muncă neremunerată în folosul comunităţii;
b. îndeplinirea unui act de procedură în cauză;
c. săvârşirea unei noi infracţiuni.

11. În cazul infracţiunilor urmăribile la plângerea prealabilă:

a. acţiunea penală nu poate fi pusă în mişcare din oficiu niciodată;
b. poate opera împăcarea;
c. plângerea prealabilă poate fi retrasă, chiar dacă acţiunea penală a fost pusă în mişcare de oficiu.

12. Graţierea sub forma comutării:

a. nu poate fi dispusă de Preşedinte;
b. nu produce efecte asupra pedepselor accesorii;
c. produce efecte asupra măsurilor educative privative de libertate dacă, fiind dispusă prin lege, actul normativ prevede acest lucru.

13. Reabilitatea judecătorească:

a. nu poate avea loc în cazul în care, după executarea unei pedepse cu închisoarea de un an, condamnatul nu a mai săvârşit timp de 3 ani nicio infracţiune;
b. nu poate avea loc dacă persoana condamnată nu a achitat cheltuielile de judecată;
c. nu poate avea loc dacă persoana condamnată nu a achitat obligaţiile civile stabilite de instanţă.

CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

14. X, în vârstă de 8 ani, aflat în vizită la niște prieteni de familie ai părinților săi, distruge un tablou valoros, mâzgălindu-l cu un marker permanent.

a. față de X se va aplica o măsură educativă;
b. părinții lui X vor răspunde penal pentru infracțiunea de distrugere, întrucât nu l-au supravegheat;
c. X nu va răspunde penal, întrucât operează cauza de neimputabilitate a minorității.

15. Detențiunea pe viață nu se aplică:

a. celui care la data pronunțării hotărârii de condamnare a împlinit vârsta de 60 de ani;
b. persoanei care a comis o tentativă la o infracțiune pedepsită cu detențiunea pe viață;
c. infracțiunilor comise de minori.

16. Pedeapsa accesorie se execută:

a. de la data când hotărârea a rămas definitivă și până la data epuizării ultimului rezultat mai grav al acțiunii;
b. din momentul rămânerii definitive a hotărârii de condamnare și până la executarea sau considerarea ca executată a pedepsei privative de libertate;
c. din momentul săvârșirii infracțiunii și până la data rămânerii definitive a hotărârii de condamnare.

17. Pedeapsa complementară a interzicerii exercitării unor drepturi se execută:

a. de la rămânerea definitivă a hotărârii de condamnare prin care s-a dispus suspendarea executării pedepsei sub supraveghere;
b. după executarea pedepsei amenzii;
c. după împlinirea termenului de prescripție a executării pedepsei.

18. Sunt criterii speciale de individualizare a pedepsei:

a. valoarea folosului patrimonial obținut prin infracțiune în cazul în care prin săvârșirea infracțiunii s-a urmărit un asemenea folos;
b. gravitatea rezultatului produs prin săvârșirea infracțiunii;
c. cifra de afaceri în cazul infractorilor persoane juridice fără scop lucrativ.

19. X (19 ani) împreună cu Y (12 ani) comit împreună o tâlhărie, ambii participând cu acte de executare directă. Bifați care dintre următoarele aserțiuni sunt adevărate:

a. există participație improprie dacă X a acționat cu intenție;
b. nu se poate reține pentru X circumstanța agravantă a comiterii faptei de un major împreună cu un minor, întrucât Y nu răspunde penal;
c. lui Y i se va aplica o măsură educativă.

20. În cazul în care pe durata internării într-un centru de detenție minorul a făcut progrese evidente în vederea reintegrării sociale, dar a comis și o infracțiune de lovire, instanța:

a. poate dispune înlocuirea internării cu orice măsură educativă neprivativă de libertate;
b. poate dispune prelungirea duratei internării;
c. poate dispune executarea restului duratei internării într-un penitenciar.

21. Instanța l-a condamnat pe X pentru un concurs de infracțiuni la pedeapsa închisorii de 10 ani. X poate fi liberat condiționat dacă a executat:

a. trei pătrimi din durata pedepsei;
b. două treimi din durata pedepsei;
c. jumătate din durata pedepsei dacă a împlinit 60 de ani în timpul executării pedepsei.

22. X, liberat condiționat, comite în termenul de supraveghere o infracțiune intenționată care este descoperită în acest termen și pentru care instanța îi aplică pedeapsa amenzii. În acest caz:

a. instanța revocă obligatoriu liberarea condiționată;
b. instanța anulează liberarea condiționată;
c. comiterea noii infracțiuni nu va avea efect asupra liberării condiționate.

23. Comiterea unei infracțiuni în termenul de supraveghere al grațierii condiționate poate determina:

a. existența recidivei postcondamnatorii;
b. existența recidivei postexecutorii;
c. existența pluralității intermediare.

24. Dacă în termenul reabilitării de drept condamnatul a săvârșit o infracțiune pentru care a intervenit amnistia:

a. reabilitarea de drept nu mai poate interveni la împlinirea termenului;
b. reabilitarea de drept nu va fi împiedicată;
c. reabilitarea de drept intervine doar dacă se formulează o cerere în acest sens, iar nu din oficiu.

25. Nu pot fi confiscate:

a. bunurile a căror deținere este permisă de lege, care nu au legătură cu infracțiunea comisă, dar pentru care suspectul nu are acte de proveniență;
b. bunurile care servesc la obținerea mijloacelor de trai de către inculpat;
c. bunurile care aparțin unui coproprietar ce nu avea cunoștință de faptul folosirii lor la comiterea unei infracțiuni.

BUCUREȘTI CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

Testul 2

1. Instigatorul:

a. va fi pedepsit chiar dacă autorul nu va răspunde penal, întrucât în privința sa operează o cauză de neimputabilitate;
b. va fi pedepsit dacă autorul a comis un act de executare pedepsibil;
c. va fi pedepsit pentru fapta la care a instigat, chiar dacă autorul a comis o faptă mai ușoară.

2. Dacă X constrânge pe Y să îl determine pe Z la comiterea unei infracțiuni, contribuția lui Y la săvârșirea faptei de către Z:

a. nu are relevanță penală;
b. constituie act de complicitate calificată;
c. constituie act de complicitate mediată.

3. Cauzele care înlătură răspunderea penală:

a. intervin după pronunțarea unei hotărâri judecătorești de condamnare;
b. au, în principiu, efecte asupra răspunderii civile, stingând acțiunea civilă în despăgubiri;
c. în cazul lor, în principiu, se poate cere continuarea procesului penal.

4. X comite o infracțiune continuată de furt. Pe parcursul actelor de executare, dar înainte de comiterea ultimului act, intervine o lege prin care fapta este amnistiată. Arătați care dintre aserțiuni sunt adevărate:

a. legea de amnistie va produce efecte doar asupra actelor de executare comise înainte de intrarea sa în vigoare;
b. legea de amnistie nu produce efecte asupra infracțiunii continuate de furt comise în speță;
c. legea de amnistie produce efecte asupra tuturor actelor de executare comise, întrucât efectul său este total.

5. În cazul intervenției prescripției răspunderii penale:

a. răspunderea civilă a infractorului pentru prejudiciul cauzat prin infracțiune nu este înlăturată;
b. efectele acesteia se produc *in rem*;
c. pot fi luate măsuri de siguranță.

6. Constituie cauze de întrerupere a cursului prescripției executării pedepsei:

a. admiterea în principiu a cererii de redeschidere a procesului penal;
b. săvârșirea unei infracțiuni;
c. înlocuirea obligației de plată a amenzii cu obligația de a presta o muncă în folosul comunității.

7. Executarea amenzii prin prestarea unei munci neremunerate în folosul comunității:

a. nu este posibilă dacă persoana condamnată are mijloacele necesare achitării acesteia;
b. este posibilă dacă persoana condamnată se sustrage de la plata amenzii;
c. nu este posibilă dacă amenda însoțește pedeapsa închisorii.

8. Munca în folosul comunității:

a. reprezintă o modalitate de executare a pedepsei închisorii;
b. reprezintă o modalitate de executare a pedepsei amenzii;
c. este o sancțiune penală.

9. Pedeapsa complementară a interzicerii unor drepturi:

a. se prescrie în termen de 3 ani de la aplicarea ei;
b. se execută după executarea pedepsei amenzii;
c. este incompatibilă cu măsura de siguranță a interzicerii ocupării unei funcții sau profesii.

10. Durata reținerii:

a. se scade din durata pedepsei amenzii aplicate de instanță;
b. nu se scade din durata pedepsei închisorii;
c. se scade din durata închisorii în cazul în care aceasta este însoțită de pedeapsa amenzii.

11. Sunt criterii speciale de individualizare a pedepsei:

a. valoarea activului patrimonial în cazul condamnării unei persoane juridice;
b. situația materială a condamnatului persoană fizică;
c. nivelul de educație a condamnatului persoană fizică.

12. Confiscarea extinsă nu se poate dispune:

a. dacă fapta comisă nu face parte dintre infracțiunile enumerate de art. 112^1 C. pen.;
b. dacă fapta comisă este tipică, dar nu și antijuridică;
c. dacă nu se poate demonstra o diferență nejustificată între veniturile licite și bunurile dobândite de inculpat în ultimii 5 ani.

13. Dacă, la data pronunțării hotărârii prin care s-a dispus o măsură educativă privativă de libertate, minorul a împlinit 18 ani, instanța:

a. nu mai poate înlocui ulterior măsura educativă privativă de libertate cu asistarea zilnică;
b. va dispune obligatoriu executarea măsurii educative privative de libertate în penitenciar;
c. va dispune de îndată punerea în libertate a minorului.

14. X (major) a comis o faptă prevăzută de legea penală împreună cu doi minori care nu răspund penal. Arătați care dintre aserțiuni sunt adevărate:

a. se va reține ca circumstanță agravantă unică săvârşirea faptei de trei sau mai multe persoane împreună;
b. se vor reține circumstanțele agravante de săvârşire a faptei de un major împreună cu un minor şi de săvârşire a faptei de trei sau mai multe persoane împreună;
c. nu se poate reține circumstanța agravantă a săvârşirii faptei de un major împreună cu un minor, întrucât minorii nu răspund penal.

15. În cazul în care față de un minor s-a luat măsura educativă a supravegherii, iar acesta nu respectă cu rea-credință condițiile de executare, instanța dispune:

a. înlocuirea supravegherii cu internarea într-un centru educativ pe durata minimă;
b. prelungirea supravegherii cu 6 luni, dacă inițial s-a dispus supravegherea pe durata maximă;
c. înlocuirea supravegherii cu măsura consemnării la sfârşit de săptămână.

16. Renunțarea la aplicarea pedepsei:

a. are ca efect înlocuirea răspunderii penale;
b. nu poate fi dispusă dacă infractorul a mai suferit anterior o condamnare pentru o infracțiune amnistiată;
c. nu împiedică aplicarea unei măsuri de siguranță.

17. În cazul amânării aplicării pedepsei:

a. pedeapsa aplicată poate fi de până la 7 ani;
b. se amână şi pedeapsa amenzii care însoțește pedeapsa închisorii;
c. persoana supravegheată trebuie să îndeplinească obligațiile civile cu cel mult 3 luni înainte de expirarea termenului de supraveghere.

18. Constituie hotărâri judecătoreşti de condamnare:

a. hotărârea prin care s-a dispus renunțarea la aplicarea pedepsei;
b. hotărârea prin care s-a dispus amânarea aplicării pedepsei;
c. hotărârea prin care s-a dispus suspendarea executării pedepsei sub supraveghere.

19. Pedepsele complementare aplicate persoanei juridice:

a. se execută după executarea amenzii;
b. se pot dispune toate, cumulativ;
c. se dispun în principiu obligatoriu de către instanță.

20. Măsurile de supraveghere în cazul liberării condiționate:

a. se pot dispune indiferent de durata termenului de supraveghere;
b. se dispun dacă restul de pedeapsă rămas neexecutat la data liberării este de 2 ani sau mai mare;
c. nu mai subzistă în cazul în care instanța revocă liberarea condiționată.

21. Obligarea la tratament medical:

a. poate fi dispusă cu caracter provizoriu;
b. poate fi înlocuită cu măsura internării medicale;
c. poate fi revocată după trecerea a cel puțin un an de la luarea acestei măsuri.

22. Este obligatoriu ca fapta comisă să constituie infracțiune în cazul:

a. confiscării speciale:
b. confiscării extinse;
c. renunțării la aplicarea pedepsei.

23. În cazul în care pe durata internării într-un centru educativ minorul a săvârșit o infracțiune, instanța:

a. va dispune prelungirea internării până la durata sa maximă prevăzută de lege;
b. va dispune înlocuirea internării într-un centru educativ cu internarea într-un centru de detenție;
c. va dispune executarea restului rămas din durata internării în penitenciar.

24. Instanța l-a condamnat pe X pentru un concurs de infracțiuni la pedeapsa închisorii de 20 de ani. X poate fi liberat condiționat dacă a executat:

a. 15 ani;
b. 20 de ani;
c. 13 ani.

25. X, liberat condiționat din executarea unei pedepse cu închisoarea în cuantum de 5 ani pentru o infracțiune din culpă, comite în termenul de supraveghere o infracțiune din culpă pentru care legea prevede pedeapsa închisorii mai mare de un an. Bifați aserțiunile adevărate:

a. nu este obligatorie revocarea liberării condiționate;
b. revocarea liberării condiționate este facultativă;
c. există pluralitate intermediară.

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

Testul 3

1. Va răspunde în calitate de coautor:

a. cel care, în înțelegere cu ceilalți participanți, a comis în mod direct doar un act de executare al infracțiunii continuate, participând la comiterea celorlalte acte de executare în calitate de complice;
b. cel care, în înțelegere cu o altă persoană, continuă executarea începută anterior în cazul infracțiunii continue;
c. cel care, în înțelegere cu altă persoană care a comis acțiunea mijloc, comite doar acțiunea scop în cazul infracțiunii complexe.

2. Omisiunea de a nu dezaproba hotărârea de a comite o infracțiune luată de o altă persoană:

a. constituie act de instigare;
b. poate constitui act de complicitate morală;
c. nu are relevanță penală.

3. Se realizează și prin omisiune:

a. coautoratul;
b. instigarea;
c. complicitatea.

4. În cazul intervenției unei legi de amnistie:

a. dacă amenda aplicată în baza hotărârii judecătorești de condamnare a fost achitată, aceasta se va restitui;
b. suspectul sau inculpatul poate cere continuarea procesului penal;
c. partea vătămată nu poate cere continuarea procesului penal.

5. Termenele de prescripție a răspunderii penale:

a. se reduc la jumătate pentru persoana juridică;
b. se reduc la jumătate pentru minori;
c. curg de la momentul epuizării în cazul infracțiunii progresive.

6. Dacă X a acționat în vederea obținerii unui folos patrimonial, determinând alte două persoane să comită o infracțiune alături de Y, cu care a stabilit o înțelegere în acest sens:

a. contribuția lui X este complicitate mediată;
b. contribuția lui X este instigare mediată;
c. lui X i se poate aplica, pe lângă pedeapsa închisorii, și pedeapsa amenzii, chiar dacă legea prevede exclusiv pedeapsa închisorii pentru infracțiunea comisă de cele două persoane instigate.

7. Pedeapsa amenzii în cazul persoanei fizice:

a. poate fi executată în parte prin muncă în folosul comunității;
b. poate fi executată prin muncă în folosul comunității doar dacă plata amenzii nu este posibilă din motive neimputabile persoanei condamnate;
c. poate fi executată prin muncă în folosul comunității doar integral.

8. Pedeapsa accesorie:

a. nu se prescrie;
b. se suspendă condiționat dacă și pedeapsa principală este suspendată condiționat;
c. se aplică obligatoriu în cazul în care pedeapsa principală aplicată este amenda.

9. La individualizarea unei măsuri educative, instanța va ține seama de:

a. criteriile generale de individualizare a pedepselor;
b. condițiile de sancționare a infracțiunii continuate, dacă este cazul;
c. perioada arestării preventive.

10. Produc efecte *in personam*:

a. cauzele de nepedepsire;
b. cazurile de suspendare a termenului de prescripție a răspunderii penale;
c. cazurile de întrerupere a cursului prescripției răspunderii penale.

11. În cazul infracțiunilor comise de persoane juridice:

a. nu pot fi aplicate simultan mai multe pedepse complementare;
b. retragerea plângerii prealabile față de persoana fizică produce efecte și față de persoana juridică;
c. reabilitarea nu poate interveni dacă amenda penală nu a fost achitată efectiv și integral de către persoana juridică.

12. Participația improprie există dacă:

a. unul dintre coautori acționează fără vinovăție fiind iresponsabil, iar ceilalți coautori cu intenție;
b. complicele acționează cu intenție, autorul cu intenție, iar instigatorul din culpă;
c. instigatorul acționează din culpă, complicele fără vinovăție, fiind minor de 13 ani, iar autorul cu intenție depășită.

13. Grațierea colectivă:

a. produce efecte asupra pedepselor complementare;
b. are caracter obligatoriu, condamnatul neputând refuza beneficiul său;
c. se aplică întotdeauna retroactiv, doar asupra faptelor comise înainte de intrarea în vigoare a legii de grațiere.

14. Dacă o persoană a fost condamnată la pedeapsa amenzii:

a. reabilitarea nu poate interveni de drept, dacă amenda nu a fost achitată integral;
b. dacă amenda a fost achitată, dar aceasta însoțea pedeapsa închisorii, poate interveni reabilitarea de drept;
c. dacă executarea amenzii s-a prescris, va interveni reabilitarea de drept.

15. În cazul în care în termenul reabilitării de drept s-a comis de către persoana condamnată o infracțiune urmăribilă la plângerea prealabilă, dar a intervenit retragerea acestei plângeri de către persoana vătămată:

a. reabilitarea de drept nu mai poate opera;
b. nu operează reabilitarea de drept, dar poate fi obținută reabilitarea pe cale judecătorească;
c. instanța poate constata intervenția reabilitării de drept cu acordul procurorului.

16. Internarea într-un centru educativ:

a. este o măsură privativă de libertate care se dispune pe o perioadă cuprinsă între 2 și 5 ani, cu excepțiile prevăzute de lege;
b. poate fi înlocuită cu măsura educativă a asistării zilnice, dacă sunt respectate condițiile prevăzute de lege;
c. se ia față de minorul care a împlinit vârsta de 16 ani și care a săvârșit fapta fără discernământ.

17. În cazul săvârșirii a două infracțiuni, dintre care una în timpul minorității și una după majorat:

a. se stabilește o singură pedeapsă care să reflecte periculozitatea socială a infractorului și a faptelor săvârșite;
b. se stabilește o măsură educativă pentru infracțiunea comisă în timpul minorității și o pedeapsă pentru cea comisă după majorat, apoi, dacă măsura educativă este neprivativă de libertate, se execută doar pedeapsa;
c. se stabilește o măsură educativă pentru infracțiunea comisă în timpul minorității și o pedeapsă pentru cea comisă după majorat, apoi, dacă pedeapsa este detențiunea pe viață, se vor executa doar 20 de ani.

18. Pedeapsa complementară a suspendării activității persoanei juridice:

a. se poate aplica cumulativ cu pedeapsa dizolvării;
b. se poate aplica cumulativ cu pedeapsa complementară a plasării sub supraveghere judiciară;
c. poate fi aplicată ca urmare a înlocuirii pedepsei complementare a plasării sub supraveghere judiciară numai de către instanță.

CHISINAU CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

19. Liberarea condiționată:

a. se revocă obligatoriu dacă în termenul de supraveghere condamnatul a comis o infracțiune din culpă pentru care s-a pronunțat o condamnare la pedeapsa închisorii;
b. atrage reabilitarea de drept dacă la expirarea termenului de supraveghere condamnatul nu a mai comis nicio infracțiune;
c. atrage impunerea măsurilor de supraveghere și a obligațiilor în sarcina condamnatului indiferent de durata termenului de supraveghere.

20. Suspendarea executării pedepsei sub supraveghere:

a. este obligatorie dacă pedeapsa aplicată, inclusiv în cazul concursului de infracțiuni, este închisoarea de cel mult 3 ani;
b. este facultativă dacă pedeapsa aplicată este amenda;
c. se revocă obligatoriu dacă nu se execută cu rea-credință obligațiile civile stabilite de către instanță în sarcina persoanei condamnate.

21. În cazul pedepsei amenzii:

a. aplicarea acesteia poate fi amânată de către instanță;
b. executarea acesteia poate fi suspendată sub supraveghere;
c. se pot dispune pedepse complementare pe o durată de la unu la 5 ani.

22. Amânarea aplicării pedepsei:

a. se poate dispune dacă pedeapsa aplicată este de până la 7 ani;
b. presupune și amânarea pedepsei amenzii care însoțește pedeapsa închisorii;
c. presupune un termen de supraveghere între 2 și 4 ani, fără a putea fi mai mic decât durata pedepsei stabilite de către instanță.

23. Confiscarea extinsă:

a. se poate dispune și prin echivalent;
b. se dispune cu caracter obligatoriu dacă sunt îndeplinite condițiile prevăzute de lege;
c. este condiționată de o condamnare definitivă.

24. Confiscarea specială:

a. se aplică și dacă fapta este comisă fără vinovăție;
b. se aplică dacă fapta a fost comisă în condițiile unei cauze justificative;
c. se dispune asupra bunurilor deținute în contra dispozițiilor legale, chiar dacă acestea nu au fost utilizate la comiterea infracțiunii.

25. Cursul prescripției executării pedepsei:

a. se întrerupe prin admiterea în principiu a cererii de redeschidere a procesului penal;
b. se suspendă dacă intervine o împrejurare neprevăzută ce împiedică continuarea procesului penal;
c. nu se împlinește niciodată în cazul în care fapta comisă este o infracțiune intenționată care a avut ca urmare moartea victimei.

Testul 4

1. Cauzele care înlătură răspunderea penală se aseamănă cu cauzele care înlătură executarea pedepsei prin următoarele aspecte:

a. intervin înainte *ante delictum*;
b. intervin după comiterea infracțiunii;
c. împiedică pronunțarea unei hotărâri judecătorești de condamnare.

2. Constituie cauză de întrerupere a cursului prescripției răspunderii penale:

a. existența unei împrejurări de neprevăzut sau de neînlăturat;
b. înlocuirea pedepsei amenzii cu pedeapsa închisorii în caz de neexecutare cu rea-credință a pedepsei pecuniare;
c. îndeplinirea unui act de procedură în cauză.

3. Amnistia postcondamnatorie se aseamănă cu grațierea colectivă prin următoarele aspecte:

a. intervin întotdeauna *postjudicium*;
b. înlătură consecințele condamnării;
c. înlătură executarea pedepsei accesorii.

4. Retragerea plângerii prealabile:

a. poate fi realizată și după citirea actului de sesizare a instanței;
b. trebuie însușită de către procuror în toate cazurile;
c. poate fi efectuată și față de o persoană cu privire la care nu a fost formulată plângerea prealabilă inițial, dar care a contribuit la comiterea infracțiunii și a cărei implicare a fost descoperită de organele judiciare pe parcursul urmăririi penale.

5. Nu se prescrie executarea:

a. pedepselor complementare aplicate persoanei juridice;
b. pedepsei aplicate pentru o infracțiune de viol urmat de moartea victimei;
c. măsurilor de siguranță.

6. În cazul măsurii educative a internării într-un centru educativ:

a. minorul poate fi liberat dacă a împlinit pe parcursul executării 18 ani și a executat 1/4 din durata măsurii educative privative de libertate;
b. măsura educativă privativă de libertate poate fi înlocuită cu asistarea zilnică, dar nu mai mult de 6 luni;
c. se poate dispune continuarea executării în penitenciar în toate cazurile, cu condiția singulară ca persoana în cauză să fi împlinit 18 ani pe parcursul executării măsurii educative privative de libertate.

7. Executarea pedepsei amenzii:

a. nu atrage restituirea sumei achitate în cazul în care a intervenit amnistia postcondamnatorie;
b. nu se poate realiza prin zile de închisoare dacă pedeapsa amenzii a însoțit pedeapsa închisorii;
c. se poate realiza prin prestare de muncă în folosul comunității în toate cazurile.

8. Bifați aserțiunile adevărate în legătură cu pedeapsa accesorie:

a. interzicerea unor drepturi ca pedeapsă complementară atrage interzicerea acelor drepturi ca pedeapsă accesorie;
b. pedeapsa accesorie se execută după expirarea termenului de supraveghere a liberării condiționate;
c. pedeapsa accesorie nu poate fi aplicată și pe lângă pedeapsa amenzii.

9. Durata măsurii preventive privative de libertate se deduce din:

a. durata pedepsei închisorii pronunțate;
b. pedeapsa amenzii pronunțată ca pedeapsă unică;
c. se poate deduce la alegere, fie din durata pedepsei închisorii, fie din pedeapsa amenzii în cazul amenzii care însoțește pedeapsa închisorii.

10. Circumstanța săvârșirii faptei de trei sau mai multe persoane împreună:

a. se reține în toate cazurile când există participație penală la comiterea infracțiunii;
b. se reține chiar dacă nu toți agenții au capacitate penală;
c. atrage agravarea obligatorie a pedepsei.

11. În dimineața zilei de 5 mai 2017, X l-a insultat și l-a lovit în public pe Y cu palma, apoi s-a depărtat 100 m de Y. Y s-a luat după X și l-a lovit din spate în cap cu un bolovan luat de pe jos, cauzându-i moartea. Bifați aserțiunile adevărate:

a. Y a comis fapta în stare de legitimă apărare;
b. Y nu a comis fapta în exces scuzabil de apărare;
c. X a acționat în stare de provocare.

12. Renunțarea la aplicarea pedepsei:

a. nu se poate dispune dacă infractorul a mai fost condamnat anterior pentru o infracțiune din culpă;
b. se poate dispune dacă infractorul a mai beneficiat în ultimii 2 ani anteriori de renunțarea la aplicarea pedepsei;
c. se revocă dacă se descoperă în 2 ani de la rămânerea definitivă a hotărârii prin care s-a dispus renunțarea la aplicarea pedepsei că, anterior rămânerii definitive a acestei hotărâri, persoana în cauză mai săvârșise o infracțiune pentru care i s-a stabilit o pedeapsă chiar după acest termen.

BUCHAREST UNIVERSITY LIBRARY

13. Revocarea amânării aplicării pedepsei se dispune obligatoriu pentru:

a. neplata cu rea-credință a amenzii care însoțește pedeapsa închisorii;
b. descoperirea în termenul de supraveghere a unei infracțiuni intenționate comise înainte de amânarea aplicării pedepsei;
c. neexecutarea cu rea-credință a măsurilor de supraveghere dispuse de către instanță.

14. În caz de revocare a suspendării executării pedepsei sub supraveghere pentru comiterea unei infracțiuni în termenul de supraveghere:

a. se vor aplica dispozițiile de la pluralitatea intermediară dacă noua infracțiune este comisă din culpă;
b. pedeapsa pentru noua infracțiune se execută alăturat de pedeapsa inițială întotdeauna;
c. se aplică pedeapsa pentru noua infracțiune potrivit dispozițiilor de la recidivă sau pluralitatea intermediară, iar pedeapsa rezultantă poate fi suspendată sub supraveghere.

15. În cazul în care executarea pedepsei a fost suspendată sub supraveghere:

a. reabilitarea de drept intervine la împlinirea termenului de supraveghere dacă nu s-a dispus anularea sau revocarea;
b. este suspendată şi executarea măsurilor de siguranță;
c. persoana condamnată va presta muncă în folosul comunității pe parcursul termenului de supraveghere, cu excepția cazului în care starea de sănătate nu îi permite.

16. X, în vârstă de 60 de ani, a fost condamnat definitiv de către instanță la o pedeapsă cu închisoare în cuantum de 6 ani. Știind că pe parcursul executării a prestat şi muncă, arătați după câți ani de executare efectivă X poate fi liberat condiționat:

a. 3 ani;
b. 2 ani;
c. 4 ani.

17. Măsurile de siguranță:

a. sunt imprescriptibile;
b. se execută chiar dacă persoana a fost reabilitată;
c. se pot aplica şi în cazul în care fapta nu este infracțiune.

18. Bifați aserțiunile adevărate raportat la instituția confiscării speciale:

a. nu pot fi confiscate prin echivalent bunurile a căror deținere este interzisă de legea penală;
b. pot fi confiscate şi bunuri aflate în coproprietate;

PUBLIC / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

c. pot fi confiscate în parte bunurile folosite la săvârşirea infracţiunii şi care au fost adaptate în acest scop, dacă valoarea lor este disproporţionată faţă de natura şi gravitatea faptei.

19. Dizolvarea persoanei juridice:

a. se aplică în caz de neexecutare cu rea-credinţă a afişării sau publicării hotărârii de condamnare;
b. se poate aplica cumulativ cu afişarea sau publicarea hotărârii de condamnare;
c. se aplică dacă persoana juridică a fost constituită în scopul comiterii de infracţiuni, indiferent de gravitatea pedepsei prevăzută de lege pentru infracţiunea săvârşită.

20. Reabilitarea de drept intervine:

a. şi în cazul comiterii în termenul de reabilitare a unei infracţiuni pentru care a intervenit amnistia;
b. la împlinirea termenului de supraveghere al graţierii condiţionate;
c. în cazul achitării integrale a amenzii care însoţeşte pedeapsa închisorii, chiar dacă pedeapsa închisorii nu a fost executată integral.

21. Graţierea individuală:

a. poate fi condiţionată;
b. produce efecte asupra pedepselor accesorii;
c. nu se dispune prin lege organică.

22. X (12 ani) şi Y (17 ani) comit în calitate de coautori o infracţiune de tâlhărie. Ştiind că faţă de Y mai fusese luată în trecut o măsură educativă ce fusese deja executată, arătaţi care dintre aserţiuni sunt adevărate:

a. faţă de X nu se poate aplica o măsură educativă;
b. faţă de Y se poate lua o măsură educativă privativă de libertate;
c. există posibilitatea ca ambii minori să nu răspund penal în cauză.

23. În cazul unor condamnări succesive:

a. termenul de reabilitare curge pentru fiecare condamnare în parte, după executarea sau considerarea ca executată a fiecărei pedepse aplicate;
b. termenul de reabilitare curge de la data executării ultimei pedepse şi se calculează în raport de pedeapsa cea mai grea;
c. termenul de reabilitare curge de la data executării ultimei pedepse şi se calculează în raport de ultima pedeapsă executată.

BCU "LUCIAN BLAGA" CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

24. În termenul de supraveghere al liberării condiționate din executarea unei pedepse de 4 ani, aplicată pentru o infracțiune intenționată, X comite două infracțiuni intenționate pentru care legea prevede pedeapsa închisorii mai mare de un an. Bifați aserțiunile adevărate:

a. X comite cele două infracțiuni în stare de recidivă postexecutorie;
b. se dispune revocarea liberării condiționate doar dacă pedeapsa aplicată pentru infracțiunile comise este închisoarea;
c. pedeapsa se stabilește după următorul algoritm: se stabilește pedeapsa pentru fiecare infracțiune, se aplică regulile de la concurs, apoi rezultanta se adaugă la restul de pedeapsă rămas neexecutat din condamnarea anterioară.

25. Repararea integrală a prejudiciului produs prin infracțiune:

a. constituie circumstanță atenuantă legală întotdeauna;
b. poate constitui circumstanță atenuantă judiciară;
c. nu produce efecte dacă în cauză a fost reținută o circumstanță agravantă.

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

C. Teste finale

Testul 1

1. Dacă două infracțiuni au fost comise în perioada de acțiune a Codului penal din 1969, iar două infracțiuni au fost comise după intrarea în vigoare a noului Cod penal și nu există o condamnare definitivă pentru vreuna dintre ele, instanța:

a. pentru infracțiunile comise sub vechiul Cod se aplică această lege, iar pentru infracțiunile comise sub noul Cod se aplică legea penală mai favorabilă, care poate fi vechiul sau noul Cod;
b. dispozițiile de sancționare a concursului se stabilesc potrivit noului Cod, iar pedeapsa pentru toate infracțiunile concurente se determină potrivit legii penale mai favorabile, care poate fi vechiul Cod sau noul Cod;
c. pentru infracțiunile comise sub vechiul Cod se stabilește pedeapsa potrivit legii penale mai favorabile (care poate fi vechiul Cod sau noul Cod), pentru infracțiunile comise ulterior se aplică dispozițiile noului Cod, iar pentru sancționarea concursului se vor aplica dispozițiile noului Cod penal.

2. În cazul succesiunii de legi penale intervenite până la rămânerea definitivă a hotărârii de condamnare:

a. pedeapsa principală se stabilește potrivit legii penale mai favorabile;
b. pedeapsa accesorie se stabilește potrivit legii penale mai favorabile determinate în raport de infracțiunea comisă;
c. pedeapsa complementară se stabilește separat, potrivit legii penale mai favorabile, care poate fi o altă lege decât cea în funcție de care s-a stabilit pedeapsa principală.

3. În cazul aplicării legii penale române în baza principiului realității:

a. punerea în mișcare a acțiunii penale se face cu autorizarea procurorului general;
b. tragerea la răspundere penală a infractorului este subsidiară;
c. nu se poate trage la răspundere penală potrivit legii penale române infractorul care are calitatea de membru al unei misiuni diplomatice.

4. Infracțiunea se consideră comisă pe teritoriul României dacă:

a. pe o navă sub pavilion românesc s-a comis un act de executare;
b. un act de instigare s-a comis într-un aeroport românesc, actele de executare directă fiind comise la bordul unei aeronave înregistrate în Germania;
c. rezultatul s-a produs în Timișoara, un act de executare a fost comis în Ungaria, iar actele de complicitate intelectuală anterioară s-au comis în China.

5. În cazul infracțiunilor progresive:

a. nu este posibil coautoratul, dar este posibilă instigarea;
b. nu este posibilă tentativa, dar sunt posibile actele de pregătire;
c. este posibilă comiterea faptei din culpă.

6. Actele preparatorii:

a. pot fi comise și de coautori;
b. pot fi comise fără vinovăție;
c. pot avea relevanță penală distinctă.

7. Pedeapsa complementară a interzicerii exercitării unor drepturi se execută:

a. după expirarea termenului de supraveghere a liberării condiționate;
b. după executarea pedepsei amenzii;
c. după împlinirea termenului de prescripție a executării pedepsei.

8. X comite o infracțiune în stare de provocare împotriva lui Y dacă:

a. Y i-a tăiat cauciucurile de la mașină, iar X a acționat ca urmare a acestui demers;
b. Y a spart accidental un pitic de grădină al lui X, iar X a acționat ca urmare a acestui demers;
c. Y i-a adresat în urmă cu un an injurii cu prilejul unei aniversări.

9. Instanța l-a condamnat pe X pentru o infracțiune comisă în stare de recidivă postexecutorie. X:

a. nu mai poate beneficia de liberare condiționată dacă instanța a stabilit pedeapsa închisorii;
b. pedeapsa pentru infracțiunea comisă în stare de recidivă se prescrie în aceleași condiții ca o pedeapsă aplicată pentru o infracțiune care nu ar fi comisă în stare de recidivă;
c. hotărârea instanței este greșită dacă hotărârea anterioară de condamnare a fost pronunțată de o instanță străină.

10. Împăcarea:

a. poate interveni în orice moment al procesului penal;
b. produce efecte numai dacă a fost însușită de către procuror în situația în care infracțiunea a fost comisă de reprezentantul persoanei juridice vătămate;
c. înlătură răspunderea penală în cauzele urmărite la plângerea prealabilă a persoanei vătămate.

ROMANIAN CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

11. Dacă X, în calitate de administrator al unei persoane juridice SC PP SRL determină pe Y să comită o infracțiune, în urma căreia persoana juridică ar obține un folos patrimonial, iar Y comite o tentativă pedepsibilă, arătați care dintre aserțiuni sunt adevărate:

a. X, Y şi SC PP SRL sunt coautori la comiterea tentativei;
b. SC PP SRL este instigator;
c. nu se poate reduce pedeapsa aplicată, întrucât se încalcă principiul autorității de lucru judecat.

12. X, cetățean român, a comis două infracțiuni în concurs, una dintre ele pe teritoriul României, iar cealaltă pe teritoriul unui alt stat:

a. X nu poate să răspundă pentru întreaga pluralitate potrivit legii penale române;
b. nu se poate aplica legea penală română în baza principiului teritorialității pentru toate infracțiunile concurente;
c. se poate aplica legea penală română în baza principiului personalității pentru una dintre infracțiuni.

13. A.B., administrator al SC X. SRL, persoană juridică română, în exercitarea atribuțiilor sale statutare, a incendiat o suprafață de teren în vederea cultivării acesteia. Din cauza condițiilor atmosferice (vând puternic), focul s-a extins la o gospodărie aflată în apropiere, pe care a distrus-o în proporție de 40%. În speță:

a. nu se poate angaja răspunderea penală a persoanei juridice, dacă fapta nu este comisă în interesul persoanei juridice;
b. nu se poate dispune *ab initio* de către instanță dizolvarea persoanei juridice;
c. se poate angaja atât răspunderea penală a persoanei juridice, cât şi a administratorului acesteia.

14. Dacă X comite un concurs de infracțiuni sub acțiunea Codului penal din 1969 şi o infracțiune după intrarea în vigoare a noului Cod penal, înainte de a se pronunța o hotărâre definitivă pentru vreuna dintre cele trei infracțiuni:

a. se va aplica Codul penal din 1969 în ceea ce priveşte regimul sancționator al concursului, dar pedeapsa pentru fiecare infracțiune se va stabili potrivit legii sub acțiunea căreia a fost comisă;
b. se va aplica noul Codul penal atât în ceea ce priveşte stabilirea pedepsei pentru fiecare dintre infracțiunile concurente, cât şi în ceea ce priveşte regimul sancționator al concursului;
c. se va aplica noul Cod penal în ceea ce priveşte regimul sancționator al concursului, dar pedeapsa pentru fiecare infracțiune se va stabili potrivit legii sub acțiunea căreia a fost comisă.

15. X, liberat condiționat după executarea a două treimi dintr-o pedeapsă de 6 ani închisoare pentru o faptă comisă cu intenție, sustrage într-o noapte patru roți de rezervă din portbagajele a patru mașini aflate în parcarea unui bloc de locuințe:

a. X a comis în stare de recidivă postexecutorie o infracțiune continuată de furt;
b. X a comis în stare de recidivă postcondamnatorie patru infracțiuni de furt aflate în concurs;
c. X a comis în stare de recidivă postexecutorie patru infracțiuni de furt aflate în concurs.

16. X, după o condamnare definitivă la pedeapsa închisorii de 2 ani pentru o infracțiune intenționată, înainte de a începe executarea pedepsei, comite trei infracțiuni pentru care legea prevede pedeapsa închisorii mai mare de un an, una dintre acestea fiind comisă din culpă, iar celelalte cu intenție:

a. infracțiunea din culpă este comisă în pluralitate intermediară, iar cele intenționate în stare de recidivă postcondamnatorie;
b. toate infracțiunile ulterioare sunt comise în stare de recidivă postcondamnatorie;
c. pentru infracțiunea din culpă nu există pluralitate, întrucât infracțiunile din culpă au fost excluse expres de legiuitor de la reținerea stării de recidivă.

17. Fapta inculpatului X care este surprins în timp ce cără din magazia societății la care lucra și în care pătrunsese prin distrugerea elementului de închidere, spre autovehiculul său, un sac de grâu, iar în autovehicul avea duși alți trei saci constituie:

a. o tentativă întreruptă de furt calificat;
b. o tentativă perfectă de furt;
c. o faptă consumată de furt calificat.

18. Dacă, în cazul comiterii unei infracțiuni continue, pe perioada prelungirii în timp în chip natural a acțiunii intervin mai multe legi penale ce incriminează și sancționează fapta în condiții diferite, se va aplica:

a. legea penală mai favorabilă;
b. legea în vigoare în momentul consumării;
c. legea în vigoare din momentul comiterii ultimului act de executare.

19. În cazul unei infracțiuni de obicei:

a. actele de executare comise în străinătate se vor avea în vedere la calificarea juridică a faptei doar dacă fapta este incriminată și de legea statului unde acestea au fost comise;
b. tentativa este posibilă;
c. consumarea se realizează după comiterea celui de-al doilea act de executare.

20. Inculpatul, care a fost condamnat în primă instanță la pedeapsa închisorii de 2 ani și 6 luni cu executare, comite înainte de judecarea apelului o nouă infracțiune din culpă, pentru care legea prevede o pedeapsă mai mare de un an:

a. este în stare de recidivă postcondamnatorie;
b. este în stare de recidivă postexecutorie;
c. nu este în stare de recidivă.

21. Concursul ideal presupune:

a. existența a două rezoluții infracționale distincte întotdeauna;
b. două urmări;
c. o acțiune sau inacțiune unică.

22. Nu pot constitui prim termen al recidivei:

a. condamnările intervenite în perioada minorității și în baza cărora s-a aplicat inculpatului în condițiile Codului penal din 1969 pedeapsa închisorii mai mare de un an pentru fapte comise cu intenție;
b. hotărârile judecătorești prin care s-a dispus renunțarea la aplicarea pedepsei;
c. hotărârile judecătorești prin care s-a dispus amânarea aplicării pedepsei.

23. În cazul persoanei juridice vătămate prin săvârșirea infracțiunii, împăcarea:

a. se realizează numai cu autorizarea procurorului;
b. se realizează de către reprezentantul său legal;
c. produce efecte și față de persoana fizică ce a participat la comiterea aceleiași fapte.

24. Termenul de reabilitare:

a. poate fi prelungit;
b. curge de la data executării primei pedepse în caz de condamnări succesive;
c. se poate suspenda.

25. Amânarea aplicării pedepsei nu poate fi dispusă:

a. dacă infractorul este o persoană juridică;
b. decât pentru pedeapsa închisorii, nu și pentru pedeapsa amenzii;
c. dacă infractorul a fost condamnat anterior pentru o infracțiune din culpă pentru care nu s-a reabilitat încă.

BCU MIHAI CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

Testul 2

1. Există tentativă dacă:

a. X a început executarea, dar a fost oprit de Y;
b. X a început executarea, dar s-a desistat;
c. X a luat hotărârea de a comite infracțiunea, a comis acte pregătitoare, dar nu a comis nici un act de executare.

2. Există intenție directă:

a. în cazul în care agentul comite fapta urmărind realizarea unui scop;
b. în cazul în care agentul comite fapta al cărei rezultat, deşi acceptat în mod indiferent, apare ca inevitabil;
c. în cazul în care agentul comite fapta, urmărind producerea unui rezultat, dar în fapt se produce un rezultat mai grav, care, deşi a fost prevăzut de către acesta, nu a fost şi acceptat.

3. Obiectul juridic secundar există:

a. în cazul infracțiunii continuate;
b. în cazul infracțiunii continue succesive;
c. în cazul infracțiunii complexe.

4. Nu răspund penal niciodată:

a. instituțiile publice;
b. autoritățile publice;
c. organizațiile care îşi desfăşoară activitatea în domeniu presei.

5. Eroarea asupra tipicității faptei:

a. poartă asupra caracterului ilegal al comportamentului agentului;
b. poartă asupra elementelor constitutive ale infracțiunii;
c. poate fi invincibilă sau vincibilă.

6. Actele preparatorii:

a. sunt posibile atât la infracțiunile intenționate, cât şi la cele din culpă;
b. au un caracter univoc;
c. când sunt comise de o altă persoană decât autorul faptei, pot constitui acte de complicitate.

7. Dacă X ajută mai multe persoane să săvârşească infracțiuni distincte, există:

a. complicitate continuată;
b. concurs de complicități;
c. un singur act de complicitate.

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

8. Dacă X şi Y îl determină pe Z să comită o infracţiune, promiţându-i că, dacă va comite această infracţiune, va obţine o sumă mare de bani din partea lor. Contribuţia lui X şi Y la săvârşirea faptei de către Z se califică drept:

a. complicitate calificată;
b. coinstigare calificată;
c. coautorat atipic.

9. În cazul concursului real etiologic:

a. infracţiunea mijloc poate fi comisă şi din culpă;
b. rezoluţia infracţională privind infracţiunea scop poate fi luată şi după luarea rezoluţiei infracţionale privind comiterea infracţiunii mijloc;
c. infracţiunile concurente pot fi comise şi simultan.

10. Reabilitarea judecătorească:

a. poate fi dispusă chiar dacă infracţiunea pentru care a fost condamnat petentul a fost amnistiată;
b. poate fi dispusă la cererea soţului persoanei condamnate, chiar dacă aceasta este în viaţă;
c. poate fi dispusă şi în situaţia în care condamnatul nu a achitat cheltuielile de judecată.

11. În cazul în care se dispune revocarea liberării condiţionate, pedeapsa pentru noua infracţiune:

a. se poate stabili după regulile pluralităţii intermediare;
b. se poate stabili după regulile recidivei postcondamnatorii;
c. poate fi suspendată sub supraveghere.

12. Reabilitarea de drept:

a. poate interveni şi în cazul unei pedepse principale pe lângă care s-a luat măsura confiscării extinse;
b. poate interveni în cazul amânării aplicării pedepsei, la 2 ani de la împlinirea termenului de supraveghere al amânării;
c. poate interveni şi în cazul condamnării la o pedeapsă de 4 ani închisoare care a fost graţiată necondiţionat cu jumătate.

13. În cazul comiterii a două infracţiuni, dintre care una în timpul minorităţii şi una după majorat:

a. pentru infracţiunea comisă în timpul minorităţii se ia o măsură educativă;
b. pentru infracţiunea comisă după majorat se aplică obligatoriu pedeapsa închisorii, chiar dacă legea prevede pentru acea infracţiune amenda alternativ cu pedeapsa închisorii;

CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

c. dacă măsura educativă este privativă de libertate, iar pedeapsa aplicată pentru infracțiunea comisă după majorat este închisoarea, se aplică pedeapsa închisorii, care se majorează cu o durată egală cu cel puțin o pătrime din durata măsurii educative.

14. X a comis o infracțiune pentru care legea prevede pedeapsa închisorii de la unu la 5 ani și interzicerea unor drepturi. Arătați care dintre aserțiuni sunt adevărate:

a. instanța este obligată să aplice pedeapsa accesorie;
b. instanța este obligată să aplice pedeapsa complementară a interzicerii unor drepturi;
c. instanța poate aplica pedeapsa amenzii dacă reține față de X circumstanțe atenuante legale.

15. X a sustras, în mod repetat și în baza aceleiași rezoluții infracționale, bunuri aflate în coproprietatea a două persoane. Arătați care dintre aserțiuni sunt adevărate:

a. X nu a comis o infracțiune simplă de furt;
b. instanța va aplica lui X pedeapsa prevăzută de lege pentru infracțiunea de furt, nefiind obligată să o agraveze, majorându-i maximul;
c. dacă X are calitatea de străin, iar instanța îi aplică pedeapsa închisorii, nu îi poate aplica și pedeapsa accesorie a interzicerii dreptului de a se afla pe teritoriul României.

16. Iminența reluării atacului:

a. justifică săvârșirea unei fapte în legitimă apărare, dacă și celelalte condiții sunt îndeplinite;
b. nu mai are relevanță pentru conduita ulterioară a agentului de vreme ce atacul inițial s-a încheiat;
c. presupune o continuare a unui atac inițial întrerupt pentru scurt timp.

17. Existența consimțământului victimei în cazul infracțiunii de viol:

a. constituie cauză justificativă;
b. are ca efect înlăturarea tipicității faptei;
c. permite aplicarea de către instanță a unei măsuri de siguranță.

18. În cazul în care se comite o nouă infracțiune până la expirarea termenului de supraveghere al amânării aplicării pedepsei:

a. instanța este obligată să revoce amânarea aplicării pedepsei în toate cazurile;
b. poate fi menținută amânarea aplicării pedepsei în unele cazuri;
c. se dispune anularea amânării aplicării pedepsei dacă pentru noua infracțiune se va dispune pedeapsa închisorii.

19. Dacă, după executarea amenzii penale aplicate de către instanță pentru comiterea unei infracțiuni, o persoană juridică săvârșește o nouă infracțiune:

a. noua infracțiune nu este săvârșită niciodată în stare de recidivă;
b. executarea pedepsei amenzii aplicate pentru noua infracțiune se prescrie într-un termen de 5 ani;
c. obligația de plată a amenzii aplicate pentru noua infracțiune va reveni, în caz de divizare a persoanei juridice, persoanelor juridice rezultate din aceasta.

20. X a fost condamnat pentru săvârșirea unei infracțiuni la pedeapsa închisorii de 2 ani, a cărei executare a fost suspendată sub supraveghere. În termenul de supraveghere comite o infracțiune din culpă pentru care legea prevede pedeapsa închisorii de 5 ani. Arătați care dintre aserțiuni sunt adevărate:

a. noua infracțiune nu este comisă în stare de recidivă;
b. nu este obligatorie revocarea suspendării sub supraveghere;
c. nu poate fi dispusă anularea suspendării sub supraveghere în această situație.

21. Nu se poate dispune renunțarea la aplicarea pedepsei dacă:

a. infractorul a suferit anterior o condamnare pentru comiterea unei infracțiuni din culpă, celelalte condiții legale fiind îndeplinite;
b. infractorul a săvârșit mai multe infracțiuni în concurs;
c. infractorul a suferit anterior o condamnare pentru comiterea unei infracțiuni pentru care a intervenit amnistia, celelalte condiții legale fiind îndeplinite.

22. În cazul neexecutării cu rea-credință de către persoana juridică condamnată a pedepsei complementare a afișării sau publicării hotărârii de condamnare:

a. instanța nu poate dispune dizolvarea persoanei juridice în mod direct;
b. instanța dispune dizolvarea persoanei juridice doar dacă pedeapsa prevăzută de lege pentru infracțiunea săvârșită este închisoarea mai mare de 3 ani;
c. instanța dispune suspendarea activității persoanei juridice sau a uneia dintre activitățile acesteia pe o perioadă de până la 3 luni.

23. X, în vârstă de 16 ani și 5 luni, a comis împreună cu Y și Z o infracțiune intenționată pentru care legea prevede pedeapsa închisorii de 7 ani. Știind că Y a comis infracțiunea fiind în termenul de supraveghere al grațierii condiționate a unei pedepse cu închisoarea de 4 ani pentru o infracțiune intenționată, iar Z se află în faza de judecată a apelului pentru o infracțiune din culpă pentru care legea prevede pedeapsa închisorii de 3 ani, arătați care dintre aserțiunile următoare sunt adevărate:

a. pentru noua infracțiune, față de Y și Z nu se poate reține circumstanța agravantă a comiterii faptei de trei sau mai multe persoane împreună, deoarece X este minor;
b. Y a comis noua infracțiune în stare de recidivă postcondamnatorie;
c. Z nu a comis noua infracțiune în stare de pluralitate intermediară.

24. Pedeapsa complementară a interzicerii unor drepturi:

a. nu poate fi aplicată pe lângă pedeapsa principală a amenzii;
b. nu se poate aplica pe o perioadă mai mare de 5 ani;
c. nu se mai poate executa după împlinirea termenului de prescripție a executării pedepsei principale.

25. În cazul infracțiunilor bilaterale cu incriminare disociată:

a. este posibil coautoratul;
b. este posibilă instigarea;
c. este posibil ca o persoană să fie complice la ambele infracțiuni.

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

Testul 3

1. Constituie condiții pentru dispunerea confiscării extinse:

a. fapta să fie doar tipică şi antijuridică;
b. valoarea bunurilor dobândite de condamnat, într-o perioadă de 5 ani înainte de comiterea infracțiunii, depăşeşte vădit veniturile licite;
c. fapta să fie dintre cele enumerate de lege, chiar dacă pedeapsa prevăzută de lege este sub 4 ani.

2. Confiscarea extinsă nu se aplică:

a. bunurilor dobândite de orice infractor în 2011;
b. prin echivalent;
c. asupra fructelor şi productelor bunurilor care ar fi supuse în mod normal confiscării extinse.

3. Constituie cauze de suspendare a cursului prescripției răspunderii penale:

a. infractorul are în îngrijire un copil de până la un an;
b. îndeplinirea unui act de procedură în cauză care trebuie să fie comunicat suspectului sau inculpatului;
c. existența unei dispoziții legale ce împiedică punerea în mişcare a acțiunii penale sau continuarea procesului penal.

4. În cazul persoanei juridice:

a. acțiunea penală se pune în mişcare şi din oficiu dacă făptuitorul este chiar reprezentantul său legal;
b. retragerea plângerii prealabile se poate realiza doar dacă este însuşită de procuror dacă acțiunea penală s-a declanşat din oficiu;
c. împăcarea realizată cu persoana juridică produce efecte şi față de persoana fizică ce a participat la comiterea aceleiaşi fapte.

5. X şi Y, în baza unei înțelegeri anterioare, îl determină pe Z (minor în vârstă de 14 ani) să sustragă împreună cu ei un o sumă de bani din casa lui V, ştiind că V este plecat în delegație. În continuare, X şi Y stau de pază, iar Z pătrunde în casa lui V şi caută banii în locul indicat, dar nu găseşte nimic. În schimb, este surprins de doamna T, menajera, pe care o loveşte pentru a putea să scape. Doamna T a suferit doar leziuni uşoare în urma loviturii primite. Indicați aserțiunile adevărate:

a. X va răspunde penal în calitate de coautor al infracțiunii de furt calificat în forma tentativei;
b. Y va răspunde penal în calitate de instigator al infracțiunii tâlhărie calificată în forma tentativei;

c. nu se poate reține circumstanța agravantă a săvârșirii faptei de 3 sau mai multe persoane împreună, întrucât Z e minor;
d. în speță este incidentă participația improprie dacă nu se face dovada că Z răspunde penal.

6. Y stau de pază, iar Z pătrunde în casa lui V și caută banii în locul indicat, dar nu găsește nimic. În schimb, este surprins de doamna T, menajera, pe care o lovește pentru a putea să scape. Doamna T a suferit doar leziuni ușoare în urma loviturii primite. Indicați aserțiunile adevărate:

a. față de Z nu se poate aplica vreo sancțiune penală, în nicio situație;
b. X și Y sunt complici ai infracțiunii de tâlhărie calificată în forma tentativei;
c. se va reține pentru majori circumstanța agravantă a comiterii faptei împreună cu un minor, deși ei au declarat că nu cunoșteau vârsta lui Z.

7. X a fost condamnat în 1 februarie 2016 la pedeapsa de un an închisoare pentru săvârșirea infracțiunii de vătămare corporală din culpă. La data de 10.03.2018 comite o infracțiune de lovire și alte violențe în varianta agravată pentru care legea prevede închisoarea de la 6 luni la 5 ani sau amenda. Știind că față de X s-a dispus la 1 februarie 2015 renunțarea la aplicarea pedepsei pentru o infracțiune de abuz de încredere, indicați aserțiunile adevărate:

a. instanța poate dispune amânarea aplicării pedepsei în cazul infracțiunii comise în data de 10 martie 2018, dacă își manifestă acordul de a presta muncă în folosul comunității, iar pedeapsa stabilită este închisoarea de 3 ani;
b. instanța nu poate dispune renunțarea la aplicarea pedepsei pentru infracțiunea comisă în data de 10 martie 2018;
c. instanța poate dispune suspendarea executării pedepsei sub supraveghere pentru infracțiunea comisă în data de 10 martie 2018 dacă pedeapsa pe care o va aplica este amenda sau închisoarea până la 3 ani.

8. În cazul măsurii educative a internării într-un centru educativ:

a. minorul poate fi liberat dacă a împlinit pe parcursul executării 18 ani și a executat 1/3 din durata măsurii educative privative de libertate;
b. se poate dispune continuarea executării în penitenciar dacă persoana în cauză a împlinit 18 ani pe parcursul executării măsurii educative privative de libertate și are un comportament prin care influențează negativ pe ceilalți minori internați;
c. măsura educativă privativă de libertate poate fi înlocuită cu supravegherea, dar nu mai mult de 6 luni.

9. Pedeapsa amenzii:

a. poate însoți pedeapsa închisorii ori de câte ori infractorul a obținut un folos material prin comiterea infracțiunii, indiferent dacă a urmărit acest lucru sau nu;
b. dacă este achitată, poate fi restituită în cazul în care a intervenit amnistia postcondamnatorie;

c. dacă este aplicată de către instanță, aceasta poate aplica și pedeapsa complementară a interzicerii unor drepturi.

10. Bifați aserțiunile adevărate prin raportare la condițiile și regulile ce guvernează materia liberării condiționate:

a. pe durata termenului de supraveghere, obligația de a urma un curs de formare profesională nu poate fi dispusă dacă a fost aplicată în conținutul pedepsei complementare;
b. măsurile de supraveghere se dispun pe toată durata termenului de supraveghere, dacă acesta este de 3 ani;
c. condamnatul în vârstă de 60 de ani poate fi liberat condiționat dacă, fiind condamnat la pedeapsa închisorii de 6 ani, a executat efectiv 3 ani.

11. X a fost condamnat la pedeapsa închisorii de 3 ani cu suspendarea executării pedepsei sub supraveghere pentru comiterea unui furt. Bifați aserțiunile adevărate:

a. dacă X nu achită cu rea voință și integral obligațiile civile cu 3 luni înainte să expire termenul de supraveghere, suspendarea va fi revocată;
b. dacă X comite o infracțiune din culpă pentru care legea prevede pedeapsa închisorii de maximum 2 ani pe parcursul termenului de supraveghere, instanța va dispune revocarea suspendării și va face aplicarea dispozițiilor de la recidiva postcondamnatorie;
c. dacă se descoperă pe parcursul termenul de supraveghere că X mai comisese o infracțiune pentru care a și fost condamnat înainte la pedeapsa amenzii, instanța va dispune anularea suspendării.

12. În scopul de a se răzbuna pe Y, care îi era șef și care îl sancționase disciplinar, X a distribuit prin intermediul Facebook informații defăimătoare la adresa lui Y, afirmând că este pedofil și că obișnuiește să acosteze copii pe stradă. Cum a aflat despre acest lucru, Y s-a dus la X și l-a lovit de câteva ori cu pumnul, provocându-i o comoție cerebrală, care a dus în cele din urmă la decesul lui X.

a. Y va răspunde penal pentru infracțiunea de loviri și vătămări cauzatoare de moarte, dar va beneficia de circumstanța atenuantă a depășirii limitelor legitimei apărări;
b. Y va răspunde penal pentru infracțiunea de loviri și vătămări cauzatoare de moarte și va beneficia de circumstanța atenuantă a provocării;
c. dacă se va reține de către instanță vreo circumstanță atenuantă legală, maximul special al pedepsei se va reduce cu o treime, dar minimul special va rămâne neschimbat.

13. Dizolvarea persoanei juridice:

a. nu se aplică *prima ratio* în caz de neexecutare cu rea-credință a afișării sau publicării hotărârii de condamnare;
b. nu se poate aplica unui partid politic;

c. nu se aplică dacă persoana juridică a fost constituită în scopul comiterii de infracțiuni, iar pedeapsa prevăzută de lege pentru infracțiunea săvârşită este mai mare de 3 ani.

14. Reabilitarea de drept:

a. intervine şi în cazul comiterii în termenul de reabilitare a unei infracțiuni pentru care a intervenit amnistia;
b. intervine şi în caz de condamnări succesive, dacă pentru toate condamnările poate interveni reabilitatea de drept, dar infracțiunile sunt comise în termenul de reabilitare de drept al fiecărei condamnări precedente;
c. nu intervine în cazul persoanei juridice dacă, în decurs de 2 ani de la data executării amenzii sau pedepsei complementare, persoana juridică nu a comis nicio infracțiune.

15. Grațierea individuală:

a. nu poate fi refuzată în cazul minorului;
b. produce efecte asupra pedepselor accesorii aplicate persoanei fizice;
c. nu poate privi şi pedeapsa complementară a plasării sub supraveghere judiciară aplicată persoanei juridice.

16. Împăcarea se aseamănă cu retragerea plângerii prealabile prin:

a. caracter *in rem*;
b. caracter necondiționat;
c. caracter personal.

17. În cazul cauzelor care înlătură executarea pedepsei:

a. se înlătură şi răspunderea civilă;
b. se poate cere continuarea procesului penal;
c. se execută măsuri de siguranță dacă acestea au fost dispuse de către instanță.

18. Executarea pedepsei complementare a interzicerii exercitării unor drepturi începe:

a. de la data liberării condiționate;
b. de la data expirării termenului de supraveghere al suspendării executării pedepsei sub supraveghere;
c. de la data împlinirii termenului de prescripție a executării pedepsei.

19. Interzicerea dreptului străinului de a se afla pe teritoriul României (pedeapsa complementară):

a. se execută de la data liberării condiționate (dacă a fost dispusă);
b. se execută de la data suspendării executării pedepsei sub supraveghere;
c. nu se dispune dacă va fi supus torturii în statul unde urmează a fi expulzat.

20. Bifați aserțiunile adevărate în legătură cu pedeapsa accesorie:

a. se aplică pe lângă detențiunea pe viață;
b. se execută pe durata curgerii termenului de prescripție a executării pedepsei, până la împlinirea acestuia;
c. pedeapsa accesorie poate fi aplicată și pe lângă pedeapsa amenzii.

21. Pedeapsa complementară a interzicerii unor drepturi:

a. se aplică întotdeauna cu caracter obligatoriu;
b. poate fi aplicată și dacă pedeapsa principală este amenda;
c. se execută de la data liberării condiționate și până la expirarea duratei din perioada închisorii rămase neexecutate.

22. Prestarea unei munci neremunerate în folosul comunității:

a. constituie modalitate de executare a pedepsei închisorii de până la un an;
b. acordul exprimat în legătură cu aceasta constituie condiție pentru dispunerea renunțării la aplicarea pedepsei de către instanță;
c. acordul exprimat în legătură cu aceasta constituie condiție pentru dispunerea amânării aplicării pedepsei de către instanță.

23. În cazul provocării:

a. actul provocator poate fi comis și cu praeterintenție;
b. infracțiunea provocată poate fi îndreptată și împotriva unei alte persoane decât agentul provocator;
c. limitele de pedeapsă prevăzute de lege pentru infracțiunea provocată se reduc cu o pătrime.

24. Interzicerea dreptului străinului de a se afla pe teritoriul României:

a. ca pedeapsă complementară, nu se aplică în cazul în care s-a dispus suspendarea executării pedepsei sub supraveghere;
b. se execută de la data liberării în cazul în care condamnatul a obținut liberarea condiționată și această pedeapsă complementară a fost dispusă de instanță prin hotărârea de condamnare;
c. ca pedeapsă accesorie, în cazul condamnării la pedeapsa detențiunii pe viață, se pune în executare de la data grațierii totale.

25. Dizolvarea persoanei juridice:

a. nu se poate aplica cumulativ cu pedeapsa complementară a afișării sau publicării hotărârii de condamnare;
b. se dispune în caz de neexecutare cu rea-credință a pedepsei complementare a afișării sau publicării hotărârii de condamnare;
c. se aplică dacă obiectul de activitate al persoanei juridice a fost deturnat în scopul comiterii de infracțiuni, iar pedeapsa prevăzută de lege pentru infracțiunea săvârșită este închisoarea mai mare de 4 ani.

Test 4

1. Pedeapsa amenzii:

a. poate însoți pedeapsa închisorii ori de câte ori infractorul a obținut un folos material prin comiterea infracțiunii, indiferent dacă a urmărit acest lucru sau nu;

b. dacă este achitată, poate fi restituită în cazul în care a intervenit amnistia postcondamnatorie;

c. instanța poate aplica pe lângă ea și pedeapsa complementară a interzicerii unor drepturi.

2. Bifați aserțiunile adevărate raportat la instituția confiscării speciale:

a. pot fi confiscate și bunuri aflate în coproprietate;

b. pot fi confiscate în parte bunurile folosite la săvârșirea infracțiunii și care au fost adaptate în acest scop, dacă valoarea lor este disproporționată față de natura și gravitatea faptei;

c. nu pot fi confiscate prin echivalent bunurile a căror deținere este interzisă de legea penală.

3. În cazul în care executarea pedepsei a fost suspendată sub supraveghere:

a. reabilitarea de drept intervine la împlinirea termenului de supraveghere dacă nu s-a dispus anularea sau revocarea;

b. este suspendată și executarea măsurilor de siguranță;

c. persoana condamnată va presta muncă în folosul comunității pe parcursul termenului de supraveghere, cu excepția cazului în care starea de sănătate nu îi permite.

4. Dizolvarea persoanei juridice:

a. nu se aplică prima ratio în caz de neexecutare cu rea credință a afișării sau publicării hotărârii de condamnare;

b. nu se poate aplica unui partid politic;

c. se aplică dacă persoana juridică a fost constituită în scopul comiterii de infracțiuni, indiferent de gravitatea pedepsei prevăzută de lege pentru infracțiunea săvârșită.

5. În caz de revocare a suspendării executării pedepsei sub supraveghere pentru comiterea unei infracțiuni în termenul de supraveghere:

a. pedeapsa pentru noua infracțiune se execută alăturat de pedeapsa inițială întotdeauna;

b. se vor aplica dispozițiile de la pluralitatea intermediară dacă noua infracțiune este comisă din culpă;

c. se aplică pedeapsa pentru noua infracțiune potrivit dispozițiilor de la recidivă sau pluralitatea intermediară iar pedeapsa rezultantă poate fi suspendată sub supraveghere.

6. Confiscarea extinsă nu se aplică:

a. bunurilor dobândite de orice infractor în 2011;
b. prin echivalent;
c. asupra fructelor şi productelor bunurilor care ar fi supuse în mod normal confiscării extinse.

7. X şi Y, în baza unei înţelegeri anterioare, îl determină pe Z (minor în vârstă de 14 ani) să sustragă împreună cu ei un o sumă de bani din casa lui V, ştiind că V este plecat în delegaţie. În continuare, X şi Y stau de pază iar Z pătrunde în casa lui V şi caută banii în locul indicat, dar nu găseşte nimic. În schimb este surprins de doamna T, menajera, pe care o loveşte pentru a putea să scape. Doamna T a suferit doar leziuni uşoare în urma loviturii primite. Indicaţi aserţiunile adevărate:

a. X va răspunde penal în calitate de coautor al infracţiunii de furt calificat în forma tentativei;
b. Y va răspunde penal în calitate de instigator al infracţiunii tâlhărie calificată în forma tentativei;
c. nu se poate reţine circumstanţa agravantă a săvârşirii faptei de 3 sau mai multe persoane împreună întrucât Z e minor;
d. în speţă este incidentă participaţia improprie dacă nu se face dovada că Z răspunde penal; e)X şi Y sunt complici ai infracţiunii de tâlhărie calificată în forma tentativei.

8. Constituie cauze de suspendare a cursului prescripţiei răspunderii penale:

a. infractorul are în îngrijire un copil de până la un an;
b. îndeplinirea unui act de procedură în cauză care trebuie să fie comunicat suspectului sau inculpatului;
c. existenţa unei dispoziţii legale ce împiedică punerea în mişcare a acţiunii penale sau continuarea procesului penal.

9. Bifaţi aserţiunile adevărate prin raportare instituţia liberării condiţionate:

a. pe durata termenului de supraveghere obligaţia de a urma un curs de formare profesională nu poate fi dispusă dacă a fost aplicată în conţinutul pedepsei complementare;
b. măsurile de supraveghere se dispun pe toată durata termenului de supraveghere, dacă acesta este de 3 ani;
c. condamnatul în vârstă de 60 de ani poate fi liberat condiţionat dacă, fiind condamnat la pedeapsa închisorii de 6 ani, a executat efectiv 3 ani.

10. Reabilitarea de drept:

a. intervine şi în cazul comiterii în termenul de reabilitare a unei infracţiuni pentru care a intervenit amnistia;
b. intervine şi în caz de condamnări succesive, dacă pentru toate condamnările poate interveni reabilitatea de drept dar infracţiunile sunt comise în termenul de reabilitare de drept al fiecărei condamnării precedente;

c. nu intervine în cazul persoanei juridice dacă, în decurs de 2 ani de la data executării amenzii sau pedepsei complementare, persoana juridică nu a comis nicio infracțiune.

11. Durata măsurii preventive privative de libertate se deduce din:

a. durata pedepsei închisorii pronunțate;
b. pedeapsa amenzii pronunțate ca pedeapsă unică;
c. durata măsurii educative privative de libertate aplicate minorului care răspunde penal.

12. În cazul cauzelor care înlătură executarea pedepsei:

a. se înlătură și răspunderea civilă;
b. se poate cere continuarea procesului penal;
c. se execută măsuri de siguranță dacă acestea au fost dispuse de către instanță.

13. În scopul de a se răzbuna pe Y care îi era șef și care îl sancționase disciplinar, X a distribuit prin intermediul Facebook informații defăimătoare la adresa lui Y, afirmând că este pedofil și că obișnuiește să acosteze copii pe stradă. Cum a aflat despre acest lucru, Y s-a dus la X și l-a lovit de câteva ori cu pumnul, provocându-i o comoție cerebrală care a dus în cele din urmă la decesul lui X.

a. Y va răspunde penal pentru infracțiunea de loviri și vătămări cauzatoare de moarte, dar va beneficia de circumstanța atenuantă a depășirii limitelor legitimei apărări;
b. Y va răspunde penal pentru infracțiunea de loviri și vătămări cauzatoare de moarte și va beneficia de circumstanța atenuantă a provocării;
c. dacă se va reține de către instanță vreo circumstanță atenuantă legală, maximul special al pedepsei se va reduce cu o treime dar minimul special va rămâne neschimbat.

14. Grațierea individuală:

a. nu poate fi refuzată în cazul minorului;
b. produce efecte asupra pedepselor accesorii aplicate persoanei fizice;
c. nu poate privi pedeapsa complementară a plasării sub supraveghere judiciară aplicată persoanei juridice.

15. În cazul măsurii educative a internării într-un centru educativ:

a. minorul poate fi liberat dacă a împlinit pe parcursul executării 18 ani și a executat 1/3 din durata măsurii educative privative de libertate;
b. se poate dispune continuarea executării acesteia în penitenciar dacă persoana în cauză a împlinit 18 ani pe parcursul executării măsurii educative privative de libertate și are un comportament prin care influențează negativ pe ceilalți minori internați;

ROMANIAN CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

c. măsura educativă privativă de libertate poate fi înlocuită cu supravegherea, dar nu mai mult de 6 luni.

16. Retragerea plângerii prealabile:

a. nu poate fi realizată şi după citirea actului de sesizare a instanței;
b. trebuie însuşită de către procuror în toate cazurile;
c. poate fi efectuată şi față de o persoană cu privire la care nu a fost formulată plângerea prealabilă inițial, dar care a contribuit la comiterea infracțiunii şi a cărei implicare a fost descoperită de organele judiciare pe parcursul urmăririi penale.

17. Împăcarea se aseamănă cu retragerea plângerii prealabile prin:

a. caracter *in rem*;
b. caracter necondiționat;
c. caracter personal.

18. X a fost condamnat la pedeapsa închisorii de 3 ani cu suspendarea executării pedepsei sub supraveghere pentru comiterea unui furt. Bifați aserțiunile adevărate:

a. dacă X nu achită cu rea voință şi integral obligațiile civile cu 3 luni înainte să expire termenul de supraveghere, suspendarea va fi revocată;
b. dacă X comite o infracțiune din culpă pentru care legea prevede pedeapsa închisorii de maxim 2 ani pe parcursul termenului de supraveghere, instanța va dispune revocarea suspendării şi va face aplicarea dispozițiilor de la recidiva postcondamnatorie;
c. dacă se descoperă pe parcursul termenului de supraveghere că X mai comisese o infracțiune pentru care a şi fost condamnat înainte la pedeapsa amenzii, instanța va dispune anularea suspendării.

19. Executarea pedepsei complementare a interzicerii exercitării unor drepturi începe:

a. de la data liberării condiționate;
b. de la data expirării termenului de supraveghere al suspendării executării pedepsei sub supraveghere;
c. de la data împlinirii termenului de prescripție a executării pedepsei.

20. Interzicerea dreptului străinului de a se afla pe teritoriul României (pedeapsa complementară):

a. se execută de la data liberării condiționate (dacă a fost dispusă);
b. se execută de la data suspendării executării pedepsei sub supraveghere;
c. nu se dispune dacă va fi supus torturii în statul unde urmează a fi expulzat.

21. În cazul persoanei juridice:

a. acțiunea penală se pune în mișcare și din oficiu dacă făptuitorul este chiar reprezentantul său legal;
b. retragerea plângerii prealabile se poate realiza doar dacă este însușită de procuror dacă acțiunea penală s-a declanșat din oficiu;
c. împăcarea realizată cu persoana juridică produce efecte și față de persoana fizică ce a participat la comiterea aceleiași fapte.

22. Nu se prescrie executarea:

a. pedepselor complementare aplicate persoanei fizice;
b. pedepsei aplicate pentru o infracțiune de tâlhărie urmată de moartea victimei;
c. pedepselor accesorii.

23. Bifați aserțiunile adevărate în legătură cu pedeapsa accesorie:

a. se aplică pe lângă detențiunea pe viață;
b. se execută pe durata curgerii termenului de prescripție a executării pedepsei, până la împlinirea acestuia;
c. pedeapsa accesorie poate fi aplicată și pe lângă pedeapsa amenzii.

24. Constituie condiții pentru dispunerea confiscării extinse:

a. fapta să fie doar tipică și antijuridică;
b. valoarea bunurilor dobândite de condamnat, într-o perioadă de 5 ani înainte de comiterea infracțiunii depășește vădit veniturile licite;
c. fapta să fie dintre cele enumerate de lege, chiar dacă pedeapsa prevăzută de lege este sub 4 ani.

25. În cazul în care, după comiterea infracțiunii, personalitatea juridică a unei entități colective este pierdută, răspunderea penală și consecințele acesteia se vor angaja:

a. în sarcina persoanei juridice absorbante;
b. în sarcina persoanei juridice absorbite;
c. în sarcina persoanelor juridice care au dobândit fracțiuni din patrimoniul persoanei divizate.

BCU IAȘI - CUTTA UNIVERSITY LIBRARY

Soluții teste:

Semestrul I

Test 1

1. a; **2.** b; **3.** -; **4.** b; **5.** a; **6.** c; **7.** c; **8.** b; **9.** b, c; **10.** a, c; **11.** b; **12.** b; **13.** a, b; **14.** -; **15.** a; **16.** b, c; **17.** b; **18.** c; **19.** b; **20.** c; **21.** c; **22.** -; **23.** a, c; **24.** -; **25.** b.

Test 2

1. -; **2.** c; **3.** b, c; **4.** c; **5.** b; **6.** b; **7.** b, c; **8.** a, b, c; **9.** -; **10.** b, c; **11.** b; **12.** a; **13.** c; **14.** a; **15.** a, c; **16.** a, b; **17.** c; **18.** c; **19.** c; **20.** b, c; **21.** a, b, c; **22.** c; **23.** b; **24.** -; **25.** b.

Test 3

1. a; **2.** c; **3.** a, b; **4.** c; **5.** a, b, c; **6.** a, c; **7.** a, b, c; **8.** b; **9.** a, c; **10.** b; **11.** a; **12.** b; **13.** a, c; **14.** b, c; **15.** b; **16.** c; **17.** c; **18.** a; **19.** b, c; **20.** a; **21.** b; **22.** b; **23.** c; **24.** c; **25.** a, c.

Test 4

1. a, c; **2.** a; **3.** b; **4.** c; **5.** b, c; **6.** c; **7.** c; **8.** a; **9.** a, b, c; **10.** b; **11.** a; **12.** c; **13.** b; **14.** c; **15.** a; **16.** a; **17.** a, b, c; **18.** b; **19.** -; **20.** a; **21.** c; **22.** a; **23.** -; **24.** b, c; **25.** a, b, c.

Semestrul al II-lea

Test 1

1. c; **2.** b; **3.** c; **4.** a, b; **5.** b; **6.** a; **7.** a, b; **8.** a, b; **9.** b, c; **10.** b; **11.** c; **12.** a; **13.** a, b, c; **14.** c; **15.** b, c; **16.** b; **17.** a, c; **18.** a; **19.** a; **20.** b, c; **21.** b, c; **22.** c; **23.** a, c; **24.** b; **25.** a, b, c.

Test 2

1. a, b; **2.** b, c; **3.** c; **4.** b; **5.** a, b, c; **6.** b, c; **7.** a; **8.** b; **9.** -; **10.** a, c; **11.** a, b; **12.** a, b, c; **13.** -; **14.** b; **15.** -; **16.** a, c; **17.** b, c; **18.** c; **19.** -; **20.** b, c; **21.** a, b; **22.** b, c; **23.** a; **24.** a; **25.** c.

Test 3

1. a, b, c; **2.** b; **3.** a, c; **4.** b, c; **5.** b; **6.** a, c; **7.** a, b; **8.** b; **9.** a; **10.** a, b; **11.** c; **12.** a; **13.** b, c; **14.** a, c; **15.** -; **16.** b; **17.** b; **18.** b, c; **19.** a; **20.** c; **21.** a, c; **22.** b; **23.** a, b, c; **24.** a, c; **25.** c.

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

Test 4

1. b; **2.** c; **3.** c; **4.** a, c; **5.** b, c; **6.** b; **7.** a; **8.** a, c; **9.** a, b; **10.** b; **11.** b; **12.** a; **13.** c; **14.** a; **15.** c; **16.** b; **17.** a, b, c; **18.** a, b; **19.** c; **20.** a; **21.** c; **22.** a, b, c; **23.** b; **24.** b, c; **25.** b.

Teste finale

Test 1

1. c; **2.** a, b; **3.** a, b; **4.** a, b, c; **5.** b, c; **6.** a, c; **7.** a, c; **8.** a (b); **9.** b; **10.** b; **11.** b; **12.** b, c; **13.** b, c; **14.** -; **15.** -; **16.** b; **17.** c; **18.** -; **19.** a; **20.** c; **21.** b, c; **22.** a, b, c; **23.** b; **24.** -; **25.** -.

Test 2

1. a, b; **2.** a, b; **3.** c; **4.** b; **5.** b, c; **6.** c; **7.** b; **8.** b; **9.** c; **10.** -; **11.** a, b; **12.** -; **13.** a, c; **14.** a, b; **15.** a, b, c; **16.** a, c; **17.** b; **18.** b; **19.** b, c; **20.** a, b, c; **21.** a; **22.** a, c; **23.** b, c; **24.** b; **25.** a, b, c.

Test 3

1. b; **2.** b; **3.** c; **4.** a, b; **5.** b; **6.** b; **7.** b; **8.** b; **9.** c; **10.** c; **11.** a; **12.** b; **13.** a, b; **14.** a, c; **15.** a, c; **16.** b, c; **17.** c; **18.** c; **19.** a, c; **20.** a, b; **21.** b; **22.** c; **23.** a; **24.** a, b, c; **25.** a.

Test 4

1. c; **2.** a, c; **3.** c; **4.** a,b,c; **5.** b; **6.** a; **7.** b, d; **8.** c; **9.** c; **10.** a, c; **11.** a, b, c; **12.** c; **13.** b; **14.** a, c; **15.** b; **16.** c; **17.** b, c; **18.** a; **19.** c; **20.** a, c; **21.** a,b; **22.** a, b; **23.** a, b; **24.** b; **25.** a, c.

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

Librăria ta de carte de specialitate
juridică, economică și business

Din 2008 suntem
alegerea lor...

TU?

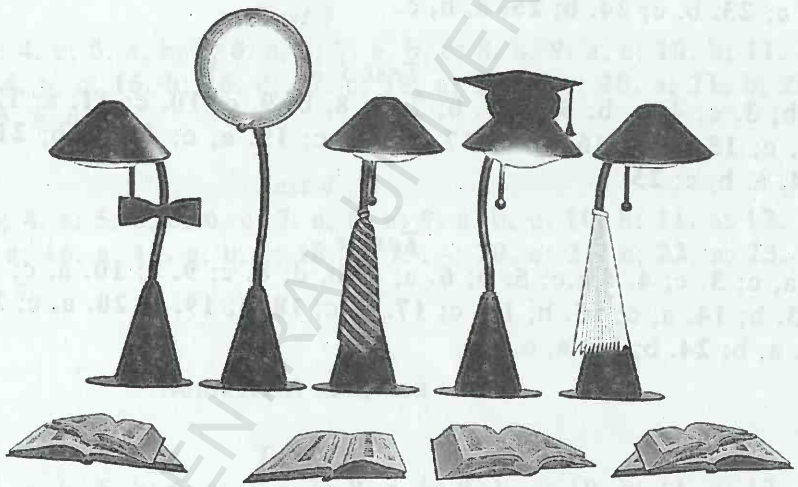

Cursuri universitare • Tratate • Monografii • Coduri • Legislație • Jurisprudență • Reviste de specialitate

www.ujmag.ro

ujmagro
UNIVERSUL JURIDIC MAGAZIN

Bd. Iuliu Maniu nr. 7, clădirea Cotroceni Business Center corp C,
sector 6, București (lângă AFI MALL)
021.312.22.21 | 0733.673.555 | comenzi@ujmag.ro

BCU IAȘI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

Sinteze spețe teste-grilă

Această lucrare este un instrument extrem de util și eficient pentru parcurgerea disciplinei DREPT PENAL – PARTEA GENERALĂ, disciplină ce se regăsește în tematica tuturor examenelor importante ale carierei juridice.

Caietul de seminar se adresează deopotrivă:

- studenților facultăților de drept din anul al II-lea de studiu, pentru pregătirea seminarelor și a examenelor pentru promovarea disciplinei DREPT PENAL – PARTEA GENERALĂ;
- studenților din ultimul an ai facultăților de drept, pentru pregătirea examenului de licență;
- candidaților la examenul organizat pentru admiterea la Institutul Național al Magistraturii, în special prin practica judiciară prezentată și prin testele-grilă;
- candidaților la concursul de admitere în profesia de avocat;
- cursanților (avocați stagiari) ai Institutului Național pentru Pregătirea și Perfecționarea Avocaților în vederea pregătirii modulelor la disciplina DREPT PENAL;
- practicienilor, prin practica judiciară bogată și actuală;
- personalului didactic al Facultăților de Drept, lucrarea constituind un instrument facil în realizarea seminarelor la disciplina DREPT PENAL – PARTEA GENERALĂ.

Lucrarea de față prezintă o serie de avantaje evidente:

- fiecare capitol conține o parte de prevederi legale, inclusiv referiri la practica Curții Constituționale și a Înaltei Curți de Casație și Justiție, un set de grile a căror dificultate crește gradual, spețe și probleme teoretice, soluții de jurisprudență;
- în cazul unor capitole sunt realizate referiri la practica CEDO relevantă;
- publicul are acces la informația esențială necesară unei verificări eficiente într-o lucrare atent structurată, prin care se facilitează atât însușirea de cunoștințe aprofundate de Drept penal, Partea generală, cât și sedimentarea și recapitularea acestora;
- lucrarea cuprinde:
  - 462 de teste-grilă grupate pe teme de studiu;
  - 131 de teste și întrebări teoretice;
  - 96 de minispețe;
  - 66 de soluții de jurisprudență recentă și foarte recentă;
  - 300 de grile de o complexitate ridicată, repartizate în 12 teste recapitulative, după cum urmează: 4 teste pentru materia de semestrul I, 4 teste pentru materia de semestrul al II-lea și 4 teste finale;
  - referiri la peste 25 de hotărâri CEDO.

ujmag.ro
UNIVERSUL JURIDIC MAGAZIN
Ai tot DREPTUL să alegi!
www.ujmag.ro
ISBN: 978-606-39-0621-3
9 786063 906213